

FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA
Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România

STRATEGII COMUNITARE
de
SUPRAVIEȚUIRE ÎN CONTEXTUL
STATULUI NAȚIONAL LEGIONAR

DOCUMENTE

**STRATEGII COMUNITARE DE SUPRAVIEȚUIRE
ÎN CONTEXTUL STATULUI NAȚIONAL LEGIONAR**

**DOCUMENTE
1940-1941**

Redactor: ANDREEA-MARIA OLARU

Corectori: ILEANA BUCULEI, VIRGINIA VALASUTEANU,
GEORGE GÎLEA

Tehnoredactare computerizată: RCR PRINT SRL

Culegere computerizată: DAN-CONSTANTIN PINTILIE și
CRISTINA BONTAȘ

Coperta: MIRCEA CIOCIOC

Coperta I: Aspecte din timpul alegerii dr-ului Alexandru Șafran în
funcția de șef-rabin. (Congresul Uniunii Comunităților
Evreiești din Vechiul Regat, febr. 1940.)

C.I. 5654

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Strategii comunitare de supraviețuire în contextul statului național

legionar : documente 1940-1941 / vol. alcătuit de Lya Benjamin. –

București : Hasefer, 2013

Bibliogr.

Index

ISBN 978-973-630-279-4

I. Benjamin, Lya (ed.)

94(=411.16)(498)"1940/1941"

III 358 d

FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA
Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România

STRATEGII COMUNITARE DE SUPRAVIEȚUIRE ÎN CONTEXTUL STATULUI NAȚIONAL LEGIONAR

DOCUMENTE
1940-1941

Volum alcătuit de
LYA BENJAMIN

Notă asupra ediției

Prin cartea de față se continuă editarea colecției inițiate în anul 1991 de Centrul pentru Studiarea Istoriei Evreilor din România despre Holocaustul în contextul românesc. În cele șase volume apărute până acum se regăsesc, în principal, documentele emise de autoritățile militare și civile de stat. În lucrarea de față sunt reunite pentru prima oară documente ale organizațiilor evreiești existente în România în perioada respectivă.

Pentru rezolvarea unor exprimări greoaie și agramate au fost operate unele modificări de stil, fără a afecta însă conținutul documentelor.

Responsabilitatea pentru reproducerea lor corectă revine integral alcătuitorului cărții de față.

Lya Benjamin

CUPRINS

<i>Studiu introductiv</i>	7
<i>Abrevieri</i>	61
Rezumatele documentelor	63
CAPITOLUL 1. Înființarea Federației Uniunilor de Comunități Eвреiești din România. Alegerea dr.-ului Alexandru Șafran în funcția de șef-rabin al evreilor din România	87
CAPITOLUL 2. Politica antievreiască a guvernului Gigurtu. Intervențiile <i>leadership</i> -ului comunitar. Iulie-august 1940	107
CAPITOLUL 3. Strategii comunitare de supraviețuire în contextul Statului Național Legionar. Septembrie 1940 - ianuarie 1941. Bilanțul pogromului din 21-23 ianuarie 1941	155
CAPITOLUL 4. Acțiuni ale comunităților locale împotriva terorii și a violentei legionare. Cazul evreilor din județul Neamț.....	445
CAPITOLUL 5. Tabele alcătuite de Inspectoratul General al Jandarmeriei și Direcției Generale a Poliției privind abuzurile săvârșite de legionari în perioada 6 septembrie 1940 - 20 ianuarie 1941	479
Notele documentelor	585
Lista guvernelor României (iulie 1940 - ianuarie 1941)	607
Cronologia legislației antievreiești adoptate între 8 august 1940 și 18 ianuarie 1941	609
Lista victimelor și agresorilor menționați în documentele din volum	611
Dicționar de personalități	641
<i>Bibliografie</i>	647

STUDIU INTRODUCŢIV

Istoriografia temei

În bibliografia istoriei Holocaustului în contextul românesc se înscriu numeroase volume de documente relevante pentru esența politicii antievreiești a regimului Antonescu. Sunt documente emise de organele centrale și locale ale autorităților de stat civile și militare¹. Ele reflectă măsurile discriminatorii adoptate de oficialități în vederea așa-zisei rezolvări a „problemei evreiești”. Pentru viața evreiască în epoca respectivă, pentru viața comunităților evreiești și a răspunsului lor la ororile Holocaustului sunt concludente documentele provenite de la organizațiile evreiești sau de la persoane particulare victime ale măsurilor discriminatorii. Volumul de față constituie începutul unei colecții de documente referitoare la confruntările Federației Uniunilor de Comunități Evreiești (F.U.C.E) cu autoritățile statului în perioada Holocaustului. În acest volum sunt reunite memoriile adresate de F.U.C.E, de Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat (U.C.E.) și de unele comunități locale conducătorului statului și diferitelor departamente guvernamentale privind abuzurile, teroarea și violența legionară antievreiască în etapa Statului Național Legionar (septembrie 1940-ianuarie 1941).

„Reacțiile și atitudinile victimei, destinul ei nu sunt în mai mică măsură parte integrantă a istoriei Holocaustului, scrie Saul Friedländer. Se uită prea des că întregă această epocă istorică nu poate fi înțeleasă în totalitatea ei fără cunoașterea vieții și a trăirilor victimei, vocea ei fiind esențială dacă vrem să înțelegem acest trecut.”² La importanța cunoașterii vieții evreiești în perioada Holocaustului, din perspectiva documentelor evreiești (în măsura în care ele există) se referă și istoricul israelian Jehuda Bauer. Într-una dintre cărțile sale recente, intitulată *Rethinking the Holocaust*³, Jehuda Bauer insistă în special asupra problemei răspunsului victimei la ororile Holocaustului. Pornind de la analiza evenimentelor în epocă, Jehuda Bauer distinge două forme de răspunsuri: rezistența armată și rezistența fără arme. Prin rezistența fără arme, el subînțelege orice formă de acțiune pentru salvarea unei vieți, pentru supraviețuire.

Una dintre primele lucrări de referință apărute în România, în care autorul evocă, pe lângă suferințele evreiești, și unele forme ale luptei Comunității pentru supraviețuire, este *Cartea Neagră* de Matatias Carp⁴. Apărută în trei volume, prima ediție între anii 1946-1948, *Cartea Neagră* se

bazează nu doar pe documentele autorităților de stat, ci și pe documentația alcătuită de F.U.C.E. în epoca Holocaustului. Alături de măsurile antievreiești, de suferințele îndurate, sunt prezentate eforturile Comunității, încercările ei de supraviețuire: „Au rămas numai organizațiile obștești, Comunitățile și Uniunile de Comunități, singurele instituții copleșite de nemăsurata sarcină de a încerca, dacă nu înlăturarea suferințelor, cel puțin ușurarea lor – scria Matatias Carp. Cu un aparat administrativ redus, cu un buget sărăcăcios, conducerea evreiască de atunci a angajat lupta cu regimul legionar. Luptă inegală, în care de o parte era puterea, bâta și pistolul și de cealaltă, conștiința și demnitatea evreiască. Și totuși, cu sacrificii enorme de vieți și avuție evreiască, în prima etapă a prigoanei fasciste acestea din urmă au învins. Regimul legionar s-a prăbușit în sânge și cenușă și unul dintre elementele care au contribuit la această prăbușire a fost activitatea conducerii evreiești. Sutele de memorii, care cuprindeau dureri și suferințe evreiești din toate colțurile țării și arătau toată groaza și oroarea lăsate pretutindeni de legionarismul distrugător și ucigător, nu erau menite să umanizeze pornirile sălbatice ale conducătorului statului, dar puteau avea dreptul de a limpezi orizontul acestui ambițios [Ion Antonescu, *n.n.*] pentru a vedea cum se zdruncinau temeliiile statului, pereclitându-se astfel situația lui personală”⁵.

Este de reținut această concluzie a lui Matatias Carp, care se desprinde și din documentele cuprinse în volumul de față. În memoriile adresate autorităților și în primul rând conducătorului statului despre abuzurile și violențele comise de legionari împotriva evreilor, conducerea comunitară demonstra, de fiecare dată, consecințele dezastruoase ale acestor atacuri nu doar pentru viața evreilor, ci și pentru societatea românească în ansamblul ei.

O contribuție importantă la cunoașterea luptei Comunității pentru supraviețuire în anii Holocaustului a avut ziarul „Curierul Israelit”, reapărut în septembrie 1944. A fost prima publicație care a început să scoată la lumină documentele comunitare din anii prigoanei. Peste arcul timpului, o atenție aparte a fost acordată acestei perioade din istoria evreilor de către Th. Lavy, emigrat în Israel după război. Cercetătorul israelian a publicat în 1960, în „Yad Vashem Studies”, un studiu însoțit de documente și intitulat semnificativ „Documents on the Struggle of Roumanian Jewry for its Rights during the Second World War”⁶. Sunt analizate memoriile adresate de F.U.C.E. autorităților antonesciene între 14 septembrie 1940 și începutul anului 1944.

În cele 12 volume de documente publicate de Jean Ancel⁷ sunt cuprinse copiile unor memorii ale F.U.C.E. adresate autorităților. Pe baza lor a elaborat Jean Ancel capitolul 12 din voluminoasa sa lucrare intitulată *Contribuții la istoria României. Problema evreiască 1933-1944*⁸. Sub titlul „Conducerea evreiască în perioada regimului Statului Național Legionar”,

Ancel conchide următoarele: „Rapoartele aproape zilnice către Antonescu în privința crimelor legionare și protestul contra acestora constituiau în sine acte de eroism”⁹. Sunt analizate memoriile sub raportul conținutului și reacția oficialităților în frunte cu conducătorul statului la protestele și cerințele formulate. Capitolul este sistematizat pe următoarele subiecte: tactica adoptată de conducerea organizațiilor evreiești; cutezanța în fața terorii; o metodă originală de luptă – comparația cu naziștii și cu fasciștii. În concluzie, Ancel evidențiază că, în ciuda tuturor vicisitudinilor, conducerea evreiască din România a obținut anumite succese și aceasta datorită în primul rând personalității lui Wilhelm Filderman¹⁰.

Unele memorii cuprinse în volumul de față sunt publicate în *Martiriul evreilor din România. Documente și mărturii*¹¹.

În anul 2003 am publicat culegerea de studii intitulată *Prigoană și rezistență în istoria evreilor din România*¹². Un paragraf special este dedicat politicii F.U.C.E. de denunțare a terorii legionare în perioada Statului Național Legionar.

Raportul Final al Comisiei Internaționale pentru Studierea Holocaustului în România „Elie Wiesel” conține de asemenea un capitol despre Federația Uniunilor de Comunități Evreiești, despre confruntările cu autoritățile Statului Național Legionar¹³.

La Editura Hasefer au apărut două volume (o monografie și o culegere de documente) dedicate de Carol Iancu personalității șef-rabinului dr. Alexandru Șafran, rolului său de lider spiritual și politic al evreimii române în contextul Holocaustului¹⁴. Lucrările respective se referă exclusiv la personalitatea șef-rabinului, care a avut desigur un rol important în rezistența spirituală și în politica F.U.C.E., în general. Totuși, el nu a fost implicat în toate demersurile întreprinse de F.U.C.E. Astfel, din cărțile respective nu rezultă confruntarea Comunității cu autoritățile, sub toate aspectele ei. Este o minimalizare, prin omisiune, a activității generale a F.U.C.E.

O sursă importantă pentru cunoașterea vieții evreiești în epoca la care ne referim o constituie jurnalele și memorialistica personalităților implicate în evenimentele din perioada Holocaustului.

Volumul I din memoriile lui Filderman, referitoare la viața evreiască între anii 1900-1940, conține informații importante despre intervențiile sale la oficialitățile vremii pe tema politicii antisemite în a doua jumătate a deceniului patru, când lua ființă F.U.C.E (februarie 1936)¹⁵. Conform consemnărilor sale, între 4 iulie și 30 septembrie 1938, a depus la diferite ministere șapte memorii de protest: împotriva legii revizuirii cetățeniei; la Ministerul Justiției, despre situația avocaților evrei; la Ministerul Educației, împotriva conținutului antisemit al unor manuale școlare. Această activitate, Filderman o desfășoară în calitate de președinte al Comitetului General Evreiesc; nu face nici o referire la constituirea și rolul F.U.C.E în

această perioadă.

Nu mai puțin importante sunt memoriile șef-rabinului Alexandru Șafran¹⁶. Intervențiile sale la membrii guvernelor, în vara și toamna anului 1940, urmăreau în primul rând ridicarea interdicțiilor privind dreptul evreilor la tăierea rituală; intervențiile se refereau de asemenea la problema funcționării școlilor evreiești, a sinagogilor ș.a. Din memorii rezultă că a avut întâlniri și cu șeful statului, pe atunci încă generalul Ion Antonescu, întâlniri confirmate în două rapoarte ale serviciilor secrete. Este însă de menționat că răspunsurile conducătorului statului la memoriile F.U.C.E. erau de regulă adresate nominal lui W. Filderman. Multiple consemnări a făcut șef-rabinul despre teroarea legionară în timpul Statului Național Legionar, cât și despre evenimentele din timpul pogromului. Este emoționantă evocarea primei comemorări a victimelor pogromului din București, din ianuarie 1941. Aceasta a avut loc la 4 martie 1941, de ziua comemorării morții lui Moșe Rabenu. „Ceremonia de la Templul Coral a căpătat fără îndoială un caracter deosebit – nota șef-rabinul –, căci comemoram martirii noștri din ultimele săptămâni”¹⁷.

Un jurnal care reflectă succesiunea evenimentelor interne și internaționale din vara și toamna anului 1940, venirea legionarilor la putere, starea de spirit în rândul evreimii în acest context este cel scris în epocă de Emil Dorian¹⁸. „În acest răstimp evreii au primit lovituri mari și hotărâtoare – scrie E. D. la 12 noiembrie 1940. Au fost scoși funcționari particulari, au fost maltratați și furați în poliții și cuiburi legionare. Li s-au luat școlile și instituțiile. S-a interzis medicilor primirea pacienților creștini.” „Pentru evrei e greu de prevăzut ce ne va aduce 1941”¹⁹, conchide E. D. la 31 decembrie 1940.

În ceea ce privește bilanțul pogromului din București, din ianuarie 1941, cartea de referință rămâne, desigur, vol. I din opera lui Matatias Carp²⁰. Evenimentele sunt prezentate pe cartiere, străzi, pe destine colective, pe familii și pe cazuri individuale. Sunt descrise formele de violență: asasinările, maltratările, devastările, incendierile, jafurile ș.a. El a publicat pentru prima dată lista nominală a celor asasinați în timpul pogromului.

La cercetarea violenței și terorii legionare în zilele pogromului a adus o contribuție semnificativă sesiunea științifică internațională organizată de Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, organizată în 2006, cu ocazia împlinirii a 65 de ani de la acest eveniment. Lucrările sesiunii au fost publicate sub titlul „Violență și teroare în istoria recentă a României”²¹.

Referiri la situația evreilor în contextul acutizării antisemitismului de stat, în perioada guvernului Goga-Cuza, a dictaturii regale și a Statului Național Legionar apar și în unele lucrări generale de istorie sau în lucrări speciale dedicate perioadei regimului Antonescu și celui de al Doilea Război Mondial. Avem în vedere literatura de specialitate apărută atât înainte, cât

și după 1989. Dar în ceea ce privește problema evreiască, ea este prezentată sumar, schematic. Nu se evidențiază faptul că victima principală a terorii legionare – instaurată odată cu proclamarea Statului Național Legionar – a fost populația evreiască, nu din considerente politice, economice sau sociale, ci din cauza evreității ei, a antisemitismului virulent al mișcării legionare. Însuși Horia Sima recunoaște că unul dintre pilonii esențiali ai doctrinei legionare, pe lângă anticomunism și antipoliticianism, este antisemitismul²². „Izbăvirea” societății românești de „plaga iudaică” a fost percepută de legionari ca fiind misiunea lor mesianică. În *Istoria Românilor*, vol. VIII, în legătură cu idealul legionar de „salvare a românismului” se arată că: „Era un fapt mai mult decât evident că minoritățile naționale (mai ales evreii) ocupau poziții mult superioare ponderii lor reale (în structura populației României), în sistemul bancar și industrial, în corpul medical, în presă etc. Renașterea «românismului» li se părea o necesitate vitală pentru însăși existența patriei”²³. Astfel se justifică, oarecum indirect, naționalismul extremist al ideologiei legionare.

În anul 1941, după înfrângerea rebeliunii legionare, au apărut, din ordinul conducătorului statului, două volume intitulate semnificativ *Pe marginea prăpastiei*²⁴. Scopul volumelor era demonstrarea pe bază de date și fapte a haosului în care legionarii au împins țara, abuzurile comise de ei și meritul generalului Antonescu în salvarea societății românești. Abuzurile comise împotriva evreilor sunt menționate printre altele. Poziția conducătorului față de problema evreiască este caracterizată astfel: „Nu admite călcarea intereselor românești, pe care vrea să le știe reoglundite în principiile ce stau la baza Statului Național Legionar, dar nici nu poate admite avalanșa de samavolnicii comise împotriva neamului evreiesc”. Guvernul Antonescu, constituit după înlăturarea legionarilor, nu avea niciun interes să facă dreptate evreilor. Când în ședința Consiliului de Miniștri din 3 februarie 1941 s-a pus în discuție modul în care legionarii își însușeau magazinele evreiești, reacția lui Mihai Antonescu a fost următoarea: „Nu este bine să pară că guvernul protejează pe evrei și să dăm celor care vor urmări activitatea guvernului elemente de propagandă contra noastră, susținând că ne-am făcut acum protectorii evreilor”²⁵. În ce-l privește pe conducătorul statului, el avertiza în ședința respectivă: „să nu permiteți evreilor să se obrăznicească, să spună că le-a venit timpul lor, să spună că guvernul de militari s-a transformat în guvern de protector pentru jidani în Țara Românească”²⁶. Politica antisemită a Statului Național Legionar nu este analizată nici în *Cuvântul înainte* la ediția de după 1989 a cărții *Pe marginea prăpastiei*. Prof. Ioan Scurtu, caracterizând regimul legionar, evidențiază faptul că a cultivat teroarea, frica, depersonalizarea ființei umane, dar nu face nicio referire la natura esențialmente antisemită a regimului²⁷.

Prima carte de referință în care autorul dezvăluie natura antisemită a

legionarismului i se datorează lui Lucrețiu Pătrășcanu. În volumul său intitulat *Sub trei dictaturi*²⁸. Pătrășcanu scria: „Și asasinatelor comise cu scopul jefuirii erau înfățișate, dacă nu într-un cadru eroic, totuși cu o justificare teoretică. Era vorba doar de crime rasiste. Dezmațul antisemit pe care l-a practicat întreaga presă de dreapta și extremă dreaptă, valul de ură și de turpitudine pe care în fiecare zi, ani întregi, această presă l-a revărsat în masele cele mai înapoiate, preamărind orice violență comisă împotriva evreilor, toate acestea au trebuit să producă drept rezultat bestialitatea colectivă, ura infestată în timpul stăpânirii gardiste”²⁹.

Printre lucrările apărute înainte de 1989 este de amintit cartea istoricului A. Simion despre regimul politic în România în perioada septembrie 1940 – ianuarie 1941³⁰. A. Simion subliniază că teroarea legionară îndreptată împotriva capitalului evreiesc, a evreilor în general, a provocat un adevărat haos în economia țării. „Violențele expropriării legionare – scria A. S. –, începute sub pretextul românizării capitalurilor, ale căror victime erau în primul rând capitaliștii evrei, dar de la care nu erau scutiți nici românii, au sfârșit prin a produce panică pe piață, numeroși patroni hotărându-se să-și vândă întreprinderile”³¹. Legea din 16 noiembrie 1940, pentru românizarea personalului din întreprinderi, A. S. o numește: „inumană prin însăși existența și conținutul ei, deoarece îi pune pe cetățenii evrei în situație de inferioritate, făcându-i victimele unei politici de șantaj, extorțiune și jefuire organizată. Practicată de funcționari corupți, legea a avut urmări negative, datorită și modului cum legionarii au înțeles să o aplice, asupra activității acelor întreprinderi și instituții care s-au văzut lipsite de serviciile unor salariați pricepuți”³².

În literatura istorică apărută după '89 și cu referire la perioada aici avută în vedere, pozițiile diferă de la un autor la altul. În cartea *Despre România în al Doilea Război Mondial*³³, Dinu C. Giurescu a inclus un capitol intitulat „Evreii din România”. În prezentarea etapei Statului Național Legionar, autorul enumeră decretele-legi antievreiești adoptate în intervalul septembrie-decembrie 1940. Nu se referă la violența legionară dinaintea pogromului din ianuarie 1941. În ceea ce privește bilanțul rebeliunii, este citată evidența întocmită de Institutul Medico-Legal cu numele și adresele cadavrelor găsite pe străzile Bucureștiului și în împrejurimi³⁴.

Mișcarea legionară de la apariție și până la aducerea ei la guvernare, în septembrie 1940, se află și în atenția unor cercetători străini. Două cărți i se datorează autorului german Armin Heinen: *Legiunea Arhanghelului Mihail. Mișcare socială și organizație politică*³⁵ și *România, Holocaustul și logica violenței*³⁶. În ciuda unei analize complexe a legionarismului, în prima lucrare mai sus-menționată, autorul nu acordă atenție antisemitismului legionar. La pogrom nu face nicio referire. În schimb, în cartea despre logica violenței conchide că „Orgiile de violență ale legionarilor au atins punctul culminant în perioada în care aceștia s-au aflat la guvernare între

septembrie 1940 și ianuarie 1941. Faptele lor porneau de la simple jafuri și ajungeau până la masacre. Victime au devenit reprezentanții vechiului regim – foști politicieni și funcționari de poliție – și populația evreiască³⁷. Exemplificările citate de autor coincid cu multe dintre cazurile semnalate în documentele incluse în volumul de față. Exemple din care rezultă clar însușirea de către legionari a mărfurilor din magazinele evreiești în scop de jaf, și nu în numele unui ritual religios. Și totuși, autorul dă crezare unei informații furnizate de un martor ocular, cum că mărfurile nu erau însușite, ci legionarii le ardeau în mijlocul străzii³⁸, atribuind astfel practicii jafului o semnificație mistică.

Publicistul Alex Mihai Stoenescu, în cartea *Armata, Mareșalul și Evreii*³⁹, dezvăluie antisemitismul înverșunat al mișcării legionare și conchide că legionarii aveau „un program de exterminare a evreilor”⁴⁰. Stoenescu citează unele dintre memoriile lui Filderman adresate autorităților. Dă însă crezare unor dezinformări apărute în presa vremii cum că informațiile apărute în memoriile adresate autorităților erau exagerate și uneori chiar mincinoase. Se face probabil aluzia la un comunicat al Consiliului de Miniștri din 22 octombrie 1940 în care dr. Filderman era acuzat că din 33 de exemple denunțate, trei s-au dovedit neadevărate. În ceea ce privește exemplele respective, Matatias Carp arată că cele trei reclamații au fost cercetate de F.U.C.E și s-au dovedit exacte. Retragerea reclamațiilor s-a obținut prin amenințarea și terorizarea reclamațiilor⁴¹.

Referiri la politica antievreiască în perioada Statului Național Legionar se găsesc în *Istoria României*, apărută la Editura Corint⁴². „După înființarea Statului Național Legionar în luna septembrie [1940], Antonescu și Garda de Fier au trecut la românizarea economiei – se constată în carte. Garda s-a folosit de acest prilej pentru a da frâu liber antisemitismului său violent”⁴³.

În *Istoria Românilor* vol. IX, lucrare apărută sub egida Academiei Române, politica antisemită promovată de Statul Național Legionar este analizată în cadrul unui capitol dedicat minorităților naționale. Autorul capitolului, acad. D. C. Giurescu, disociază trei tipuri de măsuri discriminatorii, promovate începând cu proclamarea Statului Național Legionar: epurări, deposedări de bunuri (case, terenuri urbane și rurale, firme de comerț), felurite contribuții și prestații. Sunt enumerate principalele decrete-legi adoptate în intervalul septembrie 1940 - ianuarie 1941, care au avut drept urmare: concedierea personalului evreiesc din teatrele naționale și particulare; scoaterea avocaților evrei din barouri și limitarea activităților lor la afacerile evreilor; excluderea medicilor evrei din Colegiul Medicilor; excluderea evreilor din învățământ; românizarea proprietăților rurale⁴⁴ ș.a.m.d. Nu se face referire la violențele legionare, la politica de teroare antievreiască. Autorul capitolului referitor la regimul Statului Național Legionar, istoricul Florin Müller, nu se referă la antisemitismul și violențele legionare împotriva evreilor, în perioada premergătoare pogromului din

București; caracterizează, pe baze de date și fapte preluate din *Cartea Neagră* de Matatias Carp, pogromul care a însoțit rebeliunea legionară. Florin Müller conchide că au avut loc acte huliganice împotriva persoanei și a proprietății, atât a celei individuale, cât și a celei comunitare⁴⁵.

Pentru punctul de vedere legionar asupra perioadei cât Mișcarea se afla la guvernare alături de generalul Antonescu, este relevantă, printre altele, cartea lui Horia Sima, scrisă în exil și intitulată semnificativ *Era Libertății*. „Am numit acest volum *Era Libertății* – scrie Horia Sima – pentru că, pentru întâia oară în istorie, poporul român s-a simțit liber pe destinul lui. S-au prăbușit feudalitățile politice iudeo-liberale. Aparent a fost o dictatură nu a noastră, ci a generalului Antonescu – dar în realitate era masa poporului care se recunoștea în ființa noului stat și participa cu entuziasm la construirea lui [...] Națiunea care până la 6 septembrie 1940 n-a avut decât o participare periferică în conducerea lui – conchide Horia Sima – ia în primire statul, pune stăpânire pe el și tinde să îl modeleze după stilul ei de viață și după aspirațiile ei profunde”⁴⁶.

Cartea demonstrează că Horia Sima nu numai că nu s-a distanțat de un regim de teroare, jaf, violență și asasinat, ci, dimpotrivă, continuă să-l justifice și să-l glorifice în spiritul concepțiilor antisemite și antidemocratice, proprii mișcării legionare, în general. Cartea a apărut în România în 2004, fără nicio analiză critică?!

Trecerea în revistă a unor exemple din literatura istorică privind mișcarea legionară și politica Statului Național Legionar duce la concluzia că autorii lucrărilor respective sunt prea puțin interesați în analiza politică antisemite a Mișcării. Minimalizarea acestui aspect al regimului este în dauna relevării adevărului istoric. Căci, așa cum rezultă și din documentele cuprinse în volumul de față, elaborate în epocă, în perioada Statului Național Legionar, pe baza faptelor petrecute zi de zi, populația evreiască în absoluta ei majoritate și de pe întregul teritoriu al țării a fost victima principală a terorii legionare. Iar în ceea ce privește cărțile autorilor legionari reeditate după 1989, ele prezintă evenimentele cu totul distorsionat. Concludentă din acest punct de vedere este cartea mai sus-citată a lui Horia Sima, stereotipurile antisemite vehiculate de el. Susținerea că evreii erau stăpânii țării este un clișeu dezmințit de faptele istorice, cât și acuzația adusă evreilor că ei ar fi provocat represaliile din partea Mișcării legionare, având ordin de la sinagogă să calomnieze și să atace Mișcarea. Așa interpretează Horia Sima încercările evreilor de autoapărare.

Contextul politic general

Trecerea României de la dictatura regală la Statul Național Legionar a fost rezultatul unui proces istoric. În anii 30 ai secolului XX, semnele

orientării politice a României spre extrema dreaptă deveneau tot mai evidente. Guvernul Tătărescu (1934-1937) este caracterizat de dr. W. Filderman ca fiind „un complice al nazismului”⁴⁷. Pentru populația evreiască, cabinetul Tătărescu a însemnat o politică de concedieri. A fost adoptată **Legea pentru utilizarea personalului românesc în întreprinderi**, promulgată la 16 iulie 1934⁴⁸. Întreprinderile economice industriale, comerciale și civile de tot felul trebuiau să aibă personal românesc în proporție de 80% și cel puțin 50% dintre membrii consiliului de administrație, comitetului de direcție și al cenzorilor. Președintele Consiliului de Administrație trebuia să fie de origine română. În procentul de 20% rezervat personalului străin erau menținuți cei căsătoriți cu românce și având copii. Pentru întreprinderile care, prin natura lor, erau în directă legătură cu apărarea națională, se cerea aprobarea Ministerului Industriei și Comerțului, pe baza referatului unei comisii compuse din câte un delegat al Președinției Consiliului de Miniștri, Ministerului Industriei și Comerțului, Ministerului Muncii, Ministerului de Interne și Marelui Stat Major. Conform art. 7, fiecare întreprindere era obligată ca, la sfârșitul anului și cel mult până la data de 1 februarie a anului următor, să trimită Ministerului Industriei și Comerțului un tabel nominal care să cuprindă întregul personal român și străin angajat. Rubricile tabelului au fost stabilite prin Decizia ministerială nr. 93.179 din 21 ian. 1935. Pe lângă obișnuitele date personale ale angajaților, cum ar fi numele, cetățenia, studiile, funcția, trebuia specificat „neamul” (originea etnică)⁴⁹. În optica celor care semnează vol. VIII din *Istoria Românilor*, legea, de fapt, își propunea să pună capăt „afluenței de personal străin în România, care ocupa posturile cele mai bine retribuite. Deși o măsură îndreptățită – se conchide în volum –, guvernul a fost acuzat că promovează o politică naționalist-antisemită”⁵⁰. Într-o optică democratică, în spiritul drepturilor minorităților naționale, legea nu poate fi interpretată fără a fi luată în considerare Decizia ministerială din 21 ian. 1935 (la care în volum nu se face referire). Căci Decizia respectivă introduce conceptul de **origine etnică**, încălcând astfel prevederile constituționale, care asigurau dreptul la muncă tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de rasă și religie. Un alt proiect de lege care amenința grav situația locuitorilor evrei s-a depus la parlament în anul 1936, privind revizuirea cetățeniei. Drept răspuns, Consiliul Central al Evreilor din România a transmis Consiliului de Miniștri un memoriu, arătând că evreii nu intenționează să acopere eventualele fraude comise cu ocazia încetățenirii; legea trebuie să-i pedepsească pe cei care au contribuit la astfel de abateri. În același timp însă, nu este admis să se retragă dreptul evreilor, născuți în România, la cetățenia română. Acest proiect de lege – se arăta în memoriu – este a cincea încercare în ultimii 18 ani de revizuire sau de contestare a dreptului evreilor la încetățenire⁵¹. Proiectul a fost abandonat, ceea ce nu a însemnat renunțarea de către guvern la politicile de

discriminare etnică. Măsurile adoptate, precum excluderea avocaților evrei din Baroul Ilfov, introducerea principiului de *numerus nullus* în unele instituții de învățământ superior; situația întreprinderilor industriale și comerciale care nu țineau cont de legile privind restricțiile în angajarea evreilor – împiedicarea lor de la afaceri cu Banca Națională Română sau refuzarea pentru întreprinderile respective a permisului de import-export și supraîncărcarea lor cu diferite taxe – erau tot atâtea măsuri care exprimau o politică de discriminare, promovată din partea guvernului. După căderea cabinetului Tătărescu (sfârșitul anului 1937), se vor succeda alte guvernări care duc mai departe politica antisemită de stat. Această politică internă era, desigur, în strânsă legătură cu orientarea externă a României, de apropiere de Germania nazistă. Deși Reich-ul nu impunea deocamdată României o politică de stat antisemită. Promovarea politicii antisemite avea rădăcini autohtone. Ea a intrat într-o fază nouă odată cu venirea guvernului Goga-Cuza (dec. 1937 - feb. 1938).

Colaborarea dintre Goga și A.C. Cuza a fost pecetluită prin actul de constituire a Partidului Național-Creștin și jurământul depus de cei doi oameni politici la 15 iulie 1935, într-o biserică din Iași. Printre altele, documentul adoptat preciza: „România este a românilor și numai a românilor”; șefii respectivului partid s-au angajat să introducă principiul proporționalității, în sens etnic, în toate instituțiile, inclusiv în învățământul de toate gradele. Minoritățile au fost clasificate în trei categorii: loiali (germanii); originari din statele revizioniste (bulgarii și ungurii); elementul evreiesc fiind considerat dizolvant, potrivit consolidării țării, față de care statul avea datoria să se apere⁵². În ceea ce privește pe G. Cuza, fiul lui A. C. Cuza, instalat ca ministru al Muncii, el declara: „Suntem purtătorii unui nou concept care este cel național ce va transforma viața muncitorilor noștri. Când spun muncitorii noștri am în vedere românii de sânge, români de origine etnică, nu pur și simplu cetățeni români”⁵³.

În cele șase săptămâni de guvernare, cei doi oameni politici, respectiv O. Goga și A. C. Cuza, acționând în spiritul programului partidului, cu referire la evrei, au adoptat numeroase măsuri legislative, precum: Legea revizuirii cetățeniei, suprimarea ziarelor „Adevărul”, „Dimineața” și „Lupta”, pretextând că sunt publicații străine de neam; au fost de asemenea suprimate numeroase ziare în limbile germană, maghiară și rusă, care aveau evrei în conducerile lor; s-au retras permisele de călătorie pe C.F.R. ziaristilor evrei; avocații și medicii evrei au fost eliminați din asigurările sociale; s-a interzis familiilor evreiești angajarea de personal de serviciu de origine creștină sub vârsta de 40 de ani; s-au creat comisii pentru înlăturarea personalului evreiesc din comerț și industrie.

Legea Revizuirii Cetățeniei nu a fost aplicată de guvernul Goga-Cuza, nevoit să demisioneze; fapt ce nu a însemnat neaplicarea ei, după cum se susține în vol. VIII din *Istoria Românilor*⁵⁴.

După abdicarea guvernului Goga-Cuza, s-a format cabinetul de așa-zisă unitate națională, prezidat de patriarhul Miron Cristea. Regele Carol al II-lea instaurează dictatura personală. Despre noul cabinet, Filderman scria: „A fost un gen de club, membri fiind în principal foști prim-miniștri, precum: N. Iorga, mareșal Averescu, Prezan, Mironescu, Văitoianu, Tătărescu, Argetoianu”⁵⁵. Ce-i drept, au mai fost și Armand Călinescu și Victor Iamandi.

În timpul guvernării cabinetului Miron Cristea, este promulgat, la 9 martie 1938, Regulamentul de aplicare a legii revizuirii cetățeniei. Conform datelor comunicate, numărul celor revizuiți era de 617.396 de persoane (capi și membri de familie), respectiv 84% din totalul populației evreiești (728.115 evrei). Sub diferite pretexte, din numărul celor revizuiți, la 225.222 de persoane sau 36,50%, li s-a respins cetățenia română⁵⁶. Persoanele care au decăzut din drepturile cetățenești au fost considerate străine și supuse obligațiilor controlului străinilor. Persoanelor aflate în această situație li s-au aplicat dispozițiile legii pentru protejucirea muncii indigene și a legii pentru utilizarea personalului românesc în întreprinderi; li s-au instituit timbre și taxe speciale⁵⁷.

În existența scurtă a dictaturii regale, până în septembrie 1940, s-au schimbat câteva guverne. După moartea lui Miron Cristea, în martie 1939, îi urmează Armand Călinescu; după asasinarea acestuia de către legionari, guvernarea este preluată de către generalul Gh. Argeșeanu, urmat apoi de Constantin Argetoianu și de Gh. Tătărescu; în iulie 1940 se formează cabinetul prezidat de ing. Ion Gigurtu. Întreaga etapă este caracterizată printr-o tot mai accentuată orientare a României către Germania nazistă și printr-o politică de desființare treptată a instituțiilor democratice. La 20 februarie 1938 s-a decretat noua Constituție prin care s-a legiferat dictatura regală. La 30 martie 1938, prin Decret Regal au fost desființate toate partidele politice și se instituie Consiliul de Coroană ca organ de stat cu caracter permanent, alcătuit din membri consilieri regali, numiți de monarh în rang de miniștri. Poziția față de Mișcarea Legionară a regelui Carol al II-lea este binecunoscută. Dacă în cursul anului 1938 aveau loc arestări masive în rândul membrilor Mișcării și este omorât Codreanu. În vara anului 1940, în noua atmosferă de criză politică, datorită și cesiunilor teritoriale impuse României, Garda de Fier a cunoscut o reînviere.

Care era situația populației evreiești sub regimul de dictatură a lui Carol al II-lea? Evreii sunt victime ale unor noi forme de discriminare cu consecințe asupra situației lor socio-politice, asupra vieții lor cotidiene, în general. Ei nu sunt admiși, în ciuda tuturor insistențelor, în Frontul Renașterii Naționale, înființat prin Decretul-Lege nr. 4.321/1938, publicat în „Monitorul Oficial” din 16 dec. 1938. Minoritățile etnice puteau forma în cadrul Frontului Renașterii Naționale secții proprii, exceptându-i pe evrei⁵⁸. „Conform dorinței reprezentanților principalelor minorități naționale, intrarea

în F.R.N. s-a făcut pe baza unor înțelegeri cu guvernul – scria Petre Țurlea –, vor încheia astfel de înțelegeri germanii, maghiarii, bulgarii, ucrainenii, iar evreii deși au vrut să intre în orice condiții nu au fost primiți”⁵⁹. W. Filderman, șef-rabinul Niemirower și I. Fisher au cerut printr-un memoriu anularea interdicției, solicitând statut similar cu acel al maghiarilor și germanilor. Silviu Dragomir, pe atunci ministrul Minorităților, a explicat că în contextul internațional dat, de apropiere a României de Germania, cererea nu putea fi acceptată⁶⁰. Este de remarcat în acest sens consemnarea de jurnal a lui Ioan Hudică din 10 ian. 1939. Se referă la comentariul făcut de dr. Filderman: „De abia acum s-au convins și evreii că regele Carol este un ticălos, pe al cărui cuvânt nu se mai poate pune nicio bază”⁶¹.

Frontul Renașterii Naționale nu a avut viață lungă. În vara anului 1940 este transformat în Partidul Națiunii, partid unic totalitar. Decretul-Lege a apărut la 21 iunie 1940. Conducătorul suprem al Partidului a devenit însuși regele Carol al II-lea. Circulara nr. 7 din 8 iulie 1940 stipula: „funcționarii care fac înscrierea în Partidul Națiunii să fie cât mai atenți și mai scrupuloși în îndeplinirea datoriilor lor, cerând actele de legitimație. Astfel vor fi feriți de a fi induși în eroare de sonoritatea plăcută și măgulitoare a unui nume românesc purtat de un evreu”⁶². Nici evreii botezați sau soțiile creștine ale evreilor ori evreicele soții de români nu erau primiți în partid. Aceste precizări veneau în continuarea Circularii nr. 2 care, specificând dreptul minorităților de a se înscrie în partid, anunța că „evreii sunt excluși”⁶³. A fost o prevedere anticonstituțională; interzicerea înscrierii în Partidul Națiunii a fost echivalentă cu răpirea drepturilor de cetățean. Neadmiterea evreilor în Partidul Națiunii a însemnat decăderea din dreptul de a ocupa funcții publice. La data de 13 iulie 1940, Președinția Consiliului de Miniștri trimite o circulară către toate ministerele cu următorul conținut: „Avem onoare de a vă ruga din partea domnului prim-ministru [este perioada guvernării cabinetului Gigurtu] să binevoiți a dispune către toate serviciile, direcțiunile, casele și regiile autonome ce depind de departamentul ce conduceți să alcătuiască și să trimită de urgență la Președinția Consiliului de Miniștri un tabel cu personalul evreiesc care se află în serviciu, menționându-se data numirii, funcțiunea ce ocupă și prin ce act s-a făcut numirea”⁶⁴. La 17 iulie 1940, Nichifor Crainic, ministrul Propagandei Naționale, transmite Președintelui Consiliului de Miniștri propuneri concrete privind alcătuirea acestor evidente. Cere întocmirea de fișe-tip, de declarațiune uniformă pentru toate Departamentele, ce urmează să fie completată în cel mai scurt timp posibil de toți funcționarii sub semnătură, pe proprie răspundere, în privința originii etnice a funcționarilor și a părinților lor. Aceste declarații ar urma să fie verificate de directorii personalului de la toate ministerele. „Numai în acest chip – conchide Nichifor Crainic – s-ar putea obține o statistică exactă a personalului de origine evreiască, statistică absolut necesară în vederea soluționării acestei probleme.”

Ca răspuns la circulara Președinției Consiliului de Miniștri s-au transmis zeci de tabele nominale privind personalul evreiesc în diferitele ministere. Din tabelele respective se poate constata că cei mai mulți angajați evrei au fost la Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, în principal medici în zonele rurale și semiurbane, la Ministerul Căilor Ferate, în calitate de ingineri, la Ministerul Agriculturii, ca medici veterinari. Tabelele respective au stat la baza concedierilor în masă ce au urmat în vara și toamna anului 1940. Procesul-verbal al ședinței conducerii F.U.C.E. din 26 iulie 1940 consemna concedierea medicilor evrei de la Asigurările Sociale; de asemenea, la 27 iulie se consemna concedierea a nouă funcționari de la Ministerul de Interne și interdicția dată de Ministerul Economiei Naționale ca evreei să se mai ocupe de cântărirea mărfurilor în cadrul oficiilor publice. Numai românii de origine etnică puteau practica această funcție.

În această perioadă au fost adoptate și primele restricții împotriva Cultului Mozaic. Astfel, în cazul evreilor nu s-a mai ținut cont de prevederile Legii Cultelor, adoptată în 1928. În ședința comitetului de conducere al F.U.C.E., din 25 iulie 1940, șef-rabinul Alexandru Șafran pune în discuție necesitatea luării de măsuri împotriva interzicerii tăierii rituale; președintele W. Filderman informa despre suprimarea subvențiilor acordate de stat Cultului Mozaic⁶⁵.

Dar situația evreilor se înăsprea nu numai din cauza atacului împotriva statutului lor social politic, a existenței lor materiale; au loc evenimente care, în unele zone, în special în Moldova, pun în pericol existența lor fizică. Sunt mișcări pogromiste, aruncări din trenuri, care culminează cu pogromul din Dorohoi, de la 1 iulie 1940: evenimente ce se desfășoară sub semnul unei culpabilizări a întregii populații evreiești, acuzată de colaboraționism cu sovietele în condițiile ocupării Basarabiei și Bucovinei de Nord. Fără a nega existența unor acțiuni individuale, așa-zis teroriste, comise și de unii evrei împotriva autorităților românești în retragere, ele nu pot fi atribuite întregii etnii. Până și un autor precum istoricul Petre Țurlea, deloc favorabil evreilor, recunoaște că, în contextul respectiv, „cea mai gravă era generalizarea acuzei la nivelul întregii comunități evreiești”⁶⁶.

Este de remarcat că acei care au culpabilizat în contextul respectiv populația evreiască, în totalitatea ei, au trecut sub tăcere sau au ignorat cu premeditare actele de solidarizare ale comunității evreiești cu poporul român, victimă a tratatelor internaționale impuse de marile puteri. În ședința din 4 iulie 1940, ca și în ședințele următoare din iulie, conducerea F.U.C.E. discuta și lua hotărâri concrete de strângere imediată a ajutoarelor necesare refugiaților din Basarabia și Bucovina. Filderman arăta, în ședința de conducere a F.U.C.E. din 25 iulie 1940, că Uniunea Avocaților, publicând lista cu avocații care au contribuit la ajutorarea refugiaților prima dată, a inclus și avocații evrei, pentru ca apoi din listele ulterioare ei să fie omiși⁶⁷. Solidaritatea evreilor cu poporul român în contextul pierderilor

teritoriale a fost exprimată și prin declarația semnată de șef-rabinul Alexandru Șafran, senator de drept, și de W. Filderman, transmisă regelui. Era o declarație de solidaritate cu poporul român și un angajament că „sunt gata la orice jertfă pentru îndeplinirea datoriei față de tron și țară”⁶⁸. Dar toate aceste poziții nu au fost luate în considerare.

Pentru orientarea politicii antisemite de stat spre modelul nazist, fără presiune nazistă, sunt relevante două decrete-legi adoptate la începutul lunii august 1940. Decretul-Lege din 8 august 1940, semnat în primul rând de regele Carol al II-lea, privind starea juridică a evreilor din România, marchează scoaterea evreilor de sub tutela prevederilor constituționale, impunându-le pe criteriul „sângelui” un regim de neegalitate în comparație cu ceilalți cetățeni ai țării. S-a limitat dreptul la muncă, la proprietate și ulterior la învățământ. Conceptul de „sânge” a intrat în limbajul juridic, al legislației, drept criteriu de definire a inferiorității etniei evreiești și de incompatibilitate a ei cu etnia de sânge românesc⁶⁹. Al doilea Decret-Lege, tot din 8 august 1940, a introdus interdicția căsătoriilor mixte pe criteriul păzirii purității sângelui românesc⁷⁰.

O analiză a evenimentelor acestei perioade, a măsurilor antievreiești și a situației evreilor, în general, nu poate decât să infirme aprecierea omului politic care a fost Valer Pop, cum că România în această perioadă „făcea antisemitism de circumstanță”⁷¹. Conform concluziei istoricului israelian Bela Vago, „regimul lui Carol al II-lea nu a precedat doar ruina evreimii din România, ci a pavat drumul spre ruina ei”⁷².

Procesul de excludere a evreimii din societatea românească continuă într-o formă și mai brutală sub regimul Statului Național Legionar. Pot fi observate două căi paralele: calea legislației și aceea a violenței și terorii exercitate de legionarii aflați la putere împotriva întregii populații evreiești. Regimul a fost instalat prin câteva Decrete Regale, care s-au succedat în perioada 5-14 septembrie 1940, semnate de Carol al II-lea, iar apoi, după abdicarea lui, de regele Mihai I. Prin Decretul Regal din 5 septembrie s-a suspendat Constituția adoptată la 27 februarie 1938. Articolul 2 al Decretului stipula dizolvarea corpurilor legiuitoare, însărcinându-l pe generalul Ion Antonescu, în calitate de președinte al Consiliului de Miniștri, cu ducerea la îndeplinire a Decretului⁷³. Cu aceeași dată, Carol al II-lea semna un alt Decret prin care generalul Ion Antonescu a fost investit cu puteri depline în conducerea statului, prerogativele regale limitându-se în principal la acțiuni protocolare. La 6 septembrie, după abdicarea regelui Carol al II-lea, regele Mihai I semna Decretul Regal prin care se reconfirma investirea generalului Antonescu în funcția de conducător al statului⁷⁴. Conform aprecierii lui Mihai Antonescu, respectivele decrete de investire a generalului Antonescu cu puteri absolute au devenit baza constituțională a statului. S-a creat o nouă instituție politică, aceea a conducătorului statului, care cumula totalitatea puterilor politice de guvernare și legiferare, fiind și

comandantul suprem al armatei. Cu asemenea prerogative, generalul Ion Antonescu se afirma, după modelul Führerului, ca deținător al puterii personale, totalitare și supreme. După Decretele Regale din 5 și 6 septembrie a urmat Decretul Regal din 14 septembrie, de proclamare a Statului Național Legionar⁷⁵. Decretul definea caracterul și scopurile noului regim. După ce art. 1 definea statul român ca Stat Național Legionar, art. 2 preciza că Mișcarea Legionară este singura mișcare recunoscută în noul stat, având ca țel ridicarea morală și materială a poporului român și dezvoltarea puterilor lui creatoare. La art. 3 se confirma că generalul Ion Antonescu este conducătorul Statului Legionar și șeful regimului legionar. Prin art. 4, Horia Sima a fost numit conducătorul mișcării legionare⁷⁶.

În cele câteva luni de existență a Statului Național Legionar nu putea să nu iasă la iveală adevărata esență teroristă a Mișcării. Și chiar dacă au existat conflicte între Mișcare și generalul Antonescu, în calitatea sa de conducător al statului nu poate fi absolvit de răspunderea pentru actele de violență comise de legionari în această perioadă.

Formula noului guvern a fost definitivată în noaptea de 14 spre 15 septembrie 1940. Președintele Consiliului de Miniștri era generalul Ion Antonescu, care își asuma și conducerea Ministerul Apărării Naționale. Garda de Fier deținea vicepreședinția Consiliului de Miniștri în persoana lui Horia Sima, Ministerul Afacerilor Interne în persoana lui Constantin Petrovicescu, Ministerul Afacerilor Străine în persoana lui Mihail Sturza, Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor în persoana lui Pompiliu Nicolau, Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor în persoana lui Traian Brăileanu, Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale în persoana lui Vasile Iașinschi. La Ministerul Justiției a fost numit Mihai Antonescu. Întregul sector al presei și propagandei a intrat sub controlul Legiunii. Totodată, Mișcarea deținea majoritatea absolută a posturilor de secretari generali, directori generali și directori din ministere, inclusiv Secretariatul General de la Președinția Consiliului de Miniștri. Nu doar puterea centrală era concentrată în mâinile legionarilor, ci și autoritățile locale. Majoritatea prefecturilor proveneau din rândurile Mișcării. Caracterul legionar al regimului iese și mai mult în evidență prin funcționarea unor organizații teroriste care dublau autoritățile statului. În acest sens, instituția care și-a arogat dreptul de a comite abuzurile și violențele cele mai distrugătoare a fost poliția legionară, un adevărat instrument de terorizare a populației evreiești. Înființată cu câteva zile înainte de proclamarea Statului Național Legionar, la 6 septembrie 1940, poliția legionară a fost concepută după modelul unităților paramilitare naziste. Conform afirmațiilor lui Horia Sima, „Generalul Antonescu a fost autorul poliției legionare. El a cerut îndată după formarea guvernului cu și mai mare insistență organizarea poliției legionare. Considerând că în cadrele vechi ale poliției nu se putea avea încredere, Antonescu a cerut dublarea poliției de stat cu legionari care

să constituie un instrument de siguranță al regimului”⁷⁷. Dar după asasinarea celor 65 de lideri politici, apoi a lui N. Iorga și V. Madgearu, același general Antonescu, la 29 noiembrie 1940, a ordonat dezarmarea poliției legionare. Efectele ordinului său au fost însă atenuate de ministrul de Interne care a transferat personalul calificat de la poliția legionară la unitățile poliției regulate.

O altă organizație implicată în violențele legionare împotriva evreilor a fost Corpul Legionar Muncitoresc „ing. Clime”, înființat din inițiativa lui Zelea Codreanu, în anul 1936. Sediul acestei organizații a fost unul dintre principalele centre de tortură a evreilor arestați.

Este de subliniat că antisemitismul pe care legionarii l-au propovăduit din momentul apariției lor pe scena politică a României l-au putut aplica în practică, în bună măsură, în perioada cât se aflau la putere și dispuneau de instrumentele necesare pentru săvârșirea actelor de teroare și violență. Punctul paroxistic al acestor practici a fost, desigur, pogromul de la București, din ianuarie 1941, parte a planului elaborat de legiune, și nu o izbucnire sau instrumentalizare strategică a unui moment de anarhie. El nu a fost un eveniment izolat, rupt de atmosfera opresivă și de persecuțiile tipice din Statul Național Legionar, ci punctul culminant în evoluția evenimentelor.

Lupta pentru supraviețuire

Crearea F.U.C.E. Congresul de alegere a noului șef-rabin

Principala organizație evreiască care s-a impus precum cel mai avizat reprezentant al evreimii române în perioada Holocaustului a fost Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România (F.U.C.E.). Chiar și după dizolvarea ei prin Decretul-Lege semnat de Ion Antonescu la 16 decembrie 1941, conducătorii fostei Federații, mai ales dr. W. Filderman și șef-rabinul dr. Al. Șafran, au fost recunoscuți ca principalii exponenți ai populației evreiești din România. F.U.C.E. s-a constituit la 16 februarie 1936, într-un context politic în care ascensiunea extremei drepte cu platforma ei antisemită devenea tot mai amenințătoare. Hotărârea a fost luată la Conferința Uniunilor de Comunități din toată țara, întrunită la București în sediul Comunității Evreilor din București, deși evenimentul a fost legat de un anumit context politic, în Comunicatul de presă se preciza că problemele „de natură politică rămân străine conducerii”⁷⁸.

Ca președinte al Federației a fost ales Sigmund Birman, președintele Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat.

Federația își propunea, la început, să se axeze pe rezolvarea problemelor legate de viața religioasă, culturală și de asistență socială. Apărarea tuturor

drepturilor și libertăților cu caracter general ale evreilor, cetățeni sau supuși români, prevăzute în Constituția și în legile țării i-a revenit Consiliului General al Evreilor constituit în ianuarie 1936. S-a format o conducere unitară, compusă din reprezentanții Uniunii Evreilor Români (U.E.R.) și ai Partidului Evreiesc (P.E.), președinte fiind W. Filderman. În această perioadă, Consiliul Central a fost principalul organism evreiesc care s-a confruntat cu propaganda antisemită și cu antisemitismul de stat, devenit tot mai evident. Consiliul și-a încetat activitatea în martie 1938, când U.E.R. și P.E. au fost interzise, odată cu desființarea tuturor partidelor politice și instaurarea Dictaturii Regale. De acum înainte, misiunea apărării intereselor vitale evreiești revenea Federației și Uniunilor de Comunități, printre care, în primul rând, Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Statutul F.U.C.E., adoptat în 1940, preciza că primul scop al Federației este „Reprezentarea și apărarea intereselor Cultului Mozaic în cadrul legilor țării”⁷⁹.

Linia politică pe care o urma Federația după desființarea Comitetului General rezultă, printre altele, din cuvântarea lui Filderman la Congresul Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, convocat pentru 4 februarie 1940, în vederea alegerii noului șef-rabin, după moartea lui Niemirower. Lucrările Congresului au fost conduse de Filderman care deținea de acum funcția de președinte al F.U.C.E. Caracterul politic al discursului său este evident. A evocat și de astă dată devotamentul evreimii față de patrie și tron; a subliniat participarea evreilor la războaiele României; a atras atenția comunităților asupra datoriei evreilor de a subscrie la împrumutul de înzestrare a armatei; a propus constituirea comitetelor de doamne pentru ajutorarea celor concentrați. În același timp, a făcut referiri la măsurile nedrepte adoptate împotriva evreilor, la situația din ce în ce mai grea spre care era împinsă populația evreiască. Era și o ocazie pentru criticarea în public a Legii Revizuirii Cetățeniei la evrei și prezentării în public a consecințelor dezastruoase asupra populației evreiești. Dar tonul critic era ponderat. Căci „în asemenea împrejurări trebuie un tact deosebit în expunerea legitamelor noastre doleanțe. Cele mai bune intenții, cele mai legitime revendicări, cele mai inocente observații – conchidea Filderman – pot apărea supărătoare”⁸⁰.

La Congres, Alexandru Șafran a fost ales cu majoritate absolută a voturilor în funcția de șef-rabin al Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Ceea ce implica și reprezentarea Cultului Mozaic din România în Parlament, în calitate de senator de drept. Ca singurul evreu în Parlament, în condițiile din ce în ce mai grele de supraviețuire, misiunea pentru tânărul Alexandru Șafran nu a fost ușoară. În cuvântarea sa, noul ales și-a exprimat înaltul devotament față de idealul Torei și față de patria română. Exprimându-și admirația față de defunctul șef-rabin, tânărul Șafran s-a angajat să desprindă din învățătura lui spiritul său ponderat de împăciuire, de înțelegere și iubire⁸¹.

Pentru modul în care măsurile antievreiești au marcat viața cotidiană a evreilor în perioada guvernării cabinetului prezidat de ing. I. Gigurtu (iulie - începutul lui septembrie 1940) și poziția F.U.C.E. față de evenimentele respective sunt relevante câteva memorii incluse în volum, adresate de conducerea Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat (U.C.E.) sau de F.U.C.E. (președinte la ambele organizații fiind dr. W. Filderman) președintelui Consiliului de Miniștri, ministrului de Interne, ministrului de Justiție.

Încă nu fusese promulgat noul Statut Juridic al evreilor când apăreau diverse informații în presă despre noile măsuri antievreiești care erau în pregătire. Confruntată cu știri dintre cele mai alarmante, conducerea F.U.C.E. adresa la 7 august 1940 (deci cu două zile înainte de publicarea Statutului Juridic al evreilor în „Monitorul Oficial”) un memoriu ministrului de Justiție în speranța că poate să prevină promulgarea unei legi care, așa cum se caracteriza în memoriu, urmărea „descetățenirea [evreilor] echivalentă cu ruina lor morală și materială”⁸². Dar după cum au demonstrat evenimentele, hotărârea privind adoptarea unui Statut Juridic special pentru populația evreiască din România nu a putut fi schimbată; nici referirea la faptul că, prin acest Statut, se încălcau nu doar prevederile Constituției din 1923, ci și cele ale Constituției din 1938, nu a fost luată în considerare.

Prevederile Statutului erau în spiritul legislației rasiste elaborate pentru prima dată în Germania nazistă. După modelul legislației naziste, prevederile Statutului nu s-au limitat doar la formularea unor măsuri discriminatorii. S-a introdus pentru prima oară în schema legislației antievreiești definiția evreului pentru a ști cine trebuie să fie supus legilor punitive: deci nu un infractor, ci pur și simplu o persoană pentru calitatea sa de evreu. În optica lui Raoul Hilberg, deși definirea evreului în comparație cu violențe sângeroase putea să pară o măsură relativ anodină, în realitate ea a fost o măsură mult mai gravă. Definirea victimei constituia o condiție preliminară, indispensabilă pentru acțiunile ulterioare.

Care a fost poziția conducerii F.U.C.E. față de Statutul Juridic?

Dr. W. Filderman considera că, deși prevederile sunt anticonstituționale și reprezintă un act de mare nedreptate față de populația evreiască, ce și-a făcut datoria patriotică, având în vedere situația internațională a României, nu era momentul pentru un atac deschis pe tema Statutului. Acțiunile de protest erau îndreptate împotriva măsurilor luate de autoritățile locale sau centrale, care depășeau prevederile statutului.

La 17 august 1940, conducerea F.U.C.E. se adresa ministrului de Interne în legătură cu situația evreilor originari din Basarabia și aflați în diferite localități din Moldova. Cu toate că, potrivit prevederilor Statutului din

9 august, se arată în memoriu, ei au dreptul de a locui pe teritoriul românesc și de a exercita diferite profesii, „contra acestei legi, sunt ridicați și trimiși în lagăre, deși până în prezent n-au avut nici o fișe la poliție. Prin această procedură – se conchide în memoriu – se violează legea din 9 august”⁸³. Se cere eliberarea celor împotriva cărora nu există nicio dovadă că sunt primejdioși pentru siguranța Statului.

La 22 august 1940, F.U.C.E. intervine la ministrul de Interne pentru apărarea negustorilor ambulanți din Brăila, cărora li s-a anulat autorizația de negoț. „Ne permitem a vă semnala – se scria în memoriu – că nici un text din Decretul-Lege din 9 august nu interzice evreilor de a face comerț la orașe și mai puțin comerț ambulant”⁸⁴.

Tot la 22 august se adresează un memoriu Ministerului Justiției, în apărarea avocaților din Brăila, care, contrar prevederilor Statutului, erau excluși din Barou. În general, în cazul profesiunilor a căror practicare era interzisă de Statut, nu se respecta prevederea care permitea un termen de șase luni pentru lichidarea lucrărilor, cum era cazul avocaților. Ca urmare, ministrul era rugat să intervină pe lângă Barou să nu-i suspende „în nici un caz” ori să nu-i radieze cu efect imediat pe avocații evrei, ci să le ofere un termen de lichidare de șase luni, avocatul putând practica pentru lichidare în acest interval.

Aflându-se din ziare că se lucrează la noul proiect de lege pentru organizarea Corpului de Avocați, care va introduce mai multe restricții decât cele prevăzute de Statut, la 24 august 1940, U.C.E. s-a adresat din nou ministrului de Justiție. „Din momentul ce s-a dat evreilor un Statut – se scria în memoriu – toate legile trebuie să țină seamă de el, altfel n-ar mai exista o stare juridică a evreilor”⁸⁵.

Pe lângă intervențiile prin care se demonstra că nu se respectă nici măcar prevederile Statutului, s-au cerut totuși și unele modificări. Într-un memoriu din 19 august 1940, F.U.C.E. s-a adresat președintelui Consiliului de Miniștri, cerând modificarea art. 10 din Statut, care stipula că „obligațiunile militare fiind obligațiuni de onoare se transformă pentru evreii din România fie în obligațiune fiscală, fie în obligațiune de muncă”⁸⁶. Întrucât momentul cerea să se sublinieze devotamentul evreilor față de țară și de tron, sentimentele lor patriotice, s-a cerut ca art. 10 să fie modificat astfel: „ca evreii să-și poată îndeplini obligațiile militare ca și în trecut”⁸⁷. Cererea nu a fost luată în considerare.

O remarcă critică la adresa Statutului a fost strecurată într-un memoriu adresat președintelui Consiliului de Miniștri la 19 august 1940, în care s-a cerut prelungirea termenului de concedieri din serviciu sau de lichidare de întreprinderi pentru cei care încă se mai aflau în serviciul militar. În încheierea memoriului se aduce la cunoștința prim-ministrului că F.U.C.E. are rezerve „asupra principiului însuși ce stă la baza legii și asupra dispozițiilor ei”⁸⁸.

Dar viața cotidiană evreiască era marcată și de alte măsuri abuzive care derivau din faptul că evreii nu se mai aflau sub scutul prevederilor constituționale. La 22 august 1940, U.C.E. se adresa ministrului de Interne în problema evacuării evreilor din comunele rurale Drânceni și Răducăneni la Huși, oraș în care, din cei 600 de capi de familie evreiască, au fost ridicați 120 pentru internare în lagăr; „știri identice ne vin din diferite județe ale Vechiului Regat”⁸⁹, se arăta în memoriu. Ca de fiecare dată, și acum se intervenea nu în favoarea celor care eventual se făceau inovați de participarea la vreo acțiune interzisă, ci împotriva reținerii a grupuri întregi de persoane care nu au fost nicidecum urmărite sau anchetate pentru vreun delict politic sau vreo infracțiune de drept comun. Sunt ridicați medici, farmaciști, comercianți, cei mai mulți cu un statut social recunoscut. Se cere ca Ministerul de Interne să intervină pentru internarea în lagăre doar a persoanelor cu adevărat vinovate. Dar se pare că dispozițiile pentru internările abuzive veneau de la Marele Stat Major și nu de la Ministerul de Interne. Ce-i drept, în această perioadă erau arestați și internați în lagăre și numeroși neevrei, aceștia fiind în evidența organelor de stat pentru activitate comunistă sau antifascistă.

Tot în perioada guvernării cabinetului Gigurtu, au fost adoptate măsuri care au lezat libertatea cultului. La 16 august 1940, F.U.C.E. înaintează un memoriu ministrului Agriculturii și Domeniilor, semnat de șef-rabinul, senator, dr. Alexandru Șafran, de președintele dr. W. Filderman și de secretarul general, dr. I. Brucăr. Se prezintă greutățile pe care le întâmpinau evreii, în diferite localități, în legătură cu tăierile rituale.

Documentele organizațiilor evreiești din perioada guvernării Cabinetului Gigurtu pun în evidență schimbările intervenite în viața cotidiană evreiască, amenințată tot mai mult de pierderea dreptului la muncă, la învățătură, uneori de pierderea libertății personale, a dreptului de practicare liberă a cultului. În același timp, ele reflectă poziția F.U.C.E. care se confruntă cu aceste măsuri și încearcă să obțină unele ameliorări.

Efortul de supraviețuire în contextul Statului Național Legionar septembrie 1940 - ianuarie 1941

Dacă în timpul guvernării Cabinetului Gigurtu, F.U.C.E. se confrunta, în principal, cu măsuri legislative antievreiești, în perioada Statului Național Legionar, pe lângă măsurile legislative, prin care noul regim continua excluderea evreilor din societatea românească, F.U.C.E. avea să se confrunte cu teroarea și violența legionară, care au marcat viața cotidiană evreiască pe întregul teritoriu al țării.

Sub presiunea respectivelor evenimente, conducerea evreiască a redactat, pe bază de date și fapte, sute de memorii pentru a informa autoritățile de stat despre starea de haos și de nesiguranță creată nu doar

populației evreiești, ci întregii societăți a României moderne. Poziția critică față de respectivele evenimente, argumentele de natură politică folosite exprimau o anumită formă de rezistență, o încercare de a obține intervenția organelor de stat, a conducătorului statului însuși pentru oprirea abuzurilor și a violenței legionare.

În apărarea Cultului Mozaic

Încă înainte de proclamarea Statului Național Legionar, ministrul Cultelor, în persoana lui Radu Budișteanu, membru în Mișcarea Legionară, emite la data de 9 septembrie 1940 două decizii de scoatere a Cultului Mozaic dintre cultele recunoscute. Argumentul: „noua orânduire ce a fost dată statului român care a devenit naționalist creștin și totalitar”⁹⁰ autorizează funcționarea pe teritoriul său a anumitor culte pe care le consideră istorice. În ceea ce privește Cultul Mozaic, „constată numai existența sa de fapt, care urmează să se manifeste potrivit dispozițiilor ministeriale ulterioare”⁹¹. Deciziile urmăreau astfel desființarea vieții religioase a populației evreiești. Primul protest al F.U.C.E. a fost adresat peste două zile, la 11 septembrie, generalului Ion Antonescu, care deținea de acum funcția de prim-ministru și de conducător al statului. De fapt nu a fost un simplu protest. A fost o analiză a deciziilor din punct de vedere juridic, pentru a demonstra caracterul lor ilegal. „Încalcă legile în vigoare – se scria în protest –, inclusiv Statutul Juridic al evreilor din 9 august 1940, care, la art. 15, preciza: Regimul Cultului Mozaic rămâne sub protecția statului român”⁹². Se fac referiri la discursurile conducătorului statului, arătând că decizia contravine promisiunilor făcute de el că va așeza noul regim „pe credință și dreptate, ordine și omenie”⁹³. Se protesta împotriva deciziilor care creează un statut de inferioritate religiei iudaice în comparație cu celelalte religii, deși „fundamentul lor este religia noastră”⁹⁴. Se arată consecințele dezastruoase pentru viața populației evreiești a unei astfel de măsuri și se cere ca „înaltele precepte pe care le-a declarat conducătorul că va așeza statul să fie respectate față de toți românii fără deosebire de religie”⁹⁵. Documentul a fost semnat de dr. W. Filderman, președintele F.U.C.E., de șef-rabinul dr. Alex. Șafran, reprezentantul Cultului Mozaic în Senat, de Joseph M. Pincas, președintele Uniunii Comunităților de Rit Spaniol, de Sabetay J. Djaen, șef-rabinul Uniunii Comunităților de Rit Spaniol. Cu argumente similare s-a mai înaintat un memoriu pe 12 septembrie 1940, semnat de dr. W. Filderman și dr. Alex. Șafran. Conform consemnării lui M. Carp, Filderman a fost primit în audiență de conducătorul statului pe 14 septembrie 1940, când a predat personal primul memoriu⁹⁶. Dintr-o adresă a F.U.C.E. din 16 septembrie 1940 către ministrul Cultelor rezultă că s-a obținut retractarea deciziei. Datorită schimbărilor intervenite la Ministerul Cultelor, noua hotărâre s-a

promulgat pe 19 septembrie. În locul lui Radu Budișteanu, funcția a fost preluată de Traian Brăileanu. Este de menționat că numeroase sinagogi și case de rugăciuni au fost închise înainte de publicarea deciziilor din 9 septembrie în „Monitorul Oficial”. Și multe dintre ele nu au fost redeschise nici după 19 septembrie; intervențiile pentru redeschidere trebuiau continuate.

În general, documentele din epocă dovedesc că ofensiva împotriva vieții culturale și a instituțiilor de cult evreiești nu a încetat în toată perioada Statului Național Legionar. Prin urmare, lupta F.U.C.E. pentru respectarea libertății cultului, consfințită prin legi care nu au fost abrogate, a continuat. Una dintre principalele cereri formulate de conducerea F.U.C.E. atât în cazul apărării dreptului la viața culturală, cât și în legătură cu alte măsuri antievreiești era respectarea legilor în vigoare, inclusiv a prevederilor Statutului din 9 august 1940, căci până și ele au fost încălcate.

În virtutea respectului pentru legile în vigoare, la 25 septembrie 1940, conducerea F.U.C.E. se adresa din nou ministrului Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se apropiau marile sărbători evreiești de toamnă și, în diferite localități, mai cu seamă în Ardeal, negustorii evrei erau avertizați că este interzis să închidă magazinele, „altminteri vor suferi represalii”⁹⁷. Primind astfel de informații din partea mai multor comunități, F.U.C.E. a cerut oferirea libertății „credincioșilor mozaici de a întrerupe activitatea în magazine în aceste zile de sărbătoare religioasă, precum și a se lua obișnuitele măsuri de pază”⁹⁸. S-a făcut referire la codul penal, care denumeste „delict” și sancționează cu grave pedepse pe cei care împiedică o persoană să exercite propriul său cult. Așadar, F.U.C.E. era în deplină legalitate cerând ca evreii să aibă dreptul de a-și respecta propriile sărbători. Nu cerea altceva decât respectarea legilor în vigoare și în cazul atitudinii față de populația evreiască. Și totuși, contrar tradiției și legilor existente, autoritățile locale și centrale ale regimului Statului Național Legionar își continuau ofensiva împotriva cultului și a așezămintelor de cult evreiesc. Autoritățile locale din Buzău, București ș.a. intenționau să exproprieze terenurile unor cimitire vechi din localitate. La 30 septembrie 1940, Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat adresa un memoriu ministrului de Interne, în care cerea ca aceste exproprieri să fie oprite, „cimitirele nu sunt susceptibile de a fi expropriate”⁹⁹ – se scria în memoriu. Religia mozaică interzice cu desăvârșire dezgroparea morților, în consecință, F.U.C.E. demonstra că, printr-o astfel de măsură, se „violetă libertatea și egalitatea de cult”¹⁰⁰. S-a cerut transmiterea unei circulare în acest sens către toate primăriile din țară. La data de 17 octombrie 1940, F.U.C.E. s-a adresat într-o problemă similară conducătorului statului. „Comunitățile din București și din diferite orașe ale țării – se scria în memoriu – sunt anunțate să evacueze cimitirul”¹⁰¹. Se apelează la conducător care: „A proclamat recent că omul este om și trebuie tratat ca

om, oricărei religii ar aparține”¹⁰². S-a cerut ca morții să fie respectați, ca și religia, căci morții au tot atâta drept la respect cât și cei vii, mai cu seamă când „aceste cimitire adăpostesc osemintele ostașilor morți în Războiul pentru Independență, în Războiul Balcanic și în Războiul pentru Reîntregire”¹⁰³. Intervențiile au avut doar efecte parțiale. Căci, deși la 30 octombrie 1940, ministrul subsecretar de stat al Colonizării și Populației Evacuate, în conformitate cu rezoluția conducătorului statului, răspundea ministrului Justiției „că cimitirele nu intră în prevederile Decretului de expropriere”¹⁰⁴, totuși, din ordinul conducătorului, a trebuit să fie dezafectat Cimitirul Sevastopol din București și alte cimitire cu o vechime de câteva secole.

Dar ofensiva împotriva cultului nu s-a desfășurat doar pe bază de decizii și ordine ale autorităților centrale și locale de stat. Existau și inițiative personale, ale unor indivizi care fie că făceau parte din mișcarea legionară, fie că acționau în numele Mișcării. La 1 octombrie 1940, F.U.C.E. se adresa conducătorului statului reclamând faptul că, în sinagoga din Buzău, la ora 5 dimineața, au pătruns indivizi necunoscuți și au arestat zece evrei în timpul rugăciunilor premergătoare marilor sărbători evreiești de toamnă. Se cere luarea de măsuri ca serviciile divine să nu fie tulburate și se revine la problema dreptului evreilor de a-și ține magazinele închise de sărbătorile respective. Reclamația a fost transmisă Ministerului de Interne care a trimis cazul spre cercetare la Direcția Generală a Poliției.

La 20 noiembrie 1940, U.C.E. înaintează, sub semnătura președintelui dr. W. Filderman și a șef-rabinului dr. Alex. Șafran, Ministerului de Interne un memoriu privind profanarea și devastarea de către unii membri ai mișcării legionare a unor sinagogi și clădiri de școală din București și Ploiești. Printre templele profanate și devastate din București se aflau Templul Coral și Sinagoga Mare. La Ploiești s-au dărâmat sinagogi și clădirea Școlii „Luca Moise”. Întrucât pagubele provocate atât la București, cât și la Ploiești se ridicau la cca 1.000.000 lei, se cerea pedepsirea inovațiilor și despăgubirea instituțiilor devastate¹⁰⁵. Reclamația nu a rămas fără răspuns. Dar, în răspunsul lor, autoritățile vizate fie că au negat veridicitatea faptelor acuzate, fie că au încercat să le justifice. Așadar, nu se putea pune capăt abuzurilor. Ele continuau cu buna știre a autorităților locale și centrale. Dintr-un memoriu din 21 noiembrie 1940, adresat tot Ministerului de Interne, rezulta că la Ploiești s-a rechiziționat sediul Comunității locale. „Legionarii au pus stăpânire și pe acest imobil și au instalat un cuib de legionari, interzicând accesul evreilor în local”¹⁰⁶ – se scria în memoriu. Datorită acestui abuz, Comunitatea, care era persoană juridică de drept public, a fost nevoită să-și înceteze activitatea. Se cerea repunerea în drepturi a Comunității.

La 8 decembrie 1940, conducătorul statului este informat că un grup de legionari a devastat sediul Cercului Libertatea, aducând Cercul în stare de

incapacitate de activitate. Era o instituție evreiască – de sine stătătoare – cu o contribuție importantă în domeniul manifestărilor culturale. „Faptul că Cercul îndeplinește un înalt rol social – se arăta în memoriul din 8 decembrie 1940 – faptul că distrugerea lui lasă pe drum 33 de familii și lipsește statul și comuna de venituri de milioane, precum și sute de familii nevoiașe fără ajutoarele lunare, îi dau, nădăjduim, dreptul la înalta ocrotire a domniei voastre”¹⁰⁷. Dintr-o evocare autobiografică a lui Eugen Relgis, aflăm că Cercul nu a obținut ocrotirea conducătorului și a fost desființat în anii războiului¹⁰⁸.

Așadar, ofensiva antievreiască era îndreptată împotriva celor mai diferite instituții evreiești: de la instituții cultural religioase și cultural-educative până la instituții filantropice.

La 14 decembrie 1940, F.U.C.E. se adresa ministrului de Interne în problema imobilului din Constanța, închiriat, de Comunitatea din localitate pentru amenajarea unui azil, bătrânilor evrei. Imobilul a fost preluat de primăria municipiului Constanța și Comunității evreiești i s-a cerut ca bătrânii adăpostiți în respectivul imobil să fie evacuați în cinci zile. Măsura era contrară legilor în vigoare și, prin urmare, Ministerul de Interne era rugat să dea dispoziții ca respectiva clădire să fie restituită chiriașilor îndreptățiți.

La 17 decembrie 1940 a fost rechiziționată clădirea fabricii de azimă din București. Măsura a fost foarte gravă, motiv pentru care F.U.C.E. s-a adresat cu un memoriu personal conducătorului statului. „În acest local se confecționează pasca rituală a evreilor (adică pâinea nedospită pe care evreii o consumă de Paști) – se scria în memoriu – și este singura fabrică de azime, astfel încât prin suprimarea ei riscăm ca întreaga populație evreiască din Capitală și din orașele vecine să nu poată respecta prescripțiile rituale de Sfintele Paști”¹⁰⁹. Este de menționat că de data aceasta nu era vorba despre o inițiativă individuală. Era implicată circumscripția 13 polițienească din Capitală, care a acționat pe baza unui ordin venit de la Ministerul de Interne. În numele aceluiși ordin, persoanele respective s-au prezentat la Școala de meserii „Ciocanul”, la sediul Comunității Evreilor din București din Calea Dudești, solicitând schițele imobilelor în vederea rechiziționării. Exprimându-și indignarea față de aceste noi măsuri abuzive, autorii memoriului s-au referit la legea rechiziționărilor din februarie 1940, care oprea rechiziționarea, fie și pentru nevoile armatei, a instituțiilor școlare și de cult, căci prin astfel de măsuri Comunitatea era împiedicată să-și desfășoare atât activitatea educativă, cât și cea de cult. Conducătorul a fost rugat să dea dispoziții pentru evacuarea imobilelor rechiziționate și pentru evitarea unor astfel de măsuri pe viitor.

Așadar, printre primele măsuri ale politicii de discriminare ale Statului Național Legionar au fost cele îndreptate împotriva religiei iudaice și a

așezămintelor ei culturale. Conducerea Federației nu s-a supus pasiv măsurilor impuse. A încercat să demonstreze de fiecare dată caracterul lor abuziv, arătând că, pe lângă încălcarea legilor în vigoare, se acționează împotriva angajamentului politic luat de conducătorul statului la preluarea puterii. Era un succes că s-a obținut abrogarea deciziei din 9 septembrie 1940, privind închiderea sinagogilor, dar, după cum au demonstrat evenimentele ulterioare, Mișcarea Legionară aflată la putere a continuat să provoace tot mai multe greutăți evreilor în practicarea vieții religioase. Căci toate atacurile împotriva cultului nu au afectat doar viața Comunității ca instituție, ci viața fiecărui evreu în parte.

Concepția F.U.C.E. în soluționarea problemei evreiești

Desigur, politica de discriminare a populației evreiești în contextul Statului Național Legionar nu viza doar cultul și viața culturală a evreimii. Întreaga existență evreiască era supusă prigoanei și diferitelor persecuții zilnice. În concepția politică oficială, în România exista o așa-zisă problemă evreiască, pe care Statul Național Legionar era chemat să o rezolve prin eliminarea evreilor din toate domeniile vieții sociale economice, în care ei ocupau, chipurile, o pondere supranumerară. În acest context, F.U.C.E. se străduia, printre altele, să demonstreze că, în România, așa-zisa problemă evreiască a fost rezolvată. Edificator în acest sens este memoriul lui W. Filderman, adresat conducătorului statului la 16 septembrie 1940. Din documentul respectiv rezultă că, la prima audiență pe care președintele F.U.C.E. a obținut-o la conducătorul statului, pe lângă situația generală a țării, mai ales în urma ciuntirilor teritoriale, a situației Cultului Mozaic, s-au purtat discuții despre problema evreiască, în general, în România.

Dar ce a urmărit Filderman prin memoriul din 16 septembrie?! A vrut să obțină ca, înaintea adoptării vreunei „hotărâri definitive ce ar atinge starea de fapt sau drepturile dobândite de evreii băștinași, să fie ascultat, fiind un cunoscător al problemei evreiești”¹¹⁰. În același timp a subliniat că el, Filderman, întotdeauna a subordonat revendicările evreiești interesului general al țării și al poporului român. „Căci numai armonizarea interesului general – țara – și al majorității – Poporul Român – cu interesele noastre poate fi rodnică. Orice încercare de a obține soluții dăunătoare țării și poporului român ar fi virtual dăunătoare celor ce le-au obținut”¹¹¹.

Pleda, în primul rând, în favoarea evreilor așa-zisi băștinași, insistând asupra faptului că, după pierderile teritoriale, „problema evreiască a căpătat o altă înfățișare atât prin numărul mult mai redus al evreilor rămași, cât și prin faptul că cea mai mare parte a acestora sunt pământeni”¹¹².

În vederea demonstrării acestor realități, conducerea F.U.C.E. a considerat, ca o sarcină de primă importanță, elaborarea unor documentare, pentru a informa oficialitățile cu privire la ponderea reală a

evreilor și a rolului lor în viața societății românești. Cu titlul „Problema Evreiască” au fost alcătuite două texte bazate pe documente istorice și date statistice. Un prim text a fost înaintat încă în iulie 1940 Consiliului de Miniștri și Casei Regale; al doilea, elaborat în octombrie 1940, în urma schimbărilor intervenite în situația populației evreiești, ca urmare a pierderii de către România a Transilvaniei de Nord (august 1940), a fost înaintat ministrului de Justiție, cu cererea să fie informat și conducătorul statului. Ambele documente, intitulate „Problema Evreiască”, aveau scopul de a atrage atenția autorităților că în România s-a rezolvat problema evreiască prin participarea evreilor la războaiele României, prin recunoașterea drepturilor cetățenești pentru evrei, prin integrarea lor în societatea românească. Pentru demonstrarea locului real al evreilor în societatea românească, s-au abordat următorii indicatori statistici: procentul evreilor în ansamblul populației și raportat la celelalte minorități; mișcarea populației pe neamuri, respectiv situația nașterilor și a deceselor; situația în profesii la nivelul anilor 1937-1938 în comparație cu 1912. În documentarul din octombrie se sublinia că, în urma cedărilor teritoriale impuse României, procentul evreilor în ansamblul populației a scăzut de la 4,5% la 2,7%. Procentual, evreii erau cu 91,2% mai puțin numeroși decât germanii și cu 54,2% mai puțin numeroși decât ungurii. În ceea ce privește mișcarea populației, datele indicau un regres biologic al evreilor, căci și în scara natalității ei erau în urma românilor, rușilor, ucrainenilor, ungurilor și germanilor, gradul de mortalitate fiind mult mai ridicat decât la celelalte neamuri.

În privința originii evreilor pe teritoriul românesc, în documentarul din octombrie se sublinia că, dacă în 1930 evreii din Vechiul Regat reprezentau 34,9% din totalul populației evreiești, în septembrie 1940 aceștia erau într-un procent de 79,2% din totalul evreilor din țară. Acest fapt era o garanție în plus că evreimea din România este atașată atât politic, cât și cultural-istoric cauzei românești. Pe lângă datele de natură demografică, documentarele cuprindeau informații statistice privind situația în diferitele sectoare ale economiei și în diferitele profesii, în general. În ceea ce privește situația sub aspectul meseriilor și comerțului, evreii nu numai că nu au împiedicat dezvoltarea acestor domenii, ci dimpotrivă, au contribuit la dezvoltarea lor. În documentarul din octombrie se redau rezultatele unei anchete efectuate în București, în 1937, asupra ucenicilor și lucrătorilor din atelierele evreiești din București. Din totalul ucenicilor angajați la patroni evrei, 81,8% erau creștini și 18,2% erau evrei. Pentru situația în profesiile liberale, era edificator că, în iulie 1935, din diplomele de avocați eliberate, 67% au revenit românilor și 33% minoritarilor, în care erau incluși și evreii. În privința medicilor umani, medicilor veterinari, farmaciștilor, nu numai că românii nu puteau pătrunde în aceste profesii din cauza evreilor, ci dimpotrivă, a existat o lipsă de specialiști în domeniile respective, mai ales

în mediul rural. Excluderea evreilor din aceste profesii, se arăta în documentarul din iulie, este în dauna societății românești, în general. De aceea se conchidea că scopul măsurilor nu este de natură pragmatică, „ci de distincție pe bază de religie și de rasă, ceea ce va dăuna românilor și României, în general”.

În documentarul din iulie, un capitol este consacrat analizei situației juridice a evreilor, mai ales în urma aplicării legii revizuirii cetățeniei care, de fapt, era o lege „de anulare a cetățeniei, și nu de redobândire cu efecte retroactive. Evreii au fost obligați să facă probe de care legile anterioare îi scuteau”¹¹³.

O analiză de conținut a acestor texte pune în evidență trei coordonate care caracterizau argumentele F.U.C.E. în confruntarea cu autoritățile: 1. sublinierea contribuției evreilor la istoria și la viața socio-economică a societății românești; 2. demontarea clișeele antisemite, privind așa-numita prezență supranumerară a evreilor în diverse domenii de activitate; 3. poziția critică față de măsurile legislative antievreiești, dăunătoare și societății românești în totalitatea ei. Documentele respective au fost înaintate celor mai înalte foruri, pentru ca, înainte de luarea unor hotărâri în privința situației evreilor, să se țină cont de statisticile, documentele și informațiile prezentate.

Se cerea o politică de înțelegere pentru contribuția evreilor, cu atât mai mult cu cât „distrugerea evreilor nu înlesnește ascensiunea românilor în meserii și profesii, nici nu contribuie la întărirea economică a țării”¹¹⁴.

În apărarea dreptului evreilor la învățătură

Demersurile F.U.C.E. împotriva măsurilor de excludere a tineretului evreiesc din școlile românești încep la 11 septembrie 1940, cu memoriul adresat Ministerului Educației Naționale, în problema Deciziei nr. 153.377 din 29 august 1940. Ea a fost adoptată pe baza prevederilor art. 15 al Statului Juridic din 9 august 1940, care stipula: „Dispozițiuni legale speciale vor reglementa regimul învățământului evreilor în limitele art. 10 și 21 din Constituția din februarie 1938”. Decizia, rămasă în vigoare și după căderea guvernului Gigurtu, a preconizat limitarea elevilor și studenților evrei în învățământul de stat și particular de toate gradele, inclusiv în cel profesional. Excluderea a vizat și situația cadrelor didactice care, în majoritatea cazurilor, au fost și ele eliminate din învățământul de stat. S-a admis funcționarea școlilor evreiești particulare și a celor comunitare, dar fără drept de publicitate. Limba română, istoria și geografia României nu puteau fi predate decât de profesori de origine română. Accesul în învățământul superior urma să fie stabilit de Ministerul Învățământului în fiecare an; procentul studenților evrei, ca și în cazul elevilor, nu putea depăși 6%.

La ce argumente a recurs F.U.C.E. în încercarea de a opri aplicarea Deciziei? În primul rând, s-a demonstrat că prevederile respective sunt contrare Statutului Juridic al evreilor, stabilit prin Decretul-Lege din 9 august 1940. Paragraful din Decizie, referitor la învățământ, nu ținea cont că Statutul a lăsat liber accesul evreilor la anumite profesii, în consecință accesul la învățământ trebuia să fie sincronizat cu regimul profesiunilor. În privința cadrelor didactice, în memoriu sunt evidențiate calitățile profesionale ale dascălilor evrei și faptul că Statutul Juridic nu interzicea evreilor profesiunea de învățător, institutor sau profesor. În memoriu se avertiza că, prin aplicarea Deciziei și eliminarea evreilor din învățământ, trei sferturi din populația evreiască a țării va fi împiedicată să îmbrățișeze orice îndeletnicire manuală și orice funcție particulară în comerț și industrie, care nu le sunt interzise în Statutul Juridic. Dar Decizia nu ținea cont nici de drepturile acordate de Constituția din februarie 1938, care stipula că învățământul primar este gratuit și obligatoriu pentru toți cetățenii României, fără deosebire de religie. În momentul promulgării Deciziei, Constituția era încă în vigoare, deci trebuia să se țină cont de ea. F.U.C.E. pleda cauza populației evreiești pe temeiul principiului Constituției din 1938, care a consfințit egalitatea înaintea legii pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de religie. Ca și cu alte privilegii, și de data aceasta în memoriu au fost citate declarațiile conducătorului statului, privind „imperativul legalității și al omeniei”.

Pe baza acestor considerente, în memoriu s-a cerut retragerea Deciziei.

Memoriul a fost însoțit de un studiu de analiză a conținutului și semnificației Deciziei din perspectiva legilor în vigoare. Concluzia studiului fiind: „Dispozițiile legale bazate pe art. 15 din Statut nu pot fi luate decât cu respectul art. 10 și 21 din Constituție și cu respectul drepturilor stabilite prin Statut pentru diferitele categorii de evrei. Adică respectarea accesului lor în diferitele profesii, ceea ce exclude un regim al învățământului care să facă imposibil accesul în toate profesiunile permise.”

Studiul a cuprins și un istoric al accesului evreilor în învățământul românesc începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Scopul incursiunii istorice a fost demonstrarea faptului că, în pofida adoptării unor legi restrictive privind accesul evreilor în școlile românești, fiii naturalizaților evrei întotdeauna au fost în total asimilați fiilor români. De la încetățenirea evreilor în masă prin Decretul-Lege din 29 decembrie 1918 și cele ce i-au urmat până la Decizia din 29 august 1940, evreii cetățeni români au fost asimilați, în ceea ce privește învățământul, fiilor de români; și aceasta de către toate guvernele, inclusiv de guvernul Goga-Cuza.

Pe lângă analiza critică a Deciziei, documentarul elaborat de F.U.C.E. conținea și unele propuneri de modificare:

1. Decizia să nu se aplice elevilor evrei aflați în școlile primare, învățământul primar fiind obligatoriu și gratuit pentru toți românii, fără

deosebire de origine etnică;

2. Să se acorde dreptul de publicitate tuturor școlilor aparținând Comunității evreiești;

3. În învățământul secundar și profesional, evreii să fie admiși în proporție de 6% pe țară sau 20% pe clasă. Să nu fie supuși la nicio taxă specială, întrucât ei sunt fii de cetățeni care plătesc, ca și ceilalți cetățeni, un impozit pentru școală; iar cei merituoși să fie scutiți de orice fel de taxă. Să fie admiși fără nicio limită în școlile secundare particulare românești.

În învățământul superior se cerea ca studenții să fie admiși în proporție de 6% din numărul total al studenților înscriși la toate facultățile și școlile superioare din țară.

La 19 septembrie 1940, Ministerul Educației Naționale a transmis o adresă către F.U.C.E. prin care solicita numeroase informații despre concepția Comunității privind organizarea învățământului evreiesc. La această adresă, F.U.C.E. a răspuns la 24 septembrie 1940. Sunt reiterate ideile din memoriul din 11 septembrie. Se reamintește că, prin adresa și memoriul din 11 septembrie, s-a solicitat retragerea sau măcar suspendarea temporară a Deciziei ministeriale din 29 august 1940, ca fiind potrivnică Constituției și legilor în vigoare privitoare la învățământul evreiesc și normelor stabilite prin Statutul evreilor. Din memoriu rezultă că la documentele din 11 septembrie s-a primit un răspuns oficial din partea conducătorului statului. Documentele au fost înaintate Consiliului de Stat spre studiu și spre elaborarea unor propuneri definitive. De aici s-a dedus că Decizia a fost suspendată ca și cea privind regimul Cultului Mozaic din 9 septembrie 1940. Dar informațiile solicitate de Ministerul Educației Naționale prin adresa din 19 septembrie 1940 duceau la concluzia că nu s-a hotărât abrogarea Deciziei din 29 august, ci dimpotrivă, sunt în pregătire noi măsuri. Doar așa se explică solicitarea unor statistici privind numărul elevilor și al școlilor evreiești în diferite localități. F.U.C.E. a răspuns Ministerului că datele solicitate nu pot fi furnizate, având în vedere timpul scurt până la 1 octombrie, când se deschide noul an școlar. În același timp, trebuiau luate în considerare schimbările generale intervenite în situația populației evreiești. Potrivit Decretului-Lege din 9 august 1940, zeci de mii de evrei din zonele rurale, nemaiputând exercita agricultura și comerțul rural, erau obligați să-și părăsească localitățile. „În asemenea condiții – se scrie în memoriu – este absolut cu neputință de a prevedea unde și ce fel de școli trebuie să deschidem și de a cunoaște numărul elevilor din fiecare localitate. De aceea respectuos vă rugăm ca, potrivit înaltelor comandamente pe care s-a așezat noua organizare a statului, să binevoiți a aproba ca, până la soluționarea definitivă de către Consiliul de Stat a memoriului referitor la învățământ, să fie menținute legiurile în vigoare pentru anul școlar curent”¹¹⁵.

În ceea ce privește răspunsul la chestionarul adresat conducerii

F.U.C.E. despre modul în care se intenționează organizarea învățământului în cadrul Comunității, este concludentă anexa la memoriul din 24 septembrie, în care se arăta că programa analitică a școlilor evreiești nu se va deosebi cu nimic de cea a școlilor de stat.

Memoriul adresat Ministerului Educației Naționale la 24 septembrie 1940 a rămas fără răspuns. La 27 septembrie, F.U.C.E. se adresa cu un memoriu conducătorului statului. În care, pe lângă diferitele probleme de care era frământată obștea evreiască, aborda din nou problema învățământului. Conducătorul era rugat să aprobe ca, în cazul în care se decide ca evreii să-și organizeze propriul învățământ, hotărârea să fie aplicată în anul școlar viitor. Pentru anul în curs se cerea ca elevii evrei care frecventaseră până atunci cursurile în cadrul învățământului de stat să fie admiși și în anul în curs, dacă nu există o școală evreiască organizată. Se arăta totodată că, deși unele facultăți au admis înscrierea unor studenți evrei, Facultatea de Medicină din București refuză înscrierea lor și autorizarea să se prezinte la examenele de absolvire a anilor expirați.

Demersurile F.U.C.E. pentru apărarea drepturilor elevilor și studenților evrei la învățământul de stat nu au obținut o rezolvare favorabilă. La 11 octombrie 1940 a fost promulgat Decretul-Lege pentru reglementarea situației evreilor în învățământ, semnat de conducătorul statului și de Traian Brăileanu, ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Art. 3 stipula: „Cei născuți din ambii părinți evrei sau numai din tată evreu, indiferent de religie, nu sunt admiși ca elevi sau studenți în școlile românești de grad primar, secundar sau superior de stat sau particular și nici în școlile celorlalte unități etnice creștine”¹¹⁶. Nu s-a ținut cont nici de cererea formulată în anexa la memoriul din 24 septembrie cu privire la menținerea dreptului de publicitate a școlilor primare, secundare și profesionale evreiești. Astfel, art. 6 al Decretului-Lege mai sus-menționat preciza că „școlile evreiești care până în prezent se bucură de dreptul de publicitate pierd acest drept prin efectul Decretului-Lege de față”¹¹⁷.

Printr-un memoriu din 31 octombrie 1940, adresat tot conducătorului statului, F.U.C.E. revine cu cererea să fie aprobată studenților din Iași și București, de la Facultatea de Medicină, continuarea studiilor, cu angajamentul de a nu practica în țară medicina și alte profesii interzise prin lege. Cererea nu a fost aprobată. Prin Decizia nr. 218.672/28 noiembrie 1940, Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor a încuviințat înființarea unei școli denumite „Cursuri și lucrări practice de pregătire teoretică și practică pentru studenții și absolvenții liceelor evreiești”¹¹⁸. Școala a început să funcționeze în București la 2 decembrie 1940, fără dreptul de a acorda diplome de absolvire.

Decretul-Lege din 11 octombrie 1940 a fost mai restrictiv decât Decizia din 29 august 1940. Principiul de *numerus clausus* a fost înlocuit cu *numerus nullus*. Ce-i drept, restricțiile prevăzute în DL din 11 octombrie nu

s-au aplicat: urmașilor direcți ai voluntarilor, invalizilor și morților din Războiul pentru Independență din 1877, dacă la data apariției Decretului-Lege erau creștinați; invalizilor din Războiul de Întregire a neamului; celor decorați pentru fapte de arme săvârșite pe câmpul de luptă; urmașilor direcți ai celor mai sus-menționați, dacă la 9 august 1940 erau creștini.

Și chiar dacă F.U.C.E. nu a reușit să oprească măsurile de excludere a tinerilor evrei din învățământ, a reușit totuși să creeze un sistem de învățământ evreiesc, prin care s-a asigurat continuarea instruirii tineretului evreiesc. Ce-i drept, numeroase greutăți au fost întâmpinate și în activitatea școlilor comunitare, clădirile fiind de multe ori rechiziționate în scopuri militare. Așa, de exemplu, la 19 octombrie 1940, U.C.E. cerea ministrului Educației să intervină la Marele Stat Major să dea dispoziții unităților în subordine, pentru eliberarea localurilor de școli rechiziționate, astfel ca elevii evrei excluși din învățământul de stat să-și poată continua activitatea școlară. Este de menționat poziția conducătorului statului când a aflat că legionarii închid școlile evreiești și taie legăturile telefonice. Poziția lui era „că trebuie mers treptat, treptat la scopul unde vrem să ajungem și unde vom ajunge cu alte metode”. Lui Traian Brăileanu, ministrul Educației, îi cerea să studieze solicitările evreilor „pentru a proceda uman, **fără a altera principiile de bază ale Statului Național Legionar**. Așadar, conducătorul statului a subscris la principiile legionare de *numerus nullus* introduse în învățământul românesc.

Protestele F.U.C.E. împotriva măsurilor de excludere din activitate a diferitelor categorii de profesioniști evrei

Promovând politica naționalismului extremist, Statul Național Legionar a continuat măsurile Cabinetului Gigurtu de eliminare a profesioniștilor evrei din diverse domenii de activitate. Printre primele victime s-au aflat avocații.

Într-un memoriu adresat Ministerului de Justiție la 26 septembrie 1940, F.U.C.E. a protestat împotriva Barourilor care au restrâns sau chiar au interzis activitatea profesională a avocaților evrei. Ceea ce demonstra F.U.C.E. și în acest caz era faptul că nu se ținea cont de legile în vigoare. Interdicția imediată pentru avocați de a profesa – se arăta în memoriu – vine în contradicție cu prevederile Statutului Juridic din 9 august 1940, care a acordat un termen de șase luni pentru lichidarea birourilor și, în general, de lichidare a activităților desfășurate de avocații evrei. S-a încălcat termenul de trei luni acordat pentru predarea dovezilor privind categoria din care făcea parte avocatul. Conform Statutului din 9 august, avocații evrei cu merite deosebite în războaiele României făceau parte din categoria a doua, având dreptul să rămână în Barouri. Încălcând aceste prevederi, unele Barouri „au eliminat pur și simplu pe toți avocații evrei, fără distincție, altele au făcut în grabă o revizuire și au radiat pe cei pe care nu-i socoteau

ca intrând în categoria a doua, interzicându-le exercițiul imediat al profesiei și accesul în Palatul Justiției”¹¹⁹. Întrucât Barourile respective au depășit cadrul de autonomie acordată corpurilor profesionale, care erau obligate să țină cont de prevederile legislative ale epocii, F.U.C.E. considera că puterea executivă era îndreptățită să intervină, căci „altfel ordinea publică n-ar mai fi asigurată și garantată”¹²⁰. În completarea memoriului din 26 septembrie, F.U.C.E. a transmis un nou memoriu tot Ministerului de Justiție, la 30 septembrie, în care a subliniat evidența flagrantă a violării Statutului Juridic din 9 august și a noii legi a avocaților din 5 septembrie 1940. Pornind de la considerentele respective, F.U.C.E. cerea luarea de măsuri pentru a face dreptate avocaților persecutați.

În legătură cu poziția F.U.C.E. față de evenimentele în curs și în special față de măsurile luate împotriva avocaților evrei, prezintă interes scrisoarea adresată de dr. W. Filderman, la 5 octombrie 1940, lui D. Lupu, prim-președinte al Înaltei Curți de Casație. Caracterizând consecințele eliminării avocaților evrei din funcție, Filderman conchidea: „Măsura este gravă, este poate cea mai gravă dintre toate, căci învederează o totală nestabilitate, o fundamentală contradicere între vorbă și faptă, și o dezastruoasă concepție în repararea rănilor sociale”¹²¹. Referirea era la decizia guvernului privind eliminarea avocaților evrei pentru a face loc avocaților refugiați din teritoriile cedate.

În pofida protestelor F.U.C.E., măsurile de excludere a avocaților nu au încetat. Din memoriul adresat conducătorului statului la 5 octombrie 1940 rezultă că în presă a apărut înștiințarea privind adoptarea de noi reglementări în statutul avocaților evrei rămași în Barouri; nici cei din categoria a doua nu vor mai putea pleda decât pentru coreligionarii lor ca persoane fizice; ei vor fi înlocuiți în toate funcțiile pe care le dețin cu avocați creștini; toți liber profesioniștii evrei urmează să fie eliminați din profesii pentru a face loc liber profesioniștilor din teritoriile evacuate. În memoriu se argumentează că mai ales în cazul avocaților măsura „nu va fi profitabilă”. Avocații veniți din Bucovina și Transilvania nu cunosc legile din Vechiul Regat, ei nu vor putea rezolva probleme de drept pe temeiul unor coduri pe care nu le cunosc. „Avocatura nu este numai o știință – scria Filderman – dar și o artă”¹²². În încheierea memoriului, Filderman își exprima speranța că Antonescu va face să se aplice înaltele principii pe care le-a enunțat, că va reclădi țara.

Decretul-Lege privind eliminarea avocaților evrei din activitate a fost publicat în „Monitorul Oficial” din 17 octombrie 1940. Principiile de bază ale legii au fost stabilite de generalul Antonescu în Consiliul de Miniștri din 2 octombrie 1940: 1. Să se facă legea prin care avocații evrei să nu mai pledeze decât afacerile conaționalilor lor; 2. avocați pot deveni numai persoane de origine etnică română; 3. plasarea tuturor avocaților și a celorlalți liber profesioniști în locurile rămase libere prin eliminarea evreilor.

Împotriva Decretului-Lege privitor la Reglementarea Statutului Avocaților Evrei rămași în Barouri, F.U.C.E. a înaintat un memoriu către conducătorul statului, la 17 octombrie 1940, exact în ziua când a apărut Decretul-Lege în „Monitorul Oficial”. Conform art. 1 al Decretului-Lege, avocații evrei rămași în Barouri nu aveau dreptul de a redacta acte, a da consultații, a reprezenta în justiție sau a pleda în fața oricărei instanțe de judecată, decât în serviciul și în folosul coreligionarilor lor persoane fizice¹²³. Decretul-Lege nu s-a aplicat avocaților evrei eroi în Primul Război Mondial.

În memoriu sunt arătate neclaritățile care decurg din Decretul-Lege. Avocații respectivi trebuie să aibă dreptul să apere și interesele societăților și asociațiilor religioase sau culturale evreiești, ai căror membri sunt exclusiv evrei; activitatea lor nu poate fi limitată doar la cazurile individuale ale coreligionarilor. Pentru evitarea neînțelegerilor, se cere alcătuirea regulamentului de aplicare a legii. Conducătorul este rugat să dispună ca „avocații excluși să-și poată lichida afacerile și drepturile lor în termen de șase luni, așa cum este prevăzut în Statutul Juridic”¹²⁴. Propunerile F.U.C.E. nu au fost luate în considerare.

La 19 octombrie 1940, F.U.C.E. intervenea la Ministerul Justiției în favoarea funcționarilor particulari și publici evrei. Referirea este la concedierea lor; se cere să fie despăgubiți conform normelor legii în vigoare; să primească dreptul la pensie din momentul concedierii și nu din momentul atingerii vârstei de pensionare; „Pentru că oamenii care fără vina lor au fost scoși din serviciu înainte de vreme nu pot fi privați de un drept pentru care li s-au făcut rețineri o viață întreagă. Fără pensie nu vor putea rezista până la vârsta pensionării”¹²⁵.

Se cere ca guvernul să-și respecte angajamentul luat, și anume că în toate actele sale se va conduce de ideea de a apăra drepturile celor mulți și umili.

La 28 octombrie 1940 a fost înaintat, tot ministrului Justiției, memoriul funcționarilor publici evrei din Rădăuți, concediați conform prevederilor Statutului Juridic din 9 august 1940. S-a cerut dreptul la pensie. Ani de zile li s-a reținut cota pentru fondul de pensie. La această solicitare, Casa de Pensii a răspuns că cererile de pensii nu pot fi luate în considerare decât în cazul când funcționarul a împlinit vârsta de 57 de ani și vechimea în muncă de 35 de ani¹²⁶.

Cu aceeași hotărâre intervine F.U.C.E. în apărarea medicilor evrei. La 22 octombrie 1940 se înainta un memoriu Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale în problema anteproiectului de lege elaborat de Colegiul Medicilor. Prevederile pentru medicii evrei erau restrictive: nu mai puteau profesa decât cei stabiliți în România înainte de 1 iulie 1919; numai în orașul în care domiciliau; medicamente nu puteau prescrie decât pe rețete prevăzute cu inscripția „medic evreu”; erau obligați să poarte o insignă al cărei model urma să fie stabilit; pe firma lor trebuia menționat „medic

evreu”; nu aveau dreptul de a îngriji pacienți neevrei.

Memoriul respingea acuzația că evreii ar fi acaparat profesia de medic. Sunt citate statistici din rapoarte și declarații oficiale care demonstrează că în România există lipsă de medici: I. Costinescu, fost ministru al Sănătății, declara în 1935 că „în unele regiuni un medic revine la 30.000 de locuitori”¹²⁷; dr. Sabin Manuilă demonstra, tot în 1935, că imensa majoritate a sătenilor zac și mor fără să fi fost văzuți de un medic; medicul legionar Nicolae Roșu scria în ziarul „Curentul” din 8 august 1935: „sunt puțini medici, ne trebuie mai mulți”; Pamfil Șeicaru scria și el în „Curentul” din 14 februarie 1936 că se prezintă prea puțini medici care să dorească să devină medici de circumscripție rurală. „Atunci – se puneă întrebarea în memoriu – la ce servește toată larma naționalistă, toate legile de ocrotire a muncii românești?” Din aceste declarații – se conchidea – rezultă că numărul medicilor este cu mult inferior numărului necesar, reieșind astfel urmările dezastruoase ale îndepărtării medicilor evrei.

Autorii memoriului au subliniat atitudinea patriotică a medicilor evrei, citându-se exemple nominale cu privire la comportamentul lor în timpul Primului Război Mondial. „Mergeau cu bună știință la un pericol mortal și-și expuneau viața cu tot atât curaj ca și cel mai mare erou militar”¹²⁸. În concluzie, se arăta că, așa cum este conceput anteproiectul de lege pentru reorganizarea Colegiului Medicilor, el conține condamnarea la moarte prin foame a medicilor evrei și condamnarea la moarte a bolnavilor evrei care nu mai puteau fi îngrijiți de medici creștini și nu erau primiți în spitale neevreiești. Se cere să se țină cont de aceste observații.

În pofida protestelor și a demonstrațiilor privind consecințele nefaste ale eliminării medicilor evrei, la 15 noiembrie 1940, în „Monitorul Oficial” s-a publicat Decretul-Lege pentru noua organizare și funcționare a Colegiului Medicilor. Decretul-Lege a fost semnat de conducătorul statului și de V. Iasinschi, ministrul legionar al Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. În ședința Consiliului de Miniștri din 30 septembrie 1941 s-a constatat că, pe baza legilor rasiale, au fost scoși din activitate 2.000 de medici evrei.

Un destin similar cu al medicilor l-au avut farmaciștii evrei. De fapt, măsurile împotriva lor au fost adoptate încă înainte excluderii medicilor. La 2 octombrie 1940 a fost promulgat Decretul-Lege pentru interzicerea arendării de farmacii evreilor. Decretul semnat de conducătorul statului și de ministrul Iasinschi stipula la art. 1: „Farmaciile de orice categorie nu pot fi arendate evreilor”, la art. 2 se preciza că: „Evreii nu vor putea fi întrebuințați sub nici o formă în farmaciile proprietarilor de altă origine etnică, fie că aceștia le exploatează direct, fie prin arendare”¹²⁹.

În legătură cu situația farmaciștilor, F.U.C.E. s-a adresat conducătorului statului la 31 octombrie 1940. Pe baza statisticilor din epocă se demonstrează și de astă dată nocivitatea măsurii nu doar pentru farmaciștii evrei, ci pentru întreaga societate românească. „Cum absolvenții români abia ajung să

satisfacă nevoile oficiale în farmaciile spitalelor civile și militare, asigurări sociale, laboratoare și institute, serviciile Ministerului Sănătății, scoaterea din circulație a farmaciștilor evrei nu poate să nu aibă grave urmări asupra sănătății publice”¹³⁰. Făcându-se referire la interviul conducătorului statului dat ziarului „Stampa”, în care declara că evreii vor fi înlocuiți încetul cu încetul, se pune întrebarea dacă nu este cazul să se revină asupra amintitului Decret-Lege.

Se cere să se aprobe atât arendașilor, cât și angajaților evrei în farmacii un termen de șase luni pentru lichidare, așa cum s-a hotărât prin Statutul Juridic din 9 august 1940. Termenul de 30 de zile prevăzut în Decretul-Lege pentru lichidarea farmaciilor arendate de evrei și pentru înlocuirea farmaciștilor evrei se considera a fi extrem de scurt. „În acest termen, arendașii nu vor putea să arendeze farmaciile decât pe prețuri foarte mici, fapt ce implică grave urmări economice; iar pentru personal, alungarea în stradă în pragul iernii este un act inuman”¹³¹. În consecință, F.U.C.E. îl ruga pe conducătorul statului să intervină pentru soluționarea situației create.

O altă categorie de profesioniști pentru care F.U.C.E. intervenea în această perioadă era formată din artiștii instrumentiști. La situația lor, F.U.C.E. s-a referit în memoriul adresat ministrului Educației Naționale, Cultelor și Artelor la 26 septembrie 1940. Deși Decizia ministerială nr. 42.181 din 1940 interzicea apariția pe scenă pentru artiștii dramatici și lirici fără referire la instrumentiști, totuși, printr-o comunicare ulterioară, nepublicată, s-a extins interdicția de a profesa asupra artiștilor din toate ramurile. În memoriul F.U.C.E. se arată că respectiva comunicare este potrivnică Deciziei privind concedierea artiștilor dramatici și lirici. Din expunerea de motive a Deciziei rezultă că scopul concedierii a fost grija ca propagarea limbii române prin viu grai să se facă numai de către cei care prezintă garanție că nu o vor deforma. Este evident – se conchidea în memoriu – că artiștii instrumentiști și de varieteu nu au nimic în comun cu expresia lingvistică. Dar, în general, memoriul contesta afirmația că evreii, prin faptul că sunt evrei, ar deforma limba română, ei care au dat lingviști recunoscuți precum Tikin, Gaster, Șeineanu, Candrea ș.a. Ministrul era rugat să vadă dacă această extindere, făcută pe baza unui act formal inexistent și contrar prevederilor Deciziei mai sus-amintite, nu era cazul să nu fie aplicată. Se cerea restituirea, către artiștii instrumentiști, a autorizațiilor de practicare a profesiei.

Așadar, de la începutul proclamării Statului Național Legionar, la nenumăratele măsuri antievreiești F.U.C.E. a răspuns printr-o adevărată cascadă a memoriilor de protest. Nu erau simple proteste, erau studii care veneau să demonstreze că măsurile adoptate nu aveau ca scop ameliorarea situației social-economice a societății românești, ci promovarea unei politici naționalist-extremiste care, în ultimă instanță, crea noi greutăți în funcționarea vieții social-economice a României.

Dintr-o sinteză adresată conducătorului statului la sfârșitul lunii septembrie 1940, rezultă că numai în perioada de două săptămâni, cât a trecut de la instaurarea Statului Național Legionar, F.U.C.E. a adresat memorii autorităților guvernamentale pe teme de: învățământ, cult, profesii libere și economie națională. Toate cererile au fost întemeiate pe legile în vigoare, pe principiul dreptății sociale. Se sublinia faptul că „solicitările sunt pornite din dorința de a evita perturbări sociale și economice prea violente și rezezi, care ar putea dăuna economiei naționale”¹³².

La data de 30 septembrie s-a mai adresat un memoriu conducătorului statului. S-au prezentat atunci consecințele generale, pentru populația evreiască, ale aplicării măsurilor de excludere din societatea românească. Prin aplicarea Statutului din 9 august 1940, până la 9 februarie 1941 – se scria în memoriu – cel puțin 80.000 de suflete vor rămâne muritori de foame. La care se adaugă măsurile adoptate prin violarea normelor legale în vigoare și a prevederilor Statutului evreilor: unele autorități au extins pe cale de decizii lista profesiunilor interzise evreilor de către Statut; altele refuză evreilor dreptul de a-și continua afacerile în cursul termenului de lichidare de șase luni, fixat de legiuitor; altele reziliază contractele în curs, deși Statutul ordonă expres executarea lor; altele au dispus închiderea imediată a tuturor magazinelor evreiești în unele localități; altele au ordonat radierea firmelor evreiești; altele interzic accesul în vămile din porturi comercianților evrei care vor să scoată marfa; colegiile profesionale reclamă excluderea, totală sau deghizată, a evreilor din profesii pe care Statutul le îngăduie să le exercite sau reclamă legi ca să anuleze contracte de arendare etc.; altele tolerează ca diverși indivizi să se posteze la intrarea magazinelor evreiești, împiedicându-i pe cumpărători să intre, sau la intrarea locuințelor ori magazinelor producătorilor români, împiedicându-i să-și vândă marfa evreilor¹³³.

Efectele terorii legionare

Zecile dacă nu chiar sutele de memorii adresate conducătorului statului, diferiților miniștri și ministere, Direcției Generale a Siguranței Statului reflectă efectele violenței și ale terorii legionare, care au marcat viața cotidiană a populației evreiești în întreaga țară, în toată perioada cât legionarii s-au aflat la putere (septembrie 1940 - sfârșit ianuarie 1941). Prin exemplificarea cu fapte și mărturii a formelor de violență practicate de legionari, F.U.C.E. urmărea obținerea sprijinului din partea autorităților locale și centrale, a conducătorului statului personal, pentru oprirea abuzurilor. Cu atât mai mult cu cât se sublinia întotdeauna că acțiunile legionarilor amenință nu doar viața și avutul populației evreiești, ci creează anarhie în viața societății românești, în general. Desigur, trebuia mult curaj

civic pentru denunțarea evenimentelor respective în condițiile în care Mișcarea se afla la putere și voia să acrediteze ideea că acționează în numele instaurării dreptății naționale. Persoanele bănuite că au reclamat abuzuri erau supuse la tortură dacă nu-și retrăgeau reclamațiile de bunăvoie.

Printre primele acțiuni legionare extralegislativă, declanșate imediat după preluarea puterii, a fost ofensiva împotriva comerțului evreiesc. La 16 septembrie 1940, deci la două zile după proclamarea Statului Național Legionar, F.U.C.E. îl informa pe Ion Antonescu de faptul că la Călărași (jud. Ialomița) s-au lipit afișe pe toate zidurile orașului cu inscripția: „Nu cumpărați de la jidani”. În pragul magazinelor evreiești s-au postat indivizi care împiedicau intrarea cumpărătorilor în magazin. Era o practică tipică legionară, care s-a extins cu repeziciune în toate localitățile țării. În memoriul din 16 septembrie, F.U.C.E. avertiza că practicile respective duc la stagnarea comerțului, sabotează finanțele țării, creează panică. Conducătorul statului a răspuns în scris președintelui dr. W. Filderman, la 18 septembrie, la două zile după primirea memoriului. Încercând să justifice acțiunile legionare, să liniștească spiritele, conducătorul statului îl ruga pe Filderman să fie înțelegător căci: „A fost săptămâna entuziasmului romantic”¹³⁴. În același timp, îl asigura pe Filderman că, dacă evreii nu vor sabota regimul, atunci: „Populația evreiască nu va avea nimic de suferit”¹³⁵. Evreii au respectat condiția pusă, dar conducătorul și regimul, în general, mai puțin.

Deși, în cazul concret de la Călărași, Antonescu a dat dispoziții ca inscripțiile respective să fie șterse de pe magazinele evreiești, totuși ele au continuat să apară în mai toate localitățile țării, inclusiv în București. La 1 octombrie 1940, F.U.C.E. trimitea conducătorului statului fotografia unui afiș care apăruse în diferite orașe, cu următoarea inscripție: „Librărie jidovească: Profesori, părinți și elevi, cumpărarea cărților și rechizitelor școlare interzisă”¹³⁶.

Lipirea afișelor nu era singura manifestare a ofensivei legionare pentru distrugerea sau, în ultimă instanță, însușirea comerțului evreiesc.

La 29 septembrie 1940, U.C.E. (?) informa Ministerul de Interne cu privire la cele petrecute la Urziceni, unde legionarii au intrat în magazinele evreiești și, găsind clienți veniți de la țară, i-au forțat să părăsească imediat magazinul, sub amenințarea că, la nesupunere, le ia legitimația și-i dă în judecată, „fiind ordin de la organele superioare să nu cumpere nimic de la jidani”¹³⁷. La 16 octombrie, F.U.C.E. se adresa primarului general al Capitalei în problema măcelarilor evrei care au fost evacuați din hala Ghica. Se arată că majoritatea măcelarilor respectivi erau foști combatanți în Primul Război Mondial, decorați cu baretele: Ardeal, Carpați, Mărăști, Mărășești, Târgu Ocna, Victoria ș.a. Se cere ca drepturile lor să fie respectate. La 20 octombrie 1940, F.U.C.E. sesiza directorul general al

Siguranței Statului de faptul că în București, pe Calea Griviței, s-au ridicat mărfuri din diferite magazine, fără bonuri sau pe bază de hârtii nesemnate. Se cerea să se ia măsuri pentru instalarea unei vieți normale.

Într-un memoriu din 20 octombrie, F.U.C.E. semna o altă formă de abuz, practică de legionari: la Turnu Măgurele, legionarii au pus lacăte pe un număr de magazine evreiești, izgonindu-i pe proprietarii care n-au fost lăsați să scoată nimic din mărfurile care le aparțineau. Ministrul de Interne era rugat să ia măsuri pentru încetarea acestor abuzuri.

La 28 noiembrie, F.U.C.E. sesiza ministrul de Interne că, în intervalul 16-21 noiembrie 1940, 80% din comercianții evrei din Brașov au fost deposedați de avutul lor, fiind siliți să cedeze activul comercial Mișcării Legionare sau unor persoane particulare. Printre metodele practicate în însușirea magazinelor a fost folosirea de către legionari a unui contract de vânzare-cumpărare, pe care, sub teroare, proprietarul evreu era obligat să-l semneze. Astfel trebuiau predate pe loc magazinele evreiești legionarilor, în schimbul unei sume derizorii, care nici pe departe nu acoperea valoarea mărfurilor însușite. În magazine se instalau legionarii care preluau cheile, casele de bani și încasau sumele din vânzările zilnice. F.U.C.E. cerea ordonarea unei anchete severe, care să verifice exactitatea faptelor expuse și să asigure repunerea în drepturi a celor spoliați, iar cei vinovați să fie pedepsiți. Obligarea proprietarilor evrei de a semna contracte de vânzare-cumpărare în alb se răspândea totuși din ce în ce mai mult.

La 3 decembrie 1940, F.U.C.E. se adresa directorului Siguranței Generale pentru cazul de la Făgăraș, unde toți comercianții evrei au fost constrânși să-și predea avutul Mișcării Legionare. Prin amenințări și violențe s-a obținut de la toți să semneze în alb contracte de vânzare. Prăvăliile respective s-au închis și s-au pus afișe cu inscripția: „Această prăvălie se va deschide luni, sub conducere legionară”. F.U.C.E. continua să ceară reintrarea în drepturi a celor spoliați și prevenirea generalizării unor astfel de evenimente.

Dar ofensiva nu se ducea doar pentru însușirea comerțului. Teroarea, violența și jaful luau amploare și forme dintre cele mai diferite. La 16 octombrie 1940, F.U.C.E. s-a adresat directorului general al Siguranței Statului; pe lângă enumerarea localităților unde evreii erau obligați să lipească pe vitrinele magazinelor afișe cu inscripția „magazin jidovesc”, sunt prezentate cazuri de alungare a evreilor din zonele rurale; de exemplu, o astfel de măsură s-a luat de autoritățile locale în comuna Moldovița (județul Câmpulung). La 11 octombrie s-a pus în vedere evreilor ca, din cinci în cinci zile, loturi de câte zece familii să părăsească localitatea, abandonând atelierelor, magazinele, vitele. Până ce nu va mai rămâne niciun evreu în localitate. În comuna Cântăreni, lângă Vatra Dornei, evreii au fost alungați din sinagogă și obligați să părăsească localitatea, abandonându-și toată averea. Același lucru s-a întâmplat și în comuna

Iacobi, tot de lângă Vatra Dornei.

O formă de umilire la care s-a referit memoriul F.U.C.E. a avut loc la Câmpulung (Bucovina), unde rabinul, în ziua celei mai mari sărbători evreiești, a fost înhămat la o căruță încărcată cu alimente, iar fiul rabinului a fost pus să conducă căruța trasă de tatăl său. Într-un alt memoriu se reclama că au fost arestați sute de evrei: la Buzău zeci de evrei tineri și bătrâni, bărbați și femei au fost arestați, schingiuiți și siliți să semneze tot felul de declarații după ce au fost ridicați de acasă cu revolverele la tâmplă. Se scria despre situația din orașul Pitești, unde evreii nu au mai avut voie să intre în piața de zarzavaturi; despre cea din Tulcea, unde evreii au fost chemați ca în câteva zile să verse 1.000.000 lei pentru ajutorul legionar, în condițiile în care aici trăiau 100 de familii din care 90% complet lipsite de mijloace de existență, iar bugetul Comunității nu depășea 50.000 de lei pe an. Prezentând aceste situații, F.U.C.E. cerea luarea de măsuri pentru ca astfel de excese să înceteze și să fie reluată viața normală.

O sinteză asupra celor petrecute în toată țara, în viața colectivităților evreiești, din luna noiembrie și până la începutul lunii decembrie 1940, conține memoriul adresat conducătorului statului la 9 decembrie 1940, cu o anexă în care sunt descrise acțiunile antievreiești ale legionarilor în 39 de localități. Ce-i drept, era doar un „palid rezumat”, pentru că lipseau o serie de amănunte. Materialul a fost întocmit pe localități și sistematizat tematic pe următoarele subiecte: morți în împrejurări necunoscute, temple devastate, dărâmate sau ocupate; școli și instituții obștești sechestrate; locuințe particulare evacuate și sechestrarea bunurilor; rechiziții militare de școli, temple și imobile ale Comunității; suprimarea presei evreiești; rechiziții pentru muncă; desființarea de cimitire; arestări și maltratări în masă; schingiuiuri; presiuni și violențe pentru lichidarea magazinelor; evacuări în masă; confiscarea averilor; boicotarea magazinelor evreiești; odoare sfinte pângărite; confiscarea aparatelor de radio; confiscarea magazinelor evreiești.

Pe materialul respectiv, conducătorul statului a pus următoarea rezoluție: „Ministerul de Interne împreună cu un legionar din forul legionar desemnat de dl. Horia Sima vor cerceta urgent toate aceste cazuri. În măsura în care se va constata exactitatea plângerilor, va lua dispozițiuni direct și pe propria răspundere, că tot ce m-am angajat față de cetățenii acestei țări voi respecta și tot ce s-a angajat legiunea față de mine este o realitate, iar nu simple vorbe. Dacă astfel de acte continuă, eu nu pot tolera la infinit dezordinile care dau peste cap țara. Dl. ministru de Interne mă asigură zilnic că este liniște și nu se petrece nimic. Eu nu protejiez pe jidanii care sunt vinovați în mare parte de nenorocirile care s-au abătut asupra acestei țări. Dar nu pot să tolerez ca șef al guvernului acte care compromit acțiunea de redresare prin liniște și prin ordine pe care o duc și care este zilnic contracarată de acte ușurate a unor oameni care nu-și dau seama

cât rău fac țării și Mișcării Legionare. Atrag o ultimă oară atenția tuturor ca să facă pe legionari – unii prin autoritatea pe care trebuie să o aibă în cadrul legiunii și altora (ministrul de Interne) prin răspunderea pe care o are în stat – să se renunțe la aceste sisteme, care compromit totul și nu dau nimic. Domnul general Petrovicescu îmi va comunica astăzi în scris că a luat act de acest ordin și măsura pe care a luat-o de executarea ei imediată”¹³⁸.

Dintr-un memoriu ulterior, de la începutul lunii ianuarie 1941, rezultă că ancheta ordonată a fost viciată de faptul că anchetatorii s-au recrutat din rândul celor implicați în comiterea crimelor.

Pe data de 10 decembrie 1940, F.U.C.E. transmite un nou memoriu conducătorului statului. A fost un bilanț al situației evreilor nu doar în urma legilor aplicate, dar și a atrocităților legionare pe toată perioada scursă între septembrie și 10 decembrie 1940. Spre deosebire de memoriul de sinteză din 30 septembrie 1940, când s-a vorbit despre 80.000 de evrei aduși în situația de a fi muritori de foame, în documentul din 10 decembrie 1940 se arăta că, prin aplicarea legilor decretate și a căilor de fapt săvârșite în numeroasele orașe, 98% din populația evreiască era aruncată în brațele mizeriei. Se aduce argumentul că în niciuna dintre țările europene nu are precedent situația din România; ea este potrivnică interviului dat de Ion Antonescu ziarului „Stampa”, în care, referindu-se la problema evreiască, a arătat că ea se va „soluționa” încetul cu încetul.

Se prezintă un tablou al situației evreilor pe categorii profesionale.

Funcționarii de stat au fost concediați fără a primi pensie; medicii au fost obligați să profeseze doar pentru pacienții evrei; avocații nu mai pot apăra nici societățile civile sau comerciale ale evreilor, nici măcar comunitățile religioase, care au fost obligate să angajeze avocați creștini; tinerilor evrei li s-a interzis învățământul de stat, primar și universitar; s-a interzis evreilor să fie meseriași, să învețe meserii, nemaiputând fi nici ucenici; patronii au fost și ei eliminați din numeroase profesii. Patronii care au rămas și care nu reprezintă nici 2% din populația evreiască nu au siguranța zilei de mâine.

La aceste evenimente s-au adăugat atârțările zilnice ale presei contra evreilor, se conchidea în memoriu, iar radioul nu pregeta să-i facă pe „jidani” răspunzători de propaganda maghiară antilegionară.

Pentru a reintra în normal, în memoriul din 10 decembrie se solicita abrogarea legilor în vigoare, care au creat un adevărat haos. Fiecare lege conține o altă definiție specială a evreului, astfel încât evreul trebuie să studieze permanent, pentru ca să știe față de care lege este evreu și față de care nu este evreu. Se cere elaborarea unui statut al evreilor care să rezolve definitiv problema definiției evreului. În memoriu se preciza că F.U.C.E. nu dorește să atace principiile Statului Național Legionar, dar cere să se asigure stabilitatea, fără de care viața a devenit insuportabilă”¹³⁹.

Nenumărate memorii semnaleză cazuri de evacuări din locuințe, percheziții în locuințe particulare, arestări, internări în lagăre, stoarcere de sume de bani, prin tortură în sediile legionare.

Cu prilejul instalării la Sibiu a Universității din Cluj, 63 de familii evreiești, locuind în special în centrul orașului, au fost obligate să-și părăsească locuințele, deși aveau contracte în curs și nu se găseau locuințe disponibile în oraș¹⁴⁰.

Într-un memoriu din 9 octombrie 1940 sunt semnalate percheziții și arestări la Buzău. Erau locuitori pașnici, cărora nu li se putea aduce nicio acuzație.

Într-un alt memoriu sunt semnalate internările în lagărul de la Caracal. Evrei, inclusiv slujitori de cult, erau ridicați din diferite localități și transportați în lagărul de la Caracal. Printre cei arestați fără nicio vină se afla rabinul Hager Eliezer, originar din Vijnița. „Un om de o onorabilitate deasupra oricărei bănuieli, a cărui viață este neîntrerupt închinată slujirii Domnului”¹⁴¹.

În comuna Salcia (jud. Teleorman), farmacistul Lazăr Grimaru a fost sechestrat în casa sa de către persoane în uniforme legionare și maltratată, storcându-i-se astfel 400.000 lei numerar și luându-i-se toate hainele¹⁴².

În București, la data de 10 noiembrie 1940 s-a intrat pentru percheziție în casa lui Carol Iscovescu și, deși nu s-a găsit nimic compromițător, i s-a ridicat copilul în vârstă de 16 ani. Nu s-a mai aflat nicio veste despre el.

La 18 noiembrie 1940, F.U.C.E. semnală arestarea a 60 de evrei la Ploiești.

La 19 noiembrie, F.U.C.E. era informată că nouă bolnavi evrei, internați în sanatoriul de tuberculoză „Filaret” din București, au fost anunțați că trebuie să părăsească sanatoriul cât de curând. F.U.C.E. a intervenit pentru revenirea asupra acestei hotărâri, dar cererea a fost respinsă.

La 25 noiembrie 1940, F.U.C.E. protesta împotriva rechiziționării pentru muncă forțată a evreilor din Ploiești, Câmpina, Vaslui.

La 27 noiembrie au fost arestați toți evreii din Călărași (45 de persoane).

La 3 decembrie, F.U.C.E. semnală asasinarea a șase evrei din Ploiești, printre care se afla și rabinul David Friedman.

La 14 decembrie s-a semnalat cazul Evei Goldenberg din București, al cărei domiciliu a fost violat în absența ei și ea nu a mai avut dreptul să intre în propria ei locuință.

La 16 decembrie 1940, s-a semnalat faptul că Benedict Kracauer, directorul sucursalei Băncii Comerciale din Constanța, a fost arestat fără niciun motiv și internat în lagăr.

Pentru toate aceste cazuri individuale și multe altele de acest fel, F.U.C.E. a făcut cele mai prompte intervenții, care însă rareori au fost luate în considerare.

La 11 ianuarie 1941, F.U.C.E. se adresează din nou conducătorului

statului cu rugămintea de a anula toate vânzările pe care evreii au fost obligați să le semneze, începând cu data de 1 noiembrie 1940, atât vânzările imobiliare, cât și cele de fond comercial. Vânzările respective au fost viciate, fiind impuse prin violență. Se cere numirea de experți de către parchet ca să cerceteze dacă prețul a fost real și dacă a fost plătit, „așa ca dreptatea să se facă și economia națională să nu sufere, precum și a ordona garanții pentru vânzările viitoare”¹⁴³.

Din memoriu rezultă că, printre cei implicați în impunerea vânzărilor prin violență, pe lângă legionari, „marii vinovați erau conducătorii de la Camerele de Comerț, fiindcă ei convocau, ajutau și puneau la cale faptele petrecute cu preluarea magazinelor, fără a se plăti contravaloarea”¹⁴⁴. Dovadă sunt formularele prin care Camerele de Comerț „invitau” negustorul evreu, chipurile, la o consfătuire. De fapt, era vorba despre încheierea așa-ziselor formalități pentru „vânzarea” magazinului. Cu acest tip de document, victimele erau încredințate de buna intenție a „cumpărătorilor”. În realitate, documentul trebuia să mascheze condițiile adevărate cu care se proceda în operația jafului.

În provincie, legionarii au fost ajutați și de primari, și de prefecți în săvârșirea acestor violențe morale.

O sinteză despre abuzurile săvârșite de legionari, din decembrie până în 20 ianuarie 1941, F.U.C.E. a transmis-o conducătorului statului la data de 2 februarie 1941. Materialul se referea la cele petrecute în: București, Giurgiu, Ploiești, Pitești, Craiova, Turnu Severin, Tecuci, Vaslui, Hârlău, Dorohoi, Caransebeș, Chaba-Bistrița, Caransebeșul Nou, Lugoj, Arad, Brad, Deva, Petroșani, Lupeni, Blaj Ițcani-Gară, Bălăceana (jud. Suceava), Ilișești (jud. Suceava), Scheia (jud. Suceava), Corlate-Drăgoiești (jud. Suceava). Formele de violență au fost sistematizate pe aceleași subiecte ca și în memoriul din 9 decembrie 1940: arestări, maltratări, bătăi, percheziții, înscenări, confiscări de imobile, de magazine, de diverse bunuri, de aparate de radio; evacuări, închideri de magazine; moarte în împrejurări necunoscute, rechiziții pentru muncă, restricții diverse. Cazurile erau prezentate prin nominalizarea victimelor.

În demersurile sale împotriva violenței legionare și a măsurilor generale de distrugere a evreilor, dr. W. Filderman a comparat situația evreilor din România cu măsurile antievreiești din celelalte țări aflate în sfera de influență a Germaniei naziste sau chiar în Germania nazistă. Avea în vedere și cazul Italiei și al Ungariei. Relevant în acest sens este memoriul transmis de el conducătorului statului la 2 ianuarie 1941. Spre deosebire de toate celelalte memorii, de data aceasta documentul poartă numai semnătura dr.-lui W. Filderman, fără să fie adăugată funcția lui de președinte al F.U.C.E. cum se regăsește pe toate memoriile înaintate autorităților. Explicația poate fi că nu vroia să implice Federația în toate acuzațiile aduse regimului aflat la putere. Scopul principal al memoriului a

fost demonstrarea faptului că politica antievreiască promovată în România în perioada Statului Național Legionar se datora exclusiv legionarilor și reprezenta un caz unic în privința politicii antievreiești în blocul țărilor fasciste. Legionarii s-au dovedit a fi mai extremiști decât Hitler, Mussolini sau Horthy. În ceea ce-l privea pe Antonescu, Filderman îl considera „în legătură cu soluționarea problemei evreiești” a fi „într-o perfectă identitate cu Hitler, Mussolini și Horthy”¹⁴⁵.

În opinia sa, în Germania, timp de peste cinci ani nu au fost adoptate atâtea măsuri împotriva evreilor, precum în România Statului Național Legionar în cinci luni (septembrie 1940 - ianuarie 1941). Situație contrară declarației date de conducătorul statului, ziarului „Stampa”, când arăta că îi va înlocui pe evrei „încetul cu încetul” cu legionari, care între timp se vor pregăti”¹⁴⁶. Subliniind aceste concepții din interviul lui Antonescu, Filderman le compara cu susținerile lui Hitler, căci, chipurile, și Führerul a enunțat cele două idei fundamentale susținute de Antonescu, și anume că pentru înlocuirea evreilor se cere timp și pregătire. În optica lui Filderman, această concepție a lui Hitler și-a pus amprenta asupra ritmului de adoptare a măsurilor antievreiești în Germania. El a disociat trei etape în eliminarea evreilor în Germania: prima etapă, 1933-1935, de la perioada preluării puterii de către naziști până la adoptarea legilor de la Nürnberg. Aceasta a fost etapa în care evreii au fost declarați elemente nedorite; ce-i drept, Filderman uită să vorbească despre declanșarea de către naziști a unei violente campanii antisemite. A doua etapă, considera Filderman, era de la adoptarea legilor de la Nürnberg până la asasinarea diplomatului german vom Rath de către un tânăr evreu. În această etapă, evreii au fost transformați în supuși germani, nu mai erau considerați cetățeni. Dar în învățământ a fost introdus *numerus clausus*, nu și *numerus nullus*, ca în cazul României; cultul mozaic a rămas cult istoric, spre deosebire de situația din România, unde s-a adoptat o lege împotriva cultului mozaic și erau necesare numeroase intervenții pentru abrogarea ei; în Germania s-a permis exercitarea profesiunilor intelectuale celor care începuseră a practica înainte de 1914, în România doar medicilor și avocaților cu merite deosebite în războaie li s-a permis să-și exercite profesiunea și numai în relație cu coreligionarii lor. Ultima etapă, în optica lui Filderman, începea în noiembrie 1938, după asasinarea diplomatului german în Franța. Filderman acceptă punctul de vedere al naziștilor, că noile măsuri au fost nedorite de ei, dar erau represalii și de apărare împotriva agitațiilor antinaziste ale evreilor, a asasinării de către un evreu a diplomatului german. „Măsurile au fost nu voite sau dorite, scria Filderman, ci impuse de agitațiile contra regimului”¹⁴⁷.

Conform istoriografiei germane actuale, anul 1938, chiar înainte de asasinarea lui vom Rath, a marcat, pentru evreii din Germania, o vizibilă înrăutățire a situației. Asasinatul a fost un pretext binevenit pentru

adoptarea unor măsuri de represiune și de excludere definitivă a evreilor din viața social-economică a societății germane¹⁴⁸.

Prin comparația pe care o face, în „idealizarea” situației din Germania nazistă și în alăturarea lui Antonescu de Hitler, Mussolini și Horthy, Filderman ținea să demonstreze că, la data respectivă, principalul dușman al evreilor din România a fost mișcarea legionară, mai înrăită decât naziștii sau fasciștii în Italia. Din interese politice de moment, trecea peste faptul că toate legile antievreiești adoptate de Statul Național Legionar, pe care le incrimina, purtau în primul rând semnătura conducătorului statului. Contrar tuturor declarațiilor, de fapt demagogice, Antonescu era tot atât de implicat ca și mișcarea legionară în ritmul alert de „soluționare” a problemei evreiești în România. Totuși, Filderman sublinia că exista o deosebire între concepțiile lui Antonescu și cele ale membrilor mișcării, legionare în problema evreiască. Ca dovadă, miniștrii legionari Iasinschi și Brăileanu au luat atitudine potrivnică concepțiilor lui Antonescu, expuse în interviul dat ziarului „Stampa”, calificându-le de secol XIX.

În final, Filderman conchidea că noianul de legi și decizii care au răpit în trei luni evreilor români mai multe drepturi decât s-a întâmplat în Germania, Ungaria, Italia de-a lungul unor ani, a dus la pauperizarea totală a populației evreiești din România. Referindu-se la ancheta pe care Antonescu a ordonat-o după primirea memoriului din 9 decembrie, Filderman a subliniat din nou caracterul ei viciat, felul în care evreii au fost obligați prin schingiuri să-și retragă reclamațiile. A evidențiat intensitatea terorii care domina viața evreiască și faptul că aceasta continua să se intensifice. Dacă se mai continuă cu această politică, conchidea el, „România va merge către un dezastru social și economic fără precedent și fără egal, cu toate urmările pe care un asemenea dezastru nu poate să nu le aibă și-n alte domenii”¹⁴⁹.

Desigur, susținerile lui Filderman privind „soluționarea” problemei evreiești de către Hitler în deceniul patru al sec. XX au darul să deruteze orice cunoscător al evenimentelor. Saul Friedländer, de exemplu, numește perioada dintre anii 1933-1939, în Germania, „anii persecuției”. Totuși, în ceea ce privește ritmul de succesiune a măsurilor antievreiești în Statul Național Legionar, Filderman avea dreptate că situația nu se compară cu Germania: regimul respectiv din România se ambiționa să recupereze în cinci luni ceea ce Germania a înfăptuit în cinci ani.

Așadar, memoriul din 2 ianuarie 1941 rămâne ca unul dintre documentele cele mai concludente pentru situația în care a fost împinsă evreimea și România, în general, de către Statul Național Legionar.

Memoriile adresate de F.U.C.E. autorităților locale și centrale și conducătorului statului se bazau, în multe cazuri, pe informațiile transmise de comunitățile locale, care solicitau sprijinul Federației în curmarea abuzurilor datorate regimului terorii legionare. În volumul de față sunt

cuprinse câteva memorii ale comunităților locale, adresate în principal Federației.

La 14 noiembrie 1940, un grup de comercianți evrei, membri ai Comunității din Panciu, stabiliți la Focșani în urma cutremurului din 1940, cer președintelui U.C.E. să intervină pentru ei ca să-și poată continua activitatea comercială la Focșani. De astă dată, intervenția U.C.E. a avut succes, căci, la 21 decembrie 1940, Ministerul Economiei Naționale, Direcțiunea Organizațiilor Profesionale ale Comerțului, Industriilor și Meșteșugurilor, a răspuns că s-a aprobat comercianților din Panciu să-și desfacă mărfurile la Focșani. Memoriul celor de la Panciu prezintă interes și pentru faptul că reflectă diversitatea negoțului practicat de comercianții evrei într-o localitate periferică din Moldova.

Tot la 14 noiembrie 1940, M. Barat, președintele Comunității evreilor din Caracal, i s-a adresat președintelui U.C.E. cu un memoriu privitor la metodele folosite de legionari în jefuirea evreilor, în terorizarea victimelor. Astfel, M. Barat descria cum, la data de 2 noiembrie, a intrat în librăria lui un grup format din 15-20 de legionari, declarând că au venit să ridice mărfurile din librărie. Și pentru că au fost întrebați pe ce bază vin să ridice mărfurile, căci acțiunea lor este contrară legii care garantează avutul fiecărui cetățean, Barat și soția lui au fost bruscați și amenințați că vor fi aruncați în stradă. Recurgând la tactica amenințărilor, legionarii au luat cheile magazinului, fără nicio formalitate. Mărfurile confiscate au fost în valoare de cca 1.500.000 lei. Peste două zile a venit un tânăr de la Poliția Legionară și, fără nicio legitimație, a purces la o percheziție a locuinței lui Barat, ridicând o serie de obiecte din casă. După toate aceste întâmplări i s-a comunicat că trebuie să părăsească localitatea în câteva zile. Cu abuzuri de tipul celor mai sus-amintite s-au confruntat și alți evrei din localitate, unii dintre ei fiind foști combatanți în Războiul de Reîntregire și decorați pentru fapte eroice.

Din referatul Comunității israelite a Templului Coral, din 18 noiembrie 1940, rezultă modul în care o ceată de inși înarmați au pătruns în curtea Templului în noaptea de 17 noiembrie și, folosindu-se de molozul, cărămizile și pietrele din curte, căzute în timpul cutremurului, au pornit un veritabil bombardament asupra geamurilor, vitraliilor și fațadei Templului. Pagubele se cifrează la cca 250.000 lei. Comunitatea Templului a sesizat Prefectura Poliției Capitalei.

La 18 noiembrie 1940, șef-rabinul dr. Alexandru Șafran a fost informat cu privire la vandalismele comise de legionari la Templul „Unirea Sfântă” din București, str. Mămulari nr. 3. La 21 noiembrie, Templul „Baronul Hirsch” din București informa președintele U.C.E. cu privire la devastarea Templului în noaptea de 20 noiembrie de către un grup de necunoscuți. Așadar, violența în cazul ofensivei împotriva lăcașelor de cult s-a transformat în adevărate vandalisme. Atacarea și devastarea templelor și a

sinagogilor făcea parte din tradiția Mișcării, era expresia anti-iudaismului ei.

La 4 decembrie 1940, Comunitatea Evreilor din Suceava informa președintele F.U.C.E. despre evacuarea evreilor din Vama (jud. Câmpulung) și din unele comune din județul Suceava.

Din memoriul adresat de Comunitatea Evreilor din Rădăuți prefectului de județ, rezultă că evreii evacuați din comunele de pe raza județelor Câmpulung și Suceava s-au stabilit la Rădăuți. Autoritățile locale le-au pus în vedere că trebuie să părăsească localitatea, iar ca urmare, președintele din Rădăuți cerea revocarea ordinului respectiv.

La 10 ianuarie 1941, Comunitatea din Dorohoi se adresa către U.C.E., cerând să intervină la autoritățile competente ca evreii din satele județului Dorohoi să nu fie obligați să părăsească localitățile în care trăiesc.

Violențele legionarilor împotriva evreilor au atins cote maxime în județul Neamț. Totul a început cu arestarea președintelui Comunității din Piatra Neamț la 22 noiembrie 1940. La 5 decembrie, legionarii au pus mâna pe toate magazinele evreiești din localitate. Primind vești din ce în ce mai alarmante cu privire la situația evreilor de pe întregul teritoriu al județului, F.U.C.E. a hotărât trimiterea unui delegat pentru studierea cazului la fața locului. Astfel, între 11 și 13 decembrie 1940, s-a deplasat în orașele Târgu Neamț, Piatra Neamț și Buhuși, I. Bacalu, delegatul F.U.C.E. Conform raportului prezentat de el, la Târgu Neamț au fost trei probleme majore care trebuiau lămurite: maltrătarile la care evreii au fost supuși; condițiunile în care au fost luate imobilele evreiești; sumele pe care evreii au fost siliți să le dea legionarilor. La Piatra Neamț au fost patru chestiuni care au reținut atenția: maltrătarile; sumele de bani pe care au fost siliți să le dea; preluarea magazinelor evreiești de către legionari, confiscarea mărfurilor.

La Buhuși trebuiau cercetate: problema maltrătarilor; impunerea de funcționari macedoneni în magazinele evreiești; sumele ce au fost extorcate de la evrei sub amenințare; confiscarea aparatelor de radio.

Situația din zonele rurale s-a aflat de la evreii refugiați la Piatra Neamț.

Deplasarea la Târgu Neamț, ca de altfel și în celelalte localități, după aprecierea lui I. Bacalu, a contribuit la ridicarea moralului populației evreiești și la o mai atentă cercetare a situației din partea autorităților locale¹⁵⁰.

La 25 decembrie 1940, Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț a adresat o scrisoare de mulțumire către U.C.E. pentru intervențiile făcute, care au dat rezultate în folosul obștei.

În general, memoriile comunităților locale, prin informațiile concrete pe care le furnizau, veneau să completeze imaginea despre ceea ce a însemnat violența legionară în perioada Statului Național Legionar până la pogromul din ianuarie 1941.

*Bilanțul pogromului din București
21-23 ianuarie 1941*

Efectele violențelor comise de legionari în zilele pogromului care a însoțit rebeliunea din 21-23 ianuarie 1941 au fost comunicate conducătorului statului prin două memorii: din 8 martie și 4 aprilie 1941. Întârzierea s-a datorat timpului necesar pentru întocmirea unei documentații care să reflecte cu exactitate pierderile umane și materiale suferite de evrei în timpul evenimentelor respective. O analiză atentă a documentelor despre bilanțul rebeliunii, o comparație cu violențele declanșate de legionari odată cu proclamarea Statului Național Legionar demonstrează că pogromul a fost o încununare a evenimentelor petrecute începând cu septembrie 1940 și până în 20 ianuarie 1941. Deosebirile erau doar cantitative. În timpul pogromului au fost mai multe asasinate ca înainte, dar au existat și înainte câteva, mai multe devastări și incendieri de sinagogi, devastări au fost și înainte, mai multe devastări de magazine, dar devastări au fost și înainte. Prin urmare, pogromul nu a apărut *ex nihilo*, ci a fost rezultatul unei înlănțuiri de evenimente. Sau, cum s-a scris în memoriul F.U.C.E. adresat conducătorului statului la 12 februarie 1941, faptele petrecute în întreaga perioadă a existenței Statului Național Legionar „se înlănțuie de-a lungul unei serii ce culminează în rebeliunea din 21, 22, 23 ianuarie 1941, constituind un preludiv al acesteia”¹⁵¹.

În memoriul din 8 martie 1941 se prezenta din nou situația generală la care a ajuns populația evreiască în urma măsurilor adoptate. „Foarte numeroși evrei au fost dinainte sărăciți de legionari prin jaful întregii sau a unei părți importante din averea lor; pauperizarea s-a accentuat prin concedierea fără despăgubire și fără pensie, prin concedierea masivă, tot fără despăgubire din întreprinderile particulare; prin lichidarea tuturor comercianților evrei de la sate; prin obligația de a lichida numeroase întreprinderi din orașe; prin lichidarea dreptului de a profesa în numeroase cariere intelectuale, avocați, medici etc., ca și în meserii și în unele ramuri de comerț și industrie”¹⁵². Pentru sublinierea nedreptăților comise prin toate aceste măsuri, memoriul reamintește câteva exemple din istoria evreilor din România, care demonstau atașamentul și serviciile aduse de populația evreiască societății românești. Participarea la războaiele României, dovezi de atașament, ale celor emigrați în special în S.U.A. față de România și de poporul român. Pe această bază, F.U.C.E. considera îndreptățită cererea unei reparații morale și materiale pentru cei care au suferit pe nedrept consecințele terorii legionare. S-au formulat câteva revendicări: acordarea de pensii văduvelor și copiilor minori ai celor asasinați; despăgubirea de urgență a celor jefuiți și devastați. Despăgubirile erau în spiritul legii în vigoare, se arăta în memoriu. Înalta Curte de Casație a decis că ori de câte ori prepușii statului sunt culpabili de devastări, statul este obligat să repare daunele. Cu acest argument, F.U.C.E. sublinia implicarea Statului Național Legionar în violențele dinainte și din timpul pogromului. Deci nu plebea, cum le place

unora să susțină și astăzi, a făcut pogromul, ci însuși Statul Național Legionar. Argumentul că toate aceste măsuri reparatorii sunt și în interesul guvernului este reluat și de această dată. Trebuie dat un exemplu celor care cred că pot distruge fără ca să intervină o reparație. Memoriul din 8 martie a fost însoțit de un documentar privind distrugerile în timpul pogromului. Au fost studiate 999 de cazuri. Tabla de materii a documentarului, întocmită pe criterii tematice, prezintă situații similare cu cele din documentarele din 9 decembrie 1940 și 20 ianuarie 1941. Respectiv: arestări, maltratări, ucideri în masă, incendieri, devastări ș.a. La 4 aprilie 1941 s-a prezentat o completare la memoriul din 8 martie. S-au mai adunat date privind încă 275 de cazuri. La data respectivă se știa de 120 de morți la care s-a mai adăugat situația gravă a 13 răniți. Pagubele materiale s-au ridicat la câteva milioane de lei. Multe dintre aceste date pot fi regăsite în *Cartea Neagră* a lui Matatias Carp. La baza acelei cronici a suferințelor evreiești se afla documentația adunată în epocă de către F.U.C.E.

Concluzii

Importanța documentelor întocmite ori adunate de la organizațiile evreiești nu poate fi subapreciată. Fără ele, imaginea asupra Holocaustului este incompletă; rămâne necunoscut faptul că organizația comunitară a ripostat cu promptitudine la toate măsurile antievreiești, demonstrând cu argumente statistice și istorice caracterul lor nejustificat; influența lor distrugătoare nu doar asupra situației evreilor, ci asupra situației întregii țări. Faptele comise erau denunțate din perspectiva legilor în vigoare și a declarațiilor politice ale conducătorului. Se demonstra cum, în cazul evreilor, statul însuși, prin politica sa, încălca propriile sale acte politice și legislative.

Adevărata situație a evreilor în perioada Holocaustului se dezvăluie în documentele evreiești. Documentele eminate de la autoritățile oficiale au un discurs justificativ pentru măsurile adoptate. Creează o imagine distorsionată a evreului, acuzându-l că este dușmanul țării, principalul vinovat pentru neîmplinirile economice, sociale ale societății românești. Chiar dacă autoritățile nu au ținut cont de protestele și argumentele expuse în memoriile Federației și ale comunităților locale, importanța lor istorică și politică nu poate fi ignorată, faptul că atunci a fost denunțată una dintre particularitățile Holocaustului, specifice contextului românesc: *teroarea legionară*. Evreii au fost scoși de sub scutul legilor țării, care asigurau drepturi cetățenești, fără de care cetățeanul era expus arbitrarului din viața socială, și se aflau sub incidența unei legislații speciale, în numele căreia puteau fi victimele violenței și terorii, jafului și asasinatului.

Guvernarea antonesciană, după reprimarea rebeliunii și a înlăturării legionarilor din guvern, a dat ordin autorităților din subordine să cerceteze

și să raporteze despre amploarea atrocităților legionare până la rebeliune.

La 15 martie 1941, Președinția Consiliului de Miniștri (Serviciul de Informații) solicita înaintarea, de la toate localitățile rurale și urbane, de informații despre abuzurile săvârșite de legionari în intervalul 6 septembrie - 20 ianuarie 1941. Pentru întocmirea tabelor s-a anexat un model cu rubricile care interesau: numele și prenumele victimei, localitatea, numele și prenumele agresorului, profesia agresorului, data când s-a săvârșit abuzul, natura abuzului¹⁵³.

Situația prezentată de către autoritățile solicitate de Consiliul de Miniștri confirmă parțial valabilitatea documentației întocmită de F.U.C.E. și înaintată autorităților de stat în toată perioada Statului Național Legionar. Ele constituie încă o dovadă că teroarea și crimele legionare nu au fost comise doar în timpul rebeliunii și al pogromului, ci în întreaga etapă a Statului Național Legionar. Fapt recunoscut de însuși Consiliul de Miniștri, dar care se află și s-a aflat insuficient în atenția cercetării istorice.

LYA BENJAMIN

NOTE

1. Menționăm în acest sens volumele: Jean Ancel (editor) *Documents Concerning the Fate of Romanian Jewry during the Holocaust*, vol. 1-12 (New York, Ierusalim, 1985-1986); *Evreii din România între anii 1940-1944*, vol. I, „Legislația antievreiască”. Prefață: șef-rabin, dr. Moses Rosen. Volum alcătuit de Lya Benjamin. Coordonator științific, Sergiu Stanciu. Editura Hasefer, București 1993; *Evreii din România între anii 1940-1944*, vol. II, „Problema evreiască în stenogramele Consiliului de Miniștri”. Prefață: acad. prof. dr. Nicolae Cajal. Volum alcătuit de Lya Benjamin, Editura Hasefer, București, 1996; *Evreii din România între anii 1940-1944*. Vol. III-IV. Coordonator științific: prof. dr. Ion Șerbănescu, cuvânt înainte de acad. prof. dr. Nicolae Cajal, Editura Hasefer, București 1997,1998; Comisia Internațională pentru studierea Holocaustului în România „Ely Wiesel”, *Documente*. Ediție îngrijită de Lya Benjamin, Editura Polirom, Iași, 2005.
2. Saul Friedländer, *Nazi Germany and the Jews*, volume I: *The Years of Persecution, 1933-1939*. Weidenfeld et comp Nicolson, London, f.a. p. 2.
3. Jehuda Bauer, *Rethinking the Holocaust*. Yale University Press. New Haven and London f.a., p. 145.
4. Matatias Carp. *Cartea Neagră. Suferințele evreilor din România 1940-1944*, prefață de dr. Alexandru Șafran, șef-rabin al Cultului Mozaic din România, vol. I-III, ediția a II-a, Editura Diogene, 1996.
5. Matatias Carp, *Cartea Neagră*, vol. I. *Legionarii și rebeliunea*, pp. 70-71.
6. Theodor Lavy, *Documents on the Struggle of Romanian Jewry for its Rights During the Second World War (I) Yad Vashem Studies* (1960), pp. 261-315.
7. Jean Ancel, *Documents*, vol. I-III.
8. Jean Ancel, *Contribuții la istoria României. Problema evreiască 1933-1944*, vol. I, partea a II-a, Editura Hasefer, București, 2001.
9. Jean Ancel, *op. cit.*, p. 451.
10. Jean Ancel, *op. cit.*, p. 486.
11. *Martiriul evreilor din România 1940-1944. Documente și mărturii*. Editura Hasefer, București, 1991.
12. Lya Benjamin, *Prigoană și rezistență în istoria evreilor din România 1940-1944. Studii*, Cuvânt înainte de acad. prof. dr. Nicolae Cajal, Editura Hasefer, București, 2003.
13. Comisia Internațională pentru Studierea Holocaustului în România. *Raport Final*. Președintele comisiei, Elie Wiesel. Editori: Tuvia Friling, Radu Ioanid, Mihai E. Ionescu, Editura Polirom, Iași, 2005.
14. Carol Iancu, *Alexandru Șafran și Șoahul neterminat în România. Culegere de documente 1940-1944*. Cuvânt înainte de dr. Aurel Vainer. Prefață de prof. dr. Andrei Marga. Editura Hasefer, București, 2010.
15. Wilhelm Filderman, *Memoirs and Diaries, volume I, 1900-1940*. Edited by Jean Ancel. The Goldstein Goren Diaspora Research Center Tel Aviv, University, Yad Vashem Jerusalem, 2004, pp. 497-498.
16. Alexandru Șafran, șef-rabin al Genevei, fost șef-rabin al României. *Un tăciune smuls flăcărilor. Comunitatea evreiască din România 1939-1947. Memorii*. Introducere de Jean Ancel, traducere de Țicu Goldstein, Editura Hasefer, București, 1996.

17. *Op. cit.*, p. 67.
18. Emil Dorian, *Jurnal din vremuri de prigoană*, ediție de Marguerite Dorian, cu o prefață de Z. Ornea, Editura Hasefer, București, 1996.
19. *Op. cit.*, pp. 137, 139.
20. Vezi supra, nota 4.
21. INSHR „Elie Wiesel”, *Violență și teroare în istoria recentă a României*, Editura Universitară, București 2006.
22. Horia Sima, *Istoria mișcării legionare*, Editura Gordian, Timișoara, 1994, p. 25.
23. *Istoria Românilor, vol. VIII. România întregită (1918-1940)*. Prof. univ. dr. Ioan Scurtu coordonator, dr. Petre Otu secretar, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 357.
24. *Pe Marginea prăpastiei (21-23 ianuarie 1941)*, vol. I: *Lovitura de stat din septembrie 1940. Guvernarea național-legionară*, Imprimeria Centrală, București, 1941.
25. *Problema evreiască*, p. 185.
26. *Loc. cit.*
27. *Pe Marginea prăpastiei, 21-23 ianuarie 1941. I Lovitura de stat din septembrie 1940. II Guvernarea național-legionară*, vol. I, Editura Scripta, București, 1992, p.16.
28. Lucrețiu Pătrășcanu, *Sub trei dictaturi*. Forum. f.a.
29. *Op. cit.*, pp. 212-213.
30. A. Simion, *Regimul politic din România în perioada septembrie 1940 - ianuarie 1941*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976.
31. *Op. cit.*, p. 116.
32. *Op. cit.*, p. 118.
33. Dinu C. Giurescu, *România în al Doilea Război Mondial (1939-1945)*, Editura ALL Educațional, București, 1999.
34. *Op. cit.*, pp. 54-55.
35. Armin Heinen, *Legiunea Arhanghelul Mihail. Mișcare socială și organizație politică. O contribuție la problema fascismului internațional*, traducere din germană de Cornelia și Delia Eșianu. Control științific: Florea Iancioaia, Editura Humanitas, București, 1999.
36. Armin Heinen, *România. Holocaustul și logica violenței*, traducere de Ioana Rostaș, prefață de Alexandru Florin Platon, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2011.
37. *Op. cit.*, p. 65.
38. *Loc. cit.*
39. Alex. Mihai Stoenescu. *Armata, Mareșalul și evreii*, ediția a II-a revizuită, Editura Rao, București, 2010.
40. *Op. cit.*, p. 208.
41. M. Carp, *op. cit.*, p. 99.
42. Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, ediție revăzută și adăugită, Editura Corint, București, 2007.
43. *Op. cit.*, p. 386.
44. *Istoria Românilor*, vol. IX: *România în anii 1940-1947*. Dinu C. Giurescu, membru titular al Academiei Române, coordonator. Florin Sperlea, secretar. Editura Enciclopedică, București, 2008, pp. 387-393.

45. *Op. cit.*, pp. 87-92
46. Horia Sima, *Era Libertății*. Carte apărută sub auspiciile Fundației „Profesor George Manu”, Editura Metafora, 2004.
47. Dr. W. Filderman, *op. cit.*, p. 485.
48. „Monitorul Oficial”. Partea I. 16 iulie 1934, pp. 4.618-4.619.
49. „M.O.”, p. I, 23 ianuarie 1935, p. 552.
50. *Istoria Românilor*, vol. VIII, p. 345.
51. Dr. W. Filderman, *op. cit.*, p. 484.
52. „Universul”, 15 iulie 1935.
53. „Universul”, 11 decembrie 1937.
54. *Istoria Românilor*, vol. VIII, p. 380.
55. W. Filderman, *op. cit.*, p. 497.
56. Conform Rezoluției nr. 165.945 din 17 noiembrie 1939 a Ministerului Justiției privind rezultatele oficiale ale revizuirii cetățeniei la evrei (*Legislația*, șoc. 2, p. 35).
57. *Op. cit.*, p. 36.
58. Petre Țurlea, *Partidul unui rege: Frontul Renașterii Naționale*, Editura Enciclopedică, București, 2006, p. 100.
59. *Loc. cit.*
60. Conform Petre Țurlea, p. 101.
61. *Op. cit.*
62. *Evreii din România, 1940-1944*, vol. III, p. I, doc. 38, pp. 62-63.
63. Conform Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 263.
64. ANIC, fond PCM, dosar 347/1940, fila 2.
65. Ancel, *Documents*, vol. I, pp. 425-426.
66. Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 260.
67. Ancel, *Documents*, vol. I, *loc. cit.*
68. „Curierul Israelit” 10 iulie 1940, nr. 2.650 din 8 august 1940.
69. Decret-Lege privitor la starea juridică a locuitorilor evrei din România (*Legislația*, doc. nr. 3, pp. 37-50).
70. Decret-Lege nr. 2.651, dat la 8 august 1940, pentru oprirea căsătoriilor între români de sânge și evrei (*Legislația*, doc. nr. 4, pp. 50-55).
71. *Istoria Românilor*, vol. VIII, p. 402.
72. B. Vago, *The Jewish Policy of the Monarchist Dictatorship in Romania 1938-1940* (Extras din „Zion”, Quarterly for Research in Jewish History, XXIX Year, nr. 1-2, Ierusalim, 1964, p. V).
73. „Monitorul Oficial”, P. I, nr. 206 din 6 septembrie 1940, p. 5.114 (vezi și *Legislația*, doc. 9, nota 1, p. 62).
74. „M.O.”, p. I, nr. 208 din 8 septembrie 1940, p. 5.120 (vezi și *Legislația. loc. cit.*).
75. *Legislația*, doc. 9, pp. 61-62.
76. *Loc. cit.*
77. Horia Sima, *op. cit.*, p. 61.

78. Ziarul „Curierul Israelit”, 23 februarie 1936.
79. Doc. nr. 3.
80. Doc. nr. 2.
81. *Idem.*
82. Doc. nr. 4.
83. Doc. nr. 8.
84. Doc. nr. 13.
85. Doc. nr. 15.
86. Doc. nr. 9.
87. *Idem.*
88. Doc. nr. 10.
89. Doc. nr. 12.
90. *Legislația*, doc. 7, p. 58.
91. *Loc. cit.*, p. 59.
92. Doc. nr. 19, nota 2.
93. *Idem.*
94. *Idem.*
95. *Idem.*
96. Matatias Carp, *op. cit.*, p. 90.
97. Doc. nr. 29.
98. *Idem.*
99. Doc. nr. 38.
100. *Idem.*
101. Doc. nr. 52.
102. *Idem.*
103. *Idem.*
104. ANIC, fond MJDJ, dos. 104/1940, vol. I, f. 135.
105. Doc. nr. 80.
106. Doc. nr. 81.
107. Doc. nr. 96.
108. Eugen Relgis, *Eseuri despre iudaism. Mărturii de ieri și de azi*. Ediție îngrijită de Camelia Crăciun și Leon Volovici, prefață de Leon Volovici, Editura Hasefer, București, 2011, p. 393.
109. Doc. nr. 108.
110. Doc. nr. 23.
111. *Idem.*
112. *Idem.*
113. Doc. nr. 4, nota 4.
114. Doc. nr. 68.
115. Doc. nr. 27.

116. *Legislația*, doc. 14, pp. 70-71.
117. *Idem*.
118. Doc. nr. 67, nota 1.
119. Doc. 32.
120. *Idem*.
121. Doc. nr. 46.
122. Doc. nr. 47.
123. *Legislația*, doc. 15, pp. 71-73.
124. Doc. nr. 53.
125. Doc. nr. 56.
126. Doc. nr. 63.
127. Doc. nr. 60.
128. *Idem*.
129. *Legislația*, doc. 11, pp. 64-65.
130. Doc. nr. 66.
131. *Idem*.
132. Doc. nr. 34.
133. Doc. nr. 37.
134. Doc. nr. 22, nota 1.
135. *Idem*.
136. Doc. nr. 40.
137. Doc. nr. 35.
138. Doc. nr. 97, nota 5.
139. Doc. nr. 98.
140. Doc. nr. 65.
141. Doc. nr. 75.
142. Doc. nr. 73.
143. Doc. nr. 114.
144. *Idem*.
145. Doc. nr. 112.
146. „Timpul”, 30 septembrie 1940.
147. Vezi supra, nota 145.
148. Wolfgang Benz „Der Holocaust”, Verlag C.H. Beck, München, 1999, p. 29.
149. Vezi supra, nota 145.
150. Doc. nr. 132.
151. Doc. nr. 115.
152. Doc. nr. 116.
153. Doc. nr. 140.

LISTA ABREVIERILOR

ACSIER	Arhiva Centrului pentru Studiul Istoriei Evreilor din România
Ad. Naț.	Adunare Națională
Af. Str.	Afacerilor Străine
Agr. Dom.	Agriculturii și Domeniilor
Al	Aliniat
ANIC	Arhivele Naționale Istorice Centrale
art.	Articol
ASRI	Arhiva Serviciului Român de Informații
CE	Comunitatea Evreilor
CER	Centrala Evreilor din România
„C.I.”	„Curierul Israelit”
CLM	Corpul Legionar Muncitoresc
comb	Combinat
Comerț Ext.	Comerțul Exterior și Cooperării Economice Internaționale
Coresp	Correspondență
DL	Decret-Lege
Doc.	Document
Dos.	Dosar
Ec. Naț.	Economiei Naționale
Ed. Naț.	Educației Naționale
FCER	Federația Comunităților Evreiești din România
Fin.	Finanțe
F.U.C.E.	Federația Uniunilor de Comunități Evreiești
Int.	Afacerilor Interne
Înzestr. Arm.	Înzestrării Armatei
Jud.	Județ
Just.	Justiție
Lit	Litera
Lucr. Publ. Comunit.	Lucrărilor Publice și Comunicațiilor
MEN	Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor
MI	Ministerul de Interne
MIN	Minister
MJDJ	Ministerul Justiției – Direcția Judiciară
„M.O.”, p. I	„Monitorul Oficial”, partea I

PCM	Președinția Consiliului de Miniștri
PCM cab	Președinția Consiliului de Miniștri cabinet
Propag. Naț.	Propaganda Națională
Sănăt. Ocrot. Soc.	Sănătății și Ocrotirilor Sociale
Soc. Sacra	Societatea Sacra
U.C.E.	Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat

REZUMATELE DOCUMENTELOR

Capitolul 1. Înființarea Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România. Alegerea dr.-ului Alexandru Șafran în funcția de șef-rabin al evreilor din România

1. 1936, februarie 16. Comunicatul de presă privind conferința Uniunilor de Comunități Evreiești din întreaga țară, care a adoptat hotărârea de constituire a Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din țară (F.U.C.E.). În funcția de președinte a fost ales Sigmund Birman, președintele Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat (U.C.E.-V.R.).

2. 1940, februarie 4. Procesul-verbal al congresului Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat pentru alegerea noului șef-rabin, după încetarea din viață a dr.-ului I.I. Niemirower. Pe baza numărului de voturi, în funcția de șef-rabin a fost ales dr. Alexandru Șafran.

3. 1940, mai 14. Statutele Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România, adoptate în ședința Comitetului Executiv al F.U.C.E. Sunt precizate: titulatura, membrii componenți, scopul, organele de conducere și veniturile Federației.

Capitolul 2. Politica antievreiască a guvernului Gigurtu. Intervențiile leadership-ului comunitar. Iulie-august 1940

4. 1940, august 7. U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la știrile apărute în presă despre pregătirea unor legi de *descetățenire* a evreilor, ceea ce echivalează cu ruina lor morală și materială. Se reamintește forurilor în drept că problema evreiască a fost rezolvată prin legile statului, prin Constituțiile din 1923 și 1938. Se arată sacrificiile aduse de evrei în războaiele României. Memoriul este însoțit de un documentar elaborat de F.U.C.E. privind aspectele economice și sociale ale problemei evreiești în România. Se cere ca, înainte de luarea unei hotărâri definitive în privința statutului evreilor, să se țină cont de statisticile, informațiile și documentele prezentate.

5. 1940, august 16. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la încălcarea prevederilor legii privind ajutorarea familiilor celor concentrați: în unele localități, evreii sunt excluși. Se cere emiterea unui ordin circular pentru aplicarea legii fără discriminare.

6. 1940, august 16. F.U.C.E. către ministrul Agriculturii și Domeniilor. Se revine în problema restricțiilor privind tăierea rituală. Se cere emiterea unui

ordin circular în vederea anulării restricțiilor respective, prin care sunt încălcate prevederile constituționale privind legalitatea cultului.

7. 1940, august 17. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la presa de extremă dreaptă, care critică prevederile Statutului Juridic al evreilor, publicat la 9 august 1940. Considerându-le mult prea tolerante, extrema dreaptă se pronunță pentru „izgonirea jidanilor din țară și pentru represiuni sângeroase”. F.U.C.E. solicită luarea de măsuri în vederea opririi agitațiilor contra populației evreiești.

8. 1940, august 17. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Contrar prevederilor Statutului Juridic al Evreilor din 9 august 1940, evreii originari din Basarabia, cu cetățenia română recunoscută, cu dreptul de a locui în România, sunt ridicați din casele lor și internați în lagăre de concentrare. Prin această măsură sunt violate prevederile legilor în vigoare. F.U.C.E. cere cercetarea cazului și punerea imediată în libertate a persoanelor împotriva cărora nu există nicio dovadă că prezintă primejdie pentru siguranța statului.

9. 1940, august 19. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se cere modificarea Statutului Juridic din 9 august 1940, în sensul redării evreilor din categoria a treia a dreptului de a face parte din armata română și, în caz de nevoie, de a lupta pentru apărarea țării.

10. 1940, august 19. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se cere prelungirea termenului de îndepărtare și concediere din serviciu, de lichidare de întreprinderi prevăzute în D.L. din 9 august 1940 pentru evreii din categoria a doua și a treia, care au fost sau sunt în serviciul militar.

11. 1940, august 19. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se cere eliberarea lui Adolf Grünberg, zis Grindea, și a lui Carol Zickel din București, arestați și trimiși în lagăr sub pretextul că ar fi alarmiști. Imputările aduse nu sunt dovedite.

12. 1940, august 22. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la evacuarea evreilor din comunele rurale Drânceni și Răducăneni la Huși, oraș în care, din cei 600 de capi de familii evreiești, au fost ridicați 120 pentru internare în lagăr. Se cere revizuirea cazului de către o Comisie Mixtă, formată din delegații Parchetului Militar, Parchetului Civil și Ministerului de Interne. Să fie internați numai cei ce sunt găsiți vinovați.

13. 1940, august 22. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la anularea autorizațiilor de comerț ambulant, ale evreilor din Brăila. Măsura încalcă legile în vigoare. Se cere să se dispună Primăriei din localitate respectarea legilor.

14. 1940, august 22. U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la excluderea din Barou a avocaților evrei din Brăila. Măsura contravine prevederilor Statutului Juridic din 9 august 1940, care acordă tuturor avocaților evrei un termen de șase luni pentru lichidarea lucrărilor și

drepturilor lor. Se cere respectarea Statutului. Niciun avocat evreu din nicio categorie să nu fie suspendat sau radiat din niciun Barou cu efect imediat. Să se respecte preavizul de lichidare de șase luni.

15. 1940, august 24. U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la un anteproiect de lege pentru organizarea Corpului de avocați, prin care se va interzice avocaților evrei de a pleda la Înalta Curte de Casație, la Curțile Criminale, la Instanțele Fiscale ș.a. Cum, prin Statutul din 9 august 1940, avocații evrei din categoria a doua nu și-au pierdut dreptul de a pleda la toate instanțele, adoptarea unei astfel de legi înseamnă încălcarea prevederilor Statutului. Se cere ca, în cazul în care anteproiectul de lege cuprinde dispoziția respectivă, să se dispună înlăturarea ei.

16. 1940, august 25. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la publicarea unui jurnal al Consiliului de Miniștri prin care Ministerul de Interne este autorizat să stabilească domiciliu obligatoriu unui număr de 484 de persoane. Conform comentariului din presă, persoanele respective sunt evrei acuzați de alarmism. În realitate, jumătate dintre cei nominalizați nu sunt de etnie evreiască. Se cere ca pe viitor să nu se mai îngăduie astfel de dezinformări, de natură să creeze atmosferă antievreiască.

17. 1940, august 28. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se cere aprobare pentru convocarea unei Conferințe a Comunităților Evreiești din sudul Bucovinei, în vederea reorganizării lor în urma dezorganizării care a avut loc odată cu ocuparea Bucovinei de Nord, prin ultimatumul sovietic din 28 iunie 1940.

18. 1940, septembrie 11. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale. Se referă la Decizia ministerială din 29 august 1940, care stabilește regimul evreilor în învățământ, excluderea sau limitarea numărului evreilor în învățământul public și particular de toate gradele; interzicerea sau limitarea exercițiului profesional al corpului didactic evreiesc; înlăturarea evreilor din școlile profesionale. Se cere retragerea Deciziei care violează legislația în vigoare.

Anexa la Memoriul din 11 septembrie

Studiu elaborat de conducerea F.U.C.E. privind consecințele Deciziei nr. 153.377 din 29 august 1940 a Ministerului Educației Naționale, prin care s-a limitat accesul evreilor la învățământul de stat și particular de toate gradele. Studiul a însoțit memoriul înaintat de F.U.C.E. la 11 septembrie 1940.

Capitolul 3. Strategii comunitare de supraviețuire în contextul Statului Național Legionar. Septembrie 1940 - ianuarie 1941

19. 1940, septembrie 11. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la

Deciziile ministrului Cultelor din 9 septembrie 1940, prin care s-a scos Cultul Mozaic dintre cultele recunoscute și i s-au anulat drepturile acordate de constituțiile României, de Statutul Juridic din 9 august 1940. Se cere ca înaltele precepte, pe care conducătorul a declarat că le va așeza la baza guvernării sale, să fie respectate față de toți românii, fără deosebire de religie.

20. 1940, septembrie 12. Memoriu adresat de dr. W. Filderman, președintele F.U.C.E., și de șef-rabinul dr. Al. Șafran, președintelui Consiliului de Miniștri. În completarea memoriului din 11 septembrie, cu referire la Deciziile prin care Cultul Mozaic s-a scos dintre cultele recunoscute. Sunt prezentate prevederile Statutului Juridic din 9 august 1940 și ale Legii pentru regimul general al cultelor din 1928. Deciziile ministeriale din 9 septembrie 1940 violează prevederile respectivelor legi care nu au fost abrogate. Cererile comunității evreiești privind neaplicarea deciziilor ministeriale din 9 septembrie 1940 se înscriu în spiritul legilor existente.

21. 1940, septembrie 16. F.U.C.E. către ministrul Cultelor. Se cere să se dea ordinele convenite pentru redeschiderea imediată a tuturor templelor, sinagogilor și caselor de rugăciuni închise în mod abuziv în urma Deciziilor ministeriale din 9 septembrie 1940.

22. 1940, septembrie 16. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la situația creată la Călărași (jud. Ialomița), unde s-au lipit pe toate zidurile orașului afișe cu inscripția: „Nu cumpărați de la jidani”. În pragul magazinelor evreiești s-au postat indivizi care împiedică cumpărătorii să intre în magazine. Interzicerea unor astfel de acțiuni sunt cu atât mai necesare cu cât ele sabotează finanțele țării și creează panică. Conducătorul Statului a răspuns la memoriu, asigurându-l pe dr. W. Filderman „că dacă coreligionarii d-sale nu vor sabota pe față și din culise regimul [...], populația evreiască nu va avea nimic de suferit”. Răspunsul este inclus în notă.

23. 1940, septembrie 16. Memoriu personal adresat de dr. W. Filderman președintelui Consiliului de Miniștri. Reînnoiește rugămintea ca, înainte de a lua o hotărâre definitivă, ce ar atinge starea de fapt sau drepturile dobândite de evreii băștinași, să fie consultat și ascultat, fiind un cunoscător al problemei evreiești. Este necesar acest demers pentru a preîntâmpina elaborarea unor proiecte care n-ar fi întemeiate pe realitate.

24. 1940, septembrie 17. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se transmite textul telegrammei trimise de Comunitatea Evreiască din Timișoara, privind situația sinagogilor din Arad, Pâncota, Petroșani, Reșița ș.a., care sunt în continuare închise. Se cere să se intervină la Ministerul de Interne, pentru dispunerea redeschiderii lor imediate.

25. 1940, septembrie 23. Circulară adresată de F.U.C.E. comunităților din țară. Sunt interpretate prevederile Statutului Juridic din 9 august 1940, privind exercițiul profesiei de comerciant. Se indică căile de atac care pot fi folosite împotriva Camerelor de Comerț, în cazul încălcării prevederilor Statutului din 9 august 1940.

26. 1940, septembrie 24. F.U.C.E. către Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se cere ca Decizia ministerială nr. 153.377 din 29 august 1940, privind situația evreilor în învățământ, fiind potrivită Constituției și legilor în vigoare, să fie aplicată după soluționarea definitivă de către Consiliul de Stat.

27. 1940, septembrie 24. Răspunsul dat de F.U.C.E. Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor, cu privire la organizarea învățământului evreiesc, în condițiile interzicerii accesului pentru copiii evrei la învățământul public de stat și particular neevreiesc.

28. 1940, septembrie 24. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la situația studenților evrei de la Facultatea de Medicină din București, care nu sunt acceptați să se înscrie la facultate. Se demonstrează caracterul ilegal al măsurii respective, întrucât legile generale în vigoare nu interzic evreilor accesul la învățământul medical. Se cere respectarea dreptului studenților evrei la continuarea studiilor universitare.

29. 1940, septembrie 25. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la apropiatele sărbători evreiești, la faptul că în unele localități negustorii evrei au fost avertizați că nu au voie să țină închise magazinele în zilele respective. Cine va încălca această restricție va suferi represalii. Întrucât amenințările de acest fel violează legile în vigoare, ministrul este rugat să emită o circulară către organele în subordine, cerându-le să respecte libertatea credincioșilor mozaici și să sancționeze cu pedepse pe cei care împiedică o persoană să-și exercite propriul cult. Să se asigure paza la magazinele evreiești.

30. 1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la Decizia ministerială prin care se interzice, cu începere de la 17 septembrie 1940, procurarea de furnituri de orice fel de la întreprinderi și firme evreiești; la interzicerea, cu data de 21 septembrie 1940, a procurării de manuale didactice și rechizite școlare de la librăriile evreiești. Se demonstrează natura abuzivă a acestor decizii, care contravin legilor în vigoare. Se cere abrogarea lor.

31. 1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la situația evreilor din provinciile istorice revenite la România prin Marea Unire din 1918. Se cere ca evreii care locuiau în aceste provincii la data Unirii și erau cetățeni ai statelor dezmembrate să beneficieze de drepturile acordate de către Statutul Juridic din 9 august 1940 evreilor de categoria a II-a. În favoarea acestei solicitări se fac referiri la vechimea evreilor în

Transilvania. Dreptul la evreu de categoria a II-a li se cuvine cu atât mai mult, cu cât Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia din 1918 le-a recunoscut drepturile cetățenești înaintea tratatelor de pace de la Paris. Se crede că în rezolvarea situației evreilor din provinciile reunite se va ține cont de prevederile constituționale, de spiritul dreptății și al echității.

32. 1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la Barourile care împiedică avocații evrei să depună jurământul de credință și nu țin cont de Statutul evreilor din 9 august 1940, care a acordat o perioadă de șase luni pentru încheierea activității lor profesionale. Pentru evitarea unor astfel de abuzuri se cere publicarea Regulamentului legii din 9 august 1940 sau publicarea acelei părți din Regulament, care stabilește profesiunile ce urmează a se lichida, drepturile profesioniștilor în timpul lichidării și termenul de lichidare.

33. 1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la împiedicarea artiștilor evrei instrumentiști și de varieteu să-și exercite profesia. Practicarea acestei profesii nu a fost interzisă de Statutul Juridic din 9 august 1940. Decizia ministerială nr. 42.181/1940 interzice apariția pe scenă pentru artiștii evrei dramatici și lirici. În cazul extinderii deciziei și asupra evreilor instrumentiști și de varieteu se cere acordarea dreptului ca ei să profeseze în cadrul unor formațiuni artistice evreiești sau străine, în localurile evreiești, la festivitățile de familie și, în genere, la orice manifestație cu caracter artistic, publică sau particulară evreiască.

34. 1940, septembrie 27. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se înaintează un rezumat al celor mai importante memorii predate în cursul lunii septembrie ministerelor de resort, pe probleme de: învățământ, cult, profesii liberale, economie națională. Ministerele au răspuns că soluționarea lor necesită aprobarea primului-ministru. Se poate constata că toate cererile formulate sunt întemeiate pe legile în vigoare și pe spiritul de dreptate. De aceea se speră că ele vor avea o rezolvare favorabilă.

35. 1940, septembrie 29. U.C.E. [?] către ministrul de Interne. Se referă la târgul anual din comuna Urziceni (jud. Ialomița) unde membrii organizațiilor legionare au oprit negustorii evrei, veniți din alte localități, să-și desfacă mărfurile. Totodată, s-au răspândit manifeste prin care *românii erau chemați să nu cumpere nimic de la jidani*. Măsuri restrictive au fost luate și împotriva negustorilor locali, care au fost înlăturați din oborul de cereale. La cele cinci magazine evreiești din Urziceni s-a postat câte un legionar care nu permitea intrarea sătenilor în magazinele respective. Se cere anchetarea acestor situații și luarea de măsuri pentru restabilirea ordinii.

36. 1940, septembrie 30. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la măsura adoptată de unele Barouri care au exclus avocații evrei, fără nicio

motivație, contrar legilor în vigoare. Se cere să se facă dreptate pentru cei lezați de abuzuri neîntemeiate.

37. 1940, septembrie 30. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Sunt prezentate consecințele aplicării măsurilor de excludere a evreilor din diverse activități economice și profesii liberale. Se apreciază că peste 25% din populația evreiască – cel puțin 80.000 de suflete – rămân muritori de foame, când expiră termenul legal de șase luni (9 februarie 1941) pentru lichidarea profesiunilor interzise de Statutul Juridic al evreilor din 9 august 1940. Totodată, sunt enumerate abuzurile comise de legionari în diferite localități și consecințele lor asupra procesului de pauperizare a locuitorilor evrei. Se cere intervenția primului-ministru în vederea restabilirii ordinii publice și a unui regim de respectare a legilor.

38. 1940, septembrie 30. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la informația primită din Buzău cu privire la intenția Primăriei din localitate de a expropria terenul cimitirului evreiesc. Se demonstrează că cimitirele sunt locuri sacre și, ca atare, ele nu pot fi expropriate. Religia mozaică interzice categoric deshumarea morților. Se cere emiterea unui ordin circular către toate primăriile, pentru respectarea acestei restricții.

39. 1940, septembrie 30. F.U.C.E. către Ion Antonescu, prim-ministru, președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la urgentarea unei acțiuni de pregătire a emigrării evreilor, care să înceapă odată cu sfârșitul războiului. Sunt anexate două documente elaborate de dr. W. Filderman în 1938: un memoriu privind condițiile de organizare a emigrării și un proiect de lege pentru înlesnirea emigrării.

40. 1940, octombrie 1. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se revine cu un memoriu în problema librăriilor evreiești. În diferite orașe sunt lipite afișe cu textul: librărie jidovească, profesori, părinți și elevi, cumpărarea cărților și rechizitelor școlare este interzisă. În cazul în care interdicția nu se ridică se cere editorilor, care au livrat marfă librarilor evrei, să primească înapoi produsele nevândute și să le restituie banii. Pericolul falimentelor, cu toate consecințele nefaste, este inevitabil.

41. 1940, octombrie 1. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la arestări de evrei în sinagogile din Buzău și din Arad. La Buzău, magazinele evreiești sunt vizitate de tineri care izgonesc cumpărătorii creștini. Se cere să se ia măsuri ca serviciile divine să nu fie tulburate și evreii care vor să țină magazinele închise în zilele de sărbătoare să nu fie persecutați.

42. 1940, octombrie 1. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la situația familiilor de evrei din județul Bacău, originari din Transilvania de Nord, ocupată de Ungaria horthystă. Autoritățile românești le-au pus în vedere să se întoarcă la locurile lor de baștină. La graniță au fost respinși de autoritățile maghiare, iar grănicerii români nu-i mai lasă să revină în țară. Întrucât starea lor este disperată, se cere ca până la clarificarea situației să

se accepte cazarea lor în satele din apropierea graniței.

43. 1940, octombrie 2. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea evreilor în diferite localități și la internarea lor în lagărul de concentrare din Caracal. Printre ei se află și slujitori ai cultului. O parte dintre ei au fost puși în libertate. Familiile celor arestați zac în neagră mizerie. Se cere anchetarea cazului și eliberarea tuturor celor reținuți.

44. 1940, octombrie 2. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea rabinului Leizer Hager, originar din Vijnița, unul dintre cei mai savanți rabini din România. Cum nu i s-a făcut nicio imputare și nici nu i se poate face, se cere dispunerea eliberării lui.

45. 1940, octombrie 5. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se înaintează copia unui memoriu al Comunității Evreilor din Iași, adresat ministrului de Interne privind nesiguranța vieții și averii evreilor din capitala Moldovei. Totodată se descriu atrocitățile antievreiești la Râmnicu Vâlcea, în diferite comune rurale, la București. Făptașii sunt în majoritatea cazurilor legionari. Memoriul Comunității din Iași, în care se cere luarea de măsuri pentru împiedicarea repetării pe viitor a faptelor prezentate, este inclus în notă.

46. 1940, octombrie 5. Scrisoare adresată de dr. W. Filderman lui D. Lupu, prim-președinte al Înaltei Curți de Casație. Sunt relatate măsurile antievreiești adoptate de Statul Național Legionar, în ciuda declarațiilor conducătorului statului *că omul, oricui ar aparține ca religie, el tot om este*. Se arată că au fost eliminați toți ziaristii, artiștii, avocații evrei și se pregătește eliminarea medicilor. Se apreciază că măsurile sunt grave, învederează o totală instabilitate, o fundamentală contradicere între vorbe și fapte și o dezastruoasă concepție în repararea rănilor sociale: pe seama profesioniștilor evrei se vrea soluționarea problemei refugiaților din provinciile cedate.

47. 1940, octombrie 5. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la înștiințarea apărută în ziare privind aplicarea unor măsuri discriminatorii împotriva avocaților evrei rămași în Barouri, respectiv: decorați, invalizi și orfani de război, a celor care au luptat pentru România în prima linie de foc. Conform noilor dispoziții, avocații respectivi vor putea pleda în fața instanței de judecată numai în afacerile coreligionarilor lor, persoane fizice. În toate contencioasele existente ei urmează să fie înlocuiți cu avocați creștini, refugiați din teritoriile cedate. Aceeași măsură urmează să fie aplicată și liber profesioniștilor evrei din alte domenii. Se demonstrează caracterul nedrept al măsurii. Profesiunea de avocat presupune vocație, talent, o bună cunoaștere a legilor. Situația refugiaților nu poate fi rezolvată pe seama eliminării profesioniștilor evrei. Se exprimă speranța că se vor aplica înaltele principii ale dreptății, afirmate de conducătorul statului în discursurile sale publice.

48. 1940, octombrie 7. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la

situația evreilor din Berești, unde sinagogile și baia rituală sunt în continuare închise. La Buzău se află sub stare de arest un număr de evrei fără nicio motivație. Se cere luarea de măsuri împotriva abuzurilor.

49. 1940, octombrie 9. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri. Conducătorul statului este informat, printr-un al doilea memoriu, cu privire la vexațiunile împotriva evreilor din Buzău. Mulți evrei sunt terorizați prin percheziții, sunt arestați și schingiuiți. Petiții despre aceste atrocități au fost înaintate atât la Ministerul de Interne, cât și la Direcția Generală a Siguranței Generale a Statului.

50. 1940, octombrie 16. F.U.C.E. către primarul general al Municipiului București. Se referă la situația măcelarilor evrei din oborul „Ghica”, care, după ultimele înștiințări, urmează să fie evacuați. Măsura contravine legilor în vigoare. Nu există nicio prevedere legislativă care să interzică evreilor deținerea de măcelării. Se cere respectarea legii și a dreptății.

51. 1940, octombrie 16. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Sunt enumerate localitățile unde legionarii au comis acte de violență împotriva evreilor: arestări, jafuri, evacuări ș.a. Întrucât în unele localități, datorită dispozițiilor conducătorului statului, s-a restabilit ordinea, se cere directorului general al Siguranței Generale a Statului să ia măsuri împotriva exceselor, pentru restabilirea ordinii, așa cum a dat asigurări conducătorul statului.

52. 1940, octombrie 17. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la ordinul verbal comunicat de primarul general al Capitalei, comunităților evreiești din București, în vederea evacuării imediate a cimitirelor evreiești din str. Sevastopol, bulevardul Filantropia, cimitirul Șerban-Vodă Belu. În memoriul Federației sunt arătate consecințele grave ale acestui ordin, faptul că religia evreiască interzice deshumarea morților. Se face apel la conducătorul statului, ca declarațiile publice pe care le-a făcut privind *tratarea omului ca om indiferent de ce credință aparține*, să fie respectate și în cazul religiei evreiești și al morților înhumați în cimitirele evreiești.

53. 1940, octombrie 17. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la Decretul-Lege privitor la reglementarea statutului avocaților evrei rămași în Barouri, apărut în „Monitorul Oficial” din 17 octombrie 1940. Întrucât din Decretul-Lege nu rezultă clar domeniile în care se mai pot afirma avocații respectivi, se cere să se dispună promulgarea urgentă a regulamentului de aplicare a legii.

54. 1940, octombrie 17. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Sunt enumerate memoriile înaintate cu privire la starea de fapt și de drept a diferitelor categorii de evrei, în urma măsurilor adoptate de Statul Național Legionar, cât și a situației create prin exproprierea proprietăților rurale. Se cere respectarea dreptului la pensie a funcționarilor concediați.

55. 1940, octombrie 18. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la situația evreilor din București, care locuiesc în zona militară a Capitalei; au fost informați că autorizațiile de ședere urmează să fie anulate. Astfel, niște oameni fără nicio vină, dintre care mulți au participat la războaiele României, sunt obligați să-și părăsească locuințele. Măsura este de natură să provoace perturbări considerabile.

56. 1940, octombrie 19. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la excesele comisarilor numiți pe lângă întreprinderi, care obligă patronii să concedieze salariații evrei, refuzând să le impună plata indemnizațiilor ce li se cuvin prin lege și evreilor concediați. Funcționarii particulari trebuie să fie despăgubiți, conform normelor legii muncii, iar funcționarii publici trebuie să primească dreptul la pensie, din momentul concedierii, chiar dacă nu au atins vârsta de pensionare. Se cere ca, în raporturile dintre patroni și evreii concediați, guvernul să-i sprijine pe cei din urmă.

57. 1940, octombrie 19. U.C.E. către ministrul Educației. Se referă la rechiziționarea de către armată a unor localuri de școli evreiești. Fapt ce obligă întreruperea cursurilor școlare frecventate de copiii evrei, excluși din învățământul de Stat sau particular neevreiesc. Se cere să se intervină pe lângă Marele Stat Major care să dea de urgență dispoziții pentru evacuarea localurilor respective, pentru a nu lipsi copiii de învățatura și de educația pe care le-o poate da numai școala.

58. 1940, octombrie 20. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la magazinele evreiești din Turnu Măgurele, unde au fost afișate inscripțiile *sunt magazine jidovești*. În fața magazinelor au fost postați legionari care au împiedicat accesul cumpărătorilor creștini. O altă măsură îngreădește libertatea individuală a locuitorilor evrei care nu sunt lăsați să părăsească orașul. Se cere luarea de măsuri pentru interzicerea acestor abuzuri.

59. 1940, octombrie 21. U.C.E. către ministrul de Interne. Sunt semnalate abuzurile comise împotriva locuitorilor evrei: la Vaslui s-au sigilat aparatele de radio ale evreilor; la Găești evreii au fost chemați de către conducătorul organizației legionare și somați să nu vândă marfă cumpărătorilor creștini; la Turnu Măgurele clientela creștină este împiedicată să facă cumpărături în magazine evreiești. Ministrul este rugat să dispună cercetarea faptelor relatate și să ia măsuri urgente pentru înlăturarea abuzurilor constatate.

60. 1940, octombrie 22. F.U.C.E. către ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Se referă la anteproiectul de lege elaborat de Colegiul Medicilor, care propune un nou regim pentru medicii evrei: ei nu mai pot avea decât clientelă evreiască; sunt obligați să menționeze pe firma lor *medic evreu*; le este interzisă orice activitate științifică; vor fi excluși din Colegiul Medicilor și întruniți într-o asociație sub un președinte numit de Colegiul Medicilor creștini; medicii creștini nu vor avea dreptul de a îngriji bolnavi evrei etc. În memoriul F.U.C.E. se arată contribuția medicilor evrei

la îngrijirea sănătății generale a populației; lipsa de medici, mai ales în mediul rural; se dă o statistică a originii etnice a medicilor în anii 1938-1940; se arată rolul medicilor evrei în Primul Război Mondial. În încheierea memoriului se exprimă speranța că observațiile vor fi luate în considerație și se va ține cont de ele în elaborarea legii privind funcționarea Colegiului.

61. 1940, octombrie 23. U.C.E. către primarul general al Capitalei. Se referă la situația funcționarilor evrei vânzători în barăcile concesionate orbilor pentru comerțul de mărunțișuri, care, la cererea Primăriei, sunt amenințați cu concedierea. În memoriu se arată că măsura respectivă contravine legilor în vigoare și prevederilor Statutului Juridic al evreilor din 9 august 1940. Se cere revenirea asupra somației privind concedierea, având în vedere și situația materială precară a funcționarilor respectivi.

62. 1940, octombrie 28. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la situația unor locuitori evrei din Sibiu, unde, după Dictatul de la Viena, din august 1940, a fost transferată Universitatea din Cluj. Cu acest prilej, familiile evreiești, care locuiau în centrul orașului, au fost obligate să-și părăsească locuințele pentru a fi cedate refugiaților. Măsura era abuzivă, lipsită de bază legală, întrucât legile prevăd dreptul de rechiziționare a unei camere, dar nu izgonirea din locuință a proprietarilor sau a chiriașilor.

63. 1940, octombrie 28. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se înaintează memoriul funcționarilor publici din Rădăuți, concediați conform prevederilor Statutului Juridic al evreilor. Fiind lipsiți de alte venituri, solicită dreptul la pensie pentru anii lucrați, indiferent de vârstă. Se cere soluționarea cazului.

64. 1940, octombrie 30. F.U.C.E. către șeful Cenzurii Militare a Corpului II Armată. Se referă la greșita interpretare a interdicției privind tipărirea scrierilor evreiești. Ordinul se referă la înlăturarea din folosință a lucrărilor științifice, literare, cu caracter general sau românesc scrise de evrei și nicidecum la lucrări scrise de evrei sau organizații evreiești pe problema evreiască.

65. 1940, octombrie 31. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine la problema vexațiunilor împotriva unor evrei din Sibiu, obligați să-și evacueze locuințele pentru a fi cedate refugiaților din Ardealul ocupat de Ungaria horthystă. Pe vitrinele magazinelor evreiești au apărut inscripțiile: *Prăvălie jidovească*. Ambele sinagogi din localitate au fost percheziționate. Se cere autorizarea întoarcerii evreilor în locuințele lor din care au fost izgoniți, scoaterea afișelor injurioase din vitrinele magazinelor evreiești.

66. 1940, octombrie 31. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la Decretul-Lege din 4 octombrie 1940, prin care s-a interzis arendarea farmaciilor către evrei și întrebuințarea personalului evreiesc în farmaciile proprietarilor de altă origine etnică. Se demonstrează că măsura afectează în general interesele populației, întrucât absolvenții români abia ajung să

satisfacă nevoile farmaciilor, spitalelor, laboratoarelor etc. Conducătorul statului este rugat a cerceta situația din acest punct de vedere și dacă nu este cazul a se reveni asupra amintitului Decret-Lege. În orice caz se cere ca atât arendașilor, cât și personalului evreiesc să li se acorde termenul de șase luni pentru lichidare, prevăzut în Statutul Juridic al evreilor din 9 august 1940.

67. 1940, octombrie 31. F.U.C.E. către general Ion Antonescu, conducătorul statului și președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la situația studenților evrei care se găseau înscriși în anul școlar 1939-1940 la facultățile din țară; se cere să fie acceptați să urmeze mai departe cursurile spre a le putea termina, cu angajamentul de a nu practica în țară profesii precum medicina.

68. 1940, octombrie [nu este menționată ziua, *n.n.*]. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se înaintează un memoriu privind problema evreiască sub aspect demografic în perioada 1930-1940; procentul populației evreiești în ansamblul locuitorilor; mișcarea pe neamuri; repartiția pe profesii; asistența medicală la evrei și sănătatea poporului român. Este în completarea memoriului privind situația evreilor până în iulie 1940, înaintat președintelui Consiliului de Miniștri și Casei Regale în august 1940.

69. 1940, noiembrie 2. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine cu un nou memoriu în legătură cu situația evreilor din Sibiu unde continuă evacuarea lor din locuințe; iar în ce privește afișele cu textul *prăvălie jidovească*, ele nu au fost încă rupte. Se cere darea de dispoziții urgente pentru restabilirea ordinii.

70. 1940, noiembrie 3. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine cu reclamațiile privind vexațiunile la care sunt supuși evreii din Turnu Măgurele și din alte orașe unde oamenii le este frică să facă reclamații. Mulți negustori evrei sunt obligați, sub diferite amenințări, să-și cedeze mărfurile la un preț cu cel puțin 30-50% mai puțin față de valoarea lor reală. Se cere adoptarea de măsuri împotriva unor astfel de procedee, cu atât mai mult cu cât ele pot avea grave consecințe asupra economiei generale.

71. 1940, noiembrie 4. U.C.E. către Directorul General al Siguranței Generale a Statului. Se referă la situația gravă a unei familii de evrei, persoane în vârstă, din comuna Călugăreni, județul Neamț, care a fost somată de poliția legionară să părăsească comuna în 24 de ore. Având în vedere nelegalitatea ordinului, se cere suspendarea lui.

72. 1940, noiembrie 4. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se cere aprobare pentru mutarea hahamului Iosif Fișman din comuna Murgeni, unde nu mai sunt evrei, în orașul Bârlad.

73. 1940, noiembrie 5. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la cazul farmacistului Lazăr Grimar din comuna Salcia, județul Teleorman, care a fost sechestrat în locuința lui de

către un grup de legionari, a fost bătut și maltratat împreună cu soția, după care i s-au luat 400.000 lei și toate hainele. Se cere cercetarea celor întâmplate și luarea măsurilor legale.

74. 1940, noiembrie 6. Dr. W. Filderman către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la confiscarea rezervelor de alimente din locuința sa. Cere anularea ordinului de confiscare, întrucât este ilegal. Se folosește termenul de *jidani*, deși în toate documentele oficiale legea cunoaște numai termenul de *evreu*; descinderea a fost ilegală, au fost confiscate alimente pe care posesorul, în virtutea legilor în vigoare, avea dreptul să le dețină.

75. 1940, noiembrie 13. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine în cazul rabinului, Leizer Hager, arestat la Arad la data de 2 octombrie. Personalitate onestă, unul dintre savanții în domeniul iudaismului din România, în afara oricărei bănuieli de orice natură, și totuși nu a fost pus în libertate. Grav bolnav, se află internat în spitalul din Deva. Se cere luarea în considerare a argumentelor invocate și dispunerea eliberării sale, stabilirea sa în orașul Arad.

76. 1940, noiembrie 13. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la cazul copilului Jenică Iscovescu, în vârstă de 16 ani, domiciliat în București, calea Dudești, nr. 215. Cu ocazia unei descinderi a poliției legionare în locuința familiei Iscovescu, copilul a fost ridicat și dus în direcție necunoscută. Se cere cercetarea urgentă a acestui caz și, dacă ridicarea și deținerea copilului sunt neîntemeiate, să fie eliberat și redat părinților.

77. 1940, noiembrie 18. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se revine în problema lipirii afișelor pe vitrinele magazinelor evreiești cu inscripțiile: *magazin jidovesc; prăvălie jidovească; nu cumpărați de la jidani*. În unele localități, placardarea este însoțită de postarea la ușa magazinelor a câte unui legionar care împiedică intrarea clienților în magazin. Se cere emiterea unui ordin circular ca Poliția Statului să oprească practicarea unor astfel de vexațiuni, dăunătoare intereselor generale ale societății românești.

78. 1940, noiembrie 18. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la cei 60 de evrei arestați la Ploiești. Deși a existat promisiunea eliberării lor imediate și trimiterea în judecata Consiliului de Război numai a celor găsiți vinovați, se arată că nici până în ziua de 18 noiembrie nu a fost eliberat niciun arestat. Se cere repetarea ordinului de eliberare.

79. 1940, noiembrie 19. U.C.E. către ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Se referă la situația unor evrei internați în Sanatoriul de Tuberculoși *Filaret* din București. Au fost anunțați că, fiind evrei, trebuie să părăsească de îndată sanatoriul. În memoriu se arată starea gravă a acestor bolnavi, scoaterea lor reprezentând un pericol real pentru sănătatea publică. Spitalele comunităților evreiești nu au secție pentru

tuberculoși. Se cere aprobare pentru ca persoanele respective să fie lăsate în sanatoriu măcar peste iarnă.

80. 1940, noiembrie 20. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la profanarea și devastarea unor temple, sinagogi și localuri de școală din București și Ploiești. Totalul pagubelor se ridică la cca 1.000.000 lei. Se cere pedepsirea vinovaților și despăgubirea instituțiilor jefuite: există pericolul de generalizare a unor astfel de acțiuni.

81. 1940, noiembrie 21. U.C.E. către ministrul de Interne. Este o revenire și o completare la memoriul din 20 noiembrie 1940 în legătură cu devastările și profanările instituțiilor de cult din Ploiești. Legionarii au pus stăpânire și pe sediul Comunității Evreiești din localitate, aducând astfel Comunitatea în neputința de a-și îndeplini misiunea impusă de lege. Se cer dispoziții urgente pentru repunerea Comunității în drepturi.

82. 1940, noiembrie 23. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la o serie de fapte de gravitate excepțională, petrecute la Brașov în perioada 16-21 noiembrie 1940. 80% dintre comercianții evrei au fost deposedați de avutul lor; au fost obligați să semneze contracte cu legionarii care au preluat cheile, casele de bani și care încasează sumele provenite din vânzările zilnice. Se cere ordonarea imediată a unei anchete severe pentru verificarea exactității faptelor, cei spoliați să fie repuși în drepturile lor, iar cei vinovați să fie pedepsiți.

83. 1940, noiembrie 25. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la un ordin primit de conducerea Comunității Evreiești din Piatra Neamț, prin care se interzice strângerea de fonduri sub formă de donații, contribuții directe, cotizații. Întrucât fondurile comunităților evreiești provin din sursele enumerate, interdicția respectivă pune comunitățile în imposibilitatea de a-și continua activitatea. Se cere un ordin circular ca obștile evreiești să nu fie lipsite de singurele resurse necesare pentru împlinirea misiunii lor.

84. 1940, noiembrie 25. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la aplicarea unor măsuri împotriva populației evreiești pe tot cuprinsul județului Prahova. Fără deosebire de sex și vârstă, evreii sunt mobilizați la muncă forțată, incompatibilă cu puterile și demnitatea lor. Se prezintă situația și în orașele Bârlad, Vaslui, unde evreii sunt de asemenea supuși la diverse munci umilitoare. Se cere emiterea de ordine pentru oprirea imediată a unor măsuri de acest fel, prevenind generalizarea lor pe tot cuprinsul țării.

85. 1940, noiembrie 26. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președinte al Consiliului de Miniștri. Se prezintă fapte de o gravitate excepțională, ce se petrec pe întregul teritoriu al țării. Oameni maltratați, averi confiscate, familii întregi evacuate din locuințe și chiar din orașe, temple dărâmate etc. Se cere acordarea unei audiențe și dispunerea unor măsuri eficace pentru curmarea acestor fapte. Conform

rezoluției puse de conducătorul statului, dr. W. Filderman este rugat să prezinte toate cazurile cu nume, adrese și cu daunele suferite. După care se va delibera.

86. 1940, noiembrie 27. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea de către legionari a tuturor evreilor din Călărași (cca 45), închiderea lor într-o hrubă unde au fost bătuți și maltratați. Cei torturați sunt negustori cunoscuți, medicul și rabinul Comunității. Toți au fost obligați să semneze documente în alb, fiind apoi somați ca, în cinci zile, să părăsească orașul. Se cere dispunerea telegrafică de retragere a somațiilor de evacuare și eliberarea celor arestați; pedepsirea tuturor vinovaților.

87. 1940, noiembrie 29. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se intervine pentru un grup de comercianți evrei din Gura Humorului, pedepsiți pe motivul că, în ziua de 5 octombrie, zi de mare sărbătoare evreiască, au închis timp de câteva minute magazinele. Li s-au ridicat autorizațiile de funcționare. Se cere anularea pedepselor aplicate, întrucât s-au încălcat legile în vigoare.

88. 1940, decembrie 2. U.C.E. către ministrul Educației Naționale. Se referă la rechiziționarea localului școlii Comunității Evreiești din Râmnicu Sărat de către trupele germane aflate în localitate, în ciuda faptului că Marele Stat Major a ordonat eliberarea localului. Se cere respectarea ordinului de evacuare, pentru a putea continua programul de învățământ.

89. 1940, decembrie 3. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine la problema arestărilor de la Ploiești din 25 noiembrie 1940, arătându-se că nu s-au respectat ordinele de eliberare. Șase persoane dintre cei arestați, printre care rabinul David Friedman, au fost asasinați. Bunurile comunității, rechiziționate și confiscate, nu au fost restituite. Se cere o anchetă severă în vederea pedepsirii celor vinovați și dispunerea restituirii imediate a imobilelor rechiziționate și a bunurilor confiscate (odoare sfinte, mobilier, arhivă etc.).

90. 1940, decembrie 3. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se aduce la cunoștință că în orașul Făgăraș toți comercianții evrei au fost obligați să predea avutul lor mișcării legionare. Întrucât asemenea fapte s-au petrecut și în multe alte orașe, se cere adoptarea de măsuri pentru restituirea bunurilor jefuite, pentru restabilirea ordinii publice.

91. 1940, decembrie 3. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la situația populației evreiești din Orăștie. Se arată cazurile de jefuire a evreilor din localitate de către legionari și se cere luarea de măsuri pentru restabilirea în drepturi a celor spoliați de avutul lor și de îndreptare a ordinii publice, turburată prin mijloace ilegale.

92. 1940, decembrie 4. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la situația locuitorilor evrei din orașul Panciu,

care, în urma cutremurului din noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1940, au rămas fără adăpost. O parte dintre ei s-a așezat în orașul Focșani. Autoritățile locale, însă, nu îngăduie rămânerea în oraș decât a celor născuți în județ. Se cere autorizarea rămânării în Focșani a tuturor refugiaților din Panciu, indiferent de locul de origine.

93. 1940, decembrie 4. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine asupra memoriului din 8 oct. 1940, în legătură cu internarea în lagărul de la Caracal a unor cetățeni evrei pașnici, cărora nu li se poate aduce nicio învinuire și care, totuși, nu au fost eliberați nici până la data de 4 decembrie. Se cere eliberarea lor imediată.

94. 1940, decembrie 4. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la faptele grave petrecute în județul Neamț în ultimele zile ale lunii noiembrie. Poliția legionară a arestat și torturat pe președintele Comunității Evreilor; prin amenințări și violențe s-au confiscat sume de bani de la unii evrei din localitate. La Buhuși, Comunitatea Evreilor a fost silită să verse poliției legionare din Piatra Neamț 400.000 lei. La Tg. Neamț au fost, de asemenea, arestați și torturați un farmacist, numeroși comercianți, fiind apoi siliți să predea sume importante de bani în favoarea legionarilor. Se cere anchetarea cazurilor respective, restabilirea în drepturi a celor spoliați de bunurile lor, pedepsirea vinovaților.

95. 1940, decembrie 7. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la arestarea unor membri ai Uniunii Comunităților Evreiești, care au distribuit ajutoare internaților din lagărul de la Caracal. Pe acest motiv au fost arestați și acuzați de activitate comunistă. Întrucât ei nu au săvârșit decât o faptă omenească de ajutorare a nevoiașilor, cu încuviințarea autorității, în cazul în care vor fi internați, se cere eliberarea lor.

96. 1940, decembrie 8. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la devastarea de către legionari a sediului Cercului *Libertatea*, persoană juridică, din str. C.A. Rosetti nr. 5. Se arată rolul politic, cultural și social îndeplinit de cerc. Pe această bază, se cere luarea de măsuri ca funcționarea Cercului să nu fie stingherită; dacă totuși se crede că Cercul trebuie dizolvat, să se comunice hotărârea pentru a îndeplini formele legale.

97. 1940, decembrie 9. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președinte al Consiliului de Miniștri. Se răspunde la rezoluția conducătorului statului, pusă pe memoriul din 26 noiembrie 1940, privind prezentarea cazurilor concrete cu nume, adrese și daune suferite de către evrei din partea legionarilor. Este prezentat un rezumat al celor petrecute în 39 de localități din țară. Conform rezoluției conducătorului statului, Ministerul de Interne, împreună cu un legionar din forul legionar, urma să cerceteze toate cazurile semnalate. Rezoluția este inclusă în notă.

98. 1940, decembrie 10. F.U.C.E. către conducătorul statului. Legile antievreiești promulgate în perioada Statului Național Legionar au drept rezultat pauperizarea generală a locuitorilor evrei. La această stare de fapt se adaugă preluarea prin violență a averilor mobile și imobile evreiești și zilnicele instigări ale unor publicații de orientare legionară. Se cere revizuirea legilor de către Consiliul de Stat, suspendarea aplicării lor și restituirea averilor jefuite.

99. 1940, decembrie 10. U.C.E. către ministrul de Interne. Se aduc la cunoștință faptele grave care se petrec în târgul Pungești, județul Vaslui. Toți locuitorii evrei au fost mobilizați pentru a presta muncă obligatorie; comercianții și proprietarii evrei din târg au fost somați să părăsească localitatea; toți au fost obligați să semneze declarații prin care recunosc că vor pleca de bunăvoie și nesiliți de nimeni. Se cere darea de dispoziții telefonice pentru restabilirea ordinii, întrucât termenul de evacuare dat de autoritățile din Pungești expiră la data de 10 decembrie 1940.

100. 1940, decembrie 10. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Sunt aduse la cunoștință fapte petrecute la Vatra Dornei, unde comercianții evrei sunt somați să-și predea magazinele unor persoane creștine. Se apreciază că dispozițiile date de Primăria Vatra Dornei sunt datorate unor interpretări greșite ale legilor în vigoare. Se cere retragerea dispozițiilor și restabilirea în drepturi a celor păgubiți.

101. 1940, decembrie 11. U.C.E. către primarul general al Municipiului București. Se referă la exproprierea cimitirului evreiesc din București, șoseaua Giurgiului. Întrucât Subsecretariatul de Stat al Colonizării a dispus anularea din oficiu a exproprierii cimitirului, se cere a se da dispozițiune pentru deschiderea porții centrale și intrarea cortegiilor funebre prin șoseaua Giurgiului, deoarece înhumările se fac în condițiuni penibile cu mare înconjur de câțiva kilometri, peste câmp, fără drum necesar.

102. 1940, decembrie 11. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la sechestrarea de către Serviciul Patrimoniului Legionar a efectelor uzate de îmbrăcăminte trimise de evreii din America, spre a fi distribuite nevoiașilor evrei din România. Întrucât, în ciuda numeroaselor demersuri, nu s-au putut obține obiectele sechestrate, se cere sprijinul conducătorului statului în soluționarea acestui caz.

103. 1940, decembrie 12. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la unele fapte grave petrecute în București. Este cazul unor locuitori evrei *invitați* la Poliția de speculă a Primăriei sectorului III Albastru, unde, după ce au fost crunt bătuți, au fost obligați să semneze declarații că de bunăvoie consimt la rezilierea contractelor de închiriere. În locuințele evacuate s-au instalat persoane particulare. Se cere restabilirea în drepturi a celor evacuați; pedepsirea vinovaților; prevenirea generalizării acestor fapte.

104. 1940, decembrie 14. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la cazul comerciantului ambulant Hezer Aronovici din București, str. Bradului, nr. 5, care a fost ridicat la 12 decembrie curent și dus la Primăria sectorului III Albastru, bătut crunt și apoi obligat să semneze o declarație prin care donează toată marfa și suma de 4.000 lei pentru legionari. Se cere o anchetă severă, victima să fie despăgubită și vinovații să-și primească pedeapsa.

105. 1940, decembrie 14. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu. Se referă la intervențiile care urmează să fie făcute pentru aprobarea imigrării evreilor în colonii engleze, altele decât Palestina, unde imigrația legală era interzisă. Se propune ca dolarii statului român blocați în S.U.A. să fie preluați de evreii imigranți, urmând ca ei să plătească echivalentul în lei statului român.

106. 1940, decembrie 14. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la situația azilului de bătrâni din Constanța, clădirea fiind preluată de primăria municipiului, iar locatarii au fost evacuați în timp de cinci zile. Se cere revocarea acestei măsuri.

107. 1940, decembrie 14. U.C.E. către ministrul de Interne. Se intervine pentru d-na Eva I. Goldenberg, domiciliată în București, alea Modrogan nr. 9. La data de 24 noiembrie i-a fost violat imobilul în absență, nefiind lăsată nici măcar să-și ridice îmbrăcămintea, argintăria, bijuteriile etc. Întrucât inviolabilitatea domiciliului și respectul proprietății sunt garantate prin lege, se cere repunerea în drepturi a d-nei Eva Goldenberg.

108. 1940, decembrie 17. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la rechiziționarea fabricii de azimă a Comunității Evreilor din București. Prin această măsură se ajunge în situația ca întreaga populație evreiască din Capitală și din orașele vecine să nu poată respecta prescripțiile rituale de Sfintele Paști. Totodată s-a rechiziționat și sediul școlii de meserii „Ciocanul” și al grădiniței de copii a Comunității Evreilor din București. Măsura este împotriva legilor în vigoare, care opresc rechiziționarea, chiar și pentru nevoile armatei, a instituțiilor școlare și de cult. Conducătorul este rugat a da dispoziții pentru evacuarea imobilelor rechiziționate.

109. 1940, decembrie 19. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se cere eliberarea din lagăr a lui Benedikt Krakauer, director al sucursalei Băncii Comerciale din Constanța. Detenția sa este nemotivată.

110. 1940, decembrie 20. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea fostului președinte al Comunității Evreilor din Buzău și a unui număr de 25-30 de fruntași ai obștii evreiești, pe motivul că s-au găsit asupra lor liste de subscripții pentru ajutorarea unor evrei săraci, învinuiți pe nedrept de comunism. Se cere eliberarea lor imediată, întrucât reținerea lor în stare de arest contravine legilor în vigoare.

111. 1940, decembrie 30. U.C.E. către ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Se referă la cazul Spitalului Israelit din Roman, care a fost rechiziționat din ordinul garnizoanei locale. Spitalul nu mai poate funcționa pentru îngrijirea bolnavilor evrei. Situația este cu atât mai gravă, cu cât evreii nu au acces la alte spitale. Se cere evacuarea spitalului.

112. 1941, ianuarie 2. Memoriu remis de dr. W. Filderman, președintele F.U.C.E., generalului Ion Antonescu, conducătorului statului, prin profesorul Eftimie Antonescu. În memoriu se expune situația gravă a populației evreiești din România, datorată violențelor legionare, extinse în întreaga țară. Se compară situația evreilor din România cu a evreilor din celelalte țări ale Axei. Se conchide că violența legionară din România este potrivnică atât concepției conducătorului statului, cât și intereselor țării, în general.

113. 1941, ianuarie 9. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la acțiunile antievreiești petrecute în țară după 9 decembrie 1940. Ancheta ordonată de conducătorul statului nu a fost făcută de Parchet, ci în unele localități, tocmai de cei vinovați. Victimele au fost obligate să-și retragă acuzațiile. Faptul că nu s-a luat nicio măsură împotriva vinovaților a încurajat extinderea violenței.

114. 1941, ianuarie 11. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu. Se referă la trecerea proprietăților evreiești din zeci de localități urbane, în schimbul unui preț de nici 10% din valoare, și adesea nicio centimă. Evreii, după ce au fost despuiți de bunurile lor, au fost siliți să părăsească localitățile unde s-au născut și unde au trăit. Printre ei se află veterani, invalizi, văduve și orfani de război. Se cere amnistierea delictelor săvârșite de către cei ce vor restitui benevol bunurile însușite și vor declara adevărul.

115. 1941, februarie 12. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Se referă la violențele legionare din București și din întreaga țară. S-au implicat conducătorii Camerelor de Comerț, primarii și prefecții, în perioada decembrie 1940 - ianuarie 1941. A fost o înlănțuire de fapte care a culminat cu pogromul din București. Se cere restituirea bunurilor luate prin violență și pedepsirea vinovaților. În anexă, tabloul întocmit pe baza situației cunoscute la 20 ianuarie 1941.

116. 1941, martie 8. Memoriu F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Sunt prezentate 999 de cazuri de violențe antievreiești, comise de legionari în timpul pogromului din București, din 21-23 ianuarie 1941. Se cere reparație morală și materială.

117. 1941, aprilie 1. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Se prezintă o completare la memoriul din 8 martie 1941: date privind 275 de cazuri de violențe antievreiești, comise de legionari în timpul pogromului din București (21-23 ianuarie 1941).

Capitolul. 4. Acțiuni ale comunităților locale împotriva terorii și a violenței legionare

118. 1940, noiembrie 14. Comercianții evrei din Panciu, sinistrați în urma cutremurului din 10 noiembrie 1940, cer președintelui Uniunii Comunităților Evreiești să intervină pentru obținerea unei aprobări în vederea continuării comerțului în localitatea Focșani.

119. 1940, noiembrie 14. U.C.E. este informată de către Comunitatea din Caracal cu privire la faptele grave ce s-au petrecut cu evreii din localitate. Se cere ca președintele U.C.E. să intervină la forurile în drept pentru încetarea violențelor.

120. 1940, noiembrie 18. Referatul Comunității Israelite a Templului Coral din București despre devastările comise de legionari la data de 16 noiembrie și noaptea de 17. Pagubele se situează la suma de 250.000 de lei.

121. 1940, noiembrie 18. Epitropia Templului „Unirea Sfântă” din București, str. Mămulari nr. 3, informează șef-rabinul dr. Alexandru Șafran cu privire la vandalismele comise în Templu.

122. 1940, noiembrie 21. Eforii Templului „Baron M. Hirsch” din București informează președintele U.C.E. că niște necunoscuți au spart geamurile de la ușile și ferestrele Templului, în noaptea de 17 noiembrie.

123. 1940, decembrie 4. Comunitatea Evreilor Suceava către președintele F.U.C.E. Se informează despre situația evreilor din Vama, jud. Câmpulung, care au fost somați să părăsească localitatea. Evreii din unele comune din județul Suceava au fost de acum evacuați în oraș.

124. 1940, decembrie 5. Comunitatea Evreilor Rădăuți (Bucovina) informează președintele F.U.C.E. despre întocmirea unui tabel de către Poliția locală, cu numele tuturor bărbaților evrei având vârsta între 18 și 55 de ani. Populația fiind îngrijorată, se cere ca F.U.C.E. să se intereseze dacă este o măsură administrativă sau se pregătesc acțiuni represive.

125. 1940, decembrie 12. Comunitatea Evreilor din București către U.C.E. Conducerea Liceului Militar Muzical, care a ocupat Școala „Instrucțiunea-Goldfarb”, intenționează să spargă zidul ce desparte școala de fabrica de azimă, în vederea transformării ei în brutărie pentru trupă.

126. 1940, decembrie 12. Comunitatea Evreilor din Vaslui către U.C.E. Se consideră că reclamațiile către M.I. pentru abuzurile comise în județ trebuie făcute de către comunitatea locală.

127. 1940, decembrie 29. Comunitatea Evreilor din Rădăuți, Bucovina, către prefectul județului. Se cere ca evreilor evacuați la Rădăuți din județele Câmpulung și Suceava să li se admită rămânerea în Rădăuți. Nu au unde să plece pe timp de iarnă.

128. 1941, ianuarie 10. Comunitatea Evreilor din Dorohoi către U.C.E. Evreii din comunele județului Dorohoi sunt obligați să părăsească

localitățile de reședință până la data de 20 ianuarie 1941. Se cere o intervenție pentru prelungirea acestui termen până la 1 aprilie 1941.

Cazul evreilor din județul Neamț

129. 1940, noiembrie 24. Adresa Comunității Evreilor din Piatra Neamț către U.C.E. Se referă la arestarea lui dr. Fischer, președintele Comunității evreilor din Piatra Neamț, de către legionari. Se cere să se intervină la forurile corespunzătoare pentru obținerea eliberării sale.

130. 1940, decembrie 5. Memoriu adresat de un grup de comercianți din Piatra Neamț președintelui U.C.E. Se referă la teroarea legionară din localitate. Este violat dreptul la proprietate, la libertatea comerțului, acțiunile tind a pune în pericol averea și viața evreilor. Se cere să se intervină la forurile în drept pentru restabilirea ordinii.

131. 1940, decembrie 8. Adresa Epitropiei Comunității Israelite din Tg. Neamț către președintele U.C.E. Se referă la actele de vânzare a unor imobile, impusă în mod abuziv Comunității din localitate. Se cere să se intervină pentru anularea respectivelor acte.

132. 1940, decembrie 16. Referat semnat de I. Bacalu, delegat al F.U.C.E. în județul Neamț, pentru cercetarea abuzurilor săvârșite de legionari în luna noiembrie la Tg. Neamț, Piatra Neamț, Buhuși și în unele comune din județ.

133. 1940, decembrie 18. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către președintele U.C.E. Informează despre rezultatele pozitive ale intervențiilor întreprinse la forurile în drept. Se cere sancționarea șefului Poliției de Stat din Târgu Neamț pentru ilegalitățile comise.

134. 1940, decembrie 21. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către U.C.E. Sunt relatate abuzurile comise de legionari în localitate în zilele de 20 și 21 noiembrie 1940; metodele folosite de agresori pentru a obține semnături pe acte de vânzare ale unor imobile. Toate abuzurile și maltratările au fost patronate de șeful Comisariatului de Poliție. Totuși s-a obținut un rezultat pozitiv. În urma intervențiilor, Silviu Crăciunaș, șeful legionarilor din Piatra Neamț, a cerut anularea actelor de vânzare făcute pe numele lui.

135. 1940, decembrie 24. Comunitatea Evreilor din Piatra Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Se arată că nu au fost restituite păgubiților nici mărfurile și nici sumele de bani ce au fost obligați să le depună. Se cere să se insiste pentru rezolvarea favorabilă a situației celor păgubiți.

136. 1940, decembrie 25. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Își exprimă profundele mulțumiri pentru intervențiile făcute la forurile în drept,

arătându-se rezultatele obținute în folosul obștii.

137. 1940, decembrie 26. Comunitatea Evreilor din Piatra Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, București. Se revine asupra ordinului din partea Siguranței locale prin care se interzice Comunității organizarea de colecte de orice fel. Măsura este gravă. Afectează însăși existența Comunității. Se cer intervenții la forurile în drept.

138. 1940, decembrie 28. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, București, str. dr. Burghilea nr. 3. Se referă la desfășurarea anchetei de către Poliția orașului în legătură cu evenimentele petrecute la Târgu Neamț în zilele de 20 și 21 noiembrie 1940. Se arată natura viciată a anchetei, considerându-se că numai o anchetă ordonată de Ministerul Justiției ar putea descoperi pe adevărații autori ai abuzurilor săvârșite asupra populației evreiești din localitate. Se cere continuarea intervențiilor la forurile competente.

139. 1940, decembrie 29. Scrisoarea unui grup de membri ai Comunității din Târgu Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Se relatează despre modul viciat în care s-au desfășurat anchetele privind abuzurile legionare din localitate. Se comunică numele legionarilor responsabili pentru violențele comise. Se informează că actele de vânzare privind imobilele însușite au fost anulate, dar în privința banilor însușiți nu s-a luat nicio măsură pentru înapoierea lor. Se exprimă mulțumiri pentru ajutorul acordat.

Capitolul 5. Tabele alcătuite de Inspectoratul General al Jandarmeriei și Direcțiunea Generală a Poliției privind abuzurile săvârșite de legionari în perioada 6 septembrie 1940 - 20 ianuarie 1941

140. 1941, martie 15. Președinția Consiliului de Miniștri către Direcția Generală a Poliției. Din ordinul președintelui Consiliului de Miniștri, se cere alcătuirea unui tabel pentru toate comunele urbane și municipiile din întreaga țară, cu abuzurile săvârșite de legionari în perioada 6 septembrie 1940 - 20 ianuarie 1941.

141. 1941, martie. Comandamentul Legiunii de Jandarmi al județului Iași către Președinția Consiliului de Miniștri. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari pe raza județului Iași în intervalul octombrie 1940 - 21 ianuarie 1941.

142. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Piatra Neamț și Tg. Neamț, în intervalul septembrie-decembrie 1940.

143. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Rădăuți, Siret, Fălticeni, Pașcani, Suceava, Câmpulung Moldovenesc, între octombrie 1940 și ianuarie 1941.

144. 1941, aprilie 9. Direcțiunea Generală a Poliției către Președinția Consiliului de Miniștri. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari în localitățile Ploiești, Sinaia, Câmpina, în intervalul noiembrie 1940 - 2 februarie 1941.

145. 1941, aprilie 9. Inspectoratul Regional de Poliție Mureș – Alba-Iulia către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Sibiu, în perioada 1 octombrie 1940 - 20 ianuarie 1941.

146. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Buhuși și Huși, în intervalul septembrie 1940 - ianuarie 1941.

147. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Botoșani, Ștefănești, Hârlău, în intervalul octombrie 1940 - decembrie 1940.

148. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Bârlad, Tecuci, Brăila în intervalul 5 octombrie 1940 - 17 ianuarie 1941.

149. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari în localitățile Alexandria, Turnu Măgurele, Zimnicea, Câmpulung, Roșiorii de Vede.

150. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Bacău, în noiembrie-decembrie 1940.

151. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Orșova, Caransebeș, Băile Herculane, Oravița, în intervalul septembrie-decembrie 1940.

152. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Constanța, Cernavodă, Slobozia, Isaccea, Tulcea, Urziceni, Ialomița, în intervalul septembrie 1940 - 10 ianuarie 1941.

153. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Craiova, Roșiorii de Vede și Buzău, în intervalul 30 septembrie 1940 - 9 ianuarie 1941.

154. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P. C. M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari în orașul Brașov, în intervalul octombrie-decembrie 1940.

155. 1940, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari în orașul Giurgiu, în intervalul decembrie 1940 - 13 ianuarie 1941.

156. 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari în localitățile Târgoviște și Găești, în intervalul octombrie - 21 decembrie 1940.

157. 1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș – Alba către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Aiud, în lunile octombrie-decembrie 1940.

- 158.** 1941, aprilie 9. Direcția Generală de Poliție către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Lugoj, în intervalul octombrie 1940 - ianuarie 1941.
- 159.** 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Câmpulung Bucovina, comuna Vama, în octombrie-noiembrie 1940.
- 160.** 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Timișoara, Arad, în perioada 3 octombrie 1940 - 19 ianuarie 1941.
- 161.** 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Vaslui, în lunile decembrie 1940 - ianuarie 1941.
- 162.** 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Râmnicu Vâlcea, Drăgășani, Govora, Caracal, Corabia, în intervalul octombrie 1940 - ianuarie 1941.
- 163.** 1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș Alba către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Sighișoara, Mediaș, în lunile septembrie-decembrie 1940.
- 164.** 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile legionarilor comise la Iași, Tg. Frumos, în intervalul septembrie-decembrie 1940.
- 165.** 1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Craiova, Turnu Severin, Tg. Jiu, în intervalul septembrie 1940 - 14 ianuarie 1941.
- 166.** 1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș, Alba, către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Turda și Alba Iulia, în perioada septembrie 1940 - 30 ianuarie 1941.
- 167.** 1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș, Alba, către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Blaj, Sânnicolau, Dumbrăveni, Făgăraș, Deva, Orăștie, Brad, în perioada octombrie 1940 - 26 ianuarie 1941.
- 168.** 1941, mai 7. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se înaintează lista nominală a evreilor din Caransebeș, cărora legionarii le-au luat imobilele în mod arbitrar, prin semnare de contracte în alb și fără să fie completate cu cerneală numele cumpărătorului și suma de cumpărare. Imobilele în cauză au fost restituite proprietarilor.

CAPITOLUL 1

Înființarea Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România. Alegerea dr.-ului Alexandru Șafran în funcția de șef-rabin al evreilor din România

1

1936, februarie 16. Apare comunicatul de presă privind conferința Uniunilor de Comunități Evreiești din întreaga țară, care a adoptat hotărârea de constituire a Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din țară (F.U.C.E.). În funcția de președinte a fost ales Sigmund Birman, președintele Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat (U.C.E.-V.R.).

Constituirea Federației Uniunilor de Comunități Evreiești

La 16 Februarie c. a avut loc la sediul Comunității evreilor din București, sub președinția domnului Sigmund Birman, președintele „Uniunii comunităților din Vechiul Regat”, o conferință a Uniunilor de comunități din toată țara.

Au fost prezente Uniunea comunităților evreiești din Vechiul Regat, prin d-nii Sigmund Birman, șef-rabin dr. Niemirower, ing. Gross, L. Eckstein, dr. M. Leon, A. Axenfeld, Michel Leiba, Pascu Braunstein și M. Sărățeanu; Uniunea comunităților evreiești din Ardeal și Banat (dr. Iosef Fischer — Cluj, Henrich Schütz — Arad, rabin Ernest Deutsch — Brașov și rabin Francisc Lowy — Tg. Mureș), Comunitatea din Cernăuți, reprezentând Uniunea comunităților din Bucovina, în constituire (prin d-nii dr. Deutsch — Cernăuți și dr. Elie Enis — Cernăuți), Uniunea comunităților din Basarabia (prin d. av. Carol Steinberg — Chișinău).

D. RABIN WESEL, în numele Biroului central al comunităților ortodoxe, a trimis o scrisoare prin care a urât succes conferinței, scuzându-și neparticiparea.

D-I SIGMUND BIRMAN, mulțumind delegaților, a exprimat bucuria de a vedea o dorință de colaborare afirmată cu atâta dragoste.

După dezbateri la cari au luat cuvântul cei prezenți și discutarea tuturor chestiunilor de importanță generală — asupra cărora vom reveni cu alt prilej — s-a pășit la constituirea Federației Uniunilor de Comunități Evreiești¹ și a organelor anexe, dându-se vot de principiu, iar ulterior se vor lua în discuțiune statutele [...].

Președinte al Federațiunii a fost ales d. Sigmund Birman, în calitate sa de președinte al Uniunii comunităților evreiești din Vechiul Regat.

Comitetul central va fi compus din 10 reprezentanți ai Vechiului Regat, 5 din Ardeal, 5 din Bucovina și 5 din Basarabia, fiecare din Uniuni având ca delegat și pe șef-rabinul respectiv. Fiecare Uniune va da ulterior numele reprezentanților respectivi, Uniunea Comunităților din Ardeal și Banat declarând că delegă de pe acum pe președintele Uniunii respective, d. Armin Adorian-Cluj, pe președintele Comunității din Cluj, d. dr. Josef Fischer-Cluj, pe președintele din Arad, d. Enric Schütz, pe președintele din Timișoara, d. Eugen Niri-Timișoara, și pe președintele din Tg. Mureș, d. Senensi Andor. Delegă de asemeni pe d-nii rabini Deutsch-Brașov și Löwy-Tg. Mureș.

Comitetul executiv a fost ales în persoana d-lor Sigmund Birman, președintele Federației, ing. Gross din partea U.C.E., dr. Josef Fischer din partea Comunității din Cluj, d. dr. Menczer din partea comunității din Cernăuți și av. Carol Steinberg, din partea comunităților din Basarabia. Mai face parte din comitetul executiv, ca membru de drept, d. șef-rabin dr. I. Niemirower.

Biroul executiv va fi compus din d-nii Sigmund Birman, București, dr. Josef Fischer-Cluj, ing. S. Gross-București și Horia Carp, ca secretar-general.

D-l Sigmund Birman a mulțumit din nou celor prezenți pentru spiritul de înțelegere, entuziasmul de colaborare și dragoste pentru cele obștești, de cari au dat dovadă reprezentanții tuturor provinciilor. Asigură că, exceptând chestiunile de natură politică, cari vor rămâne străine conducerii, nimic din ceea ce privește problemele mari evreiești referitoare la Comunitate, din punct de vedere religios, cultural sau de asistență, nu va fi neglijat, ci cercetat cu atenție pentru găsirea celor mai bune soluțiuni.

„C.I.”, 23 februarie 1936

2

1940, februarie 4. Procesul-verbal al congresului Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat pentru alegerea noului șef-rabin, după încetarea din viață a dr.-ului I.I. Niemirower. Pe baza numărului de voturi, în funcția de șef-rabin a fost ales dr. Alexandru Șafran.

PROCES-VERBAL AL CONGRESULUI

Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat din 4 februarie 1940
pentru alegerea șef-rabinului

Ședința se deschide la ora 10 dimineața sub președinția d-lui președinte dr. W. Filderman, asistat fiind de d-nii vicepreședinți I.L. Sternbach, Fr. Michelsohn și dr. H. Ivainer, precum și membrii comitetului executiv și comitetului Central, d-nii: Alpern Oscar, Axenfeld A., dr. I. Boemchis, Pascu Braunstein, Horia Carp, Collin S., Iacob Gardea, Goldfarb S., Goldman N., dr. Gruenberg Sache, M. Leiba, dr. M. Leon, avocat D. Rosenkranz, S. Gutnick, avocat I. Kandel, dr. L. Meyersohn, M. Sărățeanu și avocat M. Weisman.

La ședința festivă, Ministerul Cultelor este reprezentat prin d-nii: Stancu Brădișteanu, secretar-general al Ministerului; Zenovie Păclișeanu, director-general, și Anton Popa, director.

Sunt reprezentate 59 Comunități din cele 63 câte compun Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat și anume comunitățile din:

București prin d-nii: Lupu Karniol, S. Poplien, Rubin Ungar, M. Abramovici, S.P. Zisu, Fr. Ghetler, C.W. Zickel, Noel Bring, I. Bacalu, ing. I. Siegler, O. Melic și I. Leuterman și Sfatul Rabinic din București prin d-nii rabinii dr. B. Reicher, Efraim Landau, M.S. Landman, H. Rabinovici, H. Safran, B. Glanz și I.H. Katz.

Adjud prin d-nii Hascal Istric — Bacău, rabin D. Schächter — Dorohoi; Babadag: dl. Pascu Braunstein — București; Bivolari; Marcu M. Antonier și rabin Mendel Rabinovici — Hârlău; Burdujeni: Osias Aberbruch și rabin S. Horowitz; Buhuși: Căciularu; Berești: C. Aberbuch — Burdujeni; Buzău: Zaharia Solomon; Meier Schwartz, Weisbein și rabin Bercovici; Bucecea: Iancu Aron; Bârlad: Henri Grünberg cu 2 voturi, Cohn Wewi, dr. H. Itner; Bacău: avocat Ionas, Hascal Latric, Osias Herșcovici, rabin dr. Șafran. Brăila: I. Witzlin, S. Solomonidis, Ionel Leichter, Weiss Herman și rabin dr. Thenen. Botoșani: dr. Tauber cu 2 voturi, N. Tălmăciu cu 2 voturi. Călărași: Solomon Segall. Constanța: Avram Bercovici; Cămpina: David Weisman; Craiova: M. Krasniensky, Elias Segall, Avram Mark și rabin M. Goldenberg; Dorohoi: rabin D. Schachter, dr. Axler, Sisig Eisig, S. Sulimovici; Frumușica: Poplicher — Hârlău; Focșani; I.V. Segal cu 2 voturi, A.M. Leibovici și rabin Isacsohn; Fălticeni: David Cohn, Leon Negru și rabin I. Schachter-Brezis. Găești: Grünberg-Moldovan; Giurgiu: Sigm. Aschenberg și rabin Iancu Abraham; Galați: I. Braunstein cu 2 voturi; Al. Buholz cu 2 voturi, rabin Derbaremdigher cu 2 voturi; Herța: S.L. Sontag și rabin Rabinovici — București; Hârlău: H. Poplicher și rabin M. Rabinovici; Huși: dr. A. Carp, M. Appelbaum; Ivești; Leon Schirding; Iași: Gruenberg-Moldovan, Iosef Iacob, Herman Iacob, Iancu Leibovici, Leon Haimovici, Komarowsky, rabin Ioil Aschenasy cu 2 voturi. Lespezi: Riven Bayer;

Moinești: Solomon Leibovici și rabin B. Alpert — Vaslui; Mihăileni: rabin Marilis pentru Comunitate și rabinat; Negrești: Sol. Golden — Vaslui; Odobești: Aron Blumen, rabin Isacsohn — Focșani; Panciu: rabin dr. Halewy; Ploiești: ing. S. Scharaga, ing. M. Lupescu, ing. M. Rapaport; Podu Iloaiei: Iancu Leibovici — Iași; Podul Turcului: Mayer Mendel — Tecuci; Pietra N.: Sol. Drimer, Herman Weisman, L. Segal, D. Gotesman, rabin I. Rabinovici; Pitești: Carol Milis, rabin Bercovici — Buzău; Rădăuți: Herman Iacob — Iași; Răducăneni: D. Komarofsky — Iași; R. Vâlcea: Michel Leiba; R. Sărat: Sam. Vilderman, Isac Finkelstein, rabin Gutman — București; Roman; Lazăr Katz, Iosef Iancovici cu 2 voturi, rabin Frenkel; Slatina: dr. Ivainer; Ștefănești: rabin Breyer pentru rabinat și Comunitate; Sulița: Marcu Antonier — Bivolari; Săveni: Iosef Iacob — Iași; Tg. Jiu: Sigm. Colin — București; Tg. Frumos: Horia Carp; Târgoviște: Menahem Rabinovici; Tg. Ocna: avocat Ionas — Bacău, rabin Horowitz — Burdujeni; T. Măgurele: Mundi Agent; T. Severin: Max Șoimulescu; Tulcea: Avram Schwartz și rabin Isac Isac; Tecuci: Iosef Făinaru și Mayer Mendel; Tg. Neamț: B. Weisman, avocat Leibovici — Moinești; Vaslui: M. Risenberg, Solomon Golden, Moise Nistor, rabin B. Halpert.

Sunt prezenți domnii candidați: dr. H. Alperin, dr. A. Beck, rabin Z. Gutman, dr. M. Halevy, dr. I. Heitner, dr. Al. Șafran, dr. M. Thenen, dr. M. Weinberger.

La începutul ședinței, dl. cantor Rafael Fucinsky asistat de corul Templului Coral a oficiat un serviciu divin. Corul gimnaziului „Cultura” intonează Imnul Regal.

Dl. președinte dr. W. Filderman luând cuvântul spune:

Adunați să procedăm la alegerea capului religios al Comunităților din Vechiul Regat, într-un timp când popoarele cele mai mari, în vestul și în nordul Europei, în aer și pe pământ, pe apă și sub apă, se înfruntă într-o luptă ucigătoare ale cărei ecouri răsună în urechile tuturor popoarelor și face să se cutremure fruntariile tuturor țărilor, gândul nostru cel dintâi se îndreaptă respectuos către Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, reconstruitorul, înțeleptul și curajosul ocrotitor și îndrumător al Țării, pentru a-l asigura de dragostea noastră nețărmurită și de voința noastră neclintită de a apăra independența Patriei, așa cum strămoșii, bunicii și părinții noștri, așa cum noi înșine am apărut-o de-a lungul veacurilor în frământata istorie a Țărilor Românești, sub comanda lui Mihai Viteazul, precursorul, Regele Carol I Întemeietorul și a Regelui Ferdinand I, Întregitorul.

Vorbind apoi despre datoria pe care o are fiecare evreu de a subscrie la împrumutul de înzestrare a armatei, spune:

De aceea, în ziua următoare publicării Decretului-lege privitor la Bonurile pentru Înzestrarea armatei, s-a scos o ediție specială a „Curierului Israelit”,

pentru ca chemarea la datorie a întregii suflări evreiești din țară să nu întârzie o clipă.

Sunt fericit să constat că Comunitățile și-au făcut datoria! Dar trebuie să adaug că mai este mult de lucrat și am lipsi de la marea răspundere ce apasă pe umerii celor adunați în această clipă solemnă, dacă nu ne-am reaminti că am lipsi de la îndatoririle noastre, dacă în localitatea noastră ar rămâne un singur evreu, demn de acest nume glorios și prin ce a dat omenirii și prin persecuțiile cu care omenirea l-a răsplătit, care să lipsească de la această cea mai sfântă dintre îndatoririle omului și cetățeanului.

Bogat sau sărac, bărbat sau femeie, oricine câștigă, oricât câștigă, trebuie să subscrie; cei mai săraci cel puțin câștigul sau venitul lor pe o lună, cei mai înstăriți, cu atât mai mult cu cât veniturile lor le îngăduie.

Ce înseamnă a da țării o lună sau mai mult din câștigul său, când alții stau de pază de luni de zile, abandonând soție și copii și când flagelul războiului ne amenință pe toți cu distrugerea totală.

Dl. președinte dr. Filderman, vorbind apoi despre datoria ce o avem să îngrijim de îmbrăcămintea ostașilor, spune că a invitat comunitățile să constituie comitete de doamne, care să strângă lână și să pună să se tricoteze pulovere, fulare, ciorapi și atâtea alte lucruri mărunte, dar atât de utile ostașilor. Fiecare femeie trebuie să se cinstească îngrijind de un ostaș. Dar dacă gândul nostru se îndreaptă către cei plecați să ne apere, el trebuie să se îndrepte în același timp și către familiile lor. Sunt femei și copii cari nu pot munci. Este drept și este omenesc ca în timp ce părintele și soțul lor și-a părăsit slujba pentru a ne apăra pe noi, pe cari vârsta ne dispensează de supremul sacrificiu, noi să urmăm a munci, a aduna bani, a ne odihni, a petrece chiar, în timp ce culcați în zăpadă sau pe pământul înghețat, să suspine, gândindu-se că poate micuții lor cer pâinea pe care mama îndurerată nu le-o poate da. Nu. Ar fi cea mai mare dintre nedreptăți, cea mai neomenoasă dintre avariții. De aceea, v-am invitat să constituiți pe lângă fiecare Comunitate un comitet de doamne, care să strângă de la cei ce au, de la toți cei ce au, o dare suplimentară pentru a ajuta familiile concentraților.

După ce dl. președinte dr. Filderman vorbește despre lacunele legii de revizuire, despre dările la care sunt impuși să plătească ca streini veterani, văduve și invalizi de război cari au rămas fără cetățenie, spune că noi „să ne păstrăm credințele, să ne reținem nemulțumirile și să lucrăm laolaltă pentru ca România să trăiască”.

Dl. președinte dr. Filderman spune apoi că ne-am adunat aici ca să desemnăm un urmaș neuitatului nostru șef spiritual, ilustrul dr. I. Niemirower.

Timp de decenii, viața acestuia a fost închinată unei munci fără preget pentru binele semenilor săi, pentru binele Obștii. Mănat de unica grijă a sincerității în sentimentele sale, a dreptății deasupra oricărei preocupări

personale; neîngăduindu-și nimic, nici împotriva propriei sale conștiințe, nici împotriva conștiinței publice; propagând pretutindeni dragostea care împlânzește sufletele, îndepărtând ura care le sălbăticește; înțelegând și iertând pe cei ce gândeau altfel decât el, a fost un Mare Preot.

În țară și peste graniță, în Parlament și în organizațiile evreiești; în sinagogă și în viața din afară, a fost un reprezentant demn și a meritat și dobândit venerația tuturor.

El a dezmințit cuvintele lui Sofocle că numai timpul face să se cunoască omul drept, fiindcă el, din primul moment, a fost cunoscut ca un om drept, iar perspectiva pe care ne-a dat-o săvârșirea lui din viață, lunile ce au trecut de atunci, ne-au întărit, nu ne-au dezmințit această convingere.

Aveți înaintea dv. pe cei opt candidați. Veți asculta raportul d-lui dr. L. Mayersohn asupra titlurilor și lucrărilor lor. Toți sunt cetățeni români, unii bătrâni, alții tineri. Unii cu verbul tinereții, avântat și împodobit, alții cu verbul maturității, moderat și cumpănit. Unii cu un trecut de neobosită muncă practică în interesul obștesc, alții cu un bagaj de publicații istorice sau religioase cari ne cinstesc. Toți — cu o singură excepție — cu titluri academice, pe lângă cele religioase.

Comunitățile din provincie nu cunoșteau îndeajuns candidații din București; Comunitatea din București nu cunoștea îndeajuns candidații din provincie.

Comitetul executiv a socotit util să-i cunoașteți și să-i auziți. I-am rugat să vă vorbească. Nu pentru a trece un examen. Ar fi fost să coborâm înalta misiune pe care vrem să le-o încredințăm, și ar fi fost și să ne îndoim de bogatele lor cunoștințe, pe care nimeni nu le poate pune la îndoială și poate ar fi fost îndrăzneț din parte-ne, căci nu noi, nu toți dintre noi, avem chemarea să-i examinăm. De altfel, oricare ar fi competența noastră, nu cuvântarea de astăzi poate fi hotărâtoare.

După ce dl. președinte cere congresiștilor să urmărească cuvântările domnilor candidați cu lealitate și să judece cu sânge rece, spune: „aci alegem pe șeful nostru religios. El nu trebuie să fie ales nici după sentimentele noastre, nici după sugestiile altora, nici după curente la care noi am aderat, ci după faptele și actele lui și numai dacă faptele și actele lui prezintă o garanție desăvârșită că el va putea menține cu cinste o instituție care nu trebuie să fie numai statornică — deci netulburată de pasiuni, sentimente sau curente — dar chiar eternă, îl veți alege.

Aveți puterea de a decide. Dar cu cât puterea este mai mare, cu atât sentimentul răspunderii și al demnității sunt mai apăsătoare.

Oricare ar fi verdictul ce-l veți pronunța, am adâncă convingere că nu vor fi învinși și învingători, și că dragostea care plutește pe aripile profetismului iudaic va face ca — toți frații într-o patrie și într-o credință — într-o îmbrățișare generală să uităm, alegătorii că am avut păreri deosebite, candidații că am avut adversari în alegeri și vom aplauda și înconjura cu

dragostea și respectul ce se cuvin celui căruia îi încredințăm sarcina de a ne conduce spiritualicește și de a ne reprezenta.

Așa să ne ajute Dumnezeu. (aplauze îndelungi)

În urma propunerii d-lui președinte dr. Filderman, congresul hotărăște a trimite o telegramă de omagiu, al cărei text citit de dl. secretar-general Horia Carp este următorul:

„Majestății Sale Regele Carol II
Palatul Regal

Comunitățile evreiești din Vechiul Regat, întrunite în congres pentru alegerea șefului religios, depun în smerită închinare omagiile populației evreiești la picioarele Tronului și înaltă rugăciuni către Atotputernicul ca să binecuvânteze viața Majestății Voastre și să vegheze ca munca plină de înțelepciune cu care conduceți destinele Țării contribuie ca ea să-și continue până la urmă desfășurarea energiilor naționale, în pace și siguranță la hotare și pe tot cuprinsul plaiurilor iubitei noastre Patrii. Sănătate!

Să trăiți, Maiestate!

Să trăiască Marele Voievod de Alba-Iulia.

Să trăiască armata română, păzitoarea păcii și a hotarelor.

Președintele Congresului, dr. W. Filderman”

Dl. președinte dr. Filderman propune ca o telegramă de omagiu să se trimeată și d-lui prim-ministru Tătărescu, ceea ce congresul aprobă. Dl. Horia Carp citește textul telegramei, care este următorul:

„Domnului Consilier Regal Gh. Tătărescu, Președintele Consiliului de Miniștri
Loco

În numele Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, întrunite în congres pentru alegerea șefului lor religios, exprim Excelenței Voastre omagiul populației evreiești, care găsește în credință un suport puternic pentru legătura ei cu Țara la a cărei chemare este oricând gata la toate sacrificiile în slujba Majestății Sale pentru paza hotarelor și apărarea Patriei! Sănătate.

Președintele Congresului, dr. W. Filderman”

Dl. președinte dr. Filderman propune și congresul aprobă ca să se trimeată o telegramă de omagiu d-lui I. Nistor, Ministru al Cultelor. Dl. Horia Carp citește textul telegramei, care este următorul:

„Domnului dr. Ion Nistor, Ministru al Cultelor,
Loco

În numele Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, întrunite în congres pentru alegerea șefului lor religios, exprim Excelenței Voastre omagiul populației evreiești, care găsește în credință un suport puternic pentru legătura ei cu Țara la a cărei chemare este oricând gata la toate sacrificiile în slujba Majestății Sale pentru paza hotarelor și apărarea Patriei.

Sănătate!

Președintele Congresului, dr. W. Filderman”

Dl. președinte dr. Filderman dă cuvântul d-lor candidați, în ordine alfabetică, cari țin câte o cuvântare despre „Noțiunea de *Patrie* în religia mozaică”.

Ședința se ridică la ora 1½, urmând ca cea de după-amiază să se deschidă la ora 4. [...]²

Ședința de după-amiază

Dl. președinte dr. Filderman deschizând ședința spune că întregul congres a ascultat cuvântările magistrale ale domnilor candidați.

Dl. dr. Mayersohn dă cetire raportului în care indică titlurile domnilor candidați și lucrările lor.

Dl. președinte dr. Filderman spune că din raportul comisiei de validare se constată că din 63 comunități, 59 au trimis delegați și numai 4 nu sunt reprezentate. Comisiunea a validat mandatele. [...]

Dl. Osias Herșcovici protestează contra faptului că i s-a invalidat delegația de la Pașcani.

Dl. președinte dr. Filderman spune că delegația nu este în ordine deoarece este o delegație personală și nu a comunității.

Dl. președinte pune la vot raportul comisiei de validare. Se votează invalidarea d-lui Osias Herșcovici pentru Comunitatea Pașcani.

Se validează delegația d-lui M. Leiba pentru Comunitatea din R. Vâlcea.

Restul raportului comisiei de validare este ratificat.

Dl. președinte dr. Filderman comunică că a primit de la dl. rabin Margulies-Galați o scrisoare în care comunică că nu poate participa la congres, fiind bolnav, trimite binecuvântarea sa congresului.

Se hotărăște a se trimite d-lui rabin Margulies o adresă de mulțumire și urări de sănătate.

Dl. Herșcovici-Bacău spune că s-a omis a se trece în raportul d-lui dr. Mayersohn certificatul rabinului din Viena pe care-l posedă dl. dr. Șafran.

Dl. președinte dr. Filderman spune că de conținutul raportului d-nii candidați au luat cunoștință la timp și dacă ar fi atras atențiunea asupra

unor omisiuni, aceasta s-ar fi rectificat.

Dl. rabin dr. Reicher spune că legile noastre prevăd că un rabin nu are voie să-și ofere serviciile, ci rabinii de seamă, cari n-au fost invitați la acest congres să fie invitați și să-l aleagă pe șef-rabinul. De aceea propune să se amâne alegerea. Spune că comunitățile din Jud. Hotin au protestat contra faptului că n-au fost invitați la congres.

Dl. președinte dr. Filderman spune că a primit proteste din 2-3 orașe. Am răspuns că fiecare U.C.E. are un șef-rabin. Acum alegem și noi un șef-rabin pentru U.C.E. din Vechiul Regat. Așa cum nu ne-a consultat vreo Uniune la alegerea șef-rabinului ei, sau nu ne-a invitat la votarea acestuia, așa nici noi nu trebuie să consultăm pe nimeni când ne alegem șef-rabinul. Deoarece însă noi nu avem un statut de organizare a cultului nostru, s-a prevăzut în legea pentru regimul general al cultelor că șef-rabinul U.C.E. este și reprezentantul cultului mozaic în Senat. Noi nu suntem chemați să modificăm legile, ci să le aplicăm.

Supun congresului respingerea amânării pe acest motiv.

Se respinge amânarea.

Dl. președinte dr. Filderman spune că în ședința Comitetului Central care a avut loc la ora 3, un delegat a cerut amânarea pe motiv de pietate pentru regretatul dr. Niemirower și că delegații n-ar fi bine lămurii asupra candidaților. Un delegat al lașilor a spus că nu poate fi ales decât un sionist, chiar dacă un altul ar avea merite rabinice excepționale.

Dl. Oscar Alpern spune că a urmărit cu atenție cuvântarea reprezentantului de la Iași și cere ca acesta să precizeze pe cine vizează.

Dl. Komarofsky-Iași spune că șef-rabinul trebuie să fie pe linia regretatului dr. Niemirower, care a fost conducătorul mișcării sioniste.

Dl. dentist Gruenberg-Moldovan este de părere să nu se amâne. Fiecare din cei prezenți va ști pe cine are de ales.

Dl. vicepreședinte dr. Ivainer spune că până acum 2 delegați au cerut amânarea. E bine s-o spunem că în propaganda pe care au făcut-o nu candidații, ci prietenii lor, s-a recurs la mijloace care nu cadrează cu importanța alegerii de astăzi. Nimeni n-a putut face dovada vinovăției candidatului. Este contra amânării.

Dl. avocat Weisman: dorința biroului Uniunii fiind ca alegerea șef-rabinului să fie făcută pe temeiul competenței sale rabinice generale, am conceput că deși e vorba de o alegere, am instituit cuvântările ce au avut loc, care a fost o întrecere în merite a candidaților la acest înalt post. Regretăm de aceea că s-a creat tocmai în acest important congres o atmosferă puțin tulburată, nu destul de obiectivă, s-a recurs, s-a tolerat ca persoane entuziaste pentru unii din candidați să exercite o presiune asupra celor cari urmează să exprime votul la această alegere.

S-a făcut de către unii din candidați o propagandă care nu e compatibilă cu alegerea unui șef-rabin. Șef-rabinul care trebuie să fie fața noastră, să

ne reprezintă în fața autorităților superioare, trebuie să fie ales într-o atmosferă senină, netulburată de nimeni. Și pentru că nu este această atmosferă și pentru că noi alegem șef-rabinul pe viață, e vorba de o hotărâre mare care ne angajează pentru o generație, este mai bine să amânăm această alegere, să mai medităm, să se mai însenineze atmosfera, iar candidații cari vor fi învățați ceva din acest congres să-și valorifice fiecare superioritatea prin practica învățăturilor sfintei noastre *Thora*.

Cred de aceea că veți fi de acord cu mine să amânăm alegerea pentru motivele enumerate mai sus.

Dl. Iacob Iosef-Iași spune că comunitățile au făcut sacrificii materiale trimitând delegații la congres. Dacă Biroul U.C.E. credea necesar să amâne congresul, trebuia să-l amâne din vreme. Nu vede un motiv serios pentru amânarea Congresului. Este deci contra amânării.

Dl. avocat Bacalu spune că a ascultat cu mâhnire cele spuse de dl. avocat Weisman. Trebuie ca dv. să sancționați sistemele regretabile care s-au întrebuițat în această alegere. Este contra amânării.

Dl. avocat Cohn-Felticeni constată cu regret un spectacol care coboară alegerea aceasta. Simt în suflet o durere adâncă că se găsesc oameni să spună că scrisori și pachete ar putea influența asupra delegaților. Ne dăm seama pentru că am fost chemați aci. Comunitățile, cari au sarcini grele, ajutorarea familiilor concentraților etc. etc. au făcut sacrificii trimitând delegații la acest congres. De aceea nu se poate amâna.

D-nii dentist Moldovan-Iași, Segal-Craiova, rabin Isacson-Focșani sunt contra amânării alegerii.

Dl. președinte dr. Filderman pune la vot amânarea alegerii, care se respinge cu 70 voturi.

D-sa propune a se alege scrutatori un delegat al Iașilor și unul al Bucureștilor și propune pe dl. Iacob Iosef și pe dl. dr. Leon, care sunt aleși în unanimitate.

Dând urmare votului, dl. președinte dr. W. Filderman cheamă la vot pe d-nii delegați pentru alegerea șef-rabinului, în ordine alfabetică.

După despuierea scrutinului se constată de către d-nii scrutatori dr. M. Leon și Iosif Iacob-Iași că d-nii candidați au întrunit următoarele voturi:

Dl. dr. Alperin 16 voturi

Dl. dr. Heitner 5 voturi

Dl. dr. Beck 5 voturi

Dl. dr. Șafran 76 voturi

Dl. rabin Gutman 3 voturi

Dl. dr. Thenen 10 voturi

Dl. dr. Halevy 50 voturi

Dl. dr. Weinberg 3 voturi

Dl. președinte dr. Filderman spune că deoarece cel ales trebuie să aibă majoritate absolută de votări, se declară balotaj între d-nii dr. Șafran și dr. Halevy.

După ce vorbesc d-nii Axenfeld-București, Iosef Iacob-Iași și avocat Mișu Weisman-București se hotărăște ca la ora 9 seara să se purceadă la un nou vot.

Ședința de la ora 9 seara.

Prezidează dl. președinte dr. Filderman.

Dl. I.L. Sternbach, președintele Comunității Evreilor din București aduce salutul Comunității din București congresiștilor adunați pentru a alege un succesor mult regretatului șef-rabin dr. I. Niemirower.

D-sa spune că a fost vizitat de 5 delegați cari s-au plâns că dl. dr. Filderman n-ar fi fost obiectiv și că ar fi trebuit sa declare ales pe dl. dr. Șafran și că față de această procedare neobiectivă comunitățile lor se vor retrage din congres.

Dl. dr. Filderman întreabă cine sunt cei 5 delegați. Dl. Sternbach răspunde că nu știe nici cum îi cheamă, nici ce comunități reprezintă.

Dl. dr. Filderman roagă pe cei cinci delegați cari s-au plâns să se scoale și să susțină în fața congresului spusele lor.

Nu se scoală nimeni.

Dl. dr. Filderman spune că trebuie să constate că cele 5 persoane au fost niște impostori, că însă d-sa nu mai poate prezida congresul și se vede nevoit sa pună chestia de încredere.

Dl. Președinte al Comunității Iași și dl. Komarofsky, dl. Witzling și diferiți alți delegați elogiază activitatea d-lui Președinte.

Dl. Președinte cere a se vota Încrederea.

D-sa constată unanimitatea, dar cere a se face proba contrarie, adică să se scoale în picioare acei ce au o plângere de formulat. Nu se scoală nimeni.

Dl. dr. Filderman mulțumește congresului.

Dl. I.L. Sternbach spune că crede că dl. dr. Filderman trebuia să proclame ales pe dl Alex. Șafran, iar nu să provoace balotaj.

Dl. dr. Filderman spune că cea mai elementară dintre reguli în materie de alegeri, este că nimeni nu este ales decât dacă întrunește, afară de cazul când legea sau statutele ar prevedea majoritatea relativă adică cel mai mare număr de voturi.

Statutele U.C.E. neprevăzând majoritatea relativă, urmează a se aplica majoritatea absolută.

De altfel, capii Bisericii catolice și ortodoxe se aleg tot cu majoritate absolută. De aceea alegeri de Papă au durat săptămâni și chiar luni de zile.

D-sa se adresează avocaților din sală veniți delegați la congres să spună dacă procedura sa a fost ilegală.

Nesculându-se nimeni, d-sa pune la vot prin ridicare de mâini apoi prin sculare, și congresul în unanimitate aprobă procederea d-lui președinte.

Dl. I.L. Sternbach spune că d-sa nu este avocat, dar că d-sa la Soc. Sacra proclamă ales pe cel ce întrunește cel mai mare număr de voturi și că deci a greșit dl. dr. Filderman când n-a proclamat ales pe dl. dr. Șafran.

Dl. Mișu Weisman spune că probabil că statutele Soc. Sacra prevăd majoritate relativă, că în tot cazul congresul a votat că trebuie majoritate absolută, așa că nu mai înțelege noua intervenție a d-lui Sternbach.

Dl. președinte invită pe d-nii scrutatori să verifice urna și face apelul nominal al delegaților.

[...]

Dl. președinte dr. Filderman declară ales pe dl. dr. Al. Șafran, spunând următoarele:

V-ați pronunțat — nu fără ezitățile normale oricăror alegeri. Ați respins propunerile unora de a alege prin aclamații, și, implicit, ale aceluia care cred că un cap religios n-ar trebui supus încercării unor alegeri, ci că ar trebui invitat să cinstească comunitățile, instalându-se în fruntea lor. Sunt teorii cari vor să inoveze. Ați voit să rămâneți în linia tradițională tuturor cultelor, căci știați că la toate cultele, ierarhii se aleg. Și mai știați că adesea alegerile se fac după numeroase balotaje, ba chiar după zile, săptămâni sau luni de repetate balotaje.

N-ați ales nici pe cel mai în vârstă dintre candidații cari și-au risipit viața în clădirea a numeroase opere de bine sau în educarea copiilor noștri, nici pe cei ce și-au dedicat viața într-o tăcută dar folositoare răsfoire a documentelor ce mărturisesc noblețea religiei noastre sau vechimea așezării noastre în țară, ci pe cel mai tânăr, pe cel care, egal cu ceilalți în titluri științifice sau religioase, s-a prezentat domniilor voastre plin de avântul tinereții îmbinat cu mistica religiei.

Nădăjduiesc că alegerea a fost fericită și că cel ales ne va răsplăti prin încordarea tuturor eforturilor sale pentru a aduce mângâiere în zilele așa de tragice pentru toată omenirea, pentru toate religiile, pentru Israel în special.

Vă mulțumesc pentru caldă manifestație de simpatie cu care m-ați cinstit; cu votul unanim cu care ați pecetluit obiectivitatea cu care am condus dezbaterile, cu declarația făcută de câțiva dintre delegați în numele domniilor voastre în ce privește aprecierea muncii pe care o depun de peste un sfert de veac pentru binele obștesc.

Domnule rabin dr. Halevy, ați căzut cu o mică diferență de voturi.

Dv. în special — văd că ceilalți candidați sunt absenți — vă rog să primiți asigurarea admirației mele pentru opera dv. religioasă, filozofică și istorică, pentru numeroasele și valoroasele studii cu care ne-ați cinstit, și truda ce ați depus la organizarea Bibliotecii Templului Coral.

Închis în cabinetul dv. de lucru, în cercetarea adevărilor eterne ale cărților noastre sfinte, sau în reconstituirea istoriei noastre în Țările

Românești, n-ați avut timpul să vă răspândiți în numeroasele organizații, să vă faceți apreciat, așa cum meritați.

Alegerea de astăzi nu vă coboară, ci vă înalță, căci voturile au venit la dv. spontan, fără ca dv. să le fi solicitat.

Adresându-se noului ales, dl. dr. Filderman spune:

Domnule Șef-rabin, vă privesc și privesc ceasornicul și alegerea dv. îmi amintește de celebrul episcop Bossuet, care din copilărie uimise până într-atât pe dascălii săi, încât fusese adus să predice într-o seară, într-unul din celebrele saloane ale Franței. Și după ce a predicat, unul dintre marii scriitori, cari erau de față, a sintetizat în câteva cuvinte simțământul tuturor, zicând: *Je n'ai jamais entendu prêcher ni si tôt, ni si tard*, adică n-am auzit niciodată să se predice nici așa de devreme, nici așa de târziu.

Așa de devreme, pentru că Bossuet n-avea decât 13 ani; așa de târziu, fiindcă era miezul nopții.

Și nu pot mai bine caracteriza alegerea dv. decât spunând că n-am văzut niciodată un șef-rabin ales atât de devreme și atât de târziu, căci n-am împlinit încă 30 de ani – vârstă la care cei mai mulți n-au urcat încă primele trepte ale ierarhiei pe când dv. ați ajuns în fruntea tuturor — și a bătut miezul nopții — și arareori alegeri de rabin s-au făcut în miez de noapte.

Domnule șef-rabin, ați fost ales cap religios al evreilor din Vechiul Regat. Prin voința legii cultelor însă, până la elaborarea statutului de organizare al cultului nostru, veți fi chemat a-l reprezenta provizoriu în Senat.

A reprezenta pe evrei și religia lor în Parlamentul țării, a fost întotdeauna o grea însărcinare.

Ea este astăzi mai grea decât a fost vreodată, atât pentru că sunteți singurul evreu intrat în parlament, cât și pentru că, datorită unor împrejurări îndeobște cunoscute, situația evreilor în țară și a celor pe drept sau pe nedrept — descetățeniți și a celor rămași cetățeni, se prezintă sub o formă anormală. În asemenea împrejurări trebuie un tact deosebit în expunerea legitimelor noastre doleanțe. Cele mai bune și mai curate intenții, cele mai legitime revendicări, cele mai inocente observații pot apărea supărătoare.

Sunt momente însă când durerile trebuie comprimate și trecem prin unul din acele momente. Viața Europei, a României, a noastră a tuturor, este în joc.

Astăzi mai mult decât oricând, locuitorii țării trebuie să uite ce-i desparte și să vadă numai ce-i unește.

Nădăjduiesc că veți conduce cu înțelepciune și blândețe pentru pacea sufletelor și a conștiinței noastre.

Dl. dr. Al. Șafran: Pășesc în acest loc la care m-ați chemat, cu inima vibrând și cu conștiința răspunderii ce mi-o asum, cu ajutorul lui Dumnezeu.

În acest moment solemn, gândul meu curat se îndreaptă respectuos către Majestatea Sa Regele Carol II, ocrotitorul august și înțelept al tuturor fiilor Patriei noastre.

Prima binecuvântare ce o pronunț, cu adâncă religiozitate, este rugăciunea caldă ce o îndrept către Atotputernicul, ca să reverse pronia sa asupra iubitului nostru Suveran, cheazășia existenței naționale românești și asupra Măriei Sale Marele Voievod Mihai de Alba-Iulia, nădejdea viitorului strălucit al României Mari.

Despre un cunoscut ziditor de suflete, *Biblia* ne spune că el a știut „să gândească și să înfăptuiască”. Vreau ca acest cuvânt biblic să-mi servească drept lozincă pe făgașul pe care pornesc din această clipă.

Pentru ca înfăptuirile să fie cât mai trainice, ele trebuie să treacă prin filtrul unei serioase gândiri. Tineretea mea îmi dă vigoare și elan pentru muncă — *Thora* mă călăuzește cu înțelepciunea ei străveche.

Thora sfântă este pentru mine o realitate — Credința un adevăr trăit, aplicat. Mă voi strădui să găsesc calea cea mai accesibilă inimilor coreligionarilor mei. Mă voi strădui ca *Thora* — credința noastră — să fie un izvor activ de mângâiere și de întărire a sufletelor. Traiul nostru de fiecă zi să fie înnobilit prin păzirea preceptelor *Thorei*, prin păzirea comandamentelor naționale românești, în slujba idealului mare și atotcuprinzător: Tronul și Patria.

Sunt, prin firea mea, profund credincios. Nădăjduiesc că în misiunea mea sacerdotală, bunul Dumnezeu îmi va da ajutorul său. Iar sufletul blând al tatălui și învățătorului meu, Gaonul Bezalel Șafran, mă va călăuzi pe drumul pe care el mi l-a trasat cu conștiința lui, cu bunătatea lui.

Această înaltă funcțiune la care m-ați chemat a fost ilustrată de neuitatul dr. I. Niemirower, o figură covârșitoare a iudaismului. Din opera sa ce s-a revărsat atât de bogată, din ființa sa care a radiat atât de strălucitor, eu desprind o notă îndrumătoare pentru mine, spiritul său ponderat de împăciuire, de înțelegere, de iubire.

Vă mulțumesc, d-lor, pentru încrederea cu care m-ați onorat. Sarcina grea ce mi-am asumat-o de conducător spiritual al iudaismului român, îmi este mult ușurată prin faptul că voi avea cinstea să colaborez cu ilustrul președinte al Uniunii Comunităților Evreiești, dl. dr. Filderman, încercatul conducător al evreilor români.

Trimit prin domniile voastre binecuvântarea mea populațiunii evreiești din țară.

Cu devotament și credință să strigăm cu toții:

Trăiască M.S. Regele Carol II.

Trăiască Măria Sa Marele Voievod de Alba-Iulia.

Trăiască viteaza armată română.

Trăiască România Mare.

Congresul se încheie la orele 12 noaptea.

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 368-376 (extrase).

Vezi și Carol Iancu 2010, pp. 186-188.

1940, mai 14. Statutele Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România, adoptate în ședința Comitetului Executiv al F.U.C.E. Sunt precizate: titulatura, membrii componenți, scopul, organele de conducere și veniturile Federației³.

STATUTELE FEDERAȚIEI UNIUNILOR DE COMUNITĂȚI EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

Denumirea

Art. 1 Uniunile de Comunități Evreiești din țară se constituie într-o organizație unitară sub denumirea de Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România.

Membrii

Art. 2 Fac parte din Federație toate Uniunile de Comunități evreiești existente în Țară, precum și acelea care se vor mai crea și care au aderat sau vor adera la aceste statute.

Art. 3 Se precizează că fac de drept parte din Federație următoarele Uniuni de Comunități Evreiești:

- Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
- Uniunea Comunităților Evreiești de rit sefard
- Uniunea Comunităților Evreiești neologe din Ardeal și Banat
- Uniunea Comunităților Evreiești din Bucovina de sud
- Biroul ortodox din Turda

Art. 4 Pot fi declarați membrii onorifici acei cari au adus servicii Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară, Biroului ortodox din Turda și Comunităților Evreiești din Țară, sau cari vor fi înființat instituțiuni de interes obștesc în folosul tuturor evreilor din Țară.

Sediul

Art. 5 Sediul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România este în Capitala Țării.

Scopul

Art. 6 Scopul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România este:

- a) De a reprezenta și apăra interesele culturii mozaic din țară în cadrul legilor țării.
- b) De a crea o Federație a tuturor Uniunilor de Comunități evreiești din întreaga țară;
- c) De a sprijini și asigura dezvoltarea instituțiilor, aparținând comunităților evreiești;
- d) De a înființa sau sprijini instituțiuni de educație și de învățământ religios, precum: un seminar teologic, *ieșivot*, adică școli talmudice, școli

pregătitoare pentru seminarul rabinic și orice alte instituțiuni culturalo-religioase, care vor sta în serviciul tuturor comunităților evreiești;

e) De a colecționa și publica materialul statistic și istoric privitor la comunitățile evreiești;

f) De a încuraja studiile și cercetările istorice privitoare la comunitățile evreiești și a instituțiilor lor, editarea de lucrări etc.

g) De a organiza activitatea culturală și a școlilor evreiești.

h) De a organiza asistența evreiască.

Organele de conducere

Art. 7 Organele de conducere ale F.U.C. din România sunt:

a) Congresul

b) Comitetul Central

c) Comitetul Executiv

d) Comisiunea de Arbitri

e) Comisiunea Cenzorilor

f) Sfatul General Rabinic

Congresul

Art. 8 Congresul se compune din delegații Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară, al Sfatului General Rabinic și din membrii onorifici.

Art. 9 Iau parte la congres președinții, vicepreședinții și secretarii generali ai Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și ai Biroului ortodox din Turda, plus delegații acestor organizațiuni în proporție de 1-1000 locuitori evrei.

Art. 10 Congresul va fi convocat o dată la doi ani în adunare generală ordinară de către Comitetul executiv.

Art. 11 În cazuri urgente, președintele, cu aprobarea comitetului executiv sau când un număr de trei Uniuni o vor cere, va convoca congresul în adunare generală extraordinară.

Art. 12 Atribuțiunile congresului sunt:

a) Congresul are drepturi depline asupra întregii activități a Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România;

b) înființează instituțiuni de utilitate generală;

c) aprobă gestiunea financiară și dările de seamă generale, dând descărcare Comitetului Central;

d) alege Comitetul Central, Comisiunea de Arbitri și Comisiunea Cenzorilor;

e) modifică statutele.

Art. 13 Lucrările Congresului vor fi valabile, dacă vor fi răspuns la convocare cel puțin jumătate plus unul din numărul delegaților Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și ai Biroului ortodox din Turda.

Dacă la prima convocare nu se vor fi anunțat cu cel puțin cinci zile înainte de data congresului jumătate plus unul din numărul delegaților Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și ai Biroului Ortodox din Turda,

congresul se va amâna pe timp de o săptămână, când va putea lua hotărâri cu majoritatea absolută a delegaților organizațiilor reprezentate în congres, oricare ar fi numărul lor.

În cazul de modificare a statutelor, se va proceda la fel, dar pentru a lua o hotărâre, aceasta trebuie să întrunească cel puțin două treimi din numărul total al delegaților organizațiilor reprezentate la congres.

Membrii onorifici au vot consultativ.

Comitetul Central

Art. 14 Comitetul Central se alege de către congres din sânul delegaților Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și ai Biroului ortodox din Turda și din membrii onorifici.

Comitetul Central al Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat face de drept parte din Comitetul Central al Federației.

Art. 15 Mai fac de drept parte din Comitetul Central al Federației membrii Biroului Consiliului general evreiesc din România, președinții, vice-președinții, secretarii generali ai Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și ai Biroului ortodox din Turda, precum și Șeful Rabin al cultului mozaic din țară.

Art. 16 Sfaturile rabinice ale fiecărei Uniuni de comunități din țară și ale Biroului ortodox din Turda vor desemna câte un mare rabin ca membru în comitetul central.

Art. 17 Comitetul Central se adună în fiecare an în luna decembrie în sesiune ordinară.

Președintele Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România poate convoca Comitetul Central în sesiune extraordinară, ori de câte ori nevoia o cere. (De asemeni, dacă 10 membrii din Comitetul Central o vor cere.)

Art. 18 Atribuțiunile Comitetului Central

- a) De a executa hotărârile congresului;
- b) de a conduce și întreține instituțiunile centrale ale Federației;
- c) de a veghea la aplicarea legii și regulamentelor privitoare la cultul mozaic și instituțiunile centrale ale Federației;
- d) de a alcătui bugetul anual și a stabili contribuția fiecărei Uniuni de Comunități Evreiești din Țară, care face parte din F.U.C.;
- e) de a alege Comitetul executiv;
- f) de a verifica lucrările și activitatea Comitetului executiv și de a aproba sau infirma gestiunea financiară și dările de seamă anuale ale acesteia;
- g) de a alege diferite comisiuni pe care le va găsi necesare bunului mers al F.U.C.

Art. 19 Comitetul Central este ales de congres pe termen de doi ani.

Comitetul executiv

Art. 20 Comitetul executiv se compune din președintele, vice-președinții și secretarul general al Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat,

președinții celorlalte Uniuni de Comunități și Biroului ortodox din Turda, precum și din membrii Biroului Consiliului General evreiesc.

Art. 21 Acest comitet alege din sânul său trei vice-președinți, trei secretari generali și un casier, cari formează Biroul Comitetului executiv.

Din Birou face parte de drept Șeful Rabin al cultului mozaic din țară.

Art. 22 Atribuțiunile Comitetului executiv sunt:

- a) de a executa deciziunile Comitetului Central;
- b) de a conduce instituțiunile centrale ale F.U.C.;
- c) de a executa dispozițiunile luate de Comitetul Central și de Congres;
- d) de a conduce lucrările interne și externe;
- e) de a ține registrele, a întocmi bilanțul și dările de seamă respective.

Hotărârile sunt valabile când iau parte la ședință cel puțin jumătate plus unul din numărul membrilor Comitetului executiv și se iau cu majoritate absolută de voturi. În caz de paritate decide votul Președintelui.

Art. 23 Comitetul executiv va sta la dispoziția Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară, Biroului Ortodox din Turda, Comunităților Evreiești din Țară pentru toate chestiunile privitoare la interesele care le privesc direct și le va da sfaturile cerute în diferite cazuri.

Art. 24 Comitetul executiv va acorda sprijinul său moral la formarea de comunități noi, în localitățile unde nu există azi comunitate, dându-le toate îndrumările necesare.

Art. 25 Comitetul executiv va prezenta înaintea fiecărei sesiuni a Comitetului Central o dare de seamă asupra situației Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și a Biroului Ortodox din Turda, care vor fi puse în curent prin Buletinul F.U.C. cu chestiunile la ordinea de zi.

Comisia de arbitri

Art. 26 Comisiunea de arbitri se alege de către Congres și se compune din șase membri, trei laici și trei rabini, constituiți în doua comisii:

1. Comisiunea laică și 2. Comisiunea rabinică.

Comisiunea laică judecă diferendele în care sunt interesați laici și chestiuni laice. Comisiunea rabinică judecă diferendele în care sunt interesați clericii și chestiuni rabinice.

Când există un diferend între laici și clerici sau chestiuni mixte, ambele comisii întrunite la un loc alcătuiesc Comisia mixtă, care va judeca conflictul.

Art. 27 Comisia de arbitri judecă în prima și ultima instanță conflictele care privesc diferitele Uniuni de Comunități din Țară și Biroul ortodox din Turda și în ultimă instanță conflicte dintre Comunități.

Comisia Cenzorilor

Art. 28 Congresul alege un Conciliu de cenzori compus din cinci membri și tot atâția supleanți.

Art. 29 Atribuțiunile cenzorilor constau în controlul gestiunii financiare a Comitetului Central și a Comitetului Executiv, având dreptul de a consulta

registrele și scriptele ori de câte ori vor crede de cuviință.

Art. 30 Cenzorii nu trebuie să facă parte nici din Comitetul Central și nici din Comitetul Executiv, pot asista însă cu vot consultativ la ședințele Comitetului Central.

Președintele

Art. 31 Atribuțiunile Președintelui sunt:

a) De a convoca și prezida Comitetul Executiv și Comitetul Central precum și congresul;

b) De a cere în caz de trebuință rapoarte scrise asupra mersului Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și a Biroului ortodox din Turda.

c) De a semna actele ce emană de la Comitetul Executiv și Comitetul Central.

d) De a reprezenta F.U.C. în relațiunile interne și externe, în fața autorităților publice și particulare, în orice ocaziune.

e) De a veghea ca toate deciziunile ce se iau de Congres, Comitetul executiv și Comitetul Central să fie aduse la îndeplinire.

Art. 32 Președintele și secretarii generali fac de drept parte din toate Comitetele și Comisiunile F.U.C.

Semnătura Președintelui și a secretarilor generali angajează F.U.C.

Vicepreședinții

Art. 33 Vicepreședinții înlocuiesc pe președinte în lipsa acestuia, în toate atribuțiunile sale, în ordinea alegerii lor.

Sfatul general rabinic al F.U.C.

Art. 34 Sfatul Rabinic al F.U.C. se compune din rabinii delegați la Congres. El se întrunește odată cu Congresul, sub președinția Șef-rabinului și se ocupă cu rezolvarea chestiunilor privitoare la interesele clerului.

În caz de urgență, el poate fi convocat de Șef-rabin.

Art. 35 Comitetul Sfatului Rabinic se compune din rabinii care fac parte din Comitetul Central.

Reprezentantul religios al F.U.C.

Art. 36 Congresul F.U.C. alege pe viață pe reprezentantul religios al F.U.C.

Când acest loc devine vacant, Congresul F.U.C. se va convoca într-o sesiune extraordinară, cel mai târziu în interval de trei luni de zile, pentru alegerea unui nou reprezentant. Până la alegere, lucrările Sfatului Rabinic vor fi girate de către un delegat al Comitetului Sfatului Rabinic.

Art. 37 Atribuțiunile Șef-rabinului sunt:

a) Prezidează Sfatul Rabinic.

b) Reprezintă F.U.C. față de autorități în chestiunile religioase și în conformitate cu legile în vigoare.

Venituri

Art. 38 Venitul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești din România provine de la:

a) Contribuțiunea Uniunilor de Comunități Evreiești din Țară și a Biroului Ortodox din Turda.

b) Contribuțiunea Comunităților.

c) Donațiuni.

d) Subvenția statului.

Art. 39 Comitetul Executiv va propune pentru fiecare Uniune de Comunități Evreiești, Biroul ortodox din Turda și pentru fiecare comunitate, contribuția ce are a plăti și care va fi supusă spre aprobare Comitetului Central.

Contribuțiunile vor fi achitate la începutul fiecărui an bugetar.

Anul bugetar începe la fiecare 1 Ianuarie.

Art. 40 Fiecare comunitate care face parte din Federație va trimite Comitetului Executiv în primele 10 zile ale lunii Decembrie a fiecărui an, o situație financiară de venituri și cheltuieli și o dare de seamă generală asupra activității sale în decursul anului.

Dispozițiuni generale

Art. 41 Pentru susținerea scopurilor sale, F.U.C. va edita un Buletin periodic sau se va servi de unul din ziarele evreiești.

Art. 42 Până la convocarea congresului pe temeiul prezentelor statute, Comitetul Central și Comitetul Executiv al Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, aflat în funcțiune [...], completat cu membrii Consiliului General Evreiesc, vor conduce lucrările Federației.

Art. 43 Modificarea acestor statute nu se va putea face decât de către Congresul F.U.C, conform dispozițiilor de mai sus, de sub titlul „Congresul”.

Art. 44 Oriunde în textul de mai sus figurează denumirea „Federație” și „F.U.C.” se va înțelege Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România.

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 396-405.

CAPITOLUL 2

Politica antievreiască a guvernului Gigurtu. Intervențiile *leadership*-ului comunitar. Iulie-august 1940

4

1940, august 7. U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la știrile apărute în presă despre pregătirea unor legi de *descetățenire* a evreilor, ceea ce echivalează cu ruina lor morală și materială. Se reamintește forurilor în drept că problema evreiască a fost rezolvată prin legile statului, prin Constituțiile din 1923 și 1938. Se arată sacrificiile aduse de evrei în războaiele României. Memoriul este însoțit de un documentar elaborat de F.U.C.E. privind aspectele economice și sociale ale problemei evreiești în România. Se cere ca, înainte de luarea unei hotărâri definitive în privința statutului evreilor, să se țină cont de statisticile, informațiile și documentele prezentate.

Domnule Ministru,

Amenințați zilnic prin știri de presă cu o lege de descetățenire echivalentă cu ruina noastră morală și materială⁴, avem onoarea a vă prezenta un scurt memoriu îmbrățișând problema evreiască sub toate aspectele ei.

Problema evreiască a fost rezolvată prin legile Statului cari au devenit și prin Constituția din 1923 și prin Constituția din 1938 legi Constituționale, iar legea de revizuire⁵ a clarificat-o pe deplin și a redus cu 35 % numărul celor încetățeniți, după cum se constată prin Decizia No.165945/1939 a acestui Onorat Minister⁶.

Acum se spune că trecându-se peste cele două Constituții s-ar retrage drepturile cetățenești celor ce locuiesc de generații în țară, celor ce au fost distinși pentru servicii aduse sub verice forme Statului Român, celor ce au făcut serviciul militar, celor ce au fost membri ai Parlamentului, celor ce au luat parte ca cercetași și voluntari în războaiele României, dar și aproape tuturor celor ce au fost mobilizați în războaiele României, cu excepția celor morți, invalizi sau decorați și a celor cari îndeplinesc dubla condiție de a se fi aflat pe linia de foc și de a fi luptat pe această linie, condiții aproape cu neputință de dovedit fiindcă arhivele a numeroase regimente au fost distruse și fiindcă va fi cu neputință de produs o dovadă legală față de definiția de nedefinit „au luptat pe linia de foc”.

Sunt eliminați prizonierii, cari nu puteau cădea prizonieri decât dacă luptau pe linia de foc și cari din momentul ce n-au fost condamnați pentru dezertare nu pot fi dezonoarați.

Dar întrucât sunt vinovați cei din serviciul sanitar fără de cari zeci de mii

de ostași mureau, și din cari mulți se aflau pe linia de foc și au fost omorâți, dar cari n-au luptat direct? Dacă medicul a murit, copiii sunt cetățeni; dacă a scăpat cu viață, și el și copiii sunt străini? Dar întrucât sunt vinovați cei cărora comandamentul militar le-a dat altă însărcinare ca aprovizionarea fără care luptătorii nu puteau lupta etc. Dar văduvele celor morți în război?

Mai mult ni se spune că evreii veniți în țară după 30 Decembrie 1918, ar avea mai multe drepturi decât evreii pământeni și chiar decât toți cei din categoriile de mai sus adică decât toți cei ce au luat parte la războaiele României dar n-au luptat pe linia de foc.

Majestatea Sa Regele Ferdinand a declarat Președintelui nostru și l-a autorizat să publice declarația Majestății Sale – ceea ce a și făcut – că evreii și-au făcut pe deplin datoria întocmai ca și românii și că Majestatea Sa a fost acela care cel dintâi a cerut încetățenirea noastră, și a adăugat că Majestatea Sa nu se dezice.

Majestatea Sa Regele Carol al II-lea a declarat presei interne și externe cu prilejul legii de revizuire că ea are ca scop numai ca evreii care prin fraudă au devenit cetățeni români să fie eliminați.

Nădărdum, Domnule Ministru, că știrile ce ne vin sunt neîntemeiate, că dorința Regelui Întregitor de Neam și de Țară consfințită Prin Constituția din 1923 va fi respectată; că dorința Majestății Sale Regelui Carol al II-lea consfințită prin Constituția Sa din 1938 va fi respectată, că limita fixată de Guvernul naționalist Goga-Cuza nu va fi depășită, că deci dacă o lege va veni ea nu va atinge drepturile noastre consfințite prin cele două Constituții dintre cari cea din urmă nu este mai veche de doi ani.

Pentru lămurirea întregii probleme evreiești, avem onoarea a vă prezenta aici alăturat un memoriu în care este rezumată problema cu mărturii, documente și statistici de nedezmințit, rugându-vă respectuos să binevoiți a-l avea în vedere înainte de a lua hotărârea definitivă⁷.

Suntem, Domnule Ministru, la dispoziția Guvernului pentru orice lămuriri suplimentare.

Primiți, Vă rog, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte
(dr. W. Filderman)

Secretar general
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL JUSTIȚIEI

ANIC fond M.J.D.J., dosar 114/1941, fila 195.

1940, august 16. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la încălcarea prevederilor legii privind ajutorarea familiilor celor concentrați: în unele localități, evreii sunt excluși. Se cere emiterea unui ordin circular pentru aplicarea legii fără discriminare.

DOMNULE MINISTRU,

Suntem sesizați de plângerile a numeroase Comunități Eyreiești cari ne arată că autoritățile locale, neținând seama de dispozițiunile categorice ale legii pentru ajutorarea familiilor concentraților din 30 martie 1940, înlătură familiile evreiești de la aceste ajutoare.

Ne îngăduim a da ca exemplu orașul Tg. Neamț, unde în luna iunie au fost înlăturate de la ajutoare 40 de familii evreiești din 70, iar pe luna iulie au fost înlăturate toate familiile evreiești înscrise, pe motivul că trebuiesc ajutați întâi agricultorii.

Cei ce vin să solicite ajutorul în baza legii menționate au părinți sau soți plecați să împlinescă o sfântă datorie ca și camarazii lor de altă credință. La fel cu acești camarazi, ei au lăsat familiile, treburile și nevoile lor, ducându-se acolo unde îi trimiteau nevoile Țării. După cum legea și dispozițiunile militare nu au făcut nicio deosebire privind pe cetățenii ce au onoarea și datoria de a servi Țara, tot așa nici legea menționată nu face discriminări cu privire la cei ce au îndreptățiri la ajutorul Țării.

De aceea avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune – printr-un ordin circular – aplicarea, cu egală bunăvoință, a legii.

Primiți, vă rugăm, domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni⁸.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 2/1940, f. 5.

1940, august 16. F.U.C.E. către ministrul Agriculturii și Domeniilor. Se revine în problema restricțiilor privind tăierea rituală. Se cere emiterea unui ordin circular în vederea anulării restricțiilor respective, prin care sunt încălcate prevederile constituționale privind legalitatea cultului.

DOMNULE MINISTRU,

Cu referire la memoriul ce am avut onoare a vă prezenta în chestiunea tăierii rituale, suntem nevoiți a reveni chiar înainte de rezolvarea definitivă a chestiunii, întrucât în foarte multe abatoare, deciziunea Ministerului no. 12.559/1940⁹ este inaplicabilă¹⁰.

În adevăr, deciziunea amintită nu desființează datina milenară a tăierii rituale, ci o supune unei anumite condițiuni prealabile: *asomarea* (amețire prin aparate speciale).

Suntem sesizați de cererile multor Comunități – în special din Transilvania și Moldova¹¹ – prin care ni se arată că interpretându-se exagerat deciziunea, autoritățile veterinare au oprit tăierea rituală chiar în abatoarele cari încă nu posedă aparatele speciale de asomare.

În această situațiune, vă rugăm să binevoiți a da un ordin circular tuturor Primăriilor, punându-li-se în vedere că deciziunea menționată se aplică numai la abatoarele cari sunt prevăzute cu aparate speciale.

Primiți, va rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Șef-rabin, senator,
dr. Al. Șafran

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

Președinte,
dr. W. Filderman

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 456.

1940, august 17. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la presa de extremă dreaptă, care critică prevederile Statutului Juridic al evreilor, publicat la 9 august 1940. Considerându-le mult prea tolerante, extrema dreaptă se pronunță pentru „izgonirea jidanilor din țară și pentru represiuni sângeroase”. F.U.C.E. solicită luarea de măsuri în vederea opririi agitațiilor contra populației evreiești.

Domnule Ministru,

Legea pentru situația juridică a evreilor din 9 August 1940 creând un Statut al evreilor, trebuie să fie considerat – cel puțin de Guvern – drept o situație definitivă¹².

Or, deși presa se află sub cenzură, ziarele continuă ațâțările împotriva evreilor, criticând Statutul, socotindu-l prea blajin, cerând retragerea drepturilor cetățenești tuturor – cu excepțiile prevăzute în Legile germane și italiene pe cari de altfel au grija să le falsifice – și mergând până a spune că:

„Soluția cea mai potrivită deși este cea mai cutezătoare, mergând adesea până la represiuni sângeroase este eliminarea” – Jidanii să fie pur și simplu dați afară, pentru a li se șterge urma...”

„E drept că soluția are toate aparențele unei operații chirurgicale. Ei și?” („Porunca Vremii”, 16 august 1940, pag. I „Între Evoluție și Revoluție”).

După cum arată și titlul și conținutul, se propune o revoluție, o operație chirurgicală, o represiune sângeroasă.

În același sens, dl. Ion Sân Georgiu scrie că:

„Orice încercare de a consolida România va da greș, atâta timp cât problema evreiască nu va fi soluționată după admirabilul exemplu german.” („Chemarea Vremii”, 15 august 1940)

Alții propun un impozit de 2000 de lei de fiecare copil evreu nou născut etc.

Astfel, deși presa n-are voie să critice niciuna din legile aduse și nicio acțiune a Guvernului, în chestia evreiască ea are dreptul de a critica legile și acțiunile guvernului până la a propune operații chirurgicale și represiuni sângeroase.

Toate acestea mențin populația evreiască într-o stare de nesiguranță a averii și persoanei lor, dăunătoare economiei naționale și siguranței Statului.

Sperăm, Domnule Ministru, că veți binevoi a avea în vedere aceste

excese de limbaj și că veți aproba ca orice atac împotriva legii și a evreilor să înceteze.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

ANIC, fond M.I., dosar 377/I, 1940, fila 131 (orig.).
Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 458 (copie).

8

1940, august 17. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Contrar prevederilor Statutului Juridic al Evreilor din 9 august 1940, evreii originari din Basarabia, cu cetățenia română recunoscută, cu dreptul de a locui în România, sunt ridicați din casele lor și internați în lagăre de concentrare. Prin această măsură sunt violate prevederile legilor în vigoare. F.U.C.E. cere cercetarea cazului și punerea imediată în libertate a persoanelor împotriva cărora nu există nicio dovadă că prezintă primejdie pentru siguranța statului.

Domnule Ministru,

Din diferite județe – Focșani, Tecuci, Vaslui, Bârlad, Huși etc. – ni se aduce la cunoștință că toți evreii originari din Basarabia – cetățeni români revizuiți – cari potrivit Decretului Lege din 9 August 1940 privitor la starea juridică a evreilor din țară intră în categoria a treia, cu dreptul de a locui în țară și de a-și exercita profesiunile acolo arătate, *contra acestei legi* sunt ridicați și trimiși în lagăre, fie că *refuză* să se întoarcă în Basarabia, fie că declară că vor să se întoarcă în Basarabia, și aceasta deși numiții n-au avut până în prezent nicio fișă la poliție.

Prin această procedare legea din 9 August se violează și prin aceea că evreii din categoria a treia sunt puși într-o situație inferioară celor din categoria a întâia, adică a evreilor veniți în țară legal sau ilegal după 30 Decembrie 1918¹³.

Sperăm, Domnule Ministru, că veți binevoi a dispune să se facă cercetări și să fie lăsați în libertate acei împotriva cărora nu există nicio

dovadă că sunt primejdioși siguranței Statului.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 457.

9

1940, august 19. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se cere modificarea Statutului Juridic din 9 august 1940, în sensul redării evreilor din categoria a treia a dreptului de a face parte din armata română și, în caz de nevoie, de a lupta pentru apărarea țării.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

În legătură cu Decretul Lege privitor la Starea Juridică a evreilor, respectuos ne permitem a vă ruga să binevoiți a face un act de dreptate și pentru motivele ce urmează să binevoiți a aproba:

Ca D.L. din 9 august să fie modificat în sensul ca evreii din categoria a treia să-și îndeplinească obligațiile militare ca și în trecut, chiar dacă nu li se restituie deplina capacitate juridică¹⁴.

Populația evreiască băștinașă este adânc îndurerată și jignită de dispoziția care-i răpește dreptul de a-și apăra și pe viitor Țara care le-a fost, le este și le va fi de-a pururi scumpă, pe care au socotit-o, o socotesc și o vor socoti de-a pururi Țara lor, și despre cari marele nostru Rege Întregitor de Țară și de Neam¹⁵ a declarat unei delegații a Uniunii Evreilor Români în 1917¹⁶:

Luând parte de aproape la viața de toate zilele a tuturor păturilor sociale ale țării, am ajuns de mult la convingerea că nu m-am înșelat, că toți locuitorii de pe pământul românesc, fără diferență de religie, de origine sau rasă, sunt de aceleași sentimente de înaltă fraternitate”.

Iar Domnul Ministru de Război¹⁷ în adresa no. 2385/2 Mai 1921 către Uniunea Evreilor Români a declarat:

„Stimăm și iubim pe cetățenii evrei, întrucât au contribuit la mărirea Patriei și și-au făcut cu prisosință datoria, soldații evrei luptând în aprigele

lupte, cot la cot cu soldații români."

Dacă în interesul armatei, Înaltul Comandament a dat unora dintre evreii mobilizați alte îndeletniciri decât lupta propriu-zisă; dacă inginerii și chimiștii au fost socotiți mai utili în fabricile de muniții sau la geniu, dacă medicii au fost socotiți mai utili în spitale etc., nu a fost vina lor, iar la locurile lor, ei au adus Țării servicii imense, căci fiecare din medicii evrei a salvat mii de ostași răniți pe cari i-a redat frontului sau i-au păstrat Țării; inginerii au înarmat pe ostași etc., așa că nu se poate deduce că sunt nedemni de a-și sluji Țara în viitor.

Nu numai evreii aflați în țară, dar și aceia pe cari împrejurările i-au silit să emigreze în alte țări, n-au încetat să o iubească și să o slujească, după cum a mărturisit Adormitul Întru Domnul I.P.S.S. Patriarhul Miron – despre cei din Palestina și Domnii Consilieri Regali N. Iorga și Dr. C. Anghelescu – despre cei din America (a se vedea anexa).

Evreii băștinași și cei din Vechiul Regat și cei din Provinciile alipite sunt adânc jigniți că ei, cari au luat parte la războaiele României, cari au fost și sunt concentrați și mobilizați, cari au fost și au rămas cetățeni români, sunt puși pe picior de egalitate cu evreii din categoria întâia, adică cu evreii străini veniți legal sau ilegal după Decembrie 1918, *cari n-au fost și nu sunt cetățeni.*

Dacă legea nu se poate modifica spre a se reda evreilor băștinași deplina capacitate juridică, ei reclamă cel puțin să nu li se aducă grava injurie de a fi excluși de la sfânta datorie de a-și apăra Țara, și vor să-și îndeplinească datoria, chiar dacă dreptul le rămâne retras.

Cu toate rezervele asupra principiului însuși ce stă la baza legii și asupra dispozițiilor ei, nădăjduim, domnule prim-ministru, că veți binevoi a lua în considerare și aproba această cerere.

Primiți, vă rugăm, domnule prim-ministru, asigurarea deosebitei noastre stime și considerațiuni¹⁸.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

ANEXA LA MEMORIUL No. 199

I. Aprecierile I.P.S.S. Patriarhului Dr. Miron Cristea

La Bethleem și pretutindeni, au urmat mărețe și însuflețite primiri ca și în câmpia Ezdreionului din Galileea, câmpie deosebit de fertilă, locuită de două colonii de evrei emigrați din România și pe cari șeful bisericii noastre

le-a vizitat de asemeni fiind călduros invitat și primit de populațiune în frunte cu rabinii locali¹⁹.

În cuvântările rostite într-o perfectă limbă românească, evreii și-au manifestat dragostea față de România, declarând că se simt mândri cu numele de Român și cultura românească în care au fost crescuți și de la care se adapă și astăzi.

(G. Lungulescu, „Universul”, no. 135 din 15 iunie 1927.)

II. Aprecierile Domnului Consilier Regal Prof. N. Iorga

În Statele Unite României nu pot fi mai mult decât 120.000.

Pe lângă aceștia este o populație evreiască într-adevăr numeroasă populație care, trebuie să o spun — căci de n-aș spune-o n-aș fi onest, sincer și drept, cum cred că am fost întotdeauna — este alcătuită din oameni cari vorbesc românește foarte frumos, a doua generație chiar vorbește românește deși n-are niciun interes să vorbească această limbă, și vorbesc românește cu un foarte frumos accent. Accentul cel rău din țară l-au pierdut, trăind în tovărășia Românilor. Au relații de afaceri cu România, și împrumută în condiții mult mai bune decât bancherii americani.

Nu odată mi s-a întâmplat să aud pe oamenii aceștia mărturisind o credință națională care e a noastră și care înduioșează. Cetesc cărțile românești; este o librărie, pe care în mare parte o întrețin ei și unde se vând cărți românești, deși nu întotdeauna din cele mai bune.

(*America și României din America*, pag. 281.)

III. Aprecierile Domnului Consilier Regal Prof. Dr. C. Anghelescu

Am ascultat cu plăcere și satisfacție extremă cuvintele Dvs. de bun venit. Aceste cuvinte au fost rostite cu un așa călduros patriotism încât îmi va fi o deosebită plăcere de a le transmite la Iași, unde sigur că vor crea o impresie foarte favorabilă. Sentimentele pe care le exprimați nu numai că vă fac cinste, dar sunt o dovadă că departe de țara Dvs. de naștere încă mai resimțiți acea dragoste și același patriotism către Patria Dvs.

În concluziune Domnilor, cu sufletul plin de frumoasele sentimente pe cari mi le-ați exprimat, vă cerem nu atât sprijinul material, cât pe acel moral și colaborarea Dvs. la realizarea aceluia ideal la care cu toții aspirăm și râvnim, idealul unei Românie Mari.

Gândiți-vă deci ce campanie plină de succes Dvs. evreii, în număr de 80.000 aflători în America, ați putea duce în acest scop și ce sprijin ne-ați putea da la îndeplinirea idealului nostru.

Puteți deveni misionarii acestei aspirațiuni și chestiunea evreiască nu va mai avea nevoie de alt ajutor pentru a sa soluționare. („Curierul Israelit”, 12 decembrie 1928).

D-l dr. C. Anghelescu spune că a primit o delegațiune de evrei americani originari din România care l-a asigurat că evreii emigranți din România au păstrat toată dragostea lor pentru țara în care s-au născut și în care se găsesc mormintele părinților lor. Ei sunt încredințați – au adăugat ei — că România va rezolvi în mod echitabil chestiunea evreiască.

Dar în momentul în care România este în primejdie, ei se dezinteresează cu totul de această chestiune și nu gândesc decât la un singur lucru: Salvarea României.

În acest scop, vor face tot ce le va sta în putință pentru a influența poporul american în favoarea României.

Dl. dr. C. Anghelescu adaugă:

Tot astfel când am sosit la Chicago, evreii originari din România au ținut în acest oraș un mare *meeting* la care au participat peste trei mii de persoane. *Meeting*-ul a fost prezidat de celebrul avocat Flecher, originar și el din România. Am asistat la acest *meeting* organizat în onoarea mea, însoțit de d-l Rubin și atașatul de Legațiune. Am fost primit cu ovațiuni entuziaste. S-a cântat de către toată adunarea „Deșteaptă-te, Române” și Imnul Român.

Desigur, spune d-l dr. Anghelescu, că evreii americani originari din România s-au purtat foarte bine și au făcut dovada celor mai frumoase sentimente față de țara în care s-au născut.

Încă de când mă aflu în America am telegrafiat aceasta d-lui Brătianu²⁰. La întoarcerea mea în țară, am raportat de asemenea Majestății Sale Regelui²¹, care a fost foarte plăcut impresionat.

ANIC, fond M.A.I., dosar 377/1940, vol. I, filele 133-137.

10

1940, august 19. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se cere prelungirea termenului de îndepărtare și concediere din serviciu, de lichidare de întreprinderi prevăzute în D.L. din 9 august 1940 pentru evreii din categoria a doua și a treia, care au fost sau sunt în serviciul militar.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

În legătură cu Decretul-Lege privitor la starea juridică a evreilor, respectuos ne permitem a vă ruga să binevoiți a face un act de dreptate și

pentru motivele ce urmează să binevoiți a aproba:

Ca prin Regulament să se prevadă ca termenul de aplicare să înceapă a curge numai după demobilizarea generală a armatei sau la nevoie să se modifice legea în acest sens.

D.L. fixează termene de îndepărtare și concediere din servicii, de lichidare de întreprinderi, de vânzări sau exproprieri de bunuri rurale, de mutare de la sate, de demisii din Consilii de administrație, evreilor din categoriile a doua și a treia.

Cum – spre deosebire de evreii din categoria întâia – unii dintre aceștia – și anume cei din Vechiul Regat – au participat la războaiele României, și cum toți aceștia au făcut sau fac actualmente serviciul militar sau au fost sau sunt încă mobilizați de mai bine de un an și personal sau membri ai familiilor lor, asociații sau funcționarii lor, sau au fost sau sunt încă rechiziționați pentru munci agricole etc. – a se aplica termenele din D.L. în mod egal tuturor categoriilor ar însemna a se acorda un privilegiu categoriei pe care însuși legiuitorul a socotit-o cea mai puțin interesantă și a se aplica o pedeapsă – vecină cu ruina – aceluia ce și-au îndeplinit și-și îndeplinesc înalta îndatorire de a-și apăra Țara. Căci de unde cei din categoria întâia au folosit anul scurs să-și îngrijească de afacerile lor, cei din categoria a treia și le-au neglijat din îndatoriri militare timp de un an și sunt și acum lipsiți de timpul necesar lichidării²².

Mai mult, deși prin Decretul-Lege evreii din categoriile a doua și a treia sunt obligați să-și lichideze afacerile, dar simultan dispensați de serviciul militar, totuși a început a se aplica D.L. în ce privește excluderea din profesii, atunci când nu numai că cei mobilizați n-au fost încă demobilizați, dar dimpotrivă, aceia dintre ei cari n-au fost sau cari au fost în concediu, au fost mobilizați sau rechemați după punerea în vigoare a D.L. din 9 august.

Chiar dacă legea s-ar aplica și evreii ar fi dispensați imediat de serviciul militar, încă faptul că au fost concentrați și mobilizați timp de un an, credem că rugămintea de a amâna termenul de lichidare pentru ei este îndreptățită.

Cu toate rezervele asupra principiului însuși ce stă la baza legii și asupra dispozițiilor ei, nădăjduim, domnule prim-ministru, că veți binevoi a lua în considerare și a aproba această cerere.

Primiți, vă rugăm, Domnule prim-ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

ANIC, fond M.I., dos. 377/1940/I, f. 137.

1940, august 19. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se cere eliberarea lui Adolf Grünberg, zis Grindea, și a lui Carol Zickel din București, arestați și trimiși în lagăr sub pretextul că ar fi alarmiști. Imputările aduse nu sunt dovedite.

DOMNULE MINISTRU,

Printre evreii din București arestați și trimiși în lagăr ca alarmiști figurează și domnii Adolf Grünberg zis Grindea și Carol Zickel.

Primul este corespondentul în țară al Agenției telegrafice evreiești din America și toate știrile sale erau transmise prin cenzura ministerului Propagandei. Arestarea sa făcând imposibilă informarea lumii asupra stărilor din țară este, credem, dăunătoare țării, căci tăcerea lasă locul liber tuturor zvonurilor. Aceasta mai cu seamă că în America trăiește un important număr de evrei români cari au adus imense servicii României, după cum se constată din anexă, și vor mai fi poate chemați într-o zi să aducă servicii Țării. De altfel, nu i se impută niciun fapt grav.

Cel de-al doilea este membru al Comitetului Comunității Evreilor din București și lipsa sa, tocmai când activitatea Comunității este mai utilă și mai aglomerată decât oricând, îngreunează funcționarea serviciilor. De altfel și imputările ce se aduc acestuia sunt fără nicio osebă importantă.

Sperând, Domnule Ministru, că veți binevoi a revizui cazurile acestora și constatând că ordinea publică nu este amenințată, veți binevoi a ordona eliberarea lor, vă rugăm, Domnule Ministru, să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, fila 51.

1940, august 22. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la evacuarea evreilor din comunele Drânceni și Răducăneni la Huși, oraș în care, din cei 600 de capi de familie evreiești, au fost ridicați 120 pentru internare în lagăr. Se cere revizuirea cazului de către o Comisie Mixtă, formată din delegații Parchetului Militar, Parchetului Civil și Ministerului de Interne. Să fie internați numai cei ce sunt găsiți vinovați.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă informa că toți evreii capi de familie din comunele rurale Drânceni și Răducăneni au fost evacuați în orașul Huși, iar din cei 600 capi de familie evrei din acest oraș, 120 au fost ridicați și închiși în vederea internării lor. Cei închiși fac parte din toate straturile societății: medici, farmaciști, comercianți etc., cei mai mulți cu situații materiale bune și *niciunul care să fi fost urmărit sau măcar anchetat vreodată pentru orice delict politic sau de drept comun.*

În ce privește situația legală dacă Comandamentul militar socotea prezența lor ca nefiind de dorit, avea la îndemână art. 10 din legea zonelor militare, potrivit căreia îi putea invita să părăsească localitățile într-un termen fixat, iar dacă s-au făcut vinovați de alarmism, legea face necesară o dovadă și un jurnal al Consiliului de Miniștri, dovezi cari nu s-au administrat și jurnal care nu s-a dat.

Știri identice ne vin din diferite județe ale Vechiului Regat.

Cum această situație dăunează profund acestei populații, care se vede complet ruinată, întrucât femeile și copiii comercianților de la orașe nu pot urma comerțul, iar celor de la sate li se răpește și dreptul de a-și lichida în 6 luni comerțul lor potrivit legii Statutului evreilor, cum familiile intelectualilor rămân pe drumuri, în afară de faptul că este în general lipsă de medici și farmaciști la țară, că și sănătatea publică poate suferi și cum Comunitatea evreiască se vede amenințată în existența ei, *vă rugăm respectuoși să binevoiți a dispune ca în fiecare capitală de județ situația să fie revizuită – așa cum s-a procedat la Roman – de către o comisie mixtă compusă din delegații Parchetului militar, Parchetului civil și Ministerului de Interne așa că numai cei ce sunt în adevăr vinovați să fie internați*²³.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 2/11.940, f. 2.

1940, august 22. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la anularea autorizațiilor de comerț ambulant, ale evreilor din Brăila. Măsura încalcă legile în vigoare. Se cere să se dispună Primăriei din localitate respectarea legilor.

DOMNULE MINISTRU,

„Universul” din 20 august a publicat informația că nu Primăria Brăila a dispus anularea tuturor autorizațiilor de comerț ambulant eliberate evreilor, ceea ce ar constitui – scrie corespondentul ziarului – una din primele măsuri de aplicare a Statutului Juridic al evreilor din 9 august 1940.

Ne permitem a vă semnala, că niciun text din Decretul-Lege din 9 august 1940 privitor la situația juridică a locuitorilor evrei din România nu interzice în mod general evreilor de a face comerț la orașe și mai puțin însă comerț ambulant.

Dimpotrivă, chiar pentru acele ramuri de comerț pe cari evreii din categoriile I-a și a III-a nu le vor mai putea exercita, ei au conform art. 16 lit. b din Decretul Lege un termen de 6 luni pentru lichidare, cu respectarea chiar a contractelor în curs de executare, și prin urmare niciun comerciant nu poate fi împiedicat să continue comerțul său în această perioadă de lichidare.

Dacă însă Statutul juridic creat evreilor ar fi din prima zi înlăturat prin măsuri arbitrare, atunci nici măcar lichidarea nu ar mai fi posibilă, ceea ce ar fi de natură a aduce nu numai ruina comercianților loviți astfel în mod ilegal, dar și a creditorilor lor (furnizori, bănci etc.)

Vă rugăm deci să binevoiți a dispune de urgență Primăriei Brăila reintrarea imediată în legalitate. Dacă Primăria voiește să verifice categoria evreilor comercianți ambulanti, o poate face, însă fără a anula permisele nici chiar celor de categoria a I-a și a III-a, ci dându-le doar preaviz de lichidare de 6 luni.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, fila 59.

1940, august 22. U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la excluderea din Barou a avocaților evrei din Brăila. Măsura contravine prevederilor Statutului Juridic din 9 august 1940, care acordă tuturor avocaților evrei un termen de șase luni pentru lichidarea lucrărilor și drepturilor lor. Se cere respectarea Statutului. Niciun avocat evreu din nicio categorie să nu fie suspendat sau radiat din niciun Barou cu efect imediat. Să se respecte preavizul de lichidare de șase luni.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință, că Consiliul Baroului Brăila, prin Decizia sa din 14 august 1940, alăturată în copie, a radiat în bloc pe toți avocații evrei fără nicio deosebire și fără a-i fi invitat măcar să depună actele în vederea dovedirii categoriei din care fac parte, conform Decretului Lege din 9 august 1940 pentru starea juridică a locuitorilor evrei din România²⁴. Parte din avocați, sunt concentrați de multe luni, așa că această măsură s-a luat în lipsa lor.

Din cuprinsul deciziei se vede, că Consiliul Baroului n-a consultat pentru a decide, decât actele din dosarul de înscriere în Barou a avocaților evrei, în care bine înțeles că nu se puteau găsi dovezile relative la categoria din care fac parte, de vreme ce la înscrierea lor în Barou, nu exista Statutul Juridic al evreilor și deci nu putea fi vorba de dovezi în această privință. Această procedare contravine și circularei Dvs. din 12 august 1940 privind și Barourile, pe care Baroul Brăila nu putea să n-o cunoască la 14 august 1940, când a dat decizia în chestiune. Tot din decizie se vede, că avocații evrei au fost radiati din Barou și pe motiv că nu sunt membri ai Partidului Națiunii²⁵, deși conform Decretului Lege din 9 August 1940 nu se mai cere evreilor această condițiune pentru a putea exercita îndeletnicirile ce le mai rămân îngăduite.

Dar în orice caz, art. 16 lit. b. a Decretului Lege din 9 august 1940 acordă tuturor evreilor, chiar celor din categoria I-a și a III-a, cari trebuie să înceteze activități ce nu le mai sunt permise, un termen de 6 luni pentru lichidarea lucrărilor și drepturilor lor, respectându-se contractele în curs de executare. Acest termen este edictat în favoarea tuturor celor ce exercită o profesiune în mod independent (comercianți, avocați, etc.) și deci nu poate fi scurtat – spre deosebire de ex. de funcționarii publici și particulari cari trebuie concediați în termenele maxime prevăzute în art. 16 a. și c, dar cari pot fi concediați chiar și imediat.

Avocații nu sunt funcționari publici, ci liberi profesioniști și așa au fost calificați expres prin Statut fiind încadrați la art. 7 b. (profesiuni), nu la art. 7

a. (funcționari publici). În consecință ei beneficiază evident de termenul de lichidare de 6 luni din art. 16 b.

Deci chiar dacă fac parte din categoria I-a sau a III-a, ei nu pot fi suspendați ori radiați din Barou, căci atunci nu mai pot lichida lucrările și drepturile lor și nu mai pot continua executarea lucrărilor în curs. Cazul lor nu diferă întru nimic de acela al comercianților cărora nu li se poate închide magazinul pe timpul celor 6 luni de lichidare. Asemenea măsuri merg deci în contra literei și scopului art. 16b din Statut care astfel nu-și mai primește unica aplicare pentru care a fost edictat.

De aceea vă rugăm, domnule ministru, să binevoiți a interveni pe lângă Barouri pentru ca:

1. Să nu ia nicio măsură cu privire la avocații sau stagiarii evrei, fără a le fi dat mai întâi posibilitatea să depună actele în vederea dovedirii categoriei din care fac parte;

2. În niciun caz să nu-i suspende ori să-i radieze cu efect imediat, ci să le dea preaviz de lichidare de 6 luni, ei putând practica pentru lichidare în acest interval.

Primiți, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE JUSTIȚIE

ANIC, fond M.J.D.J., dosar 114/1940, filele 222-223.

1940, august 24. U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la un anteproiect de lege pentru organizarea Corpului de avocați, prin care se va interzice avocaților evrei de a pleda la Înalta Curte de Casație, la Curțile Criminale, la Instanțele Fiscale ș.a. Cum, prin Statutul din 9 august 1940, avocații evrei din categoria a doua nu și-au pierdut dreptul de a pleda la toate instanțele, adoptarea unei astfel de legi înseamnă încălcarea prevederilor Statutului. Se cere ca, în cazul în care anteproiectul de lege cuprinde dispoziția respectivă, să se dispună înlăturarea ei.

Domnule Ministru,

Aflând din ziare că se lucrează la anteproiectul de lege pentru organizarea Corpului de avocați și din zvonuri, că prin acest anteproiect care interzice avocaților evrei dreptul de a pleda la Înalta Curte de Casație, la Curțile Criminale, la Instanțele fiscale, precum și de a reprezenta părțile în fața autorităților administrative, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a vedea că o asemenea dispoziție ar fi în contradicere cu dispozițiunile D.L. privitor la Starea Juridică a evreilor.

Din momentul ce s-a dat evreilor un statut, toate legile trebuie să țină seama de el, altfel n-ar mai exista o stare juridică a evreilor.

Acest statut rezervă unora dintre Departamente de a lua măsuri în completare sau a reglementa cu totul anumite activități, *de unde rezultă că pentru celelalte, nicio reglementare specială nu mai este cu putință.*

Într-adevăr prin art. 8 s-a rezervat Consiliului de Miniștri de a decide norme pentru evreii din categoria întâia în ce privește profesiunile libere; prin art. 10 s-a rezervat Ministerelor Apărării Naționale și Finanțelor a reglementa muncile sau dările fiscale pentru cei ce nu mai îndeplinesc serviciul militar; prin art. 11 s-a rezervat Ministerului Agriculturii întocmirea unui Regulament privitor la exproprierea bunurilor agricole; prin art. 12 s-a rezervat Ministerului competente a reglementa prevederile art. 7 lit. h; prin art. 15 s-a stabilit că Ministerul Educației Naționale va reglementa problemele de învățământ.

Mai mult prin art. 9 s-a decis că drepturile legalmente dobândite ale evreilor din categoria a II-a se mențin cu excepțiile cuprinse în art. 11²⁶ și 13²⁷. Cum evreii avocați au dobândit dreptul de a pleda la toate instanțele, apare că este cu neputință ca verice lege să le îngrădească dreptul de a profesa.

De altfel această dispoziție expresă era inutilă căci un statut este prin definiție incompatibil cu legi izolate care să retragă drepturi, căci atunci Statutul încetează a fi Statut.

În adevăr dacă prin legea avocaților s-ar interzice celor ce au dreptul de a profesa să practice înaintea unora din instanțe, nimic nu s-ar opune ca altă lege să le retragă dreptul de a profesa și înaintea altor instanțe ceea ce ar anihila însuși dreptul. Apoi, deși arhitecții, medicii, contabilii pot profesa – cu excepția expertizelor ce le sunt interzise – alte legi le-ar putea interzice să profeseze în anumite orașe la anumiți pacienți, în anumite ramuri. Doctorii n-ar putea să fie oculiști, interniști; arhitecții n-ar avea voie să clădească imobile de la un anumit număr de etaje. Etc.

Sperăm, Domnule Ministru, că veți binevoi a aprecia justețea celor de mai sus, și că dacă într-adevăr anteproiectul ar cuprinde asemenea dispozițiuni, veți binevoi a dispune înlăturarea lor.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL JUSTIȚIEI

ANIC, MJDJ, dosar 114/1941, vol. I.

16

1940, august 25. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la publicarea unui jurnal al Consiliului de Miniștri prin care Ministerul de Interne este autorizat să stabilească domiciliu obligatoriu unui număr de 484 de persoane. Conform comentariului din presă, persoanele respective sunt evrei acuzați de alarmism. În realitate, jumătate dintre cei nominalizați nu sunt de etnie evreiască. Se cere ca pe viitor să nu se mai îngăduie astfel de dezinformări, de natură să creeze atmosferă antievreiască.

DOMNULE MINISTRU,

Ziarele de după-amiază („Seara”, „Ordinea”) cu data de 25 august a.c. publică cu litere groase și la loc important, informația că: „Monitorul Oficial” publică un Jurnal al Consiliului de Miniștri prin care se autoriză ministerul de Interne să stabilească domiciliul obligatoriu la un număr de 484 alarmiști evrei.

Verificând informația, observăm că este inexactă întrucât abia jumătate dintre cei menționați în Jurnalul Consiliului de Miniștri sunt evrei. (M.O. No. 195, pag. 4564-4568 din 24 august 1940).

Deoarece din inexactitatea informației rezultă evident tendința de a arunca oprobiul asupra unei întregi populațiuni a țării, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a interveni pe lângă Serviciul Cenzurii pentru ca pe viitor să nu fie îngăduite informațiuni de natură a aduce tulburări în ordinea publică.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni²⁸.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 2/1940, f. 6.

1940, august 28. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se cere aprobare pentru convocarea unei conferințe a Comunităților Evreiești din sudul Bucovinei, în vederea reorganizării lor în urma dezorganizării care a avut loc odată cu ocuparea Bucovinei de Nord, prin ultimatumul sovietic din 28 iunie 1940.

DOMNULE MINISTRU,

Cunoașteți și din petiționările noastre anterioare soarta evreilor evacuați din Bucovina. Cunoașteți din aceleași petiționări eforturile făcute mai ales de Comunitatea Evreilor din Suceava de a veni în ajutorul refugiaților. Putem totuși spune că atât aceasta cât și celelalte Comunități bucovinene din teritoriul rămas sub stăpânirea de veci a Patriei noastre, și-au făcut, sub controlul autorităților românești locale, toată datoria.

Este vorba acum ca aceste Comunități și anume din Suceava, Siret, Solca, Gura-Humorului, Moldovița, Vama, Câmpulung, Vatra-Dornei și Ițcani-Gara, sleite din punctul de vedere al veniturilor lor, să încerce o regenerare într-o Uniune, așa cum au format și în trecut Uniunea Comunităților Evreiești din Bucovina, care își avea în frunte Comunitatea Evreilor din Cernăuți. Aceste Comunități trebuie să-și refacă bugetul spre a putea face față tuturor nevoilor, spre a putea plăti salariile funcționarilor și a întreține instituțiile lor religioase, culturale și de asistență socială²⁹.

În vederea celor de mai sus, ne permitem, Domnule Ministru, a vă ruga să binevoiți a dispune aprobarea convocării conferinței la Suceava sus-arătatelor Comunități, conferință la care să participe eventual câte un delegat de fiecare Comunitate; în acest caz, să dispuneți totodată ca Pretoratele și Prefecturile să elibereze fiecărui delegat autorizația respectivă, înștiințând și Poliția județeană din Suceava de autorizarea acestei conferințe.

Mulțumindu-vă, vă rugăm să primiți, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, f. 61.

1940, septembrie 11. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale. Se referă la Decizia ministerială din 29 august 1940, care stabilește regimul evreilor în învățământ, excluderea sau limitarea numărului evreilor în învățământul public și particular de toate gradele; interzicerea sau limitarea exercițiului profesional al corpului didactic evreiesc; înlăturarea evreilor din școlile profesionale. Se cere retragerea Deciziei care violează legislația în vigoare.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoarea a vă alătura un memoriu privitor la Deciziunea no. 153.377/ 29 august c, dată în executarea art. 15³⁰ din Statutul Juridic al evreilor, stabilit prin Decretul-Lege din 9 august c.

Rezumând, avem onoarea a vă supune următoarele

Deciziunea care stabilește regimul evreilor din învățământ, după ce evreii români s-au adăpat, generație după generație la izvoarele științei românești, duce la:

1. Excluderea sau limitarea numărului evreilor din învățământul public și particular de toate gradele;
2. Interzicerea sau limitarea exercițiului profesional al corpului didactic evreiesc în școlile publice și particulare și chiar în școlile evreiești de toate gradele;
3. Înlăturarea în viitor a evreilor din școlile profesionale.

Toate aceste interdicțiuni și îngrădiri lovesc greu în simțămintele noastre de fii credincioși ai Țării și sunt contrare însuși statutului Juridic al evreilor stabilit prin D.L. din 9 august c, pe temeiul căruia a fost dată deciziunea privitoare la regimul evreilor în învățământ. Or, acest regim fiind stabilit în baza D.L. din 9 August c, el trebuia să țină seama de acest D.L. și de textele la care se referă.

Decretul Lege din 9 august c. lasă evreilor din toate categoriile accesul liber în unele profesii și precizează profesiunile interzise fiecăreia din ele³¹. Prin același D.L. se rezervă Consiliului de Miniștri dreptul de a limita numai pentru viitor și numai pentru evreii din categoria întâia accesul în unele profesii limitativ enumerate.

De aici se impune concluzia că regimul învățământului pentru evrei, ce urma să fie stabilit potrivit art. 15 din Statutul Juridic al evreilor, trebuia să fie sincronizat cu regimul profesiunilor; deci, accesul la învățământul public și particular trebuia să fie:

Liber în învățământul care pregătește tineretul pentru exercițiul profesiunilor permise și

Interzis în învățământul care prepară în vederea exercițiului profesiunilor prohibite,

Limitat evreilor din categoria întâia la accesul școlilor care prepară la exercițiul profesiunilor limitate de către Consiliul de miniștri.

Tot d-aci rezultă că corpul didactic evreiesc pregătit în școala românească și însuflețit de sentimente românești trebuia să-și păstreze dreptul de a preda toate materiile în școlile confesionale evreiești, întrucât profesiunea de învățător, institutor sau profesor nu este nici interzisă evreilor din vreuna din categoriile stabilite de Statutul Juridic, nici limitată la anumite materii. Mai rezultă că profesorii evrei, a căror pregătire și conștiinciozitate profesională au fost strălucit dovedite și recunoscute, puteau să continue a funcționa ca directori, întrucât această funcțiune nu le este interzisă prin Statutul Juridic care nici nu creează privilegii între evrei în lăuntru obștilor religioase evreiești și al instituțiilor lor.

Decizia no. 153.377 din 29 august 1940 – după cum arătăm amănunțit în memoriul alăturat, – interzice în mod virtual accesul tuturor evreilor, fără deosebire de categorie, în învățământul public sau particular, de toate gradele, zădărniciind prin aceasta accesul lor în profesiunile ce le sunt vădit permise. Trei sferturi din populația evreiască din țară este astfel împiedicată de a îmbrățișa pe viitor orice îndeletnicire manuală și orice funcțiune particulară în comerț, industrie etc., care nu le sunt totuși interzise prin Statutul juridic.

Mai mult încă: trei sferturi din populațiunea evreo-română este condamnată în viitor la analfabetism, întrucât după ce se interzice evreilor accesul în școlile publice, li se ia și dreptul de a se pregăti în familie și de a da examene în particular.

Memoriul alăturat a fost redactat înainte de a se fi suspendat Constituția³². Menținem însă argumentarea noastră, întrucât temeiurile bazate pe Constituție rămân valabile, deoarece Decizia No. 153.377 din 29 august c. fiind dată în timpul când Constituția nu era abrogată, trebuie examinată sub raportul legilor în vigoare la data apariției ei.

De altfel, suspendarea Constituției nu înseamnă numai suspendarea garanțiilor libertăților individuale pentru întărirea puterii executive centrale în interesul existenței Statului, iar nu și suspendarea libertății, obligativității și gratuității învățământului.

În orice caz, suspendarea Constituției, având de efect numai suspendarea libertăților individuale, principiul egalității tuturor înaintea legilor, nu este suspendat, iar *temeiul memoriului nostru este tocmai respectul egalității între cetățeni fără deosebire de religie.*

De altfel, drepturile la învățământ ale evreilor fiind reglementate prin legi,

nu pot fi anulate prin decizii.

În sfârșit, textele constituționale invocate de noi, nefiind texte generale ci speciale, iar respectul lor fiind cerut de art. 15 din Statutul Juridic al evreilor, ele se găsesc virtual înscrise în D.L. din 9 august 1940, a cărei aplicare nu este suspendată și urmează deci a fi ținută în seamă.

Adăugăm că în toate proclamațiile sale de după suspendarea Constituției, domnul general Ion Antonescu, Conducătorul Statului și Președintele Consiliului de Miniștri, a subliniat imperativul legalității și al omeniei. În memoriul alăturat arătăm amănunțit că Decizia No.153.377 din 29 august c., nici nu respectă legea pe temeiul căreia a fost dată, nici nu respectă persoana umană, respect izvorât din viața și tradiția poporului român, când condamnă o populațiune loială și devotată Țării la analfabetism și la crunta pauperizare, împiedicând-o și de a emigra, căci cunoașterea unei meserii este o condițiune esențială pentru emigrare.

Mai adăugăm că legiuirile posterioare D.L. din 9 august c., precum Legea avocaților, Codul Civil, Codul Comercial, etc. conțin texte exprese prin care sunt menționate prevederile Statutului Juridic al evreilor.

Numai Deciziunea prin care se stabilește regimul evreilor în învățământ este în totul contrarie D.L. din 9 august c.

Nădărdum, Domnule Ministru, că apreciind temeinicia plângerilor noastre, veți binevoi a dispune retragerea Deciziei No. 153.377 din 29 august c., și înlocuirea ei prin dispozițiuni bazate pe D.L. din 9 august c., care stabilește Statutul Juridic al evreilor.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, odată cu încredințarea deosebitei noastre considerațiuni, asigurarea profundei gratitudini a evreilor români pentru opera de dreptate și legalitate pe care sperăm că veți binevoi a ne-o hărăzi³³.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Ancel, *Doc.* vol. I, pp. 477-479.

Anexa la Memoriul din 11 septembrie

Studiu elaborat de conducerea F.U.C.E. privind consecințele Deciziei nr. 153.377 din 29 august 1940 a Ministerului Educației Naționale, prin care s-a limitat accesul evreilor la învățământul de stat și particular de toate gradele. Studiul a însoțit memoriul înaintat de F.U.C.E. la 11 septembrie 1940.

MEMORIU

Privitor la regimul învățământului evreilor statornicit prin Decizia 153.377/29 august 1940

Prin art. 15 al D.L. privitor la starea juridică a evreilor, s-a stabilit că „DISPOZIȚIUNI LEGALE SPECIALE” vor reglementa „REGIMUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI EVREILOR” dar s-a îngrădit legiferarea asupra acestei materii la „ÎN LIMITELE ART.10 ȘI 21 DIN LEGEA CONSTITUȚIONALĂ DE LA 27 FEBRUARIE 1938”.

Prin Decizia nr. 153.377/29 august 1940 (M. Of. 31 august 1940), s-au luat dispozițiuni privitoare la învățământul evreilor fără a se respecta FORMA în care ele se puteau statornici și s-au ordonat măsuri care depășesc limitele D.L. în baza căruia ele au fost luate, cât și limitele constituționale, fără a se respecta FONDUL drepturilor evreilor în învățământ.

I. EXAMINAREA LIMITELOR ÎN CARE SE POATE REGLEMENTA ÎNVĂȚĂMÂNTUL EVREILOR

1. ÎN CEEA CE PRIVEȘTE FORMA.

D.L. din 9 august statornicește FORMA în care diferitele măsuri pe care le autorizăm, vor avea să fie luate de către Ministerele competente. Astfel, art. 5 cere un JURNAL AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI, art. 10, 11 ȘI 12, REGULAMENTE DE ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ GENERALĂ; art. 10, O LEGE; iar art.15 cere în ceea ce privește învățământul „DISPOZIȚIUNI LEGALE SPECIALE ÎN LIMITELE ART.10 ȘI 12 DIN LEGEA CONSTITUȚIONALĂ DE LA 27 FEBRUARIE 1938”.

Din diversitatea termenilor întrebunțați de legiuitor rezultă, fără putință de îndoială, că a avut în vedere, pentru fiecare chestiune, luarea măsurilor legale de categoria ierarhică a celor care au reglementat până în prezent chestiunile respective. CUM ÎNVĂȚĂMÂNTUL EVREILOR S-A REGLEMENTAT PRIN LEGE, SE CER LEGI SPECIALE.

Termenii întrebunțați de D.L. nu sunt de altfel întâmplători, ei sunt comandați atât de principiile de drept public privitoare la ierarhia dispozițiilor legale, cât și textele constituționale a căror respectare D.L. o impune.

În adevăr, articolele 10 și 22 din Constituție stabilesc FORMA și FONDUL drepturilor în materie de învățământ.

În ceea ce privește FORMA, art.10 decide că libertatea învățământului va fi reglementată prin LEGI, iar art. .21, că învățământul este liber în condițiunile stabilite prin LEGI SPECIALE.

În rezumat, o dispozițiune luată prin lege nu se poate modifica decât printr-o lege; *Regulamentele* sau *Deciziile* se pot modifica prin

Regulamente și Decizii noi, fără însă a se modifica sau a adăuga la legea pe baza căreia au fost date.

Din moment ce în aplicarea art. 10 și 21 din Constituție, s-au promulgat Legi privitoare la învățământul public și particular, primar, secundar, profesional și superior, care se aplicau și evreilor sau numai evreilor, apare evident că în virtutea textelor constituționale, în virtutea principiilor de drept public și în virtutea dispozițiilor exprese din D.L. din 9 august, numai o LEGE putea modifica regimul acestora.

2. ÎN CEEA CE PRIVEȘTE FONDUL

D.L. din 9 august condiționează în art.15 măsurile ce urmează a se lua, de respectare a articolelor 10 și 21 din Constituție, precum și de respectare a drepturilor stabilite prin chiar Decretul Lege.

a/. ART. 10 DIN CONSTITUȚIE. Acest text decide între altele că:

„ROMÂNII se bucură de libertatea învățământului în condițiunile statornicite prin legi”.

Din trimiterea la acest text rezultă, că Statutul evreilor recunoaște că evreii intră în calificarea de „ROMÂNI”, că ei au dreptul să se bucure de libertatea învățământului în același mod cu toți ceilalți ROMÂNI; „DISPOZIȚIILE LEGALE SPECIALE”, anunțate prin art. 15 din Statut, nu pot rupe această egalitate de situație între „români”, după originea lor etnică sau după religia lor și că ea curmă orice controversă cu privire la egalitatea evreilor cu toți ceilalți români, în ceea ce privește DREPTURILE CONSTITUȚIONALE ÎN GENERE ca și DREPTUL LA ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN SPECIAL.

De altfel, chiar în lipsa unei trimiteri exprese la Constituție, era neîndoielnic că, pe dată ce, potrivit art. 10: „Românii se bucură de libertatea învățământului”, TOȚI ROMÂNII, – deci și cei de religie mozaică, se bucură de această libertate.

Orice încercare de a se stabili între români, după religie, INEGALITĂȚI ÎN DREPTURI ȘI EGALITĂȚI ÎN DATORII este expres înlăturată de textele constituționale privitoare la datorii.

Astfel, capitolul II – care stabilește drepturile – și în care se află articolele 10 și 21 este intitulat:

„DESPRE DREPTURILE ROMÂNILOR”

iar în capitolul I – care stabilește datoriile – este intitulat:

„DESPRE DATORIILE ROMÂNILOR”

Ceea ce exclude orice deosebire.

Mai mult, în capitolul despre datorii, art. 4 vorbind despre ROMÂNI spune:

„TOȚI ROMÂNII FĂRĂ DEOSEBIRE DE ORIGINE ETNICĂ ȘI CREDINȚĂ RELIGIOASĂ SUNT DATORII.....”

iar art. 5 vorbind despre „CETĂȚENI ROMÂNI” spune:

„TOȚI CETĂȚENII ROMÂNI FĂRĂ DEOSEBIRE DE ORIGINE ETNICĂ ȘI CREDINȚĂ RELIGIOASĂ SUNT EGALI ÎNAINTEA LEGII.....”

Din momentul ce Constituția distinge „CETĂȚENI ROMÂNI” și „ROMÂNI, FĂRĂ DEOSEBIRE DE ORIGINE ETNICĂ”, devine evident că „ROMÂN” nu este echivalent cu „ETNIC”, căci dacă prin „ROMÂN” s-ar înțelege numai „ETNIC”, nu s-ar putea vorbi despre „ROMÂNI FĂRĂ DEOSEBIRE DE ORIGINE ETNICĂ”, după cum se vorbește despre „CETĂȚENI ROMÂNI FĂRĂ DEOSEBIRE DE ORIGINE ETNICĂ”. Această interpretare este confirmată și de alte texte constituționale și de precedentele Constituțiuni.

În adevăr, art. 67 din Constituție decide că:

„NU POATE FI MINISTRU DECÂT ACEL CARE ESTE ROMÂN DE CEL PUȚIN TREI GENERAȚII”.

Ceea ce exclude ideea că „ROMÂN” ar fi sinonim cu „ROMÂN DE ORIGINE ETNICĂ” și deci, potrivit cu „CETĂȚEAN ROMÂN” și ideea egalității la datorii și a inegalității la drepturi, căci a fi Ministru nu este o datorie, ci un drept.

Precedentele legislative confirmă și ele această interpretare. Constituția din 1923, prin art. 5, 8 și 21 corespunzătoare articolelor 4, 5 și 10 din noua Constituție, a întrebuițat și ea, când termenul de „ROMÂN”, când pe cel de „CETĂȚEAN ROMÂN”.

Un deputat, temându-se ca nu cumva termenul de „ROMÂN” să înlăture populația de origine etnică neromânească, a cerut înlocuirea lui cu „CETĂȚEAN ROMÂN”. Atât raportorul cât și Banca Ministerială și Adunarea Constituțională au fost unanimi că termenul de „ROMÂN” este mai cuprinzător, iar nu mai îngust decât „CETĂȚEAN ROMÂN”, că acest din urmă termen cuprinde numai pe cei ce se bucură de drepturile politice, pe când cel dintâi cuprinde și pe aceia cari nu se bucură sau au pierdut exercițiul acestora, ca femeile, minorii, interzișii etc.

Din moment ce termenii „ROMÂN” și „CETĂȚEAN ROMÂN” se aplică fără deosebire și românilor de origine etnică și celor de altă origine etnică; din moment ce art. 5 din Constituție dispune că toți românii sunt egali înaintea legii din punctul de vedere al datoriilor și din moment ce nici art. 10 și niciun alt text din capitolul DESPRE DREPTURILE ROMÂNILOR nu distinge între „ROMÂNI” după origine etnică din punctul de vedere al drepturilor, apare evident că în executarea dispozițiilor art.15 din D.L. din 9 august nu se poate introduce nicio distincție, nicio inegalitate fără a se viola atât principiul de drept natural că la egalitatea de datorii corespunde egalitatea de drepturi, cât și textele Constituției scrise, Constituție care nu numai că nu cunoaște asemenea distincție, dar o și exclude.

b/. ARTICOLUL 21 DIN CONSTITUȚIE. Acest text așezat în Capitolul II intitulat „DESPRE DREPTURILE ROMÂNILOR” decide că:

„ÎNVĂȚĂMÂNTUL ESTE LIBER ÎN CONDIȚIILE STABILITE PRIN LEGI SPECIALE ȘI ÎNTRUCÂT NU VA FI CONTRA BUNELOR MORAVURI, ORDINII PUBLICE ȘI INTERESELOR DE STAT”.

Și că:

„ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR ESTE OBLIGATORIU. ÎN ȘCOLILE STATULUI ACEST ÎNVĂȚĂMÂNT ESTE GRATUIT.”

Art.15 din D.L. din 9 august, hotărând respectarea acestui articol, iar acest articol fiind pus în capitolul „DESPRE DREPTURILE ROMÂNILOR”, apare evident că Statutul Evreilor recunoaște acestora aceeași libertate ca și românilor etnici, adică le-o recunoaște fără alte îngrădiri decât acelea determinate pentru grija bunelor moravuri, ordinea publică și interesele Statului, STATORNICIND ÎNSĂ CĂ ȘI ACESTE ÎNGRĂDIRI NU POT NICI ELE SĂ FIE STABILITE DUPĂ CRITERIUL CREDINȚEI RELIGIOASE.

Din moment ce același art. 21 stabilește că învățământul primar este gratuit în școlile Statului și că el este obligatoriu pentru TOȚI ROMÂNII; din moment ce mai ales învățământul primar fiind obligatoriu, reprezintă O DATORIE A ROMÂNILOR și din moment ce potrivit art. 5, toți cetățenii români fără deosebire de origine etnică sunt egali înaintea legii din punctul de vedere al DATORIILOR, apare evident – chiar în ipoteza inegalității de drepturi între români, după origine – că dispozițiile legale, ce urmează a fi luate în aplicarea art. 15 din Statutul Evreilor nu pot să introducă inegalități în accesul evreilor în Școlile Statului, căci asemenea inegalități ar suprima gratuitatea și obligativitatea învățământului pentru toți românii.

DIN MOMENT CE STATUTUL LIMITEAZĂ ACCESUL ÎN UNELE PROFESII, ȘI LASĂ LIBERE CELELALTE, DISPOZIȚIILE PRIVITOARE LA ÎNVĂȚĂMÂNT NU POT INTERZICE SAU LIMITA ACCESUL ÎN ȘCOLI ÎN AȘA FEL ÎNCÂT SĂ RĂPEASCĂ DREPTURILE STABILITE PENTRU EXERCITIUL PROFESIUNILOR.

c/. DISPOZIȚII STATUTARE

Dispozițiile legale ce urmează a se lua cu privire la învățământul evreilor sunt îngrădite nu numai de respectarea art. 10, 21 din Constituție, dar și de Statutul însuși.

În adevăr, o lege care stabilește o „SITUAȚIE JURIDICĂ”, un „STATUT”, este o lege de la care nu se poate deroga, dacă „SITUAȚIA JURIDICĂ” însăși n-ar fi fost în prealabil modificată.

STATUTUL A STABILIT CE POT ȘI CE NU MAI POT FACE ASTĂZI, ȘI CE POT FACE DAR NU VOR MAI PUTEA FACE ÎN VIITOR EVREII DIN FIECARE DIN CELE TREI CATEGORII.

În adevăr, art. 7 arată ce nu pot face în prezent și în viitor evreii din categoria întâia și a treia. Art. 8 autoriză expres ca un Jurnal al Consiliului de Miniștri să limiteze NUMAI unele dintre îndeletnicirile permise și NUMAI pentru evreii din categoria întâia. CEEA CE EXCLUDE PUTINȚA DE A SE LIMITA ACCESUL ÎN ACESTE ÎNDELETNICIRI ȘI PENTRU CEI DIN CATEGORIA A TREIA, ceea ce confirmă și al. 2 al aceluiași articol, care declară că evreii din categoria a treia vor putea să practice orice îndeletniciri, profesii și activități, în afară de excepțiile prevăzute în art. 7, 10, 11 și 13 și ceea ce confirmă și art. 9, care stabilește că drepturile legalmente dobândite de evreii din categoria a doua se respectă cu excepțiile din art. 11 și 13, DE UNDE REZULTĂ CĂ NICIO DISPOZIȚIE LEGALĂ NU POATE FI LUATĂ CONTRA PREVEDERILOR ACESTEI LEGI, CARE FIIND O LEGE FUNDAMENTALĂ ÎN CEEA CE PRIVEȘTE PE EVREI, NU POATE FI MODIFICATĂ INCIDENTAL.

Mai mult, Statutul nu s-a mărginit să stabilească ce pot face și ce nu pot face în prezent sau în viitor evreii din toate categoriile, DAR A STABILIT CINE, PE CE CALE ȘI ÎN CE LIMITE VA REZOLVA ANUMITE PROBLEME ÎN COMPLETAREA STATUTULUI.

Astfel, art.8 a autorizat Consiliul de Miniștri să îngrădească pentru viitor evreilor din categoria întâia exercițiul unor anume îndeletniciri și profesii, art. 10 a autorizat Ministerul Apărării Naționale ca printr-un regulament să statornicească muncile în care se transformă obligațiile militare, iar Ministerul de Finanțe să statornicească prin lege obligațiile fiscale care ar înlocui aceste munci; art. 11 a autorizat Ministerul Agriculturii să aducă un regulament privitor la exproprierea bunurilor rurale.

Din toate acestea rezultă că DISPOZIȚIUNILE LEGALE BAZATE PE ART. 15 DIN STATUT NU POT FI LUATE DECÂT CU RESPECTUL ART. 10 ȘI 21 DIN CONSTITUȚIE ȘI CU RESPECTUL DREPTURILOR STABILITE PENTRU DIFERITELE CATEGORII DE EVREI PRIN STATUT, ADICĂ RESPECTAREA ACCESULUI LOR ÎN DIFERITELE PROFESII, CEEA CE EXCLUDE UN REGIM AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI CARE SĂ FACĂ IMPOSIBIL ACCESUL ÎN TOATE PROFESIUNILE PERMISE.

II. ISTORICUL LEGILOR PRIVITOARE LA ACCESUL EVREILOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

Cea dintâi Constituție a României ca și cele ce i-au urmat au stabilit egalitatea înaintea legilor, libertatea învățământului și obligativitatea și gratuitatea învățământului primar.

În executarea acestor principii, legea instrucțiunii din 25 noiembrie 1864 a statuat în art. 31 că instrucțiunea elementară este obligatorie pentru „TOȚI COPIII DE AMBELE SEXE”, deci și pentru evrei, cari, fără nicio deosebire, au și fost primiți în învățământul de Stat

Ulterior, interpretându-se Constituția în sensul că ea s-ar aplica numai „ROMÂNILOR” – că deci egalitatea înaintea legilor, de libertatea învățământului și de obligativitatea și gratuitatea învățământului primar, beneficiază numai „FIII DE ROMÂNI”. Legea asupra învățământului primar și normal primar din 23 mai 1893 a statuat, că învățământul primar este obligatoriu și gratuit pentru „ROMÂNI”, iar Legea Învățământului secundar și superior din 24 martie 1898 a statuat, că învățământul secundar nu este obligatoriu, dar este gratuit pentru „FIII DE ROMÂNI”. În consecință aceste legi au subordonat accesul „străinilor”, adică al evreilor neîncetățeniți, locurilor lăsate disponibile de „COPII DE ROMÂNI”, și i-au obligat pe evrei să plătească o taxă, Ministerul fiind autorizat a acorda dispensă elevilor „merituoși dar săraci”.

În ceea ce privește învățământul profesional, legea din 29 august 1901 a pus aceleași principii, limitând la 20% numărul străinilor, principii care se găsesc – mai puțin limita de 20% – în Regulamentul Școlilor de Menaj Externe din 1 august 1903, în Regulamentul Școlii de Menaj „Principesa Maria” din 14 august 1903, în Regulamentul pentru școlile elementare de meserii din 16 martie 1904, în Regulamentul pentru școlile superioare de comerț din 25 mai 1904 etc.

Aceste legi și regulamente au suferit modificări, dar în genere evreii au trăit sub același regim.

ESTE DE REȚINUT CĂ ÎN TOT ACEST TIMP FIII NATURALIZAȚILOR EVREI AU FOST ÎN TOTUL ASIMILAȚI FIILOR DE ROMÂNI.

De la încetățenirea lor în masă – prin D.L. din 29 decembrie 1918 și cele ce i-au urmat până la data Deciziei în discuție, evreii cetățeni români au urmat a fi asimilați, din punctul de vedere al învățământului, „fiilor de români” și aceasta de către toate guvernele, inclusiv Guvernul Goga-Cuza.

În rezumat situația a fost următoarea:

a) până la 1893, fiii de evrei, chiar acei ai căror părinți nu erau cetățeni, au fost admiși în mod egal cu fiii de români în școlile de toate gradele și toate categoriile.

b) de la 1893 până astăzi, numai evreii fii de naturalizați au fost admiși în mod egal cu fiii de români etnici, iar ceilalți, adică fiii celor neîncetățeniți, au fost admiși în limita locurilor disponibile, fără nicio limită în cele mai multe școli, cu o limită de 20% în câteva școli.

III. SINTEZA DECIZIUNII 153.377 / 29 AUGUST 1940

Deciziunea care face obiectul prezentului memoriu a luat următoarele hotărâri:

1/. ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR.

INTERZICE ÎN MOD ABSOLUT evreilor din categoriile întâia și a treia accesul școalelor de Stat; SUBORDONĂ accesul evreilor din categoria a doua la rămânerea de locuri disponibile după înscrierea tuturor elevilor

creștini; și ÎNGRĂDEȘTE la 6% proporția evreilor din toate categoriile preparați în familie, cari se prezintă la examenele particulare de învățământ primar.

2/. ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR.

INTERZICE ÎN MOD ABSOLUT evreilor din toate categoriile accesul în școlile model pe ținut, în liceele de aplicație ale școlilor normale superioare, precum și în orice altă școală secundară cu caracter special; SUBORDONĂ accesul elevilor evrei din categoria a doua în școlile secundare de Stat și în cele particulare românești rămânerii de locuri disponibile după înscrierea tuturor elevilor creștini; și ÎNGRĂDEȘTE și acest acces la o proporție de 6% pe clasă, chiar dacă locurile disponibile ar depăși acest procent; SUBORDONĂ accesul evreilor din categoria întâia și a treia la rămânerea de locuri disponibile DUPĂ ÎNSCRIEREA TUTUROR EVREILOR DIN CATEGORIA A DOUA, în cadrul aceiași cote de 6% pe clasă și îi supune LA TAXE SPECIALE fără a îngădui dispense pentru cei săraci dar merituoși; ÎNGRĂDEȘTE la 6% dreptul evreilor de toate categoriile preparați în familie la examenul particular, precum și accesul în clasele de bacalaureat, fixând cota de 6%, chiar pentru elevii absolvenți ai clasei a șaptea.

3/. ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL.

INTERZICE ÎN MOD ABSOLUT evreilor din toate categoriile accesul în școlile profesionale de Stat sau particulare româneștii; INTERZICE elevilor repetenți în orice clasă s-ar afla astăzi, să repete clasa; INTERZICE elevilor cari se află într-unul din ciclurile de a depăși ciclul în care se găsește și ÎNGRĂDEȘTE la 6% pe clasă numărul total al elevilor evrei de toate categoriile la examenele particulare, pentru elevii pregătiți în familie pentru cursul comercial.

4/. ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR.

Lasă la dispoziția Ministerului să stabilească în fiecare an și pentru fiecare Facultate sau școală superioara, numărul elevilor din categoria a doua, fără ca el să poată depăși 6% din numărul tuturor studenților creștini înscriși la fiecare Facultate și SUBORDONĂ accesul studenților din celelalte categorii numai în cazuri de valoare deosebită, valoare ce urmează a fi stabilită prin concurs și numai în limita aceleiași procent de 6% în care intră și evreii din categoria a doua; LASĂ LA DISCREȚIA PROFESORULUI RESPECTIV accesul evreilor din categoria a doua în laboratoare și săli de disecție și aceasta numai în limita locurilor disponibile și a proporției de 6%, și ÎNGRĂDEȘTE accesul evreilor din categoria întâia și a treia în laboratoare și seminarii, limitându-l la cazurile de excepțională valoare științifică a studenților, valoare ce se stabilește pe baza unui raport motivat supus Senatului Universității respective adresat Ministerului, publicat în Buletinul Ministerului, autorizația fiind reînnoibilă din 3 în 3 ani, potrivit activității științifice.

5/. ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ȘCOLILOR COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI.

DESFIINȚEAZĂ dreptul de publicitate școlilor secundare ce se vor înființa în viitor și ORDONĂ REVIZUIREA autorizațiilor acordate până în prezent, fără a stabili criteriile acestei revizuiți; PARE A INTERZICE Comunităților religioase dreptul de a mai întreține școlile profesionale existente de decenii și de a mai înființa altele, INTERZICE în învățământul de toate gradele, recrutarea corpului didactic evreiesc pentru mai mult de jumătate din materii pe cari le rezervă învățătorilor creștini, deși salariile se plătesc mai departe de Comunitate și INTERZICE recrutarea directorilor de școli dintre evreii din categoriile întâia și a treia, impunând deci directori creștini și interzice înlocuirea și a directorilor evrei recrutați din categoria a doua, rezervând acest drept Ministerului, adică impunând creștini.

6/. ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CORPUL DIDACTIC EVREIESC

INTERZICE în mod absolut corpului didactic evreiesc independent, de categoria căreia îi aparține, de a mai preda în școlile de orice grad sau categorie, limba română, istoria, geografia și dreptul, de a mai publica singuri sau în colaborare cu creștini sau de a edita, manuale sau material didactic. INTERZICE evreilor din categoria întâia și a treia dreptul de a mai fi Directori ai școlilor evreiești.

IV. MODIFICĂRI PROPUSE ÎN CAZUL CÂND DECIZIA AR FI TOTUȘI MENȚINUTĂ

1/. ÎN CEEA CE PRIVEȘTE EVREII DIN CATEGORIA A DOUA:

a) ELEVI

D.L. din 9 august 1940 împarte pe evrei în trei categorii, dintre cari cea de a doua compusă din cei naturalizați de lungă durată și din cei mai distinși dintre foștii luptători, – luptători pe linia de foc, invalizi, răniți, decorați și urmașii celor decedați, – reprezentând cu toții o infimă parte din numărul total al evreilor, – își păstrează pentru viitor toate drepturile, așa cum ele le erau conferite și folosite înainte de 9 august 1940, cu singurele excepții prevăzute chiar în D.L.

În adevăr, D.L., după ce în articolele 3-6 stabilește categoriile, în art.6-8 stabilește ce nu pot face evreii din categoriile întâia și a treia, IAR ÎN ART.9 HOTĂRĂȘTE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE PE EVREII DIN CATEGORIA A DOUA, CĂ DREPTURILE LEGALMENTE DOBÂNDITE LI SE RESPECTĂ CU EXCEPȚIA CĂ NU MAI POT DEVENI ÎN VIITOR FUNCȚIONARI PUBLICI, ȘI CU EXCEPȚIILE DIN ART. 11 ȘI 13.

Apare evident că din moment ce „DREPTURILE LEGALMENTE DOBÂNDITE” le sunt menținute cu singurele excepții din însuși D.L., regimul învățământului evreilor, care urmează să fie stabilit de Ministerul Educației Naționale potrivit art.15, nu poate în niciun caz și în niciun fel să le retragă sau să le reducă drepturile legalmente dobândite în învățământ.

Până la apariția D.L., accesul în școli, de orice grad sau categorie fiind liber și egal cu al tuturor fiilor de români, în condițiunile determinate de lege, concurs, ordinea mediilor etc., că măsurile ce urmau a fi luate în temeiul art.15 din D.L. nu puteau să le răpească aceste drepturi legalmente dobândite.

De altfel, PRIN FAPTUL CĂ DECIZIA LE INTERZICE SAU LIMITEAZĂ ACCESUL ÎN ȘCOLILE PRIMARE, SECUNDARE, PROFESIONALE, SUPERIOARE, LI SE RĂPEȘTE VIRTUAL SAU LI SE LIMITEAZĂ ACCESUL ÎN PROFESIUNI, ACCES CARE FIIND LĂSAT LIBER PRIN STATUT, ESTE INCOMPATIBIL CU DECIZIA, CARE ȘI DIN ACEST PUNCT DE VEDERE VIOLEAZĂ D.L. PÂNĂ LA A-L ANIHILA CU TOTUL.

Astfel fiind, ar urma ca Decizia să fie modificată lăsându-li-se nelimitat și necondiționat accesul în școlile de Stat și particulare românești de toate gradele și categoriile.

b) CORP DIDACTIC

Statutul prin art. 9, menține expres toate DREPTURILE LEGALMENTE DOBÂNDITE de evreii din categoria a doua cu excepția celor prevăzute în art. 9, 11 și 13. Prohibițiunea pentru membrii corpului didactic evreiesc din categoria a doua, de a preda anumite materii, de a edita sau publica manuale sau material didactic, le anulează drepturile dobândite prin lege; astfel fiind, ei urmează să fie autorizați a preda atât la școlile normale evreiești, cât și la celelalte școli ale Comunităților evreiești, toate materiile de studii, precum și de a redacta sau edita manuale sau material didactic.

2/. ÎN CEEA CE PRIVEȘTE EVREII DIN CATEGORIA ÎNTÂIA ȘI A TREIA:

Accesul ambelor categorii fiind complet liber în unele profesii, interzis în altele, expres menționate în Decretul Lege și putând fi limitat numai pentru viitor, numai în profesiunile indicate în D.L., numai pentru categoria întâia și numai printr-un Jurnal al Consiliului de Miniștri, urmează că regimul învățământului trebuie să fie sincronizat cu acel al profesiunilor în așa fel încât accesul în învățământul de Stat și particular românesc să rămână nelimitat pentru profesiunile permise, interzis numai pentru profesiunile interzise și limitat, numai pentru categoria întâia, în profesiunile în care accesul acestora va fi limitat în proporția ce se va fixa prin Jurnalul Consiliului de Miniștri.

Corpul didactic trebuie să poată preda toate materiile în școlile confesionale, întrucât profesiunea de dascăl în școlile Comunităților religioase nu este interzisă niciuneia dintre categorii, nici limitată la anumite materii, precum și să poată îndeplini funcția de director, întrucât Statutul nu interzice evreilor din categoriile întâia și a treia de a fi director în școlile evreiești și nici nu a creat privilegii între evrei în lăuntru vieții evreiești.

VI. MODIFICĂRI PROPUSE ÎN CAZUL CÂND S-AR CREDE CĂ SE POATE STABILII REGIMUL ȘCOLILOR DINCOLO DE MARGINILE ARĂTATE ÎN CAPITOLUL PRECEDENT.

ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR:

a) ELEVI

1/. Să fie autorizați a se înscrie în școlile de Stat – potrivit modalităților prevăzute în art. 110 din Legea Învățământului primar – în limita locurilor disponibile, după înscrierea fiilor de români etnici, fără nicio restricție de proporție și fără nicio plată de taxe, învățământul primar fiind obligatoriu și gratuit.

2/. În cazul în care n-ar mai fi locuri disponibile în școlile de Stat și astfel un număr de copii ar fi obligați să urmeze școlile profesionale, Statul să subvenționeze aceste școli pentru a-și îndeplini îndatorirea de a da învățământul obligatoriu și gratuit și având în vedere că părinții lor plătesc impozite, din care se acoperă cheltuielile gratuității învățământului primar.

3/. A se admite fără nicio limită la examenul în particular copii care au învățat în familie,

4/. În niciun caz, Decizia să nu se aplice elevilor aflați în școlile primare sau care au și trecut examenul în particular pentru una din clase.

b) ȘCOLILE COMUNITĂȚII:

5/. Să se acorde dreptul de publicitate în condițiile legii tuturor școlilor pe care Comunitățile evreiești s-ar vedea nevoite să le înființeze, să mențină dreptul școlilor cărora le-a fost acordat, renunțându-se la orice revizuire.

c) CORPUL DIDACTIC:

6/. Corpul didactic, care întrunește condițiile art. 108 din Legea Învățământului particular, sau care funcționează actualmente cu autorizație provizorie, să fie mai departe îndreptățit a preda toate materiile care a fost autorizat până în prezent, aceasta atât pentru a satisface cerințele pedagogice, care cer în mod imperativ un învățător unic la clasele primare, cât și pentru a nu duce la desființarea școlilor existente, quadruplând bugetul Comunităților, care ar avea să dubleze școlile și să se dubleze dascălii.

7/. Corpul didactic al școlilor normale evreiești să fie recrutat în primul rând dintre profesorii îndepărtați din învățământul secundar de Stat, prin aplicarea D.L. din 9 august 1940, iar profesorii din aceste școli să fie îndreptățiți a preda toate materiile de învățământ, căci altfel, pe de o parte numeroși evrei ar rămâne fără existență, îngreunând bugetul Comunităților, iar pe de altă parte înființarea școlilor normale ar deveni inutilă, dacă absolvenții ei n-ar putea preda decât dexteritățile, pe lângă cele două materii principale ce le rămân îngăduite, aritmetica și științele naturale și materiile secundare.

ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR ȘI PROFESIONAL:

a) ELEVI

1/. Elevii să fie admiși atât în învățământul secundar cât și profesional, în proporție de 6% pe țară sau de 20% pe clasă, având în vedere că repartizarea evreilor nu este egală în toată țara; că sunt județe unde evreii nu sunt în proporție de nici 1%, Mehedinți, Gorj, Dolj, Olt etc. iar altele în care proporția lor depășește 20%, Neamț, Iași, Botoșani etc.

2/. În cazul în care s-ar admite prima ipoteză, înscrierea să se facă prin Inspectoratele Școlare, iar repartizarea să se facă în liceele respective din localitatea unde domiciliază părinții sau în lipsă, în orașul cel mai apropiat, urmând ca ordinea acceptării lor să fie făcută după media obținută la examenul de admitere în clasa întâia sau a cincea, așa că accesul la examenul de intrare să nu fie îngăduit.

3/. Elevii cari au fost preparați în familie să aibă dreptul în limita locurilor disponibile, să fie primiți în clasa respectivă pe baza mediei obținute la promovarea clasei precedente.

4/. Să nu fie supuși la nicio taxă specială, întrucât ei sunt fiii de cetățeni, cari plătesc ca și ceilalți cetățeni, un impozit pentru școală, iar cei merituoși să poată fi scutiți de orice taxă.

5/. Să fie admiși fără nicio limită în școlile secundare particulare românești.

6/. În niciun caz, Decizia să nu se aplice elevilor aflați în școli secundare, comerciale, sau profesionale, sau cari au trecut examenul în particular pentru una din clase.

b) ȘCOLILE COMUNITĂȚII:

7/. Dreptul de publicitate al școlilor secundare, comerciale și profesionale existente să fie menținut, iar școlile ce s-ar crea în viitor să fie îndreptățite să-l obțină în condițiunile legii.

c) CORPUL DIDACTIC

8/. Corpul didactic actualmente autorizat – provizoriu sau definitiv, precum și cel care a fost îndepărtat de la Stat, să poată preda toate materiile fără distincție. Ar fi straniu ca profesorii evrei care au rămas în învățământul de Stat, să poată urma să predea limba română, istoria etc. în școlile secundare de Stat, iar cei ce au fost îndepărtați numai fiindcă intră în categoriile întâia și a treia, să piardă și dreptul de a preda în școlile evreiești materii pe care le-au predat până ieri în școlile de Stat.

9/. Directorii pot fi propuși dintre evreii de toate categoriile, iar înlocuirea lor să se facă ca și numirea lor cu autorizația Ministerului Educației Naționale.

ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR.

1/. Studenții să fie admiși în proporție de 6% din numărul total al studenților înscriși la toate Facultățile și Școlile superioare din țară.

2/. Frecventarea laboratoarelor și sălilor de disecție etc. să fie liberă tuturor celor înscriși, în ordinea clasificării la examen în cazul când n-ar fi locuri disponibile pentru toți studenții admiși.

ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL RELIGIOS EVREIESC

În școlile *Leșivot, Heder, Talmud Thora* în care nu se predă decât religia, limba de predare să poată fi ebraica sau idiș.

ANIC, fond C.E., dos. 19/1940, filele 1-6 și
ASRI, fond documentar, 7.635, filele 116-117.

ANEXA

CAROL al II-lea,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului Președintelui Consiliului Nostru de Miniștri și al ministrului Nostru secretar de Stat la Departamentul Justiției Nr. 108.670/1940;

Văzând și jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 1.953/1940;

Văzând avizul Consiliului Legislativ Nr. 283/1940;

În temeiul art. 46 din Constituțiune;

Am decretat și decretăm:

DECRET-LEGE

PRIVITOR LA STAREA JURIDICĂ A LOCUITORILOR EVREI DIN ROMÂNIA

Art. 1. — Situația juridică a evreilor este statornicită în condițiunile acestui decret cu putere de lege.

Art. 2. — Sunt socotiți evrei în înțelesul acestui decret cu putere de lege:

- a) Cei de religie mozaică;
- b) Cei născuți din părinți de religie mozaică;
- c) Creștinii născuți din părinți de religie mozaică, nebotezați;
- d) Creștinii născuți din mamă creștină și tată de religie mozaică, nebotezat;
- e) Cei născuți din mamă de religie mozaică, afară din căsătorie;
- f) Femeile intrând în alineatele premergătoare, căsătorite cu creștini, dacă au trecut la creștinism cel mai târziu un an înainte de înființarea Partidului Națiunii.

Evreii de sânge, atei, sunt socotiți evrei în sensul acestui decret cu putere de lege.

Trecerea la creștinism a celor de religie mozaică, după punerea în aplicare a decretului, nu schimbă calitatea de evreu astfel cum este

statornicită de acest decret cu putere de lege.

Cei ce fac parte, la publicarea prezentului decret cu putere de lege din comunitățile religioase evreiești, suni socotiți de religie mozaică.

Art. 3. — Evreii se împart, în ceea ce privește starea lor juridică, în trei categorii, numite în acest decret cu putere de lege: categoria 1-a, categoria 2-a și categoria a 3-a.

Art. 4. — Categoria 1-a este alcătuită din evreii veniți în România după 30 decembrie 1918.

Art. 5. — Categoria 2-a în înțelesul acestui decret cu putere de lege, este alcătuită din:

a) Cei ce au căpătat naturalizarea prin lege individuală sau dispozițiune legală individuală, până la 30 decembrie 1918;

b) Cei ce au dobândit naturalizarea, în mod colectiv, în temeiul art. 7, par. 2, lit. c. din Constituția modificată la 1879, servind Țara sub Drapel, în timpul războiului pentru Independență;

c) Cei ce, locuind în Dobrogea, au dobândit naturalizarea în temeiul art. 133 adițional al Constituției din 1879, art. 4 al legii din 9 martie 1880, în temeiul legii din 19 aprilie 1909, din 14 aprilie 1910 și 3 Martie 1912;

d) Cei ce au luptat în linia de foc, în războaiele României, pentru România, cu excepția celor căzuți, individual, prizonieri, celor dispăruți, sau trecuți în teritoriul ocupat;

e) Cei răniți, decorați, citați cu ordin pentru acte de bravură în timpul războiului;

f) Urmașii celor morți în războaiele României și urmașii celor cuprinși în alineatele precedente.

Art. 6. — Categoria 3-a este alcătuită din evreii care nu fac parte din categoriile 1-a și a 2-a.

Art. 7. — Evreii prevăzuți în categoria 1-a și a 3-a, nu pot fi:

a) Funcționari publici, de orice fel, cu și fără salariu și colaboratori direcți la activitatea serviciilor publice;

b) Membrii în profesiunile care au prin natura lor legătură directă cu autoritățile publice, ca notari publici, avocați, experți și alte îndeletniciri asemănătoare;

c) Membri în consiliile de administrație ale întreprinderilor de orice natură, publice și particulare;

d) Comercianți în comunele rurale;

e) Comercianți de băuturi alcoolice și deținători de monopoluri, cu orice titlu;

f) Tutori sau curatori ai incapabililor care sunt de religie creștină;

g) Militari;

h) Exploatatori sau închiratori de cinematografe, editori de cărți, ziare și reviste românești, colportori de imprimate românești și deținătorii oricăror mijloace de propagandă națională românească;

i) Conducători, membri și jucători în asociațiile sportive naționale;

j) Oameni de serviciu în instituțiile publice.

Art. 8. — Evreii prevăzuți în categoria I-a vor putea exercita îndeletnicirile și profesiunile libere în limitele ce se vor arăta printr-un jurnal al Consiliului de Miniștri. Aceștia nu pot candida și nu pot fi aleși în consiliile și comitetele conducătoare ale îndeletnicirilor și profesiunilor libere organizate prin legi.

Evreii prevăzuți în categoria 3-a pot să practice orice îndeletniciri, profesii și activități, în afară de excepțiile acestui decret cu putere de lege, pentru această categorie, prevăzute în art. 7, 10, 11, 13.

Art. 9. — Drepturile, legalmente dobândite, ale evreilor din categoria 2-a se mențin cu excepțiile cuprinse în art. 11 și 13. Cei care nu sunt funcționari publici la data publicării decretului, nu pot dobândi în viitor vreo funcțiune publică.

Art. 10. — Obligațiunile militare, fiind obligațiuni de onoare, se transformă în virtutea acestui decret cu putere de lege, pentru evreii din România, din categoria 1-a și a 3-a, fie în obligațiune fiscală statornică în limitele ce se vor reglementa după puterile materiale ale fiecărui evreu și după considerațiunea dacă a făcut sau nu serviciul militar, fie în obligațiune de muncă, potrivit nevoilor Statului și instituțiilor publice, la muncile de interes obștesc, după capacitatea și situația fiecăruia.

Evreii din categoria 2-a nu pot fi militari de carieră.

Ministerul Apărării Naționale este autorizat să dezvolte aceste norme de ordine publică și să statornicească condițiile aplicării lor, printr-un regulament de administrație publică generală. Ministerul de Finanțe, prin lege, va stabili condițiile de aplicare ale obligațiunii fiscale.

Art. 11. — Evreii aparținând oricărei categorii, nu pot dobândi proprietăți rurale în România.

Ministerul de Agricultură este autorizat să procedeze potrivit art. 16 și 27 alin. 4 din legea constituțională a normelor legale în vigoare și a regulamentului de administrație publică generală pe care este autorizat să-l întocmească, la exproprierea pentru cauză de utilitate publică a proprietăților rurale de orice fel, în interesul național urmărit de acest decret cu putere de lege. Evreii aparținând oricărei categorii pot vinde proprietățile lor rurale românilor de sânge, cu exercitarea dreptului de preemțiune pentru Ministerul de Agricultură.

Evreii aparținând oricărei categorii nu pot dobândi, în viitor, întreprinderi industriale rurale.

Nulitatea este de ordine publică absolută și poate fi cerută, chiar de Ministerul public. Ministerul de Agricultură poate expropria bunul vândut sau donat plătind vânzătorului prețul ce se va fixa prin justiție sau prețul vânzării dacă acesta este inferior justului preț.

Dacă imobilul rural se dobândește pe cale testamentară, dobânditorul

este obligat să lichideze în termen de 6 luni de la deschiderea succesiunii; altminterlea el va fi lichidat judecătorește.

Administrarea bunului se va face prin justiție.

Art. 12. — Prevederile art. 7. lit. *h* vor putea fi dezvoltate printr-un regulament de administrație publică întocmit de Ministerele competente.

Art. 13. — Se poate ridica atributul puterii părintești asupra copilului său creștin tatălui evreu, dacă se constată pe cale judecătorească, că acesta dă copilului său creștin o educațiune protivnică principiilor religioase sau naționale.

Instanța va fi investită prin cererea Ministerului public.

Art. 14. — Evreii din orice categorie nu pot dobândi nume românești. Actele de atribuire potrivnice acestei dispozițiuni sunt nule. Cei ce încearcă să dobândească și cei ce vor dobândi nume românești se vor pedepsi în condițiunile acestui decret cu putere de lege.

Art. 15. — Dispozițiuni legale speciale vor reglementa regimul învățământului primar, secundar, profesional și superior al evreilor din România, în limitele art. 10 și 21 din legea Constituțională de la 27 februarie 1938.

Regimul cultului mozaic rămâne sub protecția normelor constituționale și a legilor de aplicare.

Art. 16. — Dispozițiunile acestui decret cu putere de lege se aplică, în afară de norme legale potrivnice, în felul următor:

a) Autoritățile și instituțiile publice vor îndepărta pe cei care ocupă, contrar acestor prevederi, funcțiuni publice, în termen de 3 luni de la publicarea decretului cu putere de lege;

b) Cei ce, la data publicării acestui decret cu putere de lege, exercită activități reglementate de acest decret, sunt îndatorați în termen de șase luni să lichideze lucrările și drepturile lor; se respectă contractele în curs de executare;

c) Cei ce exercită activități economice și sociale de orice fel, oprite de acest decret, vor fi concediați în termen de șase luni de la data publicării decretului cu putere de lege; acest termen poate fi prelungit, în caz de nevoie vădită pentru interesul economiei naționale și generale, prin jurnalul motivat al Consiliului de Miniștri,

Art. 17. — Drepturile patrimoniale, legalmente dobândite, se respectă.

Pensiunile funcționarilor publici sau particulari dobândite în mod legal, se respectă.

Indemnizările, datorate celor concediați și sub orice titlu, statornicite de legea contractului de muncă și de orice lege specială, se respectă.

Art. 18. — Aplicarea dispozițiunilor cuprinse în art. 16 lit. *a*, *b* și *c*, se va face de instituțiunile publice de care depinde cel interesat, activitatea pe care o practică, sau dreptul ce deține.

Art. 19. — Cei interesați care se află în îndoială în privința calității de

evreu în sensul decretului și a categoriei din care fac parte, pot îndrepta cerere provocatorie directă Curții administrative, în circumscripția căreia are locuință, în termen de 3 luni de la publicarea acestui decret cu putere de lege.

Condițiile de judecată și căile de atac sunt cele prevăzute de legea organică a Curților administrative; împotriva deciziilor Curților administrative, pot face apel și recurs, pe lângă părțile interesate și Consilierii însărcinați cu atribuțiunile de acuzare potrivit art. 4 și 12 din Decretul-Lege nr. 2.573 din 31 iulie 1940.

Acțiunea provocatorie, directă, nu împiedică pe conducătorii întreprinderilor sau instituțiilor de orice natură să facă, în termenul arătat în art. 14, aplicațiunea prevederilor acestui decret cu putere de lege și deîndată.

Art. 20. — Cei lezați, în drepturile lor, prin actele de aplicare ale acestui decret, de către autoritățile publice sau persoane îndrituite la aceasta, au deschisă calea de atac înaintea instanțelor de contencios administrativ, potrivit legii speciale sau înaintea instanțelor de jurisdicție specială.

Art. 21. — Se vor pedepsi cu închisoare corecțională:

a) De la una la șase luni, cei care prin ascunderea originii lor, se angajează în serviciul diferitelor instituțiuni;

b) De la 6 luni la un an și amendă de la 5.000 la 20.000 lei, cei care nu vor respecta dispozițiunile art. 13;

c) De la 6 luni la 2 ani, cei care nu vor respecta dispozițiunile art. 8, literele: *b, c, d, e, f, g, h, i* și *j*; dispozițiunile art. 16 alin. *b* și *c* și dispozițiunile art. 14;

d) De la 6 luni la 2 ani cei care potrivit atribuțiunilor legale fiind în drept și în măsură să împiedice călcarea acestui decret cu putere de lege, nu iau, cu știință, măsurile cuvenite;

e) De la 6 luni la 2 ani, persoanele interpuse și cele care împrumută numele lor, în scopul ocolirii sau împiedicării aplicării legii;

f) De la 6 luni la 2 ani cei care sub orice formă calcă dispozițiunile de interdicție pe care le cuprinde această lege.

Art. 22. — Tribunalul domiciliului celui pus sub învinuire este competent să aplice pedepsele prevăzute în decretul cu putere de lege, fie la cererea directă a Ministerului Public, fie la cererea directă a conducătorilor organizațiilor județene ale Partidului Națiunii, potrivit normelor de procedură penală în vigoare.

Hotărârile tribunaiului se pronunță cu apel și recurs în condițiunile și formele stabilite de codul de procedură penală Carol al II-lea.

Art. 23. — Ministerul de Justiție este autorizat să întocmească un regulament de administrație publică generală, în scopul aplicării acestui decret cu putere de lege.

Dat în București la 8 august 1940.

CAROL

Președintele Consiliului de Miniștri, inginer Ion Gigurtu

Ministrul justiției, Ion V. Gruia

Nr. 2.650.

Referat către Consiliul de Miniștri.

Domnilor Miniștri,

Problema evreiască constituie o problemă politică, juridică și economică, în marginile Statului român autoritar și totalitar, care descifrează, prin conținutul și felul satisfacerii ei, însăși legea destinului Nației. Se poate spune că, prin rezolvarea acestei probleme, se statornicește dreptatea poporului român.

Statutul pe care vi-l înfățișez reglementează, pe liniile poruncilor fundamentale ale dezvoltării Nației, situația juridică a evreilor din România.

Nu este un lucru fără folos să amintesc că acest Statut încearcă, așezând un punct de plecare într-o lucrare pe care timpul, cu diferitele lui impulsuri și răzvrătiri, urmează să definească și s-o desăvârșească, o rezolvare a problemei, prin mijloacele noastre launtrice. Nu este de asemeni lipsit de însemnătate să amintesc că, în stadiul de acuitate a problemei evreiești, acțiunea de înnoire a puterilor de viață românească, care cer să iasă în larg, trebuie să izvorască îndeosebi, dintr-o ordine juridică nouă, sinceră, sprijinită pe realitățile românești.

Au fost timpuri, în țara noastră, chiar îndată după război, când problema aceasta, atât de gravă astăzi, putea să fie rezolvată, în cadrul legilor existente în acea vreme și prin măsuri administrative.

Ceea ce s-a întâmplat însă, începând cu sfârșitul anului 1918, la noi, amintește, în primul rând, vremurile de odinioară ale lui Mihai Vodă Sturza, când „a trecut peste țară atâta nenorocire”, deschizându-se „porțile Moldovei, jidovilor”, cum se scrie în însemnările vremii în al doilea rând, dovedește că o vindecare, numai pe calea măsurilor administrative, este neîndestulătoare și o nouă ordine legală, făcând parte dintr-un sistem, trebuie să așeze toate punctele organice de sprijin și de apărare, ale Nației.

Fără îndoială că reglementarea situației juridice a evreilor trebuie să fie unitară și hotărâtă. Rezolvarea unitară înseamnă statornicirea unor norme de drept sub porunca unei preocupări, precise și sigure; înseamnă prezența unui singur scop în toată această lucrare; înseamnă elaborarea unui sistem juridic izvorât din realitățile românești; înseamnă încă, să se cunoască din capul locului punctul de plecare și punctul de sfârșit al problemei. Prin rezolvarea unitară, nu trebuie să se înțeleagă o rezolvare bruscă. Ea presupune, într-o politică temeinică și serioasă, pentru interesele mari ale țării, o succesiune de măsuri, poruncite de un singur scop: salvarea Nației. Cine a urmărit frământările poporului român, în

cursul secolului al XIX-lea, în perioada următoare domniilor regulamentare; cine cunoaște ofițele domnești izvorâte din hotărârea domnească de a apăra Nația, își dă seama de toate silințele Domnilor noștri, în politica dusă împotriva primejdiei de înstrăinare. Este mai ales, în această vreme, un punct de plecare pentru o mișcare spirituală, la început pur formală, din punct de vedere juridic; o mișcare spirituală care se adâncește cu vremea, desprinsă din această unică nevoie și care înseamnă, în aceste timpuri, nădejdea de așezare, a oricărei îndreptări, de-a lungul vremurilor de politicianism mărunț.

Realitatea românească, în materie, se rezumă, într-un procent de 10 la sută populație evreiască din populația națională totală.

În fața acestei situațiuni, fiecare român, cu dragoste de țară și neam, trebuie să se pătrundă de adevărul că problema evreiască trebuie rezolvată, nu prin măsuri de împrumut servil, ci în marginile realităților românești.

Fără îndoială că se poate proceda la adoptarea servilă a normelor de drept din țările stăpânite de un puternic spirit de înfăptuire a unei comunități naționale pure. Dar realitățile românești definesc porunci românești.

Aceste porunci pot fi mai incisive și ireductibile în unele materii. Jocul întâmplător la noi, al expedientelor în opera de guvernare, al practicilor fără știință, fără siguranță și fără orientare, ne-ar împinge către un empirism plin de întunecare și de descurajare, care ar primejdi rezolvarea problemei însăși, interesul Nației însăși.

Constituția română din 27 februarie 1938 statornicește în art. 1, că România este un Stat Național. Constituțiunea din 1923 formula, în art. 1, același principiu. Din conținutul legiurilor constituționale arătate rezultă însă că formulele acestea, identice din punct de vedere literar, se deosebesc adânc. Statul Național în marginile formulei constituționale din 29 martie 1923, rezuma o formulă fără conținut. Statul Național în marginile legii constituționale din 27 februarie 1938 rezumă o realitate: Statul promovator al realităților românești, al forțelor lui autohtone. Până la această lege fundamentală, naționalismul a încercat înfrângeri continui. Naționalismul tradițional al lui Bălcescu și Kogălniceanu, până la Unire, a fost învins de liberalism. Un naționalism importat și formal s-a substituit, printr-o anumită practică politică, naționalismului autohton. Statul Național a fost în realitate Statul liberal, desăvârșit după tipare străine de nevoile noastre și adoptate pe cale de împrumut. Nepotrivirea între formule politice împrumutate și realitățile organice românești a făcut să izbucnească naționalismul ideologic, al cărui eminent reprezentant a fost Eminescu. De aci naționalismul evoluează către un înțeles romantic și sentimental, care se îndreaptă, foarte curând în afară de izbucnirile protestatoare, către un naționalism organic. Determinismele naționalismului, pentru România, nu se pot rezuma astăzi, numai în afirmarea unui principiu spiritual, ci la

organizarea lui în adâncurile Nației; la afirmarea originalităților naționale în drumul realizărilor, la o alăturare, vie și întreagă, a politicii constructive, de particularitățile organice ale Nației.

Naționalismul trece acum, cu acest Statut și în limitele legii fundamentale, de la o pură mișcare spirituală și de la un militantism protestatar, la perioada de organizare. Prolegomenele mișcării naționaliste capătă drumul organic al destinului român. O nouă ordine de Stat se încheagă, în marginile constituționale, care a impus legilor speciale organizarea priorității intereselor naționale; adică domnia Națiunii în forțele ei creatoare și în impulsurile ei morale. Națiunea în sensul legii constituționale a devenit mai puțin o comunitate juridică sau o colectivitate politică, mai mult o comunitate spirituală și organică așezată pe legea sângelui din care izvorăște o ierarhie a drepturilor politice. În această lege a sângelui sunt cuprinse toate „posibilitățile de suflet, de spirit, de etică”. Apărarea sângelui constituie baza morală a recunoașterii drepturilor politice supreme. De altfel realitatea Statului național, în formula legii constituționale din 27 februarie 1938, se precizează prin:

- a) Proclamarea legii sângelui;
- b) Proclamarea principiului că Națiunea Română este creatoare de Stat;
- c) Promovarea categoriilor funcționale, naționale, ca realități politice de bază;
- d) Distincția juridică și politică între români de sânge și cetățeni români.

III. Statul Român, autoritar în virtutea legii constituționale, devine prin legea din iulie 1940 privitoare la organizarea Partidului Națiunii, un Stat totalitar, în sectorul politic. Evoluția aceasta nu este în contradicție cu principiile constituționale, care cuprind în ele puțința aceasta de evoluție politică de la autoritarism la totalitarism, în funcție de necesitatea asigurării existenței poporului român. Forțele active, care pot, prin trăinicia lor, creatoare, să așeze o elită nouă, din substanța de viață a tradiției istorice, a realităților românești și a noului regim, păstrează întreaga lor libertate; iar Statul totalitar, în sectorul politic, înseamnă: mai puțin un imperiu al libertății formale și haotice, mai mult o confuzie cu nația, o unire a puterilor de jos cu puterea de sus, o concentrare a energiilor lucrătoare într-o singură voință conducătoare; o libertate ordonată.

Statutul ce vă prezint cuprinde reglementarea stării juridice a evreilor din România, în cele trei sectoare ale vieții publice:

1. Spiritual;
2. Politic;
3. Economic.

Această reglementare este statornică, de altfel, în limitele prevederilor constituționale.

1. În sectorul spiritual proiectul de decret cu putere de lege, privitor la starea juridică a evreilor din România, nu statornicește hegemonia Statului.

Libertatea de conștiință, absolută în sistemul Statului român, libertatea religioasă, libertatea cultului mozaic, libertatea învățământului mozaic, de toate gradele, rămân sub protecția legii constituționale.

Dacă libertatea de conștiință este absolută, libertatea cultului, a învățământului, a dreptului de asociație sunt libertăți pe care legea constituțională le garantează, potrivit legilor de aplicațiune a prevederilor constituționale. Acest lucru rezultă clar din art. 10 din Constituție în cuvintele „în condițiunile statornicite de legi”; în partea finală a art. 19 din Constituțiune prin cuvintele: „raporturile între diferitele culte și Stat sunt de domeniul legilor speciale”; cum în sfârșit o arată alin. 2 din art. 19: „Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune, întrucât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri, siguranței Statului”. Prin acest statut cuprins în legea constituțională, prin însăși viața spirituală a evreilor rămâne, nu în stare de integrare în comunitatea românească, ci în îndatorirea de respect față de comunitatea românească, pe temeiul propriei libertăți ce i se recunoaște.

2. Sectorul vieții politice impune însă o reglementare specială și absolută în scopul apărării comunității românești. Viața politică se rezumă în trei funcțiuni esențiale: în aceea de alegător, de ales și în funcțiunile publice propriu zise. Art. 27 și 67 din legea constituțională fixează directivele în această materie. Într-adevăr, art. 27 prevede că: „numai cetățenii români sunt admisibili în funcțiunile și demnitățile publice, civile și militare, ținându-se seamă de caracterul majoritar și creator de Stat a Națiunii Române”. Textul constituțional nu statornicește un drept egal, pentru cetățenii români, la ocuparea funcțiunilor și demnităților publice, ci dimpotrivă, condiționează admisibilitatea Cetățenilor români la ocuparea funcțiunilor publice de „caracterul majoritar și creator de Stat al Națiunii Române”. A ține socoteală de acest caracter nu înseamnă a exercita numai un simplu drept de apreciere și un atribut de putere discreționară, ci înseamnă dreptul Statului de a reglementa fără control, pe temeiul acestui îndreptar, însăși drepturile cetățenilor români. De altfel, art. 67 din Constituție afirmă, în mod absolut, același principiu etnic statornicind că, „nu poate fi Ministru decât cel care este român de cel puțin trei generații”. Unele legi ordinare, cum este legea administrativă din 14 august 1938 face aplicațiunea principiului etnic cuprins în art. 27 și 67 din Constituție hotărând că Reziđenții Regali, trebuie să fie români de origine. În aceste condițiuni legiuitorul constituant distinge noțiunea de român sau cetățean român de origină — noțiune juridică și politică majoră — de noțiunea de cetățean român, care reprezintă o creațiune formală legală.

3. Sectorul vieții economice și sociale reprezintă fără îndoială aspectul necesar al vieții politice. În concepția materialistă viața politică este un fenomen de suprafață față de frământările economice și sociale. În concepția statală modernă legile politice exercită o vie și directă înrăurire

asupra vieții sociale, chiar dacă aceasta n-ar învedera altceva decât o legătură de neînlăturat între forțele sociale care cer să iasă la larg și structura politică a Statului. Oricare ar fi însă conținutul acestui raport de forțe, reglementarea sectorului economic și social, prin acest statut — în afară de legile speciale cu caracter economic, ce vor urma și care vor proceda la reglementarea și controlul activităților economice în cadrul economiei generale a Statului — constituie o urmare necesară a sistemului constituțional.

În fixarea regulilor juridice ale Statului în aceste materii, am fost preocupați de a stabili o limită exactă între aceste principii și regulile constituționale. O atenție deosebită am acordat principiului constituțional al egalității înaintea legilor și principiului libertății de muncă. Aceste principii trebuiesc înțelese însă în cuprinsul lor exact al legii constituționale din 27 februarie 1938.

a) De la egalitatea înaintea legii proclamată în legea constituțională din 29 martie 1923, la egalitatea înaintea legii în Constituția din 27 februarie 1938, este o deosebire adâncă. Legea constituțională din 29 martie 1923 cuprindea un titlu special: „Despre drepturile Românilor”. În această lege fundamentală nu există niciun titlu privitor la „datoriile românilor”. Pe de altă parte, întreg așezământul constituțional din 1923 era pătruns de ideea că românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, se bucură de toate libertățile și drepturile enumerate în textele constituționale și în legile ordinare; că românii sunt egali înaintea legii, fără nicio altă preocupare. Preciziunea unor datorii în textul acestei Constituțiuni avea un caracter cu totul întâmplător. Nu forma o grijă specială și esențială a legiuitorului constituent. Mai mult încă, recunoașterea drepturilor nu reprezenta un echivalent sau o urmare necesară și etică a împlinirii datoriilor fundamentale.

Constituția din 27 februarie 1938 formulează în titlul II numit „Despre datoriile și drepturile românilor”, două capitole și anume: capitolul 1 „Despre datoriile românilor” și capitolul 2 „Despre drepturile românilor”. În partea 1-a se statornicește suma datoriilor românilor; în partea 2-a, ca urmare necesară a împlinirii datoriilor se statornicește suma drepturilor românilor. Chiar dacă concepția juridică după care omul nu este subiect de drept și nu are decât datorii sau funcțiuni față de comunitate, ar fi pusă la îndoială, încă din noua așezare constituțională se desprinde, în mod precis și sigur, prioritatea datoriilor față de drepturi, întâi îndeplinirea datoriilor către comunitatea românească și apoi recunoașterea drepturilor; mai mult încă, drepturile afirmate de legea constituțională își au izvorul numai în împlinirea datoriilor și numai o egalitate în sarcini poate duce la o egalitate în drepturi;

b) Art. 5 din Constituție statornicește regula că: „toți cetățenii români, fără deosebire de origine etnică și credință religioasă, sunt egali înaintea legii, datorându-i respect și supunere”. Acest text cuprinde, fără îndoială,

pe cetățenii români, fără deosebire de originea etnică și credință religioasă. Însă principiul acesta al egalității înaintea legii este cuprins în capitolul 1 care se ocupă de datoriile românilor. Prin urmare cetățenii români sunt egali înaintea legilor din punctul de vedere al datoriilor. Pe de altă parte, art. 5 al. 1 prevede că cetățenii români „sunt egali înaintea legii”, „datorându-i respect și supunere” deci principiul egalității înaintea legii este afirmat numai în ceea ce privește datoriile cetățenilor români, cu excepțiile pe care le cuprinde această materie în textul art. 6 din Constituțiune.

Art. 10 din legea constituțională în vigoare prevede că: „Românii se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea muncii, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile din care decurg drepturi în condițiunile statornicite prin legi”. Spre deosebire deci de art. 5 legiuitorul constituant în art. 10 întrebuițează termenul „român”, nu „cetățeni români fără deosebire de origine etnică și credință religioasă”. Fără îndoială că legiuitorul constituant nu s-a gândit să desființeze libertatea de muncă pentru unii cetățeni români, dar libertatea de muncă este un drept sprijinit pe împlinirea datoriilor. Esențială este însă concluziunea că nu se poate vorbi de egalitate în această materie, între cetățeni români de origine și cetățeni români de origine străină și că deci reglementarea libertății de muncă pe principiul ierarhiei drepturilor este constituțională. Reglementarea muncii deci nu trebuie, necesar, să aibă la bază egalitate între cetățenii români de origine și străini de origine.

Cu atât mai mult că art. 10 și celelalte texte statornicesc existența drepturilor, lăsând reglementarea exercițiului lor în grija legiuitorului ordinar. Într-adevăr art. 10 spune: „în condițiile statornicite prin legi”.

IV. Sistemul statutului ce propun are la baza lui, câteva principii fundamentale și anume:

1. Principiul reglementării drepturilor evreilor, fără preocuparea de a le ridica calitatea de cetățeni români, cari, în economia proiectului, nu prezintă nicio însemnătate.

2. Distingțiunea juridică și politică între români de sânge și cetățeni români, cu toate urmările voite ale legiuitorului constituant.

3. Fixarea noțiunii „evreu” pe criteriul ritului, criteriul mai restrictiv decât criteriul pur biologic, unit însă cu criteriul sângelui, așa cum se prevede în art. 2; criteriul sângelui însă, în sistemul decretului, nu are un conținut fizic, ci etic, așa cum am arătat mai sus; pe această cale toate greutățile ivite în aplicațiunea legislației altor State europene se vor găsi înlăturate.

4. În sfârșit, principiul grupării evreilor în trei categorii, din punctul de vedere al situațiunilor politice, juridice și economice; aceasta însă nu este o grupare întâmplătoare. Ea are rostul de tranziție către un regim care aparține zilei de mâine. Un punct deosebit de important, de stabilit în decretul cu putere de lege, a fost acela al definițiunii legale a „evreului”.

În art. 2 am socotit evrei, în sensul legal, pe cei de religie mozaică, socotind o incompatibilitate morală, spirituală și organică, între românul de sânge și religia mozaică; am adâncit această idee la cei născuți din părinți de religie mozaică, purtând în sângele lor destinul unei incompatibilități spirituale și organice, agravată deci prin ascendență; am barat drumul de infiltrare în granițele comunității naționale, acelora care, la naștere au căpătat binecuvântarea religiei creștine, dacă părinții săi de religie mozaică nu au fost mai înainte botezați, socotind acest act de încredințare a copilului religiei creștine, ca un act de oportunitate din punct de vedere politic, pe care ascendența implacabilă nu l-a putut șterge; aceasta chiar dacă mama acelui creștin este de religie creștină, iar tatăl de religie mozaică, socotind în acest caz, rezistența religioasă a tatălui, ca un semn al destinului celui născut. Prin urmare, alineatele *c* și *d*, deși cuprind în redactare un aparent pleonasm, totuși necesar în cuvintele „de religie mozaică nebotezați” se referă la situațiuni precise, iar cuprinsul lor rămâne să fie statornicit, în conținutul arătat prin interpretarea instanțelor judecătorești. Am păstrat aceeași stare juridică copilului născut din mamă de religie mozaică, în afară de căsătorie; în sfârșit am înglobat în noțiunea legală de evreu și: „femeile intrând în alineatele premergătoare, căsătorite cu creștini, dacă au trecut la creștinism cel mai târziu un an înainte de înființarea Partidului Națiunii”, fără însă vreo urmare juridică asupra situațiunii soților lor și urmașilor lor, care aparțin mai departe comunității naționale.

În sfârșit, în cuprinsul aceluiași text, m-am ocupat de două împrejurări și anume am stabilit că:

a) Situația de *evreu*, așa cum o stabilește decretul cu putere de lege, nu poate fi schimbată prin trecerea la creștinism a celor de religie mozaică, după data publicării decretului;

b) Cei ce fac parte, la publicarea decretului, din comunitățile evreiești, sunt socotiți de religie mozaică.

Iar evreii de origine, atei, sunt socotiți evrei în înțelesul decretului.

Statutul statornicește o grupă a evreilor care au venit în România după 30 decembrie 1918. Evreii din această categorie sunt supuși la interdicțiuni majore. Consiliul de Miniștri va recunoaște pentru aceștia, în mod limitativ, practica unor activități și îndeletniciri, în domeniul liber, adică în acel domeniu nesupus restricțiunilor legale.

Statutul deosibește o altă grupă alcătuită din evrei, care prin trecutul și viața lor, pot să folosească darul Nației române, de a le recunoaște un regim de favoare determinat, însă, în mod rigid, pe criterii morale. Criteriile morale au fost stabilite, cu grijă și cu dreptate, ținând socoteală nu numai de lungă așezare a unor evrei în țară, ci de o sumă de acte și fapte, precise și neîndoielnice, din care să rezulte considerațiunea juridică de a li se menține drepturile. Textul art. 4 al decretului îi arată pe cei ce au căpătat

naturalizarea prin lege sau dispozițiunea legală individuală, până la 30 decembrie 1918; pe cei ce au dobândit naturalizarea, în mod colectiv, în temeiul art. 7 par. 2 lit. c din Constituția modificată la 1879, servind Țara sub drapel, în timpul războiului pentru Independență, în urma art. 44 al Tratatului de la Berlin din acel an; pe locuitorii evrei din Dobrogea, care au dobândit naturalizarea și drepturile politice, în temeiul dispozițiilor legii din 1909, 1910 și 1912; pe cei ce au luptat în linia de foc, în războaiele României, pentru România, făcând deci o distincțiune între cei ce au fost mobilizați fie la servicii, partea sedentară, sau zonă de operație și între cei care au luat parte la lupte, înfruntând dușmanii țării, direct în linia de foc; instanțele judecătorești vor stabili, de la caz la caz, această situație, pe criteriile arătate, pentru aceștia din urmă, care numai ei vor folosi acest drept. Chiar în categoria acestora am exclus de la beneficiul legii pe cei care au căzut, individual, prizonieri, care au dispărut în timpul luptelor sau care au trecut în teritoriul ocupat de inamic. Am cuprins în această categorie pe cei răniți, decorați, citați cu ordine, pentru acte de bravură, în timpul războiului, chiar dacă n-au fost în linie de foc, gândindu-mă la cei câțiva cercetași, care s-au făcut vrednici de asemenea distincțiuni.

În sfârșit, în aceeași grupă, am cuprins urmașii celor morți în războaiele României și urmașii categoriilor exceptate.

Chiar evreii din această categorie însă nu intră în comunitatea națională deoarece:

- a) Ei nu au dreptul, în viitor, să dobândească funcțiuni publice;
- b) Nu au dreptul să aibă și să dobândească proprietăți rurale de orice fel, în România;
- c) Nu pot să participe la conducerea și activitatea politică a țării;
- d) Nu pot fi militari de carieră.

În sfârșit, Statutul statornicește o a treia grupă alcătuită din evreii care nu fac parte din celelalte două categorii și care pot să exercite, în virtutea decretului cu putere de lege, activități și profesii în afară de cele interzise prin dispozițiunile categorice ale decretului.

Proiectul de decret-lege prevede, pentru evreii din această grupă și pentru evreii veniți în România după 1918, interdicțiunea:

- a) De a ocupa funcțiuni publice, de orice fel, cu și fără salariu;
- b) De a colabora, în mod direct, la activitatea serviciilor publice;
- c) De a fi membri în profesiunile care au, prin structura lor, legătură directă cu autoritățile publice, decretul cu putere de lege arătând cu titlu de exemplificare profesiunea avocaților, notarilor publici, experților;
- d) De a fi membri în consiliile de administrație ale întreprinderilor de orice natură, publice și particulare;
- e) De a fi comercianți în comunele rurale;
- f) De a fi comercianți de băuturi alcoolice și deținători de monopoli, cu orice titlu;

- g) De a fi tutor sau curator ai incapabililor care sunt de religie creștină;
- h) De a fi militari;
- i) De a fi deținători sau închiriatori de cinematografe; deținători, editori de cărți, ziare și reviste românești, colportori de imprimate românești și deținătorii oricăror mijloace de propagandă națională românească;
- j) De a fi conducători, membri și jucători în asociațiile sportive naționale;
- k) De a dobândi proprietăți rurale de orice fel în România; dispozițiunea aceasta se referă la toate categoriile și se întinde și la situațiunile actuale, art. 11 din acest decret cu putere de lege, reglementând trecerea proprietăților de la evrei la românii de sânge, păstrând dreptul de preemțiune al Statului și exproprierea evreilor proprietari de bunuri rurale în România;
- l) De a fi oameni de serviciu la instituțiile publice;
- m) De a exercita puterea părintească asupra copilului creștin, în alte condițiuni decât acelea stabilite de art. 13 din acest decret cu putere de lege.

Statutul interzice evreilor prin art. 14 dobândirea de nume românești, socotind orice abatere ca o infracțiune și actele de atribuire în viitor, nule deplin drept, instanța chemată să aplice pedeapsa pronunțând și nulitatea acestui act.

Este necesar să arăt că în viața economică se impun măsuri care nu formează obiect de preocupare specială pentru acest decret cu putere de lege, dar pe care acest statut le comandă ca urmări de neînvins, privitoare la controlul și românizarea economiei.

V. Statutul, în sfârșit, precizează modalitățile de aplicare ale decretului, termenele de aplicare impuse de împrejurările economice; respectă drepturile câștigate, determină garanțiile necesare pentru valorificarea drepturilor celor interesați, creând în această materie garanții juridice privitoare la valorificarea calității de evreu și categoriei respective pe de o parte, și garanții privitoare la verificarea modului de aplicare, din partea organelor administrative, a dispozițiunilor acestei legi, pe de altă parte, stabilește, în sfârșit, sancțiunile abaterilor, de la prevederile acestui decret cu putere de lege și felul aplicării acestor sancțiuni.

România este țara numai a Românilor. Tăria și structura Nației stau în întăietatea virtuților eroice, pentru care pământul, economia și conducerea politică, pe scara întregii ierarhii, sunt puncte vitale de promoțiune. Nația noastră este o nație de țărani; țărănimea este izvorul ei întreg; este noblețea noastră de sânge și pământ, de aci apărarea ei în funcțiunile esențiale; semnalul de alarmă al legii acesteia.

Acest statut juridic, politic și economic, al evreilor impune, prin discriminare, charta drepturilor Românilor. Statutul izvorăște sub impulsul destinului istoric implacabil și formulează legea de apărare a

Nației. El înseamnă, mai mult, pentru cei care poartă răspunderea politică a guvernării, singurul punct de plecare sigur, hotărât și onest, către o Românie legată de veșnicie. Timpurile de mâine îmi vor da dreptate.

Dacă și domniile-voastre împărtășiți modul meu de a vedea, vă rog a mă autoriza să pun înaltei semnături a Maiestății Sale Regelui, alăturatul proiect de decret cu putere de lege.

Ministrul justiției, ION V. GRUIA.

Nr. 108.530. 1940, august 8.

9 august 1940

„M.O.”, p. I, nr. 183

MINISTERUL JUSTIȚIEI

4079

CAPITOLUL 3

Strategii comunitare de supraviețuire în contextul Statului Național Legionar. Septembrie 1940 - ianuarie 1941. Bilanțul pogromului din 21-23 ianuarie 1941

19

1940, septembrie 11. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la Deciziile ministrului Cultelor din 9 septembrie 1940, prin care s-a scos Cultul Mozaic dintre cultele recunoscute și i s-au anulat drepturile acordate de constituțiile României, de Statutul Juridic din 9 august 1940. Se cere ca înaltele precepte, pe care conducătorul a declarat că le va așeza la baza guvernării sale, să fie respectate față de toți românii, fără deosebire de religie.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Două Deciziuni ale Domnului Ministru al Cultelor enunțate alaltăieri la Radio și publicate ieri în ziare, scot Cultul Mozaic dintre cultele recunoscute³⁴, îi răpește drepturile acordate prin Constituție, prin Legea Cultelor și prin D.L. privitor la starea juridică a evreilor din 9 august 1940³⁵.

Aceste Deciziuni intervin în organizarea internă a Cultului nostru, suprimă riturile și desființează dintr-odată Comunități și Sinagogi existente de decenii, dispune închiderea imediată a tuturor sinagogilor, până când se vor conforma dispozițiilor luate și celor ce se anunță că se vor mai lua în curând; mai mult încă, declară confiscate bunurile mobile și imobile ale sinagogilor și Comunităților desființate și le atribuie Cultelor creștine, adică nu exprimă numai starea de drept, dar și cea de fapt, existentă de secole, deși însuși Deciziile recunosc existența în fapt a Cultului nostru.

Fără a se fi așteptat măcar publicarea Deciziilor, ci numai în urma înștiințării la Radio – alaltăieri, Templul și Cancelaria Comunității de rit spaniol din Craiova au fost închise și sigilate; în București, aseară, indivizi au pătruns în Templul Coral, în Sinagoga Mare, în Templul Comunității de

rit spaniol în timpul serviciului divin și au provocat întreruperea serviciului și închiderea localurilor. Știri similare ne-au parvenit și din alte localități din țară.

Astfel, copiii evrei ce se nasc nu mai pot primi binecuvântarea religioasă, evreii nu se mai pot căsători religios, iar morții noștri, pentru a fi înmormântați, trebuie să aștepte certificarea cererilor de autorizație, depuse la Prefectură, ale Ministerului de Interne și ale Ministerului Cultelor, adică un timp nesfârșit; și cum numai trei săptămâni ne despart de marile sărbători religioase, este ușor de înțeles rezultatele practice ale deciziei³⁶.

Printre dispozițiile luate, una ordonă desființarea și închiderea imediată a tuturor Comunităților și Sinagogilor în comunele urbane unde trăiesc mai puțin de 400 de familii și în comunele rurale unde trăiesc mai puțin de 200 de familii, așa că în aceste localități, care se numără cu zecile în țară, ritul spaniol³⁷ este definitiv desființat, iar cel occidental³⁸ este desființat în proporție de trei sferturi, așa că trei sferturi din populația evreiască va fi lipsită de binecuvântarea religioasă la naștere, căsătorii și decese.

În chemarea Domniei Voastre, care a fost citită în sinagogile din toată țara, populația evreiască a aflat ușurată și cu încredere că regimul pe care vă propuneți să reclădiți țara se întemeiază între altele pe credință și dreptate, pe lege, pe ordine și pe omenie³⁹.

Fără a intra în prea multe dezvoltări juridice, pe care le ținem totuși la dispoziția Domniei Voastre, dacă ați socoti că mai sunt necesare, ne permitem să credem că Deciziile sunt potrivnice idealurilor propuse de Domnia Voastră, căci ele *suprimă credința* a sute de mii de evrei, căci ele sunt nedrepte, întrucât creează o stare rușinoasă religiei noastre spre deosebire de înălțimea la care așează celelalte religii, al căror fundament este totuși religia noastră – căci ele sunt ilegale, întrucât Deciziunile Ministeriale nu pot abroga Constituția, care este suspendată, dar nu abrogată și în niciun caz nu pot abroga legea pentru regimul general al Cultelor și D.L. din 9 august 1940, privitor la starea juridică a evreilor, care sunt neîndoielnic în vigoare și în fine că prin Deciziuni Ministeriale nu se pot expropria averile unui cult pentru a le atribui altor culte.

Ele *suprimă ordinea și provoacă anarhia*, căci religia a fost întotdeauna garanția ordinii și suprimând lăcașurile de rugăciuni se instalează anarhia în suflete și este *neumană* căci nu respectă dreptul cel mai natural al omului, acela de a crede și a se închina Domnului.

Nădăduim, Domnule prim-ministru, că veți binevoi a aprecia temeinicia cererii noastre și veți lua măsuri ca înaltele precepte pe care ați declarat că

veți așeza Statul, să fie respectate față de toți românii fără deosebire de religie.

Vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
ss. dr. W. Filderman

Reprezentantul Cultului Mozaic în Senat,
Șef-rabin dr. Al. Șafran

Președintele Uniunii Comunităților de rit spaniol
ss, Josef M. Pincas.

Șeful rabin al Uniunii Comunităților de rit spaniol
Sabetay, J.Djaen

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI
ȘI PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 475.

(Documentul este publicat și de Carol Iancu, 2010, pp. 55-59, doc. 92 cu sursa de arhivă Yad Vashem, p. 6-16.)

20

1940, septembrie 12. Memoriu adresat de dr. W. Filderman, președintele F.U.C.E., și de șef-rabinul dr. Al. Șafran, președintelui Consiliului de Miniștri. În completarea memoriului din 11 septembrie, cu referire la Deciziile prin care Cultul Mozaic s-a scos dintre cultele recunoscute. Sunt prezentate prevederile Statutului Juridic din 9 august 1940 și ale Legii pentru regimul general al cultelor din 1928. Deciziile ministeriale din 9 septembrie 1940 violează prevederile respectivelor legi care nu au fost abrogate. Cererile comunității evreiești privind neaplicarea deciziilor ministeriale din 9 septembrie 1940 se înscriu în spiritul legilor existente.

DOMNULE PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI,

Ca urmare a memoriului nostru nr. 257/11 septembrie 1940, privitor la cele două Deciziuni ale Domnului Ministru al Cultelor⁴⁰ cari împotriva nu numai a legilor organice ale Statului ci și împotriva tradiției seculare de

toleranță religioasă a poporului român împiedică în mod virtual exercițiul Cultului nostru, avem onoarea, în completare, a vă expune următoarele:

Prin art.15 din D.L. privitor la starea juridică a evreilor, s-a stabilit că:

REGIMUL CULTULUI MOZAIC RĂMÂNE SUB PROTECȚIA NORMELOR ȘI A LEGILOR DE APLICARE

Legea pentru regimul general al Cultelor hotărăște⁴¹:

a) garantează tuturor cultelor istorice o deopotrivă libertate și protecțiune, în cadrul ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale statului (art. 1);

b) enumeră Cultul Mozaic printre cultele istorice (art. 21);

c) ordonă pedepsirea cu închisoarea a oricui împiedică exercițiul liber al oricărui cult (art. 2)

d) stabilește ca numărul de 400 familii în comunele urbane și de 200 în comunele rurale nu este necesar pentru comunitățile sau parohiile existente, ci numai pentru cele ce vor fi înființate în viitor și numai dacă se va cere ajutor de la Stat și ca o condiție a obținerii acestuia (art. 33);

e) dispune că averea cultelor dispărute revine de drept Statului (art. 37);

f) stabilește că cultele au dreptul să-și stabilească normele de organizare, cu respectul dispozițiilor legale, Ministrul Cultelor neavând alt drept cu prilejul aprobării decât să constate dacă contravin dispozițiilor Legii Cultelor (art. 51).

Astfel fiind, apare evident că deciziile Domnului Ministru al Cultelor violează atât legea privitoare la starea juridică a evreilor, cât și legea pentru regimul general al cultelor.

Într-adevăr:

1. Scoate Cultul Mozaic dintre cultele istorice.

2. Scoate Cultul Mozaic dintre cultele îndreptățite a se bucura de aceeași libertate și protecțiune ca și celelalte culte istorice.

3. Își atribuie dreptul de a decide dincolo de granițele ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale Statului, dreptul de a se manifesta al cultului nostru.

4. Ordonă închiderea imediată a Sinagogilor și împiedică exercițiul liber al cultului nostru.

5. Aplică dispozițiile aliniatului 33 din lege la comunitățile și sinagogile existente la data promulgării Legii Cultelor și deși acestea nu mai primesc niciun ajutor de la Stat – fapt pentru care am făcut îndreptățita plângere⁴².

6. Atribuie Statului patrimoniul comunităților și sinagogilor desființate în loc de a-l atribui comunităților vecine, întrucât atunci când un cult dispare, averea poate fi atribuită statului, iar nu și atunci când dispar numai unele din organele locale.

Nădăjduim, domnule prim-ministru, că veți binevoi a aprecia că cererile noastre corespund legilor în vigoare ca și înaltelor idealuri de reconstrucție ale Statului, și la a căror înfăptuire populația evreiască este oricând gata să

conlucreze în toată convingerea și hotărârea patriotică cu devotament și nezdruincată disciplină.

Primiți, vă rog, domnule prim-ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte
dr. W. Filderman

Reprezentantul Cultului Mozaic în Senat,
Șef-rabin dr. Al. Șafran

/12 sept. 1940/

DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 478-479.

21

1940, septembrie 16. F.U.C.E. către ministrul Cultelor. Se cere să se dea ordinele convenite pentru redeschiderea imediată a tuturor templelor, sinagogilor și caselor de rugăciuni închise în mod abuziv în urma Deciziilor ministeriale din 9 septembrie 1940.

Domnule ministru,

Ca urmare la memoriul ce am avut onoarea a supune domnului prim-ministru, prin care solicitam retractarea Deciziunilor, prin care împotriva Constituției, legii Cultelor și legii Statutului Evreilor, Cultul nostru devenea un Cult tolerat, și la audiența ce am avut la Domnul Ministru al Cultelor în seara zilei de 13 a.c.⁴³, avem onoarea a vă supune următoarele:

Domnul Ministru al Cultelor recunoscând că închiderea Sinagogilor a fost un act arbitrar întrucât potrivit chiar Deciziunilor sale numai Ministerul de Interne și numai după ce va fi fost sesizat de către Ministerul Cultelor și după ce va fi făcut anchetele necesare, putea ordona închiderea⁴⁴; în protocolul semnat de noi și parafat de Domnia Sa a hotărât să reprime abuzurile și a făgăduit a interveni astăzi la Ministerul de Interne ca să ordone redeschiderea imediată a tuturor Templelor, Sinagogilor și Caselor de rugăciuni închise.

Deoarece din cauza schimbării titularului acestui departament⁴⁵, Domnia Sa nu mai poate face intervențiunea promisă, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a da ordinele convenite în acest sens.

Totdeodată vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoiți a acorda o audiență de prezentare Domnului Șef Rabin Al. Șafran, subsemnaților și Domnului S. Birman, Președinte al Comunității Evreilor din București.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL CULTELOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 490.

22

1940, septembrie 16. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la situația creată la Călărași (jud. Ialomița), unde s-au lipit pe toate zidurile orașului afișe cu inscripția: „Nu cumpărați de la jidani”. În pragul magazinelor evreiești s-au postat indivizi care împiedică cumpărătorii să intre în magazine. Interzicerea unor astfel de acțiuni sunt cu atât mai necesare cu cât ele sabotează finanțele țării și creează panică. Conducătorul statului a răspuns la memoriu, asigurându-l pe dr. W. Filderman „că dacă coreligionarii d-sale nu vor sabota pe față și din culise regimul [...], populația evreiască nu va avea nimic de suferit”. Răspunsul este inclus în notă.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Avem onoare a aduce la cunoștința Domniei Voastre că la Călărași (Jud. Ialomița) din ziua de marți 10 a.c. s-au lipit afișe pe toate zidurile orașului cu mențiunea:

„Nu cumpărați de la Jidani”

și că în pragul magazinelor evreiești s-au postat indivizi cari împiedică pe cumpărători să intre.

Afacerile stagnează complet și astfel se sabotează finanțele Țării și se seamănă panică.

Primiți, vă rugăm, Domnule prim-ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni⁴⁶.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 491.

1940, septembrie 16. Memoriu personal adresat de dr. W. Filderman președintelui Consiliului de Miniștri. Reînnoiește rugămintea ca, înainte de a lua o hotărâre definitivă, ce ar atinge starea de fapt sau drepturile dobândite de evreii băștinași, să fie consultat și ascultat, fiind un cunoscător al problemei evreiești. Este necesar acest demers pentru a preîntâmpina elaborarea unor proiecte care n-ar fi întemeiate pe realitate.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Ca urmare la audiența ce ați binevoit a-mi acorda⁴⁷ și deplin lămurit despre principiile statornicite de Domnia Voastră la temelia reclădirii Statului, ca și de primejdia ce ar amenința Patria dacă ați renunța la misiunea istorică ce v-a fost hărăzită în aceste vremuri de grea cumpănă⁴⁸, socotesc de a mea datorie să vă solicit îngăduința de a vă declara și în scris:

1/. În ceea ce privește dispozițiunile cu caracter general:

Mă voi strădui ca evreii români să le execute într-un spirit de totală abnegație și de conștientă disciplină⁴⁹.

2/. În ceea ce privește dispozițiunile legale cu caracter special:

Îmi permit să vă supun aci alăturat memoriul predat Guvernului prezidat de domnul Ioan Gigurtu, în care sunt rezumate atât istoricul cât și aspectele principale ale problemei evreiești⁵⁰.

Deoarece între timp Țara a avut durerea de a pierde alte teritorii⁵¹, iar problema evreiască a căpătat o altă înfățișare, atât prin numărul mult mai redus al evreilor rămași, cât și prin faptul că cea mai mare parte a acestora sunt pământeni, îmi voi îngădui să vă supun peste câteva zile o expunere în completarea acelu memoriu.

Cu acest prilej, îmi permit să vă reînnoiesc rugămintea ca, înainte de a lua o hotărâre definitivă, ce ar atinge starea de fapt sau drepturile dobândite de evreii băștinași, să binevoiți a mă asculta ca pe un cunoscător al problemei evreiești, pentru a înlesni o documentare completă, fără de care, în mod fatal, este primejduită executarea proiectelor cari n-ar fi întemeiate pe realitate.

Țin să accentuez că, în tot cursul vieții mele, din liceu până astăzi, am dovedit cu fapte dragostea și devotamentul meu pentru poporul român, precum am arătat cu documente în alăturata broșură „Pro Domo”⁵².

Am apărat drepturile coreligionarilor mei, precum am declarat în scris, numai „subordonând întotdeauna revendicările noastre interesului general al Țării și al poporului român, căci numai armonizarea interesului general – Țara – și al majorității – «Poporul Român» – cu interesele noastre, poate fi rodnică. Orice încercare de a obține soluții dăunătoare Țării sau poporului român ar fi virtual dăunătoare celor ce le-au obținut.”

Se cere primatul muncii naționale pentru români. Suntem de acord că

poporul român a fost nedreptățit și că are dreptul la reparații.

3/. În ceea ce privește pe evreii imigrați în țară după 1 ianuarie 1918.

Am onoarea de a preciza:

a) că încă acum trei ani am scris că:

„Dorința României de a trimite la urma lor pe refugiați este legitimă”.

„Parchetul poate și trebuie să cerceteze, descopere și să facă să se pedepsească pe oricine a devenit cetățean prin fraudă, ca și pe oricine a ajutat la săvârșirea acestei fapte.”

b) că după izbucnirea revoluției bolșevice, Guvernul a permis la numeroși ucraineni creștini și evreii să se refugieze în Țară printr-un *Jurnal al Consiliului de Miniștri*, organizațiunea condusă de mine fusese însărcinată cu garanția politică, cu întreținerea și cu emigrarea evreilor. În colaborare cu Marele Stat Major și Ministerul de Interne am realizat pe deplin însărcinarea primită.

c) că în decembrie 1937, rugat de domnul ministru de Externe H. Petrescu-Comnen, am elaborat un program pentru emigrarea evreiască care a fost supus și aprobat de către fostul Rege Carol al II-lea. Un comitet compus din reprezentanții tuturor organizațiilor evreiești a redactat apoi un proiect ce urma să devină lege – în acest scop a fost predat Domnului Ministru al Muncii, dar realizarea a fost împiedicată din cauza evenimentelor. Pare că s-a opus Marele Stat Major care nu voia să renunțe, în preajma unui război, la o sută de mii de ostași.

În situațiunea de astăzi, când Guvernul Domniei Voastre dorește să reia această acțiune, nu există însă nicio țară care să primească imigranți, precum am avut onoarea să vă spun. Chiar în Palestina, numărul imigranților legali este foarte redus, iar trimiterea de imigranți ilegali ne-a fost expres interzisă de fostele guverne, la cererea Legației britanice.

În orice caz, întrucât numărul evreilor din țară s-a redus simțitor, voi convoca comitetul spre a adapta vechiul proiect situațiunii actuale în așa mod încât de îndată ce s-ar ivi posibilități largi de emigrare, primele transporturi să poată porni.

4/. În ceea ce privește instituirea de comisari pe lângă întreprinderi.

Deși din spiritul D.L. respectiv, rezultă că aceștia nu ar fi numiți decât la acele întreprinderi, pentru care există dovezi că săvârșesc delictele prevăzute în art. 8⁵³, [...] socotesc de mai mare importanță, o declarațiune autorizată în acest sens, cum s-a făcut și în ce privește denunțurile [...] pentru a se evita o panică dăunătoare bunului mers al economiei și al finanțelor.

Primiți, vă rog, Domnule prim-ministru, asigurarea respectuoasei mele considerațiuni,

dr. W. Filderman

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 486-487.

1940, septembrie 17. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se transmite textul telegramei trimise de Comunitatea Evreiască din Timișoara, privind situația sinagogilor din Arad, Pâncota, Petroșani, Reșița ș.a., care sunt în continuare închise. Se cere să se intervină la Ministerul de Interne, pentru dispunerea redeschiderii lor imediate.

Domnule Ministru,

Ca urmare la memoriul No. 266 din 16 Septembrie 1940⁵⁴, avem onoare a vă supune textul telegramei ce am primit aseară din Timișoara:

**SUNT ÎNCHISE BISERICILE ARAD PÂNCOTA GURAHONTZI
PETROȘANI REȘIȚA NÂDLAC LA ARAD ÎNCĂ ȘI BIROUL COMUNITĂȚII
RUGĂM CEREȚI REMEDIERE – NOBEL**

Templele din Craiova, Deva, Aiud, Ocna-Mureșului etc. sunt de asemenea închise. Populația este disperată.

Va rugăm stăruitor să binevoiți, în conformitate cu ordinul Domnului prim-ministru și cu protocolul semnat de domnul Ministru Radu Budișteanu⁵⁵, a interveni la Ministerul de Interne ca să dispună telegrafic tuturor autorităților din Țară redeschiderea imediată a Templelor, Sinagogilor și Caselor de rugăciune închise, ca și a cancelariilor acestora⁵⁶.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Șef-rabin,
(dr. Al. Șafran)

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar general,
(dr. I. Brucăr)

**DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI
ARTELOR**

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 493.

(Vezi și Carol Iancu 2010; documentul este publicat cu sursă de arhivă.)

1940, septembrie 23. Circulară adresată de F.U.C.E. comunităților din țară. Sunt interpretate prevederile Statutului Juridic din 9 august 1940, privind exercițiul profesiei de comerciant. Se indică căile de atac care pot fi folosite împotriva Camerelor de Comerț, în cazul încălcării prevederilor Statutului din 9 august 1940.

Onor.

Comunitatea Evreilor din.....

CIRCULARA ACEASTA ESTE DE CEA MAI MARE IMPORTANTĂ. EA NU TREBUIE SĂ FIE CITITĂ NUMAI DE PREȘEDINTE, SAU NUMAI DE MEMBRII COMITETULUI. EA TREBUIE SĂ FIE IMEDIAT ADUSĂ LA CUNOȘTINȚA TUTUROR COMERCIANȚILOR DIN LOCALITATEA DVS.

DE ACEEA VĂ INVITĂM SĂ CONVOCAȚI DE URGENȚĂ LA SEDIUL DVS. PE TOȚI AVOCAȚII SUSCEPTIBILI DE A APĂRA PE EVREI ȘI PE TOȚI COMERCIANȚII EVREI SPRE A O CITI.

DACĂ ORAȘUL ESTE MARE, FACEȚI COPII ȘI TRIMITEȚI DELEGAȚI DIN MAGAZIN ÎN MAGAZIN, EVENTUAL CONVOCAȚI COMITETELE TUTUROR SOCIETĂȚILOR.

ATI SĂVÂRȘI O CRIMĂ FAȚĂ DE POPULAȚIE, DACĂ ATI LĂSA SĂ RĂMÂNĂ ÎN NECUNOȘTINȚĂ DE CAUZA.

A.

STATUTUL EVREILOR ȘI EXERCITIUL PROFESIUNILOR

Decretul Lege No. 2650 din 9 august 1940, privitor la starea juridică a evreilor *interzice* celor din categoriile întâia și a treia exercițiul numai acelor profesii cari sunt expres și limitativ enumerate în art. 7, *restrânge* evreilor din toate categoriile dreptul de a ține proprietăți rurale – cu excepția întreprinderilor industriale a căror stăpânire este mai departe permisă și *rezervă* Consiliului de Miniștri dreptul de a restrânge accesul evreilor din categoria întâia în unele profesii.

Iată textele respective.

Art.7.- Evreii prevăzuți în categoria 1-a și a 3-a nu pot fi:

a) Funcționari publici de orice fel, cu și fără salariu, și colaboratori direcți la activitatea serviciilor publice;

b) Membri în profesiunile care au prin natura lor legătură directă cu autoritățile publice, ca notari publici, avocați, experți și alte îndeletniciri asemănătoare;

c) Membri în consiliile de administrație ale întreprinderilor de orice natură, publice și particulare;

d) Comercianți în comunele rurale;

e) Comercianți de băuturi alcoolice și deținători de monopoluri cu orice titlu;

f) Tutori sau curatori ai incapacabililor care sunt de religie creștină;

g) Militari;

h) Exploatatori sau închiriatori de cinematografe, editori de cărți, ziare și reviste românești, colportori de imprimate românești și deținătorii oricăror mijloace de propagandă națională românească;

i) Conducători, membri și jucători în asociațiile sportive naționale;

j) Oameni de serviciu în instituțiile publice.

Art. 8.- Evreii prevăzuți în categoria I-a vor putea exercita îndeletnicirile și profesiunile libere în limitele ce se vor arăta printr-un jurnal al Consiliului de Miniștri. Aceștia nu pot candida și nu pot fi aleși în consiliile și comitetele conducătoare ale îndeletnicirilor și profesiunilor libere organizate prin legi.

Evreii prevăzuți în categoria a 3-a pot să practice orice îndeletniciri, profesii și activități, în afară de excepțiile acestui decret cu putere de lege, pentru această categorie, prevăzute în art. 7, 10, 11, 13.

Art. 11.- al.1.- Evreii aparținând oricărei categorii nu pot dobândi proprietăți rurale în România.

Art. 11.- al.3 – Evreii aparținând oricărei categorii nu pot dobândi în viitor întreprinderi industriale rurale.

Art. 12.- Prevederile din art.7 litera h. vor putea fi dezvoltate printr-un Regulament de administrație publică întocmit de Ministerele competente.

Concluzie Rezultă deci că exercițiul tuturor profesiunilor neenumerate în textele de mai sus este liber pentru toți evreii și ca atare – pentru exercițiul lor – nu se poate cere nicio dovadă a categoriei din care face parte comerciantul.

Dovezi se pot cere numai pentru exercițiul profesiunilor limitate de lege, adică cuprinse în textele de mai sus.

B.

DISPOZIȚIILE DATE DE CAMERELE DE COMERȚ ÎN APLICAREA LEGII

Camerele de Comerț au cerut comercianților evrei să facă dovada categoriei în care se încadrează, dar aceste cereri nu sunt întotdeauna

conforme cu legea.

a/ unele au supus acestei dovezi *numai* pe comercianții al căror comerț intră în prevederile art. 7 din Statut;

b/ altele, deși au invocat prevederile art. 7, au violat acest text, lărgindu-i cadrul de aplicațiune, adăugând diferite ramuri de comerț cari deși necuprinse în enumerarea din art. 7 ar fi totuși interzise evreilor, ca de exemplu comerțul de aparate de radio.

c/ altele au mers și mai departe, și au obligat pe toți comercianții evrei – *indiferent de comerțul pe care-l exercită* – să facă dovada categoriei din care fac parte ca și cum exercițiul oricărui comerț ar putea fi condiționat de producerea vreunei dovezi.

I. *În ce privește dispozițiile Camerelor de Comerț rezumate mai sus în Cap. B sub a.*

Acestea fiind conforme cu legea, urmează ca comercianții evrei să procedeze precum urmează:

1I. *Acei cari intră în categoria a doua* – cari pot exercita a mai toate ramurile de comerț – vor introduce cererea la Camera de Comerț, depunând actele de care se servesc. *Este de dorit ca toți cei din categoria a II-a să introducă de asemeni și acțiuni provocatorii chiar dacă Camerele de Comerț i-au admis*, precum se arata în art. VI de mai jos.

2I. *Acei ce nu intră în categoria a doua* trebuie să lichideze comerțul lor în termen de 6 luni de la data Decretului Lege, adică până la 9 Februarie 1941, *până când nimeni nu-i poate împiedica din exercițiul comerțului*, în care scop fiecare va depune la Camera de Comerț o petiție arătând categoria în care intră și declarând că va lichida în termenul legal.

În ce privește drepturile pe cari aceștia le au în această perioadă, ele sunt acelea dictate de nevoile lichidării, care trebuie terminată însă cel mai târziu la 9 Februarie 1941.

Dacă vreunul dintre comercianți ar fi totuși împiedicat să-și lichideze afacerea, va ataca hotărârea pe căile legale, căi pe care nu le putem indica de astăzi, întrucât nu putem ști pe ce cale și de către cine vor fi împiedicați. Veți recurge pentru aceasta la avocații d-voastră sau ne veți întreba la timp.

Pentru a evita însă orice împiedicare, credem util ca toți aceștia să facă formele legale prescrise de Codul de Comerț și de legile fiscale pentru lichidarea comerțului.

Se va interveni la Camera de Comerț să nu li se radieze firmele căci firmele în lichidare nu se pot radia – conform Codului de Comerț – până la terminarea lichidării.

Dacă totuși s-ar radia firme, să se atace imediat conform dispozițiilor din capitolul VI.

II. În ce privește dispozițiile Camerelor de Comerț rezumate mai sus în Cap. B sub litera b.

Aceștia depășind legea, urmează a se proceda precum urmează:

a) Comercianții interesați vor interveni direct și prin comitetele sfaturilor negustorești la Camerele de Comerț ca să se retracteze adăugirile ilegale.

Cu titlu de exemplu arătăm că aparatele de radio nu pot fi socotite ca *deținere de mijloace de propagandă românească*, ele fiind aparate de fabricații și de întrebuințare nu numai românească, dar și internațională.

De altfel, numai un aparat care *difuzează* știri nu și acela care le recepționează constituie un mijloc de propagandă românească.

În tot cazul, posesorul unui aparat *primește*, nu *distribuie* propaganda românească, așa că vânzătorul acestor aparate, vânzând aparate cari recepționează, nu se poate spune că distribuie mijloace de propagandă românească.

În sfârșit, potrivit art. 12 din Statut, un Regulament de administrație va dezvolta dispozițiile art. 7 litera h., așa că până la apariția acestui Regulament, orice adăugire la enumerarea din art. 7 este ilegală, căci nu este în competența Camerelor de Comerț, ci a Ministerului Economiei Naționale să interpreteze textul art. 7 al. h.

b) Dacă Camera de Comerț va proceda totuși la sancționări ilegale, toți comercianții lezați vor introduce de îndată acțiuni în justiție, potrivit celor arătate în capitolul VI de mai jos.

III. În ce privește dispozițiile Camerelor de Comerț rezumate mai sus în cap. B. sub litera c.

a) Se va interveni de urgență pe lângă Camera de Comerț să-și retragă decizia arătându-se ilegalitatea ei. Textele din Statut fiind derogatorii de la dreptul comun, nicio extindere a interdicțiilor nu este admisibilă, decât printr-o altă lege, iar nu printr-o măsură administrativă.

b) Dacă Camera nu va ține seama de această interdicție și va lua măsuri împotriva unor comercianți cari nu exercită vreun comerț prevăzut în art. 7, se va uza de căile de atac arătate în cap. VI de mai jos.

IV. *Societăți Anonime*

Societățile anonime vor depune – pentru administratorii evrei – dovada că sunt evrei de categoria II-a.

Actualii administratori de alte categorii pot rămâne în funcțiune până la 9 Februarie 1941. După această dată, Consiliile de administrație nu vor mai putea cuprinde administratori evrei de categoria I-a și a III-a Este de dorit deci ca, până atunci, societățile anonime să se conformeze legii.

Atragem atenția că neregularitatea compunerii Consiliilor de Administrație, din punct de vedere al categoriei administratorilor, poate duce la sancționarea firmei conform dispozițiilor din Statut, în niciun caz însă Camera de Comerț nu este în drept să decidă radierea firmei sau vreo măsură asemănătoare.

În sfârșit, subliniem că art.7 vorbește *numai* despre „administratori”. În consecință, evreii de categoria I-a și a III-a vor putea fi directori, procuriști și cenzori, precum și lichidatori în societăți anonime în lichidare.

V. *Proprietari de întreprinderi industriale rurale.* Art.11 al. 3 interzice evreilor de a dobândi asemenea întreprinderi în viitor. Ei sunt în drept însă a continua netulburați exploatarea întreprinderilor pe cari le stăpânesc în prezent, fără nicio rezervă sau restricțiune; ca atare, nicio autoritate administrativă și nici Camera de Comerț nu sunt în drept a le cere facerea vreunei dovezi sau de a lua vreo măsură prin care să împiedice exploatarea întreprinderii ca și în trecut.

Viile fiind stabilimente industriale, credem că evreii sunt în drept să le stăpânească. Casele de locuit la țară și vilele, pensiunile sau hotelurile din stațiunile balneo-climaterice aflate în comune rurale, credem că nu se pot expropria, deoarece din spiritul legii rezultă că numai pământurile cultivabile nu se mai pot stăpâni de evrei.

VI. *Căi de atac*

a) *Acțiuni în caz de turburare*

Toți cei nemulțumiți de soluția Camerei de Comerț – fie că a extins aplicarea legii la alte categorii de evrei sau de profesioni, fie că n-a recunoscut petiționarului categoria la care are dreptul, fie că a ordonat aplicarea vreunei măsuri oarecare: radierea firmei, închiderea imediată a magazinului, amendă etc. – vor adresa o plângere judecătorului delegat la Registrul Comerțului, în conformitate cu art. 26-27 din Legea Registrului Comerțului, și va uza apoi, în termen de 10 zile de la pronunțare, de dreptul de apel la Tribunal și apoi de recurs în Casație, în termen de 30 zile de la comunicarea Sentinței Tribunalului.

Atragem atențiunea că Codul de Comerț ce va intra în vigoare la 1 Ianuarie 1941 conține norme similare (art. 23-24), cari urmează a fi invocate în apelurile ce se vor introduce după intrarea în vigoare a noului cod.

În aceste căi de atac se vor invoca:

a) *motive speciale* privind temeiurile pentru cari petiționarul pretinde că este de categoria a II-a (dacă este cazul);

b) *motive generale* privind nulitatea oricărei măsuri de drept sau de fapt,

luate înainte de expirarea termenului de 6 luni, ca fiind date cu violarea art. 16 lit. b din Statut și a oricărei dispoziții care extinde aplicarea legii la alte categorii sau profesii etc.;

c) *rezerva expresă* privitoare la constituționalitatea Statutului juridic.

b) *Acțiuni pentru stabilirea categoriei.*

Sfătuim în mod insistent pe toți evreii cari cred că intră în categoria a II-a, dar a căror situațiune nu se integrează *în mod absolut neîndoielnic* în textul art. 3⁵⁷ din Statut, sau cari, deși se integrează cert în acest text, *trebuie să facă dovezi de fapt susceptibile de interpretare*, să intenteze de urgență acțiuni provocatorii.

Termenul pentru intentarea acestor acțiuni expiră la 9 noiembrie 1940.

Vor intenta această acțiune nu numai cei ce au fost citați la Camera de Comerț și respinși – ca nefăcând parte din categoria a II-a – dar și cei din circumscripția Camerelor de Comerț care n-au luat încă nicio măsură cu privire la comercianții evrei, căci dacă vor fi turburați după 9 Noiembrie 1940, nu-și vor mai putea stabili definitiv categoria în mod valabil și cu autoritate de lucru judecat față de orice autoritate publică.

Pentru aceleași motive, este necesar ca și comercianții evrei din categoria a II-a, recunoscuți ca atare de Camerele de Comerț, să intenteze acțiuni provocatorii, deoarece recunoașterea Camerei nu constituie un titlu definitiv pentru comercianți, alte autorități publice sau alte comitete ale aceleiași Camere de Comerț, care l-a recunoscut evreu de categoria a II-a, vor putea interpreta mâine aceleași acte în alt fel și să dea o soluțiune contrarie. De aceea este de dorit ca toți evreii din categoria a II-a să intenteze asemenea acțiuni, pentru a-și stabili odată pentru totdeauna și cu autoritate legală, categoria din care fac parte.

De asemenea, întrucât potrivit art. 8 din Statut un Jurnal al Consiliului de Miniștri poate restrânge accesul evreilor din categoria a întâia în anumite profesii, este recomandabil ca și *categoria a treia să intenteze asemenea acțiuni pentru a stabili în mod neîndoielnic categoria căreia aparțin.*

Cu toată stima,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 499-504.

1940, septembrie 24. F.U.C.E. către Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se cere ca Decizia ministerială nr. 153.377 din 29 august 1940, privind situația evreilor în învățământ, fiind potrivnică Constituției și legilor în vigoare, să fie aplicată după soluționarea definitivă de către Consiliul de Stat.

DOMNULE MINISTRU,

Ca urmare la adresa nr. 170.253/19/9/1940, avem onoarea a vă înainta aci alăturat memoriul cerut, în completarea căruia avem onoarea a vă supune următoarele:

Prin adresa și memoriul înregistrate la acest Onorat Minister sub nr. 163.459/12 septembrie 1940 am solicitat retragerea deciziei nr. 153.377 din 29 august 1940, ca fiind potrivnică Constituției, legilor în vigoare privitoare la învățământ și normelor stabilite prin Statutul evreilor, sau măcar suspendarea ei, până la o mai îndeaproape cercetare, mai cu seamă față de timpul prea scurt pentru înființarea de școli suplimentare evreiești.

Aceste documente au fost înaintate și d-lui general Ion Antonescu, Conducătorul Statului, care, cu adresa Președinției Consiliului de Miniștri nr. 45 C.C./1940, a binevoit a ne răspunde că *le-a înaintat Consiliului de Stat care le va studia și va face propuneri definitive.*

Din această rezoluție am dedus că, până când Consiliul de Stat va face *propuneri definitive*, măsurile luate prin amintita decizie se găseau implicit suspendate, căci apărea neverosimil ca să se aplice *măsuri provizorii luate cu călcarea tuturor legilor organice*, din momentul ce Conducătorul Statului așteaptă propuneri definitive. Aceasta mai cu seamă că deciziunea care îndepărta pe evrei din învățământul de Stat se afla în aceeași situație juridică ca și deciziunea luată de dl. Ministru al Cultelor cu privire la cultul nostru, și cu cât această decizie a fost suspendată până la stabilirea unor norme legale.

Prin adresa care face obiectul prezentei, însă ni se pun întrebări cari par a fi menținut decizia, dar a o fi modificat în unele puncte în sens absolut opus.

Această contradicție justifică și mai mult necesitatea de a se suspenda orice măsură până la prezentarea de propuneri definitive pentru luarea de măsuri legale, normele propuse fiind potrivnice celor legale în vigoare, iar Conducătorul Statului a declarat că legalitatea va fi integrală, adică fără niciun fel de deosebire, și că dreptatea va fi dată oricui o are și o cere.

În fond vă informăm că nu posedăm și nici nu ne putem procura toate datele statistice într-un termen de numai două zile – de altfel, chiar dacă le-am poseda, încă ar fi cu neputință să decidem în cele câteva zile ce ne despart de 1 octombrie 1940 – data deschiderii școlilor – numărul și felul școlilor ce ar trebui să deschidem și *localitățile unde să le deschidem.*

Cu titlu de exemplu, ne permitem a observa că potrivit D.L. din 9 august 1940, zeci de mii de evrei, locuind în comunele rurale, vor trebui să le

părăsească, nemaiputând exercita nici agricultura, întrucât terenurile li se *expropriază, nici comerțul* care le este expres interzis⁵⁸ și alte zeci de mii de evrei locuind la orașe vor trebui să părăsească profesiunile ce au exercitat până în prezent, împrejurări cari vor forța o migrațiune de la sate și târguri la orașe și poate dintr-un oraș într-altul.

În asemenea condiții este absolut cu neputință de a prevedea unde și ce fel de școli trebuie să deschidem și de a cunoaște numărul elevilor din fiecare localitate.

Și chiar dacă am cunoaște acestea, încă în câteva zile nu se pot îngriji localuri, mobilier, material didactic și corp didactic pentru a deschide zeci de școli, și chiar dacă acestea s-ar putea hotărî și procura în 5-6 zile, *încă realizarea ar fi împiedicată de lipsa de fonduri*, întrucât Ministerul nu ne-a informat ce fonduri ne pune la dispoziție din bugetul Statului, la care contribuim și noi cu impozite pentru învățământ. Aceasta mai ales că Statul acordă subvenții școlilor celorlalte confesiuni cari refuză să-și trimeată copiii în școlile de Stat, pe când noi dimpotrivă dorim să-i trimitem în școlile de Stat.

De aceea respectuos vă rugăm ca, potrivit înaltelor comandamente pe cari s-a așezat noua organizare a Statului, potrivit măsurilor luate cu privire la Decizia referitoare la regimul cultului mozaic, și potrivit rezoluțiunii puse de Conducătorul Statului pe cererea noastră din 16 septembrie 1940, *să binevoiți a aproba ca, până la soluționarea definitivă de către Consiliul de Stat a memoriului referitor la învățământ, să fie menținute legiuirile în vigoare pentru anul școlar curent, urmând ca, dacă contra rugămintii noastre se vor lua măsuri legale potrivnice, să ne putem organiza în cursul acestui an, în așa mod încât la deschiderea viitorului an școlar trecerea de la un regim la altul să se poată face fără o zguduire prea mare.*

Deși din principiile ce ați binevoit a anunța ca constituind temeliea noii organizări a Statului n-am înțeles că Statul ar avea un caracter rasist, dacă am fi în eroare, vă rugăm să ne îngăduiți a observa că *și în Germania rasistă, între 1934-1938, elevii evrei au continuat a fi primiți în școlile de Stat, în aceeași clasă cu arienii dacă numărul lor nu atingea 20 sau în clasă separată, dacă se depășea acest număr.*

Abia după 1938 ei au fost îndepărtați din învățământul de Stat, și încă după ce s-a dat Comunităților timpul necesar spre a se organiza.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI
ARTELOR

ANIC, fond C.E., dos. 12/1940.

1940, septembrie 24. Răspunsul dat de F.U.C.E. Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor, cu privire la organizarea învățământului evreiesc, în condițiile interzicerii accesului pentru copiii evrei la învățământul public de stat și particular neevreiesc.

COPIE de pe adresa FEDERAȚIEI UNIUNILOR DE COMUNITĂȚI EVREIEȘTI DIN ȚARĂ cu Nr. 275/940

București, 24 septembrie 1940

Anexă la adresa Nr. 274

MEMORIU

referitor la adresa Nr.170.253/19.9.940 a Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor.

1/. *Cum dorim să ne organizăm învățământul primar.* Potrivit normelor legale ale învățământului de Stat.

2/. *Cum dorim să ne organizăm învățământul secundar, teoretic și profesional inferior și mediu.* Potrivit normelor legale ale învățământului de Stat.

3/. *Cum dorim să întocmim programele analitice.* Potrivit normelor legale ale învățământului de Stat.

4/. *Cum dorim să întocmim materiile ce vom să se predea.* Potrivit normelor legale ale învățământului de Stat.

5/. *Care dorim să fie limba de predare.* Limba româna în toate școlile, cu excepția școlilor de pregătire religioasă „lešivuo” și „Talmud-Thora” în care limba de predare va putea fi ebraica sau idiș,

6/. *Cum dorim să predăm materiile naționale.* Preferăm să renunțăm de a preda materiile naționale.

7/. *Profesorii români nu mai pot funcționa în școlile noastre.* Cu adânc regret ne vom supune acestei interdicțiuni, și ne vom despărți de profesorii români de origine etnică cari au adus reale servicii școlilor noastre.

8/. *Condițiile de pregătire ale Corpului didactic.*

I. *În învățământul primar.*

a. pentru astăzi absolvenți de școală normală, în lipsă de care, licențiați, în lipsă de care, bacalaurați.

b. pentru viitor absolvenți de școală normală cu programa Statului după ce vom fi înființat o școală.

II. *În învățământul secundar teoretic:*

Doctori sau licențiați cu examen de capacitate, în lipsă de care, licențiați seminar pedagogic în lipsă de care, licențiați.

III. În învățământul secundar, profesional inferior și mediu.

a. licee comerciale – curs inferior și superior

b. școli profesionale pentru fete

c. școli industriale – potrivit legii din 22 aprilie 1940, adică școli de ucenici, școli de meserii, școli tehnice speciale, școli de gospodărie pentru fete.

9/. *Condițiile de angajare a Corpului didactic.* Condițiile științifice au fost arătate mai sus. Condițiile materiale în principiu – cu cele de la stat, dar adaptate mijloacelor de cari vor dispune Comunitățile, potrivit posibilităților bugetare.

Întrucât evreii contribuie la Bugetul Statului iar printre contribuțiile plătite se află și o taxă pentru învățământ, apare evident că, dacă s-ar menține dispoziția ca evreii să fie îndepărtați din învățământul primar și secundar de Stat, ar urma ca Statul să aloce pentru întreținerea școlilor evreiești o sumă anuală, după cum de altfel alocă sume și pentru întreținerea școlilor confesionale ale altor minorități religioase.

Aceasta cu atât mai mult cu cât, spre deosebire de alții, noi dorim ca copiii noștri să urmeze în școlile de stat așa că nu din dorința noastră ne înființăm un învățământ propriu.

10/. *Dreptul de publicitate în învățământul primar și secundar teoretic și profesional.* Rugăm a se menține dreptul de publicitate școlilor cărora le-a fost acordat – drept recunoscut de lege și menținut și prin Decizia D-lui Ministru Caracostea și binemeritat, după cum constată rapoartele Domnilor Inspectori ai Ministerului, și a-l acorda tuturor școlilor ce se vor înființa după aceleași norme după cari se acordă potrivit legilor, școlilor celorlalte confesiuni.

La școlile cari nu întrunesc condițiile legale, examenul de fine de an să fie dat înaintea unei comisii numită de Minister căreia i se va plăti o taxă de una sută de lei de fiecare clasă și una sută cincizeci pentru ultimele două clase ale învățământului primar cari se pot da deodată potrivit legii.

În ce privește școlile secundare, taxele urmează să fie fixate pe aceleași baze.

11/. *Localitățile unde dorim să avem școli și felul școlilor.* Este cu neputință să răspundem pentru moment. Numai după ce regulamentele prevăzute în Statutul evreilor vor fi fost decretate, adică după ce se va cunoaște localitățile unde vor locui evreii și numărul lor, vom putea stabili unde trebuiesc înființate școli și ce anume școli.

În adevăr, Statutul evreilor obligă pe toți comercianții evrei din categoriile I-a și a III-a, și pe toți agricultorii evrei – din orice categorie – să abandoneze profesiunile ce exercită în comunele rurale în termen de șase luni, ceea ce va provoca o migrațiune la orașe a cel puțin 30.000 suflete.

Numeroși profesioniști de la orașe se văd în neputința de a-și continua profesiunea, nevoia de a-și alege altă profesiune poate provoca o

migrațiune dintr-un oraș într-altul.

Până atunci, este cu neputință a se preciza numărul, felul școlilor și localitățile unde ele trebuie să fie înființate.

12/. *Numărul elevilor pentru fiecare localitate.* Pentru motivele arătate la paragraful precedent nu vom putea cunoaște numărul elevilor din fiecare localitate decât după decretarea și aplicarea Regulamentelor anunțate de legea pentru starea Juridică a evreilor din 9 august 1940.

Și fără aceasta, în orașele mari nu vom putea cunoaște numărul exact al elevilor pentru fiecare categorie de școli, căci nu avem evidența elevilor evrei din toate școlile de Stat și particulare creștine.

Pentru a-l cunoaște, rugăm respectuos Onoratul Minister să ceară tuturor școlilor de Stat, particulare românești sau confesionale creștine de toate gradele și categoriile, la cari învățau evreii, sa se trimită statistica elevilor evrei din fiecare clasă în anul 1939-1940, precum și a elevilor evrei pregătiți în familie în cursul aceluiași an, și să ne comunice, pentru ca adunată cu elevii din școlile noastre, să putem în deplină cunoștință de cauză aviza asupra nevoilor viitoare.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar general,
(dr. I. Brucăr)

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 506-508.

28

1940, septembrie 24. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la situația studenților evrei de la Facultatea de Medicină din București, care nu sunt acceptați să se înscrie la facultate. Se demonstrează caracterul ilegal al măsurii respective, întrucât legile generale în vigoare nu interzic evreilor accesul la învățământul medical. Se cere respectarea dreptului studenților evrei la continuarea studiilor universitare.

DOMNULE MINISTRU

Sesizați de câțiva tineri evrei, avem onoare a vă aduce la cunoștință că la Facultatea de Medicină li se interzice înscrierea, interzicere care este făcută fără nicio bază legală, și care este potrivnică măsurilor luate la alte facultăți sau școli superioare unde înscrierile s-au făcut netulburat⁵⁹.

În adevăr, legile generale în vigoare privitoare la învățământ nu interzic evreilor accesul învățământului medicinei, iar Statutul Evreilor din 9 august

1940, permite în mod expres exercitarea profesiei de medic evreilor din toate categoriile, așa încât le acordă în mod implicit dreptul de a învăța această profesiune.

Legea rezervă Consiliului de Miniștri să limiteze printr-un Jurnal *numai evreilor din categoria I-a* accesul unora dintre profesioni. Cum un asemenea Jurnal n-a fost încă dat, apare evident că nicio măsură administrativă nu poate fi luată fără a viola atât legile generale cât și legea specială a Statutului evreilor.

În sfârșit, chiar dacă printr-un Jurnal al Consiliului de Miniștri s-ar interzice evreilor din categoria I-a accesul profesiei de medic, încă ei ar trebui lăsați să învețe profesiunea dacă ar da o declarație că nu o vor practica în țară⁶⁰.

Cum Conducătorul Statului ne-a exprimat dorința ca evreii supuși străini sau apatrizi, intrați în țară după 1 ianuarie 1918, să fie îndreptați spre emigrare, ei trebuie să poată învăța o profesiune.

Nădăjduind, Domnule Ministru, că veți binevoi să dispuneți ca studenții evrei să fie înscriși, vă rugăm să binevoiți a primi încredințarea deplinei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI
ARTELOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 505.

1940, septembrie 25. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la apropiatele sărbători evreiești, la faptul că în unele localități negustorii evrei au fost avertizați că nu au voie să țină închise magazinele în zilele respective. Cine va încălca această restricție va suferi represalii. Întrucât amenințările de acest fel violează legile în vigoare, ministrul este rugat să emită o circulară către organele în subordine, cerându-le să respecte libertatea credincioșilor mozaici și să sancționeze cu pedepse pe cei care împiedică o persoană să-și exercite propriul cult. Să se asigure paza la magazinele evreiești.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că în zilele de 3 și 4 octombrie cad marile sărbători religioase mozaice, denumite „Roș-Hașana”, iar în ziua de 12 octombrie, cade cea mai mare sărbătoare a anului, anume sărbătoarea „Iom Kippur”. Sunt sărbători sfinte pentru credincioșii mozaici, cele mai mari sărbători și orice activitate de muncă în aceste zile constituie o violare a credinței religioase mozaice. În ziua de 12 Octombrie, imperativul religios cere prezența continuă a credinciosului în lăcașul de rugăciune.

Din unele părți de țară și mai cu osebire din câteva regiuni ardelene, ni se comunică de către Comunități, că oameni cari se prezintă drept trimiși ai Poliției sau ai Jandarmeriei preavizează pe comercianții evrei să nu ție închise prăvăliile în aceste zile de sărbători, altminteri vor suferi represalii.

Luând în seamă această comunicare, iar de altă parte luând în considerație faptul că nu se cuvine ca vreun credincios al unui cult să fie forțat a se abate de la îndatoririle sale religioase și a se îndepărta de cerințele sufletești, călcând în mod silit o credință religioasă, care – oricărui cult ar aparține – rămâne sfântă, vă rugăm să binevoiți a da o circulară către organele în subordine din întreaga țară de a se lăsa libertate credincioșilor mozaici de a întrerupe activitatea în magazine în aceste zile de sărbătoare religioasă, precum și a se lua obicinuitele măsuri de pază.

Libertatea și garanția date de legi cu privire la dreptul credinciosului unui cult de a-și exercita cultul său sunt atât de categorice, încât Codul penal denumeste „delict” și sancționează cu grave pedepse pe acei cari „împiedică o persoană să exercite propriul său cult”, asimilând acest caz cu însăși tulburarea exercițiului de cult în însuși locașul de cult. (Codul Penal, art. 308, al.2).

Suntem încredințați, Domnule Ministru, că veți binevoi a dispune luarea de măsuri în consecință pentru aplicarea și respectarea legilor și ordinii publice, și vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni⁶¹,

Șef-rabin,
dr. Al. Șafran

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI
ARTELOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 511.

(Vezi și Carol Iancu, 2010, cu sursa de arhivă Yad Vashem.)

1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la Decizia ministerială prin care se interzice, cu începere de la 17 septembrie 1940, procurarea de furnituri de orice fel de la întreprinderi și firme evreiești; la interzicerea, cu data de 21 septembrie 1940, a procurării de manuale didactice și rechizite școlare de la librăriile evreiești. Se demonstrează natura abuzivă a acestor decizii, care contravin legilor în vigoare. Se cere abrogarea lor.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă supune respectuos următoarea plângere privitoare la măsurile luate contra librarilor evrei:

A/ Ministerul Educației Naționale a interzis, cu începere de la 17 Septembrie 1940, Departamentului său și tuturor instituțiilor ce depind de el să-și procure furnituri de orice fel de la întreprinderile și firmele evreiești, decizând totodată anularea contractelor în curs cu aceste firme;

B/ Același Minister a interzis la 21 Septembrie elevilor și elevelor din școlile de toate gradele de a-și procura manuale didactice și rechizite de la magazinele evreiești, sau furnizate prin intermediari tot de la astfel de magazine, a căror listă urmează să fie întocmită de direcțiile de școli, iar în localitățile unde nu există librării creștine, directorii sunt obligați să se aprovizioneze cu manuale și rechizite din alte orașe.

Aceste măsuri luate prin simplă decizie ministerială sunt înainte de toate lipsite de orice bază legală. În adevăr:

a) *În ceea ce privește comerțul de cărți*, conform art. 7 al. h comb. cu art. 16 lit. c. din Statutul juridic al evreilor din 9 august 1940, evreii din categoria a II-a pot continua nestingherit comerțul cu imprimate românești, și chiar evreii din categoriile I-a și a III-a beneficiază de un termen de lichidare de 6 luni, în care timp este evident că ei pot vinde și cărți românești, și legea nu distinge între cărțile de școală și celelalte.

b) *În ceea ce privește rechizitele școlare*; acest comerț nu este cu nimic îngrădit prin sus-zisele texte, pentru evreii din orice categorie.

c) *În ceea ce privește contractele de furnitură*; art.16 lit. b. din Statutul juridic din 9 august 1940 prevede în mod expres respectarea contractelor în curs de executare, iar art. 17 prevede respectarea drepturilor patrimoniale.

Toate aceste dispozițiuni legale sunt în vigoare și nu pot fi abrogate prin decizie ministerială.

Adăugăm că proprietatea și drepturile patrimoniale sunt garantate prin art.16 din Constituțiune, care dacă este suspendată, desigur numai în ce privește unele libertăți publice, nu este abrogată în ce privește averea și activitatea privată.

De altfel, Domnul General Antonescu, Conducătorul Statului, a declarat în apelurile Domniei Sale că proprietatea va fi respectată.

Este inutil a mai discuta în detaliu unele dispozițiuni ale deciziunilor în chestiune, precum aceea că în localitățile unde nu sunt librării românești, comerțul de cărți și rechizite să-l facă direcțiile școlilor, lucru care ar contraveni atât legilor privitoare la învățământ, ocupațiile comerciale fiind incompatibile cu cele școlare, cât și legilor privitoare la exercitarea comerțului în genere.

Din punct de vedere economic, aceste măsuri aduc o lovitură gravă comerțului cu cărți și rechizite școlare și aceasta în pragul deschiderii anului școlar, în vederea căruia acești comercianți și-au făcut aprovizionările la care sunt obligați sub grave sancțiuni, art. 22 din Decretul Lege pentru activarea producției și controlului prețurilor, publicat în Mon. of. nr. 54 din 4 martie 1940.

Art. 3 din acest decret lege obligă și pe industriași tot sub grele sancțiuni, să nu micșoreze producțiunea industrială din anul precedent.

Aceste dispozițiuni cu putere de lege au fost înăsprite prin decretul lege pentru supravegherea și apărarea economiei naționale, publicată în Mon. Of. No. 214 din 14 Septembrie 1940, care prin art. 8 lit. c, califică drept sabotaj economic încetarea sau reducerea activității, producțiunii, aprovizionărilor etc.

Or, prin deciziile Ministerului Educației Naționale, industriași cari au avut prevederea de a le produce și comercianții care au avut grija de a se aproviziona, ar fi acum pedepsiți pentru faptul că au respectat legea și au răspuns nevoilor esențiale ale învățământului.

Nu trebuie uitat că acești industriași și comercianți au obligații grele de chirii, salarii, impozite etc., după cum au și datorii la bănci și furnizori și că împiedicarea ce se aduce comerțului lor, comerț ce are un caracter strict sezonier și de scurtă durată, este de natură a avea grave repercusiuni pe piața creditului și a muncii.

Nădăjdum, Domnule Ministru, că veți binevoi a da dispozițiunile necesare pentru înlăturarea acestor opreliști lipsite de bază legală și cari sunt în contradicere flagrantă cu legile de ordine publică, cu Statutul evreilor și cu principiile pe care Conducătorul Statului a anunțat că va așeza noua organizare de Stat.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea profundeii noastre considerațiuni.

Președinte,
ss. dr. W. Filderman

Secretar-general,
ss. dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI
ARTELOR

A.N.I.C., Fond M.E.N., mapa 34, fasc. 1/1940, f. 38 f/v orig.,
Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 520 (copie).

1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la situația evreilor din provinciile istorice revenite la România prin Marea Unire din 1918. Se cere ca evreii care locuiau în aceste provincii la data Unirii și erau cetățeni ai statelor dezmembrate să beneficieze de drepturile acordate de către Statutul Juridic din 9 august 1940 evreilor de categoria a II-a. În favoarea acestei solicitări se fac referiri la vechimea evreilor în Transilvania. Dreptul la evreu de categoria a II-a li se cuvine cu atât mai mult, cu cât Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia din 1918 le-a recunoscut drepturile cetățenești înaintea tratatelor de pace de la Paris. Se crede că în rezolvarea situației evreilor din provinciile reunite se va ține cont de prevederile constituționale, de spiritul dreptății și al echității.

DOMNULE MINISTRU,

Sesizați de cererile Comunităților din Provinciile alipite pentru clarificarea situației evreilor din aceste provincii sub raportul D.L. din 9 august 1940, avem onoare a vă ruga să binevoiți a aproba ca prin regulamentul de aplicare al acestui D.L. să se statornicească dreptul acelora care locuiau la data Unirii în aceste provincii și erau cetățeni ai Statului dezmembrat, de a intra în categoria a II-a prin aplicarea art. 5 litera a.⁶²

Evreii din provinciile alipite sunt stabiliți în aceste provincii de secole. Strămoșii lor au luat parte și la războaiele lui Mihai Viteazul. Istoricul Ortelius în *Istoria Ungariei*, tipărită la Frankfurt în 1665, la pag. 48 și 280 scrie:

„Care prilej Domnul Gheorghe Basta l-a folosit spre a strânge oastea, iar în ziua de 16 septembrie a pornit cu oastea sa împotriva lui Mihai Voievod care cu 18.000 oameni se afla într-o trecătoare la 2 leghe de Alba-Iulia spre a-l sili la ascultare și spre a tăia în bucăți pe toți valahii, sârbii și evreii care trecuseră de partea Voievodului.”

Ei au fost încetățeniți la 1848⁶³ – încetățenire confirmată în 1867⁶⁴ – și au avut apoi și *indigenatul individual*, adică *naturalizarea individuală comunală* potrivit legii Nr. L din anul 1879, deci cu multe decenii înainte de încetățenirea evreilor din Vechiul Regat, iar Adunarea Națională de la Alba-Iulia le-a recunoscut, înaintea Tratatelor de Pace, drepturile cetățenești în cari s-au cuprins „libertatea de a-și alege cariera ori profesiunea și libertatea muncii”. (Dl. prim-ministru Iuliu Maniu, *Politica externă a României*, Institutul Social Român, pag. 237, 241, 242, și 244 și dl. prim-ministru Al. Vaida Voevod, paginile 284 și 287).

Constituția din 1923, care prin art. 5, 8 și 21 declarase egali pe toți românii fără osebire de origine, rasă, limbă sau religie, întrebuița când

termenul „*cetățeni români*” când termenul „*român*”.

Un deputat cerând modificarea acestui din urmă termen în cel de „*cetățean român*” pentru ca nu cumva să se deducă o înlăturare a populațiilor neromânești, atât raportorul cât și Banca Ministerială – în aplauzele Adunării Constituante – au răspuns că termenul de „*român*” este mai cuprinzător – iar nu mai îngust – decât cel de „*cetățean român*”; că de unde „*cetățean român*” cuprinde numai pe românii care se bucură de drepturile politice, termenul de „*român*” cuprinde și pe aceia care nu au drepturile politice, sau care au pierdut exercițiul lor, ca femeile, minorii, interzișii etc.

Constituția din 1938 n-a introdus nicio deosebire din acest punct de vedere. Și ea vorbește când de „*cetățean român*”, când de „*român*”.

Au oare acești termeni alt conținut juridic în Constituția din 1938, decât îl aveau în aceea din 1923?

Constituția din 1938 menține în mod expres interpretarea dată în Constituția din 1923. Astfel de exemple: art. 4 care vorbește despre „*români*” spune:

„Toți românii fără deosebire de origine etnică și credință religioasă sunt datori...”

Iar art. 5, care vorbește despre „*cetățeni români*”, spune:

„Toți cetățenii români fără deosebire de origine etnică și credință religioasă sunt egali în fața legii...”

De unde rezultă că noțiunea de „*român*” nu este echivalentă cu aceea de „*etnic*” căci dacă prin „*român*” s-ar înțelege „*etnic*” nu s-ar putea vorbi despre „*români fără deosebire de origine etnică*” și că nicio lege nu poate stabili inegalități între români după origine etnică sau religie.

De asemenea, în art. 67, noua Constituție spune că

„*Nu poate fi ministru decât acel care este român de cel puțin trei generații.*”

De unde rezultă în mod expres că cuvântul „*Român*” cuprinde și cetățenii români de altă origine etnică.

De altfel, chiar Decretul-Lege în articolul 15 prin care anunță o lege privitoare la regimul învățământului evreilor, confirmă în mod neîndoielnic această interpretare, prin aceea că nu lasă legiuitorului libertatea absolută de a legifera, ci i-o îngrădește de drepturile conferite evreilor prin art. 10 și 21 din Constituție⁶⁵.

Or, aceste texte constituționale sunt așezate în capitolul II intitulat „*Despre drepturile românilor*”. Art. 15 din Statut, referindu-se la ele, recunoaște că ele conferă drepturi și evreilor, că deci evreii cetățeni români sunt cuprinși în sfera noțiunii constituționale de „*români*”, că deci „*români*” și „*cetățean român*” este una și aceeași noțiune.

Dacă, potrivit Constituției, nu se pot introduce deosebiri între „românii” și „cetățenii români” după religia căreia îi aparțin, cu atât mai puțin se pot

introduce deosebiri între românii și cetățenii români aderenți ai aceleiași religii și cari s-au bucurat de drepturile cetățenești înainte de 30 decembrie 1918, după cum erau născuți în una sau în alta dintre provinciile românești, deosebiri care ar fi potrivnice și art. 1 din Constituție, după care România este un Stat unitar și indivizibil.

Or, legea din 9 august 1940 a distins categoria a II-a de a III-a – între altele – după data când au dobândit naturalizarea, clasând în categoria a II-a pe cei naturalizați până la 30 decembrie 1918 și în a III-a pe cei naturalizați după această dată.

Cum evreii din provinciile alipite erau cetățeni de la 1848, apare evident că ei ar trebui să intre în categoria a II-a, întrucât au fost naturalizați prin lege înainte de 30 decembrie 1918⁶⁶.

De altfel, problema evreilor din aceste provincii prezintă și un alt aspect: crescuți în școala și cultura maghiară, fuseseră încorporați în Partidul Maghiar, ceea ce nu convenea intereselor de Stat românești. De aceea, la cererea conducătorilor țării, ei au convenit să părăsească în bloc Partidul Maghiar și spre a evita un salt prea mare, au acceptat sugestia de a se constitui în Partidul Național Evreiesc⁶⁷.

Din această cauză, pe de o parte au suferit evreii din Ungaria, iar pe de altă parte, cei din Transilvania au fost boicotați și au fost și sunt amenințați a fi pedepsiți ca trădători ai Statului ungar.

În fine, dacă ei n-ar intra în Categoria a II-a, ar însemna că ei, care sunt cetățeni de 100 de ani, ar pierde dreptul de a intra în școlile primare de Stat și în Universitate potrivit Deciziei publicate de Ministerul Educației Naționale.

Oricare ar fi împrejurările care au dictat legea de la 9 august 1940 – și fără a intra în examenul constituționalității ei – credem că textul și spiritul legii în plin acord cu sentimentul de dreptate și echitate comandă a face ca evreii locuitori ai provinciilor alipite cari se bucurau de drepturile cetățenești la data anexării, deci înainte de 30 decembrie 1918, să intre în Categoria a II-a.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deplinei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL JUSTIȚIEI

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 514-516.

1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la Barourile care împiedică avocații evrei să depună jurământul de credință și nu țin cont de Statutul evreilor din 9 august 1940, care a acordat o perioadă de șase luni pentru încheierea activității lor profesionale. Pentru evitarea unor astfel de abuzuri se cere publicarea Regulamentului legii din 9 august 1940 sau publicarea acelei părți din Regulament, care stabilește profesiunile ce urmează a se lichida, drepturile profesioniștilor în timpul lichidării și termenul de lichidare.

DOMNULE MINISTRU,

Sesizați de numeroși avocați evrei cari sunt împiedicați – de unele Barouri – de a reînnoi jurământul de credință și de a mai practica chiar înăuntrul timpului de lichidare de 6 luni acordat de Statutul evreilor, avem onoare a vă supune următoarele.

Unele Barouri au primit Jurământul tuturor avocaților evrei înscriși în Barou – inclusiv celor cari în mod evident nu intră în categoria a doua – și le-au permis să urmeze o practică de 6 luni, permisiune dată și cu autorizația expresă a Domnului ministru al Justiției, autorul Statutului Evreilor (ziarul „Dacia” anexat), altele au eliminat pur și simplu pe toți avocații evrei fără distincție, altele au făcut în grabă o revizuire și au radiat pe cei pe cari nu-i socoteau ca intrând în categoria a doua, *interzicându-le exercițiul imediat al profesiei și accesul Palatului de Justiție de la data radierii.*

1/. *În ce privește interdicția imediată de a profesa.* Statutul acordă în mod expres un termen de 6 luni pentru lichidare, iar înăuntrul acestui termen, unul de 3 luni pentru introducerea de acțiuni provocatorii în vederea stabilirii categoriei.

Eliminarea – cu putere executorie – a avocaților înainte de expirarea celor 3 luni, acordate pentru administrarea de dovezi – mai ales când mulți sunt mobilizați și când autoritățile militare nu sunt în măsură să elibereze dovezile pentru că n-a apărut încă Regulamentul de aplicare a legii – interdicția imediată de a mai intra în Palatul de Justiție pentru a-și lichida lucrările, atunci când legea avocaților declară expres că numai după ce ultima instanță s-a pronunțat, hotărârea de radiere devine executorie – ca și excluderea tuturor fără distincții sub rezerva ca să fie reînscrisi acei cari vor aduce hotărâre a Curților Administrative, constituie evidente și flagrante violări de lege.

Aceasta mai ales când revizuirea s-a făcut fără citarea interesaților⁶⁸,

adică și cu violarea art. 214 și 215 din legea avocaților din 5 septembrie 1940 și a textelor din legea anterioară la cari trimit în mod expres articolele 19 și 20 din Statutul Evreilor⁶⁹.

Este adevărat că Baroul este autonom, dar autonomia nu există decât în măsura în care este acordată de legea de constituire, adică în măsura în care Corpurile autonome își respectă legea. Toate actele care depășesc vădit drepturile acordate Corpurilor profesionale nu se încadrează în autonomie, așa că puterea executivă este îndreptățită să intervină, altfel ordinea publică n-ar mai fi asigurată și garantată.

De aceea vă rugăm respectuos să binevoiți a dispune intrarea în legalitate, ceea ce se poate face – în speță – și prin publicarea de urgență a Regulamentului legii din 9 august 1940, iar dacă acesta nu este încă în totul gata, prin publicarea acelei părți din Regulament care stabilește profesiunile ce urmează a se lichida, drepturile profesioniștilor în timpul lichidării și termenul de lichidare.

21. *Reînnoirea jurământului.* Cum toți profesioniștii au fost obligați prin Decretul din 6 septembrie 1940 să-și reînnoiască jurământul⁷⁰ și cum Decizia de radiere nu este definitivă, ea fiind supusă controlului instanțelor superioare și cum – în sfârșit – sunt și precedente – în sensul că și cei radiați au dreptul și obligația de a reînnoi jurământul – măsura luată de a refuza jurământul avocaților radiați apare și ea ca neîndoielnic potrivnică legii organice a Corpului.

În același sens invocăm și circulara din 7 martie 1938 a Ministerului de Justiție prin care a obligat Barourile să permită avocaților judecați și radiați în prima sau în a doua instanță, să depună jurământul pe noua Constituție.

Nădăjduind, Domnule Ministru, că veți binevoi a dispune să se reintre în legalitate, avem onoare a va ruga să binevoiți a primi încredințarea respectuoasei noastre considerațiuni⁷¹.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL JUSTIȚIEI

Ancel, *Doc.* vol. I, pp. 512-513.

1940, septembrie 26. F.U.C.E. către ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Se referă la împiedicarea artiștilor evrei instrumentiști și de varieteu să-și exercite profesia. Practicarea acestei profesii nu a fost interzisă de Statutul Juridic din 9 august 1940. Decizia ministerială nr. 42.181/1940 interzice apariția pe scenă pentru artiștii evrei dramatici și lirici. În cazul extinderii deciziei și asupra evreilor instrumentiști și de varieteu se cere acordarea dreptului ca ei să profeseze în cadrul unor formațiuni artistice evreiești sau străine, în localurile evreiești, la festivitățile de familie și, în genere, la orice manifestație cu caracter artistic, publică sau particulară evreiască.

DOMNULE MINISTRU,

Sesizați de artiștii evrei instrumentiști și de varieteu, împiedicați de autorități de a-și exercita profesia în baza Deciziei Ministeriale Nr. 42.181/1940, avem onoare a vă ruga să binevoiți a vedea că cererile lor – mai jos expuse – sunt întemeiate și a aproba ca să-și poată continua exercițiul profesiei lor.

În conformitate cu art. 8 din statutul evreilor, evreii din toate categoriile sunt în drept a exercita orice profesiune care nu le este expres interzisă.

Niciunul din textele statutului însă, nu le interzice manifestările artistice în genere și exercițiul profesiei de artist în orice specialitate.

Cu toate acestea, prin decizia amintită, Ministerul Cultelor a interzis evreilor participarea sau colaborarea pe orice cale la orice manifestațiune cu caracter artistic sau teatral.

Din expunerea de motive a acestei deciziuni, rezultă că *temeiul* ei este menținerea purității limbii și grija ca propagarea ei – prin viu grai – să se facă numai de către acei ce prezintă garanția că nu o vor deforma. Ca urmare să se *aplice* numai artiștilor lirici și dramatici.

Este evident că astfel fiind, decizia nu se aplică artiștilor instrumentiști și de varieteu, ci numai celor dramatici și lirici.

Printr-o comunicare ulterioară – însă nepublicată și neavând forma unui act legal – s-a extins interdicția de a profesa artiștilor din toate ramurile.

Este evident însă că în raport cu scopul urmărit, această comunicare este potrivnică însăși deciziei amintite, căci artiștii instrumentiști și de varieteu nu au nimic comun cu orice expresie lingvistică și nu pot dăuna purității limbii române – în ipoteza, pe care nu o putem accepta, că evreii, prin faptul că sunt evrei, ar deforma limba română, ei care au dat pe Tictin, pe Gaster, pe Șeineanu, pe Candrea, pe Ronetti Roman etc.

Vă rugăm să binevoiți deci a vedea că această extindere făcută pe baza

unui act, formal inexistent și în orice caz contrar textului și spiritului Deciziei de mai sus, fiind lipsită de orice temei, urmează să-și recapete dreptul nelimitat de a profesa și în consecință să li se restituie autorizațiile respective.

Dacă s-ar socoti totuși că interdicția de manifestare artistică îi privește și pe aceștia, vă rugăm să binevoiți a decide că ei – cel puțin – au dreptul de a profesa – în țară – în cadrul unor formațiuni artistice evreiești sau străine la teatrele, în localurile evreiești, la festivitățile în familie și în genere la orice manifestație cu caracter artistic, publică sau particulară evreiască și în străinătate în orice formațiune.

Într-adevăr, pe dată ce ați binevoit a anula în parte Decizia anterioară, și ați permis artiștilor dramatici și lirici să joace – în limba română – pe scenele teatrelor evreiești, cu atât mai mult se impune să se acorde acest drept artiștilor instrumentiști și de varieteu cari nici nu intrau în prevederile acelei Decizii.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI
ARTELOR

Ancel, *Doc.* vol. I, pp. 518-519

34

1940, septembrie 27. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se înaintează un rezumat al celor mai importante memorii predate în cursul lunii septembrie ministerelor de resort, pe probleme de: învățământ, cult, profesiuni liberale, economie națională. Ministerele au răspuns că soluționarea lor necesită aprobarea primului-ministru. Se poate constata că toate cererile formulate sunt întemeiate pe legile în vigoare și pe spiritul de dreptate. De aceea se speră că ele vor avea o rezolvare favorabilă.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Avem onoarea a vă supune – aci alăturat – o serie de memorii înaintate Departamentelor respective.

Cum unele Departamente ne-au răspuns că soluționarea lor nu se poate face decât de Domnia Voastră, și cum sunt probleme de cea mai mare urgență, ne permitem respectuos a vi le înfățișa cu rugămintea și nădejdea că veți binevoi a face dreptate.

I. ÎNVĂȚĂMÂNT.

1/. Memoriile No. 274 și 275, înaintate Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor – drept răspuns la o adresă a acestui Minister – privitoare la organizarea învățământului nostru⁷².

Pentru motivele arătate: *motivul general*, lipsa de timp care face cu neputință a organiza – în 6 zile – un învățământ de toate gradele și categoriile pentru toți elevii evrei cari urmau în școlile de Stat, și *motiv special* – aplicarea Statutului Evreilor potrivit căruia zeci de mii de evrei vor părăsi satele spre a se stabili la orașe, iar de la orașe vor părăsi și profesia și orașul – *vă rugăm a aproba* în cazul când ați decide, în adevăr ca evreii să-și organizeze un învățământ propriu, ca printr-o dispoziție tranzitorie toți elevii evrei cari au urmat în anul trecut în învățământul de Stat sau care urmează să se înscrie anul acesta în învățământul de toate categoriile să fie admiși în învățământul de Stat dacă nu există o școală evreiască suficientă, urmând ca în cursul anului să ne putem organiza pentru a-i prelua în exercițiul anului școlar viitor, aceasta cu atât mai mult cu cât numeroase localuri de școli evreiești sunt rechiziționate de armată, așa că nici cele existente nu se pot deschide, necum să se înființeze altele noi⁷³.

Precizăm că în Germania, de la 1934-1938, elevii evrei au fost primiți în toate școlile de Stat și numai de la 1938 evreii și-au organizat un învățământ propriu⁷⁴.

2/. Memoriile No. 276 și No. 288 adresate Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor, prin care solicităm să se dea dispoziții tuturor facultăților și școlilor superioare să primească *înscrierea studenților evrei* și să-i autorizeze a trece examenele.

Deși unele facultăți le-au primit, facultatea de medicină din București refuză a înscrie și refuză a-i autoriza să se prezinte la examenele de absolvire a anilor expirați⁷⁵.

II. CULT.

3/. Memoriul No. 283, adresat Domnilor Miniștri ai Cultelor și Artelor și Internelor prin care aducându-le la cunoștință că, săptămâna viitoare încep marile *sărbători religioase* evreiești, îi informăm că în diferite localități comercianții evrei au fost amenințați cu represalii dacă vor *închide magazinele pentru a merge* să se închine Domnului și rugăm să se dea autorităților în subordine cuvenitele dispozițiuni pentru ca ordinea să fie păstrată⁷⁶.

III. PROFESIUNI LIBERE.

4/. Memoriul No. 289 adresat Domnului Ministru al Muncii, Sănătății și

Ocrotirilor sociale, privind situația medicilor evrei în general și a medicilor evrei originari din provinciile alipite în special, și căroră *Adunarea Generală a Colegiului Medicilor, ce trebuie să aibă loc în mod irevocabil la 30 crt.*, are intențiunea să le retragă în tot sau în parte dreptul de a profesa, cu toate că Statutul Evreilor le recunoaște nelimitat acest drept⁷⁷.

5/. Memoriul No. 290 adresat Domnului Ministru al Justiției privind situația avocaților evrei cari au fost radiati din Barouri și căroră li s-a interzis imediat accesul Palatului de Justiție, contrar Legii Statutului Evreilor, care acordându-le un termen de 3 luni pentru introducerea de acțiuni provocatorii în vederea stabilirii categoriei căreia aparțin – și în tot cazul un termen de 6 luni pentru a-și lichida afacerile – și nu puteau fi nici imediat radiati și cu putere executorie, nici împiedicați să practice încă 6 luni⁷⁸.

IV. ECONOMIA NAȚIONALĂ.

6/. Memoriul No. 273 adresat Ministerelor Educației și Economiei Naționale, solicitând retractarea Deciziei prin care se interzice elevilor cumpărarea *cărților de școală* și rechizitelor școlare de la librari evrei și se reziliază contractele de furnitură ale industriașilor evrei în curs de executare⁷⁹.

Această Decizie este nu numai potrivnică spiritului și literei Statutului Juridic al Evreilor – dar chiar dacă ar fi conformă – încă toți acei al căror comerț este interzis au prin Statut un termen de 6 luni de lichidare.

Chestiunea are și un aspect general, cu consecințe economice *dintre cele mai grave*, care violează drepturi câștigate, legi și contracte în ființă, așa că *seamănă nesiguranța și neîncrederea printre toți comercianții și industriașii*, mai ales că toate legile Țării i-au obligat să fabrice și să se aprovizioneze și acum sunt împiedicați să-și desfacă produsele fabricate sau cumpărate.

Cum toate aceste cereri sunt întemeiate și pe Lege și pe Dreptate și cum ați precizat în mod repetat că legea va fi respectată și Dreptatea va fi dată oricui o are și o cere, nădăjduim că veți binevoi a aprecia că solicitările noastre sunt pornite din dorința de a evita perturbări sociale și economice prea violente și rezezi cari ar putea dăuna economiei generale, și ne veți ierta că ne adresăm și Domniei Voastre, dar urgența acestor probleme dintre care cele mai multe se cer soluționate înainte de 30 septembrie a.c. și faptul că unele Departamente ne-au avizat că Domnia Voastră le veți soluționa, ne-au obligat să ne adresăm Domniei Voastre.

Primiți, vă rugăm, Domnule prim-ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.* vol. I, pp. 522-523

1940, septembrie 29. U.C.E. [?] către ministrul de Interne. Se referă la târgul anual din comuna Urziceni (jud. Ialomița) unde membrii organizațiilor legionare au oprit negustorii evrei, veniți din alte localități, să-și desfacă mărfurile. Totodată, s-au răspândit manifeste prin care *românii erau chemați să nu cumpere nimic de la jidani*. Măsuri restrictive au fost luate și împotriva negustorilor locali, care au fost înlăturați din oborul de cereale. La cele cinci magazine evreiești din Urziceni s-a postat câte un legionar care nu permitea intrarea sătenilor în magazinele respective. Se cere anchetarea acestor situații și luarea de măsuri pentru restabilirea ordinii.

MEMORIU

Adresat M. de Interne

I. În ziua de 21 septembrie a.c. având loc un bâlci anual în com. Urziceni (Jud. Ialomița) au venit cu mărfuri și câțiva negustori evrei din alte orașe: aceștia au fost opriți de a-și desface mărfurile de către organizația legionară din această localitate. În aceeași zi s-au împărțit manifeste prin oraș și prin bâlci cu conținutul următor: „Români nu cumpărați nimic de la jidani!”. În fața acestei situațiuni și puși în imposibilitate de a-și exercita comerțul în bâlci, negustorii evrei veniți de la mari depărtări anume în locul acela au fost nevoiți a părăsi localitatea, deși au pus în vedere cazul organelor polițienești, cari au răspuns că nu pot lua nicio măsură.

II. În ziua de 26 septembrie a.c., în oborul de cereale care funcționează zilnic, negustorii evrei de cereale din Urziceni au fost îndepărtați din Obor de către o echipă de 4 legionari din localitate, obligând pe țărani de a nu vinde la negustorii „jidani”, controlând în acest sens fiecare căruță. Față de aceste măsuri, negustorii evrei s-au retras din Obor, reclamând cazul Președintelui Bursei de cereale locale, care a obiectat că nu poate lua nicio măsură.

III. În fiecare sâmbătă este în Urziceni târg săptămânal, când vin în mare număr sătenii din împrejurimi spre a-și vinde vitele și cerealele, iar cu sumele realizate se aprovizionează cu cele necesare gospodăriei.

Ieri, sâmbătă 28 septembrie a.c., pe la ora 8 dimineața, s-au postat la cele 5 magazine de manufactură și la un depozit de cherestea care aparțin negustorilor evrei din Urziceni, câte 3 legionari cari nu permiteau intrarea sătenilor în aceste magazine, ce funcționează de peste 25 de ani în localitate. În unele magazine unde se găseau în acel moment câte un client, legionarii au forțat pe client să părăsească imediat magazinul, sub amenințarea că la

* Adăugat de mână de dr. W. Filderman.

nesupunere îi ia legitimația și îl dă în judecată, fiind ordin de la Organele superioare să nu cumpere nimic de la „Jidani”. O delegație de negustori evrei s-a prezentat d-lui Comisar al Poliției locale, căruia expunându-i faptele petrecute, a răspuns că se va pune în legătură cu legionarii.

Demersul pe lângă dl. Comisar neavând niciun rezultat, delegația s-a prezentat d-lui Jude președinte al Judecătoriei mixte Urziceni expunându-i faptele de mai sus. Dl. Jude s-a deplasat la fața locului, întrebând pe legionarii în baza cărui drept au luat aceste măsuri, la care legionarii au afirmat „că au ordin în acest sens de la Organele superioare”.

În fața acestui răspuns, Dl. Jude a înaintat cererea scrisă a negustorilor evrei Poliției locale pentru luare de măsuri.

Negustorii evrei văzând că până la orele 13 nu s-a luat nicio măsură pentru a evita incidentele ce începeau să se nască între diferiți săteni cari voiau să intre în aceste magazine spre a face diverse cumpărături și legionarii cari îi opreau, negustorii evrei s-au văzut siliți de a închide magazinele, anunțând în același timp pe dl. Jude motivul închiderii spre a nu fi considerat ca un act de sabotaj.

Tot ieri 28 septembrie a.c. la ora 9 și jum. negustorii evrei de cereale intrând în Oborul de cereale și cumpărând cereale de la săteni, au eliberat chitanțele respective timbrate, dar în poarta Oborului la ieșire erau postați 2 legionari cari controlau pe fiecare sătean în parte cui au vândut cerealele și în cazul când au vândut vre-unui comerciant evreu, le-au rupt chitanțele de vânzare, obligând pe fiecare sătean ce a intrat din nou în Obor să-și facă vânzarea muncii la negustorii creștini.

La reclamația negustorilor evrei către dl. Președinte al Oborului de cereale, acesta a obiectat că nu poate lua nicio măsură.

Față de această situație, negustorii evrei au fost nevoiți a părăsi Oborul, iar unii săteni au preferat să plece acasă cu cereale nevândute, decât a reintra în Obor și a face din nou vânzare deoarece nu li se mai ofereau aceleași prețuri ca mai înainte.

29 Septembrie 1940.

[nesemnat]

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 524-525.

1940, septembrie 30. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la măsura adoptată de unele Barouri care au exclus avocații evrei, fără nicio motivație, contrar legilor în vigoare. Se cere să se facă dreptate pentru cei lezați de abuzuri neîntemeiate.

În completarea adresei noastre nr. 290 din 26 septembrie 1940 privitoare la excluderea avocaților evrei, avem onoare a vă supune următoarele:

1). *Decizia de excludere violează legea organică și Decizia interpretativă a Uniunii Avocaților, prin aceea că a fost pronunțată de un organ necompetente și fără ascultarea părților.*

Statutul evreilor hotărând că numai acei ce intră în categoria a II-a mai pot profesa avocatura, Barourile aveau două căi pentru a revizui pe cei înscrși:

a) sau de a aștepta rezultatul acțiunilor provocatorii pe care evreii aveau să le introducă în termen de trei luni potrivit art. 19 din Statut – după care aveau pur și simplu să execute o hotărâre iar nu să judece, așa cum s-a procedat cu prilejul aplicării legii de revizuire a cetățeniei din 1938 de cele mai multe Barouri.

b) sau de a uza de art. 16 al. a combinat cu art. 18 din Statut și de a face ele însele cercetarea situației lor legale, dar în acest caz potrivit art. 20 din Statut n-o puteau face decât prin mijlocirea instanței instituite de legea specială, în speță prin instanța de revizuire.

A face o cercetare cu ușile închise, fără citarea și ascultarea părților de către plenul Consiliului, iar nu de către Comisia disciplinară, înseamnă a se viola și legea organică și Decizia Uniunii, și a se exclude avocații fără niciun fel de judecată.

Această cercetare era un act prealabil al Baroului care trebuia în mod normal să aibă drept rezultat trimiterea, înaintea judecătii, a tuturor acelor care au fost găsiți ca neintrând în categoria a II-a, iar nu radierea și excluderea lor fără judecată.

În adevăr:

a) legea organică nu prevede decât o singură cale pentru excluderea celui înscris, acțiunea disciplinară și numai pentru 2 motive: culpa profesională sau neîndeplinirea condițiilor legale. Acțiunea izvorâtă din această din urmă cauză este denumită: *Revizuire*. Legea stabilește cine și cu ce procedură poate revizui.

b) Uniunea prin Decizia nr. 33/1938, care are putere de lege și care a fost comunicată Ministerului de Justiție cu adresa nr. 611/1939, a stabilit cu ocazia altor excluderi fără procedură legală că:

„Nu există decât un singur mijloc pentru excluderea unui avocat din Barou, acel al acțiunii disciplinare, iar această acțiune se exercită după anumite norme.”

Iar dl. I. Gr. Periețeanu – atunci Președinte al Uniunii – a declarat că:

„Nicio Decizie nu se poate lua decât cu procedura și garanțiile de judecată individuală prevăzute de legea avocaților.” (Timpul, 30 martie 1938)

Doctrina franceză a stabilit:

„Il est impossible de comprendre que, n'ayant pas le droit d'ajouter aux textes qui régissent la profession et de créer arbitrairement des incompatibilités, ils puissent rejeter souverainement, par de raisons d'amour-propre et de sentiment, des demandes d'admission qui leur sont adressées” (Garçonnet Pr.C., pag. 279)

Dacă barourile n-au dreptul să respingă o cerere de înscriere care întrunește condițiile obiective ale legii, cu atât mai puțin li se poate recunoaște dreptul de a radia și exclude pe cine vor și cu procedura cu care vor.

2/ Decizia de radiere violează legea organică, Decizia Uniunii și Statutul evreilor, prin aceea că a fost dată cu execuție provizorie.

Legea organică nu îngăduie execuția provizorie decât într-un singur caz: trimiterea avocatului în judecată corecțională.

În toate celelalte, apelul și recursul suspendau executarea.

Au mai fost asemenea călcări. Uniunea le-a declarat ilegale prin aceeași Decizie în care a statuat că hotărârile de revizuire se vor da:

„Cu respectarea art. 216 și 221 din Lege, care prevăd că apelul și recursul sunt suspensive de executare.”

Aceleași norme au fost consacrate și de noua Lege a avocaților din 5 septembrie 1940, potrivit căreia revizuirile se fac cu formele acțiunii disciplinare (art. 245), iar acțiunea disciplinară se compune dintr-o cercetare prealabilă urmată dintr-o judecată în două instanțe de fond și de o instanță de Casare, Deciziunea Baroului având caracter executoriu după a doua instanță de fond, ca în dreptul comun, afară de cazul când motivat se hotărăște executarea provizorie.

Statutul evreilor prevede și el în art. 20 că, dacă revizuirea evreilor se face de către instituția căreia ea aparține, instanța profesională trebuie să rezerve celor dăunați calea de atac înaintea instanțelor de jurisdicție specială.

3/ Decizia de excludere cu execuție provizorie și refuzul de a le lua jurământul violează Statutul evreilor și interpretarea ce i-a fost dată de Ministerul de Justiție prin aceea că răpește avocaților radiați și dreptul de a-și lichida drepturile și lucrările în 6 luni.

Statutul evreilor prevede în art. 16 al. a) situația funcționarilor publici care pot fi îndepărtați în trei luni, în aliniatul c) situația funcționarilor particulari care pot fi îndepărtați în 6 luni, iar în aliniatul b) situația patronilor – liberi-profesioniști, comercianți etc. cărora le acordă un termen de 6 luni pentru a lichida „lucrările și drepturile lor”.

Baroul excluzând pe avocați cu execuție provizorie, violează textul legii și răpește atât avocaților radiați puțința de a-și lichida drepturile și lucrările lor și *tuturor avocaților* – chiar neradiați – dreptul de a conserva timp de 6 luni pe secretarii lor – avocați stagiați – pentru a lichida

lucrările în curs.

Autorul legii, dl. ministru I.V. Gruia, a declarat – după cum a recunoscut dl. decan al Baroului Timișoara:

„În scopul de a lichida birourile de avocatură în termen de 6 luni a avocaților evrei, care intră în prevederile Decretului-Lege Nr. 2650 din 9 august 1940, Ministerul de Justiție a dispus, *ca avocații evrei să depună jurământul de credință față de națiune și Regele Mihai I, fapt care nu suspendă aplicarea Decretului*”. (Ziarul „Dacia”, Timișoara, 15 septembrie 1940)

Astfel fiind avocații evrei care erau socotiți ca intrând în categoriile I-a și a III-a, nu puteau fi radiați decât la expirarea termenului de 6 luni, și fără execuție provizorie pentru acest termen.

Odată stabilit că aveau dreptul de a profesa, jurământul trebuia luat, așa că și refuzul de a lua jurământul este făcut cu călcarea legii.

4/ Dreptul Ministerului de Justiție.

Justiția nu este un simplu birou de înregistrare al Corpurilor profesionale. Ea este chemată să asigure drepturile tuturor, de aceea ea are un drept necontestat de a verifica dacă cineva a fost exclus în formă legală și în mod definitiv.

A se decide altfel ar însemna a se acorda Corpurilor profesionale mai multe drepturi decât are Statul, ale cărei Decizii sunt cenzurabile în Justiție.

De aceea, ori de câte ori diferite Barouri cu călcarea formelor legale au eliminat pe unii avocați evrei, Ministerul a intervenit. Astfel cu adresele 7296/1937 și 76605/30 iulie 1939 a atras atenția Justiției că nu trebuie să țină seama de hotărârile de excludere din Barou:

„decât dacă se va face dovada legală că ele au rămas definitive”.

În speranța că veți binevoi a aprecia că aceste temeieri sunt conforme cu legea și că prin promulgarea de urgență a Regulamentului de aplicare a legii, prin repetarea circularelor ministeriale amintite, către autoritățile judecătorești, veți binevoi a face Dreptate, vă rugăm a primi asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL JUSTIȚIEI

ANIC, MJDJ, dos. 19/1940, vol. II, f. 218.

1940, septembrie 30. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Sunt prezentate consecințele aplicării măsurilor de excludere a evreilor din diverse activități economice și profesii liberale. Se apreciază că peste 25% din populația evreiască – cel puțin 80.000 de suflete – rămân muritori de foame, când expiră termenul legal de șase luni (9 februarie 1941) pentru lichidarea profesiunilor interzise de Statutul Juridic al evreilor din 9 august 1940. Totodată, sunt enumerate abuzurile comise de legionari în diferite localități și consecințele lor asupra procesului de pauperizare a locuitorilor evrei. Se cere intervenția primului-ministru în vederea restabilirii ordinii publice și a unui regim de respectare a legilor.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

În legătură cu cererea noastră Nr. 268 și cu rezoluțiunea ce ați binevoit a ne comunica prin adresa nr. 44 CC/1940⁸⁰ și în slujba voinței noastre hotărâte de a face în ce ne privește tot ce este posibil spre a nu zădărnici opera de regenerare a Statului, avem onoare a vă supune următoarele:

Prin aplicarea normală a legii Statutului Evreilor, peste 25% din populația evreiască actuală – cel puțin 80.000 suflete – vor rămâne muritori de foame până la 9 februarie 1941, când expiră termenul legal de 6 luni pentru lichidarea profesiunilor ce le sunt interzise.

Este adevărat că legiuitorul – prevăzând dificultățile financiare ce vor urma unei atât de rapide și de masive pauperizări – a rezervat Consiliului de Miniștri să prelungească termenul de 6 luni „în caz de nevoie vădită pentru interesul economiei naționale și generale”. (art. 16 al. c)

Aplicarea ce se face astăzi Statutului va avea însă de efect nu numai să facă inutilă intervenția Consiliului de Miniștri – căci activitățile economice și sociale vor fi fost dinainte complet distruse – dar să și agraveze primejdiile prevăzute de legiuitor.

În adevăr, contrar ordinilor formale ale Domniei Voastre și cu violarea normelor legale în vigoare și a legii Statutului evreilor, unele autorități extind pe cale de Decizii lista profesiunilor interzise evreilor, altele le refuză dreptul de a-și continua afacerile și în cursul termenului de lichidare de 6 luni fixat de legiuitor; altele reziliază contractele în curs deși Statutul ordonă expres executarea lor, altele au dispus închiderea imediată a tuturor magazinelor evreiești în unele localități; altele au ordonat radierea de firme; altele întârzie accesul vămilor din porturi comercianților evrei cari vor să vadă și să scoată marfă din vamă; colegii profesionale reclamă excluderea totală sau deghizată a evreilor din profesii pe care Statutul le îngăduie să le exercite, sau reclamă legi cari să anuleze contracte de arendare etc.;

altele tolerează ca indivizi să se posteze la intrarea magazinelor evreiești, împiedicând pe cumpărători să intre, sau la intrarea locuințelor sau magazinelor producătorilor români împiedicându-i să-și vândă producția evreilor etc.

Astfel:

1/ Ministerul Educației Naționale a interzis de îndată cumpărarea de cărți de școală de la librari evrei, pe cari legi de ordine publică îi obligaseră să se aprovizioneze, că mai mult încă a interzis și cumpărarea de rechizite și papetărie pe cari legea nu le interzice; a reziliat contracte de furnituri încheiate cu forme legale etc⁸¹.

2/ Ministerul Cultelor și Artelor a interzis comercianților evrei vânzarea de obiecte de cult⁸², artiștilor evrei dreptul de a profesa etc⁸³.

3/ Ministerul Economiei Naționale a decis înlăturarea remizierilor evrei, deși aceștia nu îndeplinesc niciun oficiu public și deși se recunoaște că nu există români cari să-i înlocuiască, deoarece de-abia se va înființa o școală pentru remizieri („Timpul”, 1 oct. 1940) până când bineînțeles operații de bursă nu se vor mai putea încheia spre marea pagubă a finanțelor Țării.

4/ Barourile pe căi nelegale au eliminat cu execuție provizorie pe avocații evrei care în tot cazul aveau dreptul a mai profesa 6 luni⁸⁴.

5/ Colegiul Contabililor invită pe toți contabilii să facă dovada că intră în categoria a doua, deși numai pentru profesia de expert contabil se cere această categorie, iar nu și pentru aceea de contabil autorizat⁸⁵.

6/ Colegiul Medicilor în Adunarea Generală din 26 septembrie 1940 a hotărât să ceară Guvernului ca medicii evrei să nu poată practica decât la evrei, iar farmaciștii să nu execute ordonanțele medicilor decât după ce pacientul și-a dovedit originea etnică evreiască, adică după ce... va fi încetat din viață.

Este bineînțeles că spre a-și dovedi înaltele sentimente de... umanitate medicii creștini își rezervă dreptul de a îngriji și... pacienții evrei („Timpul”, 1 octombrie 1940), deși ei știu că, dacă propunerea lor s-ar aproba, vor funcționa în țară 4.000 de medici creștini la 12.500.000 de creștini și 1.900 medici evrei la 330.000 de evrei, așa că nu evreii, ci creștinii vor duce lipsă de medici⁸⁶.

7/ Colegiul Farmaciștilor cere aducerea de urgență a unui Decret-Lege prin care să se anuleze contractele de arendare de farmacii – deși Statutul evreilor nu le interzice această profesie și ordonă respectarea contractelor în curs – și înlăturarea de urgență a evreilor diriginți de farmacii, și deși nu posedă datele statistice cari să îngăduie a se vedea dacă sunt români care să le ia locul⁸⁷.

8/ Comercianții cu ridicata din abatorul din București se agită ca să se interzică acest comerț măcelarilor evrei.

9/ În Comuna URZICENI (Ialomița) la bâlciul anual din 21 crt. toți comercianții evrei veniți din alte orașe au fost izgoniți; în Oborul de cereale

au silit pe țărani să nu-și vândă cerealele evreilor, controlând fiecare căruță; la 28 septembrie indivizi s-au postat la intrarea magazinelor evreiești – dintre cari unele există de 25 ani – și au forțat pe clienți să părăsească magazinele; iar indivizi postați la ieșirea din Obor au rupt chitanțele de vânzare de cereale, obligând pe săteni să reintre în Obor și să vândă marfa numai creștinilor⁸⁶.

Reclamațiile făcute Președintelui Bursei, Organelor Polițienești și Domnului Jude-Președinte n-au dat niciun rezultat, iar negustorii evrei s-au văzut nevoiți să-și închidă magazinele.

10/ La Bacău, Bârlad etc. românilor – civili și militari – li s-a interzis accesul în restaurantele ținute de evrei.

11/ La Galați, 50 fruntași evrei sunt zilnic obligați să se prezinte la Chestură, fiind socotiți garanți ai ordinii... din partea evreilor.

12/ La Răducăneni (Fălciu), Poești (Tutova) etc. toate magazinele evreiești au fost obligate să închidă.

13/ La Tr. Severin, Făgăraș etc. de asemeni se împiedică intrarea în magazinele evreiești, intrarea comercianților evrei în bălciuri etc.

14/ La vămile din porturile dunărene, în special la Giurgiu, Brăila, Galați etc., evreii nu-și pot vămui mărfurile, accesul vămilor fiindu-le interzis.

15/ În diferite orașe, firme evreiești au fost radiate din ordinul Camerelor de Comerț fără nicio bază legală.

16/ La Roman, Președintele Comunității a fost grav maltratat, iar medicul ce-l trata a fost amenințat în scris pentru că-i dă asistență medicală.

17/ La Iași, populația este terorizată prin denunțuri care fac ca zilnic oameni nevinovați să fie târați pe la Poliție.

În genere, fiecare autoritate și fiecare cetățean pare că dorește să apară mai legionar decât legionarii, mai puritan decât vecinul din față, în loc să țină seama de hotărârile Domniei Voastre de a legifera românizarea în etape și începând cu cei intrați în țară – legal sau ilegal – după 1913, spre a evita experiența Guvernului Goga, adică ceea ce înțelepciunea poporului român a cristalizat în formula *Graba strică treaba*, formulă care nu este decât echivalentul popular al nemuritoareii formule a unui celebru ministru de finanțe:

„Faites-moi de bonne politique et je vous ferai de bonnes finances”

Unii nici nu se gândesc la interesul general și profită de acest prilej spre a realiza beneficii în dauna acestuia.

Nu putem să nu relevăm atitudinea legală și umană a Domnului Prefect de Dorohoi, care a convocat conducerea Comunității evreiești și a declarat că va asigura ordinea pentru toți și a invitat pe comercianții evrei să se aprovizioneze cu mărfuri pentru a relua comerțul normal.

18/ În târgul Berești (Covurlui), contrar ordinilor date, sinagogile sunt încă închise, sala Comunității sigilată iar locuitorii evrei împiedicați să facă comerț și să iasă din Comună.

19/ Camera de Comerț din Botoșani a cerut evreilor să dovedească până la 10 octombrie 1940 cine dintre comercianți intră în categoria a II-a, altfel le radiază firma, deși toți au 6 luni de lichidare.

20/ La Vaslui, din ordinul Ministerului Muncii, s-a dispus – din lipsă de cetățeni – închiderea unor industrii și magazine ai căror proprietari pot dovedi că sunt de generații în țară, deci potrivit Statutului intrând în categoria a treia, au dreptul de a face comerț și industrii. Același ordin a plecat desigur și în alte localități.

Nădăjduind, Domnule prim-ministru, că veți binevoi a aprecia sentimentele ce ne dictează să vă aducem aceste fapte la cunoștință și că veți binevoi a dispune să se facă Dreptate, vă rugăm să binevoiți a primi asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 528-530.

38

1940, septembrie 30. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la informația primită din Buzău cu privire la intenția Primăriei din localitate de a expropria terenul cimitirului evreiesc. Se demonstrează că cimitirele sunt locuri sacre și, ca atare, ele nu pot fi expropriate. Religia mozaică interzice categoric deshumarea morților. Se cere emiterea unui ordin circular către toate primăriile, pentru respectarea acestei restricții.

DOMNULE MINISTRU,

Comunitatea Evreilor din Buzău ne aduce la cunoștință că Primăria respectivă intenționează să exproprieze un cimitir vechi din localitate.

Ne permitem a face prezenta întâmpinare pentru a vă ruga să binevoiți a interveni în această chestiune, pe considerațiunea că CIMITIRELE NU SUNT SUSCEPTIBILE DE A FI EXPROPRIATE.

În adevăr, cimitirele sunt locuri sacre în care odihnesc oseminte de strămoși, generație după generație. Ele nu sunt bunuri care să intre în regimul bunurilor obișnuite de circulație, neputând face obiectul niciunui fel de act care să le scoată din acest caracter sacru. Codul Civil, prin art. 1310, arată că nu se pot vinde decât lucrurile care sunt în comerț. Or, în comerț nu

se pot vinde decât obiectele care sunt puse în circulație. Cum cimitirele nu sunt obiecte de circulație, ele nu pot fi vândute și nu pot fi nici expropriate.

Pentru încrustarea definitivă a acestui caracter static dat cimitirelor, art. 19 din Legea pentru regimul general al cultelor din 22 aprilie 1928 prevede că cimitirele nu pot fi nici urmărite, nici expropriate, sub nicio formă.

Acest caracter static și juridic și în fapt este păstrat tuturor cimitirelor din toate țările, unde rămân, chiar în centrele de orașe mari, locașuri intangibile.

Pe lângă toate acestea, mai intervine și faptul că religia mozaică INTERZICE CU DESĂVÂRȘIRE DEZGROPAREA MORȚILOR, interzicere subliniată prin texte precise și deci o expropriere eventuală a unui cimitir mozaic ar duce la călcarea unor precepte religioase, violându-se astfel libertatea și egalitatea de cult.

Rugându-vă a lua în considerațiune aceste motive, cu demonstrațiunea nesusceptibilității de expropriere a cimitirelor, vă rugăm să binevoiți a da o circulară în acest sens tuturor Primăriilor, pentru a se avea în vedere această situațiune.

Primiți, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea stimei și deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, f.14.

39

1940, septembrie 30. F.U.C.E. către Ion Antonescu, prim-ministru, președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la urgentarea unei acțiuni de pregătire a emigrării evreilor, care să înceapă odată cu sfârșitul războiului. Sunt anexate două documente elaborate de dr. W. Filderman în 1938: un memoriu privind condițiile de organizare a emigrării și un proiect de lege pentru înlesnirea emigrării.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Ca urmare și în completarea memoriului intitulat „Problema evreiască în România”, iulie 1940, avem onoare a vă remite documentele mai jos notate și a vă supune următoarele:

1/ La 15 decembrie 1938, Președintele nostru, invitat de dl. ministru de Externe, dl. Petrescu-Comnen, după ce a discutat problema emigrării, i-a adresat – la cererea sa și pentru a-l supune fostului Rege Carol II – alăturatul memoriu care a primit înalta aprobare. (Anexa I)

2/ S-au convocat apoi toate organizațiile evreiești care au elaborat textul unui ante-proiect de lege care reglementa emigrarea. (Anexa II)

3/ Acest text a fost comunicat domnului profesor M. Ralea, ministrul Muncii, drept care conducătorii organizațiilor evreiești au fost convocați la Minister pentru 18 februarie 1939. (Anexa III)

4/ Guvernele n-au dat însă nicio urmărire acestui proiect deși îl aprobaseră în principiu, din cauză – după cât am fost informați – că Marele Stat Major s-ar fi opus la o emigrare a elementelor supuse serviciului militar.

5/ Organizațiile evreiești sunt și astăzi dispuse să se ocupe cu lealitate și cu tot devotamentul de problema emigrării.

Cum însă cifra populației a fost considerabil redusă – circa 330.000 – proiectul elaborat în 1938 ar urma să fie și el redus în proporția populației actuale.

6/ Deși astăzi nu există decât puține țări de emigrare legală, întrucât însă emigrarea se cere în tot cazul organizată, iar primele transporturi n-ar putea în niciun caz părăsi Țara înainte de 10 luni, credem că este momentul oportun ca Guvernul să ia o hotărâre care să îngăduie începerea acțiunii de pregătire, așa încât odată cu sfârșitul războiului primele transporturi să poată părăsi Țara.

7/ Această acțiune ar trebui începută de urgență și în interesul Statului din motivele de ordin intern expuse în alăturata adresă, [nu dispunem de respectiva adresă – *n.n.*] în care arătăm că în curând circa 80.000 evrei vor rămâne muritori de foame.

Nădăjduind, domnule prim-ministru, că veți binevoi a constata că urmând îndemnul Domniei Voastre înțelegem, cu toată hotărârea, să ușurăm opera Guvernului, vă rugăm să binevoiți a primi asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

ANIC, fond MJDJ, dos. 19/1940, vol. II, f. 221 față-verso.

ANEXA I

W. FILDERMAN

Avocat

București, 17 decembrie 1938

Domnule Ministru,

În legătură cu problema emigrării și a revizuirii încetățenirilor, am onoare a vă supune următoarele:

I. EMIGRARE

1/ *Principiu de bază.* Emigrarea nu se poate întreprinde, decât dacă în momentul constituirii Comitetului de emigrare, acesta are la îndemână fonduri și teren.

Orice acțiune publică care *nu și-a asigurat dinainte în special factorul bani*, este sortită să eșueze, cu grave consecințe, cu mai grave consecințe decât o mărturisire de neputință.

Fondurile predomină problema terenului. Cu teren, dar fără fonduri se poate organiza o migrațiune internă, dar cu teren și fără fonduri este cu neputință a organiza o migrațiune transoceanică, date fiind enormele cheltuieli de transport.

2/ *Asigurarea fondurilor.* Experiența mea de peste 25 de ani în viața publică românească și cunoștințele mele despre experiența altor țări mă fac să declar că orice încercare de a se aduna fonduri prin contribuții benevole sau numai prin contribuții naționale condamnă acțiunea la un eșec.

Cu titlu de exemplu, citez că în vremurile de belșug tot ce dădeau evreii din România pentru reclădirea Palestinei era 20 milioane lei pe an și tot ce dădeau evreii din toate continentele era circa 350.000.000 (trei sute cincizeci milioane) lei pe an.

Or, fără o asemenea sumă pe an, *numai pentru România*, nicio încercare serioasă nu poate fi luată în considerație.

De aceea propun o contribuție națională și una internațională.

Contribuția națională se compune din contribuția Statului român la fondul de emigrare și din contribuția obligatorie a tuturor evreilor din România; iar contribuția internațională se compune dintr-o contribuție pe care Statele neinteresate ar da-o din bugetul lor și o contribuție benevolă pe care evreii din acele State ar da-o în plus.

a) *Contribuția națională.* Statele interesate ar urma să dea pașaportul și călătoria gratuită pe căile ferate până la unul din porturile naționale și pe vapoarele Statului până la unul din porturile internaționale, precum și o contribuție fixă de 100.000.000 (pentru România) plus o contribuție de

fiecare cap de locuitor, sume din cari s-ar vărsa *imediat* Casei autonome a imigrării evreilor, ce s-ar constitui. Statele interesate ar da acestei Case autonome dreptul de a percepe un impozit de 10%, peste impozitele directe plătite de evrei la Stat, Județ sau Comună cu dreptul de a urmări încasarea prin organele Statului.

b) *Contribuția internațională*. Statele neinteresate direct ar înscrie și ele în bugetul lor o sumă fixă anuală ce ar vărsa-o unui Comitet internațional, care ar repartiza-o Caselor autonome.

Contribuțiile benevole ale evreilor din aceleași State s-ar vărsa organului internațional, care le-ar repartiza Caselor autonome împreună cu contribuția Statelor.

Evreii din Europa au luptat sub drapelele Țărilor lor și au ajutat la alcătuirea hărții actuale a Europei. La întocmirea acestor hărți s-a avut în vedere: mărirea unor State și crearea altora. S-au constituit astfel State de câte 1-3.000.000 locuitori: Estonia, Lituania etc.

Evreilor li s-a dat Palestina ca Țară de viitor, iar până atunci li s-a garantat egalitatea. 52 de State au semnat convenția de constituire a lui Jewish Agency, aceste state au invitat astfel pe evreii lor – sioniști sau nesioniști – să ajute la reclădirea Palestinei. Am arătat mai sus lamentabilul rezultat.

Din împrejurări ce este inutil a analiza, evreii n-au nici Palestina nici egalitatea de drepturi.

Este inutil ca Țările civilizate să deplângă soarta a milioane de oameni, de soarta cărora aceleași Țări au fost răspunzătoare și nu au știut-o rezolva; este inutil ca aceleași Țări să geamă sub povara refugiaților ce acceptă să adăpostescă etc.

Să contribuie fiecare Țară la repararea greșelilor făcute de toate laolaltă. Dacă 50 de State urmând exemplul României ar acorda în medie 100.000.000. lei pe an, s-ar dispune de 5.000.000.000 sumă care împreună cu contribuția benevolă a evreilor din toată lumea și cu contribuția statelor interesate, cu contribuțiile obligatorii ale evreilor din aceste State ar da circa 7½ miliarde pe an, sumă cu care se poate serios organiza o emigrare.

Ziarul „Daily Telegraph” din 12 decembrie 1938, rezumând o conferință a deputatului conservator Oliver Lampson, pune între ghilimele fraza:

„*Guvernele trebuie să completeze caritatea privată.*”

Este, mi se pare, aceeași idee. Dacă nu se crede oportun a se face un apel direct, se poate totuși mijlocul de a se face un apel indirect cu prilejul anunțării contribuției Guvernului român.

Eu cred că apelul va fi primit și ascultat, că va putea fi realizat și că ar fi una din înfăptuirile care ar ridica în mod considerabil prestigiul României.

3/ *Fondul de stabilitate*. Fondurile mai sus arătate vor finanța o emigrare. Trebuie găsite fonduri pentru a îngădui stabilirea. Existența fondurilor

uşurează găsirea terenurilor. Țările de imigrație se tem de imigranții ce ignoră limba țării, ce n-au o meserie și n-au capital pentru a se stabili.

Trebuie deci tratat un fond din care să se asigure emigranților un capital în Țara de emigrare. El se poate crea prin emiterea de obligațiuni internaționale garantate cu ipotecă sau gaj pe terenurile sau uneltele cumpărate de imigranți în Țara de stabilire, *trebuie asigurat transferul averilor celor ce n-au nevoie de ajutoare, dar cari în neputința lichidării și transferării averilor lor nu pot emigra*. La aceste fonduri s-ar adăuga o donație a Țării din care se pleacă – alimentată din bugetul Țării – și sumele ce eventual Casele autonome le-ar putea adăuga din fonduri proprii.

4/ *Terenuri*. Problema este internațională și nu poate fi soluționată decât prin negocieri internaționale.

Statul nostru are un cuvânt de spus la Londra, la Geneva în ce privește Palestina. Dacă Anglia ar pune ordine în Palestina și dacă guvernele țărilor limitrofe, în special Transiordania și Siria, ar deschide porțile pentru emigrare, problema s-ar rezolva mai repede și cu sacrificii bănești mult mai mici.

Citez din cuvântarea aceluiași parlamentar englez și din același ziar:

„În loc de a se oferi evreilor să fie trimiși la un loc nu știu ce capăt inaccesibil al Pământului și fără niciun rost, ar trebui să-i concentrăm în Palestina, pivotul strategic al lumii. Transiordania singură poate primi în scurt timp 100.000 de familii.

Ceea ce cerem acolo este un Stat tampon cu evrei prosperi cari vor salva Canalul de Suez pentru folosul civilizației dacă și când vreun monstru nordin oarecare ar încerca să-l acapareze.”

Ea nu împiedică însă crearea imediată a Casei autonome căci, după cum vom vedea, pe de o parte vor trece câteva luni înainte ca primul transport să poată pleca, iar pe de altă parte, chiar fără rezultate internaționale, individual mii de oameni pot pleca dacă li se asigură mijloacele.

5/ *Vârsta celor ce pleacă*. Cei ce pleacă trebuie să fie în vârstă de la 18-40 ani. Cei mai tineri nu interesează, căci vor mai trece ani până să înceapă a munci, cei mai bătrâni nu interesează, căci vor fi în curând scoși din viață.

6/ *Pregătirea celor ce pleacă*. A se trimite oameni care nu cunosc limba, geografia și istoria țării unde pleacă și fără o meserie este a se condamna emigrarea la faliment.

De aceea, Casa autonomă va deschide imediat cursuri de limba ebraică, engleză, spaniolă și franceză, de geografie și istoria țărilor de imigrare și cursuri profesionale, după aptitudini și nevoile țărilor respective.

Aceasta necesită cel puțin 6 luni, în afară de una sau două luni necesare constituirii și organizării Casei autonome. Primul transport n-ar pleca decât

după 10 luni. Până atunci, ar putea pleca însă cei ce au capitaluri proprii, dacă s-ar lichida problema lichidării și a transferării.

7/ *Ordinea de plecare.* Vor trebui evacuați în primul rând refugiații străini intrați în țară fie în regulă – pașaport Nansen – sau neregulat, fără pașapoarte sau viză; apoi evreii care au pierdut drepturile cetățenești prin aplicarea legii de revizuire, începând cu evreii din regiunile alipite și în ordinea Bucovina, anumite centre din Basarabia și apoi Transilvania.

8/ *Amnistie pentru refugiații ilegali.* Unii sunt aruncați peste graniță, alții nu sunt găsiți. Ar fi un gest de umanitate și în același timp un gest politic dacă s-ar da o amnistie, obligând pe toți cei ilegal intrați să se anunțe la Casa autonomă. Aceasta ar avea obligația de a-i hrăni, adăposti, iar până la emigrarea lor ar primi un bilet special de ședere. Concomitent cu amnistia pentru trecut, s-ar putea înăspri pedepsele pentru viitor.

9/ *Cuantumul anual al emigrației.* Nu se poate socoti pe o emigrație mai mare decât 4-5.000 suflete în primul an. Numărul ar crește din an în an, mai aproape de o progresie geometrică decât de una aritmetică. Nici nu cred că o emigrație ce ar depăși 15.000 suflete pe an ar fi posibilă și măcar de dorit. Excedentul de naștere al evreilor este în medie de 10.000 suflete pe an. Dacă s-ar scoate în primii 2-3 ani câte 5-7.000 suflete pe an, s-a rezolvat problema, căci rămân libere 50-70 la sută din locurile ce ar fi ocupat evreii și se va reduce cu 50-70% excedentul de nașteri. Problema se rezolvă de la sine în 20 ani.

Ar fi o naivitate a se crede că se poate lua în considerație o emigrare care să depășească 15.000 suflete pe an din România. Nu numai că n-ar exista fonduri, nu numai că țările chiar deschise nu i-ar putea absorbi, dar economia românească ar suferi o zguduire ce trebuie evitată.

Le temps respecte peu ce qui se fait sans lui, a spus un mare filozof francez. Nu se poate rezolva în 5-10 ani o problemă ce s-a creat prin opera secolelor.

Ceea ce importă este, din punct de vedere politic imediat, mai mult certitudinea emigrării anuale, decât cuantumul problematic al unei emigrări bruscate.

II. EVREII ROMÂNI

10/ *Repararea unor nedreptăți.* Concomitent sau puțin timp după organizarea acestei acțiuni ar trebui soluționată problema evreilor cari nu pot sau nu vor pleca și cari pe nedrept sunt lipsiți de drepturile cetățenești.

Prin memoriile mele anterioare am dovedit că sunt văduve și orfani de război, foști combatanți, decorați și răniți de război, oameni cari au satisfăcut legea recrutării sau cari se află sub drapel, cari au fost lipsiți de drepturile cetățenești. Este nedrept ca aceștia să fie lipsiți de drepturile cetățenești.

Trebuie de altfel să fie vizibil că emigrarea evreilor nu este o măsură antisemită și nedreaptă, ci o măsură umană și dreaptă, căci este drept ca o țară în care se află un mare număr de străini să caute a-i evacua și este uman ca să se creeze condiții posibile acestei emigrări.

Lăsând nereparate gravele nedreptăți ce-am semnalat, s-ar lăsa impresia unor măsuri cu caracter rasial, ceea ce cred că ar face cu neputință obținerea concursului politic și financiar al celor 50 state și deci ar condamna acțiunea însăși și ar pune pe evreii români în îndoiala dacă trebuie și pot să se ocupe de problema emigrării.

Până atunci, cred că este urgent a se pune în vedere autorităților să execute cu blândețe legea din 5 decembrie 1938, care trecând peste legea de revizuire, a creat evreilor o stare mai rea decât aceea la care aveau dreptul în urma revizuirii.

În adevăr, unii din ei – cei din Vechiul Regat – erau, înainte de a deveni cetățeni, supuși români, cu dreptul de muncă nelimitat decât de exercițiul suveranității națiunii.

Or, legea din 5 decembrie 1938 le retrage și acest drept câștigat de secole. Mai mult, îi pune chiar într-o situație mai rea decât a străinilor propriu-zisi, impunându-i la taxe speciale și încadrându-i în cota de 20% rezervată străinilor, în care nu știu cum ar intra dacă – cum am văzut în proiect – s-ar cere reciprocitate.

Cum aceștia nu au altă țară și nu pot deci dovedi reciprocitatea, ei ar fi condamnați pur și simplu la moarte prin foame.

Și repet, sunt foști combatanți, decorați, orfani și văduve de război etc.

Primiți, vă rog, domnule Ministru, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

ANEXA II

Proiect de lege pentru înlesnirea emigrării

EXPUNERE DE MOTIVE

Având în vedere situația generală și necesitatea de emigrare a unei părți din evreii din țară, pentru a da o soluție umană situației în care se află aceștia, am acordat pe de o parte o amnistie pentru toți cei aflați ilegal în țară, iar pe de altă parte am înființat un Consiliu compus din conducătorii celor mai de seamă organizațiuni evreiești, care să se ocupe de emigrarea celor ce vor să plece.

Am dat acestui consiliu personalitatea juridică pentru a putea sta în Justiție și a putea angaja valabil, întrucât va avea de organizat pregătirea profesională a emigranților și organizarea transportului și a așezării lor în țările de imigrare.

Pentru a ușura sarcina consiliului i-am acordat diferite scutiri, iar pentru a-i pune la îndemână mijloacele financiare, i-am pus la dispoziție suma de 200.000 £ anual contra plată, care reprezintă 20% din surplusul net de export anual actual în Palestina și, în vederea unui plus de export, am autorizat Banca Națională a României să cedeze 30% din produsul în £ al exportului din România în Palestina. Pentru a nu influența însă dezvoltarea normală a exportului, nici valuta, am interzis negocierea acestor lire pe piața României.

Astfel fiind contribuția Guvernului, nu necesită o sarcină bugetară, ci se rezumă la procurarea transferului și înlesnirea exportului, adică ajutorarea exportului nostru.

În convingerea că evreii înșiși, pătrunși de înaltele sentimente de umanitate care au dus la alcătuirea prezentei legi, vor ține să dea exemplul sacrificiului, am dat Consiliului dreptul de a strânge fonduri. Am dat Consiliului dreptul de a primi și subvenții din afară, în speranța că organizațiile evreiești străine care se ocupă în general de emigrări nu vor pregeta să înlesnească realizarea proiectului de față.

După studiile făcute, cu toate că emigrarea masivă nu este încă posibilă în țările de emigrare, se poate totuși socoti cu o emigrare de 10.000 suflete pentru primul an. Cum în ultimul timp nu emigrau decât câteva sute de evrei pe an, credem că Consiliul ce se creează va aduce reale servicii, dacă ținem seama mai ales de faptul că în ultimii ani populația evreiască avea un excedent de decese față de nașteri.

LEGE

pentru înlesnirea emigrării evreilor

Art. 1. Se înființează în București un „Consiliu Superior pentru Înlesnirea Emigrării Evreilor” compus din conducătorii actualelor sau fostelor organizațiuni generale sau regionale evreiești, ca și din conducătorii organizațiilor sioniste.

Vor putea fi cooptați în acest consiliu și personalitățile marcante din viața evreilor români, precum și reprezentanții marilor organizațiuni evreiești străine care se ocupă de ajutorare, emigrare și colonizare.

Consiliul va putea delega puterile sale unui Comitet Executiv.

Acest Consiliu este persoană juridică.

El va înființa, controla sau revoca în fiecare capitală de județ – și la nevoie și în alte localități – Comitete locale formate pe aceeași bază. Consiliul va putea apela și la Comunitatea locală.

Toate autorizațiile date până astăzi se anulează și toate Comitetele sau Societățile constituite pentru emigrare, cu excepția instituțiilor și organizațiilor sioniste și a societății „Hicem”, se dizolvă. Societățile

dizolvate sunt obligate să predea scriptele și fondurile de care dispun Consiliului superior, înființat prin prezentă lege.

Art.2. Consiliul va înlesni emigrarea evreilor străini aflați ilegal în România, evreilor titulari de pașapoarte Nansen, evreilor care și-au pierdut drepturile cetățenești și evreilor cetățeni români cari ar vrea să emigreze.

Art.3. Pentru realizarea scopului său, Consiliul, direct sau prin instituțiuni afiliate lui sau create de el, între altele:

a) va putea primi și face producătoare economiile celor care vor să emigreze și se vor putea ocupa de transferul bunurilor lor;

b) va înlesni și acorda împrumuturi pentru cumpărare de terenuri, locuințe, construcții în țara de emigrare, de unelte, mașini etc. în România sau în țara de emigrare și în general orice activități necesare așezării emigranților;

c) va înființa și întreține școli de meserii, agricultură etc. și cursuri profesionale și de limbi străine, fără a avea nevoie de autorizație specială, ci înștiințând Ministerul Muncii de cursurile înființate, numele și calificarea profesorilor și numărul celor ce urmează cursurile, va putea subvenționa școlile de meserii ale Comunităților evreiești.

d) va procura pașapoarte și dreptul de intrare și va îngriji de transportul emigranților, al mobilierului și al inventarului lor viu și mort;

e) va colabora cu organizațiile străine pentru a obține condițiile politice și economice de emigrare și colonizare în diverse țări și teritorii.

Art. 4. Pentru a-și procura mijloacele financiare necesare realizării scopului său, Consiliul, între altele:

a) va primi sumele ce i se vor vărsa drept contribuții de către emigranți;

b) va strânge fonduri în țară și va putea primi din străinătate orice sume în deize de care va putea dispune liber;

c) va primi de la Banca Națională a României în fiecare an £ 200.000 (două sute mii) la Londra, plătindu-i contravaloarea în lei la cursul legal;

d) va primi de la Banca Națională a României 30% din produsul în Lire Sterline al totalului exportului din România în Palestina. Aceste lire nu vor putea fi negociate pe piața României.

Art. 5. Consiliul este scutit de plata oricăror taxe de timbru, înregistrare sau impozite de orice fel pentru operațiile sale, ca și pentru actele, chitanțele etc. ce va emite.

Consiliul va primi gratuit pentru delegații săi până la 100 (una sută) permise anuale pe C.F.R. și 25 (douăzeci și cinci) pe vapoarele S.M.R. și N.F.R.

Transportul emigranților pe C.F.R. și pe vapoarele N.F.R. și S.M.R. ca și al mobilierului, îmbrăcămintei, inventarului și uneltelor și materialelor de construcție cumpărate în România este gratuit și scutit de orice taxe de export pe baza foilor de transport emise de Consiliu. Pașapoartele emigranților sunt gratuite. Hrana emigranților în cursul transportului este în sarcina Consiliului.

Art. 6. Se acordă amnistie generală tuturor evreilor străini aflați ilegal în România cu condiția ca în termen de 30 zile să se înscrie la birourile Comitetelor locale. Aceștia vor primi bilete speciale de liberă petrecere în țară pe baza unei liste în 4 exemplare ce se va înainta autorității locale, din care un exemplar vizat se va restitui Comitetului odată cu biletele de liberă petrecere, al doilea se va păstra în arhiva Poliției locale, al treilea se va înainta Ministerului de Interne, Direcțiunea Generală a Poliției și Siguranței Statului, iar al patrulea se va înainta Consiliului Superior.

Consiliul va garanta pentru supunerea lor la dispozițiunile luate de autoritățile administrative și polițienești și pentru restituirea biletelor de liberă petrecere ale celor care părăsesc țara.

Art. 7. Cei ce urmează cursurile înființate conform art. 3 sunt dispensați, pe tot timpul, de formalitățile controlului străinilor cari se înlocuiesc cu bilete speciale de liberă petrecere ce se vor preda Comitetului local pe baza tabloului în patru exemplare cu care se va proceda ca la art. 6 de mai sus.

Aceste bilete se vor restitui la terminarea cursului sau în momentul când titularul părăsește localitatea.

Art. 8. Se numește dl. Comisar al Guvernului pe lângă Consiliu, însărcinat cu controlul și executarea prezentei legi.

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL AFACERILOR STRĂINE

40

1940, octombrie 1. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se revine cu un memoriu în problema librăriilor evreiești. În diferite orașe sunt lipite afișe cu textul: librărie jidovească, profesori, părinți și elevi, cumpărarea cărților și rechizitelor școlare este interzisă. În cazul în care interdicția nu se ridică se cere editurilor, care au livrat marfă librarilor evrei, să primească înapoi produsele nevândute și să le restituie banii. Pericolul falimentelor, cu toate consecințele nefaste, este inevitabil.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Aci alăturat ne permitem a vă depune fotografia afișelor pe cari comercianții evrei – în diferite orașe ale țării, iar nu numai în cele menționate în memoriul nostru No. 298 / 30 sept. 1940 – au fost siliți să le aplice pe vitrinele magazinelor lor, sub amenințare de a li se devasta magazinul.

lață textul afișului:

LIBRĂRIE JIDOVEASCĂ

Profesori, Părinți și elevi!

Cumpărarea cărților și rechizitelor școlare

INTERZISĂ

Cum aceste magazine au fost obligate prin lege să se aprovizioneze, au cumpărat cărți pe cari le-au plătit Monitorului Oficial cu bani gata și fără drept de restituire în caz de nevândare sau cu polițe, la alte edituri, și cum ele nu vând numai cărți de școală, ci și alte articole, comerțul se află virtual suspendat: nimeni nu îndrăznește să intre nici în aceste, nici în celelalte magazine evreiești.

Cascada falimentelor cu toate urmările ei nu este departe.

Dacă interdicția nu se ridică, Dreptatea comandă, credem, ca Guvernul să oblige pe toți editorii să reprimească mărfurile nevândute restituind prețul plătit sau polițele, iar Percepțiile să le reducă impunerile, întrucât librării trăiesc din vânzarea de sezon, iar cu contravaloarea acestor reduceri să fie majorată impunerea celorlalți librari din localitate a căror cifră de afaceri se majorează automat.

Primiți, vă rugăm, domnule prim-ministru, încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, Doc. vol. I, p. 538

41

1940, octombrie 1. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la arestări de evrei în sinagogile din Buzău și din Arad. La Buzău, magazinele evreiești sunt vizitate de tineri care izgonesc cumpărătorii creștini. Se cere să se ia măsuri ca serviciile divine să nu fie tulburate și evreii care vor să țină magazinele închise în zilele de sărbătoare să nu fie persecutați.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință:

1/ Din Buzău suntem informați că ieri la ora 5 dimineață un număr de 10-12 evrei care rosteau rugăciunile prelabile marilor sărbători de toamnă au fost percheziționați și reținuți în Templu până la ora 8 când au fost eliberați.

În cursul zilei mai mulți tineri sioniști în vârstă de 16-20 de ani au fost arestați, dintre cari câțiva au fost eliberați.

Au mai fost arestați Doamna Zaharia – președinta Asociației Culturale a Femeilor Evree – și domnul Blumenfeld, comisarul Fondului Național Evreiesc⁸⁹.

Magazinele evreiești sunt vizitate de tineri cari gonesc pe cumpărătorii creștini.

2/ Din Arad suntem informați că 40 de fruntași evrei au fost arestați – de diverși indivizi – sub diverse pretexte la 10 noaptea și ținuți până a doua zi la orele 20 când au fost eliberați cei mai mulți, reținându-se numai 4. *Unele femei au fost silite să se dezbrace absolut goale și să stea astfel în casă până a venit poliția.*

Repetăm cu această ocaziune rugămintea să binevoiți a lua măsuri ca serviciile divine să nu fie tulburate în zilele marilor sărbători de toamnă și ca evreei cari ar voi să țină magazinele închise în aceste zile să nu fie tulburați.

Primiți, vă rugăm, domnule prim-ministru, încredințarea distinsei noastre considerațiuni⁹⁰.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 539.

42

1940, octombrie 1. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la situația familiilor de evrei din județul Bacău, originari din Transilvania de Nord, ocupată de Ungaria horthystă. Autoritățile românești le-au pus în vedere să se întoarcă la locurile lor de baștină. La graniță au fost respinși de autoritățile maghiare, iar grănicerii români nu-i mai lasă să revină în țară. Întrucât starea lor este disperată, se cere ca până la clarificarea situației să se accepte cazarea lor în satele din apropierea graniței.

DOMNULE MINISTRU,

Sesizați de Comunitatea Evreilor din Moinești, județul Bacău, avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

La granița româno-maghiară dintre Palanca și Ghimeș, se află de două săptămâni 10-12 familii de evrei, printre cari 30 de copii, originari din Transilvania, regiune ocupată de maghiari, *cari, în urma circulării Prefecturii județului Bacău, au fost îndemnate să plece la locurile lor de origine*, adică în regiunea ce urma să fie ocupată de maghiari.

Pe baza acestui îndemn, aceste familii s-au îndreptat spre frontiera Palanca. Aici li s-a interzis trecerea în teritoriul ocupat, de către autoritățile maghiare.

Datorită acestui fapt, dorind să revină în teritoriul românesc, au fost oprți de autoritățile românești.

Astăzi, aceste familii se găsesc între granițe, pe câmp sub cerul liber, fără niciun fel de provizii alimentare și în imposibilitatea de a fi aprovizionați de cineva, deoarece Garda Grănicerilor, aparținând autorităților românești, a oprit orice contact cu aceștia.

Respectuos vă rugăm, Domnule Ministru, sa binevoiți a dispune de urgență a se cerceta situația celor de mai sus și, până la clarificare, să fie lăsați în cantonamente la locuitorii din satele din apropiere, cu atât mai mult cu cât între acești nenorociți se află 30 de copii, în majoritate bolnavi de pneumonie din cauza condițiilor în cari trăiesc.

Primiți, vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, f. 18.

43

1940, octombrie 2. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea evreilor în diferite localități și la internarea lor în lagărul de concentrare din Caracal. Printre ei se află și slujitori ai cultului. O parte dintre ei au fost puși în libertate. Familiile celor arestați zac în neagră mizerie. Se cere anchetarea cazului și eliberarea tuturor celor reținuți.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoarea a vă supune următoarele:

De câteva săptămâni un număr de evrei din diferite orașe ale Țării au fost ridicați de la căminurile lor și, fără absolut nicio instrucție, fără a li se fi stabilit vreo vină, au fost transportați și internați la Caracal⁹¹.

Printre ei se află și slujitori ai Cultului.

Comunitățile din Țară întrebate ne-au dat informații bune asupra acestora.

Între timp unii din cei arestați au fost eliberați, așa după cum fuseseră arestați, fără ca ceva nou să fi survenit.

Întrucât familiile lor zac în mizerie, Statul nu mai este în măsură să-și încaseze dările, iar toamna care bate la ușă va crea tuturor o situație și mai penibilă. Având în vedere și asigurările Domnului prim-ministru că noul regim va asigura tuturor Dreptatea, respectuos vă rugăm să binevoiți a dispune cercetarea de urgență a situațiunii și eliberarea tuturor acelorora împotriva cărora n-a existat niciun temei serios de arestare.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 541.

44

1940, octombrie 2. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea rabinului Leizer Hager, originar din Vijnița, unul dintre cei mai savanți rabini din România. Cum nu i s-a făcut nicio imputare și nici nu i se poate face, se cere dispunerea eliberării lui.

DOMNULE MINISTRU,

La 27 septembrie la Arad a fost arestat domnul Leizer Hager⁹², originar din Vijnița, unul dintre cei mai savanți rabini din Țară, un om de o onorabilitate deasupra oricărei bănuieli, a cărui viață este neîntrerupt închinată slujbei Domnului.

Cum nu i s-a făcut și nu credem că i s-ar putea face vreo imputare, respectuos vă rugăm să binevoiiți a cerceta a dispune eliberarea sa.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 540.

45

1940, octombrie 5. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se înaintează copia unui memoriu al Comunității Evreilor din Iași, adresat ministrului de Interne privind nesiguranța vieții și averii evreilor din capitala Moldovei. Totodată se descriu atrocitățile antievreiești la Râmnicu Vâlcea, în diferite comune rurale, la București. Făptașii sunt în majoritatea cazurilor legionari. Memoriul Comunității din Iași, în care se cere luarea de măsuri pentru împiedicarea repetării pe viitor a faptelor prezentate, este inclus în notă.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Ca urmare la memoriile noastre din 30 septembrie și 1 octombrie, avem onoare a vă înainta aci alăturat copia unui memoriu adresat Ministerului de Interne, de către Comunitatea Evreilor din Iași, și a vă mai da următoarele informațiuni⁹³:

1/ La Râmnicu-Vâlcea indivizi postați la toate magazinele evreiești împiedică intrarea, iar autoritățile cărora li s-au adresat comercianții le-au răspuns că ... n-au decât să lichideze.

2/ În toată țara, Legiunile de Jandarmi inventariază și *sechestrează* proprietățile rurale mobile și *imobile* aparținând evreilor. Astfel s-au sechestrat grânele din hambare, deși vândute și chiar vândute armatei, și cramele, ceea ce împiedică culesul viilor⁹⁴.

3/ În trenuri călătorii sunt interogați și percheziționați și, *pentru întâia oară*, și călătorii din vagoanele cu paturi aparținând Companiei Internaționale au fost sculați din somn și percheziționați.

4/ În București în seara de 4 octombrie doi funcționari ai Societății O.R.T.⁹⁵ au fost ridicați de la sediul din Calea Victoriei și transportați la Casa Verde, iar localul a fost încuiat și cheia luată și, numai după intervenții, au fost transportați la Prefectura de Poliție.

5/ Tot în București în seara de 2 octombrie 1940 între orele 20-21 s-au tras cu armele în imobilul din Bd. Ferdinand 87. A fost rănită d-na Eliza Kamer care a fost transportată la Spitalul de urgență unde se află. Indivizii cari se dau drept legionari au scotocit prin casă, au scos din pivniță pe cei care se refugiaseră la auzul detunăturilor și percheziționați față de domnul Comisar al Circ. XVII. Familia a fost dusă la Prefectură, unde la Poliția legionară, cu revolverul la tâmplă, Paul Kamer a fost silit să declare că dinăuntru s-a tras cu revolverele și că el vroia să se sinucidă. Au fost apoi acuzați de comunism și că la percheziția făcută a doua zi după arestare s-ar fi găsit manifeste comuniste.

Se află și astăzi arestați în celule separate:

- 1) Mama celei arestate d-na Gusta Held în vârstă de 80 ani;
- 2) Un fiu Leni Held în vârstă de 27 ani;
- 3) O fiică Reghina Held în vârstă de 28 ani;
- 4) Ferentz Gheorghe în pivnița căruia se ascunseseră cei atacați
- 5) Ing. Peretz Feittenhändler care se afla în casă în momentul când s-au tras cu revolverele.

Primiți, Vă rugăm, Domnule prim-ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 549.

46

1940, octombrie 5. Scrisoare adresată de dr. W. Filderman lui D. Lupu, prim-președinte al Înaltei Curți de Casație. Sunt relatate măsurile antievreiești adoptate de Statul Național Legionar, în ciuda declarațiilor conducătorului statului că *omul, oricui ar aparține ca religie, el tot om este*. Se arată că au fost eliminați toți ziaristii, artiștii, avocații evrei și se pregătește eliminarea medicilor. Se apreciază că măsurile sunt grave, învederează o totală instabilitate, o fundamentală contradicere între vorbe și fapte și o dezastruoasă concepție în repararea rănilor sociale: pe seama profesioniștilor evrei se vrea soluționarea problemei refugiaților din provinciile cedate.

Îngăduiți-mi, vă rog, să vă exprim toată recunoștința pentru lunga audiență ce ați binevoit a-mi acorda și pentru primirea ce ați făcut expunerii mele.

Vă trimit aci alăturat cele trei lucrări despre care v-am vorbit, precum și copia unui memoriu privitor la avocații rămași⁹⁶, pe care-l voi depune astăzi la Președinția Consiliului de Miniștri⁹⁷.

Este straniu că măsurile luate împotriva avocaților evrei rămași au apărut în aceeași zi când domnul prim-ministru într-un Comunicat scrie că:

„Oricui ar aparține omul ca credință, el este tot om”⁹⁸.

și că va înfăptui:

„repunerea nației noastre în drepturile ei naturale” pe „căile legale, cu mijloace legale, cu dreptate și [...] omenia cuvenită”.

Se pare așadar că a decide prin lege condamnarea la moarte prin foame a unor locuitori pentru simplul motiv că sunt evrei este mai legal, drept și omenos decât faptul izolat al unor indivizi cari bat pe cineva pentru că este evreu.

A decide că avocații rămași nu mai pot pleda decât pentru evreii persoane fizice – exceptând deci după cât se pare și societățile civile și comerciale de persoane și de bunuri aparținând evreilor, și chiar Comunitățile evreiești, asociațiile persoane juridice de drept privat, Cooperativele evreiești etc. – și a-i goni din contencios echivalează oare cu altceva, decât cu condamnarea la moarte prin foame a unor oameni care n-au altă vină decât aceea de a fi evrei?

Și când acești evrei formează elita evreilor – cei ce au luptat pe linia de foc, decorații, invalizii sau urmașii celor morți în războaiele României – se poate închipui o mai mare nelegalitate, nedreptate și neomenie!

Ce bizar sistem de a guverna și ce bizară concepție despre lege, dreptate și omenie: sunt 100 de avocați refugiați, dau afară pe toți avocații evrei din contencioase și din dreptul de a pleda, chiar dacă aceștia sunt trei sute sau trei mii, în loc de a impune colectivității sarcini cari să permită plasarea acestora sau de a decide că orice avocat care are un număr de contencioase care-i asigură un salariu care depășește o anumită cotă va face loc unui refugiat.

Măine un cataclism oarecare, inundație, incendiu, cutremur va lăsa alți o sută de avocați creștini pe drumuri, se va decide că avocații evrei nu mai pot pleda nici pentru evreii persoane fizice, ci doar pentru... câinii acestora, căci câinii au astăzi mai multe drepturi decât invalizii de război.

Și tot așa în toate profesiunile: nu colectivitatea locuitorilor sau a grupelor de profesioniști suportă urmările unei catastrofe, ci... evreii.

Dar după ce evreii vor fi fost eliminați de peste tot, cine oare va suporta urmările catastrofelor?

Măsura este gravă, este poate cea mai gravă dintre toate, căci învederează o totală nestabilitate, o fundamentală contradicere între vorbă și faptă și o dezastruoasă concepție în repararea rănilor sociale.

În Statutul evreilor din Ungaria s-a prevăzut că în profesii libere se lasă libertate absolută, iar în altele – ingineri, medici, avocați, ziariști, artiști etc. – se respectă drepturile câștigate și respectă fără nicio limită pentru evreii cari întrunesc la noi condițiile Decretului-Lege din 9 august 1940, pentru a intra în categoria doua și se limitează pentru viitor accesul acestora la 6% pe țară⁹⁹.

La noi s-au eliminat toți ziariștii și artiștii, acum se elimină toți avocații și am impresia că o măsură identică se pregătește și pentru medici, căci aseară s-a anunțat la radio că s-a dizolvat Comitetul Colegiului Medicilor.

În altă ordine de idei mi se spune că la Ministerul de Justiție s-ar lucra la un proiect de lege pentru blocarea averii evreilor. O asemenea lege ar provoca o catastrofă economică pe lângă absoluta sa inutilitate practică căci cei ce au voit să-și mute averile n-au așteptat acest guvern, iar astăzi oricine ar voi să și le mute nu mai poate căci nu există nicio cale de comunicație.

Am o nădejde. Acea că domnul prim-ministru n-a prezidat Consiliul de Miniștri, căci pentru întâia oară nu se face mențiune despre aceasta în comunicatul publicat în ziare.

Dea Domnul să mai fie timp pentru a se evita ceea ce poate fi ireparabil.

Primiți, vă rog, Domnule prim-președinte, asigurarea acelorași sentimente de profundă admirație.

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI D. LUPU,
PRIM-PREȘEDINTE LA ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE

Anel, *Doc.*, vol. I, pp. 546-547.

1940, octombrie 5. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la înștiințarea apărută în ziare privind aplicarea unor măsuri discriminatorii împotriva avocaților evrei rămași în Barouri, respectiv: decorați, invalizi și orfani de război, a celor care au luptat pentru România în prima linie de foc. Conform noilor dispoziții, avocații respectivi vor putea pleda în fața instanței de judecată numai în afacerile coreligionarilor lor, persoane fizice. În toate contencioasele existente ei urmează să fie înlocuiți cu avocați creștini, refugiați din teritoriile cedate. Aceeași măsură urmează să fie aplicată și liber profesioniștilor evrei din alte domenii. Se demonstrează caracterul nedrept al măsurii. Profesiunea de avocat presupune vocație, talent, o bună cunoaștere a legilor. Situația refugiaților nu poate fi rezolvată pe seama eliminării profesioniștilor evrei. Se exprimă speranța că se vor aplica înaltele principii ale dreptății, afirmate de conducătorul statului în discursurile sale publice.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Avem onoare a vă supune următoarele în legătură cu înștiințarea publicată în ziare, după care s-ar fi hotărât ca avocații evrei rămași¹⁰⁰ să nu mai poată pleda decât pentru coreligionarii lor persoane fizice: ca ei să fie înlocuiți în toate contencioasele existente cu avocați creștini și ca toți avocații ca și toți profesioniștii liberi evrei să fie eliminați din profesii pentru a face locuri liber-profesioniștilor din teritoriile evacuate, măsură echivalentă cu radierea lor din Barou, avem onoare a vă supune următoarele:

1. În ce privește clientela.

1/ Avocatura comportă specialități cari fac cu neputință înlocuirea unuia prin altul. De exemplu în munci se cer cunoștințe de devize, de acreditare, de documentare etc.; la Asigurări în general, la cele de transporturi în special, la exploatarea de mine, petrol, de poduri, în chestii fiscale etc. La acestea beneficiile sunt foarte reduse sau inexistente și pagubele pot fi ruinătoare dacă avocatul nu cunoaște legile speciale.

2/ Avocații din Bucovina și Transilvania ignoră complet legile Vechiului Regat, căci în Bucovina, Codurile s-au introdus de un an, iar în Transilvania nici atât. Cum vor putea peste noapte avocați crescuți în școala austriacă sau maghiară rezolva probleme de drept pe temeiul unor coduri pe cari le ignoră.

3/ Avocații nu se pot înlocui unul prin altul, decât la *experiență* – adică vechime – *cunoștințe și talent egale*. Altele sunt cunoștințele unui avocat care practică de 30, 20, 10 sau un an. A se obliga o întreprindere să angajeze avocați cari ignoră legile sau cari n-au experiență înseamnă a le amenința existența, în tot cazul a lua dreptul de administrare al averilor din

mâna proprietarilor spre a-l da Statului, ceea ce este una dintre cele mai grave măsuri.

4/ Avocatura nu este numai o știință, dar și o artă. De aceea, printre avocați cu aceeași vechime, clientela merge la câțiva, pe când cei mai mulți vegetează.

Pentru toate aceste motive, dintre miile de avocați înscriși la Baroul de Ilfov – și exemplul funcționează pentru orice Barou – clientela se îndreaptă către avocații cu experiență și talent. Altfel fiind, măsura luată nu va fi profitabilă nici refugiaților, nici celorlalți avocați români înscriși în Barouri, căci nimeni nu-și încredințează viața, onoarea și averea decât avocatului în care are personal încredere, deci măsura nu va folosi celor pentru care ar fi luată, ci tot celor al căror talent impune clienților.

II. În ce privește pe avocații înșiși

Măsura luată introduce o nestabilitate legislativă dăunătoare, o nedreptate dintre cele mai grave elitei evreilor din Țară.

1/ Nu sunt nici două luni de când s-a adus un Statut al evreilor prin aplicarea căruia n-au rămas în Țară nici 300 avocați evrei și pentru 300 de avocați refugiați se ia pâinea de la gura decorațiilor, invalizilor și orfanilor de război, a celor ce au luptat pe linia de foc pentru România.

2/ Un avocat în contencios este potrivit Art. 37 din Legea Contractelor de muncă un salariat oarecare. Cum poate fi dat afară peste noapte cu călcarea tuturor drepturilor de preaviz și de despăgubire.

Și acesta este sistemul care se aplică elitei evreilor din Țară.

Nu există o Țară în lume, nici Germania¹⁰¹, nici Italia, nici Ungaria¹⁰², cu asemenea precedente legislative.

Dacă un număr de refugiați nu-și găsesc locuri, colectivitatea poate și trebuie să-i ajute. A înlocui o categorie de nenorociți făcând un număr egal de nenorociți nu este credem nici legal, nici drept, nici uman, mai cu seamă după ce în profesia de avocat n-au mai rămas decât acei cari au servit mai bine Țării și când, după cum am arătat mai sus, este puțin probabil că locurile ce le-ar lăsa libere avocații evrei vor fi ocupate de avocații refugiați.

Nădăjduind, Domnule prim-ministru, că veți binevoi a face să se aplice înaltele principii pe cari ați anunțat că veți reclădi Țara, vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, Doc., vol. I, pp. 544-545.

1940, octombrie 7. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la situația evreilor din Berești, unde sinagogile și baia rituală sunt în continuare închise. La Buzău se află sub stare de arest un număr de evrei fără nicio motivație. Se cere luarea de măsuri împotriva abuzurilor.

DOMNULE MINISTRU,

La cele relatate dvs. prin petițiile noastre anterioare, adăugăm cu tristețe astăzi că locuitorii pașnici evrei din Berești (Covurlui) și Buzău sunt supuși de câțva timp unor vexațiuni pe cât de nemeritate pe atât de grele.

Așa, deși prin deciziunea cu nr. 43397/940 a Ministerului Cultelor s-a redat libertatea Cultului Mozaic până la reglementarea lui definitivă, sinagogile din Berești au fost închise.

Baia rituală a fost sigilată.

Deși în conformitate cu art. 7 și 16 din Statutul Juridic al evreilor din 9 august 1940 ei pot continua să facă comerț, urmând ca în termen de șase luni să-și valorifice sau nu drepturile lor, totuși niciunul dintrînșii nu mai poate face de pe acum comerț.

Ceea ce este și mai grav e că ei nu sunt lăsați să se aprovizioneze de la locuitorii creștini și nici să părăsească localitatea.

Exasperați, ei cer libertatea de a părăsi localitatea.

Din Buzău suntem informați că în noaptea de 30 septembrie a.c., au fost arestați d-nii: Sigmund Schwartz cu doi copii și David Goldenberg cu un copil, Popel Avram cu doi copii și Silberman Benjamin. De asemenea, au fost ridicați d-nii Herman Klenger, Herman Sober și Ichil Aronovici, oameni în genere lipsiți de mijloace și care până acum n-au fost liberați.

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune de urgență să înceteze abuzurile relatate.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea considerațiunii noastre deosebite,

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, f. 22.

1940, octombrie 9. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri. Conducătorul statului este informat, printr-un al doilea memoriu, cu privire la vexațiunile împotriva evreilor din Buzău. Mulți evrei sunt terorizați prin percheziții, sunt arestați și schingiuiți. Petiții despre aceste atrocități au fost înaintate atât la Ministerul de Interne, cât și la Direcția Generală a Siguranței Generale a Statului.

DOMNULE GENERAL,

Încrezători în cuvântul domnului general Ion Antonescu, că populația evreiască nu va avea nimic de suferit, avem onoare a vă arăta că la cele relatate Domniei Voastre prin petițiile noastre anterioare, adăugăm cu tristețe astăzi că locuitorii pașnici evrei din Buzău sunt supuși de câțva timp unor vexațiuni pe cât de nemeritate pe atât de grele.

Aci alăturat avem onoare a vă remite copia memoriului înaintat domnului prefect de către Comunitatea locală din care se constată că mulți evrei sunt terorizați prin percheziții sau sunt arestați și schingiuiți¹⁰³.

În afară de persoanele din acest memoriu, au mai fost arestați în noaptea de 30 septembrie a.c. d-nii Sigmund Schwartz cu doi copii, David Goldenberg cu un copil, Popel Avram cu doi copii și Silberman Beniamin. De asemenea, au fost ridicați d-nii Herman Klenger, Herman Sober și Ichil Aronovici, oameni în general lipsiți de mijloace și cari până acum n-au fost liberați.

Petițiuni despre cele de mai sus au fost înregistrate atât la Ministerul de Interne, cât și la Direcțiunea Generală a Siguranței Statului.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea considerațiunii noastre deosebite,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 553.

1940, octombrie 16. F.U.C.E. către primarul general al Municipiului București. Se referă la situația măcelarilor evrei din oborul „Ghica”, care, după ultimele înștiințări, urmează să fie evacuați. Măsura contravine legilor în vigoare. Nu există nicio prevedere legislativă care să interzică evreilor deținerea de măcelării. Se cere respectarea legii și a dreptății.

Domnule Primar General,

Ni se aduce la cunoștință că măcelarii evrei din Hala Ghica ar urma să fie evacuați. Cum printre aceștia sunt invalizi de război, văduve de război, decoratedi de război, cum ei dețin aceste compartimente pe bază de licitații și cum Decretul-Lege din 9 august 1940 privitor la Starea Juridică a evreilor nu le interzice acest comerț, dimpotrivă, în art. 8 al. final asigură și garantează evreilor dreptul de a practica orice îndeletniciri, profesii și activități neexceptate în mod expres prin dispozițiunile Decretului, avem convingerea că veți binevoi a dispune ca drepturile lor să fie respectate.

Toți au participat și au fost admiși la licitația din septembrie 1940 afară de unul singur, Lebelsohn Bernhard, care deși decorat cu baretele *Ardeal*, *Carpați*, *Mărăști*, *Mărășești*, *Tg. Ocna* și *Victoria* și deși chiriaș din 1920, n-a mai fost admis la ultima licitație ca fiind evreu, deși niciun text din Decretul-lege din 9 august 1940 nu interzice evreilor comerțul de carne în hale.

Nu ne putem închipui că atunci când Conducătorul Statului ne-a asigurat că populația evreiască nu va avea nimic de suferit în afară de lege și atunci când în fruntea Municipiului se află un om de drept, s-ar putea ca Legea și Dreptatea să nu fie respectate, atunci când în mod repetat Conducătorul Statului a precizat prin apelurile adresate Țării că omul trebuie tratat ca om, oricărei credințe s-ar închina, și Dreptatea să se acorde oricui o are și o cere.

Aceasta mai cu seamă când este vorba de invalizi, văduve și decoratedi de război, adică de cei ce formează o adevărată elită.

Primiți, vă rugăm, domnule Primar General, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

TABLOU

cu situația măcelarilor din Hala Ghica supuși evacuării deși au fost admiși și au luat parte la licitația din septembrie 1940, cu excepția unuia singur – Toți cetățeni revizuiți –

- 1/ LEVI SPEIZER, invalid din războiul din 1916-1918. – Chiriaș din 1926;
- 2/ AVRAM TUCHTEN, chiriaș din 1913;
- 3/ ELIZA SCHWARTZ, văduvă de război, chiriașă din 1906;
- 4/ BERNHARD LEBELSOHN, decorat cu baretele *Ardeal, Carpați, Mărăști, Mărășești, Tg. Ocna și Victoria* – Chiriaș din 1920, neadmis la ultima licitație, ca fiind evreu.
- 5/ FILIP DAVID, chiriaș din 1920;
- 6/ GHERȘ STEINBERG, chiriaș din 1920;
- 7/ H. GOLDENBERG, chiriaș din 1920;
- 8/ IANCU LEBELSOHN, chiriaș din 1930;
- 9/ ABRAMOVICI M., chiriaș din 1936;
- 10/ LAZĂR KLEIN, AVRAM GOLDENBERG și ROZICA WEISBLUNT, comercianți de păsări, toți chiriași din 1930.

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PRIMAR GENERAL AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 558-559.

51

1940, octombrie 16. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Sunt enumerate localitățile unde legionarii au comis acte de violență împotriva evreilor: arestări, jafuri, evacuări ș.a. Întrucât în unele localități, datorită dispozițiilor conducătorului statului, s-a restabilit ordinea, se cere directorului general al Siguranței Generale a Statului să ia măsuri împotriva exceselor, pentru restabilirea ordinii, așa cum a dat asigurări conducătorul statului.

Domnule Director General,

Fiind informați că la Călărași (Județul Ialomița) s-au lipit afișe prin care se invită populația să nu cumpere de la evrei și oameni – ce se credeau prieteni ai regimului – postați la ușa magazinelor evreiești împiedicau accesul clienților, am adus faptele la cunoștința domnului general Ion Antonescu, care a binevoit pe de o parte a dispune reintrarea în ordine, iar pe de altă parte, ne-a informat că a luat măsuri ca asemenea fapte să nu se mai repete, ele fiind potrivnice regimului.

De atunci însă, ele s-au repetat în diferite localități, în care din această cauză viața evreilor a devenit imposibilă, iar comerțul fiind suspendat și repercusiunile financiare nu vor întârzia să se producă.

Cum între timp fapte asemănătoare s-au petrecut în Județul Iași, cu care prilej ați binevoit a lua măsuri pentru a se intra în ordine, avem onoare a vă supune următoarele, nădăjduind că veți binevoi a lua măsuri pentru ca legea să fie respectată și ca omul indiferent de credință să fie – așa cum a proclamat Conducătorul Statului – tratat ca om.

1/ În Comuna Moldovița (Județul Câmpulung) la 11 octombrie s-a pus în vedere ca din 5 în 5 zile loturi de câte zece familii să părăsească localitatea luând numai mobila și abandonând atelierele, magazinele, vitele până ce nu va mai rămâne niciun evreu.

2/ În Comuna Cantareni – lângă Vatra Dornei – evreii au fost alungați din Sinagogă, punându-li-se în vedere să părăsească localitatea, abandonând toată averea, iar magazinele le-au fost sigilate.

3/ În Comuna Iacobeni lângă Vatra Dornei s-a ridicat marfa din magazinele evreiești fără chitanță. La intervenția preotului s-a dat chitanță pentru o mică parte din marfă. Au fost apoi somați să părăsească localitatea abandonând avutul. O parte din lucruri care fusese trimisă la Vatra Dornei a fost sechestrată în această localitate.

4/ La Câmpulung (Bucovina) rabinul în ziua celei mai mari sărbători evreiești – 12 octombrie – a fost înhămat la o căruță încărcată cu alimente, iar fiul rabinului a fost pus să conducă această căruță trasă de tatăl său. Sute de evrei au fost arestați.

5/ La Putna, Comitetul Local a instalat un *Comisar* la fabrica de geamuri, împiedicându-se expediția oricăror mărfuri.

6/ În numeroase localități din Oltenia și Muntenia, evreii au fost siliți să lipească pe vitrina magazinelor lor – în care personalul este 90% creștin – un afiș *MAGAZIN JIDOVESC*, iar tineri postați la ușă împiedică intrarea cumpărătorilor. Astfel la Tr. Severin, Caracal, Râmnicu-Vâlcea, Găești, Pitești, Corabia, Slatina, Tr. Măgurele, Drăgășani, Urziceni (Ialomița), Făgăraș.

7/ La Buzău zeci de evrei tineri și bătrâni, bărbați și femei, au fost arestați și schingiuiți și siliți astfel să semneze tot felul de declarații, după ce au fost ridicați de acasă cu revolverele la tâmplă.

8/ La Găești în noaptea de 11 octombrie s-au făcut descinderi și percheziții la toate locuințele evreilor și apoi la magazinele acestora, ridicându-se de la locuințe alimente – deși nu în cantități mari, câteva kilograme zahăr, untdelemn – și la magazine, pachete de bumbac, lăzi cu bere, mărfuri care s-au transportat la comerciantul Ghițescu. Comercianții evrei au fost amenințați să nu mai deschidă magazinele. Nu s-a eliberat nicio dovadă de ridicare a obiectelor din locuințe sau mărfurilor din magazine.

9/ În orașul Pitești evreii nu mai pot intra în piața de zarzavaturi ca să se aprovizioneze. Toți contabilii evrei au fost concediați.

10/ Prin trenuri și gări – și chiar în București în Gara de Nord – călătorii sunt percheziționați, voiajorilor de comerț evrei li se pune în vedere că nu mai au dreptul să călătorească pentru a face afaceri, li se ridică banii găsiți asupra lor.

11/ La Tulcea evreii au fost chemați și invitați ca în câteva zile să verse un milion de lei pentru ajutorul legionar, deși în acest oraș nu trăiesc mai mult de una sută familii dintre cari 90% complet lipsite de mijloace, iar tot bugetul Comunității nu depășește 50.000 lei pe un an întreg.

12/ În Comuna Negrești (Județul Vaslui) s-au sigilat magaziiile cu cereale ale comercianților evrei.

13/ În București în calea Griviței nr. 121, 150, 178, 216 etc. s-au ridicat diferite mărfuri cu sau fără bonuri, iar bonurile date sunt bucățele de hârtie nesemnate.

14/ La Piatra-Neamț înmormântările evreilor nu se pot face decât dacă se plătește o sumă legiunii locale.

15/ În Comuna Urziceni (Ialomița) comercianții evrei veniți din alte localități la bâlci au fost alungați, iar în oborul de cereale se oprește cumpărarea de către evrei.

16/ La Răducăneni (Fălciu)¹⁰⁴, Puești (Tutova) etc. toate magazinele evreiești au fost închise.

Nădăjduim, Domnule Director General, că veți binevoi a lua măsuri pentru ca aceste excese să înceteze și viața normală să fie reluată, așa cum a binevoit a ne asigura Domnul prim-ministru, vă rugăm să binevoiți a primi asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 556-557.

1940, octombrie 17. F.U.C.E către generalul Ion Antonescu, conducătorul Statului, președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la ordinul verbal comunicat de primarul general al capitalei, comunităților evreiești din București, în vederea evacuării imediate a cimitirelor evreiești din str. Sevastopol, bulevardul Filantropia, cimitirul Șerban-Vodă Bellu în memoriul Federației sunt arătate consecințele grave ale acestui ordin, faptul că religia evreiască interzice deshumarea morților. Se face apel la conducătorul Statului, ca declarațiile publice pe care le-a făcut privind *tratarea omului ca om indiferent de ce credință aparține* să fie respectate și în cazul religiei evreiești și al morților înhumați în cimitirele evreiești.

DOMNUL GENERAL,

Comunitățile din București și din diferite orașe ale Țării au fost convocate și anunțate să evacueze cimitirele.

În București Domnul Primar General a convocat Comunitățile locale și le-a comunicat verbal ordinul de a evacua de îndată cimitirele din str. Sevastopol¹⁰⁵ și Bd. Filantropia 89 ale evreilor de rit occidental și cimitirul din Șerban-Vodă – Bellu al evreilor de rit spaniol, dar nu ne-a putut spune în ce constă evacuarea: în obligația de a deshuma osemintele din aceste cimitire sau numai în a le închide și a ne concentra în cel din Șoseaua Giurgiului.

1/ Religia noastră ne interzice a deshuma morții, așa că ne este cu neputință ca organe de cult să călcăm poruncile religiei.

2/ Închiderea cimitirelor înseamnă ruina Comunităților noastre, adică închiderea școlilor, spitalelor, azilelor de bătrâni, căci cum Statul nu ne dă contribuții nici pentru cult, nici pentru școli – deci plătim impozite pentru cult și școală – acestea se întrețin în cea mai mare parte din venitul cimitirelor.

3/ Concentrarea în cimitirul din Șos. Giurgiului nu este cu putință, întrucât Comunitățile au rituri deosebite, au sinagogi, școli, aziluri și cimitire deosebite¹⁰⁶.

4/ A închide cimitirele Filantropia și Șerban Vodă – Bellu ar mai însemna a despărți soț de soție, părinți de copii etc. căci sunt familii cari au locuri alături sau suprapuse.

5/ Mutarea în alt loc implică zeci de milioane cheltuieli pentru instalații sanitare, construcții de capele, locuințe pentru îngrijitori, grajduri, garaje etc. de cari nu dispunem.

6/ De altfel, din terenul cimitirului din Șos. Giurgiului s-a declarat la 12 octombrie 1940 expropriată o mare parte, de către Ministerul Economiei Naționale, Subsecretariatul de Stat al Colonizărilor, al cărui delegat a încuiat poarta și a luat cheia.

7/ Astfel nu putem avea cimitire în oraș, pentru motive de neînțeles, iar dacă le facem la țară, nu le putem avea, pentru că se expropriază.

8/ Sunt în oraș cimitire ale tuturor cultelor, așa că nu înțelegem pe temeiul cărei legi ni se cere să închidem cimitirele noastre, atunci când cele de alături sau din față continuă să funcționeze, mai cu seamă că legea cultelor declară cimitirele neurmăribile, iar Codul Civil neautorizând decât vânzarea bunurilor ce se află în comerț, cimitirele neaflându-se în comerț nu se pot expropria, căci exproprierea este o vânzare forțată.

9/ Facem un călduros apel la Domnia Voastră care ați proclamat recent că omul este om și trebuie tratat ca om oricărei religii ar aparține, ca morții noștri să fie respectați și religia noastră de asemenea, căci morții au tot atâta drept la respect cât și cei vii, mai cu seamă când aceste cimitire

adăpostesc osemintele ostașilor morți în războiul pentru independență, în războiul balcanic și în războiul pentru întregire.

Or, nu poate fi mai crudă suferință decât inegalitatea între morți, suprimarea cultului morților, degradarea religiei noastre și a noastră ca oameni și credincioși, decât a ne vedea împiedicați să ne îngropăm morții potrivit poruncilor *Bibliei* noastre, atunci când cimitirele tuturor cultelor sunt lăsate să funcționeze atât în centrul orașului, cât și în afară de oraș¹⁰⁷.

Primiți, Vă rugăm, Domnule General, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.* vol. I, pp. 561-562.

53

1940, octombrie 17. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la Decretul-Lege privitor la reglementarea statutului avocaților evrei rămași în Barouri, apărut în „Monitorul Oficial” din 17 octombrie 1940. Întrucât din Decretul-Lege nu rezultă clar domeniile în care se mai pot afirma avocații respectivi, se cere să se dispună promulgarea urgentă a regulamentului de aplicare a legii.

DOMNULE GENERAL,

Decretul-Lege publicat astăzi a îngrădit avocaților evrei din categoria a doua – puțini la număr – dreptul de a profesa în afacerile evreilor persoane fizice¹⁰⁸.

Aceasta ar însemna interdicția virtuală de a profesa – cu foarte rare excepții – dacă atât societățile în nume colectiv, comandită sau pe acțiuni, ai căror componenți sau acționari sunt numai evrei, cât și instituțiile evreiești – fără scop lucrativ – de cult, Temple, Sinagogi – de cultură – școli etc. – de asistență socială – spitale, aziluri etc. – și chiar Comunitățile religioase n-ar mai avea dreptul de a utiliza avocați evrei.

Ba mai mult încă, s-ar părea că ei nu mai pot fi utilizați nici în contencioasele persoanelor fizice sau acestor societăți.

O asemenea interpretare ar fi însă vădit potrivnică spiritului legii, căci în Expunerea de motive se precizează că *intenția*, adică scopul legiuitorului, a fost de a îngradi activitatea avocaților evrei din categoria a doua „*numai la afacerile coreligionarilor lor*”.

Întrucât este neîndoielnic că „*afacerile*” acelor societăți în nume colectiv, comandită sau pe acțiuni – ai căror componenți sau acționari – sunt exclusiv evrei, ca și ale acelor asociațiuni fără scop lucrativ – ai căror membri sunt exclusiv evrei și al căror scop este viața religioasă, culturală etc. evreiască, sunt „*afaceri ale coreligionarilor lor*”, apare tot atât de neîndoielnic că avocații evrei ar avea dreptul să apere interesele acestora.

Pentru a evita interpretări contrarii intențunii legiuitorului, vă rugăm respectuos să binevoiți a dispune prin Regulamentul de aplicare al legii să se lămurească de urgență aceste probleme pentru ca cursul justiției să nu fie întrerupt și ca avocații evrei din categoria a doua – așa puțini la număr – să nu fie excluși chiar și din *afacerile coreligionarilor lor*.

Tot deodată vă rugăm să binevoiți a dispune ca, potrivit Decretului-Lege din 9 august 1940, avocații evrei excluși să-și poată lichida afacerile și drepturile lor în termen de 6 luni.

Primiți, Vă rugăm, Domnule General, asigurarea distinsei noastre considerațiuni¹⁰⁹.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 563.

1940, octombrie 17. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Sunt enumerate memoriile înaintate cu privire la starea de fapt și de drept a diferitelor categorii de evrei, în urma măsurilor adoptate de Statul Național Legionar, cât și a situației create prin exproprierea proprietăților rurale. Se cere respectarea dreptului la pensie a funcționarilor concediați.

Domnule general,

Față de gravitatea situațiunii de drept și de fapt creată evreilor români, situațiune care îi pune în neputința de a-și continua activitatea, și față de împrejurarea că unii comercianți și industriași ne întreabă dacă n-ar fi preferabil să-și lichideze întreprinderile, avem onoarea a vă prezenta alăturat:

1/ Memoriul nr. 337 privitor la numărul evreilor și la repartiția lor pe profesii cu diferite anexe.

2/ Memoriul nr. 338 privitor la evoluția stării de drept de la 1938 până la zi.

3/ Memoriul nr. 335 cu anexa nr. 333 privitoare la starea de fapt până la zi.

4/ Memoriul nr. 322 privitor la Decretul-Lege prin care se declară expropriate bunurile rurale mobile și imobile, recoltele culese și neculese ale evreilor, prin care s-ar putea expropria și bunuri imobile și care, dacă s-ar aplica și la recoltele neculese, ar provoca daune imense economiei generale¹¹⁰.

5/ Memoriul nr. 336 privitor la Decretul-Lege prin care și avocații evrei din categoria a II-a par virtual excluși din profesii, dacă nu s-ar concilia prin regulamentul de aplicare intenția legiuitorului cu textul legii.

6/ Memoriul nr. 324 privitor la exproprierea cimitirelor evreiești.

7/ Ne permitem aici cu referire la toate memoriile să atragem binevoitoarea dvs. atenție că potrivit art. 17 din Decretul-Lege privitor la Starea juridică a evreilor, drepturile patrimoniale legalmente dobândite, că pensiile funcționarilor publici sau particulari și indemnizațiile statornicite de legea contractului de muncă și de orice legi speciale celor concediați pe baza legilor excepționale se respectă, și că apare urgent și necesar ca o lege specială să precizeze că această dispoziție se aplică și legilor ce au fost promulgate posterior decretului-lege din 9 august 1940.

Asigurându-vă, încă o dată, domnule general, că dorința noastră este să contribuim în mod sincer prin munca noastră la desfășurarea vieții publice și economice a țării, nădăjduim că veți binevoi a aprecia temeiurile care ne-au determinat să vă rugăm a da urmare acestor memorii.

Primiți, vă rugăm, domnule general, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 560.

1940, octombrie 18. F.U.C.E. către președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la situația evreilor din București, care locuiesc în zona militară a Capitalei; au fost informați că autorizațiile de ședere urmează să fie anulate. Astfel, niște oameni fără nicio vină, dintre care mulți au participat la războaiele României, sunt obligați să-și părăsească locuințele. Măsura este de natură să provoace perturbări considerabile.

DOMNULE PRIM-MINISTRU,

Populația evreiască locuind în zona militară a Bucureștiului a fost informată că autorizațiile de ședere ar urma să fie anulate fără nicio deosebire, așa că evreii proprietari sau chiriași, cetățeni din oricare din categorii sau necetățeni, oameni cari au participat la războaiele României etc., oameni cărora nu li se poate aduce nicio vină personală, ar fi obligați să-și părăsească căminurile.

Cum aproape trei sferturi din Capitală este zonă de război, o asemenea măsură ar fi de natură să provoace o perturbare considerabilă.

Aducându-vă aceasta la cunoștință, vă rugăm să binevoiți a primi asigurarea distinsei noastre considerațiuni¹¹¹.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 564.

1940, octombrie 19. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se referă la excesele comisarilor numiți pe lângă întreprinderi, care obligă patronii să concedieze salariații evrei, refuzând să le impună plata indemnizațiilor ce li se cuvin prin lege și evreilor concediați. Funcționarii particulari trebuie să fie despăgubiți, conform normelor legii muncii, iar funcționarii publici trebuie să primească dreptul la pensie, din momentul concedierii, chiar dacă nu au atins vârsta de pensionare. Se cere ca, în raporturile dintre patroni și evreii concediați, guvernul să-i sprijine pe cei din urmă.

DOMNULE MINISTRU,

Fiind informați că diferiți comisari numiți pe lângă întreprinderi¹¹² impun patronilor concedierea personalului evreiesc, *dar refuză să autorizeze pe patroni a le plăti indemnizațiile ce li se cuvin, avem onoarea a va supune următoarele:*

Potrivit art. 17 din Decretul-Lege privitor la starea juridică a evreilor, „drepturile patrimoniale legalmente dobândite, pensiile funcționarilor publici sau particulari, precum și indemnizațiile datorate celor concediați sub orice titlu, statornicite de legea contractului de muncă și de orice lege specială, se respectă”.

Această dispoziție prevede pe toți evreii cari prin aplicarea Decretului-Lege ar urma să fie îndepărtați din serviciu.

Cum între timp diferite legi speciale au restrâns dreptul de a profesa, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune printr-o dispoziție legală generală, ca în toate cazurile în cari se încetează activitatea prin efectul unei asemenea legi:

a) *funcționarii particulari* să fie despăgubiți de patronul sau de instituția la care au lucrat, conform normelor legii muncii sau prevederilor legilor speciale – de este cazul;

b) *funcționarii publici* să-și primească dreptul la pensie *din momentul concedierii*, iar nu din momentul atingerii vârstei de pensionare, pentru că oameni cari fără vina lor au fost scoși din serviciu înainte de vreme nu pot fi privați de un drept pentru cari li s-au făcut rețineri și pentru că acordarea pensiei abia la vârsta pensionării echivalează, pentru cei mai mulți, cu răpirea dreptului însuși, pentru că fără pensie nu vor putea rezista până la vârsta pensionării.

Cum guvernul în toate actele lui pare condus de ideea de a apăra drepturile celor mulți și umili, nu credem că în raporturile dintre patroni și evreii concediați, guvernul să dea preferința patronilor apărându-i de îndeplinirea obligațiilor lor legale.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. I. Brucăr)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL JUSTIȚIEI

A.N., fond MJDJ, dos. 104/1940, vol. II, orig.
Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 567, copie.

1940, octombrie 19. U.C.E. către ministrul Educației. Se referă la rechiziționarea de către armată a unor localuri de școli evreiești. Fapt ce obligă întreruperea cursurilor școlare frecventate de copiii evrei, excluși din învățământul de Stat sau particular neevreiesc. Se cere să se intervină pe lângă Marele Stat Major care să dea de urgență dispoziții pentru evacuarea localurilor respective, pentru a nu lipsi copiii de învățatura și de educația pe care le-o poate da numai școala.

DOMNULE MINISTRU,

În posesiunea adresei dvs. cu nr. 15.494 din 14 octombrie 1940, prin care binevoți a ne arăta că Marele Stat Major cu ordinul nr. 60364/1940 a dat dispozițiuni unităților pentru evacuarea localurilor de școli în limita posibilităților, avem onoarea a vă arăta că aceste dispozițiuni n-au fost executate pretutindeni.

Din Tecuci ni se comunică faptul că școala primară evreiască de acolo, după ce a fost de două ori rechiziționată și ocupată, a fost acum rechiziționată pentru a treia oară, astfel că Direcțiunea acestei școli se vede obligată să întrerupă cursurile școlare frecventate de 150 de copii.

Din Dorohoi primim știrea că deși Comunitatea de acolo a prezentat în copie autorităților militare adresa ne referim mai sus, totuși localul școlii continuă să fie ocupat de Comandamentul Companiei 2/4 Poliție. Acest local servește atât pentru școala primară de fete, cât și pentru liceul ce se înființează, așa că din pricina celor relatate mai sus, a fost suspendat provizoriu cursul primar de fete, până la noile dvs. dispozițiuni.

Față de cele de mai sus și dat fiind că anul școlar a început, vă rugăm din nou să binevoți a interveni pe lângă Marele Stat Major, de a da de urgență dispozițiuni pentru evacuarea localurilor de școli, pentru a nu lipsi copiii de învățatură și de educația pe care le-o poate da numai școala.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 568.

1940, octombrie 20. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la magazinele evreiești din Turnu Măgurele, unde au fost afișate inscripțiile *sunt magazine jidovești*. În fața magazinelor au fost postați legionari care au împiedicat accesul cumpărătorilor creștini. O altă măsură îngrădește libertatea individuală a locuitorilor evrei care nu sunt lăsați să părăsească orașul. Se cere luarea de măsuri pentru interzicerea acestor abuzuri.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că la Turnu-Măgurele s-au pus afișe la toate magazinele evreiești, indicându-se că „sunt magazine jidovești”. La aceste magazine au fost postați legionari cari au împiedicat accesul cumpărătorilor creștini. După câteva zile, legionarii au pus lacăte unui număr însemnat de magazine evreiești, izgonind pe proprietarii lor, care n-au fost lăsați să scoată nimic din mărfurile care le aparțin.

În afară de aceasta, libertatea individuală a locuitorilor evrei este desființată, întrucât li se fac dificultăți la ieșirea din oraș, multora dintrînșii punându-li-se condițiunea să nu lipsească mai mult de 2-3 zile, iar altora cerându-li-se să justifice necesitatea plecării.

Rugându-vă să binevoiți a dispune ca abuzurile semnalate mai sus să înceteze, vă rugăm să primiți, Domnule Ministru, asigurarea considerațiilor noastre deosebite.

Președinte,
ss. dr. W. Filderman

Secretar-general,
ss. dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE, DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 569.

1940, octombrie 21. U.C.E. către ministrul de Interne. Sunt semnalate abuzurile comise împotriva locuitorilor evrei: la Vaslui s-au sigilat aparatele de rădic ale evreilor; la Găești evreii au fost chemați de către conducătorul organizației legionare și somați să nu vândă marfă cumpărătorilor creștini; la Turnu Măgurele clientela creștină este împiedicată să facă cumpărături în magazine evreiești. Ministrul este rugat să dispună cercetarea faptelor relatate și să ia măsuri urgente pentru înlăturarea abuzurilor constatate.

DOMNULE MINISTRU,

Vă rugăm să binevoiți a cunoaște că am făcut comunicări tuturor Comunităților în sensul scrisorii noastre cu nr. 1707/1940, de pe care vă trimitem copie aici alăturat¹¹³.

Odată cu acestea, ne permitem a vă semnala următoarele:

1/ La Vaslui

a) Acum două luni și jumătate (la 28 iulie), poliția locală a sigilat la toți evreii din oraș aparatele de radio, lăsându-le în păstrare proprietarilor și încheind procesele-verbale respective. În ziua de 16 octombrie însă, poliția a pus în vedere fiecăruia să aducă singur aparatul de radio la poliție. Aparatele sunt oprite împreună cu procesele-verbale despre care pomenim, fără a se mai elibera vreo dovadă despre aceasta.

b) Tot în ziua de 15 octombrie, grupuri de câte 4-5 inși s-au prezentat la d-nii: Sol. Rosenwald, Ed. Singher și N. Weintraub, invitându-i ca în 8-10 ore să se mute din locuințele lor.

2/ La Găești

Evreii din acest orașel au fost chemați de către dl. Ceaușu, conducătorul legionar, care le-a arătat, vorbindu-le tot timpul cu bunăvoință, că sunt împiedicați să vândă mărfurile lor țaranilor români, pentru că aceștia nu cumpără de la negustorii creștini. Dl. Comandant le-a comunicat că este dispus să ridice gărzile de la magazine dacă se leagă pe cuvânt că nu vor vinde creștinilor. Ceea ce n-a fost acceptat, deoarece refuzul de a vinde oricui s-ar întoarce asupra lor, întrucât s-ar interpreta ca un act de sabotare. Locuitorii evreii din Găești susțin că dl. Comandant a fost indus în eroare când a fost informat că clientul țaran nu cumpără de la negustorii creștini.

3/ La T. Măgurele

La cererea noastră cu nr. 1712 din 20 octombrie a.c. prin care vă semnalăm situația negustorilor evreii din T. Măgurele, adăugăm că s-au lipit afișe pe vitrinele magazinelor cu inscripția „Magazin jidovesc”, după care s-au pus în fața acestor magazine tineri legionari pentru a împiedica clientela să intre¹¹⁴. De câteva zile au fost expulzați negustorii din prăvălii punându-li-se lacăte și fiind împiedicați a lua cel mai mic lucru din magazin. Acest lucru s-a întâmplat la următorii negustori:

Iancu Albert, A. Gologan, Ilie Goldenberg, C. Firmberg și M. Silberman, magazine cu haine gata, T. Segall, manufactură, R. Haimovici, încălțăminte, Sol. Tarchi, sticlărie, H. Asehendorf, modistă. În urma acestei măsuri, negustorii mai sus amintiți s-au prezentat la Prefectură, unde li s-a comunicat de către dl. Prefect că urmează să predea mărfurile din magazine, plătindu-li-se 40% din valoarea lor.

Cu titlu de exemplu vă arătăm că marfa d-lui A. Gologan, în valoare de Lei 200.000, a fost apreciată la Lei 35.000.

Situația acestor negustori este disperată, ei fiind negustori umili, cu datorii pe piață asupra mărfurilor ce le au în magazine, expuși a fi declarați în stare de faliment și rămânând pe drumuri în pragul iernii.

Rugându-vă, Domnule Ministru, să binevoști a dispune cercetarea faptelor relatate mai sus și a lua de urgență măsurile de înlăturare a abuzurilor constatate, vă rugăm să primiți asigurarea considerațiunii noastre deosebite.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 572-573.

60

1940, octombrie 22. F.U.C.E. către ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Se referă la anteproiectul de lege elaborat de Colegiul Medicilor, care propune un nou regim pentru medicii evrei: ei nu mai pot avea decât clientela evreiască; sunt obligați să menționeze pe firma lor *medic evreu*; le este interzisă orice activitate științifică; vor fi excluși din Colegiul Medicilor și întruniți într-o asociație sub un președinte numit de Colegiul Medicilor creștini; medicii creștini nu vor avea dreptul de a îngriji bolnavi evrei etc. În memoriul F.U.C.E. se arată contribuția medicilor evrei la îngrijirea sănătății generale a populației; lipsa de medici, mai ales în mediul rural; se dă o statistică a originii etnice a medicilor în anii 1938-1940; se arată rolul medicilor evrei în Primul Război Mondial. În încheierea memoriului se exprimă speranța că observațiile vor fi luate în considerație și se va ține cont de ele în elaborarea legii privind funcționarea Colegiului.

DOMNULE MINISTRU,

Ziarele publică extrase dintr-un anteproiect de lege elaborat de Colegiul Medicilor care propune un nou regim pentru medicii evrei.

Acest proiect este potrivit programului de guvernare expus ziarului „ȘTAMPA” de către domnul General Ion Antonescu, Conducătorul Statului, pentru că el depășește de departe măsurile luate de Guvernul Goga, el nu ține seama de vechimea evreilor, nu începe cu cei intrați în

Țară după 1913, nu rezolvă problema „încetul cu încetul” și pe măsură ce elemente românești, cari să ia locul celor excluși vor fi fost pregătite¹¹⁵.

Dacă ținem seama că peste 100.000 suflete vor rămâne muritoare de foame până la 9 februarie 1941 și dacă adăugăm că prin acest proiect cel puțin 1.577 medici evrei din cei 1.877 medici evrei în exercițiu vor fi excluși din profesie, vom avea încă 6.308 suflete care vor muri de foame de îndată și fără a li se lăsa măcar timpul să-și dea ultimul suspin.

Mai mult, evreii în viață vor muri fără îngrijiri medicale, deoarece evreii neputând fi îngrijiți decât de evrei, iar evreii neavând aproape deloc chirurghi și neputând fi îngrijiți de români, decât în cazuri de extremă urgență, se înțelege cari vor fi urmările acelei dispoziții, iar în unele localități – la țară de exemplu – nu va fi niciun evreu care să îngrijească de sănătatea evreilor.

Iată, în adevăr – în rezumat – conținutul anteproiectului.

I. *Regimul propus pentru medicii evrei.*

1/ Nu vor mai putea profesa decât cei stabiliți înainte de 1 iunie 1919, numai în orașul unde domiciliază, numai la clientela evreiască fără dreptul de a chema în consult un medic creștin.

2/ Ei vor purta o insignă al cărei model va fi fixat de Colegiul Medicilor creștini; vor menționa pe firma lor „*Medic evreu*”, iar medicamentele nu le vor putea prescrie decât pe rețete prevăzute cu inscripția „*Medic evreu*”.

3/ Ei nu vor putea nici edita vreo revistă sau publicație științifică sau profesională, nici colabora la cele românești și nici măcar asista la ședințele societății științifice.

4/ Ei vor fi excluși din colegiu, grupați într-o asociație al cărei Președinte va fi numit și revocat – fără apel și recurs – de către Colegiul Medicilor creștini, care va exercita controlul asociației care nu se va putea întruni decât în prezența unui observator creștin împuternicit să suspende sau să și dizolve adunarea care nu va avea să judece abaterile de la lege, care se vor judeca de către medicii creștini și se vor pedepsi cu pedepse speciale.

5/ Medicii creștini nu vor avea dreptul de a îngriji bolnavi evrei decât în cazuri de urgență.

II. *Evreii nu au acaparat profesia de medic*

Acuzarea că evreii ar fi acaparat profesia de medic este inexactă – dimpotrivă, toți istoricii recunosc că la început medicii străini acaparaseră profesiunea și că medicii români și evrei au înființat prima școală de medicină la care au predat câțiva profesori evrei.

	Medici	Chirurghi	Farmaciiști	Moșe
Români	21	2	5	-
Străini	37	16	25	23
Evrei	7	3	2	-

Total medici și chirurghi 86 din care 23 = 37% români; 53 = 63% străini și 10 evrei, adică 12%.

Această statistică confirmă că evreii n-au luat locul românilor, ci al străinilor. Faptul că dr. Felix, care a organizat și condus ani de-a rândul Serviciul Sanitar, a fost evreu, vorbește îndeajuns despre meritele evreilor din punct de vedere medical.

III. Nu există pletoră, ci lipsă de medici

Pentru ca aprecierile noastre să nu pară interesate, ne permitem să rezumăm declarațiile făcute de oameni competenți, în frunte cu dl. dr. I. Costinescu, fost Ministru al Sănătății.

1/ La țară aproape nu avem medici; în unele regiuni un medic la 30.000 locuitori, un medic la 10-15 sate, adică în imposibilitate de a fi de vreun folos...

Este o necesitate ca numărul medicilor să fie cel puțin îndoit pentru nevoile satelor noastre (dr. I. Costinescu, Conferința la Radio, „UNIVERSUL”, 16 aprilie 1935).

2/ Imensa majoritate a sătenilor zace și moare fără a fi văzuți de un medic. (dr. Sabin Mănuilă, „ADEVĂRUL”, 15 iulie 1935).

3/ Sunt puțini medici. Ne trebuie mai mulți. (Nicolae Roșu, „CURRENTUL”, 8 august 1935).

4/ Nu este îngăduit Statului să trimeată la sate într-un singur an 14.000 învățători și 3 medici, când 50-90% din populația rurală este roasă de sifilis, de oftică, de pelagră, de tifos exantematic, când și atâția copii cari se nasc trăiesc atât de puțin. (T. Pisani, „Tragedia noastră”, „ARGUS”, 21 februarie 1933).

5/ În Oltenia este încă nevoie de mulți medici de plasă. (dr. Popescu, Inspector general sanitar, „VIITORUL”, 18 iulie 1935).

6/ Printre altele, Legea sanitară din 1888 a admis medici sanitari dintre minoritari din pricină că medicii autohtoni au refuzat să meargă la sate, cum refuză și acum, ba mai și opresc pe alții să meargă. („EPOCA”, 16 mai 1935)

7/ Organele oficiale răspund că medicii romani nu sunt dispuși să ocupe posturi de medici de circumscripție, așa că locurile vacante le ocupă acei cari le solicită, minoritarii. S-a votat Legea Costinescu și acum se constată lipsa amatorilor de a beneficia de dispozițiunile acestei legi. („UNIVERSUL”, 6 aprilie 1935).

8/ Se prezintă prea puțini medici care să râvnească să devină medici de circumscripție rurală. În schimb se îngrămădesc și fac cele mai mari eforturi spre a obține locuri medicii străini. Dar atunci la ce servește toată larma naționalistă, toate legile de ocrotire a muncii românești? (Pamfil Șeicaru, „CURENTUL”, 14 februarie 1936).

Din aceste declarații rezultând că numărul medicilor este cu mult inferior numărului necesar, reies cu prisosință urmările dezastruoase pentru Țară prin îndepărtarea medicilor evrei.

IV. Numărul și originea etnică a medicilor la 1938 și 1940

Originea etnică	La 1938 ¹¹⁷		La 1940		Anul 1940 față de anul 1938
	În cifre absolute	În procente	În cifre absolute	În procente	%
Total	8.767	100,0	6.032	100,0	68,8
Români	4.386	50,0	3.376	56,0	76,9
Evrei	3.104	35,4	1.876	31,1	60,5
Germani	569	6,5	466	7,7	81,9
Unguri	387	4,4	206	3,4	53,2
Alții	321	3,7	107	1,8	33,3

Din cifrele ce preced rezultă că procentual cu numărul total al medicilor, evreii au scăzut mai mult decât românii și germanii, iar în raport cu populația totală, procentul medicilor n-a crescut, ci a rămas aproape staționar față de 1938, așa că situația descrisă în paragraful precedent a rămas neschimbată.

V. Armata și medicii

Dacă numărul medicilor este cu totul nesuficient pentru timp de pace, este el oare îndestulător pentru timp de război? Desigur că nu, iar experiența s-a făcut în războiul de întregire. Iată ce a scris dl. colonel dr. Vicol, Șeful Serviciului Sanitar de la Marele Cartier General¹¹⁸:

„Doctori, dați-ne doctori”, se strigă din toate părțile, iar doctori nu sunt destui; s-au pierdut atâția. Și atunci ei, câți sunt rămași, își multiplică forțele, se consumă muncă și veghe, ei sunt maximul altruismului; nu uită că mulți sunt capi de familie – căci cine poate uita acest sentiment duios, pedestalul Națiunii? Dar își sacrifică acest sentiment care este și rostul vieții lor personale, își sacrifică și viața lor pentru binele și sănătatea tuturor, pentru a apăra pe apărătorii Țării și apărătorii patrimoniului comun lăsat de la strămoși.

Și totuși medicii și-au făcut cu prisosință datoria, cu abnegație chiar. Sunt regimente unde 7-8 au mers... la tifos, era să zic la moarte sigură, și

toți au căzut, căci acolo nu exista niciun mijloc de apărare a lor și nici nu putea fi luat. *Mergeau deci cu bună știință la un pericol mortal și-și expuneau viața cu tot atât curaj ca și cel mai mare erou militar.* Proporția enormă de îmbolnăviri în efectivul medicilor și cea mare a mortalității lor au îngrijorat armata, dar au probat peremptoriu valoarea lor.

Am strâns cu durere multă și cu atât mai crudă mâinile astăzi unor colegi ca Soiu, *Rămurescu* (primul citat prin înalt ordin de zi, după aceea au fost prea mulți cari au murit), ca *Landes* și atât de mulți alții, cari, atinși de boala nemiloasă, continuă totuși îngrijirea bolnavilor armatei, pentru ca peste câteva zile să cadă și ei și să se ducă acolo de unde nimeni nu se mai întoarce.

Eroi modești, necunoscuți, falangă invincibilă în mari sentimente, *medicii sunt un factor* – o constată acum cu toții în purtarea *cu succes a războiului*, ei apără pe apărătorii cu arma ai *Țării*, și, ca să se apere, trebuie să lupte și atâția să dispară, lupta lor în care proporția căzuților este atât de mare *le dă dreptul la jalea adâncă a celorlalți fii ai Patriei*, *le dă dreptul a se considera înșiși ca combatanți.*

Să plângă soțiile și copiii lor, să plângă cu lacrimi mari acei soți și părinți cari se despart astfel pentru totdeauna de ei, să plângă camarazii și toți amicii lor; să plângă soldații apărați de ei, să plângă căci despărțirea este dureroasă.

Faptul că dl. colonel dr. Vicol citează pe evrei este destul de semnificativ.

Populația *Țării* este astăzi de 10.800.525 români etnici. La mobilizare chemându-se 12% din populație, armata cuprinde deci 1.296.063 ostași români. Cum medicii români nu sunt decât 3.376, aceasta înseamnă un medic la 384 ostași. Aceasta dacă bine înțeles toți medicii români vor fi încadrați, ceea ce nu este posibil. Cine va îngriji între timp de milioanele de români nemobilizați?

VI. Încheiere

Tocmai când armata germană încadrează pe medicii evrei¹¹⁹ – statul german recunoaște necesitatea evreilor în economia Statului, întrebându-i pe evrei, W.W.J. (evrei utili economiei germane) –, la noi în plin război se propune îndepărtarea medicilor evrei ale căror sentimente de înalt patriotism au fost recunoscute în timpul Războiului de Întregire. Aceasta în ce privește interesele *Țării*.

Dar în ceea ce privește pe evrei? Din moment ce se limitează medicilor evrei exercițiul profesiei la pacienții evrei – și în drept și în taht – apare cu totul lipsită de interes și de omenie dispozițiunea care interzice practica medicilor evrei înscriși după 1919, dispoziție care ar reduce numărul medicilor evrei la circa 300 pentru o populație de 350.000 suflete, adică un medic la 1.466 suflete. Dacă mai adăugăm că sunt localități în care numărul evreilor este atât de redus – la sate de exemplu, și chiar în unele

orașe –, încât medicul evreu nu mai poate trăi, și cum medicului creștin îi este interzis să dea îngrijiri – afară de cazuri de urgență – anteproiectul conține nu numai o sentință de condamnare la moarte prin foame a medicilor evrei, dar și a bolnavilor evrei.

Nădăduind, Domnule Ministru, că veți binevoi a vedea că observațiile noastre sunt întemeiate, vă rugăm să binevoiți a primi încredințarea respectuoasei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMMIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL MUNCII, SĂNĂTĂȚII ȘI OCROTIRILOR
SOCIALE

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 574-577.

Vezi și Lya Benjamin, *Studii*, pp. 330-337.

61

1940, octombrie 23. U.C.E. către primarul general al Capitalei. Se referă la situația funcționarilor evrei vânzători în barăcile concesionate orbilor pentru comerțul de mărunțișuri, care, la cererea Primăriei, sunt amenințați cu concedierea. În memoriu se arată că măsura respectivă contravine legilor în vigoare și prevederilor Statutului Juridic al evreilor din 9 august 1940. Se cere revenirea asupra somației privind concedierea, având în vedere și situația materială precară a funcționarilor respectivi.

DOMNULE PRIMAR GENERAL,

Sesizați de cererile funcționarilor evrei, vânzători în barăcile concesionate orbilor pentru comerțul de mărunțișuri, amenințați cu concedierea – la cererea Primăriei – avem onoarea a vă supune următoarele:

Orbii cărora Primăria le-a concesionat niște barăci pentru vânzarea de mărunțișuri au în serviciul lor și 25 funcționari evrei, toți cu serviciul militar satisfăcut, unii dintre ei decorați pentru merite militare, unii foști luptători în războiul balcanic și în cel de Întregire, alții concentrați încă astăzi.

Cu toate acestea, Primăria – prin notificarea din 12 octombrie 1940 – a somat pe orbi să îndepărteze imediat pe acești funcționari.

Statutul evreilor cuprinde în art. 7 o serie de profesii interzise evreilor de categoria I-a și a III-a, iar în art. 8 prevede că toate activitățile cari nu sunt expres interzise prin art. 7 sunt libere.

Ori, nici art. 7, nici vreun alt text nu interzice evreilor – de orice categorie – nici exercițiul comerțului în orașe, nici exercițiul profesiei de funcționar comercial.

Astfel fiind, somația Primăriei apare ca fiind lipsită de un temei legal, deoarece nici legile ordinare, nici Statutul evreilor nu interzic funcționarilor vizați de Primărie exercițiul profesiei lor.

Vă rugăm deci să binevoiti a dispune revenirea asupra somației de mai sus și a nu lăsa ca 25 de umili funcționari – cari și-au făcut toți datoria către Țară – să rămână ei și familiile lor pe drumuri, în pragul iernii.

Primiți, vă rugăm, Domnule Primar General, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general.
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PRIMAR GENERAL AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 579.

62

1940, octombrie 28. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la situația unor locuitori evrei din Sibiu, unde, după Dictatul de la Viena, din august 1940, a fost transferată Universitatea din Cluj. Cu acest prilej, familiile evreiești, care locuiau în centrul orașului, au fost obligate să-și părăsească locuințele pentru a fi cedate refugiaților. Măsura era abuzivă, lipsită de bază legală, întrucât legile prevăd dreptul de rechiziționare a unei camere, dar nu izgonirea din locuință a proprietarilor sau a chiriașilor.

Memoriu redactat pe baza adreselor 142-143 ale Comunității Ortodoxe din Sibiu și a telefoanelor date de la Sibiu d-lui președinte dr. Filderman și a vizitelor d-lui av. Mathias.

DOMNULE MINISTRU,

Cu prilejul instalării la Sibiu a Facultăților din Cluj și a Curții de Apel¹²⁰, s-au rechiziționat de la aproape toți locuitorii evrei câte una, două camere pentru locuința refugiaților și funcționarilor mutați, fapt pe care populația

evreiască l-a primit nu numai cu înțelegere, dar cu dragoste și dorința de a fi utili în aceste tragice împrejurări.

În ultimele 10 zile, un număr de 63 de familii evreiești, locuind în special în centru – printre cari și Șeful Rabin și președintele Comunității – au fost invitați să părăsească locuința lor, deși au contracte în curs și deși nu se găsesc locuințe disponibile în oraș, unde oamenii își au sediul ocupațiunii lor, iar apoi au fost somați și proprietarii de magazine din strada principală și din piață să evacueze magazinele până la 1 noiembrie.

La una din familii, unde locuia dl. locotenent de cavalerie Smarandache, ușa locuinței a fost forțată și mobilele scoase și duse în curte.

Toate aceste măsuri fiind lipsite de bază legală – întrucât legile prevăd cartiruirea, iar nu izgonirea proprietarilor sau chiriașilor – și ele lăsând sute de oameni pe drumuri în preajma iernii, nădăjduim să sperăm că veți binevoi a dispune ca fiecare să fie lăsat la locul său, cedând fiecare numărul de camere disponibile pentru locuința funcționarilor, studenților și refugiaților.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 581.

63

1940, octombrie 28. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se înaintează memoriul funcționarilor publici din Rădăuți, concediați conform prevederilor Statutului Juridic al evreilor. Fiind lipsiți de alte venituri, solicită dreptul la pensie pentru anii lucați, indiferent de vârstă. Se cere soluționarea cazului.

DOMNULE MINISTRU,

Ca urmare la petiția noastră cu nr. 341 din 19 octombrie a.c., în care arătam situația funcționarilor de stat evrei concediați și necesitatea de lichidare a drepturilor lor patrimoniale, prevăzute prin art. 17 al Statutului juridic din 9 august a.c., avem onoarea a vă înainta memoriul funcționarilor evrei din Rădăuți¹²¹ îndepărtați din serviciul Statului, rugându-vă să binevoiți

a dispune să fie luat în considerare și a decide normele reglementare în această privință, pe calea pe care o veți socoti că este cea mai adecvată¹²².

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea considerațiunii noastre deosebite,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE JUSTIȚIE

ANIC, fond MJDJ, dos. 19/1940, vol. II, f. 190.

64

1940, octombrie 30. F.U.C.E. către șeful Cenzurii Militare a Corpului II Armată. Se referă la greșita interpretare a interdicției privind tipărirea scrierilor evreiești. Ordinul se referă la înlăturarea din folosință a lucrărilor științifice, literare, cu caracter general sau românesc scrise de evrei și nicidecum la lucrări scrise de evrei sau organizații evreiești pe problema evreiască.

DOMNULE ȘEF,

La comunicarea verbală că nu puteți autoriza multiplicarea memoriului nostru înaintat cu petiția nr. 334 înregistrată la Cenzură sub nr. 785, întrucât s-ar fi luat dispozițiunea de a nu se mai aproba niciun fel de tipăritură pentru evrei, avem onoare a atrage binevoitoarea dvs. atențiune asupra faptului

a/ că dispozițiunea Subsecretariatului Presei și Propagandei s-a adresat formal *exclusiv* „editorilor și tipografilor români”, de unde rezultă că *editorii și tipografii evrei* sunt liberi să editeze și să imprime lucrări ale evreilor;

b/ că nici măcar editorii și tipografii *români* nu sunt împiedicați de a edita și imprima lucrări ale evreilor, ordinul neavând alt scop decât să atragă atenția asupra riscurilor viitoare;

c/ că scopul – deci marginile interdicțiunii – privește „*înlăturarea din folosință a lucrărilor scrise de evrei*”.

Ceea ce arată că este vorba *exclusiv* de lucrări științifice sau literare cu caracter general sau românesc, iar nicidecum de memorii sau lucrări scrise de evrei sau organizații evreiești și privind problemele evreiești¹²³.

Pentru aceste motive, vă rugăm să binevoiți a reexamina chestiunea și a dispune să ni se acorde autorizarea solicitată.

Primiți, vă rugăm, domnule Șef, asigurarea considerațiunii noastre deosebite,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI ȘEF AL CENZURII MILITARE A CORPULUI II ARMATĂ

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 582.

65

1940, octombrie 31. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine la problema vexațiunilor împotriva unor evrei din Sibiu, obligați să-și evacueze locuințele pentru a fi cedate refugiaților din Ardealul ocupat de Ungaria horthystă. Pe vitrinele magazinelor evreiești au apărut inscripțiile: *Prăvălie jidovească*. Ambele sinagogi din localitate au fost percheziționate. Se cere autorizarea întoarcerii evreilor în locuințele lor din care au fost izgoniți, scoaterea afișelor injurioase din vitrinele magazinelor evreiești.

Redactat pe baza memoriului 146/ 1940 al Comunității Ortodoxe din Sibiu și a originalului ordin de evacuare trimis de Poliția legionară locuitorilor din localitate.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Ca urmare la audiența ce ați binevoit a ne acorda în ziua de 29 octombrie 1940, v-am predat memoriul nostru cu nr. 368 din 28 octombrie 1940, cu rezoluțiunea domnului Ministru Rioșeanu, avem onoare a vă informa:

1/ că Poliția orașului Sibiu s-a declarat neputincioasă să oprească evacuările, întrucât ordinul dvs. telegrafic cere numai relații, fără a da ordin să se oprească evacuările până la terminarea cercetărilor cerute de dl. Ministru Rioșeanu.

2/ că în ziua de 29 octombrie a.c., în str. Trei Stejari nr. 4, tot mobilierul din apartament a fost scos și băgat în pivniță, așa că soții Aladar Stein cu copiii lor nu pot locui decât în pivniță și aceasta până când se vor depozita acolo lucruri.

3/ locuitorul M. Rosenthal din str. Regele Carol nr. 65 a primit o somație a Poliției legionare ca în 24 ore să plece din apartament, altfel:

„*va fi evacuat cu forța, adică evacuarea se va face până la 31.10 ora 11 a.m. Nu mai discutăm.*”

4/ Sunt zeci de familii invitate să părăsească locuințele lor și negustorii să-și abandoneze prăvăliile.

5/ În ziua de 30 octombrie a.c. s-au lipit pe vitrinele magazinelor evreiești câte 3-4 afișe cu inscripția:

„*Prăvălie Jidovească*”

iar câte un agent a fost postat împiedicând clienții să intre. În ziua de 31 octombrie a.c. nu s-au mai postat agenți, dar afișele au rămas lipite.

6/ În noaptea de 29 spre 30 octombrie a.c., s-au făcut percheziții la ambele sinagogi ale orașului.

Rugându-vă să dispuneți telefonic oprirea evacuărilor, reintegrarea evacuaților și ruperea afișelor până la terminarea anchetei, vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 592.

66

1940, octombrie 31. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la Decretul-Lege din 4 octombrie 1940, prin care s-a interzis arendarea farmaciilor către evrei și întrebuințarea personalului evreiesc în farmaciile proprietarilor de altă origine etnică. Se demonstrează că măsura afectează în general interesele populației, întrucât absolvenții români abia ajung să satisfacă nevoile farmaciilor, spitalelor, laboratoarelor etc. Conducătorul statului este rugat a cerceta situația din acest punct de vedere și dacă nu este cazul a se reveni asupra amintitului Decret-Lege. În orice caz se cere ca atât arendașilor, cât și personalului evreiesc să li se acorde termenul de șase luni pentru lichidare, prevăzut în Statutul Juridic al evreilor din 9 august 1940.

Domnule General,

Prin Decretul-Lege din 4 octombrie:

a/ s-a interzis arendarea farmaciilor către evrei și s-a acordat un termen de o lună pentru lichidarea arendărilor în ființă;

b/ s-a interzis întrebuințarea personalului evreiesc în farmaciile proprietarilor de altă origine etnică;

c/ s-a ordonat înlocuirea actualilor diriginți în termen de o lună.

În legătură cu acest Decret-Lege, ne permitem a vă supune următoarele:

1/ *Numărul farmaciștilor.* Facultățile de farmacie din Țară au avut în cursul anilor 1933-1935 următorul număr de studenți și absolvenți¹²⁴:

	Anul 1933-934		Anul 1934-1935		Anul 1935-1936		Anul 1936-1937	
	români	evrei	români	evrei	români	evrei	români	evrei
Înscriși	699	579	664	499	599	395	461	294
Absolvenți	117	105	177	157	103	42	162	121

Din aceste cifre se constată numărul – proporțional – extrem de redus al studenților facultăților de farmacie și numărul și mai redus al absolvenților, pe de o parte, iar pe de alta, coeficientul important de studenți și absolvenți evrei.

Cum absolvenții români, abia ajung să satisfacă nevoile *oficiale*: în farmaciile spitalelor civile și militare, asigurări sociale, laboratoare și institute, serviciile Ministerului Sănătății etc., scoaterea din circulație a farmaciștilor evrei nu poate să nu aibă grave urmări asupra sănătății publice.

2/ *Numărul farmaciilor.* În ordinea numărului, există câte o farmacie la 20.000-30.000 locuitori, iar în Ialomița, o farmacie la 134.147 locuitori.

În raport cu celelalte provincii, Vechiul Regat pentru mediul urban [se află pe al treilea loc, *n.n.*], iar pentru mediul rural în al patrulea [loc]¹²⁵, după Transilvania și Bucovina, iar județul Tulcea este complet lipsit de farmacii în mediul rural.

În ce privește distribuția farmaciilor pe kilometru pătrat, în Vechiul Regat se află o farmacie la 220 kmp, față de 119 kmp în Bucovina și 167 kmp în Transilvania¹²⁶.

În aceste condițiuni, va fi cu neputință ca sănătatea publică să nu se resimtă de urgență de pe urma aplicării Decretului-Lege din 4 octombrie.

Dovada practică se face cu Mica publicitate a ziarelor. Astfel, „UNIVERSUL”, înainte de apariția Decretului-Lege, publica zilnic câteva cereri de farmaciști. Numărul lor a crescut după apariția Decretului.

3/ *Farmacii arendate.* În ce privește arendările, nu sunt în Țară decât 18 farmacii arendate evreilor, dintre cari 8 la București – dintr-un total de 150 – și 10 în zece localități din provincie – dintr-un total de peste 800 farmacii –, așa că s-a bătut monedă din arendări inexistente și s-a adus un Decret-Lege care va avea grave urmări asupra sănătății publice, în special în Vechiul Regat, unde farmaciile sunt mai puține și mai rare.

Singurul rezultat practic va fi strămutarea farmaciilor de la sate și târguri spre capitalele de Județ și București. Încă înainte de apariția legii, 13 farmaciști din Brăila, Bacău, Buzău, Bârlad, Calafat, Constanța, Râșnova etc. au cerut mutarea la București.

Aceasta fiind situația și date fiind declarațiile făcute de Domnia Voastră ziarului „STAMPA” că evreii vor fi înlocuiți începând cu cei veniți în Țară după 1919 și în tot cazul încetul cu încetul și numai după ce elemente pregătite să le ia locul vor exista, ne permitem a vă ruga să binevoiți a vedea dacă nu este locul a se reveni asupra amintitului Decret-Lege.

În orice caz, vă rugăm să binevoiți a aproba ca atât arendașilor, cât și personalului evreiesc să li se acorde *un termen de șase luni pentru lichidare*, așa cum s-a hotărât prin Decretul-Lege din 9 august 1940, deoarece este practic imposibilă o lichidare în 30 zile și pentru că, de altfel, *cei mai mulți dintre farmaciști au fost concentrați luni de zile, iar unii sunt și acum concentrați și n-ar fi potrivit legilor dreptății și umanității ca timpul cât au slujit și slujesc sub Drapel să nu le fie recunoscut la lichidare.*

Într-un termen atât de scurt, arendașii nu vor putea decât să abandoneze pe prețuri foarte mici activul lor, fapt ce nu este fără grave urmări economice, iar pentru personal, alungarea în stradă în pragul iernii este un act neuman.

Nădăjduind, Domnule General, că veți binevoi a dispune să se facă dreptate, vă rugăm să primiți încredințarea respectuoasei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Fildeşmarș

Secretar general,
dr. I. Brucăr

Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 589-590.

1940, octombrie 31. F.U.C.E. către general Ion Antonescu, conducătorul statului și președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la situația studenților evrei care se găseau înscriși în anul școlar 1939-1940 la facultățile din țară; se cere să fie acceptați să urmeze mai departe cursurile spre a le putea termina, cu angajamentul de a nu practica în țară profesii precum medicina.

DOMNULE GENERAL,

Ne permitem a reveni asupra memoriului nostru cu nr. 361 din 27 octombrie 1940 înaintat Dv. pentru a binevoi să soluționați cererea studenților ieșeni înscriși la Facultatea de Medicină din Iași, în anul 1939-1940.

Acești studenți cer să li se aprobe continuarea studiilor cu angajamentul de a nu practica în țară medicina la terminarea studiilor.

Din partea unui număr însemnat de studenți din București înscriși la Medicină, la Politehnică, Facultatea de Științe, la Academia Comercială, la Farmacie, la Textile, Filosofie și Litere, primim acum rugămintea de a stăru pe lângă dv. ca să binevoiți a dispune ca studenții evrei cari se găseau înscriși în anul școlar 1939-1940 la Facultățile din țară să fie primiți a urma mai departe cursurile spre a le putea termina.

Îmbrățișând cererea acestora și având în vedere că prin Decretul-Lege pentru reglementarea situației evreilor în învățământ, Onor. Ministerul Educației autorizează pe evrei să organizeze învățământul primar și secundar, nedispunând, prin urmare, nimic cu privire la învățământul superior¹²⁷, vă rugăm să binevoiți a avea în vedere temeinicia cererii lor și a rezolva favorabil cele solicitate.

Numai în felul acesta, studenții evrei cari și-au început studiile s-ar vedea puși în situația de a nu pierde tot ceea ce au muncit până acum.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 588.

1940, octombrie [nu este menționată ziua, *n.n.*]. F.U.C.E. către ministrul Justiției. Se înaintează un memoriu privind problema evreiască sub aspect demografic în perioada 1930-1940; procentul populației evreiești în ansamblul locuitorilor; mișcarea pe neamuri; repartitia pe profesii; asistența medicală la evrei și sănătatea poporului român. Este în completarea memoriului privind situația evreilor până în iulie 1940, înaintat președintelui Consiliului de Miniștri și Casei Regale în august 1940.

PROBLEMA EVREIASCĂ ÎN ROMÂNIA

Octombrie 1940

Tabla de materii

Introducere: 1. Bazele statistice. 2. Procentul evreilor față de toată populația și procentul evreilor din Vechiul Regat față de totalul evreilor. 3. Rectificarea memoriului din iulie 1940.

PARTEA I: POPULAȚIA ȚĂRII.

CAPITOLUL I. POPULAȚIA PROBABILĂ PE NEAMURI ȘI RELIGIE LA 1930 ȘI 1940.

4. Populația totală probabilă la 1930 și 1940; 5. Statistica după neamuri; 6. Statistica după religie; 7. Raportul dintre români, evrei și celelalte minorități luate fiecare în parte.

CAPITOLUL II. MIȘCAREA POPULAȚIEI PE NEAMURI: NAȘTERI, DECESE, EXCEDENT NATURAL.

8. Mișcarea populației confirmă exactitatea recensământului; 9. Mișcarea populației: nașterile, decesele și excedentul fiecărui neam în raport cu totalul nașterilor, deceselor și excedentului natural; 10. Mișcarea populației; 11. Excedentul specific al fiecărui neam în raport cu populația fiecărui neam.

CAPITOLUL III. MIGRAȚIUNI PE NEAMURI: MIGRAȚIUNILE CONFIRMĂ RECENSĂMÂNTUL.

PARTEA a II-a: STATISTICA POPULAȚIEI ȘI REPARTIȚIA EI ÎN PROFESIUNI ÎN VECHIUL REGAT ÎN 1912.

CAPITOLUL 1. REPARTIȚIA EVREILOR PE PROVINCII.

12. Evreii la 1930 și 1940.

CAPITOLUL 2. DISTRIBUȚIA POPULAȚIEI ÎN VECHIUL REGAT DUPĂ RECENSĂMÂNTUL DIN 19 DECEMBRIE 1912; 13. Repartitia populației.

CAPITOLUL 3. STATISTICA PROFESIUNILOR DIN ROMÂNIA DUPĂ RECENSĂMÂNTUL DIN 19 DECEMBRIE 1912.

14. Situația în profesie a activilor după cetățenie; 15. Situația în profesie a populației țării, a evreilor și a străinilor; 16. Cauza greșitelor opinii; 17. Iluzia bogăției evreiești și contribuția evreilor la ascensiunea românilor; 18. Evreii n-au împiedicat, ci au contribuit la dezvoltarea comerțului, meseriilor și industriilor românești; 19. Statistica generală a ucenicilor; 20. Situația generală a repartiției pe profesii; 21. Cooperativele românești și minoritare; 22. Asistența medicală evreiască și sănătatea poporului român; 23. Evreii din Ardeal, Banat și Bucovina.

ÎNCHEIERE.

24. Rezumatul memoriului; 25. Gravele urmări ale unei eliminări precipitate a evreilor.

ANEXE:

1. Extras din comunicarea făcută la Academia Română de către dl. dr. Sabin Manuilă, intitulată „Considerațiuni asupra prezentării grafice și etnografiei României”.

2. Extrase din aprecierile d-nilor prof. dr. C. Anghelescu și N. Iorga.

3. Materialul documentar privitor la ancheta asupra ucenicilor și lucrătorilor din atelierele evreiești în anul 1937.

PROBLEMA EVREIASCĂ ÎN ROMÂNIA – Octombrie 1940

Introducere

1/ *BAZELE STATISTICE*. În memoriul cu același titlu, datat iulie 1940, am rezumat problema evreiască până la acea dată.

Prezentul memoriu constată proporția actuală a evreilor, după statistica oficială.

Deoarece însă statistica oficială a fost contestată, observăm că a existat unanimitate cu prilejul dezbaterilor privind cedarea unei părți din Ardeal, pentru a se indica cifrele oficiale. *Ar fi straniu ca statistica să fie socotită cinstită în susținerea celor mai mari interese de stat și falsă în rezolvarea problemei evreiești.*

Pentru a dovedi corectitudinea recensământului oficial, reproducem tot după publicațiile oficiale pe lângă partea statistică: numărul populației – și partea dinamică; mișcarea populației; nașteri, decese și excedent natural pe de o parte, migrațiuni pe de altă parte.

Admițând că datele recensământului ar fi fost false, este cu neputință de admis că unul sau două milioane de evrei – cu cât se presupune că ar fi mai mare numărul evreilor – să fi putut ascunde nașterile și decesele lor.

Întrucât nimeni nu se poate mișca fără un act de naștere, cum nimeni nu poate fi înmormântat fără un act de deces și întrucât nimeni nu poate locui fără a fi anunțat la cartea de imobil, chiar dacă ar trece fraudulos frontiera, mișcarea populației și migrațiunile pot și trebuie să confirme sau să infirme exactitatea recensământului.

2/ PROCENTUL EVREILOR FAȚĂ DE TOATĂ POPULAȚIA ȘI PROCENTUL EVREILOR DIN VECHIUL REGAT FAȚĂ DE TOTALUL EVREILOR

Din cifrele ce urmează, rezultă că pe de o parte proporția evreilor a scăzut – după cum vom vedea de la 4,2% la aproape jumătate – 2,75% –, iar pe de altă parte că populația evreiască din Vechiul Regat, care la 1930 nu reprezenta decât 34,9% din totalul populației evreiești, astăzi reprezintă 79,2% din totalul evreilor din țară.

Problema evreiască prezintă deci din ambele motive un aspect cu totul nou. De aceea, vom examina și statistica generală a populației Vechiului Regat după recensământul din 1912 și mișcarea ei în profesii, spre a se vedea care era în Vechiul Regat partea românilor, străinilor de alt neam și a evreilor, fiindcă numai considerând aceste date se pot vedea limpede toate aspectele actuale ale problemei.

3/ RECTIFICAREA MEMORIULUI DIN IULIE 1940. În memoriul din iulie 1940 s-a strecurat o eroare. S-a indicat greșit în cifre absolute populația evreiască – 432.000 în loc de 231.183, așa că s-a indicat greșit și proporția de 2,5% în loc de 3,2%.

La unele exemplare s-a făcut rectificarea manuscrisă, altele fiind distribuite înainte de a se fi observat și rectificat eroarea, am ținut să o înregistrăm aci.

PARTEA I: POPULAȚIA ȚĂRII CAPITOLUL I

POPULAȚIA PROBABILĂ PE NEAMURI ȘI RELIGIE LA 1930 ȘI 1940

4/ POPULAȚIA TOTALĂ PROBABILĂ LA 1 IANUARIE 1931 ȘI 1940

Recensământul general al populației a fost făcut pe ziua de 29 decembrie 1930. După datele publicate în Vol. II (Neam, limbă maternă, religie) populația țării era:

Populația totală.....18.057.028

Populația rurală.....14.405.989

Populația urbană.....3.651.039

Ținând seama de publicațiile Institutului Central de Statistică dintre anii 1930-1940, am stabilit că populația probabilă totală, rurală și urbană, a României – la 1 ianuarie 1940 – ar fi fost:

Populația totală a Țării.....20.045.488

Populația rurală a Țării.....16.299.178

Populația urbană a Țării.....3.746.310

cifre cari, față de cifrele respective din 1930, prezintă următoarele creșteri ale populației:

La populație totală.....11,0%

La populația rurală.....13,1%

La populația urbană.....2,6%

5/ STATISTICA DUPĂ NEAMURI. Aplicând la cifra populației din 1930 coeficientul stabilit mai sus, ar rezulta că populația probabilă pe neamuri – la 1 ianuarie 1940, ținând seama însă pentru anul 1940 de toate județele cedate – trebuia să fie următoarea:

a) Mediul urban și rural întrunit				
	În cifre absolute		În procente	
	La 29 decembrie 1930	La 1 septembrie 1940	La 29 decembrie 1930	La 1 septembrie 1940
Total	18.057.028	12.878.867	100,0	100,0
Români	12.981.324	10.800.525	71,9	83,9
Unguri	1.425.507	504.103	7,9	3,9
Germani	745.421	625.038	4,1	4,9
Ruși	409.150	51.689	2,3	0,4
Ruteni, Ucraineni	532.115	33.555	3,2	0,3
Bulgari	366.384	65.460	2,0	0,5
Evrei	728.115	326.826	4,0	2,5
Alții	819.012	471.671	4,6	3,7
b) Mediul rural				
Total	14.405.989	10.218.781	100,0	100,0
Români	10.842.407	8.926.930	75,3	87,4
Unguri	1.018.552	316.393	7,1	3,1
Germani	552.542	463.697	3,8	4,5
Ruși	283.960	29.364	2,0	0,3
Ruteni, Ucraineni	526.826	30.303	3,7	0,3
Bulgari	321.091	57.233	2,2	0,6
Evrei	231.740	46.545	1,6	0,5
Alții	628.871	348.316	4,3	3,4
c) Mediul urban				
Total	3.651.039	2.660.086	100,0	100,0
Români	2.138.917	1.873.595	58,6	70,4
Unguri	406.955	187.710	11,1	7,1
Germani	192.879	161.341	5,3	6,1
Ruși	125.190	22.325	3,4	0,8
Ruteni, Ucraineni	55.289	3.252	1,5	0,1
Bulgari	45.293	8.227	1,2	0,3
Evrei	496.375	280.281	13,6	10,5
Alții	190.141	123.355	5,3	4,6

Din aceste cifre rezultă:

A/ În total: a) românii au crescut de la 71,9% la 83,9%, adică cu 16,7%

b) Germanii au crescut de la 4,1% la 4,9%, adică cu 19,5%

c) Evreii au scăzut de la 4,0% la 2,5%, adică cu 37,5%

B/ La sate: a) românii au crescut de la 75,3% la 87,4%, adică cu 16,1%

b) Germanii au crescut de la 3,8% la 4,5%, adică cu 18,4%

c) Evreii au scăzut de la 1,6% la 0,5%, adică cu 68,8%

C/ La orașe: a) românii au crescut de la 58,6% la 70,4%, adică cu 20,0%

b) Germanii au crescut de la 5,3% la 6,1%, adică cu 15,1%

c) Evreii au scăzut de la 13,6% la 10,5%, adică cu 22,8%

6/ STATISTICA DUPĂ RELIGIE. Cum însă între cifra evreilor din statistica pentru neamuri și cea din statistica după religie există o mică deosebire rezultată din împrejurarea că o parte dintre evrei s-au declarat români, unguri etc., prezentăm aci și statistica evreilor după religie:

	În cifre absolute		În procente	
	La 29 decembrie 1930	La 1 septembrie 1940	La 29 decembrie 1930	La 1 septembrie 1940
Total	756.930	344.115	4,2	2,7
Rural	236.926	48.453	1,6	0,5
Urban	520.004	295.662	14,2	11,1

Din aceste cifre, rezultă că după religie, evreii sunt:

A/ În total: 344.115, adică 2,7% în loc de 326.826, adică 2,5%, cât sunt după neamuri.

B/ La sate: 48.453, în loc de 46.545, cât sunt după neamuri, adică tot 0,5%, diferența depășind prea puțin cifra de la neamuri.

C/ La orașe: 295.662, adică 11,1% în loc de 280.281, adică 10,5% cât sunt după neamuri, adică au scăzut procentual cu 21,8%, iar nu cu 22,8% cât arată statistica după neamuri.

7/ RAPORTUL DINTRE ROMÂNI, EVREI ȘI CELELALTE MINORITĂȚI LUATE FIECARE ÎN PARTE:

Ceea ce este interesant din punct de vedere etnic românesc este nu numai raportul dintre evrei și ceilalți minoritari față de populația totală a țării, ci și raportul dintre români și fiecare minoritate în parte.

Numai după cunoașterea acestui raport avem o imagine exactă a raportului de forță.

Iată cifrele pentru 1930 și pentru 1940:

1 german la 17 români în 1930

1 german la 17 români în 1940

1 ungar la 9 români în 1930
1 ungar la 22 români în 1940

1 evreu la 17 români în 1930
1 evreu la 31 români în 1940

1 bulgar la 36 români în 1930
1 bulgar la 168 români în 1940

1 rus la 31 români în 1930
1 rus la 209 români în 1940

1 rutean la 22 români în 1930
1 rutean la 280 români în 1940

Elementul românesc se găsește considerabil întărit numericeste față de toate minoritățile, iar față de evrei raportul de forțe s-a dublat în favoarea românilor. Evreii vin în al treilea rând, fiind cu 91,2% mai puțin numeroși decât germanii și cu 54,2% mai puțin numeroși decât ungurii.

CAPITOLUL II

MIȘCAREA POPULAȚIEI PE NEAMURI: NAȘTERI, DECESE, EXCEDENT NATURAL

8/ MIȘCAREA POPULAȚIEI CONFIRMĂ SINCERITATEA RECENSĂMÂNTULUI. După cum am spus, unii contestă recensământul făcut de Stat în 1930, deși acesta concordă cu toate recensămintele antebelice și postbelice, *ceea ce exclude și eroarea și fraudă.*

Cifrele ce urmează infirmă definitiv aceste critici, deoarece dacă se poate vorbi de intrări ilegale în țară, este cu neputință de bănuit exactitatea cifrelor nașterilor și deceselor, căci nimeni nu poate trăi fără un act de naștere și nimeni nu poate fi înmormântat fără un act de deces.

Dacă, într-adevăr, evreii, în loc să fi fost 4,8% sau 4,2%, ar fi fost 10% sau 15% din populația țării, adică 1.800.000 sau chiar 2.700.000 – *cifra nașterilor și deceselor evreiești ar fi trebuit să se urce în chip considerabil, depășind proporția tuturor neamurilor conlocuitoare.*

Dar statistica mișcării populației indică exact contrariul: un procent de nașteri întotdeauna inferior procentului normal la numărul evreilor indicat de recensământ, ceea ce exclude o dublare sau o triplare a populației evreiești; iar cifra migrațiunilor indică o creștere a emigrărilor evreiești față de celelalte neamuri, ceea ce confirmă și infirmă pretinsa creștere a populației evreiești.

9) **MIȘCAREA POPULAȚIEI: NAȘTERILE, DECESELE ȘI EXCEDENTUL FIECĂRUI NEAM ÎN RAPORT CU TOTALUL NAȘTERILOR, DECESELOR ȘI EXCEDENTULUI NATURAL.** Vom examina în tabloul ce urmează totalul nașterilor, deceselor și excedentului natural, raportând fenomenele demografice ale fiecărui neam la totalul nașterilor, deceselor și excedentului natural.

*Mișcarea populației pe neamuri*¹²⁸
Media anilor 1935, 1936 și 1937

Neamuri	Cifre absolute			În procente		
	Născuți vii	Decese	Excedent	Născuți vii	Decese	Excedent
Români	598.526	387.572	210.954	100,0	100,0	100,0
Unguri	478.956	298.922	180.034	80,2	77,1	85,3
Germani	31.196	23.363	7.833	5,2	6,8	3,7
Evrei	10.489	10.111	378	1,8	2,6	0,2
Ruși, ruteni, ucraineni	29.349	19.550	9.799	4,9	5,0	4,6
Alții	32.350	23.223	9.127	5,4	6,0	4,3

Din aceste cifre rezultă că:

a) *Românii*, cari sunt de 18 ori mai numeroși decât evreii, au un excedent de nașteri de 476 ori mai mare.

b) *Celelalte naționalități* – afară de unguri și germani – cari sunt de trei ori mai numeroși, au un excedent de nașteri de 50 de ori mai mare.

c) *Ungurii*, cari sunt de două ori mai numeroși ca evreii, au un excedent de nașteri de 20 de ori mai mare.

d) *Germanii* cari sunt în număr egal cu evreii au un excedent de nașteri de 10 ori mai mare.

Mai este oare cu putință a susține că evreii nu sunt numai atâția câți arată recensământul, ci de două sau de trei ori mai numeroși?

10/ MIȘCAREA POPULAȚIEI, EXCEDENTUL SPECIFIC AL FIECĂRUI NEAM ÎN RAPORT CU POPULAȚIA FIECĂRUI NEAM

În paragraful precedent am examinat mișcarea pe neamuri considerând raporturile fiecărui neam față de total.

În acest paragraf vom examina fenomenele demografice ale fiecărui neam în parte raportând nașterile, decesele și excedentul natural al fiecărui neam la populația neamului respectiv.

Media anilor 1935, 1936 și 1937
La 10.000 locuitori de fiecare neam

Neamul	Natalitatea specifică	Mortalitatea specifică	Excedentul specific
Români	369	230	130
Ruși, ruteni, ucraineni	269	197	99
Unguri	219	164	55
Germani	217	166	51
Evrei	139	134	5

Și din acest tablou rezultă regresul biologic al evreilor, căci și în scara natalității și în aceea a mortalității specifice, ei sunt pe treapta cea mai de jos. Socotind pe evrei egali cu 100, iată care este rezultatul:

Românii cresc față de evrei până la	3.780%
Rușii, Rutenii, Ucrainenii cresc față de evrei până la	2.000%
Ungurii cresc față de evrei până la	1.100%
Germanii cresc față de evrei până la	1.020%
Evreii	100%

Mai este oare posibil – pentru un om de știință sau de stat – să afirme că evreii nu sunt atâtia câți arată recensământul, ci de două sau de trei ori mai numeroși și mai este oare posibil să se spună că evreii reprezintă un pericol din punct de vedere românesc, când ei scăzând, ceilalți se înmulțesc?

CAPITOLUL III MIGRAȚIUNI PE NEAMURI

11/ MIGRAȚIUNILE CONFIRMĂ RECENSĂMÂNTUL. Mișcarea emigrărilor și imigrărilor confirmă că evreii pleacă din țară în număr mai mare, pe când celelalte neamuri, dimpotrivă, *intră în țară* în număr mai mare.

Migrațiuni în media anilor 1936 și 1937¹²⁹

	În cifre absolute		În procente	
	Imigrări	Emigrări	Imigrări	Emigrări
Total	498	1.477	100,0	100,0
Români	137	71	27,5	4,8
Unguri	64	98	12,9	6,6
Germani	123	190	24,7	12,9
Evrei	135	955	27,1	64,7
Ruși, Ruteni	15	112	3,0	7,6
Alții	24	51	4,8	3,5

Așadar, pe când ungurii, germanii, rutenii, rușii și alte neamuri sosesc în țară în proporție mai mare decât părăsesc țara, *singuri evreii pleacă în proporție de 7 ori mai ridicată decât intră în țară.*

Vor fi fiind poate evrei intrați ilegal, dar pe de o parte, după cum am arătat, este exclus ca cifra acestora să fi fost ridicată fără să influențeze într-o cât de mică măsură numărul sau proporția evreilor, iar pe de altă parte și cifra emigranților clandestini evrei este mai mare decât cea oficială, *căci numeroși evrei n-au plecat cu pașaport de emigrare, ci cu pașapoarte obișnuite sau fără pașaport.*

PARTEA a II-a

STATISTICA POPULAȚIEI ȘI REPARTIȚIA EI ÎN PROFESIUNI ÎN VECHIUL REGAT ÎN 1912

CAPITOLUL I

REPARTIȚIA EVREILOR PE PROVINCII

12/ EVREII LA 1930 ȘI 1940. Odată stabilit totalul populației evreiești, după religie, astăzi de 344.115 suflete, adică 2,7% din totalul populației țării, urmează să stabilim repartiția lor pe provincii, la 1930 și la 1940.

	În cifre absolute			În procente din populația totală a țării		
	Total	Rural	Urban	Total	Rural	Urban
a) La 29 decembrie 1930						
Total	756.930	236.926	520.004	4,2	1,6	14,2
Vechiul Regat	264.038	24.076	239.962	3,0	0,4	11,5
Basarabia	206.958	107.566	99.392	7,2	4,3	26,8
Bucovina	93.101	24.329	68.772	10,9	3,9	30,2
Ardeal și Banat	92.833	80.955	111.878	3,5	1,8	11,6
b) La 1 septembrie 1940						
Total	344.115	48.453	295.662	2,7	0,5	11,1
Vechiul Regat	272.557	27.169	245.388	2,9	0,4	11,9
Basarabia	-	-	-	-	-	-
Bucovina	27.639	10.122	17.517	6,6	3,0	21,9
Ardeal și Banat	43.919	11.162	32.757	1,4	0,4	6,4
c) În procente din totalul evreilor						
	La 29 decembrie 1930			La 1 septembrie 1940		
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vechiul Regat	34,9	10,2	46,1	79,2	56,1	83,0

	În cifre absolute			În procente din populația totală a țării		
	Total	Rural	Urban	Total	Rural	Urban
Basarabia	27,3	45,4	19,1	-	-	-
Bucovina	12,3	10,3	13,2	8,0	20,9	5,9
Ardeal și Banat	25,5	34,2	21,5	12,8	23,0	11,1

Așadar, pe când la 29 decembrie 1930, evreii din toată țara reprezentau 4,2% din toată populația țării, procentul lor este redus astăzi la 2,7%, adică s-au micșorat procentual cu 35,7%.

Pe când evreii din Vechiul Regat nu reprezentau decât 34,9% din totalul populației evreiești din țară, dimpotrivă, în România la 1 octombrie 1940, evreii din Vechiul Regat reprezintă un procent de 79,2% din totalul populației evreiești din țară, *adică patru cincimi din acești evrei sunt evrei născuți în țară, crescuți la școala românească și care ei înșiși sau părinții și copiii lor, au luptat în armatele României în războaiele pentru independență, în războiul balcanic și în războiul mondial, evreii dintre cari cei ce au plecat în Statele Unite, au dat un important sprijin pentru reconstruirea României Mari și cari în Statele Unite au ajutat pe românii cari au fugit de persecuțiile maghiare (Anexa Nr. 2).*

CAPITOLUL II

DISTRIBUȚIA POPULAȚIEI ÎN VECHIUL REGAT DUPĂ RECENSĂMÂNTUL DIN 19 DECEMBRIE 1912¹³⁰

13/ *REPARTIȚIA POPULAȚIEI.* Odată stabilit că 79,2% din populația evreiască sunt evrei din Vechiul Regat, urmează să stabilim care era repartiția populației Vechiului Regat în ajunul războiului mondial, pentru a putea apoi stabili structura ei economică.

Cetățeni români¹³¹	6.758.231	
Români din Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia, Macedonia fără protecțiune		93,7%
Evrei fără protecțiune ¹³²	228.683	
Evrei cetățeni români ¹³³	4.668	
Evrei cetățeni străini ¹³⁴	7.987	
Evrei cu cetățenia nedeclarată		3,3%

Cetățeni străini ¹³⁵	200.961	
Străini fără protecțiune	16.505	
Cetățenie nedeclarată	470	Sub 0,1%
Totalul populației României	7.234.920	100%

Populația Vechiului Regat a fost la 1912 de 7.234.920 suflete, repartizați în proporție: românii 93,7%, evreii 3,3%, iar străinii 3,0%.

Procentul de 3,3% privește pe toți mozaicii, inclusiv mozaicii cetățeni străini în număr de 7.987.

Deoarece statistica profesiunilor care urmează a fost făcută de către organele oficiale ale Statului și pe religii, am menținut întreaga cifră a mozaicilor. În realitate, *fără evreii cetățeni străini, evreii pământeni sunt 233.354 și reprezintă 3,2%, pe când străinii ceilalți, inclusiv evreii cetățeni străini, sunt 223.453 și reprezintă 3,1%, deci proporțiile lor sunt aproape egale.*

Deoarece la 1912 s-a găsit în țară un număr de 223.453 străini – din care numai 7.987 evrei – înseamnă că aceștia și-au putut găsi o întrebuințare aci, căci altfel nu și-ar fi părăsit țările lor de origine. Mai înseamnă că evreii aflători aci n-au luat locul băștinașilor români, *pentru că prezența a încă 223.453 străini neevrei exclude această posibilitate, ci dimpotrivă, sau că brațele românilor și evreilor pământeni erau neîndestulătoare pentru nevoile țării, sau că străinii au năvălit în țară luând pâinea de la gura românilor și de la gura evreilor-români.*

CAPITOLUL III

STATISTICA PROFESIUNILOR DIN ROMÂNIA DUPĂ
RECENSĂMÂNTUL DIN¹³⁶ 19 DECEMBRIE 1912 (stil vechi) 1 IANUARIE
1913 (stil nou)

14/ SITUAȚIA ÎN PROFESIE A ACTIVILOR DUPĂ CETĂȚENIE. S-a văzut că străinii neevrei reprezintă 3,0%, iar evreii pământeni și evreii cetățeni străini, 3,3% din populația țării.

În ceea ce privește însă deținerea profesiunilor de către populația activă, raportul este cu mult inversat în defavoarea evreilor.

Situația profesională a populației active după cetățenie la recensământul din 1912 (19 decembrie stil vechi)¹³⁷

Situația în profesie	Populația totală	Cetățeni români și români fără protecție	Evrei cetățeni români; evrei cetățeni străini și evrei supuși români	Cetățeni străini neevrei și străini neevrei fără protecție	Nedeclarați
Totalul populației	7.234.920	6.777.643	241.341	215.466	470
%	100,0	93,7	3,3	3,0	Sub 0,1
Total activi	4.039.262	3.822.982	89.700	126.299	281
%	100,0	94,6	2,2	3,1	Sub 0,1
Patroni	1.414.959	1.338.927	43.141	32.789	182
%	100,0	94,6	3,0	2,3	Sub 0,1
Slujbași	265.251	231.485	18.248	15.573	25
%	100,0	87,2	6,9	5,9	Sub 0,1
Lucrători	518.369	426.228	21.575	70.511	55
%	100,0	82,2	4,2	13,6	Sub 0,1
Ucenici	30.403	23.548	4.486	2.368	1
%	100,0	77,5	14,8	7,8	Sub 0,1
Membri familiei aux.	1.810.280	1.802.874	2.250	5.138	18
%	100,0	99,6	0,1	0,3	Sub 0,1

În timp ce *activii* cetățeni români depășesc media lor pe întreaga țară, *evreii sunt într-o covârșitoare inferioritate față de elementul străin.*

Într-adevăr, în comparație cu proporția pe care o dețin față de întreaga populație a țării, evreii ar fi trebuit să aibă 133.296 activi. În realitate, *numărul activilor evrei este de 89.700, adică ei dețin numai 283 din locurile indicate de proporția lor numerică.*

Populația românească deține un plus de locuri față de situația sa numerică în raport cu evreii și un minus în raport cu străinii.

În schimb, străinii neevrei, inferiori numericeste evreilor, au o puternică proporție activă față de evrei.

Situația între evrei și străini este următoarea: în raport cu procentul populației, evreii ar fi trebuit să aibă 133.296 activi, iar străinii 121.178 activi. Cum evreii au în realitate numai 89.780 activi, iar străinii au 126.299 activi, rezultă că străinii, în raport cu populația evreiască, dețin cu 48.217 locuri în industrie, comerț, funcțiuni etc. mai mult decât dețin proporțional evreii, adică un plus de 95,1%.

Cum se poate vorbi în aceste condițiuni de o invazie a evreilor, cari ar fi luat pâinea de la gura românilor, mai cu seamă că la capitolul patronilor evreii au mai puțin cu 3.553 de locuri decât proporția lor pe țară, adică un minus de 8,1%, ceea ce indică pauperitatea lor.

La capitolul *lucrătorilor*, populația românească pierde 59.488 locuri în favoarea celorlalți. Însă, pe când mozaicii au un plus de 4.474 locuri peste proporția lor normală, deci un plus de 27,3%, străinii dețin un plus de 55.010 locuri peste proporția lor, adică 353,3%. Procentul străinilor față de al mozaicilor este de 323,8%.

15/ SITUAȚIA ÎN PROFESIE A POPULAȚIEI ȚĂRII, A EVREILOR ȘI A STRĂINILOR LA RECENSĂMÂNTUL DIN 19 DECEMBRIE (stil vechi) 1912. În tabloul precedent am stabilit raportul fiecărei clase și categorii de locuitori față de totalul populației.

În tabloul ce urmează, procentele s-au calculat raportându-se la totalul populației respective, iar nu la totalul populației țării, fiecare clasă – patroni, slujbași etc. – și fiecare categorie – români, evrei, străini. Astfel avem imaginea exactă a structurii economice a fiecărei grupe etnice.

Situația în profesie	Populația țării fără deosebire	Români	Evrei	Străini
Total activi	55,8%	56,4%	37,2%	53,1%
Patroni	19,6%	19,8%	17,9%	13,5%
Slujbași	3,7%	3,4%	7,6%	7,1%
Lucrători	7,2%	6,3%	8,9%	29,8%
Ucenici	0,4%	0,3%	1,9%	1,1%
Membrii familiei auxiliari	25,8%	26,6%	0,9%	1,6%

Și în cazul raportării activilor la populațiunile respective, observăm că în timp ce românii depășesc ușor proporția, fiind deci în concordanță cu raportul lor față de populația întregii țări, *evreii reprezintă numai 37,2% populație activă din totalul evreilor.*

Deci, 62,8% din populația evreiască este pasivă, fiind întreținută din munca celor activi, adică, în medie un activ evreu are în sarcina sa 5,6 persoane.

La cei străini, dimpotrivă, raportul este cu mult în favoarea lor, *pentru că deși ei sunt numai 3,8% din populație, activii lor raportați la populația străină dau un procent de 53,1% – adică mai mult de jumătate din toți străinii sunt activi, deci prezenți în profesii.*

De aci rezultă o mult mai bună stare economică pentru aceștia, deoarece pe când un evreu activ are în sarcina sa 5,6 persoane, un străin activ întreține 1,6 persoane. *Deci sarcina economică pentru populațiunea evreiască este de 3,3 ori mai grea decât pentru cea străină, ceea ce iarăși indică pauperizarea ei.*

De asemenea, la capitolul *lucrătorilor*, străinii dețin locul întâi lăsând cu mult în urmă pe români și pe evrei. Într-adevăr, la acest capitol, românii dețin un procent de 82,2%, față de 93,7% proporția lor pe țară, deci un minus de 11,5%. Evreii dețin 4,2%, față de 5,3% – proporția lor pe țară, deci un plus de numai 0,9%. În schimb, străinii dețin 13,6%, față de 3,0% proporția lor pe țară.

Așadar, *minusul de 11,5%* înregistrat la români este deținut în proporție de 16,6% de către străini și numai 0,9% de evrei.

16/ CAUZA GREȘITELOR OPINIUNI. Dacă aceasta este situația, care să fie explicația că totuși evreii par a fi și mai numeroși și par a fi acaparat și profesiile?

Cauza este că evreii au locuit înainte de război într-un *ghetto* geografic și au profesat într-un *ghetto* economic.

Ei nu puteau locui la sate, așa că erau aglomerați la orașe – și încă nu în toate orașele – și nu puteau exercita orice profesie, așa că erau aglomerați în câteva profesii. Chiar în comerț și industrie ei s-au aglomerat în articole de import și export, care în mod natural se exercită în centrul orașului sau reclamă contactul cu străinătatea.

În câteva străzi, numai firme evreiești. Concluzia: evreii au acaparat comerțul. Cifrele ce preced dovedesc contrariul.

Străinii propriu-zisi, în număr egal cu al evreilor pământeni, au intrat în țară și au ocupat proporțional locuri mai multe, fiindcă la un număr egal de populație, dețin un număr îndoit de locuri în piața muncii.

Iată o altă dovadă. Cercetând recensământul din 1912 – activii pe clase și profesii – constatăm că pe când evreii erau în exploatarea solului 0,6, străinii erau 2,2; pe când evreii erau 1,2 în exploatarea subsolului, străinii erau 11,2; pe când evreii erau 12,2 în industrie, străinii erau aproape în aceeași proporție, exact 10,2; că pe când evreii erau 4,3 în transporturi, străinii dețineau 5,8 etc....

Dacă în numeroase industrii și ramuri de comerț, străinii propriu-zisi depășesc proporțional pe evreii pământeni, acuzarea că aceștia din urmă au luat pâinea de la gura românilor se dovedește fundamental inexactă.

17/ ILUZIA BOGĂȚIEI EVREIEȘTI ȘI CONTRIBUȚIA EVREILOR LA ASCENSIUNEA ROMÂNILOR.

Pentru a clarifica și mai bine iluzia bogățiilor evreiești, am întocmit – după același recensământ din 1912 – tabela patronilor în industrie, fiindcă nu funcționarii sau lucrătorii dețin bogățiile, ci patronii. Iată situația:

Repartiția patronilor în industrii

	În procente		
	Ortodocși	Mozaici	Alții
Total patroni în industrie	76,8	14,3	8,9
Industria textilă	74,4	18,2	7,4
Pielărie, blănuri, alte produse animale	78,3	17,6	4,1
Industria lemnului	83,2	8,8	8,0
Industria metalurgică	81,5	8,8	9,7
Ceramică, industria națională minerală	87,2	6,5	6,3
Produse chimice și analoage	70,1	19,2	10,7
Industria alimentară	75,3	15,8	9,8
Industria de îmbrăcăminte și toaletă	72,7	19,8	7,5
Industria construcțiilor	75,9	8,6	5,5
Industria privitoare la litere, arte și științe	41,3	39,4	19,3
Alte industrii	63,1	23,3	13,6

Aceste cifre îngăduie oare a se vorbi de acaparare evreiască?

Și ce surpriză în constatarea că industria pe care evreii au dezvoltat-o cel mai mult a fost aceea care privea dezvoltarea literelor, artelor și științelor, deci aceea în care riscul era mai mare și beneficiile mai mici, aceea care ușura nu îngreuna ascensiunea românilor în posturile de conducere.

18/ EVREII N-AU ÎMPIEDICAT, CI AU CONTRIBUIT LA DEZVOLTAREA COMERȚULUI, MESERIILOR ȘI INDUSTRIEI ROMÂNIEI. În anul 1937 am făcut în București și în câteva orașe din provincie o statistică a personalului întrebuințat de patronii evrei. Pentru ca statistica să ofere garanții de sinceritate, am publicat-o cu numele, profesia și adresa patronului și a personalului.

Am reprodus această statistică – după ziarul în care apăruse – și o adăugăm acestui memoriu (Anexa nr. 3)

Tabloul următor ne arată că:

1) Din 2.484 persoane angajate în 514 întreprinderi evreiești: 569, adică 22,9% sunt evrei, iar 1.915, adică 77,1% sunt creștini. Cu alte cuvinte, pentru un evreu corespund 3,3 creștini.

2) Din 625 ucenici: 114, adică 18,2% sunt evrei, iar 511, adică 81,8% sunt creștini.

3) Din 1.859 lucrători: 455, adică 24,5% sunt evrei, iar 1.484 adică 75,5% sunt creștini

sau unui lucrător evreu îi corespund 3,1 lucrători creștini.

Ancheta asupra ucenicilor și lucrătorilor din atelierele evreiești în anul 1937

1) Întreprinderi și numărul total al personalului

Orașul	Numărul întreprinderilor	Numărul total al personalului		
		Evrei și creștini	Evrei	Creștini
București	369	2.831	560	1.471
Bacău	53	149	-	149
Bârlad	27	71	4	67
Focșani	19	75	2	73
Rm. Sărat	14	62	2	60
Tecuci	15	47	1	46
Tulcea	17	49	-	49
Total	514	2.484	569	1.915
Procentul		100,0	22,9	77,1

2) Ucenici și lucrători

Orașul	Ucenici			Lucrători		
	Total	Evrei	Creștini	Total	Evrei	Creștini
București	497	113	384	1.534	447	1.887
Bacău	44	-	44	105	-	105
Bârlad	33	1	32	38	3	35
Focșani	-	-	-	75	2	73
Rm. Sărat	-	-	-	62	2	60
Tecuci	30	-	38	17	1	16
Tulcea	21	-	21	28	-	28
Total	625	114	511	1.859	455	1.404
Procentul	100	18,2	81,8	100	24,5	75,5

19/ STATISTICA GENERALĂ A UCENICILOR

„Buletinul muncii” (Mai-August 1938), publicația oficială a Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, a publicat statistica ucenicilor angajați în cursul anului 1927 după origine etnică, care confirmă statistica noastră.

Originea etnică	Ucenici		
	Băieți	Fete	Total
Români	11.471	2.269	13.740
Unguri	5.639	485	5.715
Germani	3.079	412	3.491
Evrei	1.447	685	2.132
Diverși	726	171	997
Total	21.753	4.222	25.975

Din totalul ucenicilor angajați în cursul anului 1937 sunt deci:

Români 52,9%; unguri 22,0%; germani 13,4%; evrei 8,2%; diverși 3,5%.

Așadar, ungurii, care sunt aproape 100% mai numeroși ca evreii, au cu 168,1% mai mulți ucenici, iar germanii, cari sunt tot atât de numeroși ca evreii, au cu 63,8% mai mulți ucenici.

Dacă reținem că evreii întrebuințează 81,8% ucenici creștini și numai 18,2% ucenici evrei, putem măsura toată paguba ce se pregătește ascensiunii românilor în comerț și industrie prin nimicirea întreprinderilor evreiești.

20/ SITUAȚIA GENERALĂ A REPARTIȚIEI PE PROFESIUNI.

În memoriul general din iulie 1940 am arătat – la numerele 18 și 19 – că Banca Națională a României – în volumul *Contribuțiuni la Problema Reorganizării Creditului*, vol. I, 1938 – a publicat că românii n-au pătruns – după Unire – în provinciile alipite decât exclusiv în centrele în care trăiau mase compacte de evrei, ceea ce confirmă statistica din Vechiul Regat.

Arătăm aci că dl. prof. N. Iorga, vizitând Statele Unite, a constatat că evreii-români ajută pe românii emigrați din Ardeal, oferindu-le credite cu dobânzi inferioare celor cerute de bancherii americani. (Anexa nr. 2)

Toate acestea nu arată oare că interesul țării este de acord cu Omenia și Dreptatea, că nu evreii pământeni trebuie să fie eliminați din viața activă a țării?

21/ NORMATIVELE ROMÂNEȘTI ȘI MINORITARE

a) *Vechiul Regat.* Întrucât Vechiul Regat constituie astăzi regiunea în care trăiesc cei mai mulți evrei, arătăm că pe când în anul 1933 funcționau 4.484 cooperative românești cu 877.493 asociați români¹³⁸ nu funcționau decât 27 cooperative evreiești cu 14.912 asociați evrei¹³⁹, adică o

cooperativă românească la 199 asociații români, fața de o cooperativă evreiască la 526 asociații evrei.

Dacă la acestea adăugăm că cooperativele evreiești sunt singurele cooperative minoritare cari primesc membri români¹⁴⁰ și că deși există așa o disproporție considerabilă între numărul și capitalul proporțional al cooperativelor românești și evreiești, totuși în ultimii cinci ani, cooperativele evreiești din Vechiul Regat au acordat membrilor ei români-creștini credite însumând lei 38.133.964, ni se pare că sentimentele lor de solidaritate patriotică nu pot fi puse la îndoială.

b) *Toată țara*: Pentru a învedera că situația este identică în toată țara, dăm aci și cifrele comparative ale cooperativelor românești, germane și ungare la 1934¹⁴¹.

	Nr. cooperativelor	Nr. membrilor	Capitalul	Media capitalului	
				societate	societate
Germane	274	35.984	587.700.000	2.144.900	16.369
Românești	742	996.269	7.936.680.000	1.673.700	7.966
Ungurești	282	99.654	469.400.000	1.664.500	4.710

Adică:

- a) 1 cooperativă germană la 131 membri
- b) 1 cooperativă românească la 210 membri
- c) 1 cooperativă ungurească la 354 membri
- d) 1 cooperativă evreiască la 526 membri

Dacă la aceste cifre comparative, din care rezultă că cooperațiile de credit evreiești sunt aproape inexistente față de ale românilor, ungarilor și germanilor, adăugăm că și cooperativele evreiești din provinciile alipite primesc membri neevrei, spre deosebire de celelalte¹⁴², putem mai bine aprecia sentimentele evreilor din provinciile alipite față de poporul românesc.

Cu titlul de exemplu arătăm că cooperativele evreiești numărau în Arad 179 membri neevrei, în Bistrița 80, în Cluj 509, în Tg. Mureș 663.

221 ASISTENȚA MEDICALĂ EVREIASCĂ ȘI SĂNĂTATEA POPORULUI ROMÂN. Nu numai în economie, dar și în asistența medicală evreii s-au manifestat prin fapte care nu pot să nu dovedească că evreii sunt animați de dragoste frățească față de poporul român.

Iată aci statistica pacienților prezențați la consultații sau internați în spitalele Comunității Evreilor din București în anul 1939.

a) La consultații:

	Total	Evrei	Creștini
Total	33.355	25.982	7.373
%	100,0	77,9	22,1
Cu plată	8.432	6.693	1.739
%	100,0	79,4	20,6
Fără plată	24.923	19.289	5.634
%	100,0	77,4	22,6

b) La internare:

	Total	Evrei	Creștini
Total	2.538	1.993	545
%	100,0	78,5	21,5
Cu plată	937	725	212
%	100,0	77,4	22,6
Fără plată	1.601	1268	333
%	100,0	79,2	20,8

La Spitalul *Iubirea de Oameni*, situația bolnavilor în anul 1939 a fost următoarea:

a) Bolnavi consultați și tratați

	Cifre absolute	În procente
Total bolnavi	22.861	100,0
Mozaici	14.989	65,6
Creștini	7.872	34,4

b) Bolnavi internați

	Cifre absolute	În procente
Total bolnavi	883	100,0
Mozaici	651	73,7
Creștini	232	26,3

Aceeași situație se înregistrează și la celelalte spitale evreiești din București și din țară.

23/ EVREII DIN BANAT, ARDEAL ȘI BUCOVINA

Aceștia nu reprezintă decât 28,8% din totalul populației evreiești.

S-a arătat – și în primul memoriu și în acesta – că și ei au merite proprii. Reamintim că statistica B.N.R. dovedește că și în provinciile alipite numai în mediu evreiesc s-au dezvoltat economic românii: Chișinău, Soroca, Bălți, Cernăuți, Suceava, Rădăuți, Sighet etc., că dimpotrivă românii n-au pătruns

aproape deloc în regiunile unde trăiesc compact alte minorități: Miercurea-Ciuc, Odorhei, Tg. Mureș, Sf. Gheorghe, Timișoara, Cetatea Albă, Ismail etc.

În sfârșit și ei sunt autohtoni. Ei au fost încetățeniți de aproape 100 de ani.

ÎNCHEIERE

241 REZUMATUL MEMORIULUI. Statistica arată că unгурii, cari erau de două ori mai numeroși ca evreii, aveau un excedent de nașteri de 20 de ori mai mare; germanii, cari erau în număr egal cu evreii, aveau un excedent de 10 ori mai mare, celelalte minorități, cari erau de trei ori mai numeroase ca evreii, aveau un excedent de 50 ori mai mare, și totuși nu se vede decât că evreii se înmulțesc... ca stelele cerului și nisipul mării.

Statistica arată că pe când toate neamurile au intrat în țară în proporție mai mare decât au părăsit-o, singuri evreii au plecat în proporție de 7 ori mai mare decât au intrat și totuși nu se văd decât evreii intrați cu milioanele.

Statistica arată că astăzi proporția românilor față de celelalte neamuri a crescut cu 16,7% și a germanilor cu 19,5% în timp ce toate celelalte neamuri au scăzut, inclusiv evreii, cari au scăzut cu 37,5%, și totuși nu se văd decât evrei, cari ar zdrobi pe români.

Statistica arată că patru cincimi din populația evreiască a României actuale sunt evrei pământeni – din Vechiul Regat – deși se reamintește că acestora nu li se poate contesta patriotismul și se agită țara ca și cum pământenii ar fi minoritatea, iar evreii intrați ilegal majoritatea.

Statistica Vechiului Regat din 1912, unde trăiesc astăzi 79,2% din populația evreiască, arată că la un număr egal, evreii pământeni au cu 43.595 de activi mai puțin decât li s-ar cuveni proporțional, atunci când ceilalți străini au cu 48.711 mai mulți activi decât au proporțional evreii, și totuși se pretinde că evreii au luat pâinea de la gura românilor.

Statistica arată că în timp ce din sânul populației evreiești numai 37,2% sunt activi, dimpotrivă, străinii cari sunt în număr aproape egal, au 53,1% activi și totuși se agită că evreii au luat... locurile românilor.

Statistica arată că evreii ocupă 4.474 lucrători peste proporția populațiunii lor, pe când străinii la o populație egală au cu 55.010 lucrători mai mult și totuși se strigă că evreii au ocupat locurile românilor.

Statistica arată că patronii evrei formează și întrebuințează mâna de lucru românească în proporție de 75%, pe când unгурii au cu 168% mai mulți ucenici decât evreii – la o populație dublă – iar germanii cu 63,8% mai mult la o populație egală, se agită totuși contra evreilor că... împiedică pe români de a învăța meseriile și că le acaparează.

O judecată obiectivă, omenească, dreaptă duce, credem, la concluzia că, dacă nu sunt locuri îndestulătoare, să fie trimiși întâi în țările lor străinii propriu-zisi, iar nu evreii pământeni cari de secole sunt legați de trecutul, prezentul și viitorul României, ai căror bunici sau părinți au murit în războiul pentru Independență sau cari au luat parte – ei sau părinții și frații lor mai mari – la războaiele de întregire.

Aceasta cu atât mai mult cu cât această politică ar fi conformă și cu politica statelor totalitare care au retras din diverse țări populația ce le aparține. Aceasta și potrivit cu interesele Statului Român, căci evreii se nasc, trăiesc și mor în România, unde își cheltuiesc și lasă urmașilor lor fructul muncii lor.

Aceasta în sfârșit cu atât mai mult cu cât, după cum s-a văzut, distrugerea evreilor nu înlesnește nici ascensiunea românilor în meserii și profesii, nici nu contribuie la întărirea economică a Țării.

25/ GRAVELE URMĂRI ALE UNEI ELIMINĂRI PRECIPITATE A EVREILOR. Dacă evreii sunt așa de puțini și dacă proporțional ei ocupă locuri și mai puține, nu cumva eliminarea lor s-ar putea face repede, fără o prea mare zguduire economică sau chiar fără nicio zguduire?

Credem că nu. Dimpotrivă. Credem că situația nu este schimbată față de 1938 și că și atunci și acum avem dreptate. Conducătorul Statului, când a afirmat că Guvernul Goga nu s-a putut menține pentru că a încercat să înfrunte „deodată” toate problemele dintre cari „cea mai mare era problema evreiască”, în loc de a o rezolva „încetul cu încetul” începând cu cei intrați recent în țară și numai după ce vor exista elemente „pregătite”. („Timpul”, 30 septembrie 1940.)

Aceasta mai cu seamă după zguduirea organizației economice provocată de dezmembrarea țării și într-o vreme când Europa este încă în război și deci *când mai mult ca oricând se cere experiența încercată pentru a rezista dificultăților provocate de aceste împrejurări.*

Cu titlu de exemplu observăm că în Germania, deși evreii nu erau decât 1% – cei mai mulți în cariere intelectuale –, deși străinii erau aproape inexistenți în profesii, deși germanii reputați ca unii dintre cei mai abili comercianți și industriași și deși au trecut 8 ani de la instaurarea regimului, astăzi încă sunt evreii utilizați chiar pentru interese economice de Stat și denumiți *wirtschaftliche wertvolle Juden*, iar medicii evreii sunt rechemăți.

Dimpotrivă, în România evreii sunt 2,7% – adică aproape de trei ori mai numeroși –, străinii propriu-zisi reprezintă încă 3,7%, iar minoritarii – afară de evreii – 9,8%, evreii cei mai mulți sunt în meșteșuguri, comerț și industrie și apoi sunt, din cauza evoluției istorice, concentrați în câteva ramuri în cari formează o masă compactă, așa că orice încercare violentă este de natură să provoace zguduiri violente în aceste branșe. Și că pretutindeni – în comerț și în industrie – toate ramurile formează un lanț, ale cărui verigi se reazemă una pe alta, așa că o verigă distrusă face ca întregul lanț să se prăbușească.

Apoi repartiția evreilor în orașe este alta. Pe când în Germania – țară industrială – germanii locuiesc în număr considerabil în orașe, în România – țară agricolă – românii reprezentau la orașe 58,6% și nu sunt nici astăzi decât 70,4%, după cari vin evreii cu 11,1%, apoi ceilalți cu 19,8% dintre cari ungurii cu 7,1% etc. Mai mult, evreii sunt concentrați în unele orașe, unde coeficientul lor depășește 10,5%. În sfârșit, ei sunt marii consumatori.

Astfel fiind, o prăbușire economică a lor produce automat o prăbușire economică a acestor orașe. *Dureroasa criză financiară, economică și*

imobiliară de la 1897 provocată de emigrarea masivă a evreilor în America, care a stârnit și agitat țara ani de-a rândul, este un exemplu instructiv.

Aceasta fără să insistăm asupra aspectului politic al problemei, dacă interesul de stat se acomodează mai bine cu menținerea în profesii a celorlalte populații – străinii propriu-ziși și unii dintre cari nu au interese naționale sau economice potrivnice României și Românilor.

ANIC, MJDJ, dos. 104/1940, filele 1.

69

1940, noiembrie 2. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine cu un nou memoriu în legătură cu situația evreilor din Sibiu unde continuă evacuarea lor din locuințe; iar în ce privește afișele cu textul *prăvălie jidovească*, ele nu au fost încă rupte. Se cere darea de dispoziții urgente pentru restabilirea ordinii.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Ca urmare la memoriile noastre anterioare, avem onoarea a vă informa că astăzi ni se comunică de către Comunitatea Evreiască din Sibiu:

1/ că nu s-a făcut încă nimic în chestia evacuării forțate a locuințelor, întrucât deși au fost de două ori la domnul Chestor, acesta le-a răspuns că *până aseară la orele 18 nu s-a primit niciun ordin de la București, ci numai întrebări;*

Cu titlu de exemplu mi se arată că domnul A. Felter a fost somat să evacueze în 8 ore, iar d-na Ghizela Capell, care nu dispune decât de o *singură cameră*, cealaltă fiind rechiziționată, a fost silită să predea și cea de a doua, iar reclamațiile făcute Parchetului au rămas fără rezultat.

2/ că afișele „*PRĂVĂLIE JIDOVEASCĂ*” n-au fost rupte, deoarece din București le-a venit o *întrebare*, dar nu și un *ordin de a le rupe dacă există.*

3/ că clienții sunt împiedicați să intre în magazine și dacă un creștin intră în magazin este alungat; Domnul Chestor a dat același răspuns că nu are ordin și deci nu poate face nimic.

Nădăjduind, Domnule Director General, că veți binevoi a da ordine urgente, vă rugăm să binevoiți a primi asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 594.

1940, noiembrie 3. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine cu reclamațiile privind vexațiunile la care sunt supuși evreii din Turnu Măgurele și din alte orașe unde oamenilor le este frică să facă reclamații. Mulți negustori evrei sunt obligați, sub diferite amenințări, să-și cedeze mărfurile la un preț cu cel puțin 30-50% mai puțin față de valoarea lor reală. Se cere adoptarea de măsuri împotriva unor astfel de procedee, cu atât mai mult cu cât ele pot avea grave consecințe asupra economiei generale.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoare a vă supune următoarele, pe baza reclamațiunii ce mi s-a făcut de către unii comercianți evrei din orașul Turnu-Măgurele.

La 8 octombrie 1940 s-au lipit pe vitrinele magazinelor lor afișe cu mențiunea „MAGAZIN JIDOVESC”.

La 15 octombrie 1940, unele magazine au fost închise, s-au inventariat mărfurile pe 30-50% din valoarea reală.

La 25 octombrie 1940 au fost convocați individual și sub amenințare au fost obligați să semneze că și-au vândut de bună voie magazinul și că au primit prețul. Prețul pe care l-au primit a fost de 10% până la 15% din evaluarea făcută care, după cum am arătat, nu reprezenta nici ea decât 30-50% din valoarea reală.

Una dintre comerciante, FANNY SEGAL, își are soțul concentrat de la 1 iulie 1940. Astfel, în timp ce el își servește țara, lui i se confiscă avutul fără nicio despăgubire.

Ținem să precizăm că asemenea fapte s-au petrecut și în alte orașe, dar că oamenilor le este frică să facă reclamații.

Este inutil, credem, să insistăm nu numai asupra faptului în sine, cât și asupra gravelor urmări ce asemenea procedee vor avea asupra economiei generale.

Nădăjduim, Domnule Director General, că veți binevoi a aproba rugămintea noastră și vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. I. Brucăr

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 595.

1940, noiembrie 4. U.C.E. către Directorul General al Siguranței Generale a Statului. Se referă la situația gravă a unei familii de evrei, persoane în vârstă, din comuna Călugăreni, județul Neamț, care a fost somată de poliția legionară să părăsească comuna în 24 de ore. Având în vedere nelegalitatea ordinului, se cere suspendarea lui.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Sesizați de cererea d-lui Iosif Bercu din București, str. Știrbei Vodă nr. 20, avem onoarea a vă supune următoarea situațiune cu rugămintea unei drepte soluțiuni.

În comuna Călugăreni, județul Neamț, trăiesc părinții d-lui Iosif Bercu, dl. Ițic Bercu și soția sa, oameni bătrâni și nevoiași, născuți în acea comună, din părinți născuți în țară. Aceștia au primit în ziua de 2 noiembrie a.c. o somație din partea poliției legionare sau din inițiativă legionară particulară de a părăsi satul în termen de 24 de ore. Au obținut din partea Primarului o îngăduință de încă 3 zile.

Întrucât suntem în pragul iernii și este imposibil pentru bătrâni nevoiași să execute o evacuare în grabă, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a aprecia această afirmațiune și a da ordin de suspendare a evacuării.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 596.

1940, noiembrie 4. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se cere aprobare pentru mutarea hahamului Iosif Fișman din comuna Murgeni, unde nu mai sunt evrei, în orașul Bârlad.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Sesizați de cererea Comunității Evreilor din Bârlad, avem onoarea a vă supune prezenta cerere, cu rugămintea unei drepte rezolvări.

În comuna Murgeni, județul Tutova, locuiau câteva familii evreiești pentru cari îndeplinea oficiile religioase hahamul Iosif Fișman. În această comună însă, astăzi nu se mai află niciun evreu, din care cauză dl. Iosif Fișman nu mai are niciun mijloc de existență. Din această cauză s-a mutat la Bârlad. Aici însă, i se cere de la Poliția locală un permis de mutare, fără de care va fi silit să plece înapoi la Murgeni.

Socotind că cererea d-lui Iosif Fișman este întemeiată, avem onoare a vă ruga să binevoiți a acorda permisul de mutare de la Murgeni la Bârlad.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 597.

73

1940, noiembrie 5. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la cazul farmacistului Lazăr Grimaru din comuna Salcia, județul Teleorman, care a fost sechestrat în locuința lui de către un grup de legionari, a fost bătut și maltratată împreună cu soția, după care i s-au luat 400.000 lei și toate hainele. Se cere cercetarea celor întâmplate și luarea măsurilor legale.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

În ziua de 3 noiembrie 1940 farmacistul Lazăr Grimaru, locotenent în rezervă, proprietarul farmaciei din comuna Salcia, jud. Teleorman, a fost sechestrat în casa sa, de persoane în uniforme de legionari, și maltratată – atât el cât și soția sa – după care li s-au luat 400.000 lei numerar și toate hainele.

Vă rugăm să binevoiți să dispuneți cercetarea de urgență a cazului și luarea măsurilor legale.

Faptul că i s-au luat banii poate avea repercusiuni asupra sănătății locuitorilor, farmacistul nemaiavând alți bani cu care să-și aprovizioneze farmacia.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre stime.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 598.

74

1940, noiembrie 6. Dr. W. Filderman către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la confiscarea rezervelor de alimente din locuința sa. Cere anularea ordinului de confiscare, întrucât este ilegal. Se folosește termenul de *jidan*, deși în toate documentele oficiale legea cunoaște numai termenul de *evreu*; descinderea a fost ilegală, au fost confiscate alimente pe care posesorul, în virtutea legilor în vigoare, avea dreptul să le dețină.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Ca urmare la petițiunea mea de ieri, am onoarea a vă depune aci alăturat copia *ordinului de confiscare* care mi s-a prezentat astăzi și după răspunsul ce am dat și vă rog să binevoiți a dispune anularea ordinului ilegal

a/ și pentru că întrebuițează termeni nelegali, căci legea cunoaște numai „*evrei*”, iar nu „*Jidan*” – legea Statutului evreilor, legea exproprierii bunurilor rurale, legea avocaților etc.

b/ și pentru că descinderea a fost ilegală fiind făcută într-un timp cât aveam drept de la lege să mă desfac de cantitățile eventual socotite ca depășind cele legale;

c/ și pentru că se confiscă alimente nestocate de lege, deci permise;

d/ și pentru că nu ține seamă de numărul persoanelor ce se alimentează la mine și de cantitățile fixate de lege.

Primiți, vă rog, Domnule Director General, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

[nesemnat]

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 3.

75

1940, noiembrie 13. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine în cazul rabinului, Leizer Hager, arestat la Arad la data de 2 octombrie. Personalitate onestă, unul dintre savanții în domeniul iudaismului din România, în afara oricărei bănuieli de orice natură, și totuși nu a fost pus în libertate. Grav bolnav, se află internat în spitalul din Deva. Se cere luarea în considerare a argumentelor invocate și dispunerea eliberării sale, stabilirea sa în orașul Arad.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoare a reveni asupra cazului rabinului Leizer Hager din Dorna-Vatra, actualmente la Arad, care v-a fost supus cu memoriul nostru nr. 310 din 2 octombrie a.c.¹⁴³

Rabinul Leizer Hager, cetățean român, este o personalitate de înaltă cultură, un savant ce și-a dedicat întreaga activitate cărților sfinte și credinței sale. Este, fără îndoială, în afara oricărei bănuieli de orice natură și nu i s-ar putea aduce nicio acuzațiune temeinică.

Totuși, a fost ridicat de la locuința sa din Arad pentru a fi transportat într-un lagăr de internare. Fiind însă bolnav, a fost ținut într-un spital din Arad de la 7 noiembrie până la 11 noiembrie, iar de la data aceasta a fost dus la Deva, unde de asemeni a fost reținut în spital, urmând a fi transportat într-un lagăr.

Ne îngăduim a vă ruga să binevoiți a aprecia toate cele de mai sus dispunând eliberarea sa și îngăduindu-i a păstra reședința la Arad.

Dacă rezolvarea acestui caz reclamă cercetări care pot întârzia soluțiunea, avem onoare a vă ruga să aveți în vedere starea sănătății sale

și faptul că și acum este internat în spitalul din Deva, dispunând amânarea transportării sale până după hotărârea Dvs. definitivă.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 4.

76

1940, noiembrie 13. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la cazul copilului Jenică Iscovescu, în vârstă de 16 ani, domiciliat în București, calea Dudești, nr. 215. Cu ocazia unei descinderi a poliției legionare în locuința familiei Iscovescu, copilul a fost ridicat și dus în direcție necunoscută. Se cere cercetarea urgentă a acestui caz și, dacă ridicarea și deținerea copilului sunt neîntemeiate, să fie eliberat și redat părinților.

Redactat pe baza declarației d-lui
Carol Iscovescu din București, cal.
Dudești 215, înregistrată la
no.1666/13 noiembrie a.c.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că în urma unei cercetări făcute de către Poliția legionară la domiciliul d-lui Carol Iscovescu, din cal. Dudești nr. 215, în noaptea de 10 noiembrie a.c., deși nu s-a găsit nimic compromițător, la plecarea organelor de cercetare au ridicat un copil în vârstă de 16 ani pe care l-au transportat într-o mașină în direcție și spre o țintă necunoscută și despre care părinții săi n-au mai aflat nicio veste. Copilul se numește Jenică Iscovescu.

Vă rugăm a dispune cercetarea de urgență a acestui caz spre a se afla întâi unde se găsește acest copil, iar în cazul că ridicarea și deținerea lui sunt neîntemeiate, să fie eliberat și redat părinților săi.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 5.

77

1940, noiembrie 18. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se revine în problema lipirii afișelor pe vitrinele magazinelor evreiești cu inscripțiile: *magazin jidovesc; prăvălie jidovească; nu cumpărați de la jidani.* În unele localități, placardarea este însoțită de postarea la ușa magazinelor a câte unui legionar care împiedică intrarea clienților în magazin. Se cere emiterea unui ordin circular ca Poliția Statului să oprească practicarea unor astfel de vexațiuni, dăunătoare intereselor generale ale societății românești.

Domnule Ministru,

Ca urmare la memoriul nostru no. 406 din 5 noiembrie a.c. și în legătură cu lămuririle cerute personal d-lui dr. W. Filderman, potrivit apostilei pusă de Domnul Ministru de Interne, avem onoare a vă informa că faptele spuse în acel memoriu continuă, cu tendință de generalizare și agravare.

Placarde cu inscripția: „Magazin jidovesc” sau „Prăvălie jidovească” sau „Nu cumpărați de la Jidani” sau „Atențiune! Prăvălie jidovească”, „Creștinii nu intră”, chiar și „Jüdisches Geschäft” au fost așezate și lipite pe vitrinele magazinelor evreiești și păstrate prin violență și amenințări la T. Măgurele, Ploiești, Buzău, Sibiu, Urziceni, Orăștie, Oltenița. În unele localități, placardarea a fost însoțită de postarea la ușa magazinelor a câte un legionar, care, prin îndemnuri sau violențe împiedeca clienții să intre în magazine sau să cumpere mărfuri.

În conformitate cu ordinul dat de Domnul General Ion Antonescu, Conducătorul Statului și Președintele Consiliului de Miniștri, și comunicat nouă prin adresa no. 44 C.C din 18 septembrie 1940¹⁴⁴, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune printr-un ordin circular telegrafic ca pretutindeni

unde s-au ivit sau se vor ivi aceste abuzuri ce dăunează în primul rând
Țării, să fie stăvilite de Poliția de Stat, care prin organele ei să suprim
afișele și placardele.

Primiți, va rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei
noastre considerațiuni¹⁴⁵.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 13.

78

**1940, noiembrie 18. U.C.E. către directorul general al Siguranței
Generale a Statului. Se referă la cei 60 de evrei arestați la Ploiești.
Deși a existat promisiunea eliberării lor imediate și trimiterea în
judecata Consiliului de Război numai a celor găsiți vinovați, se arată
că nici până în ziua de 18 noiembrie nu a fost eliberat niciun arestat.
Se cere repetarea ordinului de eliberare.**

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Ca urmare la audiența pe care dl. dr. W. Filderman, Președintele Uniunii
Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, a avut-o în ziua de 15 noiembrie
a.c., cu prilejul căreia a primit comunicarea dvs. în chestiunea celor circ. 60 de
evrei arestați la Ploiești, că majoritatea vor fi imediat eliberați, iar numai o parte
trimiși în judecata Consiliului de Război, avem onoare a vă informa că până în
ziua de 18 noiembrie orele 10, niciunul din cei arestați nu fusese eliberat.

Vă rugăm să binevoiiți a dispune repetarea ordinului de eliberare¹⁴⁶.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei
noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 12.

1940, noiembrie 19. U.C.E. către ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Se referă la situația unor evrei internați în Sanatoriul de Tuberculoși *Filaret* din București. Au fost anunțați că, fiind evrei, trebuie să părăsească de îndată sanatoriul. În memoriu se arată starea gravă a acestor bolnavi, scoaterea lor reprezentând un pericol real pentru sănătatea publică. Spitalele comunităților evreiești nu au secție pentru tuberculoși. Se cere aprobare pentru ca persoanele respective să fie lăsate în sanatoriu măcar peste iarnă.

Redactat pe baza delegatului bolnavilor din Sanatoriul „Filaret”, David Vevig, la nr. 1693/17/XI/940.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă supune respectuos cele ce urmează:

Direcția sanatoriului de tuberculoși „Filaret” din București, șos. Viilor nr. 90, a anunțat pe cei 9 bolnavi evrei, bărbați și femei, că trebuie să părăsească de îndată sanatoriul, ei nemaiputând fi îngrijiți acolo fiind evrei.

Acești bolnavi, pe lângă că sunt oameni complet lipsiți de mijloace, sunt toți bacilari, prezentând leziuni deschise. Expulzarea lor din sanatoriu și lăsarea lor în voia sorții acum, în toiul iernii, ar însemna o cruntă lovitură pentru acești nenorociți neputincioși și ar constitui, pe lângă aceasta, un real pericol pentru sănătatea publică.

Spitalele Comunității Evreilor neavând niciunul o secție pentru tuberculoși, nu există mijlocul de a adăposti și îngriji pe acești bolnavi.

De aceea, vă rugăm să binevoiți a avea în vedere situația excepțională a acestor dezmoșteniți ai sorții, loviți de o boală atât de necruțătoare, și să dispuneți ca ei să fie păsuți în sanatoriul „Filaret” măcar peste iarnă, urmând a se găsi apoi mijlocul de a-i adăposti și îngriji în altă parte.

Încredințați că veți binevoi a încuviința cererea disperată a celor 9 bolnavi, vă rugăm, Domnule Ministru, să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁴⁷,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
dr. E. Costiner

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL MUNCII, SĂNĂTĂȚII ȘI OCROTIRILOR
SOCIALE

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 14.

1940, noiembrie 20. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la profanarea și devastarea unor temple, sinagogi și localuri de școală din București și Ploiești. Totalul pagubelor se ridică la cca 1.000.000 lei. Se cere pedepsirea vinovaților și despăgubirea instituțiilor jefuite: există pericolul de generalizare a unor astfel de acțiuni.

DOMNULE MINISTRU,

Avem adâncă durere de a vă aduce la cunoștință că temple, sinagogi și localuri de școală au fost profanate și devastate în București și Ploiești și a vă ruga să binevoiiți a dispune pedepsirea vinovaților și despăgubirea instituțiilor noastre, fără de care asemenea acte se vor generaliza.

I. București

În noaptea de 17 noiembrie crt., către miezul nopții, un grup de câte 6-8 până la 20-25 indivizi îmbrăcați în cămăși verzi au pătruns în curtea Templului Coral din str. Sf. Vineri; a Sinagogii Mari din str. Dr. Schachman; a Templului Unirea Sfântă din str. Mămulari; a Templului Fraterna din str. Mămulari și a Templului Baron D. Hirsch din str. Bradului și au aruncat cu pietre și cărămizi.

La *TEMPLUL CORAL* s-au spart vitrourele și cristalele – unele la 8 m de sol; la *SINAGOGA MARE* s-a forțat ușa de fier, s-a deteriorat insigna de fier și s-au spart vitrourele la 3 ferestre și geamurile la 15 ferestre; la *TEMPLUL FRATERNA* s-au spart vitrourele la 18 ferestre; la *TEMPLUL UNIREA SFÂNTĂ* s-au sfărâmat marchiza din sticlă riglată și vitrourele a 3 ferestre; la *TEMPLUL BARON D. HIRSCH* s-au spart cristalele la 13 ferestre.

Totalul pagubei este de lei 340.000.

II. Ploiești

Cu toate că arhitecții Primăriei locale au constatat că stricăciunile cauzate de cutremurul din noaptea de 9 noiembrie crt. sunt minime și cu toate că Comunitatea Evreilor se obligase să înceapă lucrările în dimineața de luni 18 noiembrie 1940, echipe de legionari, contra ordinului Primăriei, au început dărâmarea în dimineața zilei de duminică 17 noiembrie crt.

a) La *TEMPLUL CEL MARE* din str. Ștefan Greceanu, care nu avea decât o singură crăpătură a cărei reparație ar fi costat lei 30.000, fără a fi avut vreo autorizație sau măcar să fi anunțat pe cineva, legionarii au început dărâmarea, aruncând în curte obiectele de cult, tot mobilierul, candelabre și diferite obiecte de valoare, interzicând Comunității să ridice obiectele, cu singura excepție a sulurilor sfinte și perdelilor.

b) La *TEMPLUL SPANIOL* – str. Vlad Țepeș – care necesita mici reparațiuni, echipele de legionari au scos totul din templu, mobilier, obiecte, odoare și au interzis ridicarea lor.

c) La *IMOBILUL ȘCOLII LUCA MOISE* – str. Basarabilor – unde era de reparat etajul II, legionarii au dărâmat tot etajul II, au scos ferestrele, ușile și caloriferul de la etajul I, precum și arhiva, cărțile etc. și au început a transporta cu căruțe ce le aparțineau bunurile mobile.

*Pagubele totale sunt de cca. un milion lei*¹⁴⁸.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Șef-rabin,
dr. Al. Șafran

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

ANIC, fond MI, dos. 2/1940, f. 4 f/v, orig.

Ancel, *Doc.*, vol. II, pp. 15-16.

(Doc. publicat și de Carol Iancu 2010, p. 266 cu sursa ANDGP/24/1940, filele 5-6.)

81

1940, noiembrie 21. U.C.E. către ministrul de Interne. Este o revenire și o completare la memoriul din 20 noiembrie 1940 în legătură cu devastările și profanările instituțiilor de cult din Ploiești. Legionarii au pus stăpânire și pe sediul Comunității Evreiești din localitate, aducând astfel Comunitatea în neputința de a-și îndeplini misiunea impusă de lege. Se cer dispoziții urgente pentru repunerea Comunității în drepturi.

Domnule Ministru,

Ca urmare la memoriul nostru no. 1975/1940, avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele fapte:

Confiscarea bunurilor aparținând Cultului. După dărâmarea templelor și a școlii de băieți din Ploiești, echipele cari au procedat la această operațiune au pus stăpânire pe imobile, ca și pe lucruri mobile (suluri sfinte, odoare bisericești, candelabre, bănci, birouri, arhivă, casă de bani etc.), refuzând a le restitui celor în drept deși s-au dat ordine scrise de către: dl. Prefect al județului, dl. Primar al orașului, dl. Chestor al Poliției și dl. Șef al Poliției Legionare.

Confiscarea lemnelor destinate săracilor. Din depozitul de lemne pregătit din vreme pentru ajutorarea în timpul iernii a populației nevoiașe, s-a ridicat toată cantitatea de 50.000 kg.

Rechiziționarea sediului Comunității. Comunitatea Evreilor din Ploiești își avea sediul într-un local propriu, care a fost rechiziționat de Corpul 10 Armată, din care cauză Comunitatea s-a mutat în str. Vlad Țepeș, în curtea templului dărâmat.

Legionarii au pus stăpânire și pe acest imobil și au instalat un cuib legionar, interzicând accesul evreilor în local.

În felul acesta, Comunitatea, care este persoană juridică de drept public și are în administrația sa nevoile a 4.500 suflete, se vede în neputință de a-și îndeplini misiunea impusă de lege.

Nădăjduim, Domnule Ministru, că veți aprecia întreaga gravitate a faptelor expuse, dispunând de urgență măsurile necesare pentru repunerea în drepturi a Comunității.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar general,
M. Carp

D-SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

ANIC, fond MI, dos. 2/1940, f. 2.

82

1940, noiembrie 23. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la o serie de fapte de gravitate excepțională, petrecute la Brașov în perioada 16-21 noiembrie 1940. 80% dintre comercianții evrei au fost deposedați de avutul lor; au fost obligați să semneze contracte cu legionarii care au preluat cheile, casele de bani și care încasează sumele provenite din vânzările zilnice. Se cere ordonarea imediată a unei anchete severe pentru verificarea exactității faptelor, cei spoliați să fie repuși în drepturile lor, iar cei vinovați să fie pedepsiți.

Domnule Ministru,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință o serie de fapte petrecute la Brașov, a căror gravitate excepțională nădăjduim că o veți aprecia îndeajuns pentru a dispune de îndată măsuri energice de îndreptare spre a

înlătura un pericol care poate amenința atât ordinea publică, cât și Economia Națională a Țării.

În intervalul de timp de la 16-21 noiembrie, 80% din comercianții evrei din Brașov au fost deposedați de avutul lor, fiind siliți să cedeze activul comercial Mișcării Legionare sau unor persoane particulare, prin sistemul și mijloacele expuse în exemplele mai jos.

a. La magazinul cu manufactură și pantofărie „Rosenberg” un grup de legionari au prezentat d-nei proprietare un contract de vânzare-cumpărare, adus gata imprimat, somând-o să-l semneze imediat și să predea magazinul. La refuzul d-nei au ridicat-o și transportat-o la sediul legionar unde au terorizat-o o zi întreagă până când a venit soțul și a rugat-o să înceteze rezistența, semnând contractul. A semnat și în magazin s-au instalat legionarii.

b. Magazinul „Wolf Gantz Sütz”, proprietatea d-lui Solomon Sütz, a fost preluat de legionari fără inventar și cu o simplă evaluare la 3.000.000 lei a mărfurilor care în realitate valorează 6.000.000.

c. Farmacia „Singer” a fost vândută prin acte autentice în regulă unui farmacist refugiat din teritoriul cedat. Cu toate acestea, în ziua de 17 noiembrie la orele 9½ dimineața s-au prezentat *farmacistul sas Fiedler* împreună cu doi legionari cari l-au somat pe proprietar să le predea farmacia imediat, fără nicio condiție, urmând ca ulterior să se stabilească un preț. N-au ținut seama de actul de vânzare ce le-a fost prezentat și s-au instalat în Farmacie. S-a făcut reclamațiune la parchet, dar n-a avut niciun rezultat.

d. La magazinul de coloniale „Farcaș”, cel mai mare din Brașov, s-au prezentat în ziua de 17 noiembrie: Chestorul Poliției Legionare Ștefănescu, șeful legionarilor Avram, avocatul Mușcatel și o domnișoară care au înfățișat proprietarului spre semnare un contract de vânzare-cumpărare, somându-l – cu ceasul pe masă – ca în două minute să semneze și să predea magazinul Mișcării Legionare. În caz de refuz, trebuia să-i urmeze la sediul legionar. Înfricoșat, comerciantul a semnat și imediat s-au instalat legionarii, atât la centrală, cât și la cele trei sucursale ale firmei.

e. Un meseriaș cizmar, om nevoiaș, a fost deposedat de prăvălie cu marfa și materialele aflate înăuntru, rămânând el și familia muritori de foame.

f. Unui proprietar de automobile i s-au luat toate mașinile fără nicio formalitate și fără să i se plătească ceva.

Am expus cele de mai sus cu titlu de exemplu. Procedeu a fost repetat, sub diverse forme, aproape la toți comercianții evrei din Brașov. Ei au fost obligați să semneze contracte după modelele ce le alăturăm în copii, iar în magazine s-au instalat legionarii cari au preluat cheile, casele de bani și cari încasează sumele provenite din vânzările zilnice.

Despre această situațiune s-a sesizat imediat Asociațiunea comercianților sași din Brașov „Deutsche Handels Gremium zu Kronstadt”, care printr-o circulară a sfătuit pe membrii săi să intre în tratative cu

comercianții evrei, cumpărându-le magazinele, chiar dacă au fost predate cu contract Mișcării Legionare.

Vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoiți a ordona de îndată o anchetă severă care să verifice exactitatea faptelor expuse mai sus și să ordonați ca cei spoliați să fie repuși în drepturile lor, iar cei vinovați să fie pedepsiți.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar general,
M. Carp

D-SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond MI, dos. 2/1940, f. 26.

83

1940, noiembrie 25. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la un ordin primit de conducerea Comunității Evreiești din Piatra Neamț, prin care se interzice strângerea de fonduri sub formă de donații, contribuții directe, cotizații. Întrucât fondurile comunităților evreiești provin din sursele enumerate, interdicția respectivă pune comunitățile în imposibilitatea de a-și continua activitatea. Se cere un ordin circular ca obștile evreiești să nu fie lipsite de singurele resurse necesare pentru împlinirea misiunii lor.

Redactat pe baza scris. Com. Evreilor din P. Neamț din 21 Noiembrie 1940 No. 352 înreg. la noi sub No.1763 din 24 noiembrie 1940.

DOMNULE DIRECTOR-GENERAL,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că organele polițienești din Piatra-Neamț au pus în vedere conducerii Comunității Evreiești locale că, în urma unui ordin al Direcțiunii Generale a Siguranței Statului, nu li se mai îngăduie niciun fel de strângeri de fonduri ca: donații, contribuții directe, cotizații etc.

Întrucât fondurile ce se adună de către Comunitățile Evreiești din Țară sunt destinate nevoilor de cult și asistență socială ale populațiunii evreiești

și ele sunt alimentate din contribuții directe, cotizații, donații etc. prevăzute și autorizate de art. 29 și 30 din Legea pentru regimul general al Cultelor din 22 aprilie 1928, socotim că numai printr-o greșită interpretare s-a putut ajunge la ordinul despre care pomenește Poliția din Piatra-Neamț.

De aceea, ne permitem a vă ruga să binevoiți a explica Poliției din Piatra-Neamț justa interpretare a ordinului și dacă cumva s-a strecurat un ordin general greșit, să binevoiți a reveni printr-un ordin circular ca obștile evreiești să nu fie lipsite de singurele resurse necesare pentru împlinirea misiunii lor.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 19.

84

1940, noiembrie 25. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la aplicarea unor măsuri împotriva populației evreiești pe tot cuprinsul județului Prahova. Fără deosebire de sex și vârstă, evreii sunt mobilizați la muncă forțată, incompatibilă cu puterile și demnitatea lor. Se prezintă situația și în orașele Bârlad, Vaslui, unde evreii sunt de asemenea supuși la diverse munci umilitoare. Se cere emiterea de ordine pentru oprirea imediată a unor măsuri de acest fel, prevenind generalizarea lor pe tot cuprinsul țării.

Redactat pe baza scrisorii nr. 530 din 21 noiembrie a.c., a Comunității Evreilor din Vaslui, precum și a comunicărilor telefonice din Ploiești.

DOMNULE MINISTRU,

Ca urmare la memoriul nostru nr. 1974 din 21 noiembrie a.c., avem onoarea a vă aduce la cunoștință că ordonanța d-lui Prefect al Județului

Prahova a și fost pusă în aplicare în sensul că toți evreii din Ploiești, fără vreo deosebire de vârstă, condiție socială sau intelectuală, au fost ridicați și siliți la munci grele incompatibile cu puterea și cu demnitatea lor. Între cei ridicați se află comercianți, liber-profesioniști, medici (dr. Bresis, dr. Coniver) etc¹⁴⁹.

La fel s-a procedat și cu populația evreiască din Câmpina, tot în cuprinsul Județului Prahova.

În alte orașe ale țării (Bârlad, Vaslui) s-au petrecut aceleași fapte, fără să fi intervenit vreo ordonanță a autorităților administrative. La Vaslui bunăoară, nu s-a făcut deosebire nici de sex, întrucât au fost luate și femei și fete, și nici de vârstă, căci au fost supuși la aceleași munci și copiii de 11 ani.

Faptele și măsurile expuse mai sus le socotim de o gravitate excepțională, nu numai prin ilegalitatea lor, dar și prin consecințele periculoase ce le pot avea, întrucât în orașele capitale de Județ se paralizează viața comercială, se oprește activitatea liber-profesioniștilor, se stingherește munca în industrii, se suspendă cursurile școlilor, se lipsesc bolnavii de îngrijire medicală și se lovește în toate domeniile de activitate omenească.

De aceea ne îngăduim a vă ruga să binevoiiți a dispune de urgență măsuri energice și eficace pentru a se opri imediat aceste fapte și pentru a preveni repetarea și generalizarea lor¹⁵⁰.

Primiți, vă rugăm. Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 18.

1940, noiembrie 26. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președinte al Consiliului de Miniștri. Se prezintă fapte de o gravitate excepțională, ce se petrec pe întregul teritoriu al țării. Oameni maltratați, averi confiscate, familii întregi evacuate din locuințe și chiar din orașe, temple dărâmate etc. Se cere acordarea unei audiențe și dispunerea unor măsuri eficace pentru curmarea acestor fapte. Conform rezoluției puse de conducătorul statului, dr. W. Filderman este rugat să prezinte toate cazurile cu nume, adrese și cu daunele suferite. După care se va delibera.

Domnule General,

În țară se petrec fapte de o gravitate excepțională, oameni maltratați, unii chiar morți în împrejurări necunoscute, averi confiscate, comercianți deposedați de mărfuri și de magazine, familii întregi evacuate din locuință și chiar din orașe, temple dărâmate și odoare sfinte pângărite, oameni pașnici arestați și reținuți zile și săptămâni fără învinuire, femei și copii începând de la vârsta de 11 ani, comercianți, profesori, medici, ridicați din case și duși în alte localități pentru a fi puși la munci grele etc.

Am reclamat amănunțit cazurile Domnului Director general al Siguranței Generale a Statului, dar socotim că este necesar a le aduce și la cunoștința Domniei Voastre, pentru a se putea dispune măsurile eficace de îndreptare.

Avem onoarea a vă ruga să binevoiți a ne acorda cât mai curând o audiență, dispunând a ni se comunica ziua și ora la adresa noastră, str. Dr. Burghilea nr. 5 telefon 5.15.42

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

ANIC, fond MAI, dos. 2/1940, f. 35.

Rezoluția generalului Antonescu:

DI. Filderman să iasă din vag. Îl rog să prezinte toate cazurile cu nume, adrese și cu daunele suferite. După aceea voi delibera¹⁵¹.

29.11.1940 ora 10.45 Comunicat rezoluția telefonic d-lui Gruber, secretarul d-lui Filderman

86

1940, noiembrie 27. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea de către legionari a tuturor evreilor din Călărași (cca 45), închiderea lor într-o hrubă unde au fost bătuți și maltratați. Cei torturați sunt negustori cunoscuți, medicul și rabinul Comunității. Toți au fost obligați să semneze documente în alb, fiind apoi somați ca, în cinci zile, să părăsească orașul. Se cere dispunerea telegrafică de retragere a somațiunilor de evacuare și eliberarea celor arestați; pedepsirea tuturor vinovaților.

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință fapte extrem de grave petrecute în orașul Călărași și vă rugăm a acorda deosebită atențiune expunerii de mai jos, dispunând urgente măsuri de îndreptare și de pedepsire a vinovaților.

1. În noaptea de 23 noiembrie a.c. toți evreii (cca. 45) au fost ridicați și adunați într-o hrubă la legiune, unde au fost bătuți două nopți și o zi, până pe 25 noiembrie a.c. dimineața. Toți zac bolnavi în pat întrucât au fost întinși pe scânduri și bătuți cu frânghii ude pe pielea goală de către echipe de câte 4 oameni cari se schimbau din cauza oboselii. Cei torturați în așa fel sunt gospodari cunoscuți, negustori, cerealiști, medicul și rabinul Comunității.

2. Doctorul Silviu Cohn a fost legat de un stâlp în mijlocul orașului în fața primăriei, bătut în fața tuturor de avocatul Duțescu, iar în timp ce-i curgeau șiroaie de sânge copiii orașului se învârteau în jurul lui rupându-i părul din cap. A fost eliberat numai după protestările privitorilor, între care cele mai vehemente au fost ale unui domn maior se pare a se numi Piți.

Subliniem că doctorul Silviu Cohn a făcut întreaga campanie 1916-1918, a suferit un șoc nervos în luptele din Dobrogea, când un obuz german s-a spart la câțiva metri de dânsul, a zăcut în spital un timp, după care s-a reîntors pe front luptând cu regimentul său până când a fost rănit la Mărășești.

3. Toți cei torturați au fost obligați să semneze o scrisoare în alb.

4. Toți evreii au fost somați să părăsească orașul până în 5 zile, punându-li-se în vedere că *nu* se pot duce la București, Brăila, Ploiești, Galați și Constanța.

5. Comercianții au fost obligați să pună pe vitrine afișe semnate cu inscripția „Magazin Jidănesc, nu vindem la creștini”.

6. Din ordinul d-lui ajutor de primar Nistor, un grup de evreii au fost puși să măture străzile și să taie lemne.

7. Rabinul Moise Sin Faibiș Goldenberg a fost torturat pentru o scrisoare în limba română și alta în idiș, adresate doctorului Silviu Cohn, cel ce a fost legat de stâlp, prin care îl roagă dacă se socoate bun evreu să salveze neamul omorând 3 legionari.

8. Se spune că se pregătește și torturarea femeilor.

Avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune telegrafic retragerea somațiunilor de evacuare, ruperea afișelor de boicot și eliberarea acelor ce eventual s-ar mai afla arestați. Pe de altă parte, vă rugăm să binevoiți a ordona o anchetă severă care să ducă la descoperirea și pedepsirea tuturor vinovaților.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

CĂTRE MINISTRUL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. II, pp. 26-27.

87

1940, noiembrie 29. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se intervine pentru un grup de comercianți evrei din Gura Humorului, pedepsiți pe motivul că, în ziua de 5 octombrie, zi de mare sărbătoare evreiască, au închis timp de câteva minute magazinele. Li s-au ridicat autorizațiile de funcționare. Se cere anularea pedepselor aplicate, întrucât s-au încălcat legile în vigoare.

Domnule Ministru,

Avem onoare a solicita binevoitoarea dvs. atenție asupra faptelor expuse mai jos, pentru a se ridica o sancțiune ilegală aplicată unor comercianți evrei din Gura-Humorului. În ziua de 5 octombrie a.c., zi de mare sărbătoare evreiască, negustorii evrei Iacob Apter, Solomon Rosenberg, Katz Nussem, Marcus Weiner, Marcus Altschüller și David Ellenbogen au închis prăvăliile pentru câteva minute, iar apoi le-au redeschis pentru tot restul zilei. Spre a-i pedepsi pentru acest fapt, dl. prefect al jud. Câmpulung a dispus închiderea magazinelor și ridicarea autorizațiilor de funcționare.

O cerere adresată domniei sale de a reveni asupra acestei hotărâri a fost respinsă. Întrucât este vorba de negustori cinstiți, cărora nu li se aduce nicio învinuire, n-au suferit niciodată condamnări pentru niciun fel de infracțiuni, nici la lege nici la ordonanțele administrative.

Întrucât nu intră la prevederile Decretului-Lege din 9 august 1940 care îngreădește comerțul evreiesc, întrucât comercializează articole de primă necesitate și funcționarea magazinelor este de interes general, întrucât prin închiderea magazinelor este păgubit Statul, căci nu va mai putea lua de la acești comercianți impozite, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune ridicarea pedepsei aplicate acestor comercianți, redeschiderea magazinelor și restituirea autorizațiilor de funcționare.

Un memoriu similar am înaintat și d-lui director-general al Siguranței Generale a Statului.

Primiți, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁵².

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, f. 38.

88

1940, decembrie 2. U.C.E. către ministrul Educației Naționale. Se referă la rechiziționarea localului școlii Comunității Evreiești din Râmnicu Sărat de către trupele germane aflate în localitate, în ciuda faptului că Marele Stat Major a ordonat eliberarea localului. Se cere respectarea ordinului de evacuare, pentru a putea continua programul de învățământ.

Redactat pe baza scrisorii nr. 83
din 28 noiembrie 1940 a
Comunității Evreilor din Râmnicu-
Sărat.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că în ziua de 7 noiembrie 1940, întreg localul școlii Comunității Evreiești din Râmnicu-Sărat a fost rechiziționat de către trupele germane cari se află în acea localitate, orice activitate școlară încetând de la acea dată.

Cunoașteți, domnule Ministru, situațiunea cu totul specială ce ni s-a creat prin deciziunea Ministerului Educațiunii Naționale, Direcțiunea Învățământului Particular și Confesional cu nr. 170253 din 19 septembrie 1940 și a Decretului-Lege privind organizarea învățământului evreiesc. Cunoașteți că, în urma acestor măsuri, copiii noștri nu mai au acces în școlile Statului, Comunitățile fiind obligate a încadra în școlile lor întreaga populațiune școlară evreiască.

În conformitate cu art. 19 litera e din Legea Rechiziționărilor (Legea din 24 februarie 1940) școlile nu pot fi rechiziționate nici chiar pentru nevoile armatei.

Cum, în timpul verii, alte câteva școli ale Comunității Evreiești au fost rechiziționate pentru nevoile armatei, am intervenit din timp atât la Ministerul Educației Naționale, cât și la Marele Stat Major.

Ministerul Educației Naționale, cu adresa nr. 15474 din 4 octombrie 1940, ne-a comunicat că Marele Stat Major, cu adresa nr. 60364/940, a dat dispozițiuni pentru evacuarea localurilor de școli.

Am intervenit cu memoriul nostru nr. 1775 din 27 octombrie 1940 la Marele Stat Major care, cu adresa nr. 82430 din 5 noiembrie 1940, ne cere a ne adresa Ministerului Educației Naționale pentru soluționarea întâmpinării noastre.

În consecință, sprijiniți pe considerațiunile de drept și de fapt mai sus arătate, vă rugăm să binevoiți a rezolva favorabil prezentul memoriu în sensul evacuării imobilului școlii mai sus arătate.

Ne întemeiem pentru aceasta și pe împrejurarea că în fapt, astăzi, când copiii noștri au fost eliminați din școlile Statului și Comunitățile au nevoie să-și dubleze numărul școlilor, este cel puțin locul să li se lase libere școlile pe cari astăzi le dețin.

În consecință, față de cele de mai sus, vă rugăm să luați în considerație expunerea noastră și să dați dispozițiuni ca școlile să fie evacuate, respectiv școala din Râmnicu-Sărat, predându-se cheile ei reprezentantului Comunității.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
D. Rosenkrantz

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL EDUCAȚIEI, CULTELOR ȘI ARTELOR

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 33.

1940, decembrie 3. U.C.E către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine la problema arestărilor de la Ploiești din 25 noiembrie 1940, arătându-se că nu s-au respectat ordinele de eliberare. Șase persoane dintre cei arestați, printre care rabinul David Friedman, au fost asasinați. Bunurile comunității, rechiziționate și confiscate, nu au fost restituite. Se cere o anchetă severă în vederea pedepsirii celor vinovați și dispunerea restituirii imediate a imobilelor rechiziționate și a bunurilor confiscate (odoare sfinte, mobilier, arhivă etc.).

DOMNUL DIRECTOR GENERAL,

I. Ca urmare la memoriile noastre no. 1943 din 18 noiembrie și 2034 din 25 noiembrie a.c. privitoare la arestarea rabinului David Friedman și a cca. 60 de evrei din Ploiești, avem adâncă durere a vă aduce la cunoștință că:

a). Nu s-au respectat ordinele de eliberare până la 26 noiembrie a.c. când au fost predate familiilor următoarele cadavre străpunse de gloanțe:

- 1/ *David Friedman*, 42 ani, str. Municipală nr. 4, rabin¹⁵³;
- 2/ *Max Mendel Ștrul*, 19 ani, str. Malul Roșu nr. 42, frizer;
- 3/ *Șmil Șmilovici*, 49 ani, domiciliu necunoscut, ambulant;
- 4/ *Iosif Avram*, 25 ani, str. C. Spirescu nr. 5, student;
- 5/ *Mendel Mayer*, 20 ani, str. Nudului nr. 72, dentist;
- 6/ *Joffre Margulius*, 25 ani, București, student;

b) Nu au fost eliberați și nu se știe nimic de soarta următorilor arestați cari sunt presupuși morți:

- 1/ *Margulius*, 70 ani, fost comerciant, avea cu el 175.000 lei;
- 2/ *Josepovici Harry*, 26 ani, funcționar comercial la mag. „Royal-Shoe”;
- 3/ *Ițicovici Ițic*, 27 ani, funcționar la mag. „Zimmer”;
- 4/ *Sternberg*, cafegiu, invalid de război;
- 5/ *Carol Blum*;

c) Cei eliberați zac bolnavi și înfricoșați, nu au curajul să povestească toate brutalitățile, torturile și scenele de groază văzute sau trăite.

Vă rugăm să binevoiți a aprecia deosebita gravitate a acestor fapte dispunând o anchetă severă care:

- 1/ Să încerce salvarea – dacă se mai poate – a celor dispăruți.
- 2/ Să stabilească vinovățiile.
- 3/ Să restituie păgubașilor bunurile de cari au fost spoliați.

II. De asemenea, referindu-ne la memoriul nostru no. 2015 din 25 noiembrie a.c. avem onoare a vă informa că nici până astăzi nu au fost restituite bunurile Cultului și Comunității rechiziționate și confiscate¹⁵⁴.

Din această cauză, Comunitatea Evreilor din Ploiești nu funcționează, fiind virtual desființată. O populațiune care numără cca. 5.000 de suflete este lipsită de conducere, de școli, de cult și de asistență socială, tocmai acum când împrejurările creează mai multe nevoi ca oricând.

Vă rugăm să binevoiți a dispune restituirea imediată a imobilelor rechiziționate și a bunurilor confiscate (odoare sfinte, mobilier, arhiva, casa de bani, 50.000 kg lemne pentru săraci, 2 lăzi îmbrăcăminte pentru săraci.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

[nesemnăt]

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI .

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 34.

1940, decembrie 3. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se aduce la cunoștință că în orașul Făgăraș toți comercianții evrei au fost obligați să predea avutul lor mișcării legionare. Întrucât asemenea fapte s-au petrecut și în multe alte orașe, se cere adoptarea de măsuri pentru restituirea bunurilor jefuite, pentru restabilirea ordinii publice.

Redactat pe baza scris. Com din
Făgăraș no. 41 din 26.XI.1940
înreg. la noi sub nr. 212 din 2
decembrie 1940.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință faptul că în orașul Făgăraș toți comercianții evrei au fost obligați a preda avutul lor Mișcării Legionare.

Prin amenințări și violențe s-au obținut de la toți contracte de vânzare semnate în alb.

Prăvăliile evreiești sunt închise și poartă afișe cu inscripția: „Această prăvălie se va deschide luni sub conducere legionară”.

Întrucât fapte de felul acesta s-au petrecut la Turnu-Măgurele, Corabia, Caracal, Orăștie, Brașov etc. (aduse la cunoștința Domniei Voastre cu memoriile no. 432, 440, 464, 489) și cum suntem informați că s-au repetat sau sunt în pregătire la Călărași, Oltenița, Diciosânmartin, Turda etc., avem onoarea a vă ruga să binevoiți a ordona pe de o parte măsuri pentru restabilirea în drepturi a celor spoliați de avutul lor, iar pe de altă parte pentru a preveni generalizarea lor.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp.

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 35.

1940, decembrie 3. F.U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la situația populației evreiești din Orăștie. Se arată cazurile de jefuire a evreilor din localitate de către legionari și se cere luarea de măsuri pentru restabilirea în drepturi a celor spoliați de avutul lor și de îndreptare a ordinii publice, turburată prin mijloace ilegale.

Redactat pe baza scris. Uniunii Com. Evreiești de Rit Occidental din Ardeal și Banat, Timișoara din 27.XI.1940 înreg. la noi sub no. 205 în 28.XI.1940.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Cu referire la memoriul nostru no. 464 din 18 noiembrie a.c., privitor la situațiunea populației evreiești din Orăștie, avem onoare a vă comunica următoarele:

Ca urmare a ordinului de cercetări, ce ați binevoit a da, dl. Prefect al Județului Hunedoara s-a deplasat la Orăștie în ziua de 25 noiembrie a.c., unde:

a) A dispus ca animalele și păsările ridicate de legionari să fie plătite.
b) A constatat că din 14 negustori evrei câți erau în Orăștie, 8 lichidaseră comerțul vânzând avutul pe prețuri derizorii, iar magazinele au fost redeschise. Pe ceilalți 6 i-a notat într-un proces-verbal că au făgăduit să lichideze; prăvăliile lor continuă să fie închise. Unuia singur – un depozitar de lemne – i-a îngăduit să continue comerțul.

c) Nu a răspuns întrebărilor îngrijorate ale populațiunii evreiești dacă s-a revenit asupra măsurii de evacuare a locuințelor până în 15 zile.

În acest fel situațiunea se menține tot atât de îngrijorătoare pentru populațiunea evreiască din Orăștie, astfel că ne îngăduim a vă ruga ca pe baza raportului de anchetă ce între timp probabil că a sosit, să binevoiți a dispune măsurile de restabilire în drepturi a celor spoliați de avutul lor și de îndreptare a ordinii publice tulburată prin ordine și mijloace ilegale.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 36.

1940, decembrie 4. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la situația locuitorilor evrei din orașul Panciu, care, în urma cutremurului din noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1940, au rămas fără adăpost. O parte dintre ei s-a așezat în orașul Focșani. Autoritățile locale, însă, nu îngăduie rămânerea în oraș decât a celor născuți în județ. Se cere autorizarea rămânării în Focșani a tuturor refugiaților din Panciu, indiferent de locul de origine.

4.XII. Redactat pe baza referatului din 3 decembrie 1940 a d-lor avocat C. Mușat și av. Bacalu.

4.XII. Predat de dl. dr. Filderman d-lui dir. Măcelaru.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Pe urma cutremurului de pământ din noaptea de 9-10 noiembrie a.c., întreaga populație a orașului Panciu a rămas fără adăpost și a evacuat orașul, așezându-se sinistrații care pe unde a apucat.

Populația Panciului cuprindea și cca. 500 evrei dintre cari 200 s-au așezat la Focșani. Autoritățile locale însă nu îngăduie rămânerea în oraș decât a celor născuți în județ.

Avem onoare a supune aprecierii Dvs. situația acestor oameni, rămași fără adăpost, mulți chiar fără existență, cu agoniseala distrusă și unii loviți de doliuri dureroase. Vă rugăm să autorizați rămânerea la Focșani a tuturor refugiaților din Panciu, indiferent de locul de origină.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁵⁵.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI.

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 39.

1940, decembrie 4. U.C.E către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se revine asupra memoriului din 8 oct. 1940, în legătură cu internarea în lagărul de la Caracal a unor cetățeni evrei pașnici, cărora nu li se poate aduce nicio învinuire și care, totuși, nu au fost eliberați nici până la data de 4 decembrie. Se cere eliberarea lor imediată.

Redactat pe baza scris. Com. Evreilor din Vaslui din 24 noiembrie 1940 no. 534 și scris. d-nei Creuța Chirenman din Roman înreg. la noi sub. no. 1747 din 22 noiembrie a.c.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoare a reveni asupra memoriului nostru no. 1555 înregistrat sub no. 3174 din 8 octombrie 1940, aducându-vă la cunoștință faptul ca nici până acum nu au fost eliberați din lagărul de internare din Caracal, următorii:

Rabinul Șmil Schor din Focșani

Hahamul Arie Portigu

Ițic Denicenski

Lazăr Roedel

toți din Vaslui

Șmil Șmilovici

Lupu Bercu Șmilovici

L. Witenstein

Marcu Chirenman din Roman.

Toți cei de mai sus internați de peste 5 luni sunt oameni cumsecade, cetățeni pașnici cărora nu li se aduce nicio învinuire.

Întrucât toți sunt oameni nevoiași ale căror familii așteaptă cu nădejde eliberarea lor pentru a avea din nou existența;

întrucât mulți și-au văzut agoniseala distrusă de cutremur;

întrucât suntem în pragul iernii când nevoile și mizeriile nevoiașilor cresc;

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune eliberarea acestor internați.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A STATULUI.

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 40.

1940, decembrie 4. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la faptele grave petrecute în județul Neamț în ultimele zile ale lunii noiembrie. Poliția legionară a arestat și torturat pe președintele Comunității Evreilor; prin amenințări și violențe s-au confiscat sume de bani de la unii evrei din localitate. La Buhuși, Comunitatea Evreilor a fost silită să verse poliției legionare din Piatra Neamț 400.000 lei. La Tg. Neamț au fost, de asemenea, arestați și torturați un farmacist, numeroși comercianți, fiind apoi siliți să predea sume importante de bani în favoarea legionarilor. Se cere anchetarea cazurilor respective, restabilirea în drepturi a celor spoliați de bunurile lor, pedepsirea vinovaților.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

În județul Neamț s-au petrecut în ultimele zile ale lunii noiembrie a.c. fapte extrem de grave asupra cărora ne îngăduim a atrage în mod deosebit atențiunea domniei voastre.

I. *La Piatra-Neamț* a fost arestat în ziua de 22 noiembrie de către Poliția Legionară dl. dr. H. Fischer, președintele Comunității Evreilor, fapt pe care l-am relatat prin memoriul nostru no. 2032 din 25 noiembrie a.c.

Această arestare seamănă mai curând a răpire, întrucât victima a fost ridicată din stradă și zvârlită în mașina 157 PtN., condusă la Tg.-Neamț. Aci dl. dr. H. Fischer a fost bătut până aproape de schingiuire spre a fi determinat să semneze și să autentifice un act de vânzare al imobilului proprietatea sa din Tg. Neamț către dl. dr. Silviu Crăciunaș, șeful legionarilor din județ. Rezistența sufletească a victimei, cât și o piedică de ordin juridic (o stare de indiviziune a proprietății) au contribuit pentru ca actul să nu fie semnat. D-rul Fischer a continuat să fie reținut și maltratat împreună cu fiica sa – care între timp venise să se intereseze de soarta tatălui său – vreme de 4 zile după care a fost eliberat cu amenințarea că va fi omorât dacă va istorisi ceva din câte a pătit.

Rezultatul acestei arestări a fost că d-rul Fischer s-a văzut obligat a da:

1) O declarație prin care făgăduiește că va dărui imobilele sale din Tg. Neamț, Mișcării Legionare.

2) O declarație că nu a fost ridicat și ascuns, ci a lipsit din localitate în interes personal.

3) Prin amenințări și violențe s-au confiscat următoarele sume de bani sub formă de contribuții vărsate la Primăria Piatra-Neamț, fără vreo dovadă de primire:

a. Comunitatea Evreilor din Piatra Neamț..... Lei 626.500

b. Pincu Weinberg..... „ 150.000

- c. Samuel Marcus..... „ 100.000
- d. Şmil Herşcu.....„ 70.000
- e. Nicu Weissman
- f. Rosenbaum sume necunoscute
- g. Alţi evrei

II. *La Buhuşi* Comunitatea Evreilor a fost silită să verse Poliţiei Legionare din Piatra-Neamţ Lei 400.000.

III. *La Târgu-Neamţ* 1) Farmacistul Leon Stern, locotenent-colonel în rezervă, preşedintele Comunităţii Evreilor din Tg. Neamţ, a fost arestat de Poliţia Legionară în ziua de 20 noiembrie a.c. Dus la sediul legionar, a fost somat să depună suma de Lei 500.000 în numele Comunităţii. Neavând aceşti bani a fost bătut groaznic, cravaşat, i s-a smuls părul din cap, a fost tuns şi lovit cu maşina de tuns în cap. Apoi ameninţat cu moartea, s-a văzut silit a semna 2 acte de vânzare a imobilelor proprietatea Comunităţii către dl. dr. Silviu Crăciunaş. Aceste acte au fost autentificate în ziua de 21 noiembrie 1940 la Judecătoria Tg. Neamţ, cu procesele verbale 50.828 şi 829/940 (alăturate în copie) prevăzându-se o valoare de Lei 16.000 respectiv lei 20.000 – când în realitate valoarea lor reprezintă 4-500.000 lei. Nici preţul prevăzut în acte nu a fost achitat, pentru autentificare a plătit avocatului Emil Anton un onorariu de lei 500, iar pentru tuns a plătit lei 500.

2) Bernhard Froim, comerciant, fost director de bancă, arestat de Poliţia Legionară în ziua de 20 noiembrie 1940, a fost bătut şi torturat până a doua zi 21 noiembrie a.c. pentru a fi determinat să plătească o sumă de lei 300.000. Neavând aceşti bani şi pentru a scăpa de chinuri s-a văzut obligat a semna şi autentifica, fără a primi vreun ban, un act de vânzare al imobilului proprietatea sa, către dl. dr. Silviu Crăciunaş. În actul autentificat cu procesul verbal nr. 830 din 21 noiembrie a.c., către Judecătoria Mixtă Tg. Neamţ, (alăturat în copie), se prevede o valoare de Lei 40.000 – dar în realitate valoarea este de lei 250.000.

3) *Avram Goldenberg* comerciant a fost arestat şi maltrat groaznic de legionari şi de primarul comunei, Grigoraş Gherghiţă, pentru a fi determinat să verse o sumă de lei 300.000. Pentru a scăpa de chinuri a plătit suma de lei 120.000 fără a primi vreo dovadă şi s-a obligat printr-o scrisoare ca în termen de 15 zile să verse încă lei 180.000. Martor la plata sumei de mai sus a fost dl. căpitan Bostan din Vânătorii de Munte.

4) *Cerbu Solomon* agent de asigurare a fost găsit bolnav în pat de legionari cari prin ameninţări l-au silit să le verse suma de Lei 100.000, ce se aflau în casa de bani a Soc. „Dacia-România” al cărei agent este.

5) David Herşcovici, comerciant a fost maltratată şi silit să plătească suma de lei 50.000.

6) Buium Avram a fost crunt bătut şi silit să plătească suma de lei 20.000.

7) Avocat Comenester a fost silit să plătească ultimii bani din casă lei 50.000 – luându-i-se şi maşina de scris, rămânând muritor de foame.

La fel s-a procedat cu mulți alți locuitori evrei din Tg. Neamț de la cari s-a adunat suma de aproximativ lei 3-4.000.000.

Vă rugăm să binevoiti a dispune de urgență o anchetă severă care să stabilească realitatea faptelor expuse și să poată avea următoarele consecințe:

- a) Restabilirea în drepturi a celor spoliați de bunurile lor.
- b) Pedepsirea vinovaților.
- c) Măsuri preventive pentru ca asemenea fapte să nu se repete și să nu se generalizeze.

Primiți, vă rugăm, domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁵⁶.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

ANIC, fond DGP, dos. 258, f, 16 (original).

Vezi și Ancel, *Doc.*, vol. II, pp. 37-38.

95

1940, decembrie 7. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la arestarea unor membri ai Uniunii Comunităților Evreiești, care au distribuit ajutoare internaților din lagărul de la Caracal. Pe acest motiv au fost arestați și acuzați de activitate comunistă. Întrucât ei nu au săvârșit decât o faptă omenească de ajutorare a nevoiașilor, cu încuviințarea autorității, în cazul în care vor fi internați, se cere eliberarea lor.

Redactat pe baza scrisorii d-lui dr. Leopold Porn din Caracal.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

Uniunea Comunităților Evreiești, care, potrivit legii pentru regimul general al cultelor, are îndatorirea de a acorda asistență socială populațiunii evreiești din Vechiul Regat, a trimis suma de lei 50.000 pentru a se acorda ajutoare în bani, alimente și îmbrăcăminte internaților evrei din lagărul de la Caracal. Ajutorul acesta a fost distribuit de o comisiune formată din rabinul Schlefstein

și d-nii H. Barat, Schwalb, Falonică Aron și Gross, după prealabila autorizare dată de către dl. colonel comandant al lagărului.

După câțeva vreme, la 30 noiembrie, cei ce au activat în această comisiune de ajutorare, au fost arestați de către șeful Poliției locale, Zighianu, pe motiv că acțiunea lor caritabilă a fost o acțiune comunistă, iar suma distribuită ca ajutor a sosit pe cale suspectă. Arestații au fost reținuți timp de patru zile, fiind anchetați ca comuniști, iar secretarului Comunității i s-a cerut să predea „cifrul secret” pe care l-ar avea cu Uniunea Comunităților.

Președintele Comunității, dl. dr. Leopold Porn, reîntors după două luni de concentrare, nu s-a ocupat de această ajutorare, fiind obosit și totuși a fost adus de la Craiova și reținut și d-sa o zi arestat.

Întrucât cei arestați n-au săvârșit decât o faptă omenească de ajutorare a nevoiașilor, cu încuviințarea autorității, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a avea aceasta în vedere, în cazul în care – după cum suntem informați – se va cere internarea lor în lagăr.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 43.

96

1940, decembrie 8. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la devastarea de către legionari a sediului Cercului *Libertatea*, persoană juridică, din str. C.A. Rosetti nr. 5. Se arată rolul politic, cultural și social îndeplinit de cerc. Pe această bază, se cere luarea de măsuri ca funcționarea Cercului să nu fie stingherită; dacă totuși se crede că Cercul trebuie dizolvat, să se comunice hotărârea pentru a îndeplini formele legale.

DOMNULE GENERAL,

Cercul „Libertatea”, persoană juridică, str. C.A. Rosetti nr.5, întemeiat și prezidat de către subsemnatul dr. W. Filderman de la înființare timp de 26 de ani, a fost vizitat în noaptea de 11 octombrie 1940 de către Parchetul militar

care, neavând nicio imputare de făcut, a înaintat dosarul Parchetului civil care la 14 octombrie a clasat constatând că totul era în perfectă ordine și legalitate.

În noaptea de 2 decembrie Cercul a fost vizitat de către 15 legionari înarmați cu revolvere cari după ce au tăiat firele telefonice, au plecat ridicând niște hârtii și toate cheile.

În ziua de 3 decembrie au revenit cu un ordin de rechiziție, au ordonat membrilor și personalului să evacueze localul abandonând arhiva, mobilierul și biblioteca.

În ziua de 4 decembrie, legionarii au evacuat localul pe baza unui ordin al Prefecturii care *însă declara desființat contractul în curs, autoriza pe proprietar să închirieze localul cui vrea și interzicea funcționarea Cercului.*

În timpul războiului de întregire, Cercul a fost vizitat de către M.S. Regina Maria pentru a mulțumi Cercului care a trimis mii de pachete luptătorilor de pe front; care a organizat concerte al căror venit a fost împărțit Primăriei, Prefecturii și cantinelor locale cu aprobarea familiei luptătorilor și Crucii Roșii.

În anul 1938, Cercul a donat una sută mii lei pentru armată și a subscris 750.000 lei la Împrumutul Înzeestrării; 50.000 lei pentru efectele Poliției; 30.000 lei pentru Monumentul Eminescu etc.

De la întemeierea sa, Cercul a distribuit 12.000.000 lei ajutoare și subvenții.

Cercul plătește anual 1.000.000 lei C.A.M.; 1.320.000 lei salarii; 120.000 lei impozite pe salarii; 100.000 lei Asigurări Sociale; 290.000 lei lumină și apă etc.

Personalul Cercului se compune din 33 persoane dintre cari 19 creștini și 14 evrei.

Faptul că sub actualul regim, nici Parchetul militar, nici Parchetul civil n-au avut nicio imputare de făcut; faptul că Cercul îndeplinește un înalt rol social, faptul că distrugerea lui lasă pe drumuri 33 de familii și lipsește Statul și Comuna de venituri de milioane, precum și sute de familii nevoiașe de ajutoare lunare, îi dau – nădăjduim – dreptul la înalta ocrotire a Domniei Voastre.

De aceea vă rugăm respectuos să binevoiți a dispune ca funcționarea Cercului să nu mai fie stingherită, iar dacă în înțelepciunea Domniei Voastre, credeți că Cercul trebuie să fie dizolvat, vă rugăm să binevoiți a face să ni se comunice această hotărâre pentru a îndeplini formele legale.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

ANIC, fond M.I., dos. 2/1940, filele 83-84.

1940, decembrie 9. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președinte al Consiliului de Miniștri. Se răspunde la rezoluția conducătorului statului, pusă pe memoriul din 26 noiembrie 1940, privind prezentarea cazurilor concrete cu nume, adrese și daune suferite de către evrei din partea legionarilor. Este prezentat un rezumat al celor petrecute în 39 de localități din țară. Conform rezoluției conducătorului statului, Ministerul de Interne, împreună cu un legionar din forul legionar, urma să cerceteze toate cazurile semnalate. Rezoluția este inclusă în notă.

Depus Reg. Gen. în plic pt. col. Elefterescu.

Dl. col. Elefterescu comunică d-lui dr. Filderman că memoriul a fost examinat de dl. General și transmis d-lui Ministru Gral. Petrovicescu.

DOMNULE GENERAL,

Ca urmare la adresa noastră nr. 503 din 26 noiembrie, prin care solicitam o audiență, și la invitația telefonică transmisă de către domnul locot. col. Elefterescu de a vă supune cazurile cu nume, adrese și daunele suferite¹⁵⁷, avem onoare a vă depune aici alăturat un palid rezumat al celor petrecute în 39 localități din țară¹⁵⁸.

Zicem palid rezumat fiindcă nu posedăm amănunte:

a/ Nici din localitățile de unde *întreaga populație evreiască a fost evacuată după ce i s-au răpit bunurile*.

b/ nici din alte localități unde conducerea Comunităților a fost arestată și maltrată sau de unde nimeni nu poate părăsi orașul fără învoială scrisă așa că cei ce vin ne povestesc lucruri zguduitoare, dar ne imploră să nu le comunicăm căci riscă să fie asasinați:

c/ nici din localitățile mai mari și nici chiar din București unde cei ce au suferit sau cărora li s-au luat bunuri, bani sau bijuterii, însumând zeci de milioane, ne imploră să nu le spunem numele căci se tem de represalii.

Un comunicat oficial publicat la 24 octombrie a.c. prin care se declară inexacte trei din cele circa 30 de fapte enumerate în memoriul nostru no. 333 din 16 octombrie 1940 a avut darul să încurajeze pe agresori și să înspăimânte victimele¹⁵⁹.

Cu titlu de exemplu precizăm că locuitorii orașului Orăștie au fost convocați de dl. Prefect al Județului, care le-a cerut să comunice numele

celor ce s-au adresat nouă cu reclamații și le-a cerut să declare în scris că nu s-au plâns de nimic.

De asemeni la Piatra-Neamț unde Domnul Prefect a tolerat faptele reclamate a trimis pe avocatul Fischer însoțit de un domn comisar să ceară evreilor declarații de... mulțumire.

Unii, de frică au dat declarații. Alții au refuzat.

Cu convingerea că faptul că populația evreiască a executat fără șovăire recomandările ce ne-ați făcut verbal cât și prin rezoluțiunea ce ni s-a comunicat prin adresa nr. 44 C.C. din 18 septembrie 1940¹⁶⁰ le dă dreptul la ocrotirea făgăduită prin această adresă, vă supunem alăturatul tablou, având neclintita nădejde că cuvântul Domniei Voastre va fi respectat pentru prestigiul Mișcării Legionare și pentru binele Țării.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁶¹.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTELE C.M.

Ancel, Doc. vol. II, pp. 48-73.

ANEXA

I. BUCUREȘTI

A. MORȚI ÎN ÎMPREJURĂRI NECUNOSCUTE

1) *Lucian Rosen*, din Cal. Călărași nr. 39 A, în vârstă de 15 ani, a fost arestat la 2.XI.1940 de Poliția Legionară. Cadavrul său a fost predat, după două zile, străpuns de gloanțe, familiei, de către Morgă, unde fusese trimis de către Parchet, care a încunoștințat pe tatăl copilului.

2) *Solomon Klein*, din Cal. Văcărești nr. 82, în vârstă de 58 ani, a fost arestat de Poliția Legionară, la 22.XI.1940. Cadavrul său a fost restituit familiei, după două zile, de către Morga Institutului Medico-legal, cu indicațiunea că s-ar fi aruncat de pe fereastră de la etajul al III-lea al imobilului Prefecturii Poliției Capitalei.

În momentul arestării avea cu sine suma de lei 1.500.000, destinați plății unor creanțe ale creditorilor săi germani, sumă care până azi nu a fost restituită.

3) *Teodor Gerber*, din str. Traian nr. 85, în vârstă de 16 ani, a fost arestat de Poliția Legionară la 21.XI.1940. Eliberat a doua zi, a fost

rearestat la 23 noiembrie a.c., iar cadavrul său a fost predat părinților de către morga Institutului Medico-legal, la 25 noiembrie a.c.

B. TEMPLE DĂUNATE SAU OCUPATE

- 1) Templul Coral, str. Sf. Vineri nr. 13
- 2) Templul Fraterna, str. Mămulari nr. 10 lovite cu pietre de 17 noiembrie 1940
- 3) *Templul Unirea Sfântă*, str. Mămulari nr. 3
- 4) *Templul Baron de Hirsch*, str. Bradului nr. 59 pagube: lei 340.000
- 5) *Sinagoga Mare*, str. M. Beck nr. 11
- 6) *Templul Ronetti Roman*, str. Antim nr. 3, ocupat (de Mișcarea Legionară de la 8 .XI. 1940)

C. ȘCOLI ȘI INSTITUȚIUNI OBȘTEȘTI SECHESTRATE

- 1) *Imobilul Comunității Israelitilor de rit spaniol*, str. Negru Vodă nr. 3, Birourile Comunității, locuința Șefului-Rabin, Conservatorul de Muzică și numeroase locuințe particulare, ocupate de la 29 octombrie a.c. de către Mișcarea Legionară.
- 2) *Școala de Fete și Cantina Comunității Evreilor de rit spaniol*, Fundătura Negru Vodă nr. 3, ocupate de la 29 octombrie 1940, de către Mișcarea Legionară.
- 3) *Școala și Templul Ronetti Roman*, str. Antim nr. 3, ocupată de la 8 noiembrie 1940 de către Comandamentul Legionar al evacuațiilor din Bucovina de Nord.
- 4) *Liceul Teoretic particular Dir. Arno Kahan*, Cal. Moșilor nr. 128, ocupat de către Mișcarea Legionară.
- 5) *Școala Instrucțiunea Goldfarb*, str. Poetul Cerna nr. 1.
- 6) *Căminul Studenților Evrei, Fundațiunea Mina și Aron Schuller*, str. Sf. Ioan Nou nr. 45, ocupat de către studenții creștini refugiați.
- 7) *Asociațiunea „Unirea” a Titraților Evrei*, str. Armenească nr. 25, fondată acum 30 ani. Localul ocupat, mobilierul, biblioteca compusă din circa 2.500 (două mii cinci sute) volume și arhiva, sechestrate de la 15 noiembrie 1940 , de către Ajutorul Legionar.
- 8) *Cercul Union*, str. Armenească nr. 25, localul ocupat de către Ajutorul Legionar, mobilierul sechestrat sub amenințarea revolverelor, de la 15 noiembrie 1940.
- 9) *Cercul Cultural Sephard*, Cal. Călărași nr. 22, localul, mobilierul și arhiva sechestrate.
- 10) *Cercul Familiar „Mutualitatea”*, str. Spătarului nr. 15, localul ocupat de către Ajutorul Legionar, mobilierul, arhiva, biblioteca compusă din câteva mii de volume, sechestrate.

11) *Cercul „Libertatea”, str. C.A. Rosetti nr. 7* – fundat acum 26 ani – a fost ocupat de Mișcarea Legionară, apoi liberat de aceasta, dar cu ordinul de a nu se mai adăposti Cercul, întrucât urmează a fi dizolvat.

D. ARESTĂRI, MALTRATĂRI, SCHINGUIURI

1) *Dr. C. Cucuș, Calea Rahovei nr. 36*, medic plutonier în rezervă. Ascultând apelul radiodifuzat pentru asistența medicală a sinistraților din blocul Carlton, s-a prezentat imediat la Centrul Medical, pentru a lucra între orele 2-4 dimineața – fiind repartizat de dl. dr. Găină la 11 noiembrie 1940. Revenit la șantier la ora 1 jum. noaptea, a fost sfătuit de medicul legionar dr. Ruptureanu să plece. Îndată după aceasta, același dr. Ruptureanu, împreună cu câțiva legionari, au tăbărât asupra d-rului Cucuș, ducându-l în pumni până la Prefectura Poliției. Aci a fost condus la etajul V, unde 8 tineri legionari i-au aplicat 25 lovituri cu vâna de bou peste fese, spate, cap și mâini, pe motivul că a spionat șantierul Carlton.

2) *Doctor S.I. Aronovici, str. Vultur nr. 131*, a fost ridicat la 19 noiembrie a.c. de Poliția Legionară și dus la Prefectura Poliției Capitalei, unde, pe motiv că ar fi scuipat un legionar, a fost întins cu fața pe ciment și bătut cu violență pe fese și pe palmele mâinilor, având astăzi numeroase echimoze. După bătaie i s-a tăiat părul cu foarfeca, lăsându-i-se niște linii deasupra capului și a fost obligat a merge așa, cu capul gol, acasă.

3) *Bucă Weiss, str. Negru Vodă nr. 2*, a fost arestat de Poliția Legionară și condus la Prefectură, unde a fost reținut și bătut trei zile, de la 25 la 27 noiembrie 1940, pe motiv că autorizația de funcționare a fabricii sale de mezaturi ar fi prea veche. În tot timpul deținerii a fost bătut cumplit cam în felul următor: a fost întins cu fața în jos pe o masă, a fost bătut cu vâna de bou și obligat să numere loviturile până la 20. La cea din urmă lovitură i s-a spus că a greșit intenționat numărătoarea și i s-au dat din nou alte 60 lovituri, iar apoi bătut la tălpi până s-a învinețit. A doua zi bătaia s-a repetat cu aceleași amănunte, a treia zi a fost bătut cu scânduri și cu sticla în cap până ce a fost umplut cu sânge, a fost obligat apoi să-și spele singur cămașa înroșită de sânge.

4) *Croitoru Isac, zugrav, str. Siminoc nr. 4*, a fost arestat de Poliția Legionară, din casă, în noaptea de 17 noiembrie 1940, dus întâi la Circumscripția a 13-a, apoi la Prefectura Poliției Capitalei. Conducătorul cazierului judiciar și social unde nu i s-a găsit nicio fișă. Totuși a fost reținut 7 zile, în care timp: a fost bătut – întins pe ciment cu fața în jos – și lovit cu vâna de bou, cu ranga de fier și cauciuc de gardian; a fost băgat în etuvă și s-a dat drumul la aburi; în fiecare zi a fost obligat să mănânce săpun, care i se băga pe gât cu vâna de bou; năvălindu-i sângele pe nas și pe gură și înroșind cimentul și mâna aceuia ce-l chinuia, a fost silit să le lingă. Între cei ce l-au maltratat, a reținut un singur nume: Păunescu. A fost salvat

când a fost predat d-lui comisar Borcea din Poliția de Stat, care găsindu-l complet nevinovat, l-a eliberat.

5) *Luri Goldstein*, student în medicină, Calea Dudești nr. 29. Ridicat din casă în ziua de 8 noiembrie la orele 8 dimineața, a fost dus la un sediu legionar din str. Traian nr. 1. Aci, după o primă bătaie, s-a format un convoi de circa 100 evrei care au fost conduși la sediul legionar din str. Roma nr. 32. Aici toți au fost bătuți și torturați – fără niciun motiv și fără vreo învinuire – până seara când au fost eliberați. A zăcut în Spitalul „Iubirea de Oameni” de la 13-21 noiembrie 1940, cu diagnosticul: echimoze și plăgi contuze pe ambele fese.

6) *Marcus Solomon*, încasator la soc. „Unirea”, str. Udricani nr. 8. Cu prilejul sechestrării localului Asociațiunii Titrăților Evrei „Unirea”, în zilele de 15 și 16 noiembrie, a fost bătut și torturat de către legionarii care executau operațiunea evacuării. La 17 noiembrie, s-a prezentat la Spitalul „Iubirea de Oameni”, unde i s-a pus diagnosticul: plagă tăiată în regiunea parietală dreaptă.

7) *Marcus David*, negustor ambulant, str. Foișor nr. 63. Ridicat la 8 noiembrie 1940 de Poliția Legionară pe motiv că autorizația sa nu ar fi valabilă, a fost condus întâi la Primăria Sect. III Albastru, în beciurile căreia a stat închis cu încă vreo treizeci evrei. Apoi au fost transportați cu toții la Prefectura Poliției Capitalei, unde au fost bătuți unul câte unul. Marcus David a fost dezbrăcat, pus cu capul între picioare, atât cât încheieturile permit această poziție, și bătut cu vâna de bou până ce a căzut în nesimțire. A zăcut în spitalul „Caritas” de la 7-13 noiembrie cu diagnosticul: plăgi contuze cu echimoze pe ambele fese, pe partea dorsală dreaptă a toracelui; greutate în respirație și dureri la hemitoracele stâng.

8) *Fruchtman Marcu*, electrician, Parcul Mica str. A nr. 12. A fost arestat la 8 noiembrie 1940, orele 7 jum. seara, pe str. Carol, de către 7 legionari, care ducându-l la Prefectura Poliției Capitalei, l-au bătut atât de crunt încât a zăcut în Spitalul „Caritas” de la 10-14 noiembrie, cu diagnosticul: abces în regiunea posterioară a antebrațului drept deschis spontan, excoriații ale gambelor, echimoze ale feselor și coapselor.

9) *Moise Schweitzer*, tipograf, Parcul Beridei, str. G nr. 1. A fost ridicat de Poliția Legionară la 7 noiembrie 1940, dus la Prefectura Poliției Capitalei, unde a fost bătut crunt și apoi eliberat. Din cauza maltratării suferite, a zăcut în Spitalul „Iubirea de Oameni” de la 8-13 noiembrie, cu diagnosticul: echimoze și plăgi contuze în regiunile fesiere – fața dorsală a coapselor și gambelor – pe ambele membre superioare și la nivelul arcadei orbitale.

10) *Iosef Bercovici*, comerciant de cereale, Câmpul Moșilor nr. 24. A fost ridicat în seara de 6 noiembrie 1940 orele 21, în momentul când cobora din tramvai, pe calea Moșilor, de către un grup de legionari care l-au condus la sediul din str. Roma. Aci a fost bătut și torturat până ce i-a fost spart capul

și i s-au inflamțat ochii. După aceea a fost condus la Prefectura Poliției Capitalei, unde a fost reținut 5 zile și bătut în fiecare zi. Pansat întâi de către medicul Prefecturii, după eliberare a fost internat în Spitalul „Iubirea de Oameni” unde a zăcut de la 11-21 noiembrie cu diagnosticul contuzii pe fese și regiunea dorsală a coapselor, echimoze palpebrale.

11) *Betty Schwartz*, funcționară, Bd. Mărășești nr. 93. Arestată de Poliția Legionară la 2 noiembrie, a fost bătută crunt, încât a zăcut în Spitalul „Caritas” de la 4-11 noiembrie, cu echimoze ale membrelor, regiunii fesiere, ale regiunii malare și palpebrale stângi.

12) *Offel Marcus*, str. General Florescu nr. 8, arestat de Poliția Legionară în ziua de 24 noiembrie 1940 și bătut crunt, a fost adus la Spitalul „Iubirea de Oameni”, unde s-au constatat: contuzii la regiunea nazală și entorsă a labei piciorului drept.

13) *Jean Iscovescu*, copil de 16 ani, Calea Dudești nr. 215. A fost ridicat în noaptea de 9 noiembrie 1940 de la domiciliul părinților de către Poliția Legionară, care l-a reținut timp de 10 zile, bătut și maltratată în fiecare zi pentru a declara că este comunist.

14) *Avocat Leopold Filderman*, str. Maria Rosetti nr. 36, arestat de Poliția Legionară, a fost grav bătut, dezbrăcat în pielea goală și pus să danseze într-un picior. Cum îi lipsește un rinichi, a crezut că declarând aceasta va fi scutit de bătaie. S-a înșelat. A fost bătut de preferință pe rinichiul rămas.

15) *Inginerul Leon Filderman*, str. Maria Rosetti nr. 36, fratele celui de mai sus, arestat odată cu acesta, a fost atât de groaznic bătut încât medicul său – creștin – când l-a văzut după eliberare, a izbucnit în plâns. Suferind de stomac și intestine a săvârșit aceeași imprudență ca și fratele său, declarând acest lucru. A fost bătut cu predilecție pe stomac.

16) *Sam Tarter*, comerciant de cherestea, str. Tache Ionescu nr. 1. Convocat la Primăria Sect. III Albastru, a fost grav bătut pe tot corpul și pe cap. Se află și azi grav bolnav. După bătaie a fost pus să spele sângele ce-i curgea pe corp și liberat după ce a subscris suma de Lei 10.000 pentru Ajutorul Legionar.

17) *Leon Livadaru*, comerciant din str. Triumfului nr. 15. A făcut războiul. A fost ridicat din stradă, pe Calea Dudești, în seara de 7 noiembrie de un grup de legionari care l-au condus cu mașina la un sediu pe lângă Foișorul de Foc, unde a primit, fără niciun motiv și fără vreo învinuire, o primă bătaie, apoi a fost condus la sediul legionar din str. Roma nr. 32 într-o sală de tortură unde se mai aflau circa 100 evrei ce erau încontinuu bătuți. A fost ținut timp de 27 ore, până la 9 noiembrie ora 10 seara, în permanență într-o singură poziție și anume în picioare cu fața la perete și din când în când primea lovituri. După aceea a fost eliberat.

18) *Simon Bick*, comerciant, str. Ceauș Radu nr. 2. Cu prilejul unei percheziții ce i s-a făcut la 18 octombrie sub pretextul căutării de alimente,

de către o echipă legionară, i s-au ridicat din casă: 1.275.000 Lei; 1 și jum. Liră sterlină; 350 franci francezi; diverse monede metalice străine; o sută acțiuni „Letea”; o cutie cu bijuterii de valoare; un brevet de decorație, extractul de înregistrare a firmei; o ladă cu 25 kg zahăr, 2 saci cu aproximativ 140 kg făină.

După percheziție a fost condus la Prefectura Poliției Capitalei, unde a fost reținut până în seara de 20 octombrie, în care timp a fost bătut și chinuit groaznic, pentru a răspunde:

- a) Unde a îngropat 25.000 lire sterline
- b) Din ce organizație comunistă face parte
- c) De ce a ofensat doi legionari, făcându-i bețivi.

În timpul cercetărilor a fost chinuit în fel și chip, ținut cu capul în jos și picioarele în sus și bătut atât de crunt încât la examinarea medicală făcută de dl. dr. Vasile Budu în ziua de 21 octombrie, prezenta: echimoze violacee ale ambelor orbite și a regiunii faciale și temporale stângi; contuzii și echimoze multiple pe ambele brațe și antebrațe și pe articulația metacarpiană. Contuzie și echimoză întinsă a regiunii scapulohumerală dorsală stângă, membrele inferioare echimozate, articulațiile și gambele cu echimoze multiple, picior propriu-zis, tumefiat. Toate leziunile, echimozele, tumefieri și edeme sunt cauzate prin lovire cu un corp contondent.

La Prefectura Poliției i s-au mai confiscat lei 25.000 ce îi avea asupra sa.

A doua zi s-au restituit soției următoarele obiecte din cele confiscate: 1 piepten, 1 creion, o cravată, carnetul de identitate și livretul militar.

19) *Simon Gredinger*, comerciant, domiciliat în Parcul Zamfirescu 24. A făcut campania 1916-1918. A fost atras într-o cursă în ziua de 5 decembrie a.c., când i s-a comunicat de către un client al său, Gheorghe Buhăescu, din Gura Oborului, să vină la ora 17.30 cu niște mărfuri comandate, în valoare de circa 9.000 lei. Prezentându-se la ora fixată, a fost luat în primire de trei legionari care l-au urcat într-o mașină și l-au dus la un sediu din str. Cercului 1 bis.

Aci, după ce l-au bătut și i-au confiscat o sumă de lei 12.000, precum și biletul de identitate, i-au reținut mărfurile și l-au pus în libertate.

E. SUPRIMAREA APEI LA INSTITUȚIUNI EVREIEȘTI

În ziua de 5 decembrie a.c., din ordinul Uzinelor Comunale București, s-a suprimat apa la Spitalul „Caritas” – „Noua Maternitate” și la unele școli evreiești, pe motiv că nu s-au instalat brășamente de incendiu.

Subliniem că Spitalul „Caritas” adăpostește peste 150 de bolnavi care sunt lipsiți de apă pentru tratamente, operații și igienă și care zac în frig pentru că nu poate fi alimentat caloriferul.

Precizăm că nici școlile și spitalele de Stat nu și-au instalat toate brășamentele de incendiu și totuși sunt lăsate să funcționeze (de

exemplu: Spitalul Colțea, Spitalul de Copii str. Grigore Alexandrescu, Spitalul Filantropia are numai la trei servicii, Școala primară Lucaci, Școala primară nr. 13, C. Poenărescu din str. Justiției nr. 65 și aproape toate școlile primare de Stat.)

F. LOCUINȚE PARTICULARE EVACUATE CU SAU FĂRĂ SECHESTRAREA BUNURILOR

1) *Eva I. Goldemberg*, domiciliată în București, aleea Modrogan nr. 9, a fost evacuată din imobilul de la adresa de mai sus – în lipsa sa de acasă.

Imobilul a fost ocupat în întregime pentru cartiruire de refugiați și nu s-a lăsat proprietarei nicio încăpere pentru folosința ei și a fiului său.

Mobilierul, vesela, argintăria și vestmintele au rămas sechestrate, neîngăduindu-se proprietarei să ridice vreun obiect.

2) *I. Abramovici*, proprietarul imobilului din Bd. Maria Rosetti nr. 60, împreună cu toți chiriașii imobilului, au fost invitați în seara zilei de 7 decembrie la *Poliția de Speculă* a Primăriei Sect. III Albastru din Calea Rahovei, unde au fost bătuți și obligați să semneze că reziliază de bună voie contractele de închiriere.

A doua zi, *duminică 8 decembrie*, au fost obligați să evacueze, fără a li se acorda câteva zile ca să-și caute un adăpost.

Au fost astfel evacuate familiile:

- 3) Halpern
- 4) Hofer
- 5) Iancovici
- 6) Grünfeld
- 7) Melun
- 8) Singer

În locul celor evacuați, s-au instalat diverse locuințe particulare.

G. RECHIZIȚII MILITARE DE ȘCOLI, TEMPLE ȘI IMOBILE ALE COMUNITĂȚII

La 6 decembrie o comisiune formată din doi domni ofițeri și un agent de poliție au vizitat birourile Comunității din Calea Dudești nr. 24, Școala de Meserii „Ciocanul”, Școala „Instrucțiunea” care adăpostește și o sinagogă, notând încăperile pentru a fi rechiziționate pentru încartiruirii de trupe.

La 11 decembrie, ora 2 d.a., s-a prezentat la Școala „Instrucțiunea” Goldfarb, din str. Poetul Cerna nr. 1, o comisiune formată din trei ofițeri împreună cu Chestorul Circ. XIII, care pe baza ordinului Ministerului de Interne nr. 1445 din 11 decembrie 1940 și al *Oficiului de închiriere de pe lângă Primăria Municipiului București nr. 673/940*, au rechiziționat imobilul la dispoziția *Liceului Militar Muzical din Șos. Jianu nr. 4*.

În aceeași zi, la ora 4 d.a., au început a veni camioane încărcate cu paturi și mobilier pentru ocuparea clădirii.

Școala Ronetti Roman, str. Antim nr. 13, rechiziționată de Poliția Legionară.

H. SUPRIMAREA PRESEI EVREIEȘTI

În zilele de 10 și 11 decembrie, au primit adresa de suprimare din partea Direcțiunii Cenzurii următoarele ziare:

- 1) „*Curierul Israelit*”
- 2) „*Renașterea Noastră*”
- 3) „*Ecoul Evreiesc*”
- 4) „*Cuvântul Evreiesc*”

II. PLOIEȘTI

A. MORȚI ȘI PRESUPUȘI MORȚI ÎN ÎMPREJURĂRI NECUNOSCUTE

1)	David Friedman	Rabin	42 ani	str. Municipală nr. 4
2)	Max Mendel Ștrul	Frizer	19 ani	str. Malul Roșu nr. 42
3)	Smil Smilovici	Ambulant	49 ani	Domiciliu necunoscut
4)	Iosif Avram	Student	25 ani	str. G. Spirescu nr. 5
5)	Mendel Mayer	Dentist	20 ani	str. Rudului nr. 72
6)	Joffre Margulius	Student	25 ani	BUCUREȘTI
7)	Margulius	Comerciant	70 ani	avea cu el 175.000 lei
8)	Iosepovici Harry	Funcționar	26 ani	magazinul „Royal Shoe”
9)	Ițicovici Ițic	Funcționar	27 ani	magazinul „Zimmer”
10)	Steinberg	Cafegiu		Invalid de război
11)	Carol Blum	Presupus mort în urma maltratărilor din primele zile ale arestării		

Toți au fost arestați, împreună cu alți circa 50 evrei – majoritatea ridicați din Sinagogă în timpul oficierei serviciului divin în ziua de 10 noiembrie a.c.

La 14 noiembrie, dl. Horia Sima, vice-președinte al Consiliului de Miniștri, însoțit de dl. A. Ghyca, Directorul General al Siguranței Statului, au fost la Ploiești, unde, după cercetări, au dat ordin de eliberare, pe care Poliția Legionară a refuzat să-l execute.

La 27 noiembrie s-a dispus din nou eliberarea lor, dar înainte de a se începe această operațiune, cei de mai sus au fost ridicați și conduși în direcții necunoscute.

La 28 și 29 noiembrie, cadavrele primilor șase, străpunse de numeroase gloanțe (rabinul Friedman a fost împușcat în creștetul capului de sus în jos) au fost adunate de prin județ la Legiunea de Jandarmi Prahova, la Morga

orașului Ploiești și la Spitalul „Schuller”, de unde au fost predate familiilor spre înhumare; despre ceilalți nu se știe nimic, așa că se presupune că sunt morți și ei.

B. ARESTĂRI. MALTRATĂRI.

- 1) *Lonny Kauffman*
- 2) *Simhas*
- 3) *Neuman*
- 4) *I. Habat*
- 5) *Nicu Perlmutter*
- 6) *Marcel Weissman*
- 7) *Moscovici Papagal*
- 8) *Frații Spinner*
- 9) *Fruchter*
- 10) *Herșcu Leibovici cu soția*
- 11) *D-na Smilovici cu copiii*
- 12) *Lövensohn*
- 13) *Aladjem*
- 14) *Davidsohn*
- 15) *Sol Schwartz*
- 16) *Victor Victor*
- 17) *Soliman jr.*
- 18) *Ștrul Psalt*
- 19) *Iosub Iosefsohn*
- 20) *Strauch*
- 21) *Sechter Sr.*
- 22) *Friedman Sr.*
- 23) *Leon Leibovici*
- 24) *Landman*

Toți cei de mai sus, împreună cu alții ale căror nume nu sunt încă cunoscute, au stat arestați – ridicați din stradă și din Sinagogă – de la 10 noiembrie a.c. până la 28 noiembrie a.c., fără a li se aduce vreo învinuire. În tot acest timp au fost bătuți și torturați în așa chip încât acum zac bolnavi în pat și, înfricoșați, nu au curajul să povestească sau să reclame ororile pe care le-au văzut și trăit.

C. TEMPLE ȘI ȘCOLI DĂRÂMATE ȘI ODOARE SFINTE PÂNGĂRITE

- 1) *Templul cel Mare, Str. Ștefan Greceanu*
- 2) *Templul Spaniol, Str. Vlad Țepeș*
- 3) *Școala „Luca Moise”, Str. Basarabilor*

Dărâmarea acestor lăcașuri de cult și cultură a început în ziua de 17 noiembrie a.c. de către echipe legionare. Mobilierul, odoarele sfinte, sulurile legii au fost azvârlite în curți și în stradă și apoi transportate spre o destinație necunoscută. Pentru ultimele operațiuni de dărâmare, au fost întrebuințați evrei (negustori, profesori, medici etc.) rechiziționați pentru muncă printr-o ordonanță a d-lui Prefect al Județului Prahova.

D. BUNURI ALE CULTULUI ȘI COMUNITĂȚII CONFISCATE

- 1) *Imobilul Comunității, str. Vlad Țepeș*
- 2) *Mobilierul, arhiva, casa de bani aparținând Comunității*
- 3) *Mobilierul, odoarele sfinte aflate în Templele și școala dărâmată.*
- 4) *50.000 kg lemne, destinate ajutorării populației nevoiașe în timpul iernii (au fost blocate și apoi restituite).*
- 5) *2 lăzi cu îmbrăcăminte, de asemenea destinate ajutorării populației.*

Legionarii au refuzat să execute ordinele date de dl. Prefect al Județului, dl. primar al orașului și dl. Chestor al Poliției de a restitui Comunității bunurile mobile.

E. RECHIZIȚII PENTRU MUNCA

Prin ordonanța din 21 noiembrie a.c., dată de dl. Prefect al Județului Prahova, au fost obligați toți evreii, indiferent de pozițiune socială sau vârstă, să muncească la dărâmări și reconstrucții. Doctorii P. Emanuel, Președintele Comunității, Brezis, Coniver, negustori, profesori etc. au fost ridicați de la ocupațiunile lor și obligați la munci grele de dărâmare și de cărat moloz în fața cofetăriei Anghelescu și la Templele din str. Ștefan Greceanu și Vlad Țepeș. O echipă a fost trimisă la Văleni.

F. DESFIINȚAREA CIMITIRULUI

Primăria orașului Ploiești a somat Comunitatea să desființeze partea nouă a cimitirului (în care sunt acum îngropate oseminte) instalat pe un teren vândut de primărie Comunității tocmai în acest scop, declarând desființat contractul încheiat cu formele legale.

III. TEIȘANI (Jud. Prahova)

MALTRATARE ȘI CONFISCARE DE BUNURI

1) *Paul Leibovici din București, str. Vultur nr. 115, voiajor, în vârstă de 85 de ani, a fost arestat de legionari în comuna Teișani, la 29 octombrie*

a.c. I s-a confiscat marfa cumpărată în comună (160 kg fasole, 30.000 nuci), bătut și maltratată la primărie, dus în pădure unde i s-a spus că va fi spânzurat și condus apoi pe jos până la Ploiești, unde a fost eliberat.

IV. CĂLĂRAȘI

A. ARESTĂRI ȘI MALTRATĂRI ÎN MASĂ

- 1) Sigmund Goldstein
- 2) Ludwig Goldstein
- 3) Iosef Goldstein
- 4) Zindler Rabinovici
- 5) Isidor Hârtopeanu
- 6) Zalig Pomârleanu
- 7) Iancu Goldenberg
- 8) Andel Berman
- 9) Iancu Milstein
- 10) Adolf Milstein
- 11) Rubin Făinaru (76 ani)
- 12) Morits Segall
- 13) Leon Elias
- 14) Isac Elias
- 15) Heinrich Goldenberg
- 16) Leon Moscovici
- 17) Meimicu Weintraub
- 18) Nissim Soif
- 19) Nissim Sonana
- 20) Ilie Sonana
- 21) Gustav Elias
- 22) Jacques Finți
- 23) Pișcu Ventura
- 24) Simantof Iarchi
- 25) Moscu Lewy
- 26) Rabinul Moise Sin Faibiș Goldenberg

Toți aceștia au fost arestați împreună cu restul evreilor bărbați din oraș (cca. 45) în noaptea de 23 noiembrie a.c. Băgați într-o hrubă la Legiune, au fost bătuți 2 nopți și o zi, până la 25 noiembrie dimineța, când au fost eliberați. Toți zac bolnavi, întrucât au fost întinși pe scânduri cu fața în jos și bătuți pe pielea goală cu frânghii ude de către echipe de câte 4 legionari, care se schimbau pe măsura oboselii.

B. SCHINGIUIRI.

Doctorul Silviu Cohn, de două ori rănit în războiul pentru întregirea neamului, după ce a fost bătut în felul arătat mai sus, a fost legat de un stâlp în piața orașului în fața primăriei, unde farmacistul Duțescu îl pălmuia și copiii orașului îi rupeau fire sau smocuri de păr din cap.

C. PRESIUNI ȘI VIOLENȚE PENTRU LICHIDAREA MAGAZINELOR.

Iancu Lewy, comerciant în str. Sf. Nicolae nr. 32, invalid de război cu invaliditate 80% (mâna amputată în urma luptelor de la Tatlageac), are ca tovarăș, de 16 ani, pe fostul său funcționar, Tudor Velicu. Acesta din urmă a fost somat să preia întregul comerț, plătind tovarășului său 20% din valoarea drepturilor sale, iar în caz de refuz vor găsi legionarii mijloacele de a-l face să accepte.

Presiuni de acest fel și altele mai violente sunt exercitate asupra tuturor comercianților evrei pentru a fi siliți să lichideze avutul lor.

D. EVACUĂRI ÎN MASĂ

Toți evreii au fost somați să părăsească orașul în cinci zile, neavând voie a pleca la București, Ploiești, Brăila, Galați și Constanța.

V. URZICENI

A. CONFISCĂRI DE AVERI

1) *Sigmund Kahane*, comerciant de cherestea, a fost vizitat de Poliția Legionară la începutul lui noiembrie, cu care prilej i s-a confiscat suma de lei 80.000 – găsită în casă și care a fost distribuită în felul următor:

- a) 45.000 pentru personalul de serviciu
- b) 55.000 pentru Ajutorul Legionar.

Urmând îndemnul Poliției Legionare și înfricoșat de teroarea din oraș, a vândut unui creștin, prin act autentic, imobilul și depozitul său de cherestea.

Cumpărătorul nu a fost însă pe placul Poliției Legionare care avea un protejat destinat pentru aceasta, astfel că pe la 20 noiembrie, dl. S. Kahane s-a văzut ridicat de la domiciliul său din București, str. Romulus 75 și, sub pretextul că urmează a fi anchetat de Prefectura Poliției Capitalei, a fost urcat în mașina Poliției Legionare Urziceni și transportat la Urziceni.

Aci a fost scos la pădure și obligat să taie lemne. Spre a scăpa, a trebuit să subscrie și să verse lei 150.000 pentru Ajutorul Legionar. Cumpărătorul imobilului a fost obligat de asemeni să verse lei 50.000, iar chitanța în valoare totală de lei 200.000 s-a eliberat pe numele acestuia, întrucât evreii nu sunt primiți în aparență să subscrie.

S-au confiscat mărfurile următorilor comercianți:

- 2) Iuster
- 3) Schapira
- 4) Ligi
- 5) Moscovici

6) *Lazăr Solomovici*, comerciant de manufactură, după ce nu și-a putut vedea de treburi vreme îndelungată, fiind concentrat neîntrerupt un an de zile, s-a văzut sărăcit într-o noapte când i s-a ridicat, fără vreo dovadă sau despăgubire, toată marfa din magazin, în valoare de circa 1.000.000 lei și toate mobilele și lucrurile din casă.

B. RECHIZIȚII PENTRU MUNCĂ

Toți evreii au fost scoși la tăiat lemne în pădure și la căratul materialelor.

C. EVACUĂRI ÎN MASĂ

Toți evreii au fost siliți să părăsească orașul. Au mai rămas: un bătrân care vrea să moară în orașul său și un dentist obligat să rămână până la 10 decembrie a.c., pentru nevoile populației.

VI. PIATRA-NEAMȚ

A. MALTRATĂRI

Doctor H. Fischer, Președintele Comunității Evreilor din Piatra-Neamț, a fost ridicat în ziua de 22 noiembrie a.c. orele 11½ de un grup de legionari și transportat cu mașina la Tg. Neamț, unde a fost bătut și torturat timp de 3 zile împreună cu fiica sa pentru a fi determinat să semneze și să autentifice un act de vânzare al imobilului proprietate a d-sale din Piatra-Neamț, către dl. dr. Silviu Crăciunaș, șeful legionarilor din județ. Cu toate brutalitățile suferite, după urma cărora zace și acuma bolnav la pat, a rezistat și nu a semnat.

B. CONFISCĂRI DE AVERI

Prin amenințări și violențe exercitate de echipe de legionari sub conducerea d-lui dr. Silviu Crăciunaș, au fost confiscate sub formă de subscrieri depuse pentru ajutorarea săracilor, următoarele sume de bani:

- 1) *Comunitatea Evreilor Piatra-Neamț* Lei 626.500
- 2) *Pincu Weinberg* 150.000
- 3) *Samuel Marcus* 100.000
- 4) *Smil Herșcu* 70.000
- 5) *Nicu Weissman*
- 6) *Rosenbaum* sume necunoscute
- 7) Alți evrei

C. BOICOT AL MAGAZINELOR EVREIEȘTI

În ziua de 5 decembrie a.c., „Gărzi Legionare” comandate de dl. Ștefan Verșescu, fostul șef al Poliției Legionare, au patrulat prin oraș, înarmate cu baionete, revolvere și carabine, și au lipit pe ușile și vitrinele magazinelor evreiești afișe mari cu cuprinsul:

„CINE CUMPĂRĂ DE LA JIDANI ESTE TRĂDĂTOR; VA FI FOTOGRAFIAT ȘI PUBLICAT. INTRAREA OPRITĂ LA JIDANI”.

Unele afișe sunt semnate: „Gărzile de Fier Legionare”.

După lipirea afișelor, membri ai acestor gărzi au fost postați la intrarea magazinelor și n-au lăsat să intre niciun client, fie creștin, fie evreu.

În seara aceleiași zile, s-a procedat în unele magazine la inventarierea mărfurilor, anunțându-se comercianții și populația că aceste mărfuri vor fi vândute sâmbătă prin licitație publică.

La 6 decembrie, diverși membri ai acestor Gărzi s-au prezentat la magazinele evreiești, au dezlipit afișele de boicot, au lipit afișe cu numele lor pe firme și au intrat în magazine declarând că de acu înainte ei sunt proprietari sau tovarăși la proprietatea magazinelor evreiești. În unele părți au cerut cheile magazinelor însușindu-și sumele de bani rezultate din vânzarea zilei.

Au avut de suferit de pe urma acestor fapte următorii negustori evrei:

1) Solomon Drimmer	14) Ana Kaufman	27) Nuta Isac
2) I. Gârcu	15) Ușer Goldstein	28) S.M. Fischer
3) Rafael Goldenberg	16) R. Blechner	29) Pesa Leia Zanonina
4) B. Löbelsohn	17) D. Fray	30) Ștrul Lazarovici
5) A. Nacht	18) I. Winkler	31) Maria Fischer
6) D. Davidovici	19) Samuel Feingold	32) Landau
7) I. Herșcu	20) I. Rotenberg	33) Moise Leibovici
8) H. Sapse	21) M. Hascalovici	34) H. Hascalovici
9) Florin Moscovici	22) Avram L. Avram	35) Ilie Horovitz
10) Ana Silberman	23) Iancu Horovitz	36) Leon
11) M. Kanner	24) Elias Herșcovici	37) Labloniwe
12) Victor Hascalovici	25) A. Cuperman	
13) Ede Rivel	26) M. Herșcovici	

D. CONFISCĂRI DE APARATE DE RADIO

Aproape toate aparatele de radio ale locuitorilor evrei au fost confiscate și depuse la Poliție.

E. EXPROPRIEREA CIMITIRULUI

S-au făcut formele de desființare și expropriere a cimitirului evreiesc.

VII. TÂRGU-NEAMȚ

A. ARESTĂRI, MALTRATĂRI, CONFISCĂRI DE AVERI

1) *Farmacista Leon Stern*, locotenent-colonel în rezervă, Președinte al Comunității Evreilor din Tg. Neamț, a fost arestat de Poliția Legionară în ziua de 20 noiembrie a.c. Dus la sediul legionar, a fost somat să depună suma de lei 500.000 în numele Comunității.

Neavând acești bani, a fost bătut groaznic, cravașat, i s-a smuls părul din cap, a fost tuns și lovit cu mașina de tuns în cap.

Amenințat cu moartea, s-a văzut silit a semna două acte de vânzare a imobilelor proprietatea Comunității către dl. dr. Silviu Crăciunaș. Aceste acte au fost autentificate în ziua de 21 noiembrie 1940, orele 8 seara, la Judecătoria Tg. Neamț, cu procesele-verbale nr. 828 și 829/940, prevăzându-se o valoare de lei 16.000, respectiv lei 20.000, când în realitate valoarea lor reprezintă 4-500.000 lei. Nici prețul prevăzut în acte nu a fost achitat. Pentru autentificare a fost silit să plătească avocatului Emil Anton un onorariu de lei 5.000 – iar pentru tuns a plătit lei 500 (anexa nr. 1 și 2).

2) *Bernard Froim*, comerciant, fost director de bancă, arestat de Poliția Legionară în ziua de 20 noiembrie a.c., a fost bătut și torturat până a doua zi, 21 noiembrie, pentru a fi determinat să plătească o sumă de lei 300.000.

Neavând acești bani și pentru a scăpa de chinuri, s-a văzut obligat a semna și autentifica, fără a primi vreun ban, un act de vânzare a imobilului proprietatea sa, către dl. dr. Șilviu Crăciunaș. În actul autentificat cu procesul verbal nr. 830 din 21 noiembrie 1940 de către Judecătoria Mixtă Tg. Neamț, se prevede o valoare de lei 40.000 – dar în realitate imobilul valorează lei 250.000 (Anexa 3).

3) *AVRAM GOLDENBERG*, comerciant, a fost arestat și maltrat groaznic de legionari și de Primarul comunei, Grigoraș Gherghiță, pentru a fi determinat să verse o sumă de lei 300.000.

Spre a scăpa de chinuri, a plătit suma de lei 120.000 fără a primi vreo dovadă și s-a obligat printr-o scrisoare ca în termen de 15 zile să verse încă lei 180.000. Martor la plata sumei de mai sus a fost dl. căpitan Bostan din Vânătorii de Munte.

4) *Cerbu Solomon*, agent de asigurare, a fost găsit bolnav în pat de legionari, cari prin amenințări l-au silit să le verse suma de lei 100.000 ce se afla în casa de bani a societății „Dacia-România”, al cărei agent este.

5) *David Herșcovici*, comerciant, a fost maltratat și silit să plătească suma de lei 50.000.

6) *Buium Avram* a fost crunt bătut și silit să plătească suma de lei 20.000.

7) *Avocat Comenester* a fost silit să plătească ultimii bani din casă, lei 50.000, și i s-a luat și mașina de scris. A rămas muritor de foame.

La fel s-a procedat cu mulți alți locuitori evrei din Tg. Neamț, de la cari s-a adunat suma de lei 3-4.000.000.

VIII. BUHUȘI CONFISCARE DE AVERE

Prin violențe și amenințări, exercitate asupra conducătorilor obștii evreiești, Comunitatea Evreilor din Buhuși a fost obligată să verse Poliției Legionare din Piatra-Neamț suma de lei 400.000 pentru care nu s-a eliberat nicio chitanță.

VIII bis. CERNAVODĂ A. CONFISCARE DE AVERE

Herman Naftuli Beinglass, comerciant de manufactură, exercită comerțul de 20 de ani. În cursul lunii octombrie a fost vizitat de o echipă de legionari, compusă din d-nii: I.A. Chirulescu, ajutor de primar, Cocuță Sigmund, inginer agronom Popescu, directorul Școlii de Meserii, Sică Constantinescu, șeful Poliției Legionare, Avanes Decranian, *armean cu pașaport*, Panait Teologu, *grec cu pașaport*, și Fabian, *italian cu pașaport*, cari i-au cerut să le predea magazinul în care avea mărfuri în valoare de lei 2.000.000.

Sub amenințarea revolverelor a fost silit să semneze o chitanță că a primit prețul mărfurilor de lei 600.000. În realitate a primit numai lei 20.000. Magazinul a fost imediat preluat.

B. MALTRATĂRI

Toți membrii familiei Beinglass, bărbați și femei, au fost tunși.

C. IZGONIRE

În noaptea preluării magazinului, membrii familiei Beinglass au fost izgoniți din oraș.

Reclamând Parchetului de Constanța, s-a dispus repunerea în drepturi, dar legionarii au refuzat executarea ordinului.

Martori ai faptelor de mai sus sunt d-nii avocați Sandi Constantinescu și Șeitan din Constanța și avocat Constantin Rădulescu din Cernavodă.

IX. TÂRGOVIȘTE

A. CONFISCĂRI DE AVERI

La începutul lunii trecute dl. chestor al Poliției, Vătășescu, a pus în vedere tuturor comercianților evrei că trebuie să lichideze comerțul lor.

La începutul lunii decembrie, s-au inventariat mărfurile tuturor negustorilor evrei – sub pretextul unui „ordin de sus” – de către o comisiune compusă din președintele Federației Cooperativelor locale, directorul Federației, doi avocați și încă două persoane.

Magazinele au fost imediat preluate de către legionari, interzicându-se accesul proprietarilor.

La 5 decembrie au fost chemați la Chestură, unde li s-a oferit numai 10-20% din valoare:

1) *Ghidale Nachmias*, veteran de război, citat cu ordin de zi pentru bravură, proprietarul unui imobil care l-a costat 2.500.000 lei și a unor mărfuri evaluate după facturi la lei 3.700.000.

I s-a oferit pentru totul lei 700.000 – din cari i s-au numărat lei 540.000 iar restul a fost reținut pentru plata unor polițe.

A căzut jos leșinat. Revenindu-și a fost silit să semneze că vinde de bună voie. A semnat șase hârtii al căror conținut nu-l cunoaște.

2) *Rubin Rauchwarger*, veteran și decorat de război. Oferindu-i-se lei 98.000 pentru un imobil evaluat la lei 1.400.000 și lei 220.000 pentru mărfuri care au costat 1.650.000, a căzut leșinat și a fost transportat acasă. La orele 12 noaptea comisiunea l-a vizitat la patul de suferință și a fost silit să semneze că vinde de bună voie.

Pentru ziua de 6 decembrie au fost convocați să vină la plată restul de negustori cărora li s-au preluat magazinele:

1) *Frații Iancu și Mișu Davidsohn* al căror părinte a făcut războiul independenței cu gradul de sergent-major. Li s-a preluat magazinul de galanterie.

2) *Menahim Rabinovici* a făcut războiul și posedă Crucea Comemorativă cu 5 barete. I s-a luat magazinul de manufactură.

3) *Sami Iacobsohn* a făcut războiul și este decorat. I s-a luat magazinul de pielărie.

4) *Simon Marcus* a făcut războiul. I s-a luat magazinul de aparate electrice și radio.

5) *Iosif Bercovici* a făcut războiul. I s-a luat magazinul de manufactură.

6) *Henri Perl* a făcut războiul. I s-au ridicat mărfurile din magazinul său de încălțăminte și au fost transportate la magazinul „Dermata”.

7) *Solomon Zaharia*. I s-a luat un mic magazin de galanterie.

8) *Iancu Haimovici*. I s-a luat un magazin de pielărie.

9) *Văduva Iancu Rosenthal*. I s-au plătit lei 20.000 pentru mărfuri evaluate la lei 300.000.

X. GĂEȘTI

A. CONFISCAREA AVERILOR EVREIEȘTI

Toate mărfurile din toate prăvăliile evreiești au fost ridicate prin violență și amenințări, de legionari. Unii comercianți au reușit să salveze o parte din mărfuri, plătind diverse sume de bani. Cei ce au avut imobile au fost siliți să le vândă, tot în urma violențelor și amenințărilor.

B. EVACUĂRI ÎN MASĂ

Toți evreii au fost izgoniți din locuințe și din oraș. Din 137 de suflete care se aflau la Găești la Recensământul oficial din 1930, astăzi nu se mai află niciun evreu.

XI. TURNU-MĂGURELE

A. CONFISCAREA MAGAZINELOR EVREIEȘTI

Tuturor comercianților evrei li s-au ridicat, prin violență și amenințări, toate mărfurile, plătindu-li-se 5-10% din valoare. Au fost obligați să semneze acte de vânzare către comercianți creștini locali (de exemplu Sebastian Crăciunescu). Operațiunile s-au săvârșit sub conducerea legionarilor: Teodosiu, Heberling, Vătulescu, Malcov și avocat Sică Florescu.

S-au confiscat în acest mod magazinele următorilor comercianți evrei:

- 1) *Iancu Albert*
- 2) *A. Gologan*
- 3) *Ilie Goldenberg*
- 4) *C. Nürenberg*
- 5) *M. Silberman*
- 6) *T. Segall*
- 7) *Haim Haimovici*
- 8) *Solomon Jarchy*
- 9) *R. Aschendorf*

B. CONFISCĂRI DE BUNURI

Cu aceleași mijloace s-a confiscat unora din locuitorii evrei din Turnu-Măgurele mobilierul din casă, aparatele de radio etc.

XII. CARACAL

A. CONFISCĂRI DE MĂRFURI ȘI MAGAZINE

1) *M. Barat* comerț de librărie, izgonit la 2 noiembrie a.c. fără despăgubire, din magazin, din locuință și din oraș. Doi frați, întemeietorii firmei, au murit în război.

2) *Wolf Besen* comerț de stofe și hăinărie, la 2 noiembrie a.c., în timp ce era concentrat, s-au ridicat toate mărfurile din magazin și casa de bani cu întregul conținut. Soția și copiii au fost izgoniți din locuință și oraș.

3) *Frații Haber* comercianți de vinuri, amândoi răniți în război. Averea le-a fost confiscată.

4) *Marcel Grünberg* În timp ce era concentrat, i s-a confiscat avutul.

5) *Simon Schwalb* I s-a confiscat avutul.

6) *I. Segall* I s-a confiscat avutul.

B. EVACUĂRI ÎN MASĂ

Toți evreii din Caracal au fost somați să părăsească orașul.

XIII. CORABIA

A. CONFISCĂRI DE MĂRFURI ȘI MAGAZINE

1) *Toni Zaharia* comerț de hăinărie. La 30 octombrie a.c., în timp ce soțul era concentrat, s-au ridicat fără vreo despăgubire toate mărfurile din magazin, de către o echipă de legionari condusă de d-nii Scuturici, Doane Ștefănescu, Diaconu și Drăgoiu.

2) *Sami Buton* comerciant de manufactură, confiscate toate mărfurile.

3) *Victor Pacovici* ceasornicar. Confiscate toate mărfurile și chiar bijuteriile soției.

B. EVACUĂRI ÎN MASĂ

Toți cei de mai sus au fost izgoniți din locuințe și din oraș.

XIV. BUZĂU

A. BOICOT AL MAGAZINELOR EVREIEȘTI

Toate magazinele evreiești poartă pe vitrine afișe cu inscripția „Magazin Jidovesc”, iar la ușa magazinelor stăteau postați indivizi care opreau intrarea clientelei creștine.

B. DESFIINȚAREA CIMITIRULUI VECHI

Se continuă lucrările în vederea deshumării cadavrelor și desființării cimitirului din str. Borangicului nr. 20, care are o vechime de peste 100 ani.

C. BUNURI ALE COMUNITĂȚII RECHIZIȚIONATE

Școala primară de băieți a Comunității Evreilor a fost rechiziționată și ocupată de o unitate militară la 4 noiembrie 1940, împotriva dispozițiilor art. 19 din legea rechizițiilor.

XV. RÂMNICU-SĂRAT

Școala primară a Comunității Evreilor a fost rechiziționată de la 7 noiembrie de trupele germane.

XVI. FOCȘANI

Templul Comunității Evreilor a fost dărâmat de echipe legionare. În timpul dărâmării a izbucnit un incendiu care l-a distrus până la temelii.

XVII. ODOBEȘTI

Școala primară a Comunității Evreilor a fost rechiziționată și ocupată de o unitate militară. În ultimul timp școala funcționa în localul Sinagogii care însă din cauza cutremurului a devenit improprie, astfel că a fost închisă.

XVIII. BÂRLAD

La începutul lunii noiembrie au fost rechiziționați pentru muncă toți evreii din Bârlad (negustori, profesori, medici – dr. Zudic); intelectualii au fost eliberați numai după protestul intelectualilor creștini care au amenințat că vor veni la muncă alături de colegii lor evrei.

XIX. VASLUI

A. CONFISCĂRI DE APARATE DE RADIO

Aproape toate aparatele de radio ale locuitorilor evreii, a căror valoare însumează cca. 2 milioane lei, au fost confiscate și depuse la Poliție.

B. DESFIINȚAREA CIMITIRULUI VECHI

Comunitatea a primit notificarea din partea Primăriei pentru deshumarea osemintelor și desființarea cimitirului care are o vechime de peste 150 ani.

XX. HUȘI

Școala primară a Comunității Evreilor a fost rechiziționată din luna mai a.c. de o unitate militară.

XXI. RĂDUCĂNENI

Școala primară a Comunității Evreilor a fost rechiziționată din luna august de o unitate militară.

XXII. TECUCI

Școala primară a Comunității Evreilor este rechiziționată de autorități militare.

XXIII. BOTOȘANI

Aproape toate aparatele de radio ale locuitorilor evrei au fost confiscate și depuse la Poliție.

XXIV. BUCECEA (JUD. BOTOȘANI)

Școala primară a Comunității Evreilor a fost rechiziționată de legionari de la 18 octombrie a.c.

Toate aparatele de radio ale locuitorilor evrei au fost confiscate și depuse la Poliție.

XXV. HÂRLĂU (JUD. BOTOȘANI)

Școala Comunității Evreilor a fost rechiziționată din luna mai a.c. de o unitate militară.

XXVI. DOROHOI

RECHIZIȚII DE ȘCOLI

- 1) Școala primară de băieți a Comunității Evreilor
- 2) Școala primară de fete a Comunității Evreilor
- 3) Liceul teoretic evreiesc

Toate aceste așezăminte au fost rechiziționate din luna octombrie a.c. de Comandamentul 2/4 Poliție.

XXVII. SĂVENI (JUD. DOROHOI)

Școala primară a Comunității Evreilor este rechiziționată de o companie de Grăniceri.

XXVII bis. PUNGEȘTI (JUD. VASLUI)

A. RECHIZIȚII PENTRU MUNCĂ

Toți locuitorii evrei, indiferent de sex și vârstă (bărbați, femei, bătrâni, copii), au fost scoși la munci silnice (măturatul străzilor, curățatul coșurilor, construirea unui drum etc.). Unele munci au fost făcute în folosul personal al d-lui Jack Marcopol, mare proprietar în târg.

B. EVACUĂRI SILITE

1) <i>Isac Casiel</i>	decorat din campaniile 1913, 1916 și 1918.
2) <i>Kisil Casiel</i>	născuți și crescuți în târg din părinți născuți și crescuți în târg.
3) <i>Iancu Abramovici</i>	
4) <i>Lupu Sin Lupu</i>	Toți cei menționați alături, comercianți și proprietari evrei din Pungești, au fost convocați în ziua de 22 noiembrie a.c. la Primăria târgului unde dl. Jack Marcopol le-a pus în vedere:
5) <i>Marcu Rosenzweig</i>	a) până la 10 decembrie să părăsească târgul; b) dacă nu vor executa ordinul, dl. Jack Marcopol „va da drumul nebunilor și va fi vai de ei”; c) dacă se vor muta în alte case din târg, același domn Marcopol va da foc locuințelor; d) Toți cei menționați alături au trebuit, sub teroare, să semneze o declarație că vor părăsi târgul de bună voie și nesiliți de nimeni, iar dacă nu vor pleca nu vor avea nimic de reclamat în cazul unei evacuări silite.

C. CONFISCĂRI DE BUNURI

Cu prilejul convocării la Primărie, dl. Jack Marcopol a pus în vedere tuturor comercianților să predea toate mărfurile din magazine cu bon la dispoziția d-sale.

XXVIII. BRAȘOV

A. CONFISCĂRI DE BUNURI ALE CULTULUI ȘI COMUNITĂȚII

La 16 noiembrie a.c. au fost ocupate de legionari imobilele Comunității Evreilor de Rit Occidental din str. Mureșenilor nr. 31, în care se aflau:

- 1) *Sinagoga*
- 2) *Școala primară*
- 3) *Școală mixtă industrială*
- 4) *Birourile Comunității*
- 5) *Locuința Șefului-Rabin*
- 6) *Azilul de bătrâni*

B. BOICOTUL MAGAZINELOR EVREIEȘTI

Pe vitrinele tuturor magazinelor evreiești au fost lipite afișe cu inscripția: „MAGAZIN JIDOVESC”.

C. CONFISCAREA MAGAZINELOR EVREIEȘTI

Între 16-21 noiembrie a.c. 80% din comercianții evrei au fost deposedați de avutul lor, fiind siliți să cedeze activul comercial Mișcării Legionare sau unor persoane particulare. Prin amenințări, violențe, uneori prin tortură, s-au confiscat în câteva zile averi de zeci de milioane, obligându-se comercianții evrei să semneze contracte potrivit modelelor alăturate. (Anexa 4 și 5).

1) Comercianta Rosenberg, refuzând semnarea, a fost torturată la sediul legionar o zi întreagă, până când, seara, cu puterile sfârșite și la rugămintea soțului, a cedat și a semnat.

2) Cizmarul Maurițiu Fischman, refuzând să semneze un act de donațiune a întregului său avut către „Ajutorul Legionar”, a fost dus la legiune unde a fost bătut și maltratat până a semnat. Azi e muritor de foame. Avea în atelier scule, materiale și mărfuri gata în valoare de peste 300.000 lei.

Contractele s-au făcut parte pe numele Mișcării Legionare, parte pe numele unor persoane particulare, prevăzându-se un preț arbitrar care se va achita din încasările zilnice (30-40%). În unele contracte se recunoaște că s-ar fi primit și prețul deși semnatarii n-au primit niciun ban.

XXIX. FĂGĂRAȘ

CONFISCAREA MAGAZINELOR EVREIEȘTI

Toate prăvăliile evreiești au fost preluate la 21 noiembrie a.c. de către legionari.

Toți comercianții evrei au fost siliți prin amenințări și violențe să semneze contracte de vânzare în alb. Se procedează acum la inventarierea mărfurilor. Majoritatea magazinelor sunt închise, purtând afișul: „ACEST MAGAZIN SE VA REDESCHIDE LUNI SUB CONDUCERE LEGIONARĂ”. Cele redeschise sunt conduse de legionari.

XXX. SIBIU

A. BOICOTUL MAGAZINELOR EVREIEȘTI

De la 20 octombrie a.c. toate magazinele evreiești poartă pe vitrine afișe cu inscripția: „PRĂVĂLIE JIDOVEASCĂ”.

B. EVACUĂRI ÎN MASĂ

În ultima săptămână a lunii octombrie, toți evreii au primit somațiuni de evacuare imediată a locuințelor. Siguranța Generală a Statului a ordonat ridicarea acestei măsuri și cu toate acestea:

1) *Aladar Stein*, str. Trei Stejari no. 4, a fost evacuat din locuință și stă în pivniță de la 29 octombrie.

2) *Doctor Alex Antal*, medic din str. Carmen Sylva nr. 12, s-a văzut evacuat treptat din cele șapte camere: întâi din patru, apoi din alte două și la 7 noiembrie a.c. și din ultima odaie.

3) *Moise Rosenthal* din str. Regele Carol și-a văzut mobilierul azvârlit în stradă de către o echipă de legionari în frunte cu conducătorul B. Fântână, în noaptea de 7 noiembrie a.c.

4) *Emerick Goldberger*, din str. Franciscanilor, unde două familii ocupau patru camere, a fost evacuat din primele două la 7 noiembrie și din ultimele două a doua zi, la 8 noiembrie a.c.

5) *Treizeci și patru familii* au fost complet evacuate din apartamentele ce ocupau.

XXXI. ORĂȘTIE

A. ÎNDEMNURI VIOLENTE LA LICHIDARE, ÎNCHIDEREA ȘI CONFISCAREA MAGAZINELOR EVREIEȘTI

Începând de la 6 noiembrie a.c. au fost închise următoarele magazine evreiești, de către legionarii Olariu Ion și Tanc, însoțiți de un gardian public, cari au pus în vedere comercianților ca în termen de 15 zile să lichideze magazinele, vânzând mărfurile unui comerciant creștin:

- 1) Frieda și Albert Rubinstein
- 2) Iosif Lobstein
- 3) Ludwig Mahler
- 4) Grünfeld Simion
- 5) Marghel Wilhelm
- 6) Nicolae Rosenfeld
- 7) Inger Samuile
- 8) Inger Desideriu
- 9) Roth Desideriu
- 10) Bauer Carol

De la 7-25 noiembrie a.c., 8 din cei 14 negustori evrei din Orăștie au lichidat comerțul, vânzând mărfurile pe prețuri derizorii. Prăvăliile cari au fost ale acestora s-au redeschis.

Ceilalți 6 au trebuit să fâgăduiască domnului prefect al județului că vor lichida, ceea ce s-a consemnat într-un proces-verbal încheiat cu prilejul anchetei făcute la 25 noiembrie a.c. din ordinul Siguranței Generale a Statului.

Prăvăliile acestora au rămas închise.

Subliniem că în cursul anchetei, dl. prefect al județului a cerut locuitorilor evrei declarații în scris că nu au a se plânde de nimic.

B. BOICOT AL PRĂVĂLIILOR EVREIEȘTI

Până la confiscarea magazinelor, acestea purtau pe vitrine afișe cu inscripția: „ATENȚIUNE, PRĂVĂLIE JIDOVEASCĂ, CREȘTINII NU INTRĂ”.

C. CONFISCĂRI DE APARATE DE RADIO

S-au confiscat din locuințe particulare aparatele de radio ale următorilor locuitori evrei:

- 1) *Albert Rubinstein*
- 2) *Ludwig Mahler*
- 3) *Grünfeld Simion*
- 4) *Roth Desideriu*

D. EVACUĂRI ÎN MASĂ

Toți evreii au fost somați ca până la începutul lunii decembrie să părăsească orașul. Cu prilejul anchetei făcută la 25 noiembrie a.c., dl. Prefect al județului Hunedoara nu a declarat că această măsură ar fi fost ridicată.

XXXII. OCNA-MUREȘULUI (JUD. ALBA) MALTRATĂRI

1) *Eugen Cohn*, comerciant, a fost arestat în seara zilei de 13 noiembrie de un grup de 6 polițiști și 15 legionari, cari l-au condus la Primărie unde a fost reținut și maltratată timp de 9 zile.

La 22 noiembrie a fost condus la poliție și din nou bătut și maltratată pentru a da o declarație că în anul 1936 ar fi insultat pe Căpitanul Legiunii.

Reclamația a făcut-o legionarul Groza care având din 1936 o datorie față de dl. Cohn, pe care nu a achitat-o, acesta l-a dat în judecată.

După ce au obținut declarația, legionarii l-au mai bătut și apoi l-au eliberat.

Îngrozit, dl. Eugen Cohn a venit la București unde s-a prezentat, la 27 noiembrie, la Camera de Gardă a Spitalului „Iubirea de Oameni” constatându-se: echimoze în regiunea interscapulară, contuziuni și echimoze în regiunea fesieră.

2) *Hirsch Geza*, funcționarul d-lui Eugen Cohn, a fost și el bătut și maltratat odată cu stăpânul său.

XXXIII. GURA-HUMORULUI MAGAZINE EVREIEȘTI ÎNCHISE

1) <i>Iacob Apter</i>	Toți aceștia au închis magazinele, pentru câteva minute, în ziua de 5 octombrie a.c., zi de mare sărbătoare evreiască, pentru a merge la biserică. Drept pedeapsă, dl. Prefect al județului Câmpulung a dispus închiderea magazinelor și retragerea autorizațiilor de funcționare. Cererea de redeschidere făcută după trecere de o lună și jumătate a fost respinsă de dl. Prefect al județului.
2) <i>Solomon Rosenberg</i>	
3) <i>Katz Nusăm</i>	
4) <i>Marcus Werner</i>	
5) <i>Marcus Altschuller</i>	
6) <i>David Elenbogen</i>	

XXXIV. VAMA (JUD. CÂMPULUNG) EVACUĂRI ÎN MASĂ

Toți locuitorii evrei ai târgului Vama au fost chemați la 18 noiembrie a.c. ca în cinci zile să părăsească orașul, comunicându-li-se că acest oraș a fost transformat în comună rurală.

După cum suntem informați, evacuarea s-a făcut cu forța și astăzi nu mai există în Vama niciun evreu.

XXXV. RĂDĂUȚI EVACUĂRI SILITE

70 de familii de evrei refugiați din județele Suceava, Câmpulung și Rădăuți și adăpostite în orașul Rădăuți, unde trăiesc din caritatea coreligionarilor, au fost somate în ziua de 9 decembrie să părăsească orașul în 24 ore.

XXXVI. CÂMPULUNG (BUCOVINA) EXPROPRIERI URBALE

1) *Leib Schäffer*, str. Iancu Flondor,
2) *David Drach*, Șoseaua Națională,
precum și alți proprietari de imobile urbane, și-au văzut proprietățile situate în centrul orașului expropriate prin procese-verbale purtând antetul

Ministerului Economiei Naționale și dresate de către o Comisiune formată din d-nii: Vasile Piticaru, delegatul Ministerului, Ergan Simion, delegat legionar, A. Mândrilă și Dorofteiu, martori.

Se spune, fără a se fi confirmat oficial, că pentru a se da acestor exproprieri o aparență de legalitate, s-a fixat raza orașului la o distanță de câteva sute de metri de centru, pentru ca restul să fie considerat rural. Chiar așa fiind, exproprierile sunt ilegale.

XXXVII. DORNA-VATRA CONFISCĂRI DE BUNURI

Comercianților de papetărie și librărie *Simon Landau* și *S. Zimet* li s-a pus în vedere de Primărie că nu mai au voie a vinde rechizite școlare și ca atare să predea această ramură din comerțul lor: primul, unui domn Paulescu, frate al primarului, iar al doilea unui tânăr din București, cari vor exercita comerțul în aceleași prăvălii, după norme hotărâte de primărie.

Magazinul *S. Zimet* a fost închis, punându-se lacăt.

XXXVIII. AIUD A. MALTRATĂRI (TERORIZĂRI)

Emanuel Hartman, comerciant din Piața Elisabeta nr. 15, a fost ridicat din pat într-o noapte (pe la 20 noiembrie) de către chestorul Poliției Alba-Iulia, HAN, și ajutorul de primar din Aiud, Olteanu, condus întâi la Poliție și apoi în parcul orașului, unde, sub amenințarea revolverelor, a trebuit să plătească o importantă sumă de bani pentru a nu fi bătut și a fi eliberat.

La fel s-a procedat cu mai mulți locuitori evrei din Aiud, oameni cu stare.

B. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

- 1) Israel Adolf și Fiul, magazin de fierărie, Piața Elisabeta nr. 15.
- 2) Emanuel Hartman, magazin de manufactură, Piața Elisabeta nr. 15.
- 3) Weiss Andrei, drogherie.
- 4) Bella Bercovici și Fiul, magazin de manufactură.
- 5) Fischer Iacob și Fiul, magazin de manufactură.
- 6) Marton Ioan, magazin de manufactură.
- 7) Fenichel Andrei, magazin de coloniale.

Toți cei de mai sus au fost vizitați, la sfârșitul lunii noiembrie, de o comisiune formată din d-nii: Han, chestorul Poliției Alba-Iulia, Olteanu, ajutor de primar, maior Augustin, comandant legionar și șeful Poliției din Aiud, cari le-au pus în vedere că „*din ordin de sus toate prăvăliile evreilor trec în patrimoniul Statului.*”

În consecință, la fiecare magazin s-a pus un delegat al Mișcării Legionare cu misiunea de a conduce magazinul – patronii rămânând simpli salariați – de a păstra o cheie a prăvăliei și una a casei de bani, de a încasa toate sumele provenite din vânzare și de a face după bunul plac plățile și cumpărăturile.

La 5 decembrie, comercianții au fost vizitați din nou de aceeași comisiune, la care s-a alăturat dl. Colhon, comandant legionar al județului Alba, care le-a cerut să inventarieze mărfurile și să înainteze oferte, întrucât „din ordin de sus”, toate magazinele evreiești urmează a fi preluate, căci în județul Alba nu mai pot rămâne comercianți evrei.

C. CONFISCARE DE MĂRFURI

Israel Adolf, comerciant de fierărie, a fost vizitat de către d-nii Han, chestorul Poliției Alba-Iulia, Olteanu, ajutor de primar la Aiud, maior Augustin, comandant legionar și șeful Poliției din Aiud, cari au socotit în neregulă autorizația de funcționare a magazinului, întrucât nu sunt prevăzute biciclete și alte mărfuri similare.

În consecință, i-au confiscat mărfuri în valoare de cca. 200.000 lei pe cari, după câteva zile, le-au revândut aceluiași comerciant.

Arh. CSIER, fond III. Registrul nr. 1, copie dactilo.

98

1940, decembrie 10. F.U.C.E. către conducătorul statului. Legile antievreiești promulgate în perioada Statului Național Legionar au drept rezultat pauperizarea generală a locuitorilor evrei. La această stare de fapt se adaugă preluarea prin violență a averilor mobile și imobile evreiești și zilnicele instigări ale unor publicații de orientare legionară. Se cere revizuirea legilor de către Consiliul de Stat, suspendarea aplicării lor și restituirea averilor jefuite.

DOMNULE GENERAL,

Prin aplicarea legilor decretate și a căilor de fapt săvârșite în numeroase orașe, 98% din populația evreiască este aruncată în brațele mizeriei și chiar împiedicată să emigreze.

Expunându-vă situația, vă rugăm respectuos să binevoiti a vedea că ea nu are precedent în niciuna din țările europene¹⁶², că ea este potrivnică cu

programul publicat de Domnia Voastră în ziarul „STAMPA”¹⁶³, că ea va avea rezultate dezastruoase pentru Țară.

De aceea ne permitem a vă ruga să binevoiiți a dispune ca legile să fie revizuite de către un Consiliu de Stat – atât cât mai este timp – adică atât timp cât iremediabilul nu s-a produs încă, iar averile mobile și imobile extorcate prin violență – cu sau fără acte – să fie de îndată restituite proprietarilor lor.

Populația evreiască leală și supusă a împlinit cu prisosință cererile formulate de Domnia Voastră în adresa nr. 4CC/40, ceea ce ne dă nădejdea că veți dispune a i se face dreptate¹⁶⁴.

PROFESII INTELLECTUALE. Funcționarii de Stat au fost concediați fără a-și primi măcar pensia sau a li se restitui reținerile de pensie, medicii sunt opriiți a profesa la alții decât la evrei; avocații nu mai pot apăra nici societățile civile sau comerciale ale evreilor, nici măcar Comunitățile religioase, sinagogile etc. care au fost obligate a angaja avocați creștini.

Tinerilor evrei li s-a interzis învățământul universitar, chiar pentru a-și continua studiile începute și chiar dacă declarau că se obligă a nu profesa în țară.

MESERIILE ȘI FUNCȚIILE PARTICULARE au fost interzise tuturor evreilor cetățeni sau nu, pământeni sau nu, participanți la război sau nu, și chiar fiilor de veterani din războiul de Independență.

S-a interzis copiilor evrei să învețe o meserie, ei nemaiputând fi ucenici. Mai mult încă, s-a interzis părinților să aibă ucenici pe propriii lor copii și s-a interzis copiilor și soției să-și ajute părintele și soțul în meseria sau comerțul său, chiar dacă nu primesc niciun salariu.

Nu există în lume o lege similară. Nici măcar drepturile legale nu li se respectă, căci cei ce potrivit legii contractului de muncă, aveau dreptul la un preaviz de 11 luni de la data concedierii, pot fi azvârliți în stradă cu leafa numai pe 2 luni, o lună sau numai 15 zile, după cum sunt concediați până la 16 decembrie 1940, 16 ianuarie 1941, și fără nicio centimă dacă sunt concediați după această dată.

Guvernul Domniei Voastre, care a proclamat drepturile funcționarilor la un salariu potrivit, favorizează pe patronii evrei în dauna celor mai mulți dintre evrei, a funcționarilor, lucrătorilor și ucenicilor.

PATRONII au fost și ei eliminați din numeroase profesii:

a/ din unele profesii au fost eliminați prin legea Gigurtu, cu dreptul de a-și lichida afacerile până la 9 februarie 1941: colaboratori la activitatea serviciilor publice, membri în consiliile de administrație, comercianți în comunele rurale oricare ar fi comerțul, comercianți de băuturi și deținători de monopoluri în orice localități, exploatare de cinematografe, librari și editori de cărți, ziare sau reviste românești, furnizori la Stat etc.

b/ din alte profesii au fost eliminați de Guvernul Domniei Voastre, expropriindu-li-se și patrimoniul cu o despăgubire neconformă cu dreptul

lor, care li se va acorda în rentă blocată, cu o dobândă necunoscută încă la rentele de Stat: agricultori, morari, podgoreni sau întreprinzători de transporturi fluviale, exploatare de păduri, cerealiști etc.

Mai mult, unii dintre expropriați au fost obligați să continue a lucra și a avansa banii lor, deși întreprinderea a trecut în patrimoniul Statului (morile);

c/ din alte profesii, printr-un ordin nelegal, sunt eliminați pe cale deghizată: proprietari sau întreprinzători de cafenele, restaurante și altele asemenea, întrucât li s-a interzis să țină deschis duminica și sărbătorile legale, tocmai când fac mai multe afaceri, deși patronii creștini au dreptul să țină deschis în aceste zile;

d/ din numeroase profesii, patronii cari n-au fost încă loviți prin vreo lege au fost despuiați prin căi de fapt de avutul lor mobil și imobil, fără nicio despăgubire sau plătindu-li-se 10-20% din valoare, iar apoi izgoniți din localitate.

Patronii cari au rămas și cari nu reprezintă nici 2% din populația evreiască nu au siguranța zilei de mâine, fiindcă în fiecare zi noi legi, ordine ministeriale ilegale sau căi de fapt lovesc noi categorii.

La această stare a legislației și a stării de fapt se adaugă zilnice ațâțări ale unor organe de Stat sau sub Cenzura Statului.

Astfel, presa continuă să ațâțe zilnic contra evreilor, iar radio nu pregetă să-i facă pe „Jidani” răspunzători de propagandă maghiară antilegionară, ceea ce nu corespunde adevărului, dar corespunde dorinței de a ațâța legionarii contra evreilor.

Pentru a reintra în normal, apare necesar a se suspenda aplicarea legilor în vigoare, cari au creat un adevărat haos, fiecare lege având o definiție specială a evreului, încât fiecare evreu trebuie să umble cu zece legi în buzunar ca să știe față de care este și față de care nu este evreu – și a se elabora un statut al evreilor care să rezolve definitiv problema și deci fără a atinge principiile Statului Legionar, să asigure stabilitatea fără de care viața a devenit insuportabilă.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. II, pp. 78-80.

1940, decembrie 10. U.C.E. către ministrul de Interne. Se aduc la cunoștință faptele grave care se petrec în târgul Pungești, județul Vaslui. Toți locuitorii evrei au fost mobilizați pentru a presta muncă obligatorie; comercianții și proprietarii evrei din târg au fost somați să părăsească localitatea; toți au fost obligați să semneze declarații prin care recunosc că vor pleca de bunăvoie și nesiliți de nimeni. Se cere darea de dispoziții telefonice pentru restabilirea ordinii, întrucât termenul de evacuare dat de autoritățile din Pungești expiră la data de 10 decembrie 1940.

Redactat pe baza adreselor reclamanților înreg. la nr. 1958/10 dec. 1940, 12 dec. depus Reg. gen. dl. Beldiman.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele fapte grave ce se petrec în târgul Pungești (Jud. Vaslui):

1/ Toți locuitorii evrei, indiferent de sex și vârstă (bărbați, femei, bătrâni, copii), au fost scoși la munci silnice (măturatul străzilor, curățitul hogoagurilor, construirea unui drum etc.). Unele munci au fost de folos obștesc, dar cele mai multe în folosul personal al d-lui Jack Marcopol, mare proprietar în târg.

2/ Din ziua de 22 noiembrie următorii comercianți și proprietari evrei din Pungești:

Iancu Casiel a făcut campaniile 1913, 1916, 1918 fiind decorat.
Născuți și crescuți în târg din părinți
născuți și crescuți în târg:

Kisiel Casiel
Iancu Abramovici
Lupu sin Lupu
Marcu Rosenzweig

au fost chemați de același domn Jack Marcopol, care le-a pus în vedere că:
a) până la 10 decembrie toți cei de mai sus trebuie să părăsească târgul cu avut și gospodărie;

b) toate mărfurile vor rămâne pe loc în prăvălii și vor fi predate cu bon d-lui Marcopol;

c) sub teroare, în localul Primăriei toți au fost obligați să semneze declarații potrivit alăturătei copii, prin care recunosc că vor părăsi târgul de

bună voie și nesiliți de nimeni; iar dacă nu vor pleca, nu vor avea nimic de reclamat în cazul unor evacuări silite;

d) dacă nu vor executa ordinul de evacuare, dl. Jack Marcopol „va da drumul nebunilor și va fi vai de ei”;

e) dacă se vor muta în alte case din târg, același domn Jack Marcopol va da foc locuințelor.

Nădărdum că veți aprecia situațiunea disperată a populațiunii evreiești din Pungești ca și nevoia urgentă de măsuri eficace, dând dispozițiuni telefonice pentru restabilirea ordinii, întrucât termenul dat de proprietarul din Pungești expiră azi, 10 decembrie.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

CĂTRE MINISTRUL DE INTERNE

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 74.

100

1940, decembrie 10. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Sunt aduse la cunoștință fapte petrecute la Vatra Dornei, unde comercianții evrei sunt somați să-și predea magazinele unor persoane creștine. Se apreciază că dispozițiile date de Primăria Vatra Dornei sunt datorate unor interpretări greșite ale legilor în vigoare. Se cere retragerea dispozițiilor și restabilirea în drepturi a celor păgubiți.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele fapte petrecute la Vatra Dornei:

1/ Comerciantul *Simo Landau* a primit din partea Primăriei Vatra Dornei adresa no. 5397/940 prin care, în baza ordinului Ministerului Educației Naționale 7901/940, referitor la interzicerea vânzării de către evrei a rechizitelor școlare, i se cere să predea aceste mărfuri „prohibite” unui domn Paulescu, fratele primarului, iar acesta să le desfacă în același magazin.

2/ Comerciantul *S. Zimmet* a primit o adresă identică prin care i se cere a preda mărfurile sale „prohibite” unui tânăr din București. Magazinul a fost închis, punându-se un lacăt.

În ambele adrese se precizează că „normele de desfacere” se vor dispune de primărie.

Vă rugăm să binevoiți a constata că dispozițiunile luate de primăria Vatra Dornei nu pot fi datorate decât unei greșite interpretări, așa cum sunt date, întrucât violează legile de apărare a proprietății și în consecință nădăjduim că veți ordona retragerea acestor dispozițiuni și restabilirea în drepturi a celor păgubiți.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 81.

101

1940, decembrie 11. U.C.E. către primarul general al Municipiului București. Se referă la exproprierea cimitirului evreiesc din București, șoseaua Giurgiului. Întrucât Subsecretariatul de Stat al Colonizării a dispus anularea din oficiu a exproprierii cimitirului, se cere a se da dispozițiune pentru deschiderea porții centrale și intrarea cortegiilor funebre prin șoseaua Giurgiului, deoarece înhumările se fac în condițiuni penibile cu mare înconjur de câțiva kilometri, peste câmp, fără drum necesar.

DOMNULE PRIMAR GENERAL,

O parte a cimitirului evreiesc din șos. Giurgiului al Societății „Sacra” de înmormântare și binefacere din București a fost declarată expropriată și odată cu declararea exproprierii, delegatul respectiv a dispus să nu se mai utilizeze intrarea în cimitir prin poarta centrală din șos. Giurgiului.

Cum în privința acestei exproprieri, s-a făcut contestațiune conform legii, iar Onor. Subsecretariat al Colonizării, pe baza unui memoriu prezentat, a declarat că va dispune anularea din oficiu a exproprierii cimitirului, ca neintrând în legea de expropriere¹⁶⁵, vă rugăm să binevoiți a da dispozițiune ca până la darea hotărârii în contestațiune sau sosirii ordinului oficial al Subsecretariatului de Stat al Colonizării, să se permită deschiderea porții și intrarea cortegiilor funebre prin șos. Giurgiului,

deoarece înhumările se fac în condițiuni penibile cu mare înconjur de câțiva kilometri, peste câmp, fără drum necesar.

Încredințați că veți binevoi a da dispozițiunea cerută, vă rugăm a primi asigurarea stimei și deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
D. Rosenkranz

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PRIMAR GENERAL AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 82.

102

1940, decembrie 11. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la sechestrarea de către Serviciul Patrimoniului Legionar a efectelor uzate de îmbrăcăminte trimise de evreii din America, spre a fi distribuite nevoiașilor evrei din România. Întrucât, în ciuda numeroaselor demersuri, nu s-au putut obține obiectele sechestrate, se cere sprijinul conducătorului statului în soluționarea acestui caz.

DOMNULE GENERAL,

Efecte uzate de îmbrăcăminte trimise de evreii din America spre a fi distribuite refugiaților și nevoiașilor evrei au fost sechestrate de către Serviciul patrimoniului legionar la depozitul Biroului de Transporturi „Kanel” din str. Cernica nr. 2.

Toate stăruințele noastre până astăzi n-au dus la niciun rezultat.

Respectuos vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se facă dreptate.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 83.

1940, decembrie 12. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la unele fapte grave petrecute în București. Este cazul unor locuitori evrei *invitați* la Poliția de speculă a Primăriei sectorului III Albastru, unde, după ce au fost crunt bătuți, au fost obligați să semneze declarații că de bunăvoie consimt la rezilierea contractelor de închiriere. În locuințele evacuate s-au instalat persoane particulare. Se cere restabilirea în drepturi a celor evacuați; pedepsirea vinovaților; prevenirea generalizării acestor fapte.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele fapte grave petrecute în ultimele zile în Capitala Țării:

1/ I. Abramovici, proprietar al imobilului din București, bd. Maria nr. 60, ca și chiriașii evrei din același imobil:

2/ Halpern 3/ Hoffer 4/ Iancovici 5/ Grunfeld 6/ Melun 7/ Singer

au fost invitați în seara zilei de 7 decembrie a.c. la *Poliția* de speculă (!!!) a Primăriei Sectorului III Albastru, din Calea Rahovei, unde, după ce au fost crunt bătuți, au fost obligați să semneze declarațiuni că de bună voie consimt la rezilierea contractelor de închiriere.

A doua zi, duminică 8 decembrie, au fost siliți să evacueze locuințele, fără a li se acorda un răgaz cât de scurt spre a-și găsi un adăpost. Singur proprietarul, I. Abramovici, a fost îngăduit să mai rămână câteva zile.

În locuințele evacuate s-au instalat persoane particulare.

Nădăjduim că veți aprecia gravitatea faptelor expuse mai sus și vă rugăm să binevoiți a lua măsuri pentru anchetarea de urgență, spre a se ajunge la:

- a) Restabilirea în drepturi a celor evacuați,
- b) Pedepsirea vinovaților,
- c) Prevenirea generalizării acestor fapte.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 84.

1940, decembrie 14. U.C.E. către directorul general al Siguranței Generale a Statului. Se referă la cazul comerciantului ambulant Hezer Aronovici din București, str. Bradului, nr. 5, care a fost ridicat la 12 decembrie curent și dus la Primăria sectorului III Albastru, bătut crunt și apoi obligat să semneze o declarație prin care donează toată marfa și suma de 4.000 lei pentru legionari. Se cere o anchetă severă, victima să fie despăgubită și vinovații să-și primească pedeapsa.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință următorul fapt:

Comerciantul ambulant HEZER ARONOVICI, din str. Bradului nr. 5, a fost ridicat în ziua de 12 decembrie crt. din str. Carol, de un individ care nu s-a legitimat și care l-a condus la Primăria Sectorul III Albastru din Calea Rahovei.

Aci, după ce a fost bătut crunt în pivnița imobilului, a fost obligat să semneze o *declarațiune* prin care *donează toată marfa și suma de 4.000 Lei ce o avea cu sine*, pentru legionari.

A fost pus apoi în libertate și acum zace bolnav în pat din cauza loviturilor primite.

Subliniem că în localul Primăriei Sectorul III Albastru s-au mai petrecut asemenea fapte reclamate cu memoriul nostru nr. 2189.

Nădăduim că veți aprecia gravitatea celor expuse mai sus și veți binevoi a ordona o anchetă severă de pe urma căreia victima să fie repusă în drepturi și vinovații să-și primească pedeapsa.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANȚEI GENERALE A
STATULUI

Ancel, *Doc.*, vol. II, p. 86.

1940, decembrie 14. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu. Se referă la intervențiile care urmează să fie făcute pentru aprobarea imigrării evreilor în colonii engleze, altele decât Palestina, unde imigrația legală era interzisă. Se propune ca dolarii statului român blocați în S.U.A. să fie preluați de evreii imigranți, urmând ca ei să plătească echivalentul în lei statului român.

Domnule General,

1/ Ca urmare [...] la audiența ce ați binevoit a ne acorda și la cele stabilite, am intervenit la Legația Angliei pentru a obține mărirea cotei de emigrare în Palestina.

Răspunsul a fost dat la Radio Londra, că toți evreii veniți ilegal în Palestina vor fi trimiși în colonii unde vor aștepta sfârșitul războiului.

Acest răspuns legalizează emigrările așa-zise clandestine, ceea ce va permite mărirea lor.

2/ Vom face o nouă intervenție în vederea unei imigrațiuni legale în alte colonii engleze.

3/ Având în vedere concepția Statului Legionar și exemplele Germaniei și Italiei, vă rugăm să binevoiți a ne informa dacă Guvernul ar fi de acord la un schimb de populații cu Statele Unite ale Americii, în sensul ca românii emigrați acolo să fie repatriați în România, iar evreii români să le ia locul în Statele Unite.

4/ Pentru a accelera și amplifica această mișcare și în genere emigrarea, având în vedere pe de o parte că dolarii de care dispune Statul în America sunt blocați, iar pe de altă parte că pare în intenția Guvernului român să introducă etalonul „*munca*” în locul etalonului „*aur*” – după sistemul german – avem onoarea a propune ca să intervenim la Statele Unite ca evreii români ce vor să emigreze să poată primi acești dolari, ei plătindu-i în lei în țară.

Plata s-ar face la cursul B.N.R. plus 38%, dar noi am avea dreptul să-i socotim evreilor la un curs superior, diferența servind comunităților la opera de asistență și în special la finanțarea emigranților lipsiți de mijloace.

Aceeași operație s-ar putea face în ipoteza când s-ar cădea la un acord de schimb de populație – cu sumele de care dispun românii repatriați.

5/ În același scop, este util ca Guvernul român să hotărască dacă autorizează exportul în țările de imigrație – fără devize – adică imigranțul să-și cumpere materiale și mărfuri libere la export, cu care să plece, în loc să-și transporte banii.

În acest caz, am lua contact cu diferitele state susceptibile de a aproba acest proiect.

6/ Totdeodată, pentru a accepta finanțarea imigrării, vă rugăm să binevoiți a aproba ca o delegație de 3-5 evrei să plece în Statele Unite în vederea unei campanii de strângeri de fonduri pentru a finanța emigrarea¹⁶⁶.

Primiți, vă rugăm, domnule General, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI, PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. II, pp. 87-88.

106

1940, decembrie 14. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la situația azilului de bătrâni din Constanța, clădirea fiind preluată de primăria municipiului, iar locatarii au fost evacuați în timp de cinci zile. Se cere revocarea acestei măsuri.

DOMNULE MINISTRU,

Imobilul din Constanța, Bul. Maria nr. 65, proprietatea d-nei Elena Dr. Otto Mauch – de naționalitate germană – a fost închiriat cu act cu dată certă la 1 iunie 1940, cu destinația prevăzută în contract de a crea un azil de bătrâni evrei.

În acest scop, doamnele evreice au instalat baie și au făcut reparații și au plătit chiria pe întregul an până la 1 iunie 1941.

Primăria Municipiului Constanța, care a preluat imobilul, întrucât proprietara a părăsit Țara, cere chiriașei să evacueze în 5 (cinci) zile pe bătrânii care sunt adăpostiți.

Cum chiria este plătită și cum nicio lege n-a autorizat Primăria să refuze a recunoaște validitatea contractelor, respectuos vă rugăm să binevoiți a da dispoziții în acest sens.

Primiți, vă rugăm, domnule Ministru, asigurarea, deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar general,
(M. Carp)

P.S. Alăturăm copie după contract.

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

ANIC, fond C.E., dos. 26/1940, f. 2.

1940, decembrie 14. U.C.E. către ministrul de Interne. Se intervine pentru d-na Eva I. Goldenberg, domiciliată în București, alea Modrogan nr. 9. La data de 24 noiembrie i-a fost violat imobilul în absență, nefiind lăsată nici măcar să-și ridice îmbrăcămintea, argintăria, bijuteriile etc. Întrucât inviolabilitatea domiciliului și respectul proprietății sunt garantate prin lege, se cere repunerea în drepturi a d-nei Eva Goldenberg.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință următorul fapt:

D-na Eva Goldenberg, domiciliată în București, Alea Modrogan nr. 9, venind acasă în ziua de 24 noiembrie crt., a găsit imobilul său ocupat în întregime pentru încartiruirea refugiaților.

Nu i s-a lăsat spre folosință, pentru dânsa și fiul său, nicio încăpere. I s-a interzis chiar accesul în locuință, spre a-și lua o rufă, o rochie sau un palton.

Mobilierul, covoarele, vesela, argintăria, rufăria, bijuteriile, vestmintele, în valoare de cca. lei 3.000.000, au rămas în imobil și nu i se îngăduie să ridice vreun obiect.

În ziua de 12 decembrie, d-na Eva Goldenberg s-a prezentat la imobil însoțită de dl. comisar Avram de la Circ. VII Poliție, spre a-și ridica îmbrăcămintea, argintăria, bijuteriile etc., dar i s-a opus un refuz categoric.

Întrucât inviolabilitatea domiciliului și respectul proprietății înscrise în legile Țării au fost recent întărite prin dispozițiunile Decretului-Lege din 29 noiembrie 1940, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune de urgență măsuri pentru repunerea în drepturi a d-nei Eva Goldenberg.

Primiți, vă rugăm, domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar general,
(M. Carp)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

ANIC, fond C.E., dos. 17/1940, f. 2.

1940, decembrie 17. U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președintele Consiliului de Miniștri. Se referă la rechiziționarea fabricii de azimă a Comunității Evreilor din București. Prin această măsură se ajunge în situația ca întreaga populație evreiască din Capitală și din orașele vecine să nu poată respecta prescripțiile rituale de Sfintele Paști. Totodată s-a rechiziționat și sediul școlii de meserii „Ciocanul” și al grădiniței de copii a Comunității Evreilor din București. Măsura este împotriva legilor în vigoare, care opresc rechiziționarea, chiar și pentru nevoile armatei, a instituțiilor școlare și de cult. Conducătorul este rugat a da dispoziții pentru evacuarea imobilelor rechiziționate.

DOMNULE GENERAL,

1. Ca urmare la memoriile noastre cu nr. 549, 551 din 9 decembrie 1940 și 2186 din 11 decembrie 1940, avem onoare a vă aduce la cunoștință că astăzi, 17 decembrie 1940, a fost rechiziționată Fabrica de Azime a Comunității Evreilor din București, situată în București, str. Poetul Cerna nr. 1.

În acest local se confecționează pasca rituală a evreilor și este singura fabrică de azime, astfel încât prin suprimarea ei riscăm ca întreaga populațiune evreiască, din Capitală și din orașele vecine, să nu poată respecta prescripțiunile rituale de Sfintele Paști.

Mai adăugăm că operațiunea fabricării azimelor necesită câteva luni, întrucât ea se face cu un ritual special, care trebuie cu sfințenie respectat.

Executarea în fapt a rechiziției s-a operat cu concursul unui domn comisar de la Circumscripția 13-a Polițienească pe baza unui ordin al Ministerului de Interne și în asistența a doi domni ofițeri (un domn maior și un domn sublocotenent).

Ei au pus în vedere Comunității să delege un reprezentant pentru a fi de față în ziua de 17 decembrie ora 13 la sediul din str. Poetul Cerna nr. 1, cerând totodată să se demonteze și să se ridice mașinile de fabricat azime¹⁶⁷.

2. Aceeași comisie s-a prezentat și la școala de meserii „Ciocanul” și grădinița A.C.F.E. din București, cal. Dudești nr. 125-127, și la sediul Comunității Evreilor din București, din cal. Dudești nr. 24, și în vederea rechiziționării au solicitat și au obținut planurile imobilelor.

Subliniem că școala „Ciocanul” este singura școală de meserii din Țară. În ea urmează cursurile școlare 410 elevi, între cari 108 interni, 302 externi. Sunt în școală 8 clase (4 de gimnaziu profesional și 4 clase paralele) și 12 ateliere în care elevii învață în mod practic meseria. În școală profesează 12 profesori.

Ținând seama, pe de o parte, de dispozițiunile categorice ale art.19 al. d și e din Legea rechizițiilor din Februarie 1940, care oprește rechiziționarea

chiar pentru nevoile armatei a instituțiilor școlare și de cult și pe de altă parte de faptul că prin astfel de rechiziții Comunitatea este împiedicată în realizarea programului său de a acorda asistență școlară, de cult și socială populației evreiești, vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni pentru evacuarea imobilelor rechiziționate pentru a se evita pe viitor rechiziționarea imobilelor instituțiilor Comunității.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
ss. dr. W. Filderman

Secretar general,
ss. D. Rosenkranz

ANIC, fond M.A.I., dos. 2/1940, filele 86-87.

109

1940, decembrie 19. F.U.C.E. către ministrul de Interne. Se cere eliberarea din lagăr a lui Benedikt Krakauer, director al sucursalei Băncii Comerciale din Constanța. Detențiunea sa este nemotivată.

Domnule Ministru,

Domnul Benedikt Krakauer, din orașul Constanța, unde este director al sucursalei Băncii Comerciale Române, după ce în cursul lunii noiembrie 1940 a suferit o descindere operată de către domnul director al Siguranței orașului însoțit de două persoane din Poliția Legionară, descindere care s-a terminat cu scuze întrucât nu s-a găsit nimic, a fost invitat în ziua de 16 decembrie a.c. la Chestura orașului de unde a fost trimis în lagăr.

Deoarece numitul este un om deasupra oricărei bănuieli, este fiu de voluntar, frate de ofițer invalid de război, el însuși sergent T.R., deoarece potrivit legii, dacă s-ar fi făcut culpabil de vreun delict, urma să fie predat Parchetului în 24 de ore, vă rugăm să binevoiți a constata că detențiunea sa este ilegală și în consecință vă rugăm să binevoiți a dispune eliberarea sa.

Primiți, vă rugăm, domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 107.

1940, decembrie 20. U.C.E. către ministrul de Interne. Se referă la arestarea fostului președinte al Comunității Evreilor din Buzău și a unui număr de 25-30 de fruntași ai obștii evreiești, pe motivul că s-au găsit asupra lor liste de subscripții pentru ajutorarea unor evrei săraci, învinuiți pe nedrept de comunism. Se cere eliberarea lor imediată, întrucât reținerea lor în stare de arest contravine legilor în vigoare.

Redactat pe baza adresei nr. 486/18 dec. 1940 a Comunității Evreilor din Buzău, înreg. la nr. 2123/20 dec. 1940, și a adresei Președintelui Comunității Evreilor din Buzău, înreg. la nr. 2131/20 dec. 1940.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

DI. Zaharia Solomon, fost președinte și actual casier al Comunității Evreilor din Buzău, a fost invitat la Poliție sub o învinuire banală. Aci, s-a constatat că invitațiunea a fost greșit adresată printr-o confuzie de persoană.

În cursul cercetărilor s-au găsit asupra d-lui Zaharia Solomon o seamă de liste de subscripție. D-sa a dat lămuriri arătând că sumele colectate erau destinate nevoilor Comunității și asistenței judiciare a unui grup de tineri evrei săraci ce fuseseră trimiși în judecată sub învinuire de comunism.

Deși Curtea Marțială a achitat pe toți aceștia de învinuirea de comunism, totuși conducătorii Poliției din Buzău au socotit că aceste colecte au folosit comunismului și ca atare, au reținut pe Zaharia Solomon și au arestat vreo 25-30 fruntași ai obștii evreiești – subscriitorii listelor – pe cari i-au închis în pivniță.

Vă rugăm să binevoiți a constata:

a) că subscripțiile și contribuțiile pentru Comunitățile evreiești sunt autorizate prin Legea pentru Regimul General al Cultelor (art. 29 și 30);

b) că însuși Consiliul de Miniștri a hotărât că în anumite împrejurări, sarcina ajutorării coreligionarilor evrei revine Comunităților (Comunicat din 4 octombrie);

c) că evreii cari au subscris la Buzău nu s-au făcut vinovați cu nimic, ci dimpotrivă au făcut acte de caritate și omenie;

d) că prin mijloacele întrebuițate de Poliția Buzău, e firesc ca oamenii înfricoșați să părăsească treburile obștești, astfel ca populația nevoiașă să rămână fără niciun sprijin;

e) că, în orice caz, nimeni nu poate fi reținut în stare de arest mai mult decât 24 ore decât în virtutea unui mandat de arestare.

În consecință, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune telegrafic eliberarea persoanelor arestate, pe motivele arătate mai sus, și măsuri pentru a evita repetarea faptelor similare.

Primiți, vă rugăm, domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁶⁸.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL INTERNELOR

ANIC, fond C.E., dos. 12/1940, f 41.

111

1940, decembrie 30. U.C.E. către ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Se referă la cazul Spitalului Israelit din Roman, care a fost rechiziționat din ordinul garnizoanei locale. Spitalul nu mai poate funcționa pentru îngrijirea bolnavilor evrei. Situația este cu atât mai gravă, cu cât evreii nu au acces la alte spitale. Se cere evacuarea spitalului.

Redactat pe baza scrisorii
Comunității Evreilor din Roman,
înreg. la no. 2196/27 dec.1940.

DOMNULE MINISTRU,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că în ziua de 15 noiembrie 1940, din ordinul Garnizoanei locale (Roman), Sectorul I lucru *a rechiziționat spitalul israelit din Roman, ocupând 10 din cele 14 încăperi ale acestui așezământ.*

Nu este de mirare că în aceste condițiuni spitalul nu mai poate funcționa, mai ales acum în timp de iarnă, când numărul bolnavilor crește simțitor și în situațiunea actuală când bolnavi evrei nu mai au acces la celelalte spitale.

În fața acestei situațiuni și ținând seama de dispozițiunile categorice ale art. 19 al. f, din Legea asupra rechizițiilor (publicată în Mon. Of. no. 48/27 februarie 1940) care precizează că sunt *scutite de rechiziții pentru încartiruirea trupelor în timp de pace spitalele pentru întrebuințări care ar schimba destinația lor*, vă rugăm să binevoiți a interveni la Marele Stat Major al Armatei pentru ca pe temeiul acestor considerațiuni de drept și de fapt să se obțină evacuarea sus-zisului spital.

Primiți, vă rugăm, domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁶⁹.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
D. Rosenkranz

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI MINISTRU AL MUNCII, SĂNĂTĂȚII ȘI OCROTIRILOR
SOCIALE

ANIC, fond C.E., dos. 1/1940, f. 1.

112

1941, ianuarie 2. Memoriu remis de dr. W. Filderman, președintele F.U.C.E., generalului Ion Antonescu, conducătorului statului, prin profesorul Eftimie Antonescu. În memoriu se expune situația gravă a populației evreiești din România, datorată violențelor legionare, extinse în întreaga țară. Se compară situația evreilor din România cu a evreilor din celelalte țări ale Axei. Se conchide că violența legionară din România este potrivnică atât concepției conducătorului statului, cât și intereselor țării, în general.

Domnule general,

Între concepția domniei voastre și aceea a *Führer*-ului Germaniei, a ducelui Italiei și a regentului Ungariei există o perfectă identitate în ce privește soluționarea chestiunii evreiești.

Unii dintre conducătorii mișcării legionare s-au ridicat însă împotriva ei.

Deoarece au reușit să-și impună propria lor concepție care, în credința mea, dezorganizează țara și va avea urmări dintre cele mai grave în toate domeniile, o înaltă datorie de conștiință românească, ca și îndatoririle mele de conducător al evreilor m-au determinat să vă supun prezentul memoriu¹⁷⁰.

1. Concepția Antonescu

Ați declarat ziarului „Stampa” că „înarmat cu experiența guvernului Goga:

a) veți înlocui „încetul cu încetul” pe evreii cu români, începând cu evreii veniți după 1913 în țară;

b) numai după înlăturarea acestora, veți începe substituirea celorlalți, care se va face tot „încetul cu încetul”;

c) substituirea se va face cu legionari care „între timp se vor pregăti”;

d) evreii vor putea trăi în România, dar nu vor putea fi beneficiarii resurselor și bogățiilor țării. („Timpul”, 30 septembrie 1940.)¹⁷¹

2. Concepția germană

„Știu că ceea ce s-a făcut în timp de trei, patru sau cinci veacuri nu poate fi schimbat în doi, trei sau cinci ani. Lucrul hotărâtor este însă de a se lua măsurile necesare pentru a determina această schimbare...

Ea a fost îndeplinită treptat”. (Cuvântarea d-lui Adolf Hitler, „Timpul”, 12 decembrie 1940.)

Cuvântarea aceasta posteroară declarației domniei voastre enunță cele două idei fundamentale ale domniei voastre: pregătire și timp și este confirmată de evoluția legilor germane, evoluție în care se disting patru perioade:

A. De la 1933-1935, adică de la preluarea conducerii de către Partidul Național-socialist până la legile de la Nürnberg.

Această perioadă a fost perioada propagandei, în care evreii erau numai „nedoriți”, dar nu erau încă „excluși” „*Juden sind unerwünscht*”.

B. De la 1935-1938, adică de la legile de la Nürnberg până la asasinarea diplomatului vom Rath¹⁷².

Această perioadă, caracterizată prin publicarea legilor de la Nürnberg a pus evreii germani în situația în care se aflau evreii români înainte de a deveni cetățeni, adică i-a făcut supuși germani¹⁷³.

Ele au permis însă accesul elevilor evreii în învățământul de stat de toate gradele, în limitele unui număr proporțional; au lăsat neatins organizarea cultului mozaic, care a continuat a fi considerat cult istoric și ale cărui Comunități și Uniuni de Comunități au urmat a se bucura de personalitatea juridică de drept public și de toate prerogativele recunoscute celorlalte culte; a primit subvenții de la stat, a perceput impozite de la credincioși etc.

Ele au menținut în funcții publice diverse categorii de evreii, printre care toți acei care fuseseră numiți înainte de 1 august 1914; iar ofițerilor de

carieră scoși din cadrele armatei li s-a îngăduit chiar să continue a purta uniforma; au permis exercițiul profesiunilor intelectuale celor care începuseră a practica înainte de 1914.

Ele n-au interzis, nici limitat exercițiul meseriilor, comerțului și industriei, fie ca ucenici, calfe, funcționari sau patroni; n-au expropriat nici blocat bunurile lor etc.

C. De la 1938-1939, adică de la asasinarea diplomatului von Rath până la declararea războiului.

Este de remarcat că naziștii înșiși contestă că legile aduse cu începere de la sfârșitul lui 1938 ar corespunde doctrinei sau conștiinței lor; dimpotrivă, se simt obligați a justifica promulgarea lor. În adevăr, doctrinariii naziști le înfățișează nu ca legi reprezentând doctrina nazistă, ci ca legi de represalii și de apărare împotriva agitațiilor antinaziste ale evreilor din alte țări și împotriva asasinării de către un evreu a diplomatului vom Rath, deci ca legi contrarii nazismului, dar impuse de nevoia de apărare.

În adevăr, nu se comentează nicio lege fără ca – în fața doctrinei naziste, a conștiinței poporului german și a conștiinței omenirii civilizate – să nu se repete scuza că aceste legi au fost nu voite sau dorite, ci impuse de agitațiile contra regimului.

Mă servesc de lucrarea unui profesor universitar, dr. Peter Deeg, editată de unul dintre cei mai extremiști antisemiți – Julius Streicher – și tipărită în tipografia celui mai extremist ziar antisemit, „Der Stürmer”. Am ales această carte tocmai pentru că, fiind scrisă, editată și tipărită de extremiști se va sesiza mai bine toată distanța ce-i desparte de extremiștii noștri care erijează în legi naturale și doctrinare ceea ce pentru extremiștii germani este un act neuman, dar pe care au fost siliți să-l facă întrucât era în joc apărarea regimului, adică apărarea statului.

Iată legea care – deși menține încă unii funcționari publici evrei – elimină totuși o nouă categorie:

„Im Zuge der durch die Ermordung des deutschen Diplomaten Von Rath ausgelosten gesetzlichen Massnahmen gegen das in seiner Deutschfeindlichkeit solidarisch hinter dieser Mordtat stehende Judentum, hob eine auf dem Reichsbürgergesetz beruhende Verordnung vom 5 Dezember 1938 diese Regelung auf und ordnete eine Neufestsetzung der Dienstbezüge und Wartgelder auf Grund der allgemeinen versorgungsrechtlichen

„Printre măsurile legislative luate în urma asasinării diplomatului german vom Rath împotriva evreimii, solidaritate – în germanofobia ei – cu această faptă criminală, s-a promulgat și decretul din 5 decembrie 1933 întemeiat pe dispozițiile Codului Civil, care a abrogat dispoziția de mai sus și a stabilit o nouă bază de calcul a salariilor și indemnizațiilor convenite celor puși în disponibilitate, în conformitate

Vorschriften nach dem Stände vom 31 Dezember 1935 an" (Dr. Peter Deeg, *Die Judengesetze Grossdeutschlands*, editată de Julius Streicher, Verlag der Stürmer, Nürnberg, 1939, pag. 74).

cu legea generală de pensii și pe baza situației din 31 decembrie 1935."

lată legea care interzice portul uniformei foștilor militari:

„War es den einstigen jüdischen Angehörigen der alten und der neuen Wehrmacht noch immer möglich gewesen, das Recht zum Tragen der Uniform auszuüben, so brachten die gesetzlichen Massnahmen, die im Anschluss an die Ermordung des deutschen Diplomaten von Rath gegen das solidarisch hinter dieser Mordtat stehende Judentum erfolgten, auch hier eine kompromisslose Neuregelung”.

„Măsurile legislative decretate în legătură cu asasinarea diplomatului german vom Rath împotriva evreimii solidare cu această faptă criminală conțin dispoziții categorice și cu privire la dreptul ce îl avuseseră cei ce au aparținut vechii sau noii armate germane de a purta uniformă.”

lată legea care-i elimină din școlile de stat:

„Diese gesetzliche Regelung, die hinsicht der Behandlung der Juden im wesentlichen immer erst auf die Handhabung eines numerus clausus einer jeweils dem Zahlverhältnis der jüdischen zur nichtjüdischen Bevölkerung entsprechend festgesetzten geschlossenen anzahl, hinauslief, wurde wegen der der solidarischen deutsch feindlichen Hetze des internationalen Judentums zuzuschreibenden Mordtaten an deutschen Vertretern im Ausland durch Einen Erlass des Reichserziehungsministers vom 15 November 1938 aufgehoben, soweit es sich

„Reglementarea legală a situației evreilor (în învățământ) care se întemeiază – în esență – pe principiul «numerus clausus», adică pe stabilirea unui procent fix – întemeiat pe raportul numeric dintre evrei și populația ariană –, a fost și ea abrogată, dar numai în ce privește pe evrei, intrând în definiția Codului Civil, prin decizia Ministerului Instrucțiunii din 15 noiembrie 1938, dată în urma crimelor comise împotriva reprezentanților germani în străinătate, crime datorate

Juden im Sinne des Reichsbürgergesetzes handelt; für die übrigen Nichtarier im Sinne des Gesetzes zur Wiederherstellung des Berufsbeamtentums verbleibt es bei den Vorschriften des Gesetzes“).	instigărilor germanofobe ale evreimii internaționale pentru ceilalți nearieni – în sensul legii pentru reorganizarea Corpului funcționarilor de carieră rămâne în vigoare această lege.”
---	--

Op. cit., pag. 100

lată legea privitoare la comerț și meserii:

„Die Regelung des Gesetzes zur Änderung der Gewerbeordnung wurden bald weit überholt durch die anlässlich der deutschfeindlichen Hetze des Weltjudentums und der jüdischen Mordtaten an deutschen im Ausland ergangenen Gesetzesmassnahmen der Reichsregierung“.	„Dispozițiile legii modificatoare a legii industriale (din 6 iulie 1938) au fost curând cu mult depășite de legea promulgată ca urmare a instigărilor antigermane ale evreimii mondiale comise de evrei împotriva reprezentanților germani în străinătate.”
--	---

Op. cit., pag. 129

lată legea care nu elimină, nici după asasinarea lui vom Rath, pe evrei de la asistența socială, ci le restrânge numai drepturile:

„Ausgelöst durch die deutschfeindliche Hetze des Weltjudentums und durch die wiederholte agitative Mordtat an einem deutschen Vertreter im Ausland beschränkte der Reichsminister des Innern durch Verordnung vom 19 November 1938 die öffentliche Fürsorge für Juden.“	„Determinat de incitarea antigermană a evreimii mondiale și de repetata crimă instigatoare împotriva unui reprezentant al statului german în străinătate, ministrul de Interne al Reichului, prin Decretul din 19 noiembrie 1938, a limitat dreptul evreilor la asistență publică.”
---	---

Op. cit., pag. 162

Semnalam aci că evreii pe care Comunitatea nu-i poate ajuta continuă a primi de la stat, județ și comună: locuința, hrana, îmbrăcămintea, asistența socială, ajutoare în timpul sarcinii etc. (Decizia din 19 noiembrie 1938), ceea ce nu se mai întâmplă la noi.

Cultul a rămas persoană juridică – nu de drept public, ci de drept privat – dar și-a păstrat celelalte prerogative; nu se interzice înființarea de noi

întreprinderi sau de sucursale, ci se cere doar o autorizație; legile care reglementează înstrăinarea comerțului evreiesc iau măsuri ca prețul să reprezinte un echivalent real al bunului vândut, proprietatea urbană a rămas neatinsă etc. În sfârșit, guvernul are dreptul să acorde un tratament special evreilor pe care-i socotește utili „W.W.J”¹⁷⁴.

D. De la declararea războiului 1939, până la zi.

Războiul, cu necesitățile lui inexorabile și cu aparența lichidării apropiate și definitive a problemei evreiești, a impus amânarea soluționării problemelor și a făcut să se dea precădere problemelor sociale și economice – fără soluționarea cărora războiul nu se poate câștiga – căci dacă anumite cunoștințe economice sunt oricând necesare pentru a evita falimentul individului în timp de pace, mai numeroase sunt cunoștințele ce se cer tehnicienilor pentru a menține economia în timp de război, adică pentru a evita falimentul colectivității.

Nici armata, nici economia de război nu se pot conduce de ucenici sau de oameni fără experiență, oricâtă bunăvoință sau putere de sacrificiu ar avea, fără ca armata să meargă la înfrângere, economia la faliment.

Legile antisemite s-au oprit; mai mult chiar, evreii au recăpătat în fapt libertăți și drepturi, unii dintre ei fiind întrebuințați chiar de statul și armata germană – în Germania și în străinătate – pentru nevoi economice și tehnice.

Chiar în armata de instrucție aflată în țară sunt evrei care poartă uniformă germană, economiști, medici, ingineri etc.

Această concepție a primatului economic asupra ideii naționale a fost expusă recent și de dl. Alfred Rosenberg¹⁷⁵ – doctrinarul Partidului Național-Socialist – și de dl. Karl Megerle:

„Ajuns la momentul mai important decât toate, al pregătirii Europei noi, *Reich*-ul german acordă întâietate ideilor economice și sociale, lăsând pe planul al doilea ideea națională, care a înflăcărat și a dinamizat forțele revoluționare premergătoare războiului.

Identitatea formelor de organizare politică, adoptarea sistemului politic național-socialist, totalitar, dictatorial, împrumutarea și imitația de doctrină, realizarea unei revoluții interne pe calea măsurilor administrative nu mai sunt considerate de *Reich* ca necesare.” (Alfred Rosenberg, în „*Volkischer Beobachter*”, comentat de „*Timpul*”, 17 iulie 1940).

„Noile idei economice sunt bazate pe noi idei sociale pe care Germania național-socialistă le pune de asemeni la dispoziția Europei noi, Germania nu are intenția să impună altor popoare ordinea sa socială și punctul său de vedere al cuprinsului lor de o importanță mai mare decât cea națională, fiind expresia realizării chiar a nevoilor secolului al douăzecilea.” (Karl Megerle, „*Berliner Börsenzeitung*”, comentat în „*Timpul*”, 16 iulie 1940).

3. Concepția italiană

În Italia, de la începutul guvernării fasciste până la 1938, nicio manifestare antisemită n-a fost tolerată. În primele guverne fasciste au funcționat chiar miniștri evrei.

După războiul etiopian¹⁷⁶, după alianța cu Germania și numai cu titlu de represalii împotriva agitațiilor evreilor contra regimului fascist au introdus legi antievreiești, dar cuvântul de ordine al Duceului a fost: „Separare, dar nu persecuție” („Axa”, 10 decembrie 1940).

Ca urmare, nu numai că evreii n-au fost molestați, dar legile au respectat cultul mozaic, care a rămas persoană juridică de drept public, cu toate prerogativele ca și celelalte culte istorice.

„Nulla e innovato per quanto riguarda il pubblico esercizio del culto e la attività della comunità israelitiche, secondo la leggi vigenti, salvo la modificazioni eventualmente necessarie per coordinare tali leggi con la disposizioni del presente decreto.” (Legea din 5 ianuarie 1939, art. 27, Staderini, Legislazione per la difesa de la Razza, pag. 54).

„Nimic nu s-a inovat cu privire la exercițiul cultului și la activitatea comunităților israelite (care se exercită) potrivit legilor în vigoare, sub rezerva unor modificări eventual necesare pentru a coordona aceste legi cu dispozițiile prezentului decret.”

În ce privește învățământul, s-au înființat clase evreiești în școlile de stat oriunde se aflau cel puțin 10 elevi evrei, iar școlile comunităților au drept de publicitate; studenții evrei înscriși înainte de 15 noiembrie 1938 își urmează studiile; profesiunile libere sunt mai departe îngăduite celor ce profesau la 17 noiembrie 1938, dar limitate la clientela evreiască; militarii activi sunt puși în disponibilitate, dar își conservă gradul, uniforma și respectul disciplinei.

Evreii pot fi meseriași, funcționari sau patroni cu excepția întreprinderilor interesând apărarea națională sau întreprinderilor de orice natură care întreprind peste 100 persoane. Funcționarii evrei sunt îndepărtați din societățile de asigurare și din bănci dacă acestea au un interes național.

Drepturile cetățenești s-au retras unora dintre evrei, dar s-a rezervat guvernului dreptul de a le acorda cui socotește util.

4. Concepția ungară

Drepturile cetățenești sunt menținute tuturor și nici nu se pot retrage decât celor ce le-au obținut după 1914; unii evrei continuă a fi chiar electori și eligibili. Cultul mozaic rămâne persoană de drept public, iar Șeful Rabin îl

reprezintă mai departe în Senat; elevii evrei urmează în școlile de stat, cu excepția școlilor superioare, unde accesul lor este mărginit la un procent de 6-12 la sută, deci într-un procent care depășește pe cel proporțional; ei nu mai pot fi funcționari publici, dar cei în serviciu nu vor fi concediați imediat, ci treptat și apoi pensionați; ei pot continua să-și exercite cele mai multe dintre profesiunile libere, dar în viitor accesul le este limitat la 6 la sută pentru avocați; 12 la sută pentru redactori la orice revistă; 6 la sută în sindicatele ziaristilor și artiștilor de teatru și cinematograf etc.

Funcționarii particulari nu pot depăși un procent de 12 la sută ca număr de valoare de salarii; ajustarea proporției făcându-se trimestrial în decurs de patru ani, cu dreptul pentru guvern de a prelungi cu încă trei ani aplicarea legii. Oricând și oriunde în lipsă de specialiști unguri se pot angaja evrei chiar peste cota legală. Toți meseriașii rămân în exercițiu, dar nu se vor acorda noi brevete decât dacă numărul brevetelor deja acordate evreilor nu depășește 6 la sută, cu dreptul pentru guvern de a face excepții în interes public.

Evreii pot fi obligați a ceda bunuri rurale, dar numai dacă sunt dobândite după 1937 și nu mai pot dobândi altele decât pe bază de licitație publică și cu autorizația guvernului, afară numai dacă le cumpără pentru industrii etc.

II. Concepția Brăileanu-Iascinski

Împotriva tuturor acestor concepții, uitând că: „*Le temps respecte peu ce qui fait sans lui*”, unii dintre conducătorii legionari au luat în public o atitudine potrivnică teoriei expusă de domnia voastră în „*Stampa*”, calificând-o ca fiind „din secolul trecut”, deși atât Hitler, cât și Mussolini și Horthy sunt din secolul actual și deși teoriile naționaliste susținute de domnia Brăileanu și Iascinski nu sunt originale, ci împrumutate de la naziști și fasciști.

„... rețetele acestea că românul trebuie să se pregătească în țara proprie pentru comerț și numai după aceea să pretindă să înlocuiască, treptat, treptat, pe jidani, căci altfel, viața economică s-ar tulbura – ca și când viața întregii comunități – toate aceste precepte sunt din secolul trecut, când primejdia nu era așa de mare, când relațiile dintre națiunile mari nu erau așa de încordate, când unitatea unui neam se mai putea păstra prin astfel de expediente”. (Conferința domnului ministru Brăileanu, „*Timpul*”, 11 decembrie 1940).

Ca urmare a acestei teze care a triumfat până astăzi și care se rezumă în „a distruge fără a te gândi la urmări sau la reconstrucție”, România, în trei luni de guvernare și-a dat legi care depășesc nu numai legile italiene și ungare și pe cele germane din perioada anterioară și posterioară Nürnberg-ului, dar și pe cele din perioada posterioară asasinării diplomatului von Rath și a căror promulgare am văzut că repugnă atât doctrinei, cât și conștiinței celor

mai extremiști antisemiți și bineînțeles că sunt potrivnice ideilor germane că în timp de război economicul primează naționalul.

Atunci, sau Hitler și doctriinarii germani, Mussolini și Horthy, se înșeală, sau România merge către un dezastru social și economic fără precedent și fără egal, cu toate urmările pe care un asemenea dezastru nu poate să nu-l aibă și în alte domenii.

În adevăr, prin Decizia fostului ministru al Cultelor, dl. Radu Budișteanu – a cărei suspendare ați binevoit a o ordona –, cultul mozaic se găsea degradat la rangul unei situații de fapt, despuiat de prerogativele celorlalte culte, despuiat de proprietățile ce întrețin instituțiile Comunităților, lipsit de temple și sinagogi existente de secole sau decenii.

Simple Decizii ministeriale – chiar în ajunul începerii anului școlar – au dat afară din învățământul de stat de toate gradele pe elevii evrei, iar Comunităților, pe de o parte li s-a dat voie să deschidă școli, dar fără drept de publicitate, iar pe de alta – contrar legilor de ordine publică, care interzic rechiziționarea localurilor de școli – li s-au rechiziționat zeci de localuri de școli, așa că mii de copii nu mai pot învăța nici alfabetul – situație necunoscută în Germania și Italia, deși sunt de peste un an în război.

Ucenicii, lucrătorii și funcționarii particulari, chiar la patroni evrei, chiar la propriii lor soți, părinți, copii sau frați – chiar neplătiți – trebuie să fie alungați și aceasta în termen de 14 zile și, dacă sunt plătiți, fără drept la preavizul legal.

Fără a se aștepta măcar această scurtă scadență, prin Decizii date cu călcarea legilor, s-a și interzis nu numai eliberarea de contracte de ucenicie, dar și eliberarea sau preschimbarea cărților de meșteri, adică funcționarea patronilor pe care legea din 14 noiembrie 1940 o lăsa neatinsă.

Din funcțiile publice și din unele profesii libere, evreii au fost goniți fără termen, fără pensie și fără despăgubire, afară de rare excepții. Medicii se văd reduși la clientela evreiască, avocații au fost excluși cu rare excepții, iar cei exceptați n-au dreptul de a apăra decât persoanele fizice, adică nici pe părinții, copiii sau frații lor dacă sunt constituiți în societăți, nici măcar comunitățile religioase, sinagogile etc., apoi artiștii, ziariștii, experții contabili etc.

Patronii din numeroase branșe ale comerțului și industriei au fost siliți prin lege să lichideze – comerțul de orice fel la sate, comerțul cu produsele monopolului la orașe, cinematografele, imprimeriile, editurile, ziarele, instalatorii, remizierii, agenții de bursă, farmaciștii, măcelarii cu ridicata, vămuitoarii, antreprenorii și ajutorii cadastrali, întreprinderile de turism și voiaj, distribuirea, produselor Institutului „Dr. Cantacuzino”, comerțul cu cereale, comerțul ambulant etc.

Bunurile rurale, inventarul viu și mort, recoltele noi și vechi – care nu au nimic a face cu exproprierea –, vasele de transport, pădurile, morile

țărănești și comerciale, fabricile de spirt, industriile forestiere etc. au fost luate contra despăgubirii pe care o vor încasa nu se știe când – dacă până atunci nu vor fi murit de foame etc.

Contractele de închiriere ale statului și Bisericii Ortodoxe cu evreii se reziliază, ca și contractele de furnituri.

Nici morții nu mai au odihnă, deși botezați. Pentru că au fost evrei, Primăria Capitalei cere să-i dezgropăm și să-i îngropăm la cimitirul nostru.

La noianul de legi și decizii care, în trei luni, au răpit evreilor români mai multe drepturi decât a răpit evreilor germani național-socialismul în opt ani și chiar prin legile aduse după 1938, cu titlu de pedeapsă sau de apărare a statului, evreilor italieni fascismul în 18 ani și evreilor unguri în trei ani, se adaugă schingiuri și sustrageri de averi de sute de milioane.

V-am prezentat asupra acestora din urmă un memoriu. Ați binevoit a ordona o anchetă. Între timp s-a dezlănțuit o prigoană și mai groaznică. Sunt orașe în care averile evreilor au fost răpite întrucât nu s-a plătit nicio contravaloare sau una derizorie. Constanța – unde totuși dl. Horia Sima a ordonat să nu se ia magazinele –, Reșița, la Ploiești etc. și ceea ce începe a se practica chiar în București. Legea din 14 noiembrie 1940 lasă liber exercițiul comerțului de către patronii evrei, dar pe căi lăturalnice li se preia toată averea fără nicio despăgubire sau cu o despăgubire ridicolă. Chiar Camera de Comerț din București a invitat pe comercianții evrei să predea magazinele.

Legalitatea este în vacanță deși „regimul trebuie să triumfe numai pe căile legale. Altfel este pieirea tuturor”, sunt cuvintele domniei voastre („Timpul”, 5 octombrie 1940).

De altfel, ancheta ce ați ordonat nu se face de Parchet, ci chiar de către cei acuzați sau de către cei care n-au știut nici să oprească răul, nici să-l repare după ce s-a produs, așa că în numeroase localități evreii – care mi-au trimis reclamațiile –, convocați în fața unei mese pe care se aflau revolverele, au fost siliți să semneze că nimeni nu s-a atins de ei.

Chiar acolo unde cei vinovați conduc ancheta, victimele sunt întrebate să răspundă nu „dacă”, „de cine”, „de ce”, „unde” și „cum” au fost maltratați, ci „dacă au făcut vreo reclamație și dacă cer despăgubiri”, așa că oamenii intrați să declare adevărul m-au informat că au ieșit fără a-l fi mărturisit.

Eu personal, ascultat în ce privește rechiziționarea Căminului Schuller, deși am declarat că nu am nicio obiecție de făcut asupra rechiziției, întrucât legea a fost respectată și în formă și în fond, pentru că am cerut să se restituie efectele administratorilor căminului și studenților, precum și bibliotecile arbitrar reținute, am fost repetat și stăruitor invitat să renunț a menține în scris această cerere și – la refuzul meu – mi s-a răspuns că depun cu... ură.

Mi-am pus întrebarea dacă faptul coreligionarilor mei schingiuiți sau despuiați de bunurile lor – de a nega adevărul cu ocazia anchetei – nu este

o lașitate de care trebuie să-mi fie rușine, dar am ajuns la concluzia că tocmai aceste declarații contrare adevărului, pe care-l pot dovedi, este tocmai cea mai dureroasă mărturie a intensității terorii la care au fost supuși, a faptului că ancheta este viciată, întrucât nu este făcută cu obiectivitate și, ceea ce este și mai grav, a faptului că teroarea nu numai că nu a încetat, dar s-a și intensificat.

III. Încheiere

Așadar, substituirea nu se face cu cei veniți din 1913, ci de-a valma, fără nicio deosebire, ea nu se face încetul cu încetul, ci într-un ritm necunoscut celorlalte țări, deși acestea având un procent de evrei mult inferior, fiind și mai bine pregătite economic, soluția acolo, nu la noi, putea să fie mai rapidă, mai cu seamă că la noi regimul instaurându-se în timp de război, deci în ajunul rezolvării definitive a problemei, graba este cu atât mai puțin justificată; ea se face înainte ca românii – legionari sau nu – să se fi putut pregăti; iar evreii nu numai că nu „vor mai fi în viitor beneficiarii resurselor și bogățiilor țării”, dar nici în prezent nu mai pot trăi, condamnați de astăzi chiar la moarte prin foame și tocmai când numărul lor s-a redus...

dr. W. Filderman

„C.I.”, 26 noiembrie 1944.

Vezi și *Un avocat...*, vol. II, pp. 190-198.

113

1941, ianuarie 9. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului și președinte al Consiliului de Miniștri. Se referă la acțiunile antievreiești petrecute în țară după 9 decembrie 1940. Ancheta ordonată de conducătorul statului nu a fost făcută de Parchet, ci în unele localități, tocmai de cei vinovați. Victimele au fost obligate să-și retragă acuzațiile. Faptul că nu s-a luat nicio măsură împotriva vinovaților a încurajat extinderea violenței.

DOMNULE GENERAL,

Ca urmare la memoriul nostru nr. 549 din 9 decembrie 1940, avem onoare a vă înainta alăturat un tablou conținând fapte grave petrecute în Țară după această dată sau ajunse la cunoștința noastră după prezentarea primului tablou¹⁷⁷.

Impunitatea de care s-au bucurat primii vinovați, ca și faptul că nicio măsură nu a intervenit ca să stăvilească ilegalitățile comise, a încurajat pe cei din județele sau localitățile limitrofe și astfel faptele s-au generalizat.

Ne îngăduim a sublinia că ancheta ce ați binevoit a ordona, nefăcându-se de către Parchet, ci în unele localități tocmai de către cei direct vinovați sau de către cei cari, obligați să păstreze ordinea, n-au știut nici să împiedice răul, nici să-l repare după ce s-a produs, victimele au fost silite, sub amenințări, să declare că nu li s-a întâmplat nimic.

Pentru lămurirea Domniei-voastre ne permitem:

a) A vă ruga să trimiteți de urgență un delegat la Sanatoriile indicate în prezentul tablou spre a vedea ce se întâmplă în București și veți avea o slabă imagine de ceea ce se întâmplă în restul țării¹⁷⁸;

b) A vă depune alăturat constatări medicale pentru zece persoane din București, prevăzute în memoriul nr. 549;

c) A adăuga că însuși Președintele nostru, dl. dr. W. Filderman, convocat în legătură cu rechiziționarea Căminului Studențesc „Schuller”¹⁷⁹ pentru că a ținut să se menționeze că cere eliberarea unor efecte ce aparțin administrației căminului și unor studenți – după ce a fost invitat să renunțe la această parte a declarațiunii, întrucât se vor lua măsuri pentru restituirea acestor lucruri – a fost admonestat că depune cu... ură.

d) A vă supune un extras din referatul avocatului nostru, care a luat parte la Târgoviște la o anchetă făcută din ordinul Direcțiunii Generale a Siguranței Generale a Statului¹⁸⁰.

„Țin să menționez că declarațiile date nu erau adevărate în cuprinsul lor, ci toți au declarat la fel de teamă. Din informațiile culese la fața locului, lucrurile s-au petrecut cu totul altfel, dar de teamă nu vor să declare.”

„Chiar în fața comisiei de anchetă, locuitorii au fost amenințați că vor suferi percheziții și că regretă că nu i-a băgat în lagăr.” De aceea, avem onoare a vă ruga – în interesul adevărului și pentru îndreptarea răului, de care va suferi în primul rând Țara – să binevoiți a ordona ca ancheta asupra faptelor ce semnalăm acum să fie făcută de Parchetele Tribunalelor.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

ACSIER, fond III, registru 1, f. 1.
Vezi și Matatias Carp, pp. 247-248.

1941, ianuarie 11. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu. Se referă la trecerea proprietăților evreiești din zeci de localități urbane, în schimbul unui preț de nici 10% din valoare, și adesea nicio centimă. Evreii, după ce au fost despuiți de bunurile lor, au fost siliți să părăsească localitățile unde s-au născut și unde au trăit. Printre ei se află veterani, invalizi, văduve și orfani de război. Se cere amnistierea delictelor săvârșite de către cei ce vor restitui benevol bunurile însușite și vor declara adevărul.

DOMNULE GENERAL,

Din alăturatul memoriu nr. 629 puteți constata că în zeci de orașe – și acestea nu sunt toate – proprietatea urbană și comercială a trecut prin mijloace violente în mâna unor oameni cari nu au plătit drept preț nici 10% din valoare și adesea nicio centimă.

Ne permitem a vă arăta că potrivit Deciziei Ministerului Economiei Germane din 6 februarie 1939, atât la vânzările de imobile, cât și la vânzările de fonduri de comerț se ordona:

a/ a se evita îmbogățiri nejustificate de persoane particulare

b/ a se evita o totală devalorizare a bogăției evreului; mai mult chiar se ordona a se avea în vedere ca evreului să-i rămână disponibil:

1/ necesarul pentru finanțarea ulterioară a emigrării sale,

2/ necesarul pentru acoperirea sarcinilor către Stat,

3/ necesarul pentru acoperirea pasivului către particulari,

pentru ca – zice Decizia – cei ce au vândut să nu cadă în cele din urmă în sarcina asistenței publice, căci Statul German continuă ca să dea asistență evreilor acolo unde Comunitățile evreiești nu-i pot ajuta, spre deosebire de ceea ce se întâmplă la noi, unde nu numai că Statul refuză asistența evreului, dar împiedică și Comunitățile Evreiești de a-și îndeplini misiunea lor religioasă, culturală și socială, mai mult chiar, unde evreii cari plătesc la Asigurările Sociale mor din lipsă de îngrijire căci medicii Asigurărilor Sociale sunt creștini și nu-i pot îngriji, iar medicii evrei au fost licențiați de la Asigurări.

În consecință zice Decizia:

a/ nu se vor încuviința acte de vânzare decât numai atunci când prețul corespunde în mod sensibil valorii curente

b/ mai mult, că în unele împrejurări acest preț poate depăși cu mult chiar prețul curent.

Sunt, Domnule General, localități unde toți evreii, după ce au fost complet despuiți de bunurile lor, au fost siliți să părăsească localitatea

unde s-au născut și au locuit de decenii și printre ei se află veterani, invalizi, văduve și orfani de război.

Vă rugăm respectuos să binevoiți a decide de urgență anularea tuturor vânzărilor făcute de la 1 noiembrie până la zi ca viciate prin violență și acestea, atât pentru vânzările imobiliare, cât și pentru cele de fond de comerț, reinstalarea vechilor proprietari cu mijlocirea Parchetelor, numirea de experți de către Parchet cari să cerceteze dacă prețul a fost real și dacă a fost plătit, așa ca dreptatea să se facă și economia națională să nu sufere, precum și a ordona garanții pentru vânzările viitoare.

Pentru a evita inutile conflicte și a accelera reintrarea în legalitate, credem că ar fi util a se amnistia delictele săvârșite de către acei ce vor restitui benevol bunurile și vor declara adevărul.

Nădărdum, Domnule General, că veți asculta strigătul de deznădejde al populației evreiești și vă rugăm să primiți asigurarea stimei noastre.

Președinte,
(dr. W. Filderman)

Secretar-general,
(dr. E. Costiner)

Anexe: 1/ Memoriul nostru nr. 629¹⁸¹
2/ Extras din cartea „Die Judengesetze Grossdeutschlands”, pp. 148-149, de prof. dr. Peter Deeg, publicată sub îngrijirea d-lui Julius Streicher și editată de „Der Stürmer”, Nürnberg¹⁸².

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Ancel, *Doc.*, vol. II, pp. 113-114.
ACSIER, fond III, caiet 3, copie dactilo.

115

1941, februarie 12. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Se referă la violențele legionare din București și din întreaga țară. S-au implicat conducătorii Camerelor de Comerț, primarii și prefecții, în perioada decembrie 1940 - ianuarie 1941. A fost o înlănțuire de fapte care a culminat cu pogromul din București. Se cere restituirea bunurilor luate prin violență și pedepsirea vinovaților. În anexă, tabloul întocmit pe baza situației cunoscute la 20 ianuarie 1941.

DOMNULE GENERAL,

În memoriul nostru nr. 629 din 9 ianuarie 1941, am arătat că în București – pe lângă ceilalți vinovați – conducătorii Camerei de Comerț sunt marii vinovați fiindcă ei convocau, ajutau și puneau la cale faptele petrecute în București cu preluarea magazinelor fără a se plăti contravaloare.

Un memoriu pregătit în ziua de 20 ianuarie, relatând asemenea fapte petrecute în Capitală și în provincie, nu a mai putut fi adus la cunoștința Domniei Voastre.

Ne îngăduim a-l alătura prezentei, rugându-vă să binevoiți a constata că faptele expuse acolo se înlănțuie de-a lungul unei serii ce culminează în rebeliunea din 21, 22 și 23 ianuarie, constituind numai un preludiv al acestora.

Întrucât la memoriul nostru nr. 629 din 9 ianuarie 1941 era atașat și memoriul nr. 25 din 11 ianuarie¹⁸³, iar ambele au fost înaintate Ministerului de Interne, după cum ați binevoit a ne comunica sub nr. 667 din 13 ianuarie, și întrucât în acel memoriu pe lângă expunerea faptelor se afla și o propunere concretă, ne permitem a vă alătura copia după memoriul nr. 25, rugându-vă să binevoiți a examina propunerea, INDIFERENT de rezultatul cercetărilor ordonate la ministerul de Interne, întrucât aprobarea propunerii noastre nu prejudiciază nimănui, dimpotrivă folosește tuturor căci dă puțință justiției să repună de îndată în drepturile lor pe cei cărora li s-au sustras imobilele sau fondul de comerț.

Statul restituie azi celor furați sau devastați bunurile lor. Oare furtul imobilelor și magazinelor săvârșit prin violență morală de către legionari ajutați de primari, prefecți, Camera de Comerț etc. nu este tot atât de reprobabil și nu merită aceeași sancțiune: RESTITUIREA BUNURILOR luate prin violență și pedepsirea vinovaților?

Ne rezervăm a reveni cu un memoriu asupra faptelor petrecute la 21 ianuarie și după această dată, de îndată ce ancheta noastră va fi fost terminată.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

ACSIER, fond III, registru 3, copie dactilo.

ANEXĂ

TABLOU DE FAPTE PETRECUTE ÎN ȚARĂ ÎN LUNILE DECEMBRIE 1940 ȘI IANUARIE 1941, ÎNTOCMIT PE BAZA SITUAȚIUNILOR CUNOSCUTE LA 20 IANUARIE 1941

TABLA DE MATERII (pe orașe)

I. București:

- A. Moarte în împrejurări necunoscute
- B. Arestări, maltratări
- C. Confiscări de magazine și întreprinderi

II. Giurgiu:

- A. Arestări, maltratări
- B. Confiscări de magazine
- C. Confiscări de mobile, gospodării și diverse obiecte

III. Ploiești:

Confiscări de magazine

IV. Pitești:

Confiscări de magazine

V. Craiova:

- A. Arestări
- B. Confiscări de magazine
- C. Confiscări de aparate de radio

VI. Turnu Severin:

- A. Confiscări de magazine
- B. Confiscări de numerar

VII. Tecuci:

Confiscări de magazine

VIII. Vaslui:

- A. Confiscări de magazine
- B. Maltratări
- C. Restricții speciale privitoare la evrei

IX. Hârlău:

- A. Percheziții, arestări, înscenări
- B. Bătăi, maltratări
- C. Confiscări de magazine
- D. Confiscări de mărfuri și bunuri

X. Dorohoi:

- A. Restricții privitoare la evrei
- B. Evacuări din comunele rurale

XI. Caransebeș:

Confiscări de magazine și imobile

XII. *Chaba-Bistra* (jud. Severin):

Confiscări de magazine și imobile

XIII. *Caransebeșul Nou* (jud. Severin):

Confiscări de magazine și imobile

XIV. *Lugoj*:

Confiscări de magazine și imobile

XV. *Arad*:

Confiscări de imobile

XVI. *Brad*:

A. Confiscări de imobile

B. Confiscări de aparate de radio

C. Confiscări de automobile, biciclete și mașini de scris

XVII. *Deva*:

A. Pregătiri pentru confiscarea magazinelor

B. Confiscări de magazine

C. Confiscări de imobile

D. Arestări, bătăi

XVIII. *Petroșani*:

A. Confiscări de magazine

B. Confiscări de imobile

C. Confiscări de aparate de radio

D. Rechiziții pentru muncă

XIX. *Lupeni*:

Confiscări de magazine și imobile

XX. *Blaj*:

A. Confiscări de mărfuri

B. Confiscări de aparate de radio

XXI. *Ițcani-Gara* (jud. Suceava):

A. Bătăi, maltratări

B. Confiscări de bunuri

C. Închideri de magazine

D. Evacuări

XXII. *Bălăceana* (jud. Suceava):

A. Bătăi, maltratări

B. Evacuări

XXIII. *Ilișești* (jud. Suceava):

A. Maltratări, jaf

B. Evacuare

XXIV. *Scheia* (jud. Suceava):

Evacuare

XXV. *Corlata-Drăgoești* (jud. Suceava):

Evacuare

I. Arestări, maltratări, bătăi, percheziții, înscenări

București, Giurgiu, Craiova, Vaslui, Hârlău, Deva, Ițcani-Gara – jud. Suceava, Bălăceana – jud. Suceava, Ilișești – jud. Suceava.

II. Confiscări de imobile

Caransebeș, Chaba-Bistra-Severin, Caransebeșul-Nou, Lugoj, Arad, Brad, Deva, Petroșani, Lupeni.

III. Confiscări de magazine

București, Giurgiu, Ploiești, Pitești, Craiova, Turnu-Severin, Tecuci, Vaslui, Hârlău, Caransebeș, Chaba-Bistra-Severin, Caransebeșul-Nou-Severin, Lugoj, Brad, Deva, Petroșani, Lupeni.

IV. Confiscări de diverse bunuri (numerar, mărfuri, gospodării)

Giurgiu, Turnu-Severin, Hârlău, Brad, Blaj, Ițcani-Gara – jud. Suceava.

V. Confiscări de aparate de radio.

Craiova, Brad, Petroșani, Blaj.

VI. Evacuări

Dorohoi, Ițcani-Gara – jud. Suceava, Bălăceana – jud. Suceava, Ilișești – jud. Suceava, Scheia – jud. Suceava, Corlate-Drăgoești (jud. Suceava).

VII. Închideri de magazine

Ițcani-Gara – jud. Suceava.

VIII. Moarte în împrejurări necunoscute

București.

IX. Rechiziții pentru muncă

Petroșani.

X. Restricții diverse pentru evrei

Vaslui, Dorohoi.

I. BUCUREȘTI

A. MOARTE ÎN ÎMPREJURĂRI NECUNOSCUTE

Marcu Iosopp, proprietarul tipografiei din str. Vasile Lascăr nr. 47, avea 15 lucrători creștini și un evreu.

Pe la începutul lunii ianuarie, lucrătorii au formulat unele pretențiuni bănești pentru sume ce ar fi datorate cu 10-12 ani în urmă.

Deși se stabilise un acord principal între patron și lucrători, aceștia s-au plâns Mișcării Legionare la 19 ianuarie, iar a doua zi, un grup de legionari a pătruns în tipografie, *declarând că aceasta trece sub stăpânire legionară.*

În atelier se aflau d-nii *Victor Iosopp*, fiul proprietarului, și *Moise Alperin*, asociat, cărora li s-a interzis contactul cu exteriorul.

Mai târziu a venit și Marcu Iosopp, chemat printr-o stratagemă, și toți trei au fost conduși la sediul legionar din str. Cercului nr. 1 bis unde *au fost închiși în celule separate și maltratați*.

La sediu au venit și lucrătorii care au formulat noi pretențiuni și – în urma maltratărilor – proprietarii au acceptat să plătească lucrătorilor 212.000 lei și a depune 120.000 lei ca un *fond de rezistență* pentru continuarea lucrului în tipografie *sub conducere legionară*.

La 16 ianuarie, Victor Iosopp și Moise Alperin au fost conduși la tipografie spre a asista la facerea inventarului, iar Marcu Iosopp a plecat de la sediul de mai sus, însoțit permanent de un legionar, spre a-și aduna sumele necesare și după ce a colindat câteva instituțiuni între care și Societatea „Agricola Fonciară” din Splaiul Unirii nr. 1, *a fost găsit mort în curtea de lumină a acestui imobil*.

B. ARESTĂRI, MALTRATĂRI

1/ *Heinrich Hardt*, proprietarul depozitului de cherestea „Bistrița” din șos. Olteniței nr. 202, a fost chemat în seara de 17 ianuarie la Primăria suburbană Șerban-Vodă, unde dl. *primar Mihăiță*, un domn *inginer Ștefănescu* și alții i-au pus în vedere că trebuie să predea întreprinderea în care are mărfuri de 1.200.000 lei pe suma de lei 80.000.

Refuzând a vinde, a fost groaznic bătut chiar în localul primăriei, până când a acceptat să semneze.

Constatări medicale arată starea în care se afla a doua zi.

2/ *D. Wincigaster*, proprietar al Țesătoriei Mecanice „Franca” din str. Înclinată nr. 1, a fost ridicat în ziua de 13 ianuarie din fabrică de câțiva indivizi care l-au dus la sediul C.L.M. din șos. Viilor nr. 25, unde a fost grav bătut și constrâns a scrie o scrisoare soției sale, prin care declară că se sinucide din cauza jenei financiare.

Apoi a fost dus la sediul legionar din str. Roma unde, după ce a fost din nou bătut, a fost silit de comandantul legionar *Tudor Rădulescu* a semna un act de transmitere a fabricii către Legiune.

De aici, însoțit de un legionar, a fost trimis la sediul C.L.M. din Cal. Călărășilor nr. 37, la dl. șef *Tudose*, și din nou bătut, ducând-o astfel trei zile, până la 15 ianuarie, ora 12 noaptea, când a fost eliberat după ce a semnat un nou act prin care declară că a vândut fabrica d-lui *Ovidiu Teodorescu* din str. Banu Udrea nr. 13 pe prețul de lei 530.000.

La 20 ianuarie, mai prezintă răni, echimoze și vânătăi pe obraji și pe tot corpul.

C. CONFISCĂRI DE MAGAZINE ȘI ÎNTREPRINDERI

1/	<i>Marcu Iosopp</i>	din str. Vasile Lascăr nr. 47, a murit după ce a fost maltratată și tipografia a fost preluată de lucrătorii săi sub conducere legionară.
2/	<i>Heinrich Hardt</i>	<p>proprietarul depozitului de cherestea „Bistrița” din șos. Oltenița nr. 202, după ce a fost bătut la primăria Șerban-Vodă a trebuit să semneze actul prin care cedează depozitul în valoare de lei 1.200.000 pe preț de lei 200.000 din care nu i s-a plătit nicio centimă.</p> <p>Prima ofertă fusese de 80.000 lei, dar la arătarea victimei că întreprinderea are 320.000 lei datorii, suma a fost majorată la 200.000 cu obligațiunea de a plăti toate datoriile.</p> <p>Actualmente depozitul este ocupat de legionari care vând mărfurile și administrează ca stăpâni.</p>
3/	<i>D. Wincigaster</i>	<p>proprietarul fabricii „Franca” din str. Înclinată nr. 1, după ce a fost bătut trei zile în șir la diverse sedii legionare, a trebuit să semneze un act prin care vinde fabrica pe lei 530.000 d-lui Ovidiu Teodorescu din str. Banu Udrea nr. 13.</p> <p>Cheile au fost preluate de dl. Teodorescu, care stăpânește astăzi fabrica.</p>
4/	<i>Matei Atias</i>	<p>proprietarul magazinului de articole muzicale „Barbu Lăutarul”, din str. Regele Albert nr. 5, a rezistat cât a putut presiunilor făcute de dl. Carol Scheffler și alți legionari, de a le preda magazinul.</p> <p>În ziua de [...] ianuarie însă au pătruns în magazin un grup de legionari cari au tras obloanele și au început inventarierea mărfurilor.</p> <p>Victima a fost condusă la Camera de Comerț și lăsată în hol în paza a doi legionari, în timp ce alți doi au urcat în birourile de la etaj. Aceștia s-au întors după 30 minute și au urcat împreună cu dl. Atias într-o mașină, spunând că merg la magazin.</p> <p>În realitate, mașina a pornit spre șoseaua Kiseleff.</p> <p>Pe tot parcursul, dl. Atias a suferit felurite amenințări până când s-a văzut silit să semneze un act de predarea magazinului.</p> <p>Reclamând Parchetului Tribunalului Ilfov, s-a prezentat un domn procuror care a evacuat pe cei</p>

		<p>ce se introduseseră acolo și a dispus închiderea magazinului.</p> <p>În această situațiune se găsește și actualmente însă între timp dl. Atias a trebuit să suporte câteva percheziții domiciliare dintre care ultima a fost urmată de ridicarea fiului său și deținerea lui o noapte la Prefectura Poliției Capitalei.</p>
5/	Iancu Meirovici	<p>proprietar al unui magazin de manufactură din șos. Mihai Bravu nr. 12, după ce a fost bătut în magazin de un grup de legionari în seara de 17 ianuarie a fost silit să-i lase să închidă magazinul și să inventarieze mărfurile, operațiune care continuă.</p>
6/	Mișu Grünberg	<p>proprietarul unui depozit de fier vechi din Calea Moșilor nr. 253, a primit în ziua de 10 ianuarie vizita unui legionar care i-a declarat în numele Comandamentului legionar al fierului vechi că mărfurile ca și încasările sunt blocate și trebuie ținute la dispoziția Legiunii. Legionarul a rămas în depozit și de atunci vine zilnic, în calitate de controlor.</p> <p>Aceeși măsură s-a luat față de toți comercianții evrei de fier vechi (cca. 15).</p> <p>Toți au fost convocați în ziua de 13 ianuarie la sediul Comandamentului fierului vechi din str. Cobălcescu, unde dl. avocat legionar <i>Demetrescu</i> le-a repetat și confirmat că măsurile de mai sus sunt obligatorii și că nu mai au dreptul de a cumpăra sau deține fier vechi, iar stocurile actuale trebuie predate Legiunii.</p>
7/	Iosef Leichner	<p>proprietarul magazinului de blănuri din str. Soarelui a fost vizitat în ziua de 15 ianuarie, ora 10.30, de doi legionari care s-au prezentat în numele organizației C.L.M. din Calea Călărașilor nr. 37, au evacuat pe dl. Danczig, reprezentantul proprietarului, și au pus stăpânire pe magazin, punând pe ușă o firmă cu inscripția: „<i>Organizație C.L.M. ing. Gh. Clime</i>”.</p>

În zilele de 13, 14, 15, 16, 17, 18 și 20 ianuarie, grupuri de legionari, printre care și un domn *Câmpeanu*, ce apare a fi fruntaș, au colindat magazinele evreiești din centru, cerând comercianților să pregătească inventarele, întrucât vor veni să preia magazinele.

Cu titlu de exemplu cităm câteva cazuri:

1/	Rașela Wechsler	magazin de galanterie	Str. Bărăției 36
2/	Solomon Fischmann	magazin de biciclete	Str. Lipscani 104
3/	Leon Feldman	fotograf	Cal. Văcărești 6
4/	Marcel Horovitz	magazin de căciuli și pielărie	Str. Carol 84
5/	Marcu Finkelstein	magazin de căciuli și pielărie	Cal. Văcărești 4
6/	Iosif Lazăr	magazin de vopselărie	B-dul Maria 2
7/	Milu Steinberg	magazin de articole muzicale	Str. Bărăției 44
8/	Iacob Presser	magazin de lenjerie	B-dul Regele Albert I nr. 7
9/	Samuel Scherf	magazin de articole muzicale	B-dul Regele Albert I nr. 7A
10/	Leon Blumenfeld	magazinul „Lecsil”	B-dul Regele Albert I nr. 9
11/	Scherman	magazinul „Izvorul Cămășilor”	B-dul Regele Albert I nr. 23
12/	Sotirescu	atelier de curele	Str. Morilor 31

II. GIURGIU

A. ARESTĂRI, MALTRATĂRI

Evreii din Giurgiu, *bărbați și femei*, aproape fără excepție, au fost arestați în două loturi, la 10 și 19 decembrie sub învinuirea de comunism, pentru că s-ar fi găsit prin paltoanele și camerele lor manifeste comuniste.

Primul lot judecat la 21 decembrie de Tribunalul Militar al Corpului II de armată, a fost achitat în unanimitate.

Al doilea lot a fost compus din următorii:

1/	Jean Moscovici
2/	Isidor Mülman, București
3/	Leo Garfunkel, București
4/	I. Carp
5/	Lazăr Abramovici
6/	Pessa Abramovici
7/	Adolf Michel
8/	Henrieta Michel
9/	Antoineta Michel
10/	Rebeca Sasson
11/	Marcu Segall
12/	Harieta Sagall

13/	dr. Andrei Langvel (creștin)
14/	Tauba Langvel
15/	dr. Sever Albulescu
16/	Niculae Breazu
17/	Avram Paiss
18/	Leon Aron
19/	Nuță Aron
20/	Jacques Iosefovici
21/	Nicu Iosefovici
22/	Solomon Jean Weiss
23/	Iosif Semo
24/	Moise Semo
25/	Artur Leibovici
26/	Efraim Ofner
27/	Manoil Waissman
28/	Jean Leiter
29/	Marian Sasson

Arestați în noaptea de 19 spre 20 decembrie, au fost ținuți două zile și două nopți la Poliția Giurgiu unde au fost maltratați în mod sălbatic cei ce n-au consimțit să declare sub semnătură că se recunosc vinovați de deținere și colportaj de manifeste comuniste și anume:

1/	Rebeca Sasson	Constatarea medicală a urmelor maltrătarilor suferite se află în condica de vizite medicale a Tribunalului Militar al Corpului II de Armată
2/	Roza Abramovici	
3/	Leo Garfunkel	
4/	Jean Moscovici	
5/	Avram Paiss	
6/	Efraim Offner	
7/	Marian Sasson	

Toți arestații au fost cercetați de magistrații militari și găsiți nevinovați. Mai este reținut numai *Moise Semo*, încă în curs de cercetare.

Au mai fost grav bătuți pentru că au refuzat la început să predea magazinele:

Rubin Goldenberger

S. Michel

B. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

Toate magazinele comercianților evrei din Giurgiu au fost luate în condițiunile ce rezultă din următoarele exemple:

1/	Leon Abramovici	depozit de chereștea. Indivizi ce pretind că reprezintă Mișcarea Legionară s-au instalat în depozit și vând mărfurile – majoritatea pe credit la neamuri și prieteni –, iar sumele rezultate din vânzare le încasează fără niciun control.
2/	Rubin Goldenberg	proprietarul unui magazin de mărunțișuri, a fost bătut și apoi silit să predea prăvălia cu mărfuri în valoare de lei 150.000 în schimbul sumei de lei 4.000 dând și o dovadă că a predat... de bună voie.
3/	S. Michel	a fost rău bătut și silit să predea mașinile de cusut și materialele de croitorie în valoare de lei 300.000 care aparțineau fiicelor sale și unor clienți.
4/	Haim Atias	tinichigiu, a fost silit să predea mărfuri de 100.000 lei pentru 4.000 lei.
5/	Samuil Marcus	a predat un magazin cu mărfuri „evaluate” derizoriu la 96.000 lei pentru 13.000 lei.
6/	Jacques Iosefovici	fotograf, a trebuit să predea atelierul cu toate instalațiile și materialele, pentru 26.000 lei.
7/	Jean Leiter	În timp ce erau arestați, s-au pus lacăte pe magazine astfel că acestea sunt închise, iar proprietarii nu îndrăznesc a se reîntoarce în oraș de teamă a nu se vedea siliți a preda avutul lor.
8/	Solomon Jean Weiss	

C. CONFISCĂRI DE MOBILE, GOSPODĂRII ȘI DIVERSE OBIECTE

1/	Leon Abramovici	După ce i s-a luat magazinul, i s-a forțat intrarea locuinței și mobilierul, ca și toată gospodăria a fost dusă și împărțită la diverși necunoscuți.
2/	Avram Paiss	i s-a spart casa, s-a scos mobilierul care a fost transportat într-un loc necunoscut.
3/	dr. Sever Albușescu	a fost arestat cu lotul al doilea. În timpul deținerii, soția sa a fost silită să predea mobilierul din casă pe suma de 30.000 lei, semnând și o dovadă că a vândut de bună voie. I s-a oprit însă și argintăria, biblioteca, vestminte, monede și un album de mărci prețios.
4/	Jacques Iosefovici	După ce i s-a luat atelierul fotografic, i s-au scos din deget două inele de preț, iar din buzunar un ceas de aur cu lanț de aur pentru care i s-a eliberat dovadă că au fost permise pentru Mișcarea Legionară.
5/	Solomon Jean Weiss	Înapoiindu-se după nedreapta arestare, a găsit locuința încuiată cu lacăte puse de necunoscuți și,

		neîndrăznind să le rupă, s-a întors cu soția și copiii la București unde toți nu au decât hainele de pe ei și pribegește printre neamuri.
6/	I. Carp	În timpul arestării nedrepte, o femeie de serviciu a voit să-i aducă haine și rufe, dar a fost întâlnită de legionari care i-au confiscat geamantanele cu tot conținutul.

III. PLOIEȘTI CONFISCĂRI DE MAGAZINE

O acțiune foarte violentă, condusă de d-nii *Preoțescu* și avocat *Zoze Grigorescu*, a avut rezultatul că, în intervalul de la 1 la 20 ianuarie 1941, aproape toate magazinele evreiești au fost confiscate, fără plată și cu promisiunea că se va achita... 10%.

Cităm câteva exemple:

1/	Ing. M.N. Lupașcu	Avea un magazin de piese de automobile în str. Tache Ionescu. După ce, la începutul lunii ianuarie, i s-au confiscat mărfuri de cca. 200.000 lei în numele Legiunii, pe la 10 ianuarie magazinul a fost ocupat de un grup de legionari, închis de ei câteva zile pentru facerea inventarului, iar la terminarea acestuia, redeschis de aceiași care, fără nicio calitate și niciun titlu, vând mărfurile și încasează prețurile.
2/	Frații Goldenberg	Aveau magazinul „Moara de Aur” din Piața Independenței. Magazinul a fost ocupat de legionari care l-au ținut închis câteva zile pentru facerea inventarului apoi au pornit să vândă mărfurile și să încaseze prețurile.
3/	Iosif Habat	Urmaș de veteran din războiul Independenței, avea librăria din str. Kogălniceanu nr. 8. După o încercare neizbutită în zilele de 3 și 4 ianuarie, un grup de legionari conduși de avocatul Zoze Grigorescu au revenit în câteva rânduri ridicând și mărfuri în valoare de 17.000 lei. În cele din urmă, în ziua de 17 ianuarie au ocupat magazinul, au tras obloanele și au început inventarierea mărfurilor, operațiune care continuă actualmente.

„Toți cei de mai sus au reclamat atât Parchetului Tribunalului Prahova, cât și Parchetului General al Curții de Apel București, care au încercat a face ordine, dar n-au izbutit.

Operațiunile de inventariere sau de confiscare sunt în curs la magazinele evreiești.

Bunăoară:

1/	„Papagal”	Magazin de galanterie	Dan Eschenasy	Str. Unirii
2/	„Crinul Alb”	„	Grün	Piața Fructelor
3/	„Monopol”	„	D. Feldman	Str. Franceză
4/	„Victoria”	„	Marcu Weissler	Str. Franceză
5/	„Mănușa Albă”	„	M. Friedman	Str. Lipscani
6/	„Lira de Aur”	„	Horovitz	„
7/	„Monica”	„	I. Marchitz	Str. Unirii
8/	„Union”	Postăvărie	Braunstein și Abramovici	Str. Franceză
9/	Postăvăria Cahane			„
10/	„Ninon”	Parfumerie	Herșcovici	„
11/	„Economia”	Băcănie	Guttman	Lahovary
12/	Filip Simion	Pielărie		Română

13/ Fabrica de carton asfaltat *Iosef Aschenasy*, din str. Mihai Bravu nr. 133, a fost vizitată în zilele de 12-14 și 18 ianuarie de un grup de legionari în frunte cu un anume *Dinescu*.

Au declarat că fabrica va fi preluată de Legiune pe preț de lei 70.000 deși valoarea instalațiilor este de lei 300.000, și a mărfurilor și debitorilor de lei 200.000.

Negăsind pe proprietar, au anunțat că vor reveni, oferind între timp orice expediție.

IV. PITEȘTI

CONFISCĂRI DE MAGAZINE

A început acțiunea de confiscare a magazinelor evreiești. S-au preluat până acum, prin presiuni și amenințări, magazinele de stofe și furnituri de croitorie *Millis* și depozitele de vinuri *Abramovici* și *Leibovici*.

V. CRAIOVA

A. ARESTĂRI

La 8 ianuarie au fost arestați, sub învinuire de sabotaj economic, comercianții evrei *Leon H. Leon*, *Moritz Lewy* și *Martin Hertz*. S-a constatat ulterior că aceste arestări au fost făcute pentru a constitui elementul de presiune și amenințare în acțiunea pornită două zile mai târziu pentru confiscarea magazinelor evreiești.

B. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

La 10 ianuarie a pornit sub conducerea d-lui *Willy Janischewsky*, vicepreședintele Camerei de Comerț, acțiunea propriu-zisă de confiscare a întreprinderilor evreiești.

Toți comercianții evrei au primit o invitațiune după modelul alăturat (anexa) prin care erau poftiți la sediul Camerei de Comerț unde, în prezența prefectului județului Dolj, a chestorului Poliției Craiova și a vicepreședintelui Camerei de Comerț, li s-a pus în vedere că trebuie să predea magazinele.

Prin amenințări – amintindu-se mereu arestările operate cu două zile înainte – toți au fost obligați a semna cereri de radiere a firmelor și declarațiuni de vânzare potrivit alăturatului model (Anexa).

Au refuzat a semna numai reprezentanții firmei *Moise Mendel & Fii* și dl. *Geza Deutsch*. Urmarea a fost că d-nii *Mauriciu* și *Lazăr Mendel*, ca și dl. *Geza Deutsch* au fost arestați.

În aceeași zi, noii proprietari s-au prezentat și au luat în primire după ce au făcut inventarul.

S-au inventariat numai mărfurile deși s-au preluat: mobilierul, edecurile (unele foarte costisitoare) și chiar banii găsiți în casa magazinelor. *Comerciantului S. Aronovici i s-a confiscat suma de lei 420.000 deși a dovedit că o parte din acești bani nu-i aparțineau, ci erau proprietatea unei școli al cărei casier este.*

Cu titlu de exemplu cităm câteva magazine preluate, repetând însă că toate au fost confiscate:

Sami Flachs	Str. Buzești
Morel Calimir	Str. Lipscani
Solomon Segal	Str. Unirii
Marcu Moscovici	Str. Buzești
C. Nachmansohn	Str. Lipscani
David Lehrer	Str. Lipscani
Solomon Rothenberg	Str. Lipscani
Heinrich Salom	Str. Unirii
Lazăr Sanft	Str. Unirii
Savu Salom	Str. Unirii
Abraham Medina	Str. Lipscani
Bazarul Intim	Str. Unirii
Iancu Solomon	Str. Lipscani
Hachman Dana, S. Aronovici etc.	Str. Lipscani

C. CONFISCĂRI DE APARATE RADIO

În ziua de 11 ianuarie s-au confiscat, de către organele poliției, toate aparatele de radio aparținând locuitorilor evrei, fără a se elibera vreo dovadă.

Anexe privind Craiova

(Copie)
România
Camera de Comerț și de Industrie
Craiova
Oficiul Registrului Comerțului

Nr. 125

Onor.

9 ianuarie 1941

Firma.....

Craiova, str.

Având de discutat chestiuni în legătură cu comerțul exercitat de dvs., vă rugăm să binevoiți a lua neapărat parte în ziua de vineri 10 ianuarie a.c., orele 10 dimineața, la consfătuirea ce va avea loc la sediul Camerei de Comerț din Craiova str. Unirii 91 (birourile de la parter).

Președinte
(ss. indescifrabil)

Secretar
(ss. indescifrabil)

Șeful Biroului,
(ss. indescifrabil)

Declarație

Subsemnatul proprietar al magazinului
din str. mă oblig a da toate relațiile d-lui
..... căruia îi predau prin bună înțelegere tot activul și
pasivul magazinului, făcând cunoscut la furnizorii și clienții mei.

Înțeleg să predau astfel din valoarea totală a inventarului, afară de numerar se scade 30% pentru mărfuri deteriorate și demodate, cupoane etc. ce le am. Din rest să mi se dea 30% acot în primele 10 zile de azi, iar pentru rest să mi se dea acceptate lunare începând din aprilie 1941 timp de 12 luni.

Mă oblig a cesiona contractul de închiriere d-lui căruia îi predau magazinul. Înțeleg având facultatea de a rămâne ca funcționar în conducerea întreprinderii ce am predat.

(semnătura)

Această declarație mă privește pe mine personal

VI. TURNU-SEVERIN

A. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

În ziua de 10 ianuarie toți comercianții evrei, în număr de 40, au fost chemați la Camera de Comerț, unde președintele Camerei și șeful Poliției, *Hâncu*, le-au pus în vedere că în acel moment magazinele sunt ocupate de legionari și că la întoarcerea acasă fiecare e obligat a preda avutul comercial persoanelor indicate de Legiune.

Sub diverse amenințări s-au smuls tuturor celor prezenți cereri de radierea firmelor, taxele de radiere și declarațiuni prin cari se obligă a rămâne pe lângă magazine pentru a iniția pe noii lor proprietari în noua lor meserie.

Toate magazinele au fost ocupate și s-a început alcătuirea inventarelor din valoarea cărora se va achita 30% în numerar și restul în polițe blocate eșalonate pe timp de un an.

Cităm cu titlu de exemplu comercianții deposedați până la 14 ianuarie, repetând că *toate* magazinele sunt confiscate, *vânzarea și încasările făcându-se de noii comercianți*:

1/	M. Loewenstein	Librărie și magazin universal
2/	D. Farchi	Perier
3/	A. Elias	Bijutier
4/	Goldsmith	Magazin de confecțiuni
5/	M. Moise	Magazin de manufactură
6/	I. Marcus	Curelar și caretaș
7/	D. Athias	Depozit de lemne
8/	D. Elias	Ceasornicar
9/	E. Cohen	Magazin de manufactură
10/	Davidovici&Covu	Cerealiști
11/	R. Haim	Manufactură
12/	Most. Dav. De Mayo	Manufactură
13/	M. Suzin	Manufactură
14/	A. Solomon	Depozit de lemne
15/	J. Goldenberg	Agentură și comision
16/	I. De Mayo	Manufactură

B. CONFISCĂRI DE NUMERAR

În ziua de 11 noiembrie un grup de legionari în frunte cu un domn *Potop* au percheziționat casa de bani a comerciantului *M. Loewenstein*, ridicând fără nicio dovadă diverse acte personale și suma de 471.000 lei dintre care 100.000 aparțin Comunității, iar restul reprezintă singura sa avere.

S-a lăsat victimei numai 500 lei pentru cheltuieli.

Casa de bani a fost închisă, iar cheia luată de dl. *Potop*.

C. CONFISCĂRI DE APARATE DE RADIO

În zilele de 1 și 2 ianuarie, organe ale Poliției au ridicat toate aparatele de radio aparținând evreilor.

De la dl. M. Loewenstein, comerciant de librărie și articole fotografice, s-au ridicat și aparate, filme, plăci și materiale fotografice în valoare de lei 15.000.

VII. TECUCI

CONFISCĂRI DE MAGAZINE

În zilele de 14 și 15 ianuarie a început acțiunea de confiscare a magazinelor evreiești. Au fost închise 10 magazine, cele mai importante din oraș, impunându-se comercianților ca până în 5 zile să predea magazinele.

VIII. VASLUI

A. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

Între 1 și 15 ianuarie, 23 comercianți evrei dintre cei mai importanți au fost ridicați de la domiciliile lor și conduși la atelierul de croitorie legionar din str. I.C. Brătianu unde, după ce au fost bătuti și amenințați cu tot felul de chinuri și cu moartea și după ce pentru a fi intimidați s-au tras mai multe focuri de armă în aer, toți au fost nevoiți a semna chitanțe de vânzare a întregului avut comercial, în totalitatea sa (fond de comerț, mărfuri, edecuri), fără vreo specificație sau inventar și fără să cunoască prețul sau să primească vreun ban.

Ulterior, cu aceleași mijloace, aceiași comercianți au fost obligați a semna acte scrise la mașină al căror conținut nu l-au cunoscut, dar li s-a atras atenția că vor trebui să se prezinte la Tribunal pentru autentificare, iar în caz de refuz, toți vor fi împușcați pe loc, iar membrii familiei omorâți.

Cei ce au avut de suferit în felul acesta sunt următorii:

1/	Solomon Leibovici	Str. Hagi Chiriac nr. 24
2/	Iosef Marcus	Str. Hagi Chiriac nr. 63
3/	Moise Davidovici	Str. I.C. Brătianu nr. 34
4/	S.L. Moscovici și S. Staiman	Str. Hagi Chiriac nr. 59
5/	Isac Mayer	Str. Hagi Chiriac nr. 11
6/	Oisie Mendel	Str. Principesa Maria nr. 18
7/	David Horovitz	Str. Hagi Chiriac nr. 57
8/	Israel Segall	Str. Hagi Chiriac nr. 15
9/	Moritz Aronovici	Str. Hagi Chiriac nr. 17
10/	Marcel Smilovici	Str. Principele Nicolae nr. 4
11/	Strul Guttman	Str. Principele Nicolae nr. 22

12/	David Steinberg & David Schechter	Str. I.C. Brătianu nr. 28
13/	Samuel Epstein	Str. Principele Nicolae nr. 2
14/	Israel D. Zuckermann	Str. I.C. Brătianu nr. 7
15/	Samuel Habermann	Str. I.C. Brătianu nr. 22
16/	Iosef Goldenberg	Str. Ștefan cel Mare nr. 117
17/	David Braunstein	Str. Hagii Chiriac
18/	Rebeca Dulberg	Str. Hagii Chiriac nr. 60
19/	Leiba Cais	Str. I.C. Brătianu nr. 48
20/	Rașela H. Cais	Str. I.C. Brătianu nr. 42
21/	Paulina L. Cohn	Str. Principesa Maria
22/	Mașa S. Goldenberg	Str. Ștefan cel Mare
23/	Pincu Goldstein	Str. I.C. Brătianu nr. 50

Operațiunile de maltratare și jefuire au fost conduse de următorii:

C. Pivniceru	Șeful organizației legionare
A. Zabłowski	Fostul polițai al orașului
C. Gheorghescu	Șefi legionari
P. Țiglea	legionari
C. Lazăr	
Sandu Ștefănescu	
Puiu Ștefănescu	
Voitonovici	
Stamate	
Dima	
Gh. Archiri	
Gh. Bujur	

Profitorii acestor operațiuni sunt oameni fără nicio pregătire din preajma celor ce au organizat jaful. Astfel:

Anete Solomon, sora lui Pivniceru, a devenit proprietara a trei magazine dintre cele mai importante: Solomon Leibovici (valoare cca. 4 milioane), I. Marcus (valoare cca. 4 milioane) și I. Marcovici.

C. Gheorghescu, șef legionar, a devenit proprietarul magazinelor: Moise Davidovici (valoare 2.500.000) și Pincu Goldstein (valoare peste 1.500.000).

P. Țiglea, șef legionar, a căpătat trei magazine și anume: Israel Segall (valoare cca. 700.000), Moritz Abramovici (valoare 600.000 lei) și David Horovitz (valoare 800.000 lei).

Până și președintele Camerei de Comerț, *Alexe Onceanu*, s-a pretat la aceste operațiuni de jaf, însușindu-și magazinul Rașela H. Cais cu mărfuri de 700.000 lei pe preț de lei 80.000 din care nu a dat decât 30.000.

B. MALTRATĂRI

În urma unor reclamațiuni adresate Siguranței Generale a Statului, s-a făcut o anchetă de către dl. *chestor Marinoiu*.

Primele cercetări au decurs normal, luându-se declarațiunile d-lor *Strul Moscovici* și *Marta Goldenberg*.

După ce a fost audiat însă, dl. *David Steinberg* a fost condus într-o cameră alăturată unde un grup de 10-12 legionari l-au bătut atât de crunt, încât soția sa, aflând de cele ce se petreceau, a înnebunit și a fost internată în spital.

După acest incident, ancheta nu a mai continuat.

RESTRICȚII SPECIALE PENTRU EVREI

Niciun evreu nu poate părăsi orașul fără consimțământul Poliției.

IX. HÂRLĂU

A. PERCHEZIȚII, ARESTĂRI, ÎNSCENĂRI

În noaptea de 3-4 ianuarie s-au făcut percheziții la: *Iosef Nachman*, frații *Văraru*, *Riven Zilber*, dr. *Louis Rosen* și alții.

Tuturora li s-au pus manifeste comuniste în diverse colțuri din casă și au fost ridicați, „reținuți pentru cercetări” 5-6 zile și apoi trimiși în cercetarea Tribunalului Militar Iași, unde au fost găsiți toți nevinovați și imediat eliberați.

La *d-rul Poplicher* și avocat *Rozner*, manifestele au fost lăsate pentru a fi „găsite” mai târziu.

În adevăr, la 5 ianuarie s-au efectuat noi descinderi la domiciliile acestora de către un grup de legionari în frunte cu *primarul orașului*, *cizmarul Ion Bolfan*, *dirigintele oficiului P.T.T.*, *Grămadă*, *medicul orașului*, dr. *Pantelimon Scripa*, și *medicul spitalului*, dr. *Țibuleac*.

Nu s-a mai „găsit” nimic pentru că între timp victimele au dat peste manifestele ascunse într-un palton și un sertar și le-au ars.

B. BĂTĂI, MALTRATĂRI

Cu prilejul descinderilor din noaptea de 3-4 ianuarie, au fost loviți *Moritz Gâltan*, frații *Văraru*, *R. Zilber*.

În seara de 6 ianuarie și în noaptea de 6-7 ianuarie, au fost ridicați de legionari din case, de pe stradă sau din sinagogi cca. 30 de locuitori evrei, dintre care mulți sunt veterani, decorați, invalizi sau orfani de război.

Cităm cu titlu de exemplu câteva cazuri:

1/	Iancu C. Schwartz
2/	Moise Zeitinger
3/	Zelig Ițicescu
4/	Moise Ițicescu
5/	Iancu Cauffman
6/	Maier
7/	Michel Alpern
8/	Heinic Baraș
9/	Farmacist Bitman
10/	Zaharia Baraș
11/	Avram Rosenthal
12/	Ițicovici
13/	Marcu Ițicescu
14/	Sulim Argintaru
15/	Leiba Abramovici
16/	Herman Rosen
17/	Iancu Burăh etc.

Toți cei de mai sus au fost duși la *Corpul de Gardă al Regimentului 2 Artilerie Călărească*, percheziționați și jefuiți, apoi dezbrăcați în pielea goală, întinși pe un cal de lemn pentru instrucție și în poziția aceasta bătuti până la sânge cu centiroane, cu patul armelor, încât unii au rămas în nesimțire.

Cu prilejul altor maltratări, locuitorului *Heinic Baraș* i s-a rupt o coastă pentru că a refuzat să predea cheia magazinului tatălui său.

C. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

S-au confiscat cu forța magazinele sau locuințele următorilor:

1/	Ușer Segall
2/	Simon Butnaru
3/	Zeilig Grünberg
4/	Frații Văraru
5/	Iancu Baraș
6/	Iosef Lozner
7/	Nathan Idelovici
8/	Isac Șapira
9/	Mendel Ichil
10/	David Zaharovici
11/	Rafael Hönig
12/	Safir

13/	Livadaru
14/	Zeilig Iosub
15/	Aronesei
16/	Leiba Abramovici
17/	Zolber
18/	Bacal
19/	Caufman
20/	Aron Aronsohn
21/	Sulâm Wolf
22/	Fișel David
23/	Marcu Ițic Solomon

D. CONFISCĂRI DE MĂRFURI ȘI BUNURI

Tot cu forța și uneori după groaznice maltratări, au fost jefuiți:

1/	Meilic Livadaru	Căruia i s-au furat 25 butoaie de brânză
2/	Simon Iuftern	Veteran de război, căruia după ce i s-au expropriat cele 5 ha cu care fusese împroprietărit, i s-a furat ceasul de aur
3/	Herman Rosen	Căruia i s-a luat calul și căruța
4/	Motel Șapirin	Idem
5/	Sheinfeld	Comercianți cărora li s-au luat întâi toate mărfurile, iar apoi li s-a restituit o parte cerându-se declarație că restul a fost donat pentru „Ajutorul Legionar”
6/	Horovitz	
7/	Iosub Moscovici	
8/	Moritz Gâtlan	
9/	Herșcu P. Cohn	Cărora li s-au luat mașinile de cusut

E. DIVERSE ABUZURI ȘI RESTRICȚII

Unii locuitori evrei au fost împiedicați să părăsească orașul fiind coborâți cu forța din tren sau din autobuze. (Dl. *Rosen*, d-nele *Silber*, *Argintaru*).

Moara locală, expropriată de la un evreu și condusă de legionari, *refuză a furniza făină brutarilor evrei*, iar *brutarii creștini nu au voie a vinde pâine evreilor*.

Băcanilor evrei nu li se furnizează ulei, iar *băcanii creștini nu au voie a vinde acest aliment evreilor*.

Farmacistul *Gh. Bittman* a fost obligat de polițaiul orașului, *Simu*, prin amenințări cu moartea, să părăsească orașul.

X. DOROHOI

A. RESTRICȚII PRIVITOARE LA EVREI

Poliția locală refuză înscrierea la biroul populației a originarilor din oraș cari se stabiliseră în București sau în alte orașe și, în urma concedierilor, nemaivând existență, se întorc la căminurile părintești spre a căuta un adăpost și o pâine.

B. EVACUĂRI DIN COMUNELE RURALE

Autoritățile din comunele rurale din județul Dorohoi au pus în vedere locuitorilor evrei să părăsească de îndată locurile unde unii s-au născut, iar alții sunt stabiliți de decenii.

XI. CARANSEBEȘ

CONFISCĂRI DE MAGAZINE ȘI IMOBILE

În zilele de 28 decembrie 1940 și 3 ianuarie 1941, s-au confiscat toate imobilele și magazinele evreiești. Ridicați din case, prăvălii și de pe stradă de gardieni publici, comercianții și proprietarii evrei au fost conduși la Poliție unde o comisiune compusă din d-nii Valeriu Miloi, șeful Poliției, Tăru, ceferist, Cârpan Ion și Ianculovici, avocați le-a pus în vedere că trebuie să predea imediat magazinele, obligându-i să semneze contractele de vânzare cu conținut necunoscut. Cei ce refuzau sau rezistau erau conduși în beciul Poliției și ținuți într-o încăpere umedă, fără lumină, fără căldură și fără mâncare, până când – la capătul puterilor – acceptau să semneze.

După semnare s-au prezentat așa-zișii cumpărători care au luat în stăpânire magazinele, fără a plăti nici măcar sumele la care s-au obligat prin contracte.

Astfel s-a procedat cu comercianții:

	Numele și prenumele	Adresa	Valoarea reală	Prețul impus
1/	<i>Frații Pollak</i> (beneficiari: Gh. Babuți și Dragota)	Piața Unirii	10.000.000	1.200.000
2/	<i>Frații Pollak</i> (Benef.: N. Ștefănescu, funcț. C.F.R.)	Piața Unirii	1.500.000	250.000
3/	<i>Frații Pollak</i> (Benef.: Francisc Stoll, calfă)	Piața Unirii	300.000	70.000
4/	<i>Violeta Strauss</i> (Benef.: Stoloiescu, funcționar)	Piața Unirii	2.000.000	400.000

	Numele și prenumele	Adresa	Valoarea reală	Prețul impus
5/	<i>Sigmund Wiener</i> (Benef.: Gh. Bujor, tâmplar)	Banul Borbeli 13	2.140.000	250.000
6/	<i>Robert Halle</i> (Benef.: Kurt Krepple, bucătar, și Gh. Tismăriu, calfă)	Str. Regele Mihai nr. 18	3.000.000	500.000
7/	<i>Emanoil Grünberg</i> (Benef.: Dimitrie Berariu, pens. C.F.R.)	Piața Unirii	2.000.000	400.000
8/	<i>Eugen Donner</i> (Benef.: Ioan Olariu, croitor)	Str. Episcop Popasu	2.000.000	280.000
9/	<i>Ana Goldschmidt</i> (Benef.: Popovici, funcț. C.F.R.)	Str. Regele Mihai 6	1.000.000	200.000
10/	<i>Ghera și L. Grünberger</i> (Benef.: D. Berariu pens. C.F.R.)	Piața Unirii	2.000.000	500.000
11/	<i>Eugen Friedman</i> (Benef.: Ioan Caraula)	Str. Ardealului nr. 13	900.000	130.000
12/	<i>Adalbert Princz</i> (Benef.: Băcilă, pantofar)	Str. Lugoșului 10	880.000	200.000
13/	<i>Andrei Salgo</i> (Benef.: Dimitrie Câmpan)	Str. Paul Chinezu 1	800.000	110.000
14/	<i>Avram Stern</i> (Benef.: Ștefan Dragan, tăbăcar)	Str. Ovid	800.000	?
15/	<i>Elena Friedmann</i> (Benef. Const. Nicoară)	Str. Regele Mihai 7	500.000	80.000
16/	<i>Adalbert Engländer</i> (Benef.: Nicolae Christoi, tăbăcar)	Str. Regele Mihai 13	350.000	85.000
17/	<i>Izabela Bercovits</i> (Benef.: Balaiescu, calfă-rotar)	Paul Chinezu 9	250.000	?
18/	<i>Simion Löwenfeld&Co.</i> (Benef.: Nicolae Christoi, tăbăcar)	Ardealului 25	250.000	50.000
19/	<i>Margareta Halle</i> (Beneficiar: ?)	Episcop Popasu	200.000	65.000
20/	<i>Ghizela Pollak</i> (Beneficiar: ?)	Str. Ardealului	25.000	?

XII. COMUNA CHABA-BISTRA
CONFISCĂRI DE MAGAZINE ȘI IMOBILE

Cu același procedeu ca la Caransebeș, s-au confiscat în noaptea de 28-29 decembrie de către d-nii *Târu*, funcționar C.F.R., asistat de comisar *Vasilescu* la Poliția Caransebeș sau de primarul *Moise Roi* la primăria Chaba-Bistra, următoarele magazine și imobile:

<i>Edmund Kocs</i> (Benef.: Pamfil Drăguț)	Magazinul în valoare de lei 200.000 cu preț de 20.000.
<i>Edmund Kocs</i> (Benef.: Pamfil Drăguț)	Imobilul în valoare de lei 350.000 pe preț de 80.000.
<i>Pollak Alexandru</i> (Benef.: necunoscut)	Imobil în valoare de 400.000 cu preț de 85.000 lei.

XIII. CARANSEBEȘUL-NOU

În ziua de 28 decembrie, în localul Poliției Caransebeș, după arestare și teroare ordonată de șeful Poliției, V. Miloi, și avocații Cârpan și Ianculovici, au fost obligați să semneze contracte de vânzare:

Weisz Adolf, deși vânduse prăvălia comerciantului Iuliu Lepși la 12 decembrie pe preț de lei 720.000, a trebuit să semneze că vinde din nou unui necunoscut cu lei 200.000.

Ander Maximilian a semnat că vinde imobilul în valoare de lei 500.000 cu lei 125.000 fără să știe cine e cumpărătorul.

XIV. LUGOJ
CONFISCĂRI DE MAGAZINE ȘI IMOBILE

La 28 decembrie, a doua zi după instalarea noului chestor Jura, comercianții și proprietarii evrei au fost chemați sau aduși înaintea acestuia și obligați a semna contracte de vânzare a averilor potrivit alăturatelor copii.

Cu titlu de exemplu cităm în amănunt câteva cazuri:

1/ *Blanka Kurtag*, proprietara magazinului de tricotaje „La Papagal” din Piața Unirii, str. Șaguna, a trebuit să semneze că vinde magazinul în valoare de lei 1.500.000 pe preț de 25% din valoare d-lui Iuliu Brânda, funcționar la Administrația Financiară (anexa), care la rândul său a cedat unei domnișoare cu numele Bașiu, urmând ca dânsul să primească alt magazin. D-ra Bașiu s-a instalat, a luat în posesie și vinde mărfurile.

2/ *Armin Hirschl*, proprietar al magazinului de manufactură „Frații Deutsch&Co.” (fondat în anul 1867), a fost obligat a vinde activul în valoare

de lei 2.000.000 d-lui Romulus Popescu, funcționar comercial, pe preț de 25% din inventar. (Anexa nr.)

3/ *Francisc Kurtag*, proprietar al magazinului de textile „Leopold Rosenzweig succ. Fr. Kurtag” din str. Regina Maria nr. 3, a fost obligat a semna că vinde activul în valoare de lei 1.200.000 pe preț de 25% din inventar, plătit în 18 luni, d-lui Ion Chica. (Anexa)

Acesta s-a instalat, a luat în posesie și vinde mărfurile.

Copie

Contract de vânzare-cumpărare

Care a intervenit de o parte între *Francisc Kurtag* Lugoj str. Duca 38 ca vânzător și *Chica Ioan dom.* în Lugoj de altă parte ca cumpărător în următoarele condițiuni.

1. Firma *Francisc Kurtag* reprezentată prin *Fr. Kurtag* vinde de bună voie și pe vecie în plină proprietate fondul comercial al magazinului-prăvălie situat în Lugoj str. Regina Maria 3, întreg activul și pasivul așa cum se află la data semnării prezentului contract pentru prețul global de lei 25% din inventar care preț urmează a fi plătit în următoarele condițiuni:

a/ Rata întâia de lei _____ se va plăti după întocmirea definitivă a inventarului și a bilanțului vărsându-se această sumă în cont personal pe numele vânzătorului la banca „Carașana”, iar restul prețului de vânzare-cumpărare se va plăti în patru rate trimestriale începând de la 1 mai 1941.

2. Cumpărătorul *Chica Ioan dom.* Lugoj str. *Caniu Muntean 25* declară că cumpără fondul de comerț specificat la punctul 1 al prezentului contract și în condițiunile arătate acolo.

3. Impozitele și taxele de orice fel datorate până la data semnării prezentului contract le suportă vânzătorul, iar după această dată le va suporta cumpărătorul, care urmează a plăti și impozitul proporțional cuvenit după această vânzare.

Drept care s-a redactat prezentul contract de vânzare-cumpărare care, după ce a fost citit de părțile contractante personal, acestea găsimu-le în conformitate cu voința lor l-au acceptat și semnat în fața martorilor de mai jos.

Lugoj la 30 decembrie 1940

În fața noastră ca martori:

1. Indescifrabil ss.
2. N. Popoviciu ss.

Francisc Kurtag ss.
Vânzător
Chica Ioan ss.
Cumpărător

Copie

Contract de vânzare-cumpărare

Care a intervenit de o parte între Blanca Kurtag, Lugoj, str. Ianopol 25 ca vânzător și Brânda Iuliu dom. în Lugoj de altă parte ca cumpărător în următoarele condițiuni.

1. „Firma la Papagal” reprezentată prin Blanca Kurtag vinde de bună voie și pe vecie în plină proprietate fondul comercial al magazinului-prăvălie situat în Lugoj str. Piața Unirii, întreg activul și pasivul așa cum se află la data semnării prezentului contract pentru prețul global de lei 25% din inventar care preț urmează a fi plătit în următoarele condițiuni:

a/ Rata întâia de lei _____ se va plăti după întocmirea definitivă a inventarului și bilanțului vărsându-se această sumă în cont personal pe numele vânzătorului la banca „Carașana”, iar restul prețului de vânzare-cumpărare se va plăti în 4 rate trimestriale începând de la 1 mai 1941.

2. Cumpărătorul Brânda Iuliu dom. în Lugoj str. Kogălniceanu nr. 5 declară că cumpără fondul de comerț specificat în punctul 1 al prezentului contract și în condițiunile arătate acolo.

3. Impozitele și taxele de orice fel datorate până la data semnării prezentului contract le suportă vânzătorul, iar după această dată le va suporta cumpărătorul care urmează a plăti și impozitul proporțional cuvenit după această vânzare.

Drept care s-a redactat prezentul contract de vânzare-cumpărare, care după ce a fost citit de părțile contractante personal, acestea găsindu-le în conformitate cu voința lor l-au acceptat și semnat în fața martorilor de mai jos.

Lugoj la 28 decembrie 1940

În fața noastră ca martori:

1. Dumitru Moisă ss.

2. Indescifrabil ss.

Blanca Kurtag ss.

Vânzătoare

Brânda Iulius ss.

Cumpărător

Copie

Contract de vânzare-cumpărare

Care a intervenit de o parte între Armin Hirschl, domic. Lugoj Piața Unirii nr. 13 ca vânzător și Romulus Popescu dom. Lugoj Spl. I.C. Brătianu 30 de altă parte ca cumpărător în următoarele condițiuni:

1. Dl. Armin Hirschl propr. Firmei individuală „Frații Deutsch&Co.” repr. prin Armin Hirschl vinde de bună voie și pe vecie în plină proprietate fondul

comercial al magazinului-prăvălie situat în Lugoj str. Piața Unirii 13, întreg activul și pasivul așa cum se află la data semnării prezentului contract pentru prețul global de lei 25% douăzecișicinci din inventar care preț urmează să fie plătit în următoarele condițiuni:

a/ Rata întâia de lei ____ se va plăti după întocmirea definitivă a inventarului și bilanțului vărsându-se această sumă în cont personal pe numele vânzătorului la banca „Carașana”, iar restul prețului de vânzare se va plăti în patru rate trimestriale începând de la 1 mai 1941.

2. Cumpărătorul Romulus Popescu declară că cumpără fondul de comerț specificat în punctul 1 al prezentului contract și în condițiunile arătate acolo.

3. Impozitele și taxele de orice fel datorate până la data semnării prezentului contract le suportă vânzătorul, iar după această dată le va suporta cumpărătorul care urmează a plăti și impozitul proporțional cuvenit după această vânzare.

Drept care s-a redactat prezentul contract de vânzare-cumpărare, care după ce a fost citit de părțile contractante personal, acestea găsindu-le în conformitate cu voința lor l-au acceptat și semnat în fața martorilor de mai jos.

Lugoj la 28 decembrie 1940

În fața noastră ca martori:

1. ss. Moise Dumitru

2. ss. Jura Dumitru

Vânzător: ss. Armin Hirschl

Cumpărător: ss. Romulus Popescu

XV. ARAD

CONFISCĂRI DE IMOBILE

Văduva *Rozalia Reininger*, în vârstă de 71 ani, a fost adusă bolnavă în ziua de 2 ianuarie la Prefectură unde a fost obligată a semna contracte de vânzare a imobilelor sale din Arad, B-dul Ferdinand nr. 22, 48 și 63 și str. Gh. Lazăr 23, d-lui inginer Matei Vasile, cu prețul ce „se va conveni cu ocazia predării”; încercând să reziste a fost amenințată că va fi închisă și după ce i s-a refuzat chemarea unui medic căci i se făcuse rău – s-a văzut silită să semneze.

XVI. BRAD

A. CONFISCĂRI DE IMOBILE

La 27 noiembrie 1940, seara la ora 9, toți evreii proprietari de case din Brad au fost convocați la Primărie, unde au fost primiți de dl. primar *Popa Mihai*, *Bodica Dumitru*, șeful organizației locale legionare, *Rusu Cornel*,

profesor de liceu, dr. *Mircea Popovici*, medic veterinar, dl. *Riscuța*, avocat în Baia-de-Criș și alții. Constrânși de aceștia, proprietarii evrei – afară de bătrânul de 72 de ani, *Weisz Eugen* – au semnat acte de vânzare-cumpărare, al căror conținut nu-l cunosc, fără să știe cine sunt cumpărătorii, cu un preț fixat arbitrar de către cei de sus.

Cităm cu titlu de exemplu câteva cazuri:

1/	Sigismund și Geza Kugel	Proprietarii fabricii de lichior, gheață și sifon în valoare de lei 5.000.000 au fost siliți să semneze că vând averea profesorului Russu, pe preț de lei 500.000.
2/	Văduva lui Maximilian Kugel și Ludovig Kugel	Proprietari a două imobile în valoare de lei 1.400.000 au fost siliți a semna că le-au vândut legionarului George Camarzan pe preț de lei 230.000.
3/	Dr. Erdös Ignațiu	Proprietarul unui imobil în valoare de lei 1.000.000 a fost silit să semneze că l-a vândut legionarului Giurgiu Constantin pe preț de lei 200.000.
4/	Văduva lui Kugel Desideriu	Proprietara unui imobil în valoare de lei 550.000 a fost silită să semneze că l-a vândut unui oarecare Sârbu pe preț de lei 150.000.

B. CONFISCĂRI DE APARATE DE RADIO

Toate aparatele de radio aparținând evreilor au fost ridicate în ziua de 27 noiembrie 1940 de către dl. *Oprîșan*, funcționar la Soc. Mica.

C. CONFISCĂRI DE AUTOMOBILE, BICICLETE ȘI MAȘINI DE SCRIS

La 31 octombrie, legionarul *Trifan Nicola zis Cula* a confiscat cele două automobile ale căror proprietari erau evrei (dr. *Paul Böhn* avocat și *Geza Kugel* comerciant).

La 29 noiembrie, același *Trifan Nicola* a confiscat toate bicicletele și mașinile de scris ale căror proprietari erau evrei.

Nimeni nu a căpătat vreo dovadă sau contravaloare.

XVII. DEVA

A. PREGĂTIRI PENTRU CONFISCAREA MAGAZINELOR

În luna noiembrie s-au lipit pe vitrinele magazinelor evreiești afișe cu inscripția „Prăvălie evreiască”.

În același timp, președintele Comisiei interimare a Camerei de Comerț a impus întreprinderilor evreiești „comisari de românizare” retribuți cu salarii de la 3.000-12.000 lei lunar.

B. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

În ziua de 5 decembrie, comercianții evrei au fost declarați arestați la Primărie (!!) unde ajutorul de primar *Nicolae Borca*, asistat de d-nii *Crișan Victor* și *Iancu Lazăr*, i-au silit să semneze contracte de vânzare a întreprinderilor, fără să cunoască nici prețul, nici pe cumpărători.

Operațiunea a durat 18 ore, până a doua zi 6 decembrie când „cumpărătorii” s-au prezentat și au luat în primire magazinele fără să plătească vreun ban. Mai târziu au primit mici sconturi între 1.000-10.000 lei.

În felul acesta s-au confiscat următoarele întreprinderi:

	Numele și prenumele	Obiectul comerțului	Adresa	Valoarea activului
1/	Breier Rudolf și Wiliam	Sticlărie, coloniale	6 Septembrie nr. 3	400.000
2/	Cziranyi Alexandru	Bijuterie, ceasornicărie	Piața Unirii	400.000
3/	Deutsch Ladislau	Mobile	Str. Regina Maria	200.000
4/	Farkass Serena	Zarzavat	Piața Unirii	20.000
5/	Gal Armin	Piese de auto	Piața Unirii	400.000
6/	Gal Bela	Sticlărie	Piața Unirii	400.000
7/	Max Godel	Radio și fierărie	Piața Unirii	600.000
8/	Gergely Geza	Prăvălie mixtă	Str. Horia	30.000
9/	Hirsch Iolanda	Prăvălie mixtă	6 Septembrie	40.000
10/	Hirsch Desideriu	Prăvălie mixtă	Str. Horia	20.000
11/	Hollos Antonie	Librărie, papetărie	Piața Unirii	150.000
12/	Ioszeff Copel	Textile-rămășițe	6 Septembrie	40.000
13/	Kahan Wilhelm	Fierărie, mixte	Str. Regele Ferdinand	400.000
14/	Kappel Rozalia	Textile	6 Septembrie	300.000
15/	Leufer Wiliam	Tipografie, librărie, compacterie	Str. Regina Maria	2.500.000
16/	Max Maurițiu	Coloniale și mixte	6 Septembrie	200.000
17/	Mahler Emanuilă	dep. de lemne și mat. de clădit	Decebal 7	
18/	Naftali Mihail	Prăvălie mixtă	Piața Unirii	100.000
19/	Pollak & Co.	Manufactură	6 Septembrie	150.000
20/	Pollak Herș	Opinci și cauciucuri	6 Septembrie	10.000

	Numele și prenumele	Obiectul comerțului	Adresa	Valoarea activului
21/	Roth Ignăție	Confecțiuni	Str. Regina Maria	300.000
22/	Văd. Salomon Leopold	Prăvălie mixtă	Str. Horia	30.000
23/	Salomon Wiliam	Prăvălie mixtă	6 Septembrie	30.000
24/	Steinherz Emanuil	Făină	6 Septembrie	20.000
25/	Stössel Samuilă Suc. Berkovits	Piei brute	Str. Sturza	9.000.000
26/	Samuel Emeric	Prăvălie mixtă	6 Septembrie	50.000
27/	Frații Schechter	Camionaj	Str. M. Viteazu	800.000
28/	Schmiedt Ludovic	Făină	Decebal	80.000
29/	Schneeweiss Hermann	Mode	Str. Regina Maria	80.000
30/	Stern Ana	Textile-rămășițe	6 Septembrie	5.000
31/	Berkovits Barnat	Prăvălie mixtă	I. Creangă	30.000
32/	Szandrovits Simion	Textile	6 Septembrie	1.500.000
33/	Văd. Schwarcz Aurelia	Prăvălie mixtă	Str. Regele Ferdinand	40.000

C. CONFISCĂRI DE IMOBILE

Tot în ziua de 5 decembrie, cu aceleași mijloace ca și la confiscarea magazinelor, s-a procedat la confiscarea imobilelor proprietate evreiască:

	Numele și prenumele	Adresa imobil	Valoarea imobil	Prețul
1/	Văd. lui Blum Sigismund (Beneficiar: Bembe Nicolae, socrul șefului organizației legionare)	Str. Șaguna	2.000.000	200.000
2/	Breier Rudolf	Str. Regele Ferdinand	300.000	?
3/	Cziranyi Alexandru	A. Vlaicu	200.000	?
4/	Fodor Ignăție	Spitalului 7	150.000	?
5/	Fodor Francisc	Eminescu	400.000	?
6/	Fürst David	Str. Horia	500.000	?
7/	Fürst Simion	6 Septembrie	400.000	?
8/	Gombo Ignăție	I. Creangă	200.000	75.000
9/	Văd. I. Glück Eduard (Benef.: Cosma Aurel, avocat)	Str. Regina Maria	3.000.000	250.000
10/	Goldstein Wiliam	6 Septembrie	600.000	150.000
11/	Inginer Ioan Kalman		1.500.000	?

	Numele și prenumele	Adresa imobil	Valoarea imobil	Prețul
12/	<i>Văd. Laufer Iulia</i>	Cal. Horia	600.000	?
13/	<i>Dr. Marton Adolf</i>		600.000	?
14/	<i>Văd. Mahler Ignatie și fiul</i>	Șaguna	1.000.000	?
15/	<i>Kasztner Nicolae și Ort.</i>	Decebal	1.500.000	?
16/	<i>Preisich Pincas</i>	Gh. Coșbuc	400.000	?
17/	<i>Berkovits Bernat</i>	I. Creangă	400.000	80.000
18/	<i>Văd. Dr. Szegö Ernest</i>	Piața Unirii	3.500.000	200.000
19/	<i>Salomon Geza</i>	Cal. Horia	500.000	?
20/	<i>Steinberger Bela</i>	6 Septembrie	2.500.000	200.000
21/	<i>Salomon Emanuil</i>		100.000	?
22/	<i>Samuel Emeric</i>	I. Creangă	400.000	100.000
	" "	" "	120.000	
23/	<i>Schechter Ludovic</i>	Gh. Barițiu	800.000	100.000
24/	<i>Schechter Desideriu</i>	M. Viteazu	600.000	150.000
25/	<i>Salomon Adolf</i>	M. Viteazu	600.000	?
26/	<i>Dr. Weinmann Wiliam</i>		400.000	175.000

D. ARESTĂRI, BĂTĂI

Dintre cei obligați a semna acte prin care erau deposedați de tot avutul, 17 persoane au reclamat Parchetului Tribunalului Hunedoara. (Una dintre acestea, a lui Herman Mendel, a fost înregistrată sub nr. 134/940 la Cab. II Instrucție, cu termen la 3 ianuarie).

La 21 decembrie dl. chestor Corneliu Brădian a invitat pe semnatarii declarațiunilor, rugându-i prin intermediul comercianților Fürst Simion și Szelei Alexandru a retrage plângerile.

Rezistând, reclamanții au fost readuși la Poliție la 27, 28 și 29 decembrie, pentru a fi intimidați, au fost rău bătuți d-nii Fürst Eugen, Fürst Simion, Szelei Alexandru și Steinberger Adalbert după care a urmat retragerea câtorva denunțuri.

XVIII. PETROȘANI

A. CONFISCĂRI DE MAGAZINE

Către sfârșitul lunii noiembrie, dl. Georgescu Gorjan, inginer la societatea „Petroșani”, a somat pe comercianții evrei ca în termen de două zile să predea magazinele unor comercianți creștini.

După două zile magazinele au fost ocupate de legionari, iar proprietarii constrânși a semna, în biroul avocatului Zeno Moldovan, contracte de vânzare a activului, pe numele celor ce au ocupat prăvăliile, pe o valoare

de 50% din cea reală după prețul de cost plătit în rate, din însăși încasările provenite din vânzarea zilnică.

S-au confiscat astfel următoarele magazine:

	Numele și prenumele	Obiectul comerțului	Valoarea reală
1/	Goldberger Emanuel	Textile	6.000.000
2/	Suc. Bieber Iacob	Textile en-gros și detail	6.000.000
3/	Bieber Eugen	Coloniale	3.000.000
4/	Bieber Osias	Parfumerie	2.000.000
5/	Vegh Herman	Pielărie	1.000.000
6/	Vegh Moise	Textile	450.000
7/	Veitzner Iosefina	Textile	1.000.000
8/	Schreser Moise	Textile	2.000.000
9/	Văd. Gruber Israel	Bombonerie	200.000
10/	Herskovits L.	Coloniale	300.000
11/	„Jiul” Horvat Ion	Măcelărie	700.000
12/	Lipner Marin	Mixtă	500.000
13/	„Fibra” Goldstein Marcus	Confecțiuni	2.000.000
14/	Baruch Adalbert	„Hotel București”	500.000
15/	Weiszner Emanuel	Textile, confecțiuni	500.000
16/	Wolf și Izsak	Pielărie	1.000.000
17/	Frații Heduli	Confecțiuni	500.000
18/	Ritter Berta	Librărie	300.000

Câteva magazine au fost vândute pe prețuri mai bune, dar tot sub valoarea reală, unor negustori sași.

Acestea sunt:

	Numele și prenumele	Obiectul comerțului	Valoarea reală
1/	Izrael Eugen	Drogherie	1.000.000
2/	Bandel Armin	Coloniale	2.000.000
3/	Bonstein Maurițiu	Coloniale	1.000.000
4/	Grünberger Ludovic	Mode	1.000.000
5/	Simon și Sternberg	Pielărie	2.000.000

B. CONFISCĂRI DE IMOBILE

La 9 decembrie 1940, toți evreii proprietari de case au fost somați a se prezenta la sediul legionar. Reținuți 18 ore în frig, amenințați individual, au fost

siliți să-și vândă prin contracte imobilele lor unor cumpărători necunoscuți, pe prețuri derizorii, fixate în mod arbitrar de către d-nii *ing. Georgescu-Gorjan, ing. Petrovici A., învățătorul Suci, ing. Ștefănescu și avocat Zeno Moldovan.*

Din prețul fixat s-au plătit proprietarilor numai accontouri mici.

Cităm cu titlu de exemplu câteva cazuri:

	Numele proprietarului	Valoarea reală	Prețul fixat	Beneficiarul
1/	Marek Maurițiu	3.000.000	400.000	Un inginer
2/	Marek Maurițiu	1.500.000	200.000	
3/	Goldberger Emil	4.000.000	240.000	
4/	Schäffer Leopold	3.000.000	600.000	Ing. Georgescu-Gorjan
5/	Kontz Herman	1.000.000	200.000	Un legionar de la spital
6/	Văd. Dr. Weisz Iosif	800.000	60.000	
7/	Văd. Pick Samoil	250.000	50.000	
8/	Kohn Lazăr	1.000.000	80.000	
9/	Herșcovici L.	600.000	100.000	
10/	Lipner Maier	800.000	100.000	
11/	Succ. Lieber Iacob	2.000.000	300.000	
12/	Riegarhaupt Alex.	800.000	200.000	
13/	Dr. Molnar Eugen	1.500.000	400.000	
14/	Feldman Iosif	3.000.000	400.000	
15/	Berkovits Nathan	400.000	50.000	
16/	Bieber Eugen	1.000.000	?	
17/	Bandel Armin	1.000.000	?	
18/	Bonstein Maurițiu	1.000.000	?	
19/	Bieber Osias	700.000	?	
20/	Schäffer Leopold	Proprietar al casei 1/3 parte a Hotelului „București”, în valoare de 1.000.000 lei, a fost silit prin contract să-și doneze partea comunei Petroșani.		

C. CONFISCĂRI DE APARATE DE RADIO

În luna noiembrie, echipe de legionari au ridicat toate aparatele de radio aparținând evreilor, iar proprietarii au fost obligați a semna acte prin care donează aceste aparate Legiunii.

D. RECHIZIȚII PENTRU MUNCĂ

Pentru amenajarea unui teren de patinaj, au fost rechiziționați o seamă de tineri evrei și constrânși la muncă.

A doua zi de Crăciun, vreo 40 evrei (comercianți, medici, avocați) au fost duși în defileul Livezeni-Bumbești și constrânși a munci două zile fără mâncare și fără plată, la curățarea zăpezii.

XIX. LUPENI

CONFISCĂRI DE MAGAZINE ȘI IMOBILE

Magazinele și proprietățile imobiliare evreiești din Lupeni au fost confiscate.

Spre a ilustra metodele care au dus la acest rezultat, cităm cu amănunte următorul caz:

Văduva lui Salamon Kohn avea în Lupeni o casă de locuit în valoare de lei 3.000.000 și o prăvălie de fierărie în valoare de lei 1.000.000.

La începutul lunii noiembrie, toți chiriașii au fost încunoștințați de Mișcarea Legionară că imobilul a trecut în proprietatea Statului, iar chiriile pe această lună trebuie depuse la organizația legionară locală.

În același timp toți chiriașii au fost somați a evacua imobilul până la 1 decembrie, întrucât contractele au fost denunțate.

O asemenea somație s-a predat la 18 noiembrie și proprietarei, lăsându-i-se răgaz până la 10 decembrie 1940 pentru a evacua prăvălia și dependențele, întrucât averea mobilă și imobilă ar fi intrat în proprietatea Statului (Anexa).

La 20 noiembrie a fost instalat în prăvălie un legionar controlor, căruia după opt zile a trebuit să-i plătească lei 5.200 drept onorariu pentru că a notat în fiecare zi vânzările și încasările.

La 29 noiembrie, un grup de 10-15 legionari înarmați cu revolvere, în frunte cu primarul *M. Craioveanu*, comandantul legionar *Sârbu* și notarul comunal, au pătruns în magazin cerând proprietarei să semneze un contract pregătit dinainte și adus de dânșii.

Față de refuzul de a semna, au expulzat-o din magazin, luându-i cu forța cheile prăvăliei și ale casei de bani.

De atunci sunt instalați în prăvălie, vânzând și încasând fără niciun control.

La 2 decembrie, trei legionari au pătruns în camera în care văduva Kohn zăcea bolnavă cu temperatură și în situația aceasta au constrâns-o să semneze două acte al căror conținut nu-l cunoaște. După plecarea acestora s-a observat că au lăsat pe masă 20.000 lei.

În urma unor reclamațiuni înaintate Ministerului de Interne, primul pretor al plasei a fost însărcinat cu facerea unei anchete, dar a restituit delegația pentru că autoritățile locale sunt intimidată și nu pot lua nicio măsură.

XX. BLAJ

A. CONFISCARE DE MĂRFURI

Domnului *Hirsch Hammer*, proprietarul unui depozit de bere, i s-a confiscat o cantitate de bere în valoare de lei 32.000, fără a fi despăgubit.

B. CONFISCĂRI DE APARATE DE RADIO

Organe ale Poliției au confiscat aparatele de radio (cca. 15) ale locuitorilor evrei. O parte din ele au fost vândute pe prețuri ieftine.

COMUNE RURALE DIN JUDEȚUL SUCEAVA

XXI. IȚCANI-GARĂ

A. BĂȚĂI, MALTRATĂRI

1/	Dr. I. Goldstein	Fost avocat și primar al comunei, a fost maltratată și amenințat cu moartea de însuși primarul <i>Strobl</i> pentru că la o anchetă făcută de șeful postului de jandarmi ar fi declarat că i s-au luat ilegal niște găini
2/	Burăh Haham Wolf	Toți aceștia, evrei habotnici, au fost duși în zi de Sâmbătă la Primărie, unde din ordinul primarului <i>Strobl</i> li s-au tăiat bărbile. Reclamând faptul Parchetului Tribunalului Suceava, s-a ordonat o anchetă făcută în prezența vinovaților, iar concluzia a fost că toți „au venit benevol (!?) la primărie (!?) pentru a li se tăia bărbile” la care din motive religioase țin foarte mult.
3/	Mayer Goldenberg	
4/	Leib Brander	
5/	Moses Windisch	
6/	Abraham Katz	
7/	Feiwei Mayer Schama	
8/	Alter Silber din Suceava	

B. CONFISCĂRI DE BUNURI

Din ordinul primarului s-au confiscat diverse bunuri ale locuitorilor evrei:

1/	Birjarului N. Lupovici	I s-au luat fără despăgubire doi cai, o sanie, tot fânul din grajd și diverse unelte. A rămas fără niciun mijloc de existență.
2/	Locuitorului Brethschneider	I s-au luat caprele de lapte.
3/	Locuitorului Wachs	I s-au luat caprele de lapte.
4/	D-rului I. Goldstein	I s-au luat găinile din curte.
5/	Locuitorului Salomon Peritz	I s-a confiscat o sumă de bani, din care nu i s-a restituit decât o parte.

C. ÎNCHIDERI DE MAGAZINE

Au fost închise de Primărie magazinele următorilor comercianți:

1/	Marcus Blei
2/	Moise Mordhe Wald
3/	Salomon Peritz

D. EVACUĂRI

Primarul Strobl a invitat pe dl. dr. Hellman, Președintele Comunității, și i-a declarat că în urma unor „ordine verbale”, toți evreii din Ițcani trebuie să părăsească în scurt timp comuna.

A transmis sfatul ca evreii să înceapă de îndată evacuarea, putând astfel să ia ceva din avutul lor căci mai târziu vor trebui să părăsească subit comuna și atunci nu vor mai putea lua nimic din lucruri.

XXII. BĂLĂCEANA

A. BĂTĂI, MALTRATĂRI

În noaptea de 4 spre 5 ianuarie 1941, locuințele evreilor din comună au fost călcate de diverși indivizi care s-au introdus înăuntru cu forța și au bătut și chinuit pe locuitori cu scopul declarat de a-i sili să părăsească comuna.

Cităm cu titlu de exemplu următoarele cazuri:

1/ *Osias și Cipora Liquornick*, actualmente domiciliați în Suceava, str. Ciprian Porumbescu nr. 7, au fost atacați de mai mulți indivizi printre care au recunoscut pe *Simion Ripan, Valdi Sindelar și Ion al lui Mihai Chicifoi*, care au împresurat casa, au forțat ușa și au bătut groaznic cu ciomege și o bucșă de car pe soții *Liquornick* și pe *copila lor în vârstă de 9 ani* cauzându-le fracturi, luxații și îndelungată incapacitate de lucru.

2/ *Rubin și Gusta Tennenhaus*, actualmente domiciliați în Suceava, str. Petru Rareș, la David Altman, au fost atacați în aceeași noapte de mai mulți indivizi între care au recunoscut pe *Simion Ștefan Ciuhan și Mihail Pavel Sasu*.

Aceștia au împresurat casa, au spart geamurile, au forțat ușa și intrând în casă au bătut pe proprietari cu ciomege și nuiiele, provocându-le vânătăi, fracturi și îndelungată incapacitate de lucru.

B. EVACUĂRI

Victimele de mai sus au reclamat Parchetului Tribunalului Suceava și urmarea a fost că toți ceilalți locuitori evrei din Bălăceana au trebuit să părăsească comuna rămânând fără niciun mijloc de existență.

XXIII. ILIȘEȘTI

A. MALTRATĂRI, JAF

Locuitorul evreu *Erlich* a fost atacat în ziua de 11 ianuarie de zece indivizi mascați care l-au bătut și jefuit de tot avutul.

B. EVACUARE

Toți locuitorii evrei au fost somați să părăsească satul.

Cei ce pleacă nu sunt lăsați a lua cu sine mărfurile, ci numai obiecte de gospodărie și chiar pentru aceasta primarul le pretinde fără vreun titlu taxe de lei 2.500 de fiecare căruță.

XXIV. SCHEIA

EVACUARE

În ziua de 8 ianuarie, primarul *Niculae Vasile Cristureanu* a somat familia *Moise Redlich* (8 persoane) să părăsească satul, declarând că pentru aceasta are ordine verbale, dar că de se vor plânge cuiva, vor fi împușcați ca iepurii.

XXV. CORLATA-DRĂGOEȘTI

EVACUARE

Primarul comunei a somat pe cei doi evrei, *Ancel* și *Schulim Fleischer*, să părăsească satul.

Plecând din sat, ei devin cerșetori.

Loc. cit.

1941, martie 8. Memoriu F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Sunt prezentate 999 de cazuri de violențe antievreiești, comise de legionari în timpul pogromului din București, din 21-23 ianuarie 1941. Se cere reparație morală și materială.

DOMNULE GENERAL,

Ca urmare la memoriile noastre nr. 549 din 9 decembrie 1940, nr. 25/629 din 9 ianuarie 1941 și nr. 37 din 11 februarie 1941, prin care vă

raportam schingiuirile la care erau supuși evreii și jaful averii acestora, sistematic organizat de către conducătorii mișcării legionare, avem onoare a vă supune faptele petrecute cu prilejul rebeliunii și pogromului din zilele de 21-23 ianuarie 1941.

După cum rezultă din datele acestui memoriu – care nu se referă decât la 999 de cazuri cercetate – alte circa 130 de cazuri fiind în curs de cercetare:

au fost asasinat 120 de persoane;

au fost incendiate, dărâmate sau devastate și jefuite 25 de temple și sinagogi;

au fost devastate sau incendiate și jefuite 616 magazine și 547 locuințe, interesând un număr de 3.579 suflete.

Totalul pagubelor – după declarațiile celor sinistrați – este:

La Uniunea Comunităților și la Comunitate	cca.	Lei	2.500.000
La temple și sinagogi			27.000.000
La magazine			208.824.400
La locuințe particulare			79.481.400
Numerarul jefuit			33.172.900
Totalul general			351.378.700

Obștile evreiești sunt extrem de sărace din cauză că numeroși evrei bogați au părăsit țara; foarte numeroși evrei au fost dinaintea sărăciții de legionari prin jaful întregii sau a unei părți importante din averea lor; pauperizarea s-a accentuat prin concedierea, fără nicio despăgubire și fără pensie a întregului personal evreiesc de la Stat; prin concedierea masivă – fără nicio despăgubire – din întreprinderile particulare; prin lichidarea tuturor comercianților evrei de la sate; prin obligația de a lichida, impusă în numeroase întreprinderi din orașe; prin ridicarea dreptului de a profesa în numeroase cariere intelectuale – avocați, medici etc. – ca și în meserii și în unele ramuri de comerț și industrie; prin neputința salariaților evrei și familiilor lor de a primi ajutoare, asistență medicală etc. de la Casa Asigurărilor Sociale, deși plătesc cotizațiuni.

În sfârșit, obștile evreiești sunt extrem de sărace, pentru că Statul, județele și comunele au încetat de a mai ajuta populația evreiască, spre deosebire de Germania, unde Decretul-Lege din 19 noiembrie 1938 al Ministerului Economiei *obligă Statul, însă și comuna, a da evreilor pe cari Comunitatea nu-i poate ajuta, locuință, hrană, medicamente, asistență medicală, ajutoare în timpul sarcinii.*

DOMNUL GENERAL,

Populația evreiască din România a dovedit de-a lungul secolelor profundul său legământ pentru Țara și Poporul Român.

Ea a participat la luptele de desrobire sub Mihai Viteazu, la luptele pentru Independență și la războiul balcanic sub M.S. Regele Carol I; la războiul de Întregire sub M.S. Regele Ferdinand I.

În timpul războiului balcanic, în Senatul Țării, s-a exprimat admirația pentru faptul că mii de evrei s-au oferit voluntari, fapt care s-a repetat și în războiul de Întregire.

În războiul de Întregire, numărul evreilor morți, răniți, decorați ca și al celor căzuți prizonieri și al dezertorilor, este proporțional cu al românilor morți, răniți, decorați, prizonieri sau dezertori.

Printre cei 999 de sinistrați se află 283 veterani din războaiele României, dintre cari 72 au participat și la războiul balcanic și la cel de Întregire; 109 decorați de război printre cari câțiva cu „Bărbăție și Credință”; 2 invalizi; 6 cercetași; 2 voluntari; un fiu de voluntar din războiul de la 1877 și 5 văduve de război.

Nu numai evreii din țară, dar și acei pe cari împrejurările i-au silit să se expatrieze, au păstrat de-a lungul deceniilor o dragoste neștirbită față de Țara și Poporul Român.

În Statele Unite, prof. N. Iorga a constatat că evreii români ajută pe românii ardeleni, împrumutându-i cu dobânzi inferioare celor cerute de bancherii americani, iar la un banchet ce i s-a dat, a declarat că „este imposibil de găsit mai multă căldură și entuziasm decât a avut cuvântarea Rabinului, nici idei și sentimente mai frumoase decât a fost dânsul în stare să răscolească”.

DOMNULE GENERAL,

În anul 1866_a fost devastat în București Templul Coral din str. Sf. Vineri¹⁸⁴.

Majestatea Sa Regele Carol I din propria inițiativă – de îndată ce lucrurile s-au liniștit – a făcut o donație de 6.000 galbeni din caseta sa particulară pentru reclădirea Templului. (Anexat extras din conferința ținută la Fundația „Dalles” de către dl. prof. Popovici Tașcă la 4 decembrie 1940).

În anul 1897 au fost devastate magazinele din cartierele evreiești. Sinistrații au fost despăgubiți din bugetul Statului. (Anexat extras din Memoriile defunctului dr. A. Stern)¹⁸⁵.

În anul 1928 după turburările studentești de la Oradea Mare¹⁸⁶ – Guvernul a plătit despăgubiri de lei 16 milioane dintre care circa lei 4 milioane pentru temple și sinagogi, iar restul pentru daunele suferite de populația evreiască.

Populația evreiască, pașnică și muncitoare, lipsită de mijloace de existență, face apel la Conducătorul Statului, ca pe linia marilor săi predecesori, să ușureze durerea și nevoia celor ce pe nedrept au suferit, *dispunând a se acorda pensii văduvelor și copiilor minori ai celor asasinați și a se despăgubi de urgență cei jefuiți și distruși în zilele de 21-23*

ianuarie sau a li se plăti măcar un avans asupra despăgubirii, pentru că mii de suflete riscă să moară de foame.

Nu numai că spiritul de echitate și de dreptate de care au fost însuflețite toate apelurile Domniei Voastre, prin care ați cerut ca omul și rodul muncii sale să fie respectate indiferent de credința sa, nu numai pildele marilor predecesori ai Domniei Voastre, dar și textele de lege confirmă necesitatea unei despăgubiri.

În adevăr, Înalta Curte de Casație a decis că ori de câte ori înșiși prepușii Statului sunt culpabili de devastări, Statul este obligat a repara daunele.

În cazul rebeliunii de la 21-23 ianuarie 1941 – după cum ați declarat Domnia Voastră și a stabilit ancheta – este neîndoielnic că asasinatelor și devastărilor au fost săvârșite din ordinul unor înalți dregători în Stat și chiar cu participarea unor funcționari – și tocmai a acelorora pe care Statul îi încadrare în poliție – adică a acelorora pe care statul îi însărcinase cu paza vieții și avutului locuitorilor și cari au fost menținuți în serviciu, deși în mod repetat se atrăsese atenția asupra actelor și faptelor săvârșite de aceștia.

Cunoaștem, Domnule General, greutățile prin care trece Țara și vă rugăm să credeți că cu inima îndurerată ne adresăm Domniei Voastre cu rugămintea unei reparații materiale, după reparația morală pe care ne-au dat-o declarațiile Domniei Voastre.

Credem însă că interesul moral ca și cel material al țării, recomandă o reparație: *moral*, pentru ca un exemplu să fie dat acelor ce cred că pot distruge fără ca o reparație să intervină și pentru ca cuvintele Domniei Voastre să fie în acord cu faptele Guvernului; *material*, pentru că neputința de a lucra a celor devastați se traduce în cele din urmă prin scăderea impozitelor și prin mărirea sarcinilor asistenței publice, cari vor provoca și mai multe pagube Statului.

Ne mai îngăduim a vă ruga să binevoiți a dispune urgentarea distribuirii mărfurilor, obiectelor și numerarului jefuit, ce s-a găsit la rebelii arestați. În multe gospodării din cele devastate, rebelii au jefuit ultimul ban, ultima pernă și ultima cămașă, astfel că mii de suflete cari nu au ce îmbrăca și nici unde pune capul, ar găsi o ușurare în restituirea lucrurilor ce le-au aparținut.

Întrucât identificarea unora dintre bunurile jefuite – bunăoară a mărfurilor – este aproape imposibilă, ne îngăduim a vă ruga să binevoiți a dispune vânzarea acestora prin licitație publică, la care să participe numai sinistrații și distribuirea proporțională a sumelor rezultate din vânzare ca și a numerarului găsit în raport cu dauna suferită.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni¹⁸⁷.

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

Ancel, Doc., vol. II, pp. 286-317.

ANEXE

Extras din conferința d-lui prof. G. Tașcă

Extras din memoriile dr. Ad. Stern

Lista celor asasinați

Catalogul fotografiilor

TABLA DE MATERII

1. ARESTĂRI, MALTRATĂRI

maltratările de la:

- a) Prefectura Poliției Capitalei
- b) Circumscripția XV de poliție
- c) Sediul C.L.M. „ing. Gh. Clime”
- d) Străulești
- e) Primăria Jilava
- f) Sinagoga Malbim

2. UCIDERI ÎN MASĂ

A. *Masacrul din Pădurea Jilava*

- a) uciderea celor doi copii ai rabinului *H. Guttman*
- b) uciderea lui *Oscar Andrei* și a ginerelui său, ing. *Peppi Ionel Hirsch*

B. *Masacrul de la Abator*

- a) uciderea celor doi cumnați dr. *Elias Berghoff* și av. *Leon Blimes*
- b) uciderea celor doi veri *Iancu Aron* și *Iancu S. Aron*

C. *Masacre în case particulare*

- a) *Masacrul din familia Frânghieru*
- b) *Masacrul din familia I. Braunstein*
- c) Uciderea copilului *Rodrigues Brickman*

D. *Câteva crime izolate*

- a) *Masacrarea familiei Leon Rosenthal*, soț, soție, fiu și ginere
- b) *Cadavrele din mașina fabricii de pâine Grozăvescu*
- c) Uciderea maiorului *Sami Roeder*
- d) Uciderea comercianților *Bernard* și *Jacques Kaufman* (tată și fiu)
- e) Jefuirea și uciderea comerciantului *Iosef Weissman*

E. *INCENDIERI, DĂRÂMĂRI, DEVASTĂRI ȘI JEFUIRI DE TEMPLE ȘI*

SINAGOGI

F. *INCENDIERI, DEVASTĂRI ȘI JEFUIRI DE INSTITUȚIUNI, MAGAZINE ȘI LOCUINȚE EVREIEȘTI*

- a) Magazine și locuințe incendiate
 - b) Instituțiuni evreiești jefuite și devastate
 - c) Magazine și locuințe evreiești jefuite și devastate
1. Pe Calea Dudești
 2. În cartierul Dudești
 3. Pe Calea Văcărești

4. În cartierul Văcărești
5. Pe calea Moșilor
6. În cartierul Moșilor
7. Pe Calea Rahovei
8. În cartierul Rahovei

I. ARESTĂRI, MALTRATĂRI

În timpul rebeliunii au fost arestați și maltratați în București cca. 1.000 locuitori evrei. Ridicați din case, din stradă, din sinagogi, de la instituțiile evreiești etc. fără deosebire de sex, vârstă (copii de la 15 ani și bătrâni de peste 70 ani, chiar și de 85) au fost adunați la nenumărate centre de tortură, dintre cari cele mai importante au fost următoarele:

Prefectura Poliției Capitalei

Sediul C.L.M. „ing. Gh. Clime” din Cal. Călărași nr. 37

Comisariatul XV de Poliție din str. Matei Basarab

Comisariatul XII de Poliție din Cal. Moșilor

Sediul Uniunii Comunităților Evreiești, str. dr. Burghilea nr. 3

Sinagoga „Malbim” din str. Bravilor nr. 4

Sediul Legionar din str. Cercului nr. 1

Moara Străulești de la Bucureștii Noi

Primăria comunei Jilava

a. Maltratările de la Prefectura Poliției Capitalei

Aci au fost adunați și chinuiți evrei arestați încă din 20 ianuarie și alții aduși de la alte centre (de exemplu Circa XII de Poliție). Între alții, următorii:

1/.	S. Goldfarb,	din str. Remus nr. 19, președinte al Comunității Evreilor din București
2/.	Moise Orecovscky,	din str. Enăchiță Văcărescu nr. 45, conducător al Oficiului Palestinian (Oficiul de emigrare)
3/.	Dr. M. Cotic,	Membri în comitetul Oficiului Palestinian
4/.	M. Lindner,	
5/.	A. Schapira	
6/.	C. Haimovici	
7/.	Dr. Albert Aftalion	Medic din B-dul Elisabeta nr. 61
8/.	David Aschenazy	B-dul Mărășești
9/.	Heinrich Sabetay	din str. Raion nr. 23
10/.	Meier Weiner	din Focșani
11/.	Iancu Aron	str. Sordony nr. 6
12/.	Iancu Aron	
13/.	Lazăr Aron	
14/.	Av. Pincu Katz	
15/.	Iulius Rauch	din Focșani etc. etc.

Toți au fost chinuiți într-un mod îngrozitor.

Bătuți cu ce se nimerea, cu palme, pumni, pat de armă, cască militară, vână de bou etc., au ajuns în asemenea stare încât la un moment dat doi dintre deținuți: D. Askenazy și dr. A. Aftalion, au sărit pe fereastra de la etajul al III-lea, primul rămânând mort pe loc iar al doilea grav rănit.

În dimineața zilei de 23 ianuarie, un număr de 15 arestați, aleși la întâmplare, au fost încărcăți într-un autocamion, legați cu mâinile la spate și conduși pe Splaiul Unirii în dreptul Abatorului Comunal, puși cu fața la zid și împușcați.

b. Maltratările de la Circumscripția XV de Poliție

La Circumscripția XV de Poliție din str. Matei Basarab, s-a organizat maltratarea evreilor de către comisarii legionari *Robescu* și *Jipescu*, ajutați de o echipă de cca. 40 legionari în vârstă de la 15-25 ani, în majoritate lucrători la fabrica „Parcomet”. Cel mai fioros dintre dâșșii a fost un anume *Ignătescu*.

Au fost adunați din case, de pe stradă și de la Organizația Sionistă din str. Anton Pan etc.

Printre cei arestați:

Horia Carp	În vârstă de 72 ani, fost senator, fost secretar-general al Comunității Evreilor din București, ziarist și publicist de valoare, despre care unul din membrii Guvernului de astăzi a spus: „Distins cunoscător și minunat înțelegător al credinței”
Matatias Carp	Fiul celui de mai sus, secretar-general al Uniunii Comunităților Evreiești
Jean Vereanu	Din aleea Ceauș Radu nr. 6, veteran și decorat de război
Jack Vereanu	Fiul celui de mai sus
Samuel Albala	Din str. Ceauș Radu nr. 5
B. Albala	Fiul celui de mai sus
Felner	Din str. Parfumului
Harry Rosental	Din str. Vișinilor nr. 2
Spiner	Din str. Ceauș Radu
Buzatu Haim Iosub	
Davidsohn	Din Târgul Lespezi
S. Semilian	Din str. Negru-Vodă, ziarist

Cca. 20 tineri între 16-21 ani, ce urmau să plece în Palestina au fost ridicați de la Organizația Sionistă din str. Anton Pan În total au fost adunați la acest centru de tortură peste 150 de evrei.

Toți aceștia au fost bătuți aproape în permanență începând din ziua de 21 ianuarie orele 18 și până în ziua de 23 ianuarie orele 13.

Au fost deposedați de tot ce s-a găsit asupra lor: acte, bani, ceasornice, bijuterii (chiar și verighetele din deget), stilouri, batiste, fulare etc. Parte din lucruri au fost restituite la eliberare.

Toți au fost tunși, unii cu foarfeca obișnuită, alții cu o foarfecă de tăiat iarbă. Toți au fost siliți să înghită cantități importante (100-150 grame) de sare amară, petrol, benzină și oțet. După ce au înghițit cantități atât de masive de purgative, toți au fost adunați într-un spațiu îngust și vreme de șase ore nu au avut voie a merge la closet. Au înotat în propria lor murdărie până la eliberare.

În trei rânduri s-au făcut pregătiri de executare în felul următor: au fost adunați din cele trei celule într-una singură prin ale cărei gratii se putea trage. S-au adus lămpi de petrol spre a fi luminate victimele. S-a dat tuturor apă cu indicațiunea că e o caritate pentru condamnat. S-a ordonat tuturor rugăciunea din urmă pentru biruința legionară. S-au tras câteva focuri în aer iar apoi s-a spus că s-a amânat executarea. Cea de a treia încercare a dat tuturor impresia irevocabilă a sfârșitului. În ultimul moment a intervenit un miracol salvator: vizita unui grup de legionari străini de grupul care a operat, cari au provocat o nouă amânare și puțin după aceea a venit eliberarea.

În tot timpul celor 46 de ore de deținere, veneau la fiecare ceas vizitatori de la alte centre, rămâneau numai 10-15 minute, în care timp băteau pe toată lumea și apoi plecau. Cel mai sălbatic dintre aceștia a fost un oarecare *Pilton*, care cu țeava și cu patul revolverului a lovit fără cruțare pe cine și unde nimerea.

Fiecărui deținut i s-a găsit un cap de acuzare pentru care a fost pedepsit cu 50-100 lovituri cu vâna de bou.

Bunăoară:

Di. Horia Carp a fost acuzat că a strâns sute de milioane prin cutia fondului național. Nu a fost însă bătut cu vâna de bou.

Di. Matias Carp a fost acuzat că în calitate de secretar-general al Uniunii Comunităților Evreiești a mituit cu lei 100.000.000 pe dl. subsecretar de stat Roșianu. Cu toate chinurile, nu s-a putut obține o recunoaștere scrisă a acestei învinuiri, schingiuitorii mulțumindu-se cu o declarație de sinucidere din motive familiare.

Di. B. Albala a fost învinuit că a furat 268.000 lei de la Colectura Gheorghe Stănoiu și neputând acoperi suma a „declarat că se sinucide”.

Declarații de fapte imaginare și de sinucideri ca și cereri către procuror de a nu se autopsia cadavrele s-au smuls aproape tuturor deținuților.

La Comisariat a fost și un centru de depozitare a mărfurilor jefuite din cartier.

c. *Maltratările de la Sediul C.L.M. „Ing. Gh. Clime” din Calea Călărașilor*
nr. 37

Aici au fost adunați aproximativ 200 evrei.

Printre aceștia:

1/.	Sigmund Collin	Casier al comitetului Comunității Evreilor din București.
2/.	Isidor Goldstein	Secretar administrativ
3/.	S. Rivensohn	Secretar-general
4/.	Moise Mariazis	Institutor
5/.	Rabin H. Guttman	
6/.	Iancu Guttman	Fii celui de mai sus
7/.	Iosef Guttman	
8/.	Isac Gruber	Din str. Bradului nr. 24
9/.	David Grünberger	Din Cal. Moșilor nr. 110
10/.	Tiberiu Grünberger	Din str. Pictor Luchian nr. 12
11/.	Mayer Marcus	Intendentul Templului Coral
12/.	Fany Marcus	Soția sa
13/.	Cantorul Osias Copstück	
14/.	Dr. Weissberg	Din str. Logofătul Udriște nr. 14
15/.	I. Weissman	Din str. Mihai Vodă nr. 5
16/.	H. Duran	Din str. Mihai Vodă nr. 5
17/.	Iancu Leibovici	Din Fundătura Pipăilă nr. 3A
18/.	Francis Heller	Din str. Sfânta Vineri nr. 19
19/.	d-na Heller	Mama celui de mai sus
20/.	Jules Zimand	Nepotul celei de mai sus.

Și alții.

Introduși întâi unii într-o cușcă din podul casei, alții în subsol, după ce au fost jefuiți de toate obiectele de valoare, au fost transportați în nenumărate rânduri jos și sus trecând prin ploaie de lovituri cu ciomege, scânduri, verigi de fier etc. căci pe fiecare treaptă a scărilor se aflau indivizi care loveau în permanență unde și pe cine nimereau.

Femeile au fost duse întâi la subsol și bătute cu vâna de bou pe față și pe corp iar apoi eliberate.

Bărbații au fost bătuți și chinuți în permanență de la orele 19 până în zorii zilei. Bătaia cea mai cruntă a fost aplicată în camera numită „baia mică” unde o femeie și trei tineri voinici băteau întâi cu palmele, apoi cu vâna de bou, pe mâini, pe față și pe fese.

În scurtele pauze dintre bătăi, arestații trebuiau să facă exerciții de gimnastică în genunchi, culcat etc.

Dacă cineva a cerut să bea apă, i s-a dat o oală în care rabinul Guttman se spălase de sângele ce-i curgea dintr-o rană la cap.

În zorii zilei de 22 ianuarie arestații de la acest sediu au fost distribuiți la întâmplare în două grupuri și transportați în autocamioane.

Primul grup în pădurea Jilava unde au fost împușcați; al doilea grup la Bucureștii Noi, la „Ferma Căpitanului” (Moara Străulești).

d. Maltratările de la Moara Străulești

Aici au fost aduși 79 evrei.

Au fost ținuți două zile și o noapte fără altă mâncare decât o optime dintr-o pâine.

Toți au fost bătuți și încontinuu amenințați cu moartea, prin vorbe și prin gloanțe trase deasupra lor.

După două zile de chin, dezbrăcați de veșminte și încălțăminte, desculți, cu capul gol și numai în cămașă au fost scoși în zăpadă la drumul mare și eliberați după ce s-au mai tras câteva gloanțe după dâșii. În felul acesta au trebuit să umble 16 km până în oraș.

e. Maltratările de la Primăria Jilava

Aici au fost aduși cei ce scăpaseră cu viață din masacrul din pădurea Jilava.

Printre alții:

1/. *Rabinul H. Guttman*

2/. *Cantorul Osias Copstück*

3/. *Șapsă Dascal*

4/. *Corneliu Solomon*

5/. *Dr. Eugeniu Solomon*, care venise să-și caute fratele.

Nu se cunosc toate chinurile suferite de cei ce au fost adunați la acest centru de tortură, căci aproape toți au fost din nou împușcați și au murit.

Rabinul H. Guttman, care în două rânduri a scăpat de gloanțele ucigașilor a fost însă batjocorit și bătut și i s-a smuls părul din cap și din barbă.

f. Maltratările de la Sinagoga Malbim

Sinagoga Malbim din str. Bravilor nr. 4, situată în plin cartier evreiesc, a fost ocupată din seara de 21 ianuarie până în dimineața zilei de 23 ianuarie de un grup de cca. 40 rebeli între care se pare că făceau parte următorii membri ai cuibului Rarău Bourul:

1/.	Mihailiu Gh.	Str. Florilor nr. 34
2/.	Sandu D-tru C-tin	Prel. Mărțișor nr.
3/.	Biron C-tin	Cal. Văcărești nr. 336
4/.	Roșoagă D-tru	Livadica cu duzi nr.47
5/.	Vâlceanu Ilie	Str. Morilor nr. 113
6/.	Anton Voinea	Str. Cărămidarii de jos nr. 20
7/.	Anghelache Radu	Prel. Mărțișor aleea 10
8/.	Soceanu Marin	Str. Albinelor nr. 59
9/.	Matei C-tin Euminea	Str. Salter nr. 14
10/.	Epure Stelican	Fund. Văcărești nr. 11
11/.	Stanciu Nicolai	Str. Viorele nr. 59
12/.	Ratu Vasile	Str. Lănăriei nr. 76
13/.	Mitroi Ioan	Str. Sulter nr. 5

După ce au escaladat gardul, au chinuit și jefuit pe servitorul Haim Blănaru, s-au instalat în biserică de unde au furat tot ce au socotit de preț, au distrus restul și au transformat lăcașul de rugăciune într-un centru de îngrozitoare torturi.

O parte din rebeli stăteau postați la colțul străzii Văcărești și acostau trecătorii evrei pe care cu forța îi aduceau în biserică unde erau luați în primire de cei dinăuntru, cari îi jefuiau de tot ce aveau asupra lor (bani, ceasuri, bijuterii, acte etc.) și apoi îi chinuiau bătându-i cu răngi de fier, vergele de alamă, drugi de lemn etc. iar apoi îi eliberau ca să facă loc altora.

În felul acesta au fost chinuiți și jefuiți la acest centru de teroare vreo 300 evrei.

Câteva exemple:

	Numele și prenumele	Domiciliul	Sumele jefuite / Lei	Alte bunuri jefuite
1/.	Gabriel Schwartz	Str. Olteni 68	16.300	O verighetă, un ceas Tellus
2/.	Clica Iosef	Cantemir 13	548	Toate actele
3/.	Iancu Stoleru	Poetul Cerna nr. 11 etaj	846	Toate actele și mănuși, stilou
4/.	Lazăr Zisu	Văcărești 109	4.830	Toate actele și cele militare
5/.	Visel Samuel	Turturele 32	1.200	Toate actele
6/.	Miliu Solomon	Al. Vlahuță nr. 28 bis	1.800	Toate actele, verigheta și ceasul
7/.	Geringer Adolf	Spl. Unirii 38 apart. 16	62.000	Toate actele și un ceas de aur
8/.	Max Herman	Lănăriei 6		Un ceas de aur mare și acte

	Numele și prenumele	Domiciliul	Sumele jefuite / Lei	Alte bunuri jefuite
9/.	Marcu Nadler	Aurora 10	2.520	Toate actele
10/.	Solomon Litman	Buzești 54	200.000	Toate actele, un toc și un ceas Longines
11/.	I. Iancovici	Col. Orero	18.000	Un ceas și toate actele
12/.	Grosman Jaques	D-na Chiajna 6	2.600	Verigheta și actele
13/.	Leibovici Herman	Văcărești 71	8.300	Un ceas și actele
14/.	Leibovici Iulius	Văcărești 71	1.400	Actele și diverse
15/.	Barasch Mendel	Spaniolă 3	1.240	Actele, două inele, diverse
16/.	Barasch David	Spaniolă 3	1.130	Actele
17/.	Haim Blănaru	Bravilor 4	-	3 costume, 2 pardesie, 1 palton, rufărie și toate actele
18/.	Favel Blănaru	Bravilor 4	16.500	2 costume, 2 per. ghete, acte și diverse
19/.	Iulia Blănaru	Bravilor 4	-	Actele și toată îmbrăcămintea
20/.	Boris Isac	Bravilor 16	5.000	Un ceas Longines, două tocuri și actele
21/.	Moses Solomon	14 Martie 20	7.600	Un pardesiu
22/.	Smil Fischer	Dudești 17	1.400	Un ceas Doxa, actele și dantura
23/.	Iosefsohn Jaques	Țepeș Vodă 66	12.600	Ceas, inel, stilou și acte
24/.	Adolf Durhofer	B-dul Mărășești 135	28.000	Un ceas Doxa, portvizit și toate actele

Doi dintre cei sechestrați aici, *Maximilian Hertzberg* și *Lazăr Rudich*, au fost conduși probabil la sediul C.L.M. „ing. Gh. Clime” din Calea Călărașilor nr. 37, căci cadavrele lor au fost găsite la Jilava.

II. UCIDERI ÎN MASĂ

În cele trei zile de rebeliune au fost uciși 120 evrei, potrivit alăturatei liste. Totalul acesta s-a obținut din următoarele cifre:

111 cadavre înmormântate în cimitirele Comunității Evreilor din București

- 2 " cimitirul israelit spaniol Bellu
- 4 " incinerate la crematoriul „Cenușa”

2 " încă nedescoperite.

Majoritatea uciderilor s-au săvârșit în pădurea Jilava, altele s-au operat pe Splaiul Unirii în dreptul Abatorului Comunal, pe Șoseaua Fundeni, pe Șoseaua Pantelimon, la Bucureștii Noi, pe stradă și în case particulare.

S-au ucis fără cruțare doi, trei sau chiar patru membri din aceeași familie:

Tatăl și fiu:

Bernard și Iacob Kaufman;

Herman și Tully Morgenstern;

Moise și Haim Frânghieru;

David și Tiberiu Grünberger.

Socrii și ginere:

Oscar Andrei și Peppi Ionel Hirsch;

Frați:

Iancu și Iosef Guttman.

Cumnați:

Av. Leon Blimes și dr. Elias Berghoff.

Soț, soție, fiu și gineri:

Leon, Rebeca și Henri Rosenthal și ginerele lor Lazăr Bălan.

Câteva exemple de modul cum au fost omorâți:

A. Masacrul din pădurea Jilava

După ce au fost torturați fără motiv și fără vreo învinuire o noapte întreagă la sediul C.L.M. „ing. Gh. Clime” din Bd. Domniței nr. 53, condamnații la moarte, aproximativ 90, au fost încărcăți în autocamioane, înghesuiți până la refuz și transportați pe Șoseaua Giurgiului. Pe teritoriul comunei Ferdinand, în dreptul pădurii Jilava, camioanele s-au oprit și victimele au fost coborâte și împușcate cu revolverele de la 2 pași. Fiecare a primit 1, 2 sau 3 gloanțe, mai ales în cap, atât cât asasinii socoteau necesar.

După terminarea macabrei operațiuni, ucigașii au plecat. Câteva victime cari, prin miracol, fuseseră numai rănite, au reușit să fugă și să se salveze.

A doua zi, ucigașii sau tovarăși de-ai lor au revenit la locul crimei, jefuind cadavrele de tot ce le mai rămăsese: vestminte, încălțăminte și dinții de aur din gură.

După restabilirea ordinii, în pădurea masacrului au fost găsite 86 cadavre azvârlite în zăpadă în pielea goală, iar toți cei ce avuseseră dinții de aur aveau gura oribil mutilată și dinții scoși.

gl. Uciderea celor doi copii ai rabinului H. Guttman

În ultima mașină a transportului trimis de la sediul C.L.M. „ing. Gh. Clime” se aflau rabinul H. Guttman cu cei doi fii ai săi, Iancu și Iosef.

Când camionul s-a oprit în marginea pădurii, s-au auzit împușcăturile care proveneau de la masacrarea evreilor din primul transport.

Rabinul a coborât împreună cu copiii săi. Ținându-i de mână pe amândoi, au fost culcați la pământ, cu fața în zăpadă. S-au tras mai multe gloanțe în toți trei. Tatăl nu a simțit nimic în trupul său, dar în mâinile cari țineau mâinile copiilor, pulsurile acestora au bătut din ce în ce mai încet, până s-au oprit.

Uciagașii plecaseră și se coborâse liniștea în această împărăție a morții. Rabinul, singurul în viață printre zeci de cadavre, s-a ridicat de lângă trupurile reci ale copiilor și ieșind în șosea, a fost întâlnit de doi jandarmi care l-au îndemnat să plece.

Mergând în neștire pe șosea, a fost întâlnit de santinele germane care l-au dus la primăria Jilava. Aici se mai aflau încă 7 evrei dintre care 4 răniți.

Toți au fost opriți la primărie toată ziua de miercuri iar seara duși din nou în pădure, culcați cu fața la pământ și împușcați. Pentru a doua oară, rabinul nu a fost atins. A rămas în întuneric printre cadavre până când au venit doi legionari înarmați, care au dezbrăcat și jefuit vestmintele morților. Aceștia au voit din nou să-l împuște dar în cele din urmă l-au iertat, îndemnându-l să iasă din pădure spre satul Dărăști.

Spre ziuă a ajuns iarăși la primăria Jilava. Înfuriați de faptul că nu murise, legionarii de aici l-au chinuit toată ziua de joi. A fost batjocorit, bătut și i s-a smuls părul din cap și din barbă, spunându-i-se că noaptea va fi din nou împușcat și că de data aceasta nu va mai putea face nicio minune ca să scape.

Între timp a fost eliberat de jandarmi. Însoțit de un locotenent s-a reîntors în pădure, unde printre zeci de cadavre despuiate complet de vestminte, și-a regăsit copiii. Cu un creion chimic al ofițerului și udând cu propria sa salivă pielea rece a cadavrelor, a scris numele lor pentru a fi identificate.

hl. Uciderea lui Oscar Andrei și a ginerelui său Peppi Ionel Hirsch

Oscar Andrei și ginerele său, ing. *Peppi Ionel Hirsch*, locuiau în același imobil în str. Petre Locusteanu nr. 4.

În prima noapte a rebeliunii, la miezul nopții, un grup de rebeli au atacat casa. Bătăile în ușă și strigătele lor au deșteptat din somn pe locuitorii casei, care s-au întrunit în apartamentul de la etaj spre a se sfătui. Se aflau acolo Oscar Andrei cu soția, Peppi Ionel Hirsch cu soția și copilul de 8 luni și încă o fiică a primului. Auzind loviturile de topor din ce în ce mai violente care spărgeau obloanele și ușile apartamentului de jos, toți cei prezenți înspăimântați au urcat în pod iar printr-o lucarnă au ieșit pe acoperiș și în întuneric au trecut într-un imobil vecin, intrând într-un alt pod și coborând la apartamentul unor locatari cari au refuzat să deschidă. Acești locatari, între care o domnișoară Perițeanu, fostă secretară a Conservatorului de Muzică,

i-au izgonit cu strigăte fioroase de „afară, afară” pe cei ce se aflau în fața lor în culmea deznădejzii și apoi au chemat pe rebelii care continuau să spargă ușile.

Victimele, între care una păstra în brațe copilășul scos din leagăn și rebelii au coborât în apartamentul lui Oscar Andrei pe același drum, cățărându-se pe acoperiș prin zăpadă.

În apartamentul lui Oscar Andrei, totul era răvășit. Rebelii se ospătaseră și jefuseră ceea ce au avut la îndemână: ceasuri, inele, portofelul de pe noptieră.

Au bătut victimele, apoi câțiva au ridicat pe Oscar Andrei și pe ing. Peppi Ionel Hirsch. Nu se știe ce au mai suferit aceștia până când au fost omorâți. Cadavrele lor au fost găsite vineri dimineața lângă pădurea Jilava, în dreptul podului de pe Sobar, unul lângă altul, despuiați de vestminte.

Între jefuitori, se afla și servitorul atelierului „Foto Luvru”, proprietatea lui Oscar Andrei.

B. Masacrul de la Abator

În zorii zilei de 23 ianuarie, un autocamion al fabricii Pedsudeck, încărcat cu 15 evrei luați la întâmplare dintre arestații ce se aflau la Prefectura Poliției Capitalei, a fost oprit pe Splaiul Unirii în dreptul Abatorului Comunal.

Printre aceștia:

Moise Orecovsky	Str. Ec. Văcărescu nr. 45	Conducătorul serviciului de emigrare Oficiul Palestinian
Iancu Aron	Aleea Sardony nr. 6	
Iancu S. Aron	Aleea Sardony nr. 6	vărul celui de mai sus
Lazăr Aron	Aleea Sardony nr. 6	Fratele celui de mai sus
Dr. Elias Berghoff	Str. Voinicului nr. 5	
Av. Leon Blimes	Str. Voinicului nr. 3	Cumnatul celui de mai sus
Heinrich Sabetay	Str. Raion nr. 23	
Meier Weiner	Focșani	
Iulius Rauch	Hotel Bulevard	

Victimele au fost coborâte cu mâinile legate la spate, puse cu fața la gard și împușcate, fiecare primind mai multe gloanțe, dintre care cele mai multe în cap și gât.

După terminarea macabrei operațiuni și după ce au mai tras câteva gloanțe în cei ce păreau că mai mișcă, ucigașii au plecat. Au scăpat cu viață dar grav răniți: Lazăr Aron și Meier Weiner (Vlădescu).

Fostul avocat Leon Blimes, în vârstă de 37 ani, nu mai practica de multă vreme profesiunea sa căci începând din primăvara 1939 până în toamna 1940, a fost aproape toată vremea concentrat ca ofițer de rezervă în unitatea sa. Nu a putut cunoaște îndeajuns bucuria de părinte căci copilul său s-a născut când a început concentrarea.

Când a dezbrăcat haina militară, era de o lună radiat din barou.

În seara de 21 ianuarie a fost deșteptat din somn de o cumnată, care disperată l-a anunțat că fratele soției sale, doctorul Berghoff, a fost ridicat de rebeli și că s-ar putea obține eliberarea acestuia cu o sumă de bani, dacă ar veni cineva la o întâlnire ce fusese stabilită la o simigerie de pe Calea Văcărești.

Nu a ezitat să înfrunte pericolele cari în noaptea aceea pândeau la tot pasul în cartierul Dudești-Văcărești. A adunat cum a putut suma de lei 100.000 și s-a dus să-și salveze cumnatul.

Nu se știe unde a fost, cu cine s-a văzut și ce a suferit până când a apărut împreună cu cumnatul său într-o celulă a Prefecturii Poliției Capitalei, unde se mai aflau câțiva evrei: Pavlovici, Schapira, Lindner etc.

Se știe numai că au fost groaznic maltratați toată ziua de 22 ianuarie iar în dimineața de 23 ianuarie au fost încărcăți în camionul care i-a dus la Abator unde au fost împușcați.

bl. Uciderea celor doi veri, Iancu Aron și Iancu S. Aron

Iancu Aron, proprietarul magazinului „Zebra” din str. Bărăției nr. 27 locuia în Aleea Sardony nr. 6, în imobilul în care la etajul III locuiau verii săi, Iancu și Lazăr S. Aron, iar la etajul II avocatul Pincu Katz.

În ziua de 22 ianuarie, pe la ora 6 seara, auzind sunând la apartamentul locuit de Iancu Aron, frații I. și S. Aron au încercat să coboare. Pe scară au fost întâmpinați de un grup de rebeli înarmați care i-au obligat a suna la apartamentul avocatului Pincu Katz. Acesta deschizând, au intrat toți înăuntru, unde au găsit și pe Iancu Aron cu soția, pe soția lui Katz bolnavă în pat și pe copilașul acesteia.

Au pătruns în apartament întregul grup de rebeli (10-12) și au început a bate fără milă până la sânge, în cap, pe față, în burtă, pe Iancu Aron. Vărul său încercând să intervină, a fost împușcat în umărul drept.

După aceea toți bărbații au fost urcați într-un taxi și predați la Prefectura Poliției Capitalei, unde în brânci și lovituri au fost coborâți și rostogoliți pe scări până la subsol.

Aici, după ce au fost percheziționați și jefuiți de tot ce aveau asupra lor, au fost băuți cu vâna de bou pe cap, pe trup, pe picioare în câteva rânduri.

Pe la orele 4.30 dimineața, au fost urcați într-un autocamion cu mâinile legate la spate, duși la Abator și împușcați. Cadavrele lui Iancu Aron, Iancu S. Aron și Pincu Katz au fost găsite a doua zi la Morgă.

Lazăr Aron, cu două gloanțe în cap, s-a putut târi până la oraș și a fost internat la spitalul „Caritas – Noua Maternitate”.

C. Masacre în case particulare

Afară de masacrele în masă de la Jilava și Abator, s-au mai săvârșit în zilele rebeliunii și masacre și ucideri în case particulare.

al. Masacrul din familia Moise Frângeru

În apartamentul din Intrarea Colentina nr. 15 se aflau în ziua de 22 ianuarie:

Moise Frângeru,	capul familiei, veteran și decorat al războaielor 1913 și 1916-1919	de 54 ani
Malca Frângeru,	soția sa	53 ani
Haim Frângeru	21 ani	Copiii săi
Moișie Frângeru	19 ani	
Aron Frângeru	16 ani	
Haia Frângeru	14 ani	

Pe la orele 3.45 seara, după ce au escaladat gardul, un grup de 4-5 rebeli înarmați au pătruns în casă cu revolverele întinse, conduși de această bestie Mircea Petroviceanu, nepot al ministrului de Interne, fost conducător al unuia dintre cele mai înspăimântătoare centre de tortură, cel de la Primăria Sectorului III Albastru.

După câteva întrebări, au cerut lui Moise și Haim Frângeru să treacă la perete pentru a fi împușcați. Aceștia refuzând, au fost împușcați acolo unde se aflau. Haim Frângeru a murit imediat iar tatăl său s-a chinuit până la 4 dimineața, când și-a dat sufletul.

Apoi șeful bandei a tras în ceilalți membri ai familiei rănind cu patru gloanțe pe bătrâna Malca Frângeru (un glonț i-a trecut prin plămâni iar altul i-a sfârmat brațul stâng) și cu trei gloanțe pe Moişie Frângeru.

Pentru a completa masacrul, a mai tras câteva gloanțe în patul în care se aflau sub plapumă copiii Aron și Haia care însă nu au fost nimeriți.

A doua zi dimineața (joi 23 ianuarie orele 10.30) patru indivizi printre care unul din ucigași și trei îmbrăcați în sergenți de stradă, au venit din nou și amenințând pe cei prezenți cu moartea, au ridicat cadavrele pe care le-au transportat cu mașina „Legrain” nr. 16.358.

Cadavrul lui Moise Frângeru, oribil mutilat, a fost găsit după 10 zile la gura canalului colector de la Abator.

Cadavrul lui Haim Frângeru nu a fost găsit.

b/. Masacrul din familia I. Braunstein

Uciagașii care au săvârșit crimele sălbatice din casa Frângeru, au intrat după o oră (22 ianuarie ora 21) în casa din intrarea Colentina nr. 4, unde locuia familia I. Braunstein și unde se mai afla un cumnat al acestuia, Solomon Fischer.

Au procedat la fel ca la primul masacru. Au escaladat gardul, au pătruns în casă, au pus câteva întrebări și au început să tragă.

După primele gloanțe, s-a prăbușit Solomon Fischer, cu maxilarul inferior fracturat.

Imediat după aceea a fost împușcat I. Braunstein care s-a mai chinuit până la miezul nopții. Soția și fiul său au scăpat, ascunzându-se.

Înainte de plecare, uciagașii au mai tras câteva gloanțe în prima victimă, lovindu-l la ambele picioare. Rănile acestuia nu au fost însă mortale.

A doua zi, aceiași „sergenți” care au ridicat cadavrele din casa Frângeru, au ridicat și cadavrul lui Braunstein, care însă nu a mai fost găsit.

c/. Uciderea copilului Rodrigues Maurras Brickman

Jacques Brickman, veteran și rănit în războiul de întregire locuiește în imobilul din str. Mihai Vodă nr. 9 etajul II, în spatele Prefecturii Poliției Capitalei.

În ziua de 23 ianuarie, pe la orele 11, soția și fiul său *Rodrigues Maurras* se aflau în camera dinspre stradă, când după o detunătură puternică, D-na Brickman și-a văzut copilul prăbușindu-se și sângele curgând abundent din tâmplă.

Tatăl a alergat disperat jos după un medic dar a fost întâmpinat de un legionar înarmat care l-a întors în apartament și fără a ține seamă de durerea părinților, a amenințat pe locatari cu împușcarea dacă vor povesti cuiva cele întâmplate.

După ce s-a ospătat a luat vreo 300 lei și sub amenințarea revolverului, a mînat pe cei ai casei prin toate odăile ca pe o turmă de vite.

Între timp copilul murise. Cadavrul său a fost examinat în seara de 24 ianuarie de către medicul legist care a îngăduit înmormântarea.

Glonțul a fost tras de sus în jos, căci în traiectoria sa a găurit fereastra interioară mai jos decât cea exterioară.

D. Câteva crime izolate

a. Masacrarea familiei Rosenthal

Familia Leon Rosenthal compusă din *Leon Leibu* tată, *Rebeca* mamă, *Henry*, *Nathan* și *Roza* căsătorită Balabom, copii, locuia în B-dul Elisabeta nr. 6, deasupra cinematografului Trianon.

În ziua de 23 ianuarie, pe la orele 11 dimineața, o bandă de rebeli, în frunte cu un anume Ștefănescu, directorul cinematografului Trianon, au pătruns în casă pe care au devastat-o și prădat-o de tot conținutul: mobile, îmbrăcăminte, bijuterii, servicii, așternut, numerar 120.000 lei, lăsând-o complet goală.

Rebelii au ridicat întreaga familie pe care sub amenințarea revolverelor au condus-o în stradă. În învâlmășeală, copiii Nathan și Roza au reușit să dispară. Ceilalți membri ai familiei au fost conduși într-o direcție necunoscută iar cadavrele lor (mamă, tată și fiu) au fost găsite azvârlite în stradă la Bariera Moșilor.

Din aceeași familie a mai fost omorât în alte împrejurări cu o zi înainte și Lazăr Bălan, ginerele lui Leon Rosenthal (soțul fiicei sale Roza).

b. Cadavrele din mașina fabricii de pâine Grozăvescu

Izi Galanter, 29 ani, domiciliat în str. Sf. Apostoli nr. 59

Leon Marcus, 32 ani, domiciliat în str. Sf. Apostoli nr. 68

Av. Millo Beiller, 36 ani, domiciliat în str. Maria Rosetti nr. 56

Victimele de mai sus au fost ridicate de acasă de bande de rebeli și conduse în direcții necunoscute. Avocatul Millo Beiller a fost dus la sediul legionar din str. Cercului.

Cadavrele tuturor au fost găsite într-o mașină a fabricii de pâine Grozăvescu pe șoseaua Bonaparte.

c. Uciderea maiorului Sami Röder

Sami Röder, farmacist, maior în rezervă, provenit din activitate, veteran al războiului de întregire, a fost ridicat în noaptea de 23-22 ianuarie de o bandă de indivizi care l-au condus în direcția comunei Fundeni.

A doua zi, cadavrul maiorului Röder a fost găsit de locuitorii din fabrica sa în comuna Fundeni lângă un pod de pe șosea, străpuns de opt gloanțe, fără palton și desculț.

d. Uciderea comercianților Bernard și Jaques Kaufman

Bernard și Jaques Kaufman tată și fiu din str. Termopil nr. 4 au fost atacați în noaptea de 21 ianuarie de o bandă de cca. 30 rebeli, înarmați cu revolvere, care au forțat ușa de la intrare au maltratată groaznic victimele în casă și apoi le-au ridicat cu forța pornind într-o direcție necunoscută.

Cadavrele lor (Bernard Kaufman împușcat în gât și Jaques Kaufman strangulat, cu urmele maltratărilor, cu dinții scoși din gură) au fost găsite sâmbătă 25 ianuarie la morgă.

După săvârșirea crimei, banda de rebeli s-a înapoiat și a jefuit întreaga casă de tot ce era mai de preț mobile, covoare, argintărie, vestminte, lenjerie, obiecte de valoare și probabil și o importantă sumă de bani.

e. Jefuirea și uciderea comerciantului Iosef Weissman

Iosef Weissman, comerciant de articole tehnice și sanitare din str. Mihai Vodă nr. 21 a fost atacat în noaptea de 21/22 ianuarie de un grup de 17 rebeli înarmați care au escaladat gardul au legat pe paznic pe care l-au dus la circumscripția 21 de poliție și au pătruns prin ușa din dos în apartament.

Au ridicat victima pe care au dus-o la sediul C.L.M. „Ing. Clime” din Calea Călărașilor, dar după câțeva vreme au readus-o acasă.

Între timp, cinci dintre rebeli au încercat a sparge ușa și a pătrunde în apartamentul dlui Daniel Merlaub din str. Schitul Maicilor nr. 18, cumnatul și procuristul victimei, dar nereușind, s-au reîntors și au silit pe Iosef Weissman să-l cheme pe acesta la telefon și să-i ceară cheile de la casa de bani.

Au revenit au jefuit la Merlaub bijuterii lenjerie și numerar, au luat cheile și s-au reîntors la locuința lui Weissman și au jefuit din casele de bani 6-8.000.000 lei.

Au rămas în locuință și birouri toată noaptea, s-au ospătat și în timp ce unii maltratau victima, ceilalți devastau și jefuiau ridicând mobilă, covoare, lenjerie, îmbrăcăminte și multe alte obiecte de valoare.

Către dimineață au plecat împreună cu Weissman pe care apoi l-au împușcat.

Cadavrul său străpuns de șapte gloanțe în cap, a fost găsit de jandarmii din comuna Cățelu pe șoseaua Pantelimon, în dreptul comunei Balta Albă.

III. INCENDIERI, DĂRĂMĂRI, DEVASTĂRI, ȘI JEFUIRI DE TEMPLE ȘI SINAGOGI

În același timp cu maltratările și omorurile, echipe numeroase, ce păreau organizate dinainte, au atacat aproape toate templele și sinagogile evreiești.

Toate bisericile atacate au fost jefuite de odoarele scumpe iar apoi unele au fost incendiate, altele dărmate, iar restul devastate și jefuite.

De remarcat sistemul de lucru utilizat în toate operațiunile, dovedind pregătirea și executarea întocmai a unor ordine. În adevăr, se observă că toate templele și sinagogile au fost atacate în două reprize. În prima zi s-a operat jaful și în a doua zi devastarea și incendierea.

1. *Templul Spaniol din str. Negru-Vodă.* Clădirea a fost stropită cu petrol și s-a dat foc. A ars până în temelii.

2. *Sinagoga „Beth Hamidraș” din Calea Moșilor nr. 78.* Agresorii au jefuit toate obiectele de preț și apoi au dat foc. A ars întreaga clădire.

3. *Templul „Podul Mogoșoaia” din str. Atena*, înființat în anul 1840 a fost dărâmat cu topoare, târnăcoape, răngi de fier etc. Tot ce era de preț: argintărie, numerar 142.000 lei a fost furat.

4. *Templul Coral din str. Sf. Vineri nr. 13*, înființat în anul 1866, a fost atacat în prima zi a rebeliunii pe la orele 5, de o bandă de cca. 30 rebeli. Credincioșii veniți la rugăciunea de seară au fost reținuți și apoi conduși câte doi la sediul C.L.M. „Ing. Gh. Clime” din Calea Călărașilor nr. 37 unde au suferit îngrozitoare maltratări. O parte din ei au fost duși apoi în pădurea Jilava și împușcați.

Au fost astfel uciși:

cantorul Ozias Kopstück

coristul Klerman Andrei

Din enoriașii Templului:

Jean Jaques Adlersberg

Pincas Elias

Maier Marcus, intendentul Templului

François Nathan Herșcovici

5. *Templul „Fraterna” din str. Mămulari nr. 10*, înființat în anul 1858. După ce au jefuit ceea ce era de valoare, au stropit cu benzină și au dat foc. A ars ușa și întregul vestibul.

6. *Templul „Unirea Sfântă” din str. Mămulari nr. 3*, înființat în anul 1836 a fost atacat prima oară în după-amiaza zilei de 21 ianuarie de vreo 10 indivizi înarmați care au jefuit tot ce era de preț.

7. *„Sinagoga Mare” din str. Dr. Beck nr. 11*, înființată în anul 1845, a fost centru de teroare, obiect de jaf și distrugere în tot timpul rebeliunii.

8. *„Sinagoga Malbim” din str. Bravilor nr. 4*, înființată în anul 1864, a fost ocupată de o bandă de rebeli care au transformat-o timp de două zile într-un centru de teroare, jaf și maltratare.

9. *Sinagoga „Beth El” din str. Emigrantului nr. 3*, a fost distrusă în întregime.

10. *Sinagoga Mică a Comunității Evreilor Spanioli din str. Spaniolă* a fost de asemenea devastată.

11. *Sinagoga Cizmarilor din str. Labirint nr. 10*, înființată în anul 1861, a fost ocupată de rebeli încă în după-amiaza zilei de 21 ianuarie și transformată în centru de teroare și jaf.

12. *Sinagoga „Poalei Zedek” din str. Cantemir nr. 10*, înființată în anul 1859, a fost devastată și jefuită.

Cu aceeași sălbăticie au fost devastate și jefuite următoarele lăcașuri sfinte:

13. *Sinagoga „Ajutorul”, parcul Mica, Aleea Eisemberg nr. 11*, pagube lei 135.000

14. *Sinagoga „Baron M. Hirsch”, str. Bradului nr. 55*, pagube lei 41.000

15. *Sinagoga „Craiover Rav”, str. Halfon nr. 14*, pagube lei 96.000

16. *Sinagoga Tinichigiilor, str. V. Cârlova nr. 1*, pagube lei 100.000

17. *Sinagoga „Credința”, parcul Radorin, str. A nr. 48*, pagube lei 5.500

18. Sinagoga „Talmud Tora”, str. Traian nr. 5, pagube lei 137.000
19. Sinagoga „Voința”, str. G.D. Pallade, pagube lei 222.000
20. Sinagoga „Matmiach Eșua”, Cal. Moșilor nr. 273, pagube lei 102.500
21. Sinagoga „Unirea Fraterna”, str. Olteni 84, pagube lei 463.000
22. Sinagoga Eisig Ilie, Fund. Vânători nr. 9, pagube lei 259.000
23. Sinagoga „Beth Iehuda”, str. Pascal nr. 42, pagube lei 101.000
24. Sinagoga „Dr. W. Filderman”, Bd. Basarab nr. 173
25. Sinagoga Hudoj, Bucureștii Noi, distrusă în întregime.

IV. INCENDIERI, JEFUIRI ȘI DEVASTĂRI DE INSTITUȚIUNI, MAGAZINE ȘI LOCUINȚE EVREIEȘTI

În toate cele trei zile de rebeliune, au fost distruse și prădate nenumărate locuințe și magazine evreiești. Fără cruțare, cu sălbăticie inimaginabilă, străzi întregi, atât din cartiere comerciale cât și din mahalalele sărace au fost devastate și jefuite.

Pe *Calea Văcărești*, de la Bulevardul Maria până la capăt, pe toată strada Colonel Orero, pe toată Calea Dudești nu a rămas o prăvălie evreiască nedevastată.

Aproape la fel s-a operat pe Calea Rahovei, de la str. Antim până la barieră, pe Calea Moșilor, de la str. Traian până la Câmpul Moșilor, pe șos. *Mihai Bravu*, șos. *Pantelimon*, șos. *Colentina*.

1/. Magazine și locuințe incendiate

Multe locuințe și prăvălii, după ce au fost jefuite, au fost incendiate. Agresorii erau pregătiți pentru a da foc, căci au venit utilați cu cisterne de petrol, cu bidoane, cu benzină și chiar cu grenade incendiare.

Câteva exemple de incendii:

1. Cinematograful „Gloria” din Calea Văcărești
2. Imobilul din Calea Văcărești nr. 29, peste drum de cinematograful, unde se aflau mai multe magazine între care laboratorul de analize medicale V. Horenstein
3. Imobilul din str. Col. Orero nr. 18, proprietatea Postmantir
4. Imobilul din Cl. Dudești nr. 1, în care se afla tipog. „Diamant”
5. Imobilul din Cal. Dudești 74, în care se afla mag. I. Weinfeld
6. Imobilul din Cal. Dudești 79, în care se afla mag. A. Weinfeld
7. Imobilul din Cal. Dudești 83, în care se afla mag. S. Weinfeld
8. Imobilul din Cal. Dudești 131, în care se afla mag. H. Rohnitz
9. Imobilul din Cal. Dudești 152, în care se afla mag. M. Gherșin
10. Imobilul din Cal. Dudești 167, proprietatea Bachșiș, în care era instalată fabrica „Opinca de Cauciuc”

11. Imobilul din Cal. Dudești 178, proprietatea Adolf Barat a fost incendiat în întregime [...]

12. Imobilul din str. Popa Nan nr. 173 în care se afla magazinul „Amalia Blaunstein”

13. Imobilul din Cal. Văcărești nr. 44 în care se afla magazinul Alexandru Goldman

14. Imobilul din str. Mircea Vodă 71, în care se afla atelierul și locuința lui Herman Knapp

15. Imobilul din Cal. Dudești 117, în care se afla mag. Penghas Ignatz

2/. Instituțiuni evreiești jefuite și devastate

Comunitatea Evreilor din București, Cal. Dudești nr. 24, a fost atacată în după-amiaza zilei de 21 ianuarie de o bandă de rebeli, care, după ce au ridicat pentru a maltrata și ucide pe unii dintre cei prezenți, au devastat câteva birouri și au furat registre și cinci mașini de scris.

Mai târziu au adus, sub amenințarea revolverului, pe casierul Comunității, *Sigmund Collin*, l-au silit să deschidă casa de bani și au furat tot conținutul.

Pagube: numerar ... lei 7129300

Mașini de scris ... lei 100.000

Obiecte de preț ... lei 61.700-2.300.000

Uniunea Comunităților Evreiești, str. Dr. Burghilea nr. 3. A fost atacată de o bandă de rebeli care au ocupat localul două zile, transformându-l într-un centru de teroare și jaf.

Afară de ceea ce au prădat de la trecătorii acostaji pe stradă și duși cu forța în birouri, au adus, sub amenințarea revolverului, pe casierul Uniunii, H. Solomon și l-au silit să deschidă casa de bani din care au furat tot conținutul de lei ... 45.000.

3/. Magazine și locuințe devastate și jefuite

Devastările și jafurile au început în prima seară a rebeliunii și au continuat de-a lungul celor trei zile, până târziu în noaptea de 23 ianuarie.

Tabloul ce urmează, deși incomplet, – pentru că e aproape imposibil a se cunoaște toate cazurile și a se evalua pretutindeni totalitatea pagubelor – dă totuși o imagine apropiată de zguduitoarea realitate.

Din examinarea lui se poate observa că jaful era dinainte organizat, căci au fost trimise bande mai numeroase acolo unde erau cunoscute aglomerări de populație evreiască și jefuitorii au avut la îndemână pregătite camioanele pentru transportul lucrurilor prădate.

Fără vreo deosebire, de-a valma, prăvălie cu prăvălie, locuință cu locuință, casa bogatului și a săracului, de la magazine cu ridicata până la coșul cu covrigi al ambulatului, de la apartamentul înstăritului până la

bordeiul cerșetorului, nimic nu a scăpat de urgia toporului devastatorului și de camioanele jefuitorilor.

(Câteva exemple)

Mauriciu Berman, str. Sfinții Apostoli nr. 49, comerciant. Veteran al războiului din 1916-18. Decorat „Crucea Comemorativă” cu barete. Devastat și jefuit locuința, pagube: lei 550.000.

Aron Gross, str. Oițelor nr. 12, voiajor. Veteran al războiului din 1916-18. Invalid de război. Jefuit locuința, pagube lei 32.000.

Gutman Marcus, str. Sf. Apostoli nr. 62. Industriaș. Jefuit și devastat locuința, pagube:

Locuință lei 1.700.000

Numerar lei 226.000

Lei 1.926.000

Joseph Galanter, str. Sf. Apostoli nr. 59, comerciant. Devastat și jefuit, pagube:

Locuință lei 500.000

Numerar lei 1.478.000

Lei 1.978.000

Simon Moscovici, str. Suter nr. 8, industriaș. Devastat și jefuit locuința, pagube: lei 1.340.000.

Avram Weinberg, str. Ferentari nr. 120, magazin de fierărie. Veteran al războiului din 1916-1918. Jefuit și devastat magazinul și locuința, pagube:

Magazin lei 850.000

Locuință lei 600.000

Lei 1.450.000

„Texo”, str. Sabinelor nr. 8, fabrică textilă. Devastat și jefuit fabrica și depozitul de mărfuri, pagube: lei 4.000.000.

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

Loc. cit.

1941, aprilie 1. F.U.C.E. către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului. Se prezintă o completare la memoriul din 8 martie 1941: date privind 275 decazuri de violențe antievreiești, comise de legionari în timpul pogromului din București (21-23 ianuarie 1941).

DOMNULE GENERAL,

Ca urmare și în completarea memoriului nostru nr. 152 din 8 martie 1941, privitor la pogromul din ianuarie și la albumul de fotografii ce-l însoțea, avem onoare a vă supune urmarea anchetei noastre.

Datele primului memoriu priveau 999 cazuri, cel de față privește alte 275 de cazuri, adică urcă totalul celor devastați și jefuiți la 1.274.

Alte circa 100 de cazuri sunt în cercetare.

Combinând datele primului memoriu cu datele prezentului memoriu, avem:

1/. Capi de familie în viață 1.274

Capi de familie asasinați 120

Capi de familie răniți 13

2/. Membrii gospodăriilor sinistraților însumează 4.599 suflete, inclusiv capii de familie.

3/. Totalul pagubelor declarate este deci de 382.901.800 și anume:

pagube la întreprinderi	Lei 230.299.400
pagube la gospodării	Lei 88.120.100
numerar jefuit	Lei 34.982.300
Uniunea Comunităților și Comunitatea Evreilor București	Lei 2.500.000
Temple și sinagogi	Lei 27.000.000

4/. După starea civilă a sinistraților, avem: 80,2% căsătoriți, 11,4% necăsătoriți, 6,7% văduvi, 0,6% divorțați, 1,1% nedeclarați.

5/. După cetățenie, avem 85,7% cetățeni români, 0,9% supuși români, restul evrei cetățeni străini.

6/. După participarea la războaiele României, avem 336 veterani, din cari 89, adică 26% au participat la ambele războaie, iar 247, adică 74% au participat numai la războiul de întregire. Dintre acești 336 sinistrați veterani, au fost:

Decorați	110
Răniți și decorați	10
Răniți	10
Cercetași	7
Văduve de război	7
Orfani de război	1
Invalizi	2
Voluntari	3
Fii de veterani 1877	2

Procentul real al participanților la război este de 50,1% din numărul sinistraților trecuți de 40 de ani.

Menținând rugămintea noastră din memoriul nr. 152 din 8 martie 1941, avem onoare a vă ruga să binevoiți a urgenta restituirea bunurilor descoperite până în prezent.

Deși au trecut mai bine de două luni; deși s-a anunțat că s-au găsit aproape 200 camioane cu obiecte; deși s-a anunțat că s-au găsit bani și bijuterii, cari se vor expune în câteva localuri, până astăzi nu s-a putut cerceta decât un singur local – Cazarma General Arion – unde au fost expuse numai lucrurile din câteva camioane. Abia acum se anunță tot acolo altă expoziție, astfel că păgubașii nu-și vor putea revedea obiectele decât peste multă vreme de acum încolo și între timp oamenii nu au o cămașă, un cearceaf sau o pernă.

Apoi bijuteriile n-au fost expuse, iar banii erau ușor de restituit.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni,

Președinte,
dr. W. Filderman

Secretar-general,
M. Carp

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI GENERAL ION ANTONESCU,
CONDUCĂTORUL STATULUI ȘI PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE
MINIȘTRI

ACSIER, fond III, registru 3, copie dactilo.

Ancel, *Doc.*, vol. II, pp. 377-378.

Vezi și M. Carp, *op. cit.*, vol. I, capitolul „Rebeliunea”.

FAPTE PETRECUTE ÎN BUCUREȘTI ÎN ZILELE DE 21, 22 ȘI 23
IANUARIE 1941 (Supliment la memoriul nr.152 din 8 martie 1941)

TABLA DE MATERII

- I. GĂSIREA UNUI CADAVRU RĂPIT
II. RĂNIȚI DE PE URMA REBELIUNII
III. DEVASTĂRI ȘI JEFUIRI DE MAGAZINE ȘI LOCUINȚE EVREIEȘTI

I. GĂSIREA UNUI CADAVRU RĂPIT

I. Braunstein, funcționar, domiciliat în Intrarea Colentina nr. 6, veteran al campaniei 1916-1918, a fost ucis în casă în ziua de 22 ianuarie, de o bandă de rebeli. (Memoriu 152, pag. 13)

Cadavrul său a fost răpit a doua zi de ucigași și azvârlit în canalul colector al Abatorului Comunal.

Cercetările au rămas infructuoase până la 27 martie, când jandarmii postului Popești-Leordeni au găsit cadavrul la malul Dâmboviței, în dreptul acestei comune.

II. RĂNIȚI DE PE URMA REBELIUNII

În afară de cei 120 morți menționați în lista anexată la Memoriul nr. 152, au mai fost multe victime cari prin minune, au scăpat cu viață, deși împușcate de rebeli.

Răniții, unii în stare gravă, au fugit cum au putut, unii la spitalul din Giurgiu, alții la spitalele din București sau în case particulare.

La Spitalul „Caritas – Noua Maternitate” au fost internați următorii răniți:

1/.	Fischer Solomon	Str. Corbescu 44	împușcat în str. Colentina nr. 6, în casa cumnatului său, I. Braunstein, care a fost omorât.
2/.	Moise Bally	Brăila	internat în spital cu fracturi radiale suferite cu prilejul rebeliunii, întrucât înspăimântat că rebelii au pătruns în casă, s-a aruncat de la etajul al II-lea în stradă.

3/.	Meer Weiner	Focșani	împușcat la Abator. Cu două gloanțe în corp, s-a târât la spital unde a fost internat.
4/.	Samuel Friedman	Dr. Schachman 2B	blănar, împușcat în pădurea Jilava odată cu cumnatul său Alexandru Dober, care a fost omorât. Cu două gloanțe în corp, s-a târât până la spital, unde a fost internat.
5/.	Lazăr Aron	Aleea Sordony 6	funcționar, împușcat la Abator împreună cu fratele său Iancu Aron și vărul său Iancu S. Aron. Aceștia din urmă au murit. Lazăr Aron, cu două gloanțe în plămâni și în gură s-a târât până la spital unde a fost internat.
6/.	Haim M. Herșcovici	Nerva Traian 86	croitor, împușcat în pădurea Jilava. S-a târât cu glonțul în piept până la șosea, a fost transportat și pansat la Spitalul Regina Maria din Giurgiu, iar apoi internat la Spitalul Caritas.
7/.	Isac Gruber	Bradului 24	Comerciant, împușcat în pădurea Jilava
8/.	Zalel Abständer	Str. Alba-Iulia 9	avocat, a fost împușcat pe Cheiul Dâmboviței și aruncat în apă. Cu glonțul în corp, a înfipt o mână în mal și menținându-și jumătate de corp afară din apă, a rămas până la plecarea ucigașilor. Apoi s-a târât până la spital, unde a fost internat.
9/.	Moise Klar	Col. Orero 11	împușcat de rebeli în casă fiindcă s-a opus la devastarea și jefuirea locuinței.
10/.	Marcu Klar	Col. Orero 11	internat în spital cu echimoze palpebrale și plăgi contuze de pe urma maltratărilor suferite în casă cu prilejul devastării.
11/.	Avram Klar	Col. Orero 11	internat în spital pentru traumatisme cu corpuri contondente în regiunea buzei superioare, plăgi tăiate în regiunea occipitală și plăgi

			contuze în regiunea șoldului, și coapsei stângi, suferite în casă cu prilejul devastării.
12/.	Herș Leopold	Șos. Pantelimon 68	internat în spital cu echimoze la nivelul regiunilor fesiere și pe coapse, în urma maltratărilor suferite în timpul rebeliunii.
13/.	Nathan Weinberg	Șos.Pantelimon 273	funcționar, internat la spital cu echimoze de pe urma maltratărilor suferite în timpul rebeliunii.

a. În Calea Dudești

1/.	<i>Sofia Chefner</i> . Cal. Dudești 60, frizerie, impozite anuale lei 12.500. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	40.000
2/.	<i>Betty Glückman</i> . Cal. Dudești 32, fotograf, impozite anuale lei 26.500. Devastat și jefuit atelierul, pagube	Lei	100.000
3/.	<i>Mișu Heller</i> . Cal. Dudești 24, portar, devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	20.000
4/.	<i>Ety Braunstein</i> , Cal. Dudești 24, ambulantă, jefuit Mărfuri pagube lei 5.000 Locuința 15.000	Lei	20.000
5/.	<i>Aron Iancovici</i> , Cal. Dudești 8, chelner. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	1.100
6/.	<i>Șmil Blank</i> , Cal. Dudești 14, haham. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	45.000
7/.	<i>Tipra Croitoru</i> , Cal. Dudești 31, modistă, impozite anuale lei 19.000. Devastat atelierul, pagube	Lei	35.000
8/.	<i>Simca Feiga Marcovici</i> , Cal. Dudești 53, croitoreasă. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	24.000
9/.	<i>Beno Catz</i> . Cal. Dudești 56, tâmplar. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	40.000
10/.	<i>Solomon Mandler</i> . Cal. Dudești 76, funcționar. Devastat și jefuit locuința, pagube lei 20.000 Numerar 8.000	Lei	28.000
11/.	<i>Gross Haim</i> . Cal. Dudești 80, cizmar, veteran al campaniei 1916-1918. Are: Scule, pagube lei 8.000 Rufăria „ „ 20.000		28.000
12/.	<i>Fany Schönes</i> . Cal. Dudești 80, arșă gospodăria, pagube	Lei	20.000
13/.	<i>Jeana Zissu</i> . Cal. Dudești 102, profesoară. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	178.400

14/.	<i>David Schapira</i> . Cal. Dudești 137, curelar. Jefuit scule, pagube	Lei	15.000
15/.	<i>Aron Vulis</i> . Cal. Dudești 142, cioclu. Jefuit: îmbrăcăminte, pagube lei 10.000 numerar 1.800	Lei	11.800
16/.	<i>Rudi Ratz</i> . Cal. Dudești 160, instalator. Jefuit scule, pagube	Lei	6.000
17/.	<i>Sabina Bernstein</i> . Cal. Dudești 168, galanterie, impozite anuale lei 8.700. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	80.000
18/.	<i>Jolles Wolkenfeld</i> . Cal. Dudești 160, rabin. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	400.000
19/.	<i>Herman Segal</i> . Cal. Dudești 178, șomer, veteran al campaniei 1916-1918. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	150.000
20/.	<i>Carol Iscovescu</i> . Cal. Dudești 215, șomer, veteran al campaniilor 1913 și 1916. Devastat și jefuit: locuința, pagube lei 60.000 numerar 30.000	Lei	90.000
21/.	<i>Avram Bernstein</i> . Cal. Dudești 223, frizer, impozite anuale lei 8.500. Devastat și jefuit: frizeria, pagube lei 28.000 numerar 4.000	Lei	32.000
22/.	<i>Bernard Herșcovici</i> . Cal. Dudești 241, cizmar, impozite anuale lei 7.200. Jefuit scule și marfă, pagube	Lei	30.000
23/.	<i>Sabina Bercovici</i> . Cal. Dudești 89, lenjereasă. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	15.000
24/.	<i>Simelia Segal</i> . Cal. Dudești 83, croitoreasă. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	23.000
25/.	<i>Saul Leibovici</i> . Cal. Dudești 213, curelar, veteran al campaniilor 1913 și 1916. Impozite anuale lei 11.800. Devastat și jefuit: Magazinul, pagube lei 400.000 locuința, 50.000 numerar 20.000	Lei	470.000
26/.	<i>Solomon Segal</i> . Cal. Dudești 45, industriaș. Devastat imobilul, pagube	Lei	30.000
27/.	<i>Ilie Teichman</i> . Cal. Dudești 29, cofetar, impozite anuale lei 12.000. Veteran al campaniei 1916-1918. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	32.300

b. În cartierul Dudești

1/.	<i>Iancu Balimberg</i> , str. Ciocan 1, ambulant. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	20.000
2/.	<i>Natan Haia Ruhăl</i> , fund. Pipăilă 1, ambulantă. Jefuit: mărfuri, pagube lei 7.500 numerar 4.000	Lei	11.500

3/.	<i>Cintilia Copel Faibiș</i> , fund. Pipăilă 3 bis, ambulantă. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	25.000
4/.	<i>Moritz Hottman</i> , fund. Pipăilă 3 bis, comerciant. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	30.000
5/.	<i>Bernat Podgoreanu</i> , fund. Pipăilă 8, comerciant. Jefuit numerar	Lei	18.000
6/.	<i>Eduard Magder</i> , str. Trinității 31, comisionar. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	15.000
7/.	<i>Carol Leibovici</i> , str. Trinității 41, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	2.500
8/.	<i>Marcu Marcovici</i> , str. Trinității 60, muzicant. Veteran și rănit din campania 1916-1918. Jefuit: instrumente, pagube lei 16.000 locuința, 10.000	Lei	26.000
9/.	<i>Manase Goldin</i> , str. Trinității 64, cofetar. Jefuit: 1 ceas de lei 10.000 Numerar 136.000	Lei	146.000
10/.	<i>Herșcu Segale</i> , str. Trinității 140, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	12.000
11/.	<i>Moritz Littman</i> , str. Olteni nr. 65, șomer. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	20.000
12/.	<i>Alexandru Bercovici</i> , str. Olteni nr. 68, funcționar. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	6.000
13/.	<i>Israel Burăh</i> , Vlad Dracul nr. 6 a, croitor. Jefuit scule, pagube	Lei	20.000
14/.	<i>Haim Wintzer</i> , str. Crucea de Paitră nr. 10, legător de cărți. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	5.000
15/.	<i>Iosef Klică</i> , str. Cantemir nr. 13, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	20.000
16/.	<i>Sabina Herșcovici</i> , str. Cantemir nr. 80, jefuit din obiecte, pagube	Lei	2.000
17/.	<i>Blanca Polak</i> , str. Cantemir nr. 80, croitoreasă. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	27.000
18/.	<i>Heinrich Rosen</i> , str. Laborator 14, șepcar. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	4.800
19/.	<i>Iosif Braniște</i> , str. Laborator nr. 22, voiajor. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	7.000
20/.	<i>Marcu Benglas</i> , str. Al. Ciurcu 5, croitor. Jefuit scule și marfă, pagube	Lei	21.500
21/.	<i>Simon Silberman</i> , str. Al. Ciurcu 19, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	4.000
22/.	<i>Ștrul Ilie</i> , str. Al. Ciurcu nr. 26, croitor Devastat și jefuit: locuința, pagube lei 10.800 numerar 1.000	Lei	12.000

23/.	<i>Solomon Rosenthal</i> , str. Labirint nr. 33, ambulant. Jefuit: Mărfuri, pagube lei 20.000 Numerar 2.000	Lei	22.000
24/.	<i>Sarah Grumberg</i> , str. Labirint nr. 35, coafeză. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	32.000
25/.	<i>Landman Zaharia</i> , str. G-ral Nicoleanu 9, comerciant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	65.000
26/.	<i>Aron Abramovici</i> , str. G-ral Nicoleanu 31. Devastat locuința, pagube	Lei	10.000
27/.	<i>Avram Strulberger</i> , str. G-ral Nicoleanu 50, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	1.500
28/.	Solomon Iosif, str. Corbescu 76, coloniale, impozite anuale lei 4650. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	40.000
29/.	<i>Adolf Herșcovici</i> , Cal. Vitan 17, frizer, impozite anuale lei 17.100. Devastat și jefuit frizeria, pagube	Lei	10.000
30/.	<i>Leon Iancovici</i> , Cal. Vitan 17, frizer. Jefuit îmbrăcăminte, pagube	Lei	10.000
31/.	<i>Ana Krug</i> , Cal. Vitan 81, lucrătoare. Devastat locuința, pagube	Lei	7.000
32/.	<i>Neuman Bernard</i> , Cal. Vitan nr. 81, croitor, veteran din campaniile 1913 și 1916. Devastat și jefuit: atelierul, pagube lei 10.000 locuința 5.700	Lei	15.700
33/.	<i>Sigmund Schwartz</i> , Cal. Vitan 175, pantofar, veteran al campaniei 1916-1918. Jefuit marfă, pagube	Lei	6.000
34/.	<i>Rașela Segal</i> , Str. Măcelari 7, ambulantă, văduvă de război; impozit anual lei 1.000. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	22.000
35/.	<i>Avram Kener</i> , Măcelari 26, ambulant, veteran al campaniei 1916-18. Jefuit: mărfuri, pagube lei 30.000 numerar 2.000	Lei	32.000
36/.	<i>Samuel Starck</i> , Str. Măcelari 32, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	30.000
37/.	<i>Iancu Steinberg</i> , Str. Siminoc 15, mecanic. Jefuit scule, pagube	Lei	1.300
38/.	<i>Ițic Cohn</i> , Str. Siminoc 15, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	15.000
39/.	<i>David Goldenberg</i> , Str. V. Cârlova nr. 1, voiajor, veteran și decorat din campania 1916-18. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	30.000
40/.	<i>Sofia Margulius</i> , Str. Unirii 23, cofetărie. Devastat și jefuit: Magazinul, pagube lei 10.000 Locuința 120.000	Lei	130.000

41/.	S.L. <i>Ștrulovici</i> , Str. Unirii nr. 66, profesor. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	43.000
42/.	<i>Gabriel Fischel</i> , Str. Unirii nr. 88, galanterie și manufactură. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	800.000
43/.	<i>Solomon Mozes</i> , Str. Laptelui 5, croitor. Jefuit scule, pagube	Lei	10.000
44/.	<i>Israel Schapira</i> , Str. Laptelui 6, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	4.000
45/.	<i>Marcu Marcovici</i> , Str. Laptelui 9, frizer, impozite anuale lei 8.500. Devastat frizeria, pagube	Lei	5.000
46/.	<i>Ghidale Rabinovici</i> , Str. Laptelui 32, ambulant. Jefuit: marfă pagube lei 8.500 numerar 5.500	Lei	14.000
47/.	<i>Froim Braunstein</i> , Str. Laptelui 44, rihtuitor, veteran al campaniei 1916-18. Jefuit: atelierul, pagube lei 22.000 locuința 6.000	Lei	28.000
48/.	<i>Ștrul Marcu Haham</i> , Str. Pascal 47, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	25.000
49/.	<i>Motel Chitariu</i> , Str. Pascal 71, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	7.200
50/.	<i>Adela Grünberg</i> , Cornul Caprei 12. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	75.000
51/.	<i>Martin Gartenberg</i> , Cornul Caprei 14, ambulant. Jefuit: marfă, pagube lei 14.000 locuința 27.000	Lei	41.000
52/.	<i>Iancu Mayer</i> , Cornul Caprei 61, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	7.000
53/.	<i>Jeny Solomon</i> , Fund. Raion 6, ambulantă. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	21.000
54/.	<i>Sultana Lewy</i> , Str. Mircea Vodă 71. Devastat și jefuit: locuința, pagube lei 692.000 numerar 260.000	Lei	952.000
55/.	<i>Solomon Eliezer</i> , Str. Mircea Vodă 71. Devastat și jefuit: locuința, pagube lei 242.800 numerar 30.000	Lei	272.000
56/.	<i>Jack Herman</i> , Str. Mircea Vodă 71, comerciant, impozite anuale lei 6.500. Devastat și jefuit: magazinul, pagube lei 400.000 locuința 413.000 numerar 30.000	Lei	843.000

57/.	<i>Herșcu Șulim</i> , Str. Campoduci 46, ambulant. Jefuit: mărfuri lei 25.000 numerar 30.000	Lei	45.000
58/.	<i>Saul Weintraub</i> , Str. Lupiței 20, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	6.000
59/.	<i>Marcus Maier</i> , Str. Raion 43, ambulant. Jefuit: mărfuri pagube lei 100.000 locuința 15.000	Lei	115.000
60/.	<i>M.H. Herșcovici Cornea</i> , Fd. Făurari 23, ziarist. Veteran al campaniei 1918. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	100.000
61/.	<i>Nuhăm Leibovici</i> , Str. Brânduși 18, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	10.000
62/.	<i>Iancu Goldstein</i> , Str. Nistor 1, ambulant. Jefuit: Mărfuri, pagube lei 5.000 Numerar 5.000	Lei	10.000
63/.	<i>Ioil Idel Haimovici</i> , Campoduci 52, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	2.000
64/.	<i>M. Cohn</i> , Str. Vulturi 76, ambulant, impozite anuale lei 6.000. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	20.000
65/.	<i>Rașela Rubinstein</i> , Str. Bradului 44. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	10.000
66/.	<i>Rubin Goldstein</i> , Str. Campoduci 49, ambulant, veteran și decorat din campania 1916-1918. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	6.000
67/.	<i>Carol Leibovici</i> , Str. Traian nr. 6, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	3.000
68/.	<i>Izidor Flittman</i> , Str. Vulturi 130, măcelar. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	60.000
69/.	<i>Gheron Schwartz</i> , Fd. Făurari 18, zugrav. Jefuit scule, pagube.	Lei	1.000
70/.	<i>Sigmund Cohn</i> , Raion 107, tinichigiu, impozite anuale lei 2.400. Veteran al campaniei 1916-18. Jefuit Scule lei 12.000 Locuința 30.500	Lei	42.500
71/.	<i>Max Rabinovici</i> , Pc. Berindei 12, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	18.000
72/.	<i>Iancu Mihail</i> , Fd. Făurari 25, anticar. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	5.700
73/.	<i>Rașela Țimbălaru</i> , Str. Vlaicu Vodă 71, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	4.000
74/.	<i>Fani Faienstein</i> , Fd. Raion 3, muncitoare. Jefuit haine, pagube.	Lei	5.000

75/.	<i>Lupu Abramovici</i> , Pc. Berindei 12, mezelărie, impozite anuale lei 8.000. Jefuit și jefuit magazinul. Pagube.	Lei	40.000
76/.	<i>Herș Tiplitzig</i> , Str. Raion 20, servitor. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	12.200
77/.	<i>Zangwill Aronovici</i> , Str. Turturele 40, cizmar. Jefuit scule pagube lei 4.000 Locuința 10.000	Lei	14.000
78/.	<i>Leon Herșcovici</i> , Str. Al. Vlahuță 34, chelner. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	20.000
79/.	<i>Ionel Iosif Galanter Mărculescu</i> , Cal. Călărași 53, inginer. Devastat și jefuit Locuința, pagube lei 250.000 Numerar 265.000	Lei	515.000
80/.	<i>Avram Lazarovici</i> , Str. Rotari 62, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	4.000
81/.	<i>Perla Bercovici</i> , Pc. Berindei 16, ambulant. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	9.000
82/.	<i>Iosef Ornstein</i> , Str. Silistra 82, birjar. Un cal împușcat, pagubă.	Lei	10.000
83/.	<i>Iancu Grünberg</i> , Pc. Berindei 9, zugrav. Jefuit scule, pagubă.	Lei	6.000
84/.	<i>Iosif Schwartz</i> , Col. Orero 12, ambulant. Jefuit Mărfuri, pagube lei 8.600 Numerar 4.300	Lei	12.900
85/.	<i>Ușer Schwartz</i> , Str. Turturele 40, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	15.000
86/.	<i>Ițic Ștrulovici</i> , Str. Vulturi 103, magazin de coloniale, impozit anual lei 14.800. Veteran al campaniei 1916-1918. Devastat și jefuit Locuința, pagube lei 15.000 Magazinul, 70.000	Lei	85.000
87/.	<i>Sapsă Rafaelovici</i> , Str. Maior Borocsin 4, magazin de coloniale, impozit anual lei 13.100. Devastat și jefuit Magazinul, pagube lei 270.000 Locuința, 70.000	Lei	340.000
88/.	<i>Frida Segall</i> , Str. Log. Udriște 3, modistă. Devastat atelierul, pagube	Lei	5.000
89/.	<u>David Cohn</u> , Str. Vlaicu Vodă 41, ambulant. Veteran și decorat din campaniile 1916-1918. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	8.000
90/.	<i>Rașela Blumenfeld</i> , Str. Col. Orero 24. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	432.000
91/.	<i>Mottel Davidovici</i> , Fd. Făurari 25, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	15.000

92/.	<i>Munis Abramovici</i> , Str. Cireșoia 10, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	20.000
93/.	<i>Sally Guger</i> , Str. Log. Tăutu 61, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	41.000
94/.	<i>Jean Wolfthal</i> , Str. Dristorului 47, voiajor. Jefuit Mărfuri de lei 38.000 Locuința 25.000	Lei	63.000
95/.	<i>Herșcovici Aizic</i> , Fd. Pipăilă nr. 10, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube	Lei	15.000

c. În Calea Văcărești

1/.	<i>Marcu Bercovici</i> , Cal. Văcărești nr. 170, șomer. Veteran din campaniile 1913 și 1916-18, decorat și rănit. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	30.000
2/.	<i>Jack Herșcovici</i> , Cal. Văcărești nr. 170, lenjerie. Devastat și jefuit atelierul, pagube	Lei	100.000
3/.	<i>Maier Rosenzweig</i> , Cal. Văcărești nr. 168, comerciant ambulant. Jefuit marfă, pagube lei	Lei	5.400
4/.	<i>Aizic Beer Heinik</i> , Cal. Văcărești nr. 92, frizerie. Impozite anuale lei 14.500. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	170.000
5/.	<i>Sura Rorlich</i> , Cal. Văcărești nr. 37. Jefuit: Pagube: 1 ceas lei 10.000 Numerar 140.000	Lei	150.000

d) În Cartierul Văcărești

1/.	<i>Haim Bick</i> , Str. Albinelor nr. 45, lemnar. Impozite anuale lei 10.800. Jefuit depozitul, pagube lei 30.000 Numerar 15.000	Lei	45.000
2/.	<i>Sigmund Schapira</i> , Str. Col. Papazoglu 4, curelar. Jefuit atelierul, pagube lei	Lei	25.000
3/.	<i>Iosef Mendelovici</i> , Str. Sf. Ioan Nou nr. 1, tipograf. Impozite anuale lei 32.000. Devastat tipografia, pagube	Lei	25.000
4/.	<i>Iancu Ghelber</i> , Cal. Griviței nr. 30, pielar. Impozite anuale lei 19.400. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	55.000
5/.	<i>Heinrich Teitelbaum</i> , Str. Dr. Marcovici nr. 3, ambulant. Jefuit marfa, pagube	Lei	10.000
6/.	<i>Samuel Neuman</i> , Str. Ion Dobrescu nr. 3, instalator. Jefuit scule, pagube	Lei	3.000
7/.	<i>Herș Mareman</i> , Spl. Independenței 23, tinichigiu. Jefuit scule, pagube	Lei	5.000

8/.	<i>Hună Haimovici</i> , Cal. Griviței nr. 360, hainărie, veteran din campania 1916-18. Jefuit magazinul, pagube lei 32.100 Numerar 5.000	Lei	37.100
9/.	<i>Nela Albin</i> , Str. Brașov nr. 3, brodeză. Jefuit atelierul, pagube	Lei	91.000
10/.	<i>Solomon Solomon</i> , Str. Vitejescu 25, artist. Jefuit locuința, pagube	Lei	20.000
11/.	<i>Samoil Bercovici</i> , Str. Ion Dobrescu nr. 3, instalator. Jefuit scule, pagube	Lei	5.000
12/.	<i>Natan Lașe</i> , Str. Bravilor nr. 15, voiajor. Jefuit marfa, pagube	Lei	100.000
13/.	<i>Solomon Semilian</i> , Str. Negru Vodă nr. 11, publicist. Jefuit: locuința, pagube lei 115.000 numerar 5.000	Lei	120.000
14/.	<i>Mendel Martin</i> , Str. Dr. Beck nr. 4, măcelar. Impozite anuale lei 15.500. Jefuit măcelăria, pagube	Lei	80.000
15/.	<i>Bernard Mayer</i> , Str. Gh. Mărzescu nr. 37, ambulant. Jefuit marfa, pagube	Lei	3.800
16/.	<i>Samuel Hönigsberg</i> , Str. Logofăt Tăutu nr. 41, ambulant. Jefuit marfa, pagube	Lei	8.000
17/.	<i>Rașela Slam</i> , Str. Vlaicu Vodă nr. 71, ambulantă. Jefuit marfa, pagube	Lei	5.000
18/.	<i>Avram Wolf</i> , Str. Ion Procopiu nr. 21, ambulant. Jefuit: marfă, pagube lei 8.200 numerar 1.300	Lei	9.500
19/.	<i>Mina Vianu</i> , Str. Puțul cu Tei nr. 10. Devastat și jefuit locuința, pagube	Lei	21.000
20/.	<i>Marcus Sami</i> , Str. Dumitru Anghel nr. 4, tapițer. Jefuit scule, pagube	Lei	1.500
21/.	<i>Mayer Weiss</i> , Str. Triumfului nr. 33, publicist. Jefuit: cărți, pagube lei 10.000 numerar 5.000	Lei	15.000
22/.	„ <i>Avântul</i> ”, Str. Gabroveni nr. 25, postăvărie. Devastat și jefuit postăvăria, pagube	Lei	165.000
23/.	<i>Stella Bass</i> , Str. Legislator nr. 5. Jefuit numerar	Lei	8.000
24/.	<i>Neuman Avram</i> , Str. Ștefan Iosif nr. 19, mezelar. Impozite anuale lei 14.000. Jefuit mezelăria, pagube	Lei	103.000
25/.	<i>Saul Friedman</i> , Str. Iuliu Barasch nr. 19, meseriaș. Jefuit scule și marfă, pagube	Lei	20.000
26/.	<i>Bercu Kahane</i> , Str. Aurora nr. 42, veteran din campaniile 1913 și 1916-18. Jefuit locuința, pagube	Lei	15.000
27/.	<i>Leon Zimel</i> , Str. Lazăr nr. 5, ambulant. Veteran din campaniile 1913 și 1916-18. Decorat cu „ <i>Virtutea Militară</i> ”. Jefuit marfa, pagube	Lei	49.000

28/.	<i>Manasse Schragher</i> , Str. Cerbului nr. 8, marochinar. Impozite anuale lei 6.500. Jefuit: locuința, pagube lei 40.000 atelierul 30.000	Lei	70.000
29/.	<i>Roza Blum</i> , Str. Triumfului nr. 68. Jefuit locuința, pagube	Lei	22.000
30/.	<i>Pascal Finkelstein</i> , Str. Poterași nr. 26a, anticar. Impozite anuale lei 9.400. Jefuit anticăria, pagube	Lei	25.000
31/.	<i>Mayer Zissman</i> , Str. Călugăreni nr. 24, tâmplar. Veteran și decorat din campaniile 1913 și 1916-18. Jefuit locuința, pagube	Lei	15.000
32/.	<i>Marcel Draht</i> , Str. Lipscani nr. 100, ceasornicar. Jefuit scule, pagube	Lei	150.000
33/.	<i>Filip Bernstein</i> , Str. Teleormanului nr. 55, șomer. Jefuit locuința, pagube	Lei	130.000
34/.	<i>Willy Zwirn</i> , Str. Aurora nr. 73, șomer. Jefuit locuința, pagube	Lei	190.000
35/.	<i>Boris Reicher</i> , Str. Jigniței nr. 20, rabin. Jefuit odăjdii bisericesti, pagube	Lei	40.000
36/.	<i>Suflers Samson</i> , Str. Ion Procopiu nr. 15, ambulant. Veteran și decorat din campaniile 1913 și 1916-18. Jefuit marfa, pagube lei 8.400 numerar 30.000	Lei	38.400
37/.	<i>Leiner Iankl</i> , Str. Ion Procopiu nr. 15. Jefuit marfa, pagube	Lei	11.000
38/.	<i>Golda Ruhla Segal</i> , Str. Olteni nr. 15. Jefuit locuința, pagube	Lei	10.000
39/.	<i>Falik Mayersohn</i> , Str. Florilor nr. 14, tâmplar. Jefuit scule, pagube	Lei	4.500

e. Pe Calea Moșilor

1/.	<i>Israel Segal</i> , Cal. Moșilor 133, croitor, impozite anuale lei 18.000. Devastat și jefuit: Atelierul, pagube lei 27.500 Locuința 12.000	Lei	39.500
2/.	<i>Ilie Perper</i> , Cal. Moșilor 320, lenjerie, impozite anuale lei 21.000. Veteran al campaniilor 1916-18. Devastat și jefuit: magazinul, pagube lei 500.000 locuința 50.000	Lei	550.000
3/.	<i>Ilie Perper</i> , Cal. Moșilor 362, lenjerie. Veteran al campaniei 1916-18. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	29.000
4/.	<i>Sami Bercovici</i> , Cal. Moșilor 325, șepcar, impozite anuale lei 11.900. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	110.000

5/.	<i>Berti Cohn</i> , Cal. Moșilor 362, galanterie, impozite anuale lei 13.400. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	100.000
6/.	<i>Beer Ștrul</i> , Cal. Moșilor 53, frizer, impozite anuale lei 7.600. Devastat și jefuit frizeria, pagube	Lei	40.000

f. În Cartierul Moșilor

1/.	<i>Avram S. Albu</i> , B-dul Pache 35, ziarist, veteran al campaniei 1916-1918. Devastat și jefuit: Locuința, pagube lei 30.000 Numerar 5.000	Lei	35.000
2/.	<i>Segal Wolf</i> , Șos. Mihai Bravu 139, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	120.000
3/.	<i>Henny Aurelia Timcu</i> , Oborul nou 27, văduvă de război. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	10.000
4/.	<i>Zeilic Lazăr</i> , Palade 82, tinichigiu. Jefuit scule, pagube.	Lei	6.000
5/.	<i>Pincas Abrami</i> , Precupeții Vechi 6, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	25.000
6/.	<i>Arond David Goldfeder</i> , Intrarea Avrig 4, comerciant. Devastat și jefuit magazinul, pagube.	Lei	16.000
7/.	<i>Ernest Wolf</i> , Str. Principele Nicolae 51, funcționar. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	38.100
8/.	<i>Marcus Lincker</i> , Str. Sf. Spiridon 6, pensionar. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	500.000
9/.	<i>Lazăr Wieder</i> , Șos. Pantelimon 61, chimist. Jefuit numerar.	Lei	52.000
10/.	<i>Rubin Grünberg</i> , Str. Princ. Nicolae 46, tinichigiu, impozite anuale lei 7.200. Veteran și decorat din campaniile 1913 și 1916-1918. Devastat și jefuit atelierul, pagube.	Lei	300.000
11/.	<i>L. Israilovici</i> , Șos. Pantelimon 238, magazin de manufactură, impozite anuale lei 19.000. Devastat și jefuit: magazinul, pagube lei 1.000.000 locuința 500.000	Lei	1.500.000
12/.	<i>David Danilov</i> , Șos. Pantelimon 225, magazin de manufactură, impozite anuale lei 22.000. Devastat și jefuit: magazinul, pagube lei 1.000.000 numerar 45.000	Lei	1.045.000
13/.	<i>Itta Zissu</i> , Șos. Iancului 45, frizerie, impozite anuale lei 5.900. Devastat și jefuit: frizeria, pagube lei 4.000 locuința 31.000 numerar 29.000	Lei	64.000

14/.	<i>Rebeca Feldstein</i> , Str. Crivineni 27, ambulantă. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	18.000
15/.	<i>Mihel Nichtsorg</i> , Ștefan cel Mare, ceasornicar, impozite anuale lei 26.000. Devastat și jefuit magazinul, pagube.	Lei	253.000
16/.	<i>Liza Segall</i> , Șos. Mihai Bravu 44, ambulant. Jefuit mărfuri, pagube.	Lei	15.800
17/.	<i>Isac Simion</i> , B-dul Ferdinand 105, funcționar. Veteran și decorat din campania 1916-1918. Devastat și jefuit locuința, pagube.	Lei	80.000
18/.	<i>Iacob Cahane</i> , Șos. Colentina 4, ambulant. Devastat și jefuit mărfuri, pagube.	Lei	20.000
19/.	<i>Henri Paulman</i> , str. Palade 67, devastat și jefuit: locuința, pagube lei 30.000. Numerar 10.000.	Lei	40.000
20/.	<i>Pascu Gheibert</i> , Teiul Doamnei, tinichigiu. Jefuit scule, pagube.	Lei	17.000
21/.	<i>Iosef Ancster</i> , str. I.G. Duca 23, galanterie, veteran al campaniei 1916-1918, impozite anuale lei 22.000. Devastat și jefuit: Magazinul, pagube lei 85.000 Locuința 30.000	Lei	127.000
22/.	<i>Israel Schächter</i> , Bd. Carol 68, ceasornicar, impozite anuale lei 14.800. Devastat și jefuit magazinul, pagube lei 85.000	Lei	150.000

g) În Calea Rahovei

1/.	<i>Pascu Klein</i> , Cal. Rahovei nr. 107, hainărie. Jefuit magazinul, pagube	Lei	40.000
2/.	<i>Frantz Abramovici</i> , Cal. Rahovei nr. 137, magazin galanterie. Veteran al campaniei 1916-18. Impozite anuale de lei 42.000. Devastat și jefuit magazinul, pagube	Lei	1.500.000
3/.	<i>Ida Klein</i> , Cal. Rahovei nr. 107, galanterie și manufactură. Impozite anuale de lei 48.000. Jefuit: magazinul, pagube lei 1.660.000 Locuința 560.000	Lei	2.220.000
4/.	<i>Maria Wexler</i> , Cal. Rahovei nr. 432, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	8.000
5/.	<i>Leiba Grünfeld</i> , Cal. Rahovei nr. 239, încălțăminte. Veteran din campaniile 1913 și 1916-18. Devastat magazinul, pagube	Lei	850.000
6/.	<i>Herș Schwartz</i> , Cal. Rahovei nr. 245, frizerie. Impozite anuale lei 5.200. Jefuit frizeria, pagube	Lei	24.000

7/.	<i>Neuman Ușer</i> , Cal. Rahovei nr. 247, tinichigiu. Impozite anuale lei 7.500. Jefuit atelierul, pagube	Lei	38.000
8/.	<i>Maier Sneidman</i> , Cal. Rahovei nr. 253. Impozite anuale lei 15.000. Jefuit magazinul de sticlărie, pagube	Lei	15.000
9/.	<i>Sami Iosef</i> , Cal. Rahovei nr. 113, manufactură. Impozite anuale lei 46.000. Jefuit magazinul, pagube	Lei	1.100.000
10/.	<i>Lazăr Victor</i> , Cal. Rahovei nr. 245, manufactură. Impozite anuale lei 18.000. Jefuit magazinul, pagube	Lei	2.000.000
11/.	<i>Mendel Cohn</i> , Cal. Rahovei nr. 399, manufactură. Impozite anuale lei 9.300. Jefuit magazinul, pagube	Lei	600.000
12/.	<i>Ana Iosub</i> , Cal. Rahovei nr. 228, galanterie, văduvă de război. Impozite anuale lei 6.400. Jefuit: magazinul, pagube lei 41.300 Numerar 15.000	Lei	56.300
13/.	<i>Beniamin Goldenberg</i> , Cal. Rahovei nr. 156, fabrică de ape gazoase. Impozite anuale lei 31.000. Jefuit fabrica, pagube	Lei	120.000
14/.	<i>Iulius Goldstein</i> , Cal. Rahovei nr. 415, manufactură. Veteran și decorat din campaniile 1913 și 1916-18. Impozite anuale lei 15.000. Jefuit magazinul, pagube	Lei	600.000
15/.	<i>Iulius Goldstein</i> , Cal. Rahovei nr. 15, încălțăminte. Veteran și decorat din campaniile 1913 și 1916-18. Impozite anuale lei 10.500. Jefuit magazinul, pagube	Lei	400.000
16/.	<i>Sandu Welt</i> , Cal. Rahovei nr. 141, hainărie, veteran din campaniile 1913 și 1916-18, invalid de război. Jefuit magazinul, pagube	Lei	300.000

h) În Cartierul Rahovei

1/.	<i>Lea Blumenfeld</i> , str. Gramont nr. 16 bis. Jefuit locuința, pagube	Lei	10.000
2/.	<i>Pepi Lunovici</i> , Cal. 13 Septembrie nr. 95, galanterie. Impozite anuale lei 9.600. Jefuit magazinul, pagube	Lei	40.000
3/.	<i>Ozias Lehrer</i> , Cal. 13 Septembrie nr. 220, fierărie. Impozite anuale lei 33.000. Jefuit: Fierăria, pagube lei 1.500.000 Locuința 560.000 Numerar 490.000	Lei	2.550.000
4/.	<i>David Schuld</i> , str. Ion Țăranu nr. 5, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	15.000
5/.	<i>Isack Alscheck</i> , str. Sf. Apostoli nr. 36, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	5.000
6/.	<i>Slima Croitoru</i> , str. Horia nr. 34, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	30.000

71.	<i>Moise Herșcovici</i> , str. Armoniei nr. 3, comisionar. Jefuit locuința, pagube	Lei	32.000
81.	<i>Simion Mozes</i> , str. Militari nr. 11, ambulant. Jefuit: marfă, pagube lei 5.000 numerar 900	Lei	5.900
91.	<i>Debora S. Reittman</i> , Cal. Șerban Vodă nr. 149, coloniale. Impozite anuale lei 22.000. Jefuit băcănia, pagube	Lei	56.000
101.	<i>Ștrul Rosenberg</i> , str. Sofia nr. 55, ambulant. Jefuit marfă, pagube	Lei	4.000
111.	<i>Avram Schwartz</i> , str. Bacus nr. 6, cizmar. Jefuit scule și marfă, pagube	Lei	8.000
121.	<i>Vetta Atias</i> , str. Orfeu nr. 9, lenjereasă. Jefuit scule, pagube	Lei	8.000
131.	<i>Nuhâm Marcus</i> , str. Nicolae Fleva nr. 8, ambulant. Veteran din campaniile 1916-18. Jefuit: îmbrăcăminte, pagube lei 6.000 numerar, 14.000	Lei	20.000
141.	<i>Jean Aderca</i> , str. Salvator nr. 44, ambulant. Veteran din campania 1916-18. Jefuit marfă, pagube	Lei	20.000
151.	<i>Aron Isac</i> , str. Armoniei nr. 57, ambulant. Veteran și decorat din campaniile 1913 și 1916-18. Jefuit marfă, pagube	Lei	10.000
161.	<i>Moritz Klein</i> , str. Armoniei nr. 39, cizmar. Jefuit: scule, pagube lei 6.000 locuința 8.000	Lei	14.000
171.	<i>Marcu Aron</i> , Bd. Maria nr. 37, ceasornicar. Veteran din campania 1916-18. Impozite anuale lei 4.400. Jefuit magazinul, pagube	Lei	70.000
181.	<i>Haim Humă Littman</i> , str. Ferentari nr. 145, manufactură. Veteran din campania 1916-1918. Impozite anuale lei 19.000. Jefuit magazinul, pagube	Lei	1.500.000
191.	<i>Solomon Bruchman</i> , str. Enăchiță Văcărescu nr. 24, ceasornicar. Veteran din campania 1916-1918. Jefuit ceasornicăria, pagube	Lei	15.000
201.	<i>Sandu Lazarovici</i> , str. Antim nr. 52, tinichigiu, orfan de război. Jefuit: atelierul, pagube lei 100.000 locuința 100.000	Lei	200.000
211.	<i>Moise Vedmediev</i> , str. Poenaru Bordea nr. 16, comerciant. Jefuit locuința, pagube	Lei	60.000
221.	<i>Arnold Vurgraft</i> , str. Sf. Apostoli nr. 41, cerealist. Jefuit locuința, pagube	Lei	600.000
231.	<i>Iancu Leibovici</i> , Bd. Mărășești nr. 39, vulcanizator. Veteran din campania 1916-1918. Jefuit locuința, pagube	Lei	12.400

i) Jefuiți în stradă sau la sedii legionare

1/.	<i>Ignatz Rosenkrantz</i> , Bd. Mărășești 121, funcționar, jefuit de îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube	Lei	29.700
2/.	<i>I. Rosenberg Florin</i> , Str. Parfumului 35, funcționar, jefuit de îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube	Lei	39.800
3/.	<i>Aron Schwartz</i> , Str. Bradului 46, ambulant, jefuit: îmbrăcăminte și marfă lei 2.500 numerar 1.000	Lei	3.500
4/.	<i>Solomon Fischer</i> , Str. Corbescu 44, funcționar, împușcat în gură și distrusă dantura. Jefuit îmbrăcăminte, pagube lei 8.000 Numerar, 10.000 Repararea danturii 28.000	Lei	44.000
5/.	<i>Marcus David</i> , Cal. Vitan 22, ambulant, veteran al campaniei 1916-1918, jefuit: marfă, pagube	Lei	9.400
6/.	<i>Lazăr Klar</i> , Șos. Ștefan cel Mare 244, ambulant, jefuit marfă, pagube	Lei	1.500
7/.	<i>Liza Hornstein</i> , Șos. Ștefan cel Mare 244, ambulantă, jefuită marfă, pagube	Lei	10.000
8/.	<i>Haim Grünberg</i> , Călărași 165, încasator, jefuit numerar	Lei	2.800
9/.	<i>Aizig Friedman</i> , Str. Spoitori 2, ambulant, jefuit numerar	Lei	1.700
10/.	<i>Nathan Hirsch</i> , Cal. Rahovei 101, ambulant, jefuit: Marfă lei 6.000 Numerar 2.000	Lei	8.000
11/.	<i>Leon Fochstädt</i> , Str. Pitagora 23, ambulant, jefuit marfă, pagube	Lei	17.000
12/.	<i>Marcu Nadler</i> , Str. Ancora 10, ambulant, jefuit: marfă, pagube lei 8.000 numerar 2.500	Lei	10.500
13/.	<i>Dr. Carol Blum</i> , Str. Ionescu Gion 15, profesor, veteran al campaniei 1916-1918, jefuit: Îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube lei 12.500 Numerar 2.500	Lei	15.000
14/.	<i>Ana Leibovici</i> , Cal. Dudești 24, funcționară, jefuită un ceasornic, pagube	Lei	8.000
15/.	<i>S. Rivensohn</i> , Cal. Dudești 24, Secretar General al Comunității Evreilor din București, veteran al campaniei 1916-1918, jefuit: îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube	Lei	55.000
16/.	<i>Herșcovici Mihail</i> , Str. Al. Moruzi 91, ambulant, jefuit: Îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube lei 2.500 Numerar lei 2.500	Lei	5.000

17/.	<i>Mihai Gross</i> , Str. Salvator 9, încasator, veteran al campaniei 1916-1918, jefuit: numerar	Lei	10.000
18/.	<i>Belina Moscovici</i> , Str. Epureanu 22, servitoare, jefuită îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube	Lei	6.700
19/.	<i>Izi Siegler</i> , Str. Sirenelor 16, funcționar, jefuit diverse obiecte, pagube	Lei	8.000
20/.	<i>Julian Laxer</i> , Bd. Maria 43, funcționar, jefuit îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube	Lei	19.500
21/.	<i>Hascal Margulius</i> , Str. Oițelor 20, funcționar, jefuit îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube	Lei	23.600
22/.	<i>Ionas Goldstein</i> , Str. Mircea-Vodă 59, funcționar, jefuit îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube lei 16.000 Numerar lei 8.000	Lei	21.000
23/.	<i>Abraham Butnaru</i> , Cal. Moșilor 229, ambulant, jefuit marfă, pagube	Lei	3.000
24/.	<i>Marcovici Moise</i> , Str. Traian 12, lucrător, jefuit îmbrăcăminte, pagube	Lei	5.000
25/.	<i>Isac Baris</i> , Str. Bravilor 16, funcționar, jefuit: Diverse obiecte, pagube lei 8.800 Numerar 5.300	Lei	14.100
26/.	<i>Oisie Katz</i> , Str. Petre Carp 28, haham, jefuit: Îmbrăcăminte și diverse obiecte, pagube lei 5.000 Numerar 3.000	Lei	8.000
27/.	<i>Iancu Goldstein</i> , Victoriei 1, ambulant, jefuit: marfă, pagube lei 10.000 numerar 3.000	Lei	15.000
28/.	<i>Bernard Herșcovici</i> , Str. Campoduci 98, muzicant. Arse: instrumente, pagube	Lei	20.000
29/.	<i>Bernard Davidsohn</i> , Fund. Gănescu 3, ambulant, jefuit marfă, pagube	Lei	2.300
30/.	<i>Șulăm Abramovici</i> , Fd. Lupiței 28, ambulant, jefuit marfă, pagube	Lei	2.000
31/.	<i>Lupu Azarie</i> , Str. Gen. Nicoleanu 50, ambulant, jefuit marfă, pagube	Lei	9.000
32/.	<i>Marcu Bercu</i> , Str. Florilor 6, funcționar, jefuit: îmbrăcăminte, pagube lei 5.000 numerar 3.000	Lei	8.000
33/.	<i>Schulem Bines</i> , Str. Pitagora 24, ambulant, jefuit marfă, pagube	Lei	3.000
34/.	<i>Abraham Kahn</i> , Str. Al. Ciurcu 21, ambulant, jefuit: marfă, pagube lei 6.000 numerar 3.000	Lei	9.000
35/.	<i>Sara Wegrenowski</i> , Str. Puțul cu Roată 10, jefuită: diverse obiecte, pagube	Lei	3.000
36/.	<i>I. Calmanovici</i> , Str. Boteanu 3, avocat, cercetaș de război, jefuit numerar	Lei	8.500

37/.	Jack Label, Bd. Carol 77, avocat, jefuit: numerar	Lei	7.000
38/.	Leopold Nadler, Bd. Carol 77, comerciant, jefuit numerar	Lei	7.000
39/.	S. Muhlman, Bd. Carol 77, avocat, jefuit: numerar	Lei	7.000
40/.	Moritz Cassou, Str. Florilor 28, comisionar, jefuit numerar	Lei	16.600
41/.	Herșcu Kasrii, Str. Cantemir 82, frizer, jefuit: îmbrăcăminte, pagube lei 7.000 numerar 2.000	Lei	9.000
42/.	Iosef Mazur, Cal. Moșilor 78, student, jefuit îmbrăcăminte, pagube	Lei	15.000

Loc. cit.

ANEXĂ

Tabelul victimelor asasinate în timpul rebeliunii legionare, 21-23 ianuarie 1941, întocmit de Institutul Medico-Legal

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
1	Aurelian Negrescu	Român	Comisar	Str. V. Tei	61
2	Isidor Goldștein	Evreu	Funcționar	Calea Văcărești	62
3	Ion Trandafira	Român	Gardian public	Str.B. Văcărescu	63
4	Gheorghe Suciu	Român	Funcționar	Str. Latină	65
5	Gagiu Mihai Ioan	Român	Avocat	Str. Latină	66
6	Ioan Gh. Radu	Român	Muncitor	Str. Roma	67
7	Traian Pop	Român	Funcț. Comerc.	Str. Speranței	68
8	Gheorghe K. Carol	Român	Mecanic	Cal. Victoriei	69
9	Ion Marințec	Român	Muncitor	Cal. Victoriei	70
10	Iosef Weissman	Evreu	Comerciant	Balta Albă	71
11	Tudosia N. Băloi	Româncă	Lucrătoare	Piața Teatrului	72
12	Stela Simionescu	Româncă	Croitoreasă	Piața Teatrului	73
13	Vasile Lădaru	Român	Învățător	Piața Teatrului	74
14	Bălașa Petrescu	Româncă	Casnică	Piața Teatrului	75
15	Constantin Oproiu	Român	Chelner	Piața Teatrului	76
16	Ioan Vlad	Român	Ospătar	Piața Teatrului	77
17	Horia Valeriu Rădulescu	Român	Strungar P.T.T.	Piața Teatrului	78

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
18	Alexandru Borșa	Român	Funcționar	Piața Teatrului	79
19	Milea Purcăreață	Român	Stud. Acad. Com.	Piața Teatrului	80
20	Florea Radu	Român	Funcționar Com.	Piața Teatrului	81
21	Vulpe Teodor	Român	Elev cl. 6 liceu	Piața Teatrului	82
22	Panu Musuri	Grec	Funcționar	Spit. Urgență	83
23	Dumitru Z. Borțică	Român	Elev cl. 7 liceu	Spital Urgență	84
24	Vasile Sârbu	Român	Stud. Politehn.	Str. Popa Tatu	85
25	Ilie Mihalache	Român	Vânzător amb.	Calea Victoriei	86
26	Vasile St. Dănilă	Român	Lăcătuș	Calea Victoriei	87
27	Florian Traian Grigore	Român	Elev cl. 3 lic.	Cercul Militar	88
28	Sandu G. Racu	Român	Funcționar com.	Calea Victoriei	89
29	Chirilă Dan	Român	Funcționar	Spital Colțea	90
30	Aurelia Dumitrescu	Româncă	Funcționar	Spital Urgență	91
31	George Irimia	Român	Funcționar	Spital Colțea	92
32	Robert Cucurov	Român	Copil de 9 ani	Pref. Poliției	93
33	Sava Istrate	Român	Lăcătuș	Pref. Poliției	94
34	Costache Chiriac	Român	Comerțiant	Pref. Poliției	95
35	Teodor Ștefănescu	Român	Ziarist	Piața Teatrului	96
36	Ilie Bora	Român	Funcț. Comercial	Pref. Poliției	97
37	Precup Ilie	Român	Cizmar	Pref. Poliției	98
38	Petru Beldeanu	Român	Agent Poliție	Pref. Poliției	99
39	Maria Drăgan	Româncă	Lucrătoare	Pref. Poliției	100
40	Savu N. Ion	Român	Comisar poliție	Pref. Poliției	101
41	Dan Cotonea	Român	Funcționar	Pref. Poliției	102
42	Filorița Munteanu	Româncă	Muncitoare	Pref. Poliției	103
43	Iordan N. Novac	Român	Șofer	Pref. Poliției	104
44	Cobrac Mihai	German	Lucrător mezelar	Pref. Poliției	105
45	Badea I. Petre	Român	Muncitor	Pref. Poliției	106
46	Gheorghe Comșa	Român	Șofer	Calea Victoriei	107
47	<i>Bărbat neidentificat</i>			Mașina militară	108

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
48	Romulus Diaconu	Român	Funcționar	Piața Teatrului	109
49	Bernard Kaufman	Evreu	Comerciant	Șos. Bonaparte	110
50	Milo H. Beiler	Evreu	Avocat	Șos. Bonaparte	111
51	Leon Marcus	Evreu	Industriaș	Șos. Bonaparte	112
52	Iacob Kaufman	Evreu	Funcționar	Șos. Bonaparte	113
53	Isy Galanter	Evreu	Funcț. comercial	Șos. Bonaparte	114
54	Constantin Ștefănescu	Român	Cizmar	Spit. Urgență	115
55	Dumitru Lega	Român	Industriaș	Spit. Urgență	116
56	Hugo Haffner	German	Func. comercial	Calea Victoriei	117
57	Iulius Rauch	Evreu	Comerciant	Abator	118
58	Heinerich Sabetay	Evreu	Comisionar	Abator	119
59	Moise Orehovschi	Evreu	Funcționar	Abator	120
60	Alexandru Dober	Evreu	Blănar	Abator	121
61	Mișu S. Goldsieger	Evreu	Rep. Comerț	Abator	122
62	Elias Berghof	Evreu	Medic	Abator	123
63	Henri Kira Kirchen Conte de Bellagio	German	Rentier	Abator	124
64	Leon Blimes	Evreu	Avocat	Abator	125
65	Pincu Katz	Evreu	Avocat	Abator	126
66	Iancu S. Aron	Evreu	Funcț. Comercial	Abator	127
67	Iancu Aron	Evreu	Comerciant	Abator	128
68	Aurel Rauch	Evreu	Agent poliție	Abator	129
69	Nicolae Goldberger	Evreu	Comerciant	B-dul Elisabeta	130
70	Margareta Perșa	Ungară	Casnică	B-dul Elisabeta	131
71	Constantin Macri	Român	Funcționar	B-dul Elisabeta	132
72	Elena Lăzăroiu	Româncă	Casnică	Str. dr. Marcovici	133
73	Leon Rosenthal	Evreu	Comerciant	Șos. Mihai Bravu	134
74	Henry Rosenthal	Evreu	Șomer	Șos. Mihai Bravu	135

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
75	<i>Bărbat neidentificat</i>			Șos. Mihai Bravu	136
76	Rebeca Rosenthal	Evreică	Casnică	Șos. Mihai Bravu	137
77	Dumitru I. Leoca	Român	Gardian publ.	Șos. Bonaparte	138
78	Panu Oberman	Evreu	Comerciant	Str. Pasteur 61	139
79	Ion Vlăsceanu	Român	Funcționar	Calea Victoriei	140
80	Șain Haber	Evreu	Comerciant	Șos. București-Alexandria	141
81	Sami Röder	Evreu	Farmacist	Gara Obor	142
82	Oscar Wechsler	Evreu	Func. Comercial	Jilava	143
83	Nathan Goldman	Evreu	Func. comercial	Jilava	144
84	Țalic David	Evreu	Mecanic	Jilava	145
85	Isac Grünwald	Evreu	Croitor	Jilava	146
86	Lazăr Bernthal	Evreu	Func. comercial	Jilava	147
87	Francois Heller	Evreu	Funcționar	Jilava	148
88	Aron Herșcovici	Evreu	Func. comercial	Jilava	149
89	Iancu Gutman	Evreu	Avocat	Jilava	150
90	Iosef Gutman	Evreu	Student litere	Jilava	151
91	Marcel Blum	Evreu	Funcț. Comerc.	Jilava	152
92	Nathan Strulovici	Evreu	Comerciant	Jilava	153
93	Moise Boiangiu	Evreu	Rihtuitor	Jilava	154
94	Noiah Rosenzweig	Evreu	Croitor	Jilava	155
95	Solomon Adesser	Evreu	Func. comercial	Jilava	156
96	Naftuli Herșcovici	Evreu	Comerciant	Jilava	157
97	Manase Cohen	Evreu	Func. comercial	Jilava	158
98	Herman Silberstein	Evreu	Comerciant	Jilava	159
99	Osiias Berman	Evreu	Funcționar	Jilava	160
100	Leon Neubauer	Evreu	Funcționar	Jilava	161
101	Mișu Rotman	Evreu	Vânzător ambulant	Jilava	162
102	Moise Mariasis	Evreu	Avocat	Jilava	163
103	Herman Morgenstern	Evreu	Comerciant	Jilava	164

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
104	Boruch Branover	Evreu	Farmacist	Jilava	165
105	Suly Morgenstern	Evreu	Funcționar	Jilava	166
106	Alex. Davidovici	Evreu	Funcționar	Jilava	167
107	Șaim Katz	Evreu	Funcționar	Jilava	168
108	Arnold Kamer	Evreu	Funcționar	Jilava	169
109	Lazăr Grünberg	Evreu	Funcționar	Jilava	170
110	Meer Iancovici	Evreu	Func. comercial	Jilava	171
111	Jana-Eugenia Stătescu	Româncă	Avocată	Str. Londra	172
112	<i>Bărbat neidentificat</i>			Hipodrom	173
113	Olimpia M. Badea	Româncă	Funcționară	Spit. Elias	174
114	Iosef Victor Hrinco	Rutean	Șofer	Str. Londra	175
115	<i>Bărbat neidentificat</i>			Spl. Unirii	176
116	Margareta Noară	Româncă	Casnică	Spl. Unirii	177
117	Karl Landman	Evreu	Comerțiant	Jilava	178
118	Marcus Michel zis Mihail	Evreu	Dentist	Jilava	179
119	Pepi Ionel Hirsch zis Teodoru	Evreu	Inginer	Jilava	180
120	Oscar Andrei	Evreu	Funcționar	Jilava	181
121	Corneliu Solomon	Evreu	Std. fizico-chim.	Jilava	182
122	Jean Jacques Adlesberg	Evreu	Comerțiant	Jilava	183
123	Carol Hopmaier	Evreu	Func. comercial	Jilava	184
124	Sabsi Dascal	Evreu	Func. comercial	Jilava	185
125	Maximilian Herzberg	Evreu	Comerțiant	Jilava	186
126	Lazăr Bălan	Evreu	Dentist	Jilava	187
127	Moise Herșcovici	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	188
128	Strul Penikis	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	189
129	Siegmund Colin	Evreu	Comerțiant	Jilava	190
130	Mayer Marcus	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	191
131	Mișu Goldstein	Evreu	Funcționar	Jilava	192
132	Avram Schein	Evreu	Comerțiant	Jilava	193
133	David M. Aron	Evreu	Funcționar	Jilava	194
134	Manase Reichman	Evreu	Liberă	Jilava	195
135	Samuel Glasberg	Evreu	Comerțiant	Jilava	196

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
136	Gheorghe Scheer	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	197
137	Emanuel Isovici	Evreu	Comerciant	Jilava	198
138	Froim Grunberg	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	199
139	Iacob Katz	Evreu	Funcționar	Jilava	200
140	Andrei Klein	Evreu	Țesător	Jilava	201
141	Emanuel Leibovici	Evreu	Comerciant	Jilava	202
142	Lazăr Schaffer	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	203
143	Lazăr Rudik	Evreu	Funcționar	Jilava	204
144	Aron Ușer	Evreu	Comerciant	Jilava	205
145	Aurel Mândrilă	Român	Std. Drept	Spit. Militar	206
146	Ludovic Opoca	German	Șofer	Spit. Colțea	207
147	Petre Ivănescu	Român	Comerciant	Spit. Urgență	208
148	Alex. Capotă	Român	Geamgiu	Spit. Urgență	209
149	Aurel Puscașu	Român	Muncitor	Spit. Urgență	210
150	Marin Treistaru	Român	Muncitor	Str. Fâinari	211
151	Ilie I. Buteică	Român	Om serviciu	Calea Griviței	212
152	Baruh Granowschi	Evreu	Comerciant	Jilava	213
153	Iosif Aizic	Evreu	tehnician	Jilava	214
154	Iosub Lupu Iancu	Evreu	Funcționar	Jilava	215
155	Solomon Elias	Evreu	Funcționar	Jilava	216
156	Isidor Katz	Evreu	Comerciant	Jilava	217
157	Avram Gavril	Evreu	Funcționar	Jilava	218
158	Iosef A. Bercovici	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	219
159	Osiat Kopstik	Evreu	Cantor	Jilava	220
160	Solomon Pecker	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	221
161	Marcel Gervitș	Evreu	Radio tehnic	Jilava	222
162	Lazăr Bujacher	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	223
163	Mișu Kaufman	Evreu	Zugrav	Jilava	224
164	Samuel Biller	Evreu	Comerciant	Jilava	225
165	Wilhelm Marcovici	Evreu	Vânzător ambulant	Jilava	226
166	Leon Goldenberg	Evreu	Std. Politehnică	Jilava	227
167	Gheșș Raisman	Evreu	Subcolector	Jilava	228
168	Vili Neiderman	Evreu	Lucrător bijutier	Jilava	229

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
169	Calman A.L. Sufrim	Evreu	Vameș	Jilava	230
170	Herman Bercovici	Evreu	Funcționar	Jilava	231
171	Tiberiu Grünberg	Evreu	Marochiner	Jilava	232
172	Iosef Marcoveanu	Evreu	Comerciant	Jilava	233
173	Lazăr Klein	Evreu	Chelner	Jilava	234
174	David Grünberg	Evreu	Croitor	Jilava	235
175	Emanuel Zilberstein	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	236
176	Nahum Belilovschi	Evreu	Comerciant	Jilava	237
177	Marcel Bank	Evreu	Funcț. Comercial	Jilava	238
178	Dragnea Toma	Român	Agricultor	Str. Paris	240
179	Const. Enăchescu	Român	Funcționar	Spt. Colentina	241
180	Gheorghe Oană	Român	Dulgher	Spt. Central	242
181	Gheorghe Pupăză	Român	Muncitor	Spt. Floreasca	243
182	Rieke Adolf	German	Liniator	Spt. Floreasca	244
183	Damaschin Piva	Român	Muncitor	Spt. Floreasca	245
184	Chiriac Grigoriu	Român	Funcționar	Spt. Colțea	246
185	Petre C. Georgescu	Român	Șofer	Spt. Colțea	247
186	Ilie Gâlea	Român		Spt. Colțea	248
187	Frusina Simion Matei	Româncă	Servitoare	Str. Londra	249
188	Ion Preda	Român		Spt. Colțea	250
189	Ion Schiopu	Român	Frizer	Spt. Colțea	251
190	Marin Alecu	Român	Muncitor	Spt. Colțea	252
191	Const. Constantin	Român	Funcț. Comercial	Spt. Colțea	253
192	Toma Roman	Român	Ucenic mecanic	Spt. Colțea	254
193	Savu Ianole	Român	Muncitor	Spt. Colțea	255
194	Gheorghe Moșoiu	Român	Chelner	Spt. Colțea	256
195	Const. Schmidt	German	Funcționar	Spt. Brâncovenesc	257
196	Horia Cârjovețu	Român	Std. Acad. Comerc.	Spt. Colțea	258
197	<i>Bărbat neidentificat</i>			Râul Dâmbovița	260
198	Herș Leibovici	Evreu	Funcț. Comercial	Spt. Brâncovenesc	261
199	<i>Bărbat neidentificat</i>			Spt. Colțea	265
200	Iulius Șoș	Ungur	Vopsitor	Spt. Colțea	268
201	Gavrilă Papița	Român	Funcționar	Spt. Colțea	269

Nr.	Numele și prenumele	Naționalitatea	Profesiunea	Locul de unde a fost adus	Dos.
202	Dumitru Bădilă	Român	Gardian public	Spt. Filantropia	270
203	Ion Popescu	Român	Lucrător blănar	Spt. Brâncovenesc	271
204	Dumitru Georgescu	Român	Cizmar	Spt. Brâncovenesc	272
205	Nicolae Cristodor	Român	Portar S.T.B.	Spt. Urgență	273
206	Ana Barcea	Româncă	Bucătăreasă	Spt. Urgență	274
207	Vanghelie Petrașincu	Român	Funcționar	Spt. Brâncovenesc	275
208	Ion Cunța	Român	Funcționar	Spt. Colentina	278
209	Suzana Siminic	Româncă	Servitoare	Spt. Colentina	279
210	Gheorghe Cișmek	Român	Mecanic	Spt. Brâncovenesc	280
211	Natalia Nicolau	Româncă	Casnică	Spt. Brâncovenesc	281
212	Gheorghe Andreescu	Român	Muncitor	Spt. Polizu	282

ASRI, F.P. 40.010, vol. 60, f. 216.

PUR, pp. 442-447.

CAPITOLUL 4

Acțiuni ale comunităților locale împotriva terorii și a violenței legionare

118

1940, noiembrie 14. Comercianții evrei din Panciu, sinistrați în urma cutremurului din 10 noiembrie 1940, cer președintelui Uniunii Comunităților Evreiești să intervină pentru obținerea unei aprobări în vederea continuării comerțului în localitatea Focșani.

Domnule Președinte,

Subscrișii

1. Haim Pascal, fierărie și coloniale
2. Froim Iosubaș, coloniale și delicatese
3. Isidor Pascal, coloniale
4. Riven Broder, decedat, prin soția sa Dinuța, ceasornicărie
5. Aron Bercovici, coloniale
6. Moritz Fürter, coloniale și cereale
7. Sabse Țalic Süserman, pielărie și încălțăminte
8. Herșcu Solomon, decedat, prin soția Ghizela, coloniale
9. Moscu Moscu, hainărie și mărunțișuri
10. Iancu Goldenberg, cafenea
11. Simon Suchar, încălțăminte
12. Solomon Moscu, cereale
13. Saie Raidler, manufactură
14. Buium Suhăr, hainărie și mărunțișuri
15. Maria Lupu Ecter, cereale
16. Zeilic M. Silberstain, manufactură
17. David Moscu, cereale
18. Bercu Silberman, croitorie și postăvărie
19. Iosef Grimberg, sticlărie
20. Natan Horowitz, coloniale, cereale și băuturi spirtoase
21. Moritz Rabinovici, cârciumă și depozit de făină
22. Tala S. Rosenberg, pielărie și încălțăminte
23. Haim Samoilovici, coloniale, cereale și manufactură
24. Liba H. Pascal, coloniale
25. Moritz Brenner, galanterie și cojocărie
26. Peisich Pascal, cereale, coloniale

27. Haia Cohn, olărie și mărunțișuri
28. Pancu Riesel, cârciumă, cereale și depozit de făină de grâu
29. Aron Pascal, coloniale
30. Ilie Leibu, măcelărie

Cu deosebit respect vă rugăm să binevoiți a interveni la forurile în drept pentru a ne autoriza să continuăm comerțul arătat mai sus în dreptul fiecăruia în orașul Focșani, deoarece toți petiționarii suntem sinistrați din orașul Panciu, complet distrus de cutremurul din 10 noiembrie 1940.

Această autorizare ne va fi dată până la refacerea orașului Panciu, când de drept ne vom stabili din nou în acel oraș¹⁸⁸.

Cu deosebită stimă,
[semnături indescifrabile]

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL UNIUNII COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI
București, str. dr. Burghelea nr. 3

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 55.

119

1940, noiembrie 14. U.C.E. este informată de către Comunitatea din Caracal cu privire la faptele grave ce s-au petrecut cu evreii din localitate. Se cere ca președintele U.C.E. să intervină la forurile în drept pentru încetarea violențelor.

Domnule Președinte,

Din relatările anterioare comunicate prin scrisorile mele, urmează din nefericire a vă supune fapte noi cari, cred, întrec în gravitate tot ce s-a întâmplat în orașul nostru, Caracal.

În ziua de 2 noiembrie crt. un grup de 15-20 legionari au intrat în Magazinul meu de Librărie, declarând că au venit să ridice marfa din magazin.

Întrebați de mine și de soția mea în baza cărui ordin au venit pentru sechestrarea și ridicarea mărfurilor și cum de nu sunt însoțiți de Poliția de Stat, au răspuns că ei sunt Legea și Poliția.

Soția mea, încercând a le arăta că aceste fapte sunt contrariu legilor Țării, cari garantează avutul fiecăruia cetățean, a fost bruscată și amenințată că va fi azvârlită în stradă.

Urmarea a fost că sub aceste amenințări mi s-au luat cheile magazinului fără nicio formă de inventar dați afară în mod rușinos din munca noastră, aflându-mă astăzi fără niciun mijloc de existență. Mărfurile confiscate au valoarea de cca. 1.500.000

În ziua de 7 noiembrie a.c. la ora 9 dim. la locuința mea s-a prezentat un tânăr de la Poliția Legionară – fără a se legitima – a purces la percheziționarea locuinței și rezultatul a fost că a ridicat următoarele: una lanternă de buzunar, trei pachetele de lame pentru mașină de bărbierit, una foarfecă de unghii, un toc rezervor marca „Dictator”, două brățări și un mărtișor al copiilor mei și un aparat de radio marca „Emersch Columbia” neadresând proces-verbal și nici a explica de ce n-a venit însoțit de Poliția de Stat.

În aceeași zi după-masă s-a prezentat la locuința mea un alt tânăr, declarând că vine din partea Legiunii cu ordinul de a-mi comunica că urmează să părăsesc orașul în câteva zile.

Toate faptele de mai sus ca sechestrarea și ridicarea mărfurilor s-au aplicat și altor comercianți evrei din Caracal ca: Marcel Grünberg, ceasornicar, concentrat, Willy Besen, hăinar concentrat, frații Haber depozit de vinuri amândoi răniți în războiul pentru întregirea neamului, Simon Schwalb, ceasornicar fost combatant în război, I. Segall, cereale, ofițer în rezervă și alții.

Îmi permit, d-le Președinte, a vă arăta că doi frați ai mei au murit în război pentru întregirea neamului, unul în Munții Muncelului celălalt la Mărășești și subsemnatul născut și crescut în Țară, tatăl meu născut aici în anul 1842, mi-am făcut datoria de militar, iar pe tărâmul economic contribuind întotdeauna și din toată inima la propășirea Țării.

Vă rog, d-le Președinte, a interveni la cei în drept spre a se curma cu un ceas mai din vreme toate aceste abuzuri, să mi se restituie bunul meu, mărfurile sechestrate și a se opri pe viitor a fi terorizat pentru a fi lăsați să muncim ca și până acum de a putea da pâinea zilnică copiilor mei.

Binevoii a știe că din cauza acestei prigoane suntem plecați din Caracal și refugiați la Slatina unde așteptăm rezultatul intervenției dvs.

Vă mulțumesc și fiți încredințați de devotamentul meu.

Cu toată stima,
M. Barat,
Caracal

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 102.

1940, noiembrie 18. Referatul Comunității Israelite a Templului Coral din București despre devastările comise de legionari la data de 16 noiembrie și noaptea de 17. Pagubele se situează la suma de 250.000 de lei.

COMUNITATEA ISRAELITĂ A TEMPLULUI CORAL DIN BUCUREȘTI

REFERAT

Sâmbătă 16 noiembrie a.c., la orele 8 noaptea 6 persoane în cămăși verzi, venite cu automobil, legitimându-se drept poliție legionară au pătruns în Cancelaria Templului Coral cerând să li se arate tipografia Templului. De asemenea, au cerut informațiuni asupra imprimatelor ce le întrebunțează Templul, ca și asupra banilor ce s-ar afla la noi.

Servitorul Gheorghe a lămurit că este în serviciu de 4 ani și că în acest timp el nu a văzut altceva decât mașina de scris din Cancelarie și că el cunoaște activitatea biroului, care este complet legală.

S-au documentat apoi asupra personalităților evreiești în viață și defuncte ale căror tablouri sunt atârinate pe pereții Cancelariei. Li s-au dat lămuriri și au plecat în liniște.

Duminică 17 noiembrie la orele 11.45 noaptea, o ceată de 20-25 inși înarmați cu ciomege au pătruns în curtea Templului și făcând uz de molozul, cărămidile și pietrele din curte provenite de pe urma cutremurului, au pornit un bombardament intensiv asupra geamurilor, vitraliilor și fațadei Templului Coral.

Această faptă a fost comisă în timpul a 20 minute.

Am înștiințat Circ. XI-a despre acest lucru, de asemenea Prefectura Poliției Capitalei, Serviciul de ordine publică. Pagubele cauzate clădirii prin spargerea vitraliilor și a geamurilor Templului și Salonului, ca și a ornamentelor se cifrează la lei 250.000.

M. Segall

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 88.

1940, noiembrie 18. Epitropia Templului „Unirea Sfântă” din București, str. Mămulari nr. 3, informează șef-rabinul dr. Alexandru Șafran cu privire la vandalismele comise în Templu.

Onor D-lui Șef-Rabin
Loco

Avem onoare a vă raporta că un grup de legionari au forțat poarta principală de fier a Templului nostru în această noapte pe la ora 12:30 și au făcut următoarele stricăciuni:

Au spart toate geamurile (ripsate groase) de la marchiza principală, 8 geamuri colorate lucrate în garnitură de plumb, 3 geamuri ripsate groase de la sala de recepție și administrația, 6 geamuri de la scări. Această spre știința dvs.

(ss. indescifrabil)

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 86.

122

1940, noiembrie 21. Eforii Templului „Baron M. Hirsch” din București informează președintele U.C.E. că niște necunoscuți au spart geamurile de la ușile și ferestrele Templului, în noaptea de 17 noiembrie.

TEMPLU BARON M. de HIRSCH
fondat 1886
Str. Bradului 59
BUCUREȘTI, V

DOMNULE PREȘEDINTE,

Subsemnații efori ai Templului „Baron M. de Hirsch” din București, Str. Bradului nr. 59, avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

În noaptea de duminică 17 noiembrie 1940, mai mulți necunoscuți au spart toate geamurile de la uși și ferestre ale Templului.

Vă rugăm să binevoiți a aduce acest caz la cunoștința autorităților în drept, spre cercetare.

Cu deosebită stimă,
[ss. indescifrabil]

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL UNIUNII COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI
DIN CAPITALĂ

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 87.

1940, decembrie 4. Comunitatea Evreilor Suceava către președintele F.U.C.E. Se informează despre situația evreilor din Vama, jud. Câmpulung, care au fost somați să părăsească localitatea. Evreii din unele comune din județul Suceava au fost de acum evacuați în oraș.

Domnule Președinte!

Referindu-ne la adresa dvs. nr. 494 din 22 noiembrie 1940 și urmare la raportul nostru nr. 747 din 27 noiembrie 1940, avem onoarea a vă comunica că, comunitatea evreiască din Gura-Humorului, sub nr. 138 din 2 decembrie 1940, ne raportează că evreii din Vama județului Câmpulung au fost somați să părăsească localitatea; și nu se știe acolo nimic de un ordin pentru încetarea evacuărilor.

Iar din județul nostru, evreii din comunele Bălăceana, Dărmănești, Mărăței și Slobozia-Prunculului au venit deja în mare în oraș.

Cu toată stima,

Președinte,
Teich

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL FEDERAȚIEI UNIUNILOR DE COMUNITĂȚI
EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA, în București, IV, strada dr. Burghelea 3.

ANIC, fond C.E.R., dos. 26, f. 5.

1940, decembrie 5. Comunitatea Evreilor Rădăuți (Bucovina) informează președintele F.U.C.E. despre întocmirea unui tabel de către Poliția locală, cu numele tuturor bărbaților evrei având vârsta între 18 și 55 de ani. Populația fiind îngrijorată, se cere ca F.U.C.E. să se intereseze dacă este o măsură administrativă sau se pregătesc acțiuni represive.

Domnule Președinte,

Cu prezenta avem onoare a vă supune următoarele, cu rugămintea să binevoiți a ne face cunoscut rezultatul demersului dvs.

În ultimele zile a început la Poliția de aici întocmirea unui tabel, care conține numele tuturor evreilor în vârstă de la 18-50 ani de sex masculin.

Întrucât populația evreiască este nedumerită de acest fapt, fiind îngrijorați să nu aibă drept consecințe măsuri neplăcute, vă rugăm să

binevoii a vă interesa locului competent, dacă este vorba de o simplă lucrare administrativă sau de preparative pentru măsuri represive.

Primiți, vă rugăm, domnule Președinte, asigurarea distinselor noastre considerațiuni.

Isidor Pressner,
președinte

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL FEDERAȚIEI COMUNITĂȚILOR
EVREIEȘTI BUCUREȘTI

ANIC, fond C.E.R., dos. 26/1940, f. 7.

125

1940, decembrie 12. Comunitatea Evreilor din București către U.C.E. Conducerea Liceului Militar Muzical, care a ocupat Școala „Instrucțiunea-Goldfarb”, intenționează să spargă zidul ce desparte școala de fabrica de azimă, în vederea transformării ei în brutărie pentru trupă.

Onor.
Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
Loco

Domnule Președinte,

Ca urmare la scrisoarea noastră nr. 3167 din 11 decembrie c., avem onoare a vă comunica următoarele:

După ocuparea școlii Instrucțiunea-Goldfarb de către Liceul Militar Muzical, o comisiune de ofițeri din conducerea acestui liceu a vizitat fabrica noastră de azime din vecinătatea școlii.

Comisiunea și-a exprimat părerea că localul ar putea fi întrebuințat ca brutărie pentru trupă, spunând că pentru a i se stabili un acces direct între localul școlii și fabrica de azime, vor sparge un zid unde vor fixa o ușă.

Rugându-vă a dispune cele necesare, vă mulțumim și vă salutăm.

Cu toată stima,

Președinte,
(Pascu Braunstein)

Secretar-general,
(S. Rivenzon)

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 66.

1940, decembrie 12. Comunitatea Evreilor din Vaslui către U.C.E. Se consideră că reclamațiile către M.I. pentru abuzurile comise în județ trebuie făcute de către comunitatea locală.

Comunitatea Evreilor din Vaslui
 PERSOANĂ MORALĂ ȘI JURIDICĂ DE DREPT PUBLIC
 APROBAREA ONOR. MINISTERULUI CULTELOR nr.
 46.709/5245/1932

Onor
 Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat

București

Domnule Președinte,
 Avem onoare a vă aduce la cunoștință că în urma scrisorii ns/Nr. 530 din 21 noiemb. a.c., a doua zi 22 noiembrie am solicitat audiență d-lui Prefect al județului, căruia i-am expus cele comunicate dvs. cu susmenționata scrisoare.

D-sa ascultând doleanțele noastre, a luat măsuri ca ridicările pentru muncă să se facă în mod legal și numai prin Comunitate, lucru ce a continuat în acest fel până în prezent și sperăm că procedul se va păstra și în viitor.

Astăzi am fost invitați la dl. Prefect și întrebați dacă am făcut vreo reclamație Ministerului de Interne în chestiunea *ridicărilor pentru muncă*. Cum noi știam precis că nu am făcut direct Ministerului vreo reclamație, am arătat că nu am reclamat ci numai am încunoștințat Uniunea ns/, conform scrisorii dvs. nr. 1707 din 20 oct.

Față de declarațiunea noastră, dl. Prefect ne-a rugat ca să telegrafiem Ministerului care a fost situația exactă.

În consecință, noi am trimis telegrama ce v-o alăturăm aci în copie.

Dacă există o asemenea reclamație făcută la Ministerul de Interne, bănuim că trebuie să fie făcută cumva de vreo comunitate din județ.

Aceasta spre știința dvs.

Vă salutăm cu deosebită stimă.

Președinte,
 (ss. indescifrabil)

Secretar-general,
 (ss. indescifrabil)

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 53.

1940, decembrie 29. Comunitatea Evreilor din Rădăuți, Bucovina, către prefectul județului. Se cere ca evreilor evacuați la Rădăuți din județele Câmpulung și Suceava să li se admită rămânerea în Rădăuți. Nu au unde să plece pe timp de iarnă.

ROMÂNIA

COMUNITATEA EVREIASCĂ RĂDĂUȚI, BUCOVINA

Domnule Prefect,

Subsemnatul Isidor Pressner, președintele Comunității Evreiești Rădăuți, cu profund respect vă supun următoarea

declarație

cu rugămintea să binevoiți a o primi cu toată bunăvoința:

În luna decembrie a.c. Poliția locală a somat pe evreii originari din comunele rurale ale județelor Câmpulung și Suceava, evacuați de acolo în urma evenimentelor și stabiliți în Rădăuți, să părăsească de urgență orașul. Subsemnatul luând act de această măsură, am pus în vederea celor avizați să se conformeze și într-adevăr un număr dintre ei a plecat, rămânând aici cam 70 de familii. Este vorba de oameni fost înstăriți, cari în urma evacuării au trebuit să plece din căminurile lor, fără să dispună acuma de avere. Ei s-au stabilit în Rădăuți, având aici în majoritatea cazurilor, rude sau bune cunoștințe și vechi legături. Cu greu și-au procurat cel mai indispensabil mobilier în locuințele lor destul de modeste. Nu cad în sarcina nimănui, iar cei câțiva lipsiți de orice mijloace sunt sprijiniți direct de comunitate, astfel că nu constituie o povară publică.

Subsemnatul, văzând situația jalnică a acestor evacuați și în calitate de președinte al comunității, am intervenit atât la dvs. direct, cât și la autoritățile centrale din capitală prin intermediul Uniunii Comunităților Evreiești București, să se admită șederea în Rădăuți a evacuaților, mai ales în anotimpul iernii, când o deplasare este foarte anevoioasă pentru oameni lipsiți de mijloace. La aceasta se mai adaugă faptul că cei vizați n-au încotro să pornească, căci autoritățile locale din județele lor originare refuză primirea lor, ceea ce era un motiv important pentru stabilirea lor în Rădăuți.

Considerând toate aceste momente, apelez respectuos la dvs. să binevoiți a admite ca cei în cauză să poată rămâne aici mai departe.

Cu cel mai profund respect,
(ss. indescifrabil)

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREFECT AL JUDEȚULUI RĂDĂUȚI

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 398.

1941, ianuarie 10. Comunitatea Evreilor din Dorohoi către U.C.E. Evreii din comunele județului Dorohoi sunt obligați să părăsească localitățile de reședință până la data de 20 ianuarie 1941. Se cere o intervenție pentru prelungirea acestui termen până la 1 aprilie 1941.

Titl.

Uniunea Comunităților Evreiești din Țară
București

Avem onoare a vă face cunoscut că evreilor care locuiesc în satele din județul nostru li s-a dat un ultim termen până la 20 ianuarie 1941, când trebuie să se mute.

Cum acești nenorociți rămân în toiul iernii aspre pe drumuri, vă rugăm să binevoiți a interveni la locul în drept pentru prelungirea acestui termen, cel puțin până la 1 aprilie crt.

În așteptarea răspunsului dvs., vă salutăm.

Cu toată stima,

Președinte,
dr. I. Axler
Secretar,
S. Sulimovici

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 54.

CAZUL EVREILOR DIN JUDEȚUL NEAMȚ

1940, noiembrie 24. Adresa Comunității Evreilor din Piatra Neamț către U.C.E. Se referă la arestarea lui dr. Fischer, președintele Comunității evreilor din Piatra Neamț, de către legionari. Se cere să se intervină la forurile corespunzătoare pentru obținerea eliberării sale.

COMUNITATEA EVREILOR PIATRA-N
PERSONĂ MORALĂ ȘI JURIDICĂ
No. 356
Secția

Onor

Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat

Avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

Domnule dr. H. Fischer, președintele nostru, a fost luat într-o mașină din plină stradă de către tineri legionari în ziua de 22 noiembrie la ora 10 a.m. și de atunci lipsește fără a ști de urma lui.

Familia d-sale fiind informată că a fost dusă la Tg.-Neamț, a plecat în căutarea lui, fiica d-sale Meddy Fischer, în vârstă de 17 ani, care s-a prezentat poliției legionare Tg.-Neamț, spre a se interesa de părintele ei.

Nici d-ra Fischer nu s-a întors până azi acasă. Cum prezența d-lui președinte este absolut indispensabilă pentru rezolvarea chestiunilor urgente ale Comunității noastre și cum până în prezent cu toate intervențiile făcute, nu știm unde se află, vă rugăm în mod insistent să binevoiți a interveni locului în drept a se dispune eliberarea d-sale.

Vă mulțumim și vă salutăm

Cu toată stima.

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f.2.

130

1940, decembrie 5. Memoriu adresat de un grup de comercianți din Piatra Neamț președintelui U.C.E. Se referă la teroarea legionară din localitate. Este violat dreptul la proprietate, la libertatea comerțului, acțiunile tind a pune în pericol averea și viața evreilor. Se cere să se intervină la forurile în drept pentru restabilirea ordinii.

Domnule Președinte,

Subsemnații comercianți evrei cu toții domiciliați în Piatra-Neamț, avem onoare a vă aduce la cunoștință că în ziua de 4 decembrie 1940 s-a lipit de către tineri legionari pe toate vitrinele și ușile tuturor magazinelor evreiești afișe foarte mari, cu următoarele mențiuni: „Magazin Jidovesc”, „Cine cumpără de la jidani este trădător, va fi fotografiat și publicat”, „Intrarea oprită la jidani”. O parte din aceste afișe tipărite sunt semnate de „Gărzile de fier legionare”.

În ziua de 5 decembrie 1940 s-au postat la toate magazinele evreiești legionari cari au împiedicat cu violență intrarea în magazine a oricărui client, creștin sau evreu, iar clienților li s-a spus că până în două zile magazinele evreiești vor fi preluate de la jidani.

Odată cu legionarii postați au apărut și patrulare de câte doi, trei legionari înarmați cu carabine și revolvere care circulă toată ziua prin străzile ocupate de magazinele evreiești și împiedică intrarea clienților în magazin.

Față de această situație și a atmosferei de violență care crește din clipă în clipă, încât amenință însăși viața; vă rugăm să binevoiți a vedea că faptele relatate mai sus constituie o violare a dreptului de proprietate, a libertății comerțului, o călcare a legii pentru reprimarea sabotajului și în fine această acțiune tinde a ne pune în pericol viața și averea noastră.

Pentru aceste motive vă rugăm să binevoiți a interveni de urgență pentru luarea măsurilor de ordine, la organele competente.

Cu distinsă stimă.

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PREȘEDINTE AL UNIUNII COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI
DIN ȚARĂ

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 3.

131

1940, decembrie 8. Adresa Epitropiei Comunității Israelite din Tg. Neamț către președintele U.C.E. Se referă la actele de vânzare a unor imobile, impusă în mod abuziv Comunității din localitate. Se cere să se intervină pentru anularea respectivelor acte.

Epitropia Comunității Israelite
PERSONĂ MORALĂ ȘI JURIDICĂ TRG.-NEAMȚ

D-Sale

Domnului Președinte al Uniunii Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
București, str. Dr. Burghilea nr. 3

Ca urmare la declarațiunea făcută de către dl. președinte al nostru, declarațiune care a fost înmănată d-lui avocat Mușat, cu ocazia vizitei ce a făcut în orașul nostru, relativ la grozăviile întâmplare în zilele de 20 și 21 noiembrie a.c. la Tg.-Neamț, vă rugăm să binevoiți a da o deosebită atenție chestiunii actelor de vânzare a unor imobile făcute în mod forțat în zilele de mai sus de către Comunitatea noastră și dl. Bernhard Froim de aci.

Rugăm în mod insistent a se interveni pentru a fi provocată o anchetă, la urma căreia credem, numai un *Decret-Lege de anulare* ar putea pune capăt cu un ceas mai devreme acestei triste chestiuni.

În situațiunea de astăzi, noi nu putem cere la Tribunal astfel de anulări.

În orice caz, vă rugăm să binevoiți a ne comunica și *avizul dvs.*
Primiți, vă rugăm, asigurarea distinselor noastre considerațiuni.

Președinte,
Farmacist Leon Stern,
Fost Lt.Colonel rez.

Secretară,
M. Braunstein

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 48.

132

1940, decembrie 16. Referat semnat de I. Bacalu, delegat al F.U.C.E. în județul Neamț, pentru cercetarea abuzurilor săvârșite de legionari în luna noiembrie la Tg. Neamț, Piatra Neamț, Buhuși și în unele comune din județ.

REFERAT

asupra constatărilor din voiajul făcut în zilele de 11-13 decembrie 1940 în orașele Tg.-Neamț, Pt.-Neamț și Buhuși

Metoda de lucru

În urma celor discutate și stabilite cu dl. Comisar-Şef Nicolae Smărăndoiu din Siguranța Generală a Statului, am adoptat următoarea metodă de lucru în orașele vizitate:

Dl. Smărăndoiu și-a stabilit sediul cercetărilor în localul Poliției locale, iar eu la sediul Comunității locale. Evreii ce trebuiau anchetați treceau întâi pe la sediul Comunității, unde căpătau din partea mea toate instrucțiunile necesare, în vederea depunerii unei declarații cât mai complete și mai clare. După aceea, respectivul enoriaș se prezenta în fața d-lui Comisar-Şef, unde își formula declarația sa.

Orice nemulțumire asupra felului în care decurgea ancheta oficială, era de îndată adusă la cunoștința mea, iar eu interveneam la rigoare pentru stabilirea unor condițiuni mai propice de cercetări.

Dacă se iveau cazuri ce necesitau o imediată intervenție a mea, mă deplasam la sediul Poliției, unde ceream luarea de măsuri urgente pentru înlăturarea abuzului ce se pregătea.

Unde socoteam că este cazul, mă deplasam personal la coreligionarul ce urma să fie anchetat, spre a obține date la fața locului.

Faptele și întâmplările locale

În Tg.-Neamț, 3 au fost chestiunile ce trebuiau lămurite și anume maltratările la care evreii au fost supuși, imobilele ce au fost luate evreilor și în ce condițiuni, sumele ce evreii au fost siliți să le dea legionarilor.

Au fost anchetate circa 40 de persoane. În afară de cei ce au dat declarația cu prilejul vizitei mele anterioare de la 28 noiembrie a.c. și cari sunt cuprinși în referatul depus de mine atunci, trebuiesc subliniate următoarele câteva declarațiuni noi:

Moise Leib Bercovici: a fost chemat la Poliția Legionară de gardianul Strechie ce însoțea pe un legionar. I s-a pretins 50.000 lei și a plătit personal d-lui Dumitru Adamescu, Șeful Poliției Legionare, lei 40.000.

David Mendelovici: a fost crunt bătut fiind lăsat în nesimțire. A semnat sub amenințare o scrisoare de obligație de 100.000 lei, din care a plătit lei 50.000.

dr. Herman Morgenstern: a fost invitat de P.L. pentru informații și a fost groaznic bătut și amenințat cu moartea. A fost condus sub revolvere până la domiciliu spre a plăti de îndată suma de lei 150.000, din care a dat atunci lei 50.000 (20 noiembrie a. c.), iar restul a doua zi în mâna d-lui primar Grigoraș Constantin, care a refuzat să dea chitanță. A fost tuns și obligat să dea o scrisoare că a oferit de bună voie sus-zisa sumă. Din cauza loviturilor primite, s-a ales cu o infirmitate la urechea dreaptă care supurează întruna.

dr. Max Feigenbaum: a fost chemat la 20 noiembrie la P.L., unde sub amenințare i s-au cerut 300.000 lei. După tratative, suma a fost redusă la 250.000 lei, din care a dat 100.000 lei, iar pentru rest o declarație. A auzit țipetele disperate ale d-lor Farmstern, B. Froim și A. Goldenberg care erau schingiuiți în beciul Poliției.

Iosif Greif: i s-a pretins lei 200.000, din care a dat lei 50.000 d-lui Adamescu, de față fiind și legionarul Răchieru din localitate.

H. Gottfried: a fost bătut și amenințat cu revolverele, cerându-i-se lei.250.000 și o declarație că donează această sumă pentru săracii din Tg.-Neamț. A vărsat suma de mai sus.

Au mai dat sume de bani următorii: Iancu A. Iancu lei 30.000; Bension Săpunaru lei 50.000; Solomon Rentzler lei 25.000; Surica Gross lei 20.000; Cecilia Zelicovici lei 10.000 etc. etc.

O declarație izolată ne-a fost prezentată la Piatra-Neamț de către d-na Sally *Gherșin* din Tg.-Neamț, care arată că după ce a fost bătută până la sânge, a depus suma de lei 5.000 din cei 50.000 la care a fost impusă de P.L. Atașez declarația originală.

Au mai fost incitați pentru cercetări de către dl. comisar-șef Smărăndoiu din Siguranța Generală d-nii: primar Constantin Grigoraș, polițai Roban, av.

Calapod, comisar de românizare la o fabrică de tricotate, Căp. Gheorghe Bostan din Vânătorii de Munte, precum și diverși membri ai organizației legionare locale.

Dl. polițai Roban a predat d-lui Smărăndoiu o declarație sub formă de adresă către domnul director al Siguranței Generale, în care arată că n-a avut cunoștință de faptele incriminate și că a aflat de ele ulterior din zvon public.

Este de menționat că dl. Roban se găsea pe strada principală a orașului în momentul în care dl. Stern, președintele Comunității, era escortat de doi legionari cu revolvere. Dl. Stern i-a cerut sprijinul autorității, iar dl. polițai a dat din umeri.

Trebuie subliniat de asemenea că s-au depus stăruințe pe lângă dl. Stern, cu ocazia anchetei, ca să-l scoată din cauză pe dl. polițai, ceea ce președintele Comunității a refuzat categoric să facă.

Menționez de asemenea că dl. Avram Goldenberg a fost insistent rugat să scoată din cauză pe dl. primar Grigoraș, care personal îl bătuse crunt. Dl. Goldenberg a acceptat în cele din urmă sugestia.

Din declarația d-lui căpitan Bostan, rezultă că sunt în parte exacte cele afirmate de dl. Avram Goldenberg în declarația dată nouă la vizita anterioară și depusă acum d-lui Smărăndoiu.

Din informațiile căpătate de la dl. Smărăndoiu, legionarii din localitate au amânat depunerea declarațiilor până la consultarea forurilor lor superioare din Piatra-Neamț. Aceste foruri s-au întrunit în noaptea de 12 crt. la Piatra-Neamț, urmând a decide asupra atitudinii legionarilor față de anchetă. Rezultatul nu-l cunoaștem deoarece am plecat din localitate în dimineața de 13 crt., lăsând pe dl. [...].

Dl. comisar-șef Smărăndoiu m-a informat că personal a văzut în mâna d-lui primar Grigoraș trei chitanțe în valoare de lei 2.200.000, emenate de la organizația legionară (care primea bani de la evrei prin intermediul Primăriei), dar că din adunarea sumelor declarate de cei audiați, rezultă un total de 1.500.000 lei.

În cauză urma să fie audiat dl. judecător Dârțu, șeful Judecătoriei locale, care avea să relateze asupra condițiilor în care s-au autentificat actele de vânzare către dl. Silviu Crăciunaș, privind imobilele Comunității și ale d-lui B. Froim.

După informația căpătată de la dl. av. F. Schächter, declarația d-lui judecător trebuia să confirme cele afirmate de d-nii Stern și Froim în legătură cu autentificarea actelor.

Evreii din localitate ne-au relatat că au convingerea că dl. diriginte Dospinescu al Oficiului poștal local exercită o cenzură a corespondenței și divulgă secretul depunerilor la C.E.C. ale evreilor. Această convingere și-au făcut-o din împrejurarea că numitul diriginte apărea din când în când cu

ocazia maltratărilor la care erau supuși și din faptul că legionarii aveau informații asupra sumelor ce unii dintre evrei aveau la C.E.C.

Comunitatea locală mi-a predat; spre a fi înaintate d-lui președinte, două petiții: una cu no. 123/940 privind anularea actelor de vânzare făcute sub amenințare de către epitropii Comunității și dl. B. Froim; și a doua cu no. 124/940 (însoțită de o serie de acte) referitoare la contestația în legătură cu procesul-verbal de expropriere a terenului Comunității din Tg.-Neamț.

În legătură cu aceste acte de vânzare, relatez cele ce mi-au fost comunicate de dl. comisar-șef Smărândoiu la Piatra-Neamț, după contactul ce d-sa a luat cu dl. dr. Silviu Crăciunaș, comandantul Legiunii, anume că dl. Crăciunaș s-a arătat dispus să renunțe la acele imobile, dând cuvenita declarațiune autentică. Dl. Smărândoiu era convins și m-a asigurat că va obține din partea d-sale această declarațiune. Aduug – după ultima informație – că această declarație a fost dată.

Rezultatul vizitei noastre la Tg.-Neamț, ca de altfel și în celelalte orașe, a fost pe de o parte o vădită ridicare a moralului populațiunii evreiești, iar pe de altă parte o mai atentă cercetare a situațiunii din partea autorităților locale.

II. Piatra-Neamț

Patru sunt chestiunile ce au reținut atenția noastră în orașul P. Neamț și anume: maltratările la care au fost supuși evreii, sumele de bani ce au fost siliți a da, preluarea magazinelor evreiești de către legionari și confiscarea de mărfuri.

Au fost audiați următorii coreligionari:

Samuel Marcus: A participat la războaiele din 1913-1914, medaliat cu barete, a fost în linia de foc în Ardeal, Mărăști și Tg.-Ocna. După ce servitoarea sa Maria Zaharia a fost cercetată asupra averii ce stăpânul ei are, i s-a pretins lei 300.000. S-a obligat a da 200.000 din care a plătit la 25 noiembrie a.c. lei 100.000 d-lui șef Amarinioie, la 30 noiembrie lei 50.000 d-lui șef legionar Mircea Pop, cerând dovadă. I s-a răspuns că dovezi nu se dau deoarece ambii sunt șefi legionari și oricine va întreba, să spună că banii i-au primit ei.

Pincu Weinberg: A fost vizitat de legionari care i-au deschis caseta în care se afla suma de lei 260.000 la 13 noiembrie a fost chemat și i s-a cerut lei 200.000, care după tratative a fost redusă la lei 150.000 pe care i-a achitat dând declarație că subscrie pentru săraci. Chitanța originală am văzut-o personal, fiind semnată de legionarul Coman.

Bercu A. David: de meserie șofer, este în permanentă șicanat de colegii săi creștini care îi cer să plece de pe piață. A fost bătut de șoferii Abageru și Roșca.

Lupu Weinrauch: i s-a cerut lei 400.000 pentru refugiați și sinistrați, a plătit lei 100.000 dând o declarație că pentru restul de lei 200.000 care se obligă îl va achita în rate lunare. Nu a primit chitanță. La 4 decembrie a.c. au venit la el legionari cu revolvere și carabine spre a prelua magazinul. Au fost lipite deasupra firmei sale afișe mari cu numele noului patron Dumitru Veriote, luându-i se cheile magazinului. Situația a dăinuit până la 7 decembrie a.c. ora 3 jum. p.m. când comisarul Dinulescu din Poliția de Stat s-a prezentat și a ordonat plecarea din magazin a numitului Veriote și a unui nepot al său.

Bercu Löbelsohn: Comerciant, a fost vizitat de legionari, impunându-i-se să ia tovarăș în magazin pe un macedonean. Aceeași situație cu afișele.

Solomon Drimer: Comerciant, a depus declarație prin procuratorul său M. Rosenbaum. La 20 noiembrie a.c. a fost invitat la Poliția Legionară, unde dl. Mircea Pop i-a cerut lei 500.000 pentru săraci și sinistrați. A depus lei 150.000 și a dat o scrisoare pentru lei 200.000 plătibili în patru rate lunare. Nu a primit dovadă. Aceeași situație cu magazinele, noul patron fiind desemnat în persoana d-lui Mircea Pop, care s-a și instalat, comportându-se ca atare 2-3 zile, afișând numele său deasupra vechilor firme.

Jacobi Samuel: La 11 decembrie a.c. a fost insultat și bruscat de comisarul Isăceanu în prezența subofițerului Purcarea I. din Serviciul Intendenței al Brigăzii 4 Mixte. I s-a închis magazinul pe motivul că e insalubru, apoi a fost destinat pentru popotă, deși în același local mai funcționează alte 2 popote.

Moise Lupu Katz: La 19 noiembrie a.c. i s-a cerut de dl. Mircea Pop lei 50.000. Declarând că nu are, a fost percheziționat până la corp, luându-i-se de către același domn un ceas de aur Saland, un lanț de aur, un stilou etc. După ce a fost scos din carceră, a fost silit să semneze un contract cu macedoneanul Tașcu. Obiectele de mai sus au fost reținute pentru legionari.

Șmil Herșcu: La 25 noiembrie a.c. a fost silit să dea o scrisoare pentru lei 200.000 din care cu greu a reușit să depună lei 40.000 d-lui Pop fără chitanță. Este fiu de veteran. Aceeași situație cu magazinele. Noul patron se numește Nicu Tejiu. I s-au luat și mărfuri.

Moise Laufer: Același domn Mircea Pop i-a cerut bani și mărfuri. A dat lei 50.000 și mărfuri de lei 1.710.

Marcu Aizicovici: Aceeași chestie cu magazinele, noul patron fiind dl. Gh. Covrizi.

Iacob Soicher: I s-a luat instalația de cinematograf, deși avea contract. A fost tuns și silit să renunțe la contract.

Ignat Lesnanschi: Greco-catolic. Este noul locatar al instalației de cinematograf din localul Comunității. După ce Iacob Soicher a fost silit să

renunțe la această instalație, Lesnanschi a închiriat instalația [...] deoarece localul va fi luat de legionari. A fost în urmă chemat și dl. Dorneanu de funcționarul Banganu de la Administrație, care i-a spus că nu poate viza și că are o notiță că Poliția Legionară răspunde. Contractul confecționat pe numele d-lui Lemanschi a fost schimbat pe numele Legiunii.

Haim Soicher: A fost bătut de Ștefan Verșescu cu cravașa, coborât în închisoare și tuns.

Avram Feinstein: Decorat de război, a fost bătut.

Soc. „Pădurea Carpați”: Proprietari Lesner și Făinaru, au fost siliți să dea 100.000 contra chitanță dată de dl. Mircea Pop. Cu greu au scăpat de confiscarea mărfurilor ce erau depozitate în comuna Tarcău (cherestea) de lei 250.000.

Leiba Feingold: În ziua de 6 decembrie a.c. s-a prezentat la magazin dl. Enea Dumitru, care s-a comportat ca stăpân, a încasat sumele realizate din vânzare, iar seara a plecat.

Isup Herșcovici: A fost obligat de 2 legionari să plătească suma de lei 22.000, o pretinsă datorie față de Soc. „Albina”.

Iosef Wolf Pescaru: A vândut comerciantului Ion Cucuveanu 14 butoaie cu murături. A fost chemat la Poliția Legionară. Arestat de dl. Mircea Pop într-un closet și amenințat să restituie accontul d-lui Cucuveanu, predând marfa Poliției Legionare care a vândut-o Cooperativei „Albina” cu lei 20.000.

Avram Ditgatz: La 25 noiembrie i s-a închis atelierul fotografic de Serviciul Sanitar. A doua zi a fost chemat la Poliția Legionară de dl. Mircea Pop care i-a interzis scoaterea mărfii și aparatelor din magazin. În urmă a fost silit să predea atelierul cu toată instalația lucrătorului Ion Rusu, semnând o declarație de vânzare pentru lei 60.000 – valoarea reală este de lei 300.000.

Ilie Horovitz: I s-au luat mărfuri de Poliția Legionară în valoare de lei 10.000. Același domn Pop i-a impus să dea lei 500.000. A acceptat sub amenințare să dea lei 350.000 din care a plătit lei 150.000, iar pentru restul a dat o declarație. Aceeași situație cu magazinele. I s-a impus ca asociat un oarecare domn Bogdăneanu.

Ilie Abramovici, zis Avram Ștrul: a fost forțat la Poliția Legionară de același domn Pop să subscrie lei 75.000 din care a plătit lei 15.000 iar pentru rest a dat o scrisoare. Aceeași situație cu magazinele, impunându-i-se ca asociat pe dl. Teodorescu. La 7 decembrie a.c. acest domn împreună cu alți indivizi înarmați l-au somat să semneze actul de asociație.

I. Lottenberg: La 23 noiembrie a.c. mai mulți indivizi în frunte cu dl. Domeni Barzaghideanu i-au luat din magazin mărfuri de Lei 3.000, dând un bon, care i-a fost apoi reluat de dl. C. Iftimie. La 24 noiembrie a.c. a fost silit de același domn Pop să semneze o scrisoare de obligație pentru lei

200.000 din care a achitat lei 50.000 fără chitanță. La 4 decembrie a.c. i s-a adus ca asociat pe dl. D. Moga.

Bernhard Weissman: I s-a impus ca asociat pe dl. Ion Nechita, care a luat cheile, a închis magazinul, a închis pe proprietar în casă, s-a comportat ca patron și a încasat banii rezultați din vânzare.

M. Landau: La 24 noiembrie a.c. a fost forțat de Poliția Legionară să dea 150.000. A acceptat Lei 100.000, din care a plătit lei 21.000, restul urmând să fie achitat la 2 și 15 decembrie a.c.

Solomon Kaufman: I s-a impus ca asociat pe Iancu Gheorghe Bonca. Refuzând, a fost amenințat cu revolverele.

Cunea Leibușor: Poliția Legionară i-a ridicat 50 m pânză, 5.000 kg ovăz, 300 kg secară, 300 kg sămânță, 180 kg floarea-soarelui, 300 kg brânză și 400 kg fasole.

Ilie Zilberbusch: I s-a impus ca asociat în frizerie pe dl. C. Nechita.

Pincu Natansohn: La 30 noiembrie a.c. legionarii Mircea Pop, Gătej, Fărcășeanu și Ungureanu l-au somat și sub amenințare au ridicat marfă de lei 40.350. La 15 noiembrie a.c. i s-a ridicat mobilierul din prăvălie. Legionarul Zaharia a ridicat o bicicletă.

Frații Pincu și B.T. Natansohn: Au fost ridicați și arestați la Poliția Legionară, în urmă siliți să cedeze contractul de închiriere al magazinului proprietatea lor cu lei 10.000 anual, cu greu a obținut păsuire până la 1 ianuarie 1941.

Riven Blechner: I s-a impus ca asociat pe Paris I. Paris.

Malca Kanner: I s-a impus ca asociat pe dl. A. Sterea.

Froim Moscovici: La 22 noiembrie a.c. legionarul Chirulescu i-a cerut un costum de haine fără bani. Refuzând, i s-a ridicat cu forța 50 m stofă în valoare de lei 40.000. A fost apoi chemat la Poliția Legionară, unde sub amenințare a dat lei 15.000.

Iosif Goldstein: A dat declarație pentru firma *Debora Smilovici*. La 6 decembrie a.c. s-a prezentat ca tovarăș Enachi Arganzi, care a afișat următorul anunț: „MAGAZIN ROMÂNESC, LA ENACHI ARGANZI” și i-a luat cheile magazinului. A doua zi, a revenit și față de opunerea patronului a luat jos afișul, punând altul în loc cu inscripția „MAGAZIN JIDOVESC”.

Ana Ștrul Iosup: Refugiată în comuna Roznov din Slobozia. A fost vizitată de primarul comunei cu șeful Poliției Legionare, Costică Sandovici, cari au forțat-o să dea o declarație că s-a găsit asupra ei două cartușe. I s-a luat lei 77.000, mărfuri de lei 100.000 inele, ceas de aur etc.

Arnold Aronovici: I s-a impus ca asociat în ceasornicărie pe dl. Pricop. Întrebându-l de ce vine și pune afișul pe vechea firmă, numitul a declarat că are ordinul d-lui general Antonescu. În fața rezistenței d-lui Aronovici, Pricop a trimis pe ajutorul său, un băiat de 16-17 ani să-i cumpere 2 pistoale, „căci altfel nu merge”.

Ionas Grünberg: I s-a impus ca asociat pe Toma Ungureanu, care a vândut diverse mărfuri, însușindu-și banii. Reclamând Poliției, a fost restabilit în drepturi.

Pincu Mendel: La 7 decembrie a.c. a fost vizitat de 20-30 legionari macedoneni, cari l-au bătut crunt.

M. Grossu: Sosind la 21 noiembrie a.c. din București, a fost luat din gară, dus la Poliția Legionară și bătut. Între alții, Mircea Pop și Găman.

Iancu Gărcineanu: Aceeași situație cu magazinele. I s-a impus pe dl. Niculae Zamă.

Herșcu Ianovici: I s-a pretins lei 50.000 care a fost redusă la lei 30.000 din care a plătit lei 15.000.

Zalman Silberman: Covrigar. În chiar ziua vizitei noastre, 12 decembrie, s-a prezentat la el dl. Herebeț, pentru a prelua magazinul. M-am prezentat cu numitul de îndată d-lui Comisar-Șef Smărăndoiu, cerându-i să ia urgente măsuri.

Herșcu Herșcovici: A fost bătut și silit să dea lei 35.000.

Isac Ebercohn: La 27 noiembrie a.c. s-a prezentat la el N. Ardeleanu, fochist la Fabrica de Hârtie „Mucava”, însoțit de proprietarul casei, care l-au silit să se mute din casă lăsând toate lucrurile. Numitul este decorat în războaiele din 1913-1916.

Userovici Bernahrd: A fost maltratată de legionarul Dumitru Adamescu și D. Nicolae, luându-i-se bicicleta cu care își făcea serviciul la o fabrică din apropiere.

Berla Froim Făinaru: I s-a impus în magazin pe dl. Gică Grințescu și i s-a luat marfă de lei 30.000.

Iancu Eșanu: A fost bătut, i s-a luat marfă și silit să dea și lei 10.000.

Din informațiile culese, a rezultat că agentul Isăceanu din Poliția locală a contribuit alături de legionari la brutalizarea evreilor.

Comunitatea locală ne-a predat o declarațiune pe care o alăturăm aci în original, semnată de episcopii Comunității și rabinul ei (șef-rabin I. Rabinovici, vice-președinte A. Fischer, vice-președinte Hascal Katz, membrii Maier Hascalovici, Philip Rosenthal, Lazăr Abramovici, Iosup Lupu), prin care se confirmă cele relatate de noi în referatul precedent în legătură cu suma vărsată de Comunitate legionarilor și cu maltrătarile la care a fost supus Președintele acelei Comunități.

Domnul avocat A. Fischer, vice-președintele acelei Comunității, ne-a cerut ca această declarație să fie în prim rând prezentată d-lui dr. W. Filderman, care va decide dacă ea să fie predată d-lui comisar-șef Smărăndoiu, care a anchetat la Piatra din partea Siguranței Generale a Statului.

Menționez că la dosarul anchetei făcute de dl. comisar-șef Smărăndoiu nu se găsește nicio declarație din partea Comunității sau a vreunui domn

din conducerea ei în legătură cu faptele legate de această instituție. O asemenea declarație ne-a fost cerută de dl. Smărăndoiu atât la Piatra, cât și după întoarcere în București.

Președintele Comunității, dl. dr. H. Fischer, a fost vizitat la domiciliu de dl. Smărăndoiu, împreună cu dl. dr. Silviu Crăciunaș, Comandantul legionar din județ. A fost găsit în pat, arătând că nu poate da declarație din cauza stării sănătății sale.

În cursul anchetei d-lui Smărăndoiu, am fost la sediul Poliției locale, unde ancheta d-și, împreună cu dl. avocat A. Fischer, vice-președintele Comunității, care a expus doleanțele populației evreiești, fără însă a da până în prezent vreo declarație scrisă. Înainte ca să părăsesc orașul, dl. Smărăndoiu, care rămăsese încă 24 ore în urma mea, m-a rugat să comunic d-lui avocat A. Fischer să se prezinte spre a face declarațiunea. Comunicarea i-am făcut-o de îndată prin fiul rabinului, dar până astăzi nicio declarațiune nu a fost prezentată.

Ni s-a predat de către Comunitate o copie a declarațiunii pe care un număr de 25 comercianți evrei din localitate au dat-o d-lui Prefect al județului Neamț în legătură cu preluarea magazinelor lor de către legionari și macedoneni. Copia o alătur acestui referat. Din ea rezultă că faptele reclamate de comercianți sunt din nou relatate și că, datorită măsurilor luate de autorități, magazinele au fost redade și ordinea restabilită.

Comunitatea ne-a mai predat o declarațiune în original, pe care o alăturăm, semnată de dl. Bercu Steiner, cioclu la Cimitirul Israelit de acolo și certificată de secretarul Comunității, din care rezultă că comisarii Năforeanu și Focșeneanu, împreună cu 4 tineri, au pătruns în Cimitirul Israelit, au deschis mormântul lui Dina Iosupovici sub motiv că e suspect. Negăsind nimic înăuntru în afară de cadavru, au pus pământul la loc.

Comunitatea roagă să se rezolve contestația ce a adresat-o prin Uniune Comisiei de Ministerul Economiei Naționale [...] Cimitirului nou și vechi. Această contestație a fost trimisă aici cu adresa nr. 355 din 23 noiembrie a.c. și cu toate veniturile nr. 362 și 368 din 2 și 10 decembrie a.c., Comunitatea de acolo nu a primit niciun răspuns din partea noastră.

Anexez o serie de afișe în original precum și o notiță adresată de dl. S. Crăciunaș d-lui Fischer, președintele Comunității. Menționez că, după informațiile date de conducerea Comunității, dl. Lupu Segall, despre care e vorba în acel bilet, este un șofer din serviciul unui domn Baraf, căruia i s-a confiscat mașina.

III. Buhuși

Chestiunile ce urmau a fi cercetate la Buhuși sunt următoarele: maltrătarile la care evreii au fost supuși, impunerea de funcționari macedoneni în magazinele evreiești, sumele ce au fost plătite sub amenințare de evrei, confiscarea aparatelor de radio.

După informațiile căpătate de la conducătorii Comunității și de la diverși enoriași, bătăile ce se administrau evreilor ca și toate faptele de brutalizare se petreceau lângă Cimitirul Creștin, într-o casă veche nelocuită, într-un zemnic.

După aceleași informații, vă aducem la cunoștință că Sinagoga Mare din localitate a fost rechiziționată pentru magazia de efecte a Regimentului 12 Artilerie de peste două luni. De asemenea, 2 clase din școala primară.

În urma celor stabilite cu dl. comisar-șef Smărăndoiu din Siguranța Generală a Statului, am invitat telefonic la P. Neamț în ziua de 12 crt. pe președintele și secretarul Comunității din Buhuși (d-nii Elias Sapsa și Isidor Grunberg), în vederea unor eventuale demersuri ce ar trebui făcute în capitala județului în interesul populației din Buhuși. I-am prezentat d-lui Smărăndoiu căruia i-au predat o declarație pe care o depun alăturat în original.

În această declarație, d-lor confirmă cele relatate de noi în precedentul raport cu privire la suma de lei 400.000 pe care Comunitatea din Buhuși a vărsat-o Poliției Legionare, adăugând și următoarele chestiuni:

a/. Primăria locală cere Comunității să-i restituie suma de lei 396.000 reprezentând subvenția pe care de la 1923 și până astăzi a căpătat-o din partea Comunei.

b/. Magazinele evreiești din Buhuși au fost silit de legionari să ia funcționari dintre macedonienii refugiați.

c/. S-au confiscat în Buhuși 180 aparate de radio de la evrei.

În ziua de 13. crt., ne-am deplasat în orașul Buhuși, unde am luat declarații de la cca. 40 cetățeni evrei, dintre cari menționăm pe următorii:

Froim Wechsler: A fost crunt bătut de d-nii Stănilă și Theodorescu din Poliția Legionară; a contribuit cu lei 4.000 la suma dată de Comunitate Legiunii, are în magazin un macedonean.

David Herșcu: I s-a impus să primească în magazin un macedonean.

Saul Spinner: A fost bătut până la sânge de legionarul Dumitrache pentru motiv că ar fi comunist, deși n-a profesat nicicând asemenea idei.

Iancu Chitai: Deși are de un an un funcționar creștin (Nicu Tiron), a fost silit să primească un macedonean, care are atitudini de adevărat stăpân.

Solomon Ancel Ițic: A fost bătut de legionarii Stănilă și Dumitru Crețu în așa hal, încât a urinat cu stânga.

Leon Tenenzapf: Decorat cu „Avântul Țării” 1913, cu medalia „Victoria” 1916, cu crucea comemorativă [...]

Carol Samovici, Iancu Fruchtman etc.: aceeași situație funcționarii macedoneni.

L. Bercovici: A fost groaznic bătut și maltratată de dl. Furdu.

Lazăr Croitoru: A fost crunt bătut.

Iser Bandel: A dat sub amenințare lei 10.000.

Natan Rosenblatt: A fost bătut în pielea goală timp de trei ore de d-nii Stănilă și Ieremia.

Domnul comisar-șef Smărăndoiu mi-a comunicat la întoarcerea sa în Capitală că a luat măsuri la Buhuși ca Primăria să renunțe la pretenția ei de a i se restitui de către Comunitate subvențiile din trecut.

IV. Situația evreilor din comunele rurale.

Aflând de prezența unui delegat al Uniunii în P. Neamț, evreii din comunele rurale ale județului Neamț, refugiați în P. Neamț, au înaintat următoarele declarațiuni:

Leon Simberg: A exercitat comerțul în Comuna Farcașa timp de 12 ani. Silit să plece, i s-a confiscat de către Primarul comunei dl. Porfir diverse obiecte și unelte.

Zelda Faibiș zisă Bandel: Arată că i s-a confiscat de către legionarii Ungureanu și Stoleru mărfuri ce-au fost duse la Poliția Legionară în valoare de lei 8.500.

Naftule David: A fost gonit din Bălțătești de legionari, reținându-i-se lucruri în valoare de lei 6.000.

Iosup L. Marcu: Amenințat de mai mulți săteni în frunte cu Vasile Ion Poiană, a plecat din Comuna Tibucani, oprindu-i-se mărfuri de lei 8.900.

Mendel Simon: A fost obligat de Poliția Legionară să părăsească Comuna Podoleni, lăsând un imobil și 100 prăjini pământ arabil.

Iancu Șegaler. Măcelar din Comuna Ceahlău, unde a fost născut și și-a exercitat comerțul. A fost gonit din comună de dl. Gheorghe Marcoci, reținându-i-se sculele și mobilele.

David Kalman: Din Comuna Dragomirești. A luat parte la campaniile din 1913, 1916-1918. Decorat în toate campaniile. A fost gonit din Comună cu ciomegele. A lăsat casa care se găsește în vatra satului.

Marcu Almășanu: Din Comuna Mastacăn Calu Iapa. I s-a luat de către 5 legionari grâu, blănuri de cca. lei 20.000. Reacționând a fost bătut.

Avram Lupu: Din Comuna Fărcașa Pârâul Pânteii. Unde a stat 22 ani, a lăsat 60 mc lemne în comuna Săbașa, ce au fost luați de Vasile Găină și Simion Pavel și vânduți la Piatra.

Ițic Hollinger: din Comuna Călugăreni, unde a fost născut și a locuit 60 ani. A primit ordin de la primarul comunei, Anton Almășanu, să plece din comună. I s-a luat marfă de lei 40.000. A reclamat Parchetului, dar în urmă a fost silit de Poliția Legionară să retragă plângerea.

Smil Tapu: Fiu de veteran din Comuna Bodești Precista satul Oșlobeni. A fost gonit de legionarii Dumitru Dedi, Gheorghe Vasile Oancea și Popa, reținându-i-se lucruri casnice, mărfuri și edecuri în valoare de lei 120.000. A fost dus la sediul Poliției Legionare, unde a fost tuns, bătut și crunt maltrat, fiind silit a da o declarație că a dat averea de bună voie. A reclamat Parchetului și Prefecturii fără rezultat.

David Diamant din comuna Broșteni, plecând din comună a lăsat lucruri în valoare de lei 6.000 care după informațiile săteanului Ghiță Goilă a fost luate de legionari.

Moriț Șmilovici din comuna Broșteni. A fost gonit din comună, luându-i-se marfă în valoare de lei 9.600 și fiind bătut la Poliția Legionară.

Ițic Bercu din Comuna Călugăreni, unde a fost născut și unde a locuit 60 de ani, iar părinții săi 40 de ani. A fost gonit din ordinul d-lui primar Anton Almășanu, după ce 3 legionari împreună cu jandarmul Fr. Iftime i-au luat marfă de lei 100.000. A fost amenințat că va fi împușcat de va reclama. Primarul comunei i-a ridicat și el diverse obiecte și mărfuri. A reclamat Parchetului dar a fost silit de Poliția Legionară să și-o retragă.

Haim Lupu. Reclamă că i s-au luat diverse mărfuri.

Herșcu Leiba Bercovici din Comuna Crăcăuani. A fost silit de primarul Ion Sandu să plece din comună, reținându-i-se de legionari, printre care a identificat pe Constantin Asmarandei, lucruri de lei 8.000. A reclamat Parchetului.

Pincu Herșcovici din Comuna Dumbrava-Roșie. A fost ridicat de Nicula Ceai și Mitică Hergelegiu din comună și de Zaharia și Gătej din Piatra, dus la Primărie și bătut. I s-a smuls barba. A fost silit să plece din sat luându-i-se întregul avut agonisit timp de 50 de ani.

Avram Kerner din Comuna Roșnov. A fost silit de primarul Dumitru Honici să plece luându-i-se marfa.

Avram Hascal Covrigaru din Comuna Bicaz, fiu de veteran naturalizat cu diploma 719 din 1879: i s-a ridicat de șeful Poliției Legionare din Bicaz mărfuri.

Marcu Cunea Herșcovici orfan de război din comuna Călugăreni: I s-a ridicat de guardul comunal Grigore Nuțu 1 bicicletă și 2 șifoniere, fiind silit să plece. La declarație este atașată somația originală a primarului comunei contrasemnată și de șeful Poliției Legionare.

Haia Sura Ștrul din comuna Hangu. A fost somată să plece din comună unde a lăsat un imobil și 3 prăjini de pământ.

Iancu Soicher din Comuna Ceahlău: actualmente concentrat la Cercul de Recrutare Neamț. A fost silit de notarul Traian Răpciugă și comandantul legionar G.G.Marcoci să plece, luându-i-se marfa din magazin.

Bercu Iosif din Comuna Tibucanii de Sus, a fost bătut de legionari printre care a identificat pe Ion Bănuț zis Manu și i s-a luat lucruri de lei 10.000.

Anexez toate declarațiile în original.

București, 16 decembrie 1940

DECLARAȚIE

Subsemnații Epitropi ai Comunității Evreilor din Piatra-Neamț, la cererea d-lui comisar-șef Smărăndoiu din Siguranța Generală a Statului, declarăm următoarele:

La începutul lunii noiembrie 1940, s-a prezentat la sediul biroului Comunității Evreilor, d-nii Silviu Crăciunaș și Ioniță, care au cerut ca până în termen de trei zile să se depună de către Comunitățile evreiești din județ suma de lei 2.000.000 pentru ajutorul legionar, însă ni s-a cerut ca suma să fie vărsată Primăriei Piatra-Neamț sub forma de ajutor pentru săraci.

La aceasta au fost de față diverși fruntași ai orașului.

Comunitatea nedispunând de fonduri, s-a recurs la o colectă la coreligionarii din oraș și s-a depus la Casieria Primăriei Piatra-N. suma de lei 626.500 sub recipisa Nr. 1954 din 9 noiembrie 1940.

De asemeni la 22 noiembrie 1940 ni s-a comunicat de familia președintelui acestei Comunități că președintele dr. H. Fischer a fost ridicat din plină stradă și dus cu o mașină în direcția Tg.-Neamț de către doi tineri legionari.

Interesându-ne la diverși coreligionari din Tg.-Neamț am aflat ca a fost dus la Poliția Legionară de acolo. Cu acest prilej nu s-a știut de urma lui timp de patru zile, după care a fost readus la domiciliu, unde se află de la acea dată bolnav și nu mai poate conduce interesele Comunității din cauză de boală.

Dată în Piatra-Neamț, la 12 decembrie 1940

Semnat de d-nii:

Șef-rabin I. Rabinovici

A. Fischer / Vice-președinte

Hascal Katz / Vice-președinte/

Mayer Hascalovici

Filip Rosental

Lazăr Abramovici

Iosub Lupu

Membrii

ANIC, fond C.E., dos. 24/1940, filele 1-10.

1940, decembrie 18. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către președintele U.C.E. Informează despre rezultatele pozitive ale intervențiilor întreprinse la forurile în drept. Se cere sancționarea șefului Poliției de Stat din Târgu Neamț pentru ilegalitățile comise.

Epitropia Comunității Israelite
PERSOANĂ MORALĂ ȘI JURIDICĂ
 Trg.-NEAMȚ
Anul 1940 Luna decembrie ziua 18.

D-Sale D-lui dr. W. Filderman
 Președintele Uniunii Comunităților Evreiești
 din Vechiul Regat
 București. Str. dr. Burghelea nr. 3

Ca rezultat al ultimei dv. scrisori nr. 2168 din 10 crt. avem onoarea a vă remite aci alăturat un prim rezultat al intervențiunii dvs.

Dl. Silviu Crăciunaș, șeful legionarilor Piatra-Neamț, căruia în urma faptelor întâmplare în zilele de tristă memorie 20 și 21 noiembrie a.c., când am fost bătuti, schingiuiti și forțați a dona prin acte de vânzare două case ale Comunității Israelite, de asemenea dl. Bernhard Froim, fost președinte al Comunității noastre, una casă, bătut și schingiuit, a trimis Onor. Judecătoriei Tg. Neamț alăturatele cereri, pe cari vi le remitem în copii, sub semnătura proprie a d-sale, în scrisoare recomandată.

Domnia sa a făcut două cereri pentru Comunitate și una identică pentru dl. Bernhard Froim.

Întrucât dl. Crăciunaș n-a aplicat niciun timbru pe cerere, și nici timbre pentru acțiunea de anulare, contenciosul nostru ne-a sfătuit pentru accelerare să facem noi cerere în Justiție pentru anulare, ceea ce am și făcut și introdus astăzi, cu termen de judecată urgent pe ziua de 21 crt.

Anularea actelor am făcut-o pentru faptul că nu am primit prețul.

Vă mulțumim deci cu multă recunoștință pentru intervențiile făcute locului în drept care a trimis spre cercetare pe dl. comisar-șef Smărăndoiu.

În legătură cu cele de mai sus și cu ancheta făcută de dl. Smărăndoiu, dorim să se vadă și să se constate că toate aceste sălbătici comise în zilele de 20 și 21 noiembrie crt. au fost patronate de către șeful Poliției de Stat, dl. Roban.

Declarația d-lui președinte al nostru, dl. farmacist Leon Stern, făcută în fața acestui domn la anchetă, precum și a domnului Bernhard Froim, fost președinte, sunt dovezi îndeajuns de palpabile de vinovăție a șefului Poliției de Stat din Tg.-Neamț.

Insistăm foarte mult și vă rugăm să interveniți cu toată autoritatea dvs. pentru sancționarea ilegalităților d-lui Roban, pentru două motive:

a) Pentru a nu da ocazia să comită în viitor acte de răzbunări în contra acelor care au făcut declarații d-lui Smărăndoiu.

b) Prin sancționarea exemplară a d-lui Roban se va tăia pofta în viitor de asemenea scene sălbatice, comise în zilele de 20 și 21 crt. demne de evul mediu.

Cu toată stima,

Președinte,
Farmacist Leon Stern
Fost Lct-Colonel rez.

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 45.

134

1940, decembrie 21. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către U.C.E. Sunt relatate abuzurile comise de legionari în localitate în zilele de 20 și 21 noiembrie 1940; metodele folosite de agresori pentru a obține semnături pe acte de vânzare ale unor imobile. Toate abuzurile și maltrătarile au fost patronate de șeful Comisariatului de Poliție. Totuși s-a obținut un rezultat pozitiv. În urma intervențiilor, Silviu Crăciunaș, șeful legionarilor din Piatra Neamț, a cerut anularea actelor de vânzare făcute pe numele lui.

Onor,
Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
București, str. dr. Burghilea 3.

Ne grăbim a răspunde următoarele la stim. Dv. adresă nr. 2207 dim 12 crt.:

V-am adus la cunoștință, la timp, gravele violențe și gravele abuzuri ce s-au comis în zilele de 20 și 21 noiembrie a. crt. asupra unui însemnat număr de pașnici locuitori evrei din sânul Comunității noastre, iar când d. Comisar-Șef Smărăndoiu din Siguranța Generală a Statului a venit în localitate pentru anchetă în ziua de 11 crt., un număr destul de însemnat din cei loviți au înfruntat bărbătește orice riscuri și au declarat totul, așa cum s-au întâmplat lucrurile.

I-am adus însă la cunoștință d-lui Comisar-șef Smărăndoiu că d. Valeriu Roban, șeful Comisariatului de Poliție din localitate, a îndepărtat pe mulți

din cei ce veniseră a da declarațiuni, căci nu-i convenea de loc ca să se afle de către cei în drept că d-sa a patronat totul.

Conformându-ne instrucțiunilor din sus arătate dv. adresă, răspundem în ordinea întrebărilor puse de dv.:

a) În orașul nostru, în zilele de 20 și 21 noiembrie a.c. au fost ridicăți cu forța, parte de către gardienii Poliției de Stat și parte de către legionari (ale căror nume suntem gata a le da) un mare număr de comercianți evrei, duși la sediul legionar, închiși în camere înguste cu ciment pe jos și în beci, bătuți în mod crunt în repetate ori, tunși în bațjocură și amenințați cu revolverele dacă nu dau în folosul săracilor ori sute de mii de lei, ori vreun imobil.

b) Alăturat vă remitem un tabel în sensul cerut de dv., făcându-vă mențiunea că acesta nu cuprinde pe toți cei încercați, deoarece un mare număr de evrei, fiind grav amenințați, se tem să dea declarațiuni, oricât de mult am căuta să-i convingem.

c) Împrejurările de fapt în care s-a efectuat această așa-zisă „operațiune” au constat prin ridicarea în primul rând ziua în amiaza mare de la domiciliul meu, pe farmacistul Leon Stern, Lt.-Colonel rez. președintele Comunității Israelite cu forța de către 2 legionari, Ozan și Verteș, înarmați cu revolverele în mână, iar de îndată ce am ajuns acolo, am fost lovit cu cravașa peste capul gol și peste obraz, cerându-mi-se să subscriu *500.000 lei*, ceea ce am și făcut. Dar neavând imediat suma, am fost încarcerat, tuns și bătut crunt timp de o zi și o noapte și apoi eliberat spre a semna actele de vânzare ale celor 2 imobile ale Comunității despre care v-am reclamat la timp.

Apoi s-a trimis pe gardianul public Streckie după dl Bernhard Froim, fost președinte al Comunității noastre, căruia de asemenea i s-a aplicat același groaznic tratament, până când tot sub amenințarea revolverelor, a fost silit să facă vândută o casă pe numele d-lui Silviu Crăciunaș, șeful Legionarilor din județul Neamț. De altfel și casele Comunității, tot pe același nume s-au făcut vândute.

Apoi au fost ridicăți și aduși pe rând, dar într-un tempo rapid, sub conducerea legionarilor și a gardienilor publici, zeci de alți locuitori evrei, bătuți și siliți a „dona” diverse sume de bani pe care unii nici nu le aveau și au fost siliți să și le procure prin împrumut, numai spre a scăpa de urgia loviturilor ce s-au abătut asupra lor.

D-na Ana Ruckenstein a fost ridicată cu mașina de acasă și silită să semneze o scrisoare prin care donează 100.000 lei, dar neavând niciun ban, și-a făcut restul de un împrumut de 50.000 lei pe cari i-a vărsat imediat, cum și să închirieze pe numele d-lui Petre Tudoranu, șef legionar de aci, un imobil care aparține unei fiice a d-sale, Fani dr. Rachbuch, care locuiește în București, str. Șoseaua Pantelimon nr. 222, imobil servind de brutărie, pe 3 ani, cu o chirie anuală de lei 3.000 (trei mii) declarată, deși n-a primit niciun ban. (De notat că chiria reală a acestui imobil ar fi de cel puțin 26.000 lei anual).

d) Alăturat vă reținem copii certificate de noi după cele 2 acte de vânzare ale Comunității, copia actului de vânzare al d-lui Bernhard Froim, precum și copia contractului de închiriere al d-nei Ana Ruckenstein.

În ceea ce privește actele de vânzare ale imobilelor Comunității cum și a imobilului d-lui Bernhard Froim, după cum v-am făcut cunoscut și cu scrisoarea ns. nr. 133 din 18 crt., dl. Silviu Crăciunaș, pe al cărui nume au fost făcute vândute imobilele, a cerut Judecătoriei locale anularea actelor, iar noi, făcând acțiune, am avut astăzi termenul, câștigând procesele.

e) Funcțiunea actuală a d-lui Silviu Crăciunaș pe al cărui nume s-au făcut vândute cele 3 imobile, este șeful legionarilor din Jud. Neamț și locuiește în Piatra-Neamț, str. Alexandru cel Bun nr. 14.

Dl. Petre Tudoranu pe al cărui nume s-a făcut contractul de închiriere al imobilului d-nei Fani Rachbuch prin sus-zisa doamnă Ana Ruckenstein, este un bătrân pensionar din acest oraș și locuiește în str. Sf. Haralambie.

Cu privire la acest punct, ținem a vă arăta repetat că, întrucât d. Valeriu Roban, șeful Comisariatului de Poliție, a patronat cele ce s-au întâmplat în zilele de 20 și 21 noiembrie a.c. și a refuzat categoric a se sesiza când a fost implorat de subsemnatul președinte al Comunității Israelite și apoi de doamnele Maria Leon Stern, Silvia Bernhard Froim și Rachelle dr. Feigenbaum, n-am mai putut avea încredere în imparțialitatea d-sale, deci nu i s-a introdus nicio reclamațiune.

Primiți, vă rugăm, asigurarea distinselor noastre considerațiuni.

Președinte,
farmacist Leon Stern
fost Lct.-Colonel rez.

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, filele 35-36.

135

1940, decembrie 24. Comunitatea Evreilor din Piatra Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Se arată că nu au fost restituite pãgubiților nici mărfurile și nici sumele de bani ce au fost obligați să le depună. Se cere să se insiste pentru rezolvarea favorabilă a situației celor pãgubiți.

Onor, Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, București

La stimata dvs. no. 2295/940, avem onoare a vă răspunde următoarele:

Nu s-au restituit pãgubiților nici mărfurile și nici sumele de bani ce au fost obligați a depune.

Macedonenii ce au fost introduși cu forța în magazine ca asociați au fost evacuați de către autoritățile polițienești, precum v-am comunicat la timp.

Lista celor păgubiți cu indicarea precisă a faptelor a fost luată de către delegatul dvs., dl. I. Bacalu.

Prin scrisoare separată v-am trimis o cerere a comercianților evrei din localitate, rugându-vă a insista în rezolvarea ei favorabilă.

Cu toată stima,

Președinte,
dr. A. Fischer

Secretar,
(indescifrabil)

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 1.

136

1940, decembrie 25. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Își exprimă profundele mulțumiri pentru intervențiile făcute la forurile în drept, arătându-se rezultatele obținute în folosul obștii.

Referitor la abuzurile Poliției Legionare din Târgu-Neamț

Onor,
Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
București, str. dr. Bughelea 3

Răspunzând stim. dv. nr. 2296 din 20 crt., primită de noi *abia astăzi*, avem onoarea a va arăta, la întrebările puse de dv., noi v-am făcut importante comunicări cu scrisorile noastre nr. 133 din 18 crt. și nr.145 din 21 crt., ambele expediate de noi spre mai multă siguranță, *ca scrisori de valoare de câte lei 5.000 și a căror primire vă rugăm să binevoiți a ne confirma imediat ce intrați în posesia lor.*

În prima noastră scrisoare din 18 crt. v-am făcut cunoscut printre altele că, dl. Silviu Crăciunaș, șeful legionarilor din Piatra-N., pe al cărui nume, atât noi cât și dl. Bernhard Froim, am făcut vândute imobilele știute, a adresat Judecătoriei de aci scrisori prin care cere anularea actelor de vânzare, pentru vicii de construcție, scrisori după care v-am și remis copii.

Cu a doua noastră scrisoare nr. 145 din 21 crt. v-am comunicat printre altele că, atât noi cât și dl. Bernhard Froim, în urma acțiunilor de anulare a actelor introduse de noi la Judecătoria locală, am câștigat procesele, remițându-vă cu aceeași ocaziune copii după actele de vânzare ale imobilelor în chestiune, cum și o copie de pe un contract de închiriere făcut

cu un domn șef legionar de aci de către d-na Ana Ruckenstein, în aceleași condițiuni abuzive.

De asemenea v-am remis și un tablou de toți acei evrei, cărora în condițiunile știute li s-au luat de către Poliția Legionară de aici importante sume de bani, cu mențiunea că în afară de cei trecuți pe tablou, mai sunt mulți care au dat bani în aceleași condițiuni, și cari se tem să declare.

Găsim cu această ocaziune prilejul de a vă mulțumi încă o dată, cu cea mai profundă recunoștință, pentru interesul ce ați binevoit a vă da în folosul obștei noastre, și nu ne îndoim că veți binevoi a continua mai departe cu intervențiile dv. atât de reușite și pentru restituirea sumelor de bani date, deoarece numerar nu s-a restituit nimănui niciun ban în afară de cele trei imobile în chestiune.

Totodată, avem onoarea a vă mai remite alăturat una copie de declarațiune făcută de coreligionarul nostru *Telesman H. Buium*, care a rămas nenorocit în urma celor întâmplare, și care merită tot sprijinul, fiind încredințați că veți face tot ce se poate pentru salvarea lui.

Primiți, vă rugăm, asigurarea celor mai distinse considerațiuni.

Președinte,
Farmacist Leon Stern
Fost Lct. Colonel rez.

Secretară,
(indescifrabil)

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 33.

137

1940, decembrie 26. Comunitatea Evreilor din Piatra Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, București. Se revine asupra ordinului din partea Siguranței locale prin care se interzice Comunității organizarea de colecte de orice fel. Măsura este gravă. Afectează însăși existența Comunității. Se cer intervenții la forurile în drept.

Onor,
Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
București

Revenim la repetatele noastre intervenții ce v-am făcut prin scrisorile noastre nr. 351 din 21 nov. și nr. 391 din 20 decembrie a.c. cu privire la ordinul primit din partea Siguranței locale prin care se interzice Comunității facerea colectelor de orice fel și la care intervenții n-am primit nici până azi răspunsul dvs.

Cum chestiunea ce vă comunicăm este de extremă urgență pentru existența însăși a Comunității, vă rugăm din nou în mod insistent a ne trimite cu întoarcerea curierului răspunsul dvs. în această chestiune.

În această așteptare, vă salutăm¹⁸⁹.

Cu toată stima.

Președinte,
dr. Fischer

Secretar,
(indescifrabil)

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 2

138

1940, decembrie 28. Epitropia Comunității Israelite din Târgu Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat, București, str. dr. Burghelea nr. 3. Se referă la desfășurarea anchetei de către Poliția orașului în legătură cu evenimentele petrecute la Târgu Neamț în zilele de 20 și 21 noiembrie 1940. Se arată natura viciată a anchetei, considerându-se că numai o anchetă ordonată de Ministerul Justiției ar putea descoperi pe adevărații autori ai abuzurilor săvârșite asupra populației evreiești din localitate. Se cere continuarea intervențiilor la forurile competente.

Onor,
Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
București, str. dr. Burghelea 3

Ca urmare a celor petrecute la Tg.-Neamț în zilele de 20 și 21 noiembrie a.c., avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

Astăzi 28 decembrie a.c., am fost chemați la Poliția orașului Trg.-Neamț următorii domni: Avraam Goldenberg, avocat Comaneșter, Bernhard Froim, farmacist Leon Stern, Buium Avram, pentru anchetarea celor petrecute în zilele de mai sus; comisiunea de anchetă era formată din: domnii: Prim Pretor, Stoian, primarul Grigoraș și polițai avocat V. Roban.

S-a luat fiecăruia din cei chemați declarațiuni, însă aceste declarațiuni au fost date sub formă de răspunsuri la întrebări. Cu alte cuvinte, nu s-a permis a se face declarațiunea cum crede fiecare în parte, așa după cum este cerută o anchetă. Astfel, de exemplu: d-lui președinte-farmacist Leon Stern, i s-au pus 5 întrebări, la care a răspuns pe scurt.

Ei bine, cum vă explicați o anchetă unde numai 5-6 sunt chemați?

Un dr. Morgenstern, Lt. rez. care a fost groaznic bătut, maltratat, și căruia i s-au luat 150.000 (una sută cinci zeci mii) lei, nu este cercetat?

Un domn H. Gotfried, de asemenea groaznic bătut și căruia i s-au luat 200.000 (două sute mii) lei nu este cercetat ???

Un domn Mendel Zeilingher, comerciant mediocru, căruia i s-au cerut 100.000 (una sută mii) lei, și la răspunsul că nu are i s-au dat cinci răsunătoare palme peste obraz, reducându-l la 50.000 (cinci zeci mii) lei, iar dânsul în disperare, apelează să i se mai dea o palmă și să i se scadă încă 10.000 (zece mii) lei, cum acești oameni și încă alții nu sunt chemați și cercetați ???

Atunci, ce fel de anchetă a fost aceea de astăzi, și de cine ordonată?

Noi suntem de părere că numai o anchetă ordonată de către onor Ministerul Justiției, ar putea descoperi pe adevărații autori morali ai abuzurilor și grozăviilor săvârșite asupra populațiunii evreiești din localitate în zilele de 20 și 21 noiembrie a.c.

Nu ne îndoim că așa cum nu ne-ați lipsit nici până în prezent de concursul dv. atât de prețios și mângâietor, veți binevoi a continua mai departe intervențiunile dv. pe lângă forurile competente.

Mulțumindu-vă în numele întregii populațiuni evreiești din localitate, vă rugăm să primiți asigurarea distinselor noastre considerațiuni,

Președinte,
farmacist Leon Stern, fost Lt.-Colonel rez

Secretară,
(indescifrabil)

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 31.

139

1940, decembrie 29. Scrisoarea unui grup de membri ai Comunității din Târgu Neamț către Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat. Se relatează despre modul viciat în care s-au desfășurat anchetele privind abuzurile legionare din localitate. Se comunică numele legionarilor responsabili pentru violențele comise. Se informează că actele de vânzare privind imobilele însușite au fost anulate, dar în privința banilor însușiți nu s-a luat nicio măsură pentru înapoierea lor. Se exprimă mulțumiri pentru ajutorul acordat.

Onor,
Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat
București. str. dr. Burghelea nr. 3

Domnule Președinte,
Ne referim la schimbul de corespondență ce a avut loc și are loc între dv. și Comunitatea de aci, în privința grozăviilor ce s-au întâmplat în acest

oraș în zilele de 20, 21 și 22 noiembrie a.c. și, apreciem în destul de largă măsură și cu toată recunoștința cuvenită, atât eforturile pe cari dv. le-ați făcut și le faceți pentru căpătarea unor reparațiuni la marile nedreptăți ce ni s-au făcut, cât și curajul cu care conducerea Comunității noastre v-a adus la cunoștință cele ce s-au întâmplat.

Datorită însă – credem – faptului că, chestiunea în sine a fost destul de complicată și a dat și așa destul de mult de lucru d-lui președinte al Comunității, s-a omis a vi se atrage cea mai vigilentă atențiune asupra a câtorva puncte destul de serioase după părerea noastră, și anume:

1) Atât la ancheta din 11 dec. efectuată la Comisariatul de Poliție de aci, de către, d. comisar-șef Smărăndoiu de la Siguranța Generală a Statului, cât și mai ales la a doua anchetă efectuată ieri, 28 dec., nu știm dintr-al cui ordin – tot la același Comisariat de Poliție s-au depus eforturi supraomenești de către înșiși autorii morali ale celor ce s-au întâmplat, pentru a nu se înregistra nicăieri numele acelora cari au lovit crunt, tuns în batjocură, deposedat de bani sau case pe unii dintre noi și mai ales de a nu se scrie nimic în declarațiuni că pe o bună parte din noi i-au dus cu forța la Sediul Legionar, chiar gardienii publici din serviciul Poliției de Stat.

Și dacă domnii anchetatori n-au înregistrat nume, pentru ca eventual să vi se poată spune la un moment dat că nu se cunosc pe vinovați, simțim de a noastră datorie ca, cel puțin pe această cale, să vă înșirăm măcar pe o parte din ei, cu stăruitoarea rugămintă de a binevoi să îi aduceți la cunoștința forurilor competente, tocmai spre a-i cunoaște și a-i putea chema la răspundere pentru cele ce au făcut. Ei sunt: legionarii D-tru Adamescu, Fărcășanu și alți 3 din Piatra-Neamț și Petre Armenici, Ștefan Budnaru – ajutor de primar, Petre Ștefan Budnaru, Verdeș funcționar la Primărie, Savin, Petruț, Alexandrescu, Gheorghiu din Târgu-Neamț, iar acela care ne-a tuns și luat cu forța din buzunare câte 500 lei, pentru această batjocură este tânărul lucrător frizer Rusu din serviciul frizeriei Arhip Pandele tot din Tg.-Neamț.

2) La cea de a doua anchetă (de ieri 28 dec.) efectuată de către d-nii prim-pretor Stoian, primar Grigoraș și polițai Roban, n-au fost chemați decât numai câțiva din cei loviți și deposedați de bani, ceea ce ne face a crede cu îngrijorare că ceilalți ar fi fost intenționat omiși cu vreun anumit scop.

În ceea ce privește imobilele, actele de vânzare au fost anulate; dar în ce privește banii nu vedem a se fi luat vreo măsură de înapoierea lor.

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a primi în primul rând viile noastre mulțumiri pentru atențiunea ce ați dat acestei dureroase chestiuni, odată cu salutările noastre cele mai distinse.

[printre semnatori: Avram Goldenberg, Bernard Segall; celelalte semnături sunt indescifrabile, *n.n.*]

ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 51.

CAPITOLUL 5

Tabele alcătuite de Inspectoratul General de Jandarmerie și Direcțiunea Generală a Poliției privind abuzurile săvârșite de legionari în perioada 6 septembrie 1940-20 ianuarie 1941

140

1941, martie 15. Președinția Consiliului de Miniștri către Direcția Generală a Poliției. Din ordinul președintelui Consiliului de Miniștri, se cere alcătuirea unui tabel pentru toate comunele și municipiile din întreaga țară, cu abuzurile săvârșite de legionari în perioada 6 septembrie 1940 - 20 ianuarie 1941.

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a înainta până la 1 aprilie 1941, Președinției Consiliului de Miniștri (Serviciul de Informații), câte *un tabel* – pentru toate comunele urbane și municipiile din întreaga țară – *de abuzurile săvârșite de legionari*, în intervalul de timp de la 6 septembrie 1940 - 20 ianuarie 1941 și descoperite de organele dvs.

Pentru teritoriul rural, s-au cerut aceste tabele de la Inspectoratul General al Jandarmeriei.

Se anexează ca model – tabelul alăturat¹⁹⁰.

Din ordinul

PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE MINIȘTRI,

General I. Șteflea

ANIC, PCM cab., dos. 250/1940, f. 4.

1941 martie. Comandamentul Legiunii de Jandarmi al județului Iași către Președinția Consiliului de Miniștri. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari pe raza județului Iași în intervalul octombrie 1940-21 ianuarie 1941.

Nr.	Numele și pronumele victimei. Comuna	Numele și pronumele agresorului	Profesia agresorului	Data când s-a săvârșit abuzul	Natura abuzului
1	Iancu Volf, Croit., Bivolari	N. Iordăchescu Țară-Lungă I. Huștiuc Gh.	Agric.	27.XI.1940	I-a luat 12 pelcele de miel
2	Chiva Zinger, Bivolari	Gh. Tescovschi	Idem	17.XII.1940	Una sută ouă și 20 lei
3	Leiba Zingher, Bivolari	I. Cucuveică	Idem	8.XII.1941	L-a bătut și scos la curățitul șos.
4	Bercu Mendel, Bivolari	I. Cucuveică	Idem	24.X.1940	I s-a confiscat una sută pâini fără plată
5	Avram Herțel Bivolari	I. Cucuveică, I. Tăutu	Notar	24.X.1940	I s-a confiscat 47 pâini dând bon
6	Ruven Herșcu, Bivolari	I. Cucuveică	Agric.	24.X.1940	I s-a confiscat doi saci de covrigi și dat bon
7	Haim Leib Cosiver, Bivolari	N. Iordăchescu, Țară-Lungă I	Idem	27.XI.1940	Manufactură din prăvălie în valoare de 5000 lei
8	Ștrul Iser, Bivolari	Țară-Lungă I, I. Cucuveică	Idem	26.XI.1940	I s-a luat 10 kg. Fasole și șase saci goi
9	Lezer Ianovici, Bivolari	I. Cucuveică	Idem	15.XII.1940	I s-a confiscat 40 saci goi și 15 kg. Zahăr
10	Riven Rabinovici, Bivolari	N. Iordăchescu	Idem	27.XI.1940	Luat două găini fără plată

Nr.	Numele și pronumele victimei. Comuna	Numele și pronumele agresorului	Profesia agresorului	Data când s-a săvârșit abuzul	Natura abuzului
11	Moise H. Goldner	Țară Lungă I.	Idem	27.XI.1940	I s-a luat o căldare cu una sută ouă și una mașină de tuns
12	Lupu Leiba, Bivolari	N. Iordăchescu	Idem	27.XI.1940	I s-a luat 20 cutii ață verde și 20 baterii lanternă
13	Haim Grimberg, Borșa-Vlădeni	Grigore Bărbulescu, Gh. I. Pușcașu	Idem	17.01.1941	L-a maltrat în mod barbar
14	Grigore Dubliuc, Ceplenița	Gh. Mirau	Primar Tg.Fru-mos, Avocat	9.XI.1940	Cu mai mulți legionari s-a dus în casă și l-a maltrat
15	Șuțu Argintaru, Bădeni	Ion Balfau, Primar Com. Hârlău	Cizmar	30.X.1940	Cu mai mulți legionari s-a introdus în casă și a confiscat aparatul de radio
16	Șmil Ștrul, Tg. Frumos	Matei Cojocar, Ion Gh. Ursache	Agric.	12.XII.1940	Arestat și bătut grav numai pe motivul că l-a găsit pe stradă
17	Pineu Șteinberg, Lungani	Iordache Ign. Ștefan Vernică	Agric. Idem	28.XI.1940	2100 kg grâu, 3 butoaie murături, 2 butoaie brânză
18	Averea satului Uricani Iași	Emil Miron	Adm. moșie	20.X.1940	A făcut plăți la lucrători iar în scripte a trecut dublu însușind banii
19	Manașcu Alter, Iași – Uricani	Ion Cioflan	Agric.	25.X.1940	A luat în primire averea, fără nicio calitate, amenințând cu revolverul

Nr.	Numele și pronumele victimei. Comuna	Numele și pronumele agresorului	Profesia agresorului	Data când s-a săvârșit abuzul	Natura abuzului
20	Niță Trăian, Buciumi	Ion Boian, Gh. Buguțehi, Vintilă Stărcea	Preot, Agricul.	20-21.I.1941	Violare de domiciliu și luarea unei arme de vânătoare
21	Gh. Dânceanu, Buciumi	Ion Boian, Gh. Bistriceanu, Jean Ilievici	Preot, Tâmplar Agricul	18.I.1941	Violare de domiciliu și confiscare de lemne
22	Maria Dubenic, Buciumi	Ion Boian	Preot	18-21.I.1941	Din ordinul preotului Ion Boian și a primarului Mocoveschi au fost arestați și duși la sediul legionar unde au fost bătuți și șantajați de bani, li s-au pretins sume mari sub pretext că au luat obiecte de la sediu. Preotul Ion Boian a îndosir la sediul legionar pe dezertorul Petre Ciobanu și altele ce nu se cunosc.
23	Florea Mocanu, Buciumi	Iosif Macoveschi	Fost Primar	Idem	Idem
24	Aurica Mocanu, Buciumi	Gh. Trihub	Comec	Idem	Idem
25	Vasile Săcăleanu, Buciumi	Neculai Lupu	Muncit.	Idem	Idem

Nr.	Numele și pronumele victimei. Comuna	Numele și pronumele agresorului	Profesia agresorului	Data când s-a săvârșit abuzul	Natura abuzului
26	Teodor Peltic, Buciumi	Gheorghe Bistriumu	Tâmplar	Idem	Idem
27	Paul Popescu, Buciumi	Gheorghe Buguțechi	Frizer	Idem	Idem
28	Petru Ciobanu, Buciumi	Vintilă Stărciu	Frizer	Idem	Idem
29	Anton Romilă, Buciumi	Leon Sumon	Comec	Idem	Idem
30	Gorgos Alexandru Bucium	Iosif Macoveschi	Fost Primar	11.XI.1940	A confiscat 110 oi pe motivul că sunt ale evreului Calmanovici care a fost restituit proprietarului
31	Moritz Valdor, Ciurea Iași	Dumitru Osipov	Învățător	14.XI.1940	A luat lucrurile casnice de la casa Valdor pe care le-a însușit fără drept
32	Nusim Bercovici, Tg. Frumos	Alexandru Mihăilescu, C. Cozma, Gh. Păun	Fost Primar	26.XI.1940	A distrus complet fabrica de spirt și instalații a evreului Nusim
33	Vasile Gheorghiu, Tuțora	Ion Bistriceanu, Vasile Neamțu, Costache Tiron, Neculae Albu, Ion Hărcă	Agricult.	9.XII.1940	A ultragiatic și violat școala din satul Chiperești și pe învățătorul Vasile Gheorghiu, distrugând catargul steagului național

Nr.	Numele și pronumele victimei. Comuna	Numele și pronumele agresorului	Profesia agresorului	Data când s-a săvârșit abuzul	Natura abuzului
34	Ocolul Silvic, Tomești	Alex Mihăilescu, C-tin Cozma	Primar Agricult.	22.XII.1940	A plăsmuit un ordin de rechiziție pentru lucru în numele Ocolului Silvic cu care s-a servit C-tin Cozma
35	Gheorghe Antighin, Gheorghe Alexa, Tutora	Alex Mihăilescu	Fost Primar	05.I.1941, 17.XI.1940	A forțat pe locuitorul Gh, Antighin să-i dea 1000 lei spre a nu fi denunțat că vinde vin. A arestat și bătut pe Marin și Gh. Alexa sub motiv că nu-i dau bani
36	Ion Chipreanu, Prisecani	C-tin Cibotaru, Ghe Chiriac, Alex Oană	Fost primar, Pădurar, Cizmar	22.XI.1940	A violat domiciliul lui Ion Chiprianu făcându-i percheziții spre a îi găsi arme, obligându-i să-i dea 4000 lei
37	Zbant Ioan, Sculeni Iași	Andreescu Teodor, Luca Neculai, Fumul Teodor, Cimpoeșu Gh., Brezuleanu Elena	Ajutor subcomisar, comisar, fost primar, înv.	10.XI.1940	În ziua de 10.XI.1940, a mers în coloană de marș în satul Sârca, aprox. 120 de tineri legionari și care când a ajuns în fața școlii sub pretext că a găsit Straja Țării,

Nr.	Numele și prenumele victimei. Comuna	Numele și prenumele agresorului	Profesia agresorului	Data când s-a săvârșit abuzul	Natura abuzului
					a devastat școala rupând încuietoarele de la ușă și toate dulapurile și tablourile de pe perete care erau cu trei culori amenințând pe Director cu împrușcarea.

Loc. cit., fila 6.

142

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Piatra Neamț și Tg. Neamț, în intervalul septembrie-decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Rosen Leon, Tg. Ocna	Antonof Gh.	Șofer	7.XI.1940	Lovire, insultă amenințare cu moartea
Herșcovici Luis, Tg. Ocna	Idem și Dobrescu C-tin	Idem, funcț. CFR	18.XI.1940	Abuz de putere, violare de domiciliu și confiscare ilegală
Herșcovici Seinar, Tg. Ocna	Idem	Idem	Idem	Idem
Herșcovici Iosif, P. Neamț	Gh. Borș	Muncitor	16.XII.1940	Amenințare cu moartea pentru preluarea localului

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Rosenberg Moise, P. Neamț	Gh. și Dumitru Manca	Idem	Idem	Violare de domiciliu și uzurparea proprietății
Catz Eliza, P. Neamț	Nicula Nicolae	Idem	Idem	Idem
Leon Pălărieru, P. Neamț	I. Araveci	Fără ocupație	Idem	Amenințare cu moartea
Eti Buimovici, P. Neamț	Enca Dumitru	Muncitor	Idem	A forțat să-i predea atelierul
Leizer Pălărieru, P. Neamț	Neidentificați	Idem	Idem	Uzurparea proprietății
Ana Pălărieru, P. Neamț	Idem – macedoneni	Idem	Idem	Idem
Moise Herșcovici, P. Neamț	Mihail Caraiman	Funcț. part.	Idem	S-a declarat tovarăș la magazine
Mozes Veinrauch, Solomon Rauchman, Solomon Drimer, Adela Carpen, Debora Emilovici, Emanoil Marcus, Rașela Axelrad, Mandel Solomon, Aron Kaufman, P. Neamț	Dumitru Verioti, Iancu Hanco, Mircea Popp, Vasile Mihai, Vasile Zaharia, neidentificați	Funcț. part., muncitori	Idem	Violare de domiciliu

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Mendel Leibovici, Eler Chitai, Marcu Aizicovici, Herman Stecher, Iosef Ușerovici, Șmil Herșcu, Aron Nacht, Iancu Ternier, Moritz Rozman, Tauber Iosif, Ilie Beer, Iosef Marcovischi, Marcu Fișer, Moise Laufer, ... Waisman, Teniamin Tiegler, Nafail Goldenberg, Bercu Liebenson, Moise Iliezon, Leibe Faingold, P. Neamț	Domenii Nicolae, Pris Costea, Gh. Gavrizie, Atanase Teju, Ardeleanu, Nicu Teju, Const. Orgidan, N. Ciobanu, Gh. Lapea, Stela Căluț, I. Rădulescu, neidentificat, N. Verioti, I. Nichita, D. Cobai, Ștefan Const., Frații Lemnaru, Cocuță Mihai, D. Enea	Strungar, funcț. part., muncitori, zugrav, pietrar	6.XII.1940	Violare de domiciliu și uzurparea proprietății
Eti Rivel, Leizer Veisman, Avram Ștrul, Fani Ițicovici, Moise Hofman, Rotemberg Iachida, Malca Svartz, P. Neamț	Neidentificat, Gh. și Iancu Merijianu, Teodorescu, Gh. și Enache Cășu, Dumitru Moga	Muncitori, funcț. part.	Idem	Idem
David Sufrin, P. Neamț	Neidentificați		Idem	Atentat la libertate și avut

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Pincu Mendel, P. Neamț	Idem		Idem	Violare de domiciliu, lovire și amenințare cu moartea
Filip Leon, P. Neamț	Vasile Olteanu, Vasile Borș	Muncitori	Idem	Violare de domiciliu
Maier Segal, P. Neamț	Neidentificați		Idem	Idem și amenințare
David Fray, P. Neamț	Sterea Mișu	Funcț. Part	Idem	Idem
Abraham Ditzgardz, P. Neamț	Ilin Rusu	Fotograf	Idem	Uzурparea proprietății
Șmil Herșcu, P. Neamț	Mircea Popp	Funcț. Part.	Idem	I-a forțat să depună bani și mărfuri
Pincu Veinberg, P. Neamț	Idem și Adamescu Dumitru, Cozma Lemnaru	Idem,	Idem	L-a forțat să le dea bani și bijuterii
Mozes Vaeinrauh, Solomon Grimer, Samoilă Marcus, P. Neamț	Verșescu Ștefan, Mircea Popp	Studenti, funcț. part.	Idem	L-a amenințat să depună sume de bani poliției leg.
Avram Pescaru, P. Neamț	Silviu Crăciunaș	Funcționar	Idem	Evacuare forțată
Moise Lupu Catz, P. Neamț	Adamescu Dumitru	Funcț. Part.	Idem	I-a luat un ceas în valoare de 30.000 lei și un stilou
Iachida Rotemberg, P. Neamț	Mircea Popp	Idem	Idem	I-a luat 50.000 lei
Lipa Catz, Avram Ștrul, Laufer Moise, Ilie Horovitz, P. Neamț	Idem și St. Verșescu		Idem	Li s-a luat sume de bani și mărfuri

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
M. Landau, Ianovici Herșcu, P. Neamț	Verșescu Ștefan, Mircea Popp	Student, funcț. Part	Idem	Au fost forțați să depună sume de bani
Herman Vaisman, Pincu Natanson, Cunea Leibovici, Froim Moscovici, Soc. „Pădurea Carpați”, Froim Făinaru, Haim Chendler, Leon Iablonover, P. Neamț	Neidentificați, Fărcășeanu, Popp Gălej, Mircea Pop, Chirileanu Gh., Mircea Popp, Minac Dubin, Poliția Legionară		Idem	I s-au luat diferite mărfuri și alimente
Avram Baraf, P. Neamț	Verșescu Ștefan	Student	Idem	I-a luat un automobil
Samoilă Emil, București	Idem	Idem	Idem	Idem
Popa Gheorghe	Adamescu Dumitru	Funcț. Part.	Idem	Adămescu a intrat în domiciliul comisarului pe care l-a ultragiat
Comunitatea Israelită P. Neamț	Silviu Crăciunaș-Sibiu, Ioniță Gh. Com. Borcea	Funcționari	Idem	Au obligat-o să le dea 2.000.000 lei din care au primit 626.500 lei
Clara Crăcăuanu, P. Neamț	Vernescu Ștefan, Adămescu Dumitru, Dumeni Nicolae, Fărcășeanu G., Grigoraș Const., Budnaru Ștefan, etc.		21-23.nov. 1940	Confiscare ilegală de bunuri

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Moise Leib Herșcovici, David Herșcovici, Cerbu Solomon, Iancu Sneider, David Mendelovici, Moritz Braunștein, Bercu Comaneșter, H. H. Godfried, Avram Goldenberg, Max Fagenbaum, Fernand Segal, Iosub Tăbăcaru, Iosef Craif, Mendel Zelinier, H. Morgenștein, dr. Samuil Beck, Ițig Lazarovici, Ana Funchenstein, Bercu Vainrauch, Isidor Liber, Solomon Rentler, Cecilia Zeilicovici, Buium Avram, Săpunaru Bențiu, Burăh Laufer, Catz Șmil, Haim	Idem	Idem	Idem	Escrocare de bani, luând de la fiecare prin sechestrare și amenințare, sumele variind între 5.000-200.000 lei

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Mendel, Haim Grinberg, Ștrul Spitzer, David Nacht, Michel Feler, Lazăr Mendel, Nuța Noch, Isac Keis, L.L. Iancovici, Carol Sertzer, Calman Leibovici, Carol Ștein, Nuți Noch, Sura Gross, Herman Mihalovici, Haim Feler, P. Neamț	Idem	Idem	Idem	Escrocare de bani, luând de la fiecare prin sechestrare și amenințare, sumele variind între 5.000-200.000 lei
Paul Oceanu, Tg. Neamț	Dumeni Nicolae	Strungar	29.XI.1940	Sechestrare și lovire
Bernard Froim, Tg. Neamț	Verșescu, Adamescu, Dumeni, Fărcășeanu, Silviu Crăciunaș, și alții		Idem	Prin maltratări, a fost silit să treacă în posesia lui Silviu Crăciunaș, un imobil
Leon Stern, Tg. Neamț	Idem	Idem	Idem	Idem două imobile ale comunității Israelite
Carol Sertzer, Tg. Neamț	Ciuceanu, Nemțeanu, Ilicaia	Comisar, Idem, șofer	1.XI.1940	Prin amenințare i-au luat 105.000 lei
Bergman Moise, Tg. Neamț	Tiberiu Nițescu	Fost șef al Poliției Leg.	26.X.1940	Idem, 540.000 lei și bijuterii

Loc. cit., filele 71-74.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Rădăuți, Siret, Fălticeni, Pașcani, Suceava, Câmpulung Moldovenesc, între octombrie 1940 și ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Evreii din Rădăuți	Prelipeanu Pantelimon	Fost șef Poliție	26.11-12.12.1940	A confiscat 213 aparate radio, parte din ele fiind date legionarilor, altă parte fiind pierdute
Pressner Feiden Isidor și alți evrei din Rădăuți	Sauciuc Ștefan	Fără	12.1940	Escrocarea de bani sub amenințare
Unterford Iacob, Siret	5 legionari neidentificați		3.12.1940	Abuz de încredere
Nathan Schechter, Rădăuți	Olinici Dumitru, Gherasie Aurel	Agricultor, student	7.01.1940	Confiscare ilegală
Max Schip, Fălticeni	Organizație legionară		23.11.1940	I-a ocupat imobilul fără forme legale
Isac Lazăr, Eufrosina Bărăscu, Calmanovici Const., Fălticeni	Constantin Lazăr, Botoșani	Fără	12.11.1940	Abuz de încredere și excocherie
Calman Calmanovici, Fălticeni	Roheen Const.	Fără		Dându-se drept comisar a încasat sume de bani
Leizer Helt., Peretz Gal., Herșcu Gold., Fălticeni	Chirilă Ștefan	Fără		Le-a cerut bani în folosul ajutorului legionar

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Iosub Zalmanovici, Fălticeni	3 legionari neidentificați		4.01.1941	Dându-se drept controlori financiari au furat 8000 lei și îmbrăcăminte
Evreii din Pașcani	Leon Moraru	Primar		A încasat 150.000 lei pentru a-i scuti de munca de folos obștesc
Sara Rosenfeld, Suceava	Petrasciuc Vasile, dom. necunoscut	Neidentificat	26.11.1940	A fost forțat să vândă un aparat de radio în val. de 20.000 lei cu 1.500 lei
Alter Iosif, Alter Baruch, Suceava	Gh. Vasile, Marin Bărăscu	Studenți	12.1940	După ce au fost bătuți li s-a luat 1750 litri de vin
Av. Gutman, Câmpuung-Moldovenesc	Autoritățile locale și studenții din Suceava		11.1940	I-a ocupat fără forme legale o casă din Suceava unde s-a instalat Căminul Studenților.

Loc. cit., filele 50-52.

144

1941, aprilie 9. Direcțiunea Generală a Poliției către Președinția Consiliului de Miniștri. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari în localitățile Ploiești, Sinaia, Câmpina, în intervalul noiembrie 1940 - 2 februarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Templul Comunității Evreiești, Ploiești	-	-	XI. 1940	A fost distrus acoperișul Templului

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Ștrul Spodheim, Ploiești	Popescu, Ploiești	Funcț. Fed. Prahoveană	16.XI.1940	Împreună cu 9 legionari a dat afară din moară pe proprietari iar la 24.I. a luat piesele moarei
Iosef Trank, Ploiești	Ardeleanu, Ploiești	-	16-17.I.1941	A luat fără a plăti 14.566 kg fier
Herșcovici Adolf, Ploiești	Ardeleanu, Ploiești	Funcț., Part.	14-15.I.1941	A luat fără a plăti fier vechi în valoare de 12.000 lei
Jaques Leon, Ploiești	Neidentificat	-	2.XI.1941	A devastat moara luând diferite piese
Fabrica de pălării Aurora, Ploiești	Neidentificat	-	-	I s-a luat mașina nr. 1175. P1 care la 15.01.1941 a fost luată în primire de legionarul Gh. Loghiade
Max Aronovici, Ploiești	Sângăteanu, Ploiești	-	13.I.1941	Sub amenințare cu moartea, împreună cu alți 9 legionari i-a luat toate materialele dentare din depozit
Schragăr Gherman, Ploiești	Neidentificat	-	19.I.1941	I s-a sigilat magazinul cu intenția să i se ia în primire atelierul
Dan Leventer, Ploiești	Neidentificat	-	-	Când victima se afla bolnav în sanatoriu i s-au luat din casă lucrurile casnice și mobilierul

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Elena Papp, Ploiești	Mișu Popescu, Vasilescu Basu, Cârciumarul Gh., Ploiești	-	13.I.1941	Prin amenințare și violență a ridicat de la domiciliul victimei alimente, mărfuri și 2 covoare plușate
Netea Aurelian, Ploiești	Mureșeanu Alex., Ploiești	-	18.XI.1940	A fost bătut în timpul serviciului
Tănăsescu Gh., Ploiești	Iordan Stan, Ploiești	-	4.I.1941	A fost bătut în timpul serviciului
Ionescu Ioan, Ploiești	Preot Traian Belu, Filipești- Târg	-	6.XI.1940	Agresorul împreună cu un grup de legionari l-au atacat în localul detașamentului de Poliție, Filipești-Târg lovindu-l cu palmele peste obraz și intimidându-l cu focuri de revolver
Maior V. Teofănescu, Ploiești	Alex. Rădulescu, Câmpina	-	21.I.1941	Fiind delegat al comisariatului Câmpina, a fost bruscat de agresor care a îndemnat la nesupunere pe rebeli
Evanghelide Const, Nicu Dumitru, Filipești	-	-	12.I.1941	Au fost dezarmați de către un grup de legionari care le-au luat armele
Ralanga Victor și alții, Sinaia	Popazu Popovici, Sinaia	-	24.01.1941	Au fost arestați de agresori sub pretext că sunt comuniști

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Herman Zommer, Ploiești	Ion Ciupală, Ploiești	-		I-a ridicat material în valoare de 40.000 lei pentru ajutorul legionar și mișcarea legionară
Herman Socler, Ploiești	Ion Ciupală, Ploiești	-		I-a luat din depozit materiale în valoare de 50.000 lei
„Steaua Română”, Câmpina	Alex. Rădulescu, Câmpina	-		Furt
Ștefănescu Alex., Câmpina	Radu Popescu, Câmpina	-		I s-a luat revolverul
Mateiaș, Câmpina	Idem	-		Lovire și abuz de încredere
Dumitru Alex., Câmpina	N. Iorga, Câmpina	-		Abuz de încredere
Regia C.F.R., Ploiești	Mituș Rădulescu și alții, Ploiești	-	19.XI.1940	Agresorii au forțat pe acarul Matei Petre să le deschidă berăria, în timp ce primise comanda

Loc. cit., filele 34, 35.

1941, aprilie 9. Inspectoratul Regional de Poliție Mureș – Alba-Iulia către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Sibiu, în perioada 1 octombrie 1940 - 20 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Constantinescu Nicolae, Sibiu	Baciu Nicolae, Eșian Alexandru, Suciuc Ioan, Sibiu	Funcț. part, croitor, tipograf	7.10.1940	Arestare ilegală și șantaj
Bogdan Nicolae, Sibiu	Severin Gheorghe, Sibiu	Învățător	1.10.1940-20.01.1941	Idem. Rechiziționare de aut. fără acte legale
Regman Nicolae, Sibiu	Idem	Idem	Idem	Idem
Dr. Matyas Lazăr, Sibiu	Eșianu Alexandru, Sibiu	Croitor	Dec. 1940	Arestare ilegală
Felter Andrei, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasii Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Melamet Iacob, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasii Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Goldberger Emerich, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasii Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Riger Heinrich, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Sofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Dr. Antal Alexandru, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Dr. Hönig Rudolf, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Grunberger Iosif, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Dr. Neuman Francisc, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Weintraub Iacob, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Singer E., Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Mermelstein Maier, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Grunbaum Herman, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Rosenthal, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Springer Max, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Bernat Herman, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Braun Solomon, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1440 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Ascher Alfred, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Haiduska Alexandru, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Levi Eugen, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Rosman Bernath, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Friedman Marcus, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Pollak Maurițiu, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerciant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Pollak Heinrich, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerçant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Friedman Herman, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerçant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Friedman Ferdinand, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerçant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
D-na dr. Klein, Sibiu	Severin Gh., Bucur Bratu, Olaru D-tru, Vasiu Ioan, Blezu Serban, Sibiu	Învățător Student Comerçant Student Șofer	15.10.1940 15.10.1940 20.01.1941 20.01.1941 20.01.1941	Însușiri de bunuri pe nedrept
Schikler Alexandru, Sibiu	Coman Vasile, Turda Oltean Vasile, Turda	Nestabilită Nestabilită	12.01.1941 12.01.1941	Arestare și însușire de valori și bunuri
Vaida Cornel, Sibiu	Coman Vasile, Turda Oltean Vasile, Turda	Nestabilită Nestabilită	12.01.1941 12.01.1941	Arestare și însușire de valori și bunuri
Hersch Ileana, Sibiu	Coman Vasile, Turda Oltean Vasile, Turda	Nestabilită Nestabilită	12.01.1941 12.01.1941	Arestare și însușire de valori și bunuri
Taub Matilda, Sibiu	Dumitrescu Spiridon, Sibiu Suciu Ioan, Sibiu Baltes Nicolae, Sibiu Moga Eugenia, Sibiu	Comisar de Poliție Tipograf Pensionar Dentistă	14.10.1940	Percheziționare de domiciliu fără autorizație legală, ridicări de valori și bunuri

Loc. cit., filele 94-96.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Buhuși și Huși, în intervalul septembrie 1940 - ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Israel Insiginski, Buhuși	Vasile Oprea	Profesor	Nov. 1940	L-a forțat să doneze primăriei un aparat de radio
Comunitatea Izraelită Buhuși	Idem	Idem	Idem	A fost obligată să doneze 400.000 lei
Diferiți evrei, Buhuși	Idem	Idem	Idem	Idem 302.172 lei
Jujiu Etunger, Huși	Andor Nicolae, Dandăș Cezar	Fără ocupație	Nov. 1940	Deposedere ilegală
Zisu Cauffman, Huși	Grigore Iona, Buhuși	Tipograf	Oct. 1940	Idem
Raiter David, Huși	Ene Ghe., Andor Nicolae	Funcționar, fără ocupație	Dec. 1940	Idem
Berman Sigler, Huși	Ene Gh. Constanța, Andor Nicolae, Ghica Ștefan	Funcționat, fără ocupație, comerciant	Dec. 1940	Idem, bătaie
Vexler Copel, Huși	Ene Gheorghe, Andor Nicolae		Ian. 1940	Deposedere ilegală
Haim Grimberg, Huși	Andor Nicolae		Idem	Bătaie și furt
Brand Herman, Berger Moritz, Huși	Andor Nicolae		Idem	Furt
Goldner Iohan, Zilberman Leon, Burăh Lazarovici, Rabinovici Haim, Huși	Idem		Idem	Furt și bătaie

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Sor Ghidale, Leizerovici Zalman, Vexler Lupu, Huși	Idem		Idem	Bătaie
Leiba Tucherman, Huși	Ene Ghe., Constanța	Funcționar	Idem	Furt
Burăh Volf, Huși	Andor Nicolae, Andrei Gh.	Fără ocupație, electrician	Idem	Furt și bătaie
Daiu Rafailă, Singer Osie	Andor Nicolae, Ene Gheorghe, Grigoriu Ioan	Fără ocupație, funcționar, tipograf	Idem	Deposedare
Mairovici Iancu, Huși	Idem	Idem	Dec. 1940	Idem și furt
Filip Faibiș, Finchelstein Marcu, Huși	Idem	Idem	Idem	Idem
Solomon Ștrul, Huși	Andor Nicolae, Enea Ghe.	Fără ocupație, funcționar	Ian. 1941	Idem
Melixon Bercu, Huși	Grigoriu I., Enea Gh., Andor E		Idem	Deposedare
Melisson Michel	Idem	Idem	Idem	Idem
Bercu Tipres, Huși	Andor Nicolae	Fără ocupație	Idem	Idem
Frații Rubenștein, Radovici Samy, Rubinștein Rozalia, Huși	Idem	Idem	Idem	Furt
Marcovici Gherșin	Idem	Idem	Oct. 1940	Idem
Faerștein Bercu	Bejan Const., Bădulescu	Meseriași, fără ocupație	Ian, 1941	Furt

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Iancu Cuperman, Huși	Enea Gheorghe, Andor N., Malesș Arghir	Funcționari, fără ocupație	Idem	Idem
Pătraș Ioan, Huși	Andor N.	Fără ocupație	Dec. 1941	Bătaie
Mandelovici Max.	Andor N., Falchin St.	Fără ocupație	Ian. 1941	Furt
Cupferberg Saul, Huși	Cosciug, I., Bălani	Av., comerciant	Idem	Idem
Leizerovici Burăh, Huși	Coșciug I.	Av.	Idem	Confiscare ilegală
David Rizel	D. Balint	Agricultor	Idem	Furt
Safer Israel, Huși	Ene Gheorghe Constanța	Funcționar	Sept. 1940	Deposare și furt
Curelaru Leib, Huși	Bălan Stelian, Galați	Elev	Dec. 1940	Furt
Sechter S., Huși	Andor N.	Fără ocupație	Idem	Furt și amenințare
Anghel Solomon, Huși	Anchevici A., Onu Const.	Funcționar	Idem	Idem, samavolnicie
Peter David, Huși	Boboc Const., Basarabia	Industriași	Idem	Idem
Reifer Buium, Huși	Boboc Const., Basarabia	Industriași	Idem	Idem
Șor Jujiu	Ene Gheorghe, Constanța	Funcționar	Idem	Idem
Comunitatea Israelită Huși	Andor N., Andrei Gh., Cornea		Idem	Idem

Loc. cit., filele 74-75.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Botoșani, Ștefănești, Hârlău, în intervalul octombrie 1940 - decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Fischer Abraham, Botoșani	Ștefănescu Ion	Avocat	18.10.1940	Confiscare abuzivă
Meerovici Adalin, Botoșani	Necunoscuți		12.1940	Confiscare abuzivă a unui automobil
Baratz Meer, Botoșani	D. Niculescu	Fără	13.10.1940	Confiscare abuzivă
Lustgarten Solomon, Botoșani	C. Dănilă	Preot	18.10.1940	Confiscare abuzivă
Segal Aron, Botoșani	D. Carpen	Student	16.10.1940	Lovire
Maltzer Carol, Botoșani	Necunoscuți		25.XI.1940	Lovire la sediul legionar
Margules Evel, Bacal O. Isac, Botoșani	Vasilie Victor	Funcționar	10.1940	A confiscat câte o motocicletă
Rozner Artur, Hârlău	Bolfan Ion	Primar	10.1940	Confiscat abuziv un automobil
Pistiner Solomon, Cohn Benedict, Strulovici Pincus, Botoșani	Caradan Ion	Student	12.1940	Somare verbală și apoi evacuarea localurilor
Grisariu Moise, Ștefănești, jud. Botoșani	Constantinescu Gh.		26.10.1940	Confiscarea ilegală de mărfuri
Grisaru Avram, Ștefănești-Botoșani	Onofrei Petru	Student	20.1940	Lovire
Veiner Doina, Botoșani	Onofrei Petru	Idem	4.10.1940	Confiscare ilegală de mărfuri
Spieler Lupu, Ștefănești-Botoșani	Onofrei Petre	Idem	30.12.1940	Lovire

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Benianovici Salomon, Ștefănești-Botoșani	Caradan Ion Axinte	Studentji	19.11.1940	Confiscare ilegală de bunuri
Grisariu Gherșin, Ștefănești-Botoșani	Onofrei Petru Ursu		20.10.1940	Confiscare de mărfuri
Zaharovici David, Idelovici Nuhăm, Baraș Iancu, Horovitz Froim, Seinfeld Hoech, Butnariu Simon, Șapira Isac, Landau Estera, Hârlău	Bolfan Ion Grămadă	Primar	10.1940	Mărfuri vândute forțat
Rotman I. Marcu, Hârlău	Idem	Idem	Idem	Ocuparea imobilului cu forța
Zauer Rifca, Blumenfeld Ițig, Abramovici Leiva, Abramovici Ilie, Nachman Ida, Hârlău	Solfan Ion Grămadă	Primar	11.1940	Le-a ocupat imobilul cu forța
Idelovici Lupu, Grumberg Ștrul, Daschis Pincu, Pantofaru Bela, Grumberg Nuchăm, Văraru Simon, Poplicher Moise, Zeilic Riven, Hârlău	Chivitz Lein, Roșca Ștefan, Timșa Mihai, Chibiț Leon, Belcescu I., Botezatu Gh. și alții		6.01.1941	Maltratare

Loc. cit., filele 48-50.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Bârlad, Tecuci, Brăila în intervalul 5 octombrie 1940 - 17 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Șaraga Iulius, Bârlad	C. Bolintineanu, N. Guguianu	Fost prefect	12.IX.1940	Abuz de putere și violare de domiciliu
Dr. Rică Schaim, Bârlad	D. Popescu, I. Gh. Dima	Fost primar, funcționar	29.XII.1940	Idem
Natan Ușer, Heșcovici Solomon, Bârlad	N. Guguianu	Fără ocupație	26.X.1940	Însușire de bunuri
Cahane Adolf, Bârlad	N. Cosma, Gh. Neagu	Comercianți	11.XI.1940	Furt
Dumitrescu Marian, Radu Vasile, Croitoru Petre, Tecuci	Ion Dobre	Fost prefect	21.XI.1940	Arestare ilegală
Diamant Leib, Tecuci	Toboș Oancea	Fără ocupație	2.XI.1940	Furt
Kaner Pincu, Tecuci	Tașcă Vasile	Avocat	4.XI.1940	Furt
David Scheler, Sofia Rosenfeld, Frații Davidescu, Tecuci	Ion Dobre	Fost prefect	16.1.1941	Sigilare ilegală
Orenștein Natan, Frații Lucaci, Tecuci	Ion Dobre	Idem	17.1.1940	Idem
Lazăr Herdan, Halpern, dr. Sas, Solovitz Samuel, Ionaș Svartz, L. Abramovici, Lipcovici, M. Herșcovici, I. Solomonidis,	Membrii organizației legionare Brăila, în frunte cu fostul chestor Sandu Mazilu și șeful economatului legionar Stoian, Brăila		12.1940	Sechestrare de persoane și maltratare

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
H. Rotman, ing. Victor Floreanu, Hirshon Clementina, Papacantis Const., A. Leibovici, Brăila	Membrii organizației legionare Brăila, în frunte cu fostul chestor Sandu Mazilu și șeful economatului legionar Stoian, Brăila		12.1940	Sechestrare de persoane și maltratare
Baia Israelită, Hotel Bristol	Membrii organizației legionare Brăila		12.1940	Vânzare forțată
Magazinul Radzwiller, Brăila	Stoian Brăilă, Băncilă	Învățător, elev liceu	12.1940	Confiscarea ilegală de mărfuri în valoare de 430.000 lei
Magazinul Bergher, Mag. Berștein, Brăila	Sandu Mazilu	Fost chestor leg. Brăila	12.1940	Confiscare ilegală de mărfuri
Mag. Brant, Brăila	Turtoiu		12.1940	Idem
E. Grimberg	Vily Friche		12.1940	Idem
M. Kahane, Brăila	Stoian Brăilă	Învățător	12.1940	Idem
Mag. Veiss, Brăila	Stoian Brăilă	Idem	Idem	Idem
Mag. Hercules, Mag. Weisberg, Mag. M. Viebrech, Mag. Gălățeanu, Haber, Haim Nacht, Brăila	Diferiți legionari		Idem	Confiscare ilegală de mărfuri și obiecte

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
I.N.C.O.O.P., Brăila	Sandu Mazilu	Fost chestor legionar		Au fost ridicate fără plată de la I.N.C.O.O.P. 500 kg zahăr și de la moara Violatos 500 kg făină
Moreno Glasfeld, Paula Gutman, Isac Elias, Samuel Șaraga, Soc. Izbânda, Brăila	Legionari			Li s-au confiscat ilegal câte o mașină

Loc. cit., filele 43-44.

149

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari în localitățile Alexandria, Turnu Măgurele, Zimnicea, Câmpulung, Roșiorii de Vede.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Dicu David, Alexandria	Dumitru Stănoiu, Marinescu Gh., Dodu Chiar	Studenți, funcț. com.	10.1940	Înșușire ilegală de manufactură în valoare de 1.400.000 lei, deschizând apoi un magazin legionar pe numele lui Tudor M. Iatan

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Lazăr David	Idem	Idem	Idem	Idem val. 400.000 lei, Idem
Isac Kaufman, Alexandria	Tănase Iatan, Dumitru Stănoiu, Gh. Marinescu, Bică Maziliu, Ilie Brădescu	Studenți (3), avocat, curelar	10.1940	S-a însușit ilegal magazinul cu mobilier, în valoare de 600.000 lei, pe care l-a redeschis în tovărășia legionarilor Ilie Brădescu, V. Cușa și Dumitru Bozdog
Sandu Naftalu zis Schindărman	Dumitru Stănoiu, Tănase Iatan, Gh. Marinescu, Gh. Vârlan	Studenți (3), fotograf	Idem	Și-a însușit ilegal atelierul fotografic în val. de 150.000 lei fiind restituit victimei după rebeliune
Cohortele de străjeri, Alexandria	Dumitru Stănoiu, Tănase Iatan, Gh. Marinescu, Sică Mazilu	Studenți (3), avocat	Idem	Au ridicat material, registre, bani și altele
Frații Schmerghel, T. Măgurele	Virgil Vățulescu, Ovid Șârlea, Aurel Heberling, Vasile Florescu, Ștefan Teodosiu	Comerciant, fără profesie, farmacist, avocat, proprietar	8.X.1940	Deposedere de magazine
Iancu Albert, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Israel Nurenberg, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Lică Iarchy, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Mișu Silberstein, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Foibi Segal, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Haimovici Heim, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Hirsch Noe, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Iancu Goldenberg, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Ita Luvitsch, T. Măgurele	Idem	Idem	Idem	Idem
Alex. Martinu, Zimnicea	Mihai Păunescu	Funcționar, fost șef al poliției locale	20.10.1940	Lovire
Anghel Pătrașcu, Zimnicea	Mihail Păunescu, Nicolae Miță	Funcționari	18.XI. 1940	Lovire
Petre Crețoiu, Zimnicea	Idem	Idem	20.1.1941	Idem
Ilie Cristea, Zimnicea	Idem	Idem	Idem	Idem
Sandu Mihalache, Zimnicea	Mihai Păunescu	Funcț., fost șef al pol.	6.XI.1940	A confiscate 30 dal. ulei floarea soarelui
Lucescu Ilie, C. Lung	Bucur Stănescu, Mircea Lețu, Ion Preoțescu, Calotă Const.	Licențiat, student, șofer, tâmplar	21.IX.1940	Sechestrare și amenințare cu împușcarea
Marlen Leonte, Roșiori de Vede	Idem	Idem	Idem	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Teleașă Dumitru, Roșiorii de Vede	Idem	Idem	Idem	Idem
Dinu Ilie, Roșiorii de Vede	Mircea Lețu	Student	21.IX.1940	Dezarmat în localul poliției și pus în imposibilitate de a face serviciu
Primăria Roșiorii de Vede	Mircea Lețu, Ioan Preoteșcu, Boia Ilie, Calotă Const.	Student, șofer, avocat, tâmplar	29.IX.1940	Au distrus statuia I. Gh. Duca din parcul gării
Comisariatul Poliției Roșiorii de Vede	Tănase Iatan, Traian Capră, Mircea Lețu, Boia Ilie	Fost șef pol. legionară, agricultor, student, avocat	3.X.1940	Au ridicat dosarele legionare și corespondența secretă cu legionarii
Coropiță Ștefan, Roșiorii de Vede	Calotă Const.	Tâmplar	10.1940	Bătaie gravă în public
Mauriciu Ștern, Roșiorii de Vede	N. Marinescu, Francisc Naras, Soiu Ilie, Calotă Const.	Fost șef al pol., avocat, tâmplar	21.10.1940	Arestare, sechestrare cu familia la domiciliu, însușirea mobilierului, obiectelor casnice și a sumei de 57.000 lei
Solomon Blitz, București	Calotă Const., Roșiorii de Vede	Tâmplar	26.X.1940	Sechestrare la sediul legionar și jefuire

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Grunberg Avram, Roșiorii de Vede	Francisc Maras, Calotă Const., Ionescu Gh.	Fără ocupație, tâmplar, agronom	29.X.1940	Bruscare, luându-i-se de la domiciliu 2 aparate de radio și obiecte de preț
Constantinescu Grigore, Roșiorii de Vede	Marinescu Nicolae, Crum Cordeanu	Fost șef al pol., fost agent comunal	30.10.1940	Dezbrăcați și bătuți grav în public

Loc. cit., filele 39-42.

150

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Bacău, în noiembrie-decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Michel Nuța, Bacău	Bălănescu Ștefan, Lojac Emil	Meteorog, frizer	25.11.1940	Prin amenințare cu moartea i-au forțat să cedeze prăvălia
Lupu Moise, Bacău	Safonca Pavel		27.11.1940	Idem hotelul și localul
Calmanovici Zisu, Bacău	Poliție leg.		Dec. 1940	Violare de domiciliu, amenințare cu moartea, escrocare de bani

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Groper Moise, Bacău	Luca Petre, N. Paianopol	Zugrav, funcț. com	20.11.1940	Amenințare cu moartea, forțând iscălirea unui contract la preț derizoriu
Leizer Moise, Bacău	N. Ciolac, Ștefan Costea Iancu	Comercianți	10.12.1940	Prin amenințare l-au forțat să semneze un contract la preț derizoriu
Herman Zeilicovici, Bacău	Neidentificat		30.11.1940	Sechestrare ilegală, cedare forțată
Zisu Zaharia, Bacău	Bălănescu Ștefan	Meteorologist	10.12.1940	Evacuare forțată, preluare de mărfuri la preț derizoriu
Sandu Mendel, Bacău	Guriță și alții		11.12.1940	Bătaie, preluare de magazine la preț derizoriu
Veisler Ilie, Bacău	Iliescu, Breahnă	Av., funcț com	12.11.1940	Prin amenințare i-a preluat cărciuma și locuința la preț derizoriu

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Ștrul Mantel, Bacău	Bălănescu Ștefan, N Dima Uzum	Neidentificat, Geambaș	17.11.1940	Prin bătaie și amenințare cu moartea au forțat semnarea unui contract de predare a localului și locuinței
Dicman Naftulie, Bacău	Bălănescu Ștefan, N. Ciolac	Meteorolog Cioban	Dec. 1940	Idem
Tiperman Abram, Bacău	Bălănescu Ștefan, Moldoveanu Gr	Meteorolog fals inginer	23 oct 1940	Prin amenințare au forțat semnarea unui set de predare a localului
Aizic Bercu, Bacău	Neidentificat		Nov. 1940	A forțat predarea localului pe preț derizoriu
Davidovici Solomon, Bacău	Stere Șaguna, Sofolică Pavel	Comercianți	Oct. 1940	Prin amenințări cu bătaie au forțat predarea hotelului și mobilierului la preț derizoriu
Rozenberg I., Bacău	Bălănescu Ștefan	Meteorolog	Nov. 1940	Amenințat să ia cu forță și amenințări un magazin

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Senisteni N., Bacău	Idem	Idem	Idem	A luat cu forța magazinul
Marcu Aizic, Bacău	Idem	Idem	Idem	Idem
Catz & Iaconi, Bacău	Ursu Const, Șovu Bebi	Funcționar, student	Idem	Idem la preț derizoriu
Zontag Gherșin, Bacău	Vasile Tegă	Comerciant	Idem	Idem
Steinboh Rahmil, Bacău	Bălănescu Ștefan	Meteorolog	Idem	A forțat închirierea localului la preț derizoriu
Kimirling Herman, Bacău	N. Dumitru	Funcționar	Idem	Prin amenințare a fost obligat să predea brutăria lui Iancu Dima cu 30.000 lei
Simon David, Bacău	C. Giurescu	Comerciant	Idem	A fost obligat să predea localul
Calmanovici S., Bacău	Gh. Moldoveanu, Nicolau Dumitru, Mișu Constantin	Fals inginer, funcționar	Idem	L-a șantajat cu suma de 300.000 lei
Șmilovici R., Bacău	Membrii Pol. Leg., C.L.M. Buc., Nicolau D-tru, Șova Septimiu	Funcționar, student	Idem	A luat cu forța un automobile, l-au stricat și apoi l-au abandonat
Filderman Iancu, moara „Aurora”, Bacău	Idem	Idem	Idem	Idem câte un automobile

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Refugiat polonez neidentificat, Bacău	Nicolau D-tru, Șova Septimiu	Funcționar, student	Dec. 1940	Idem
Filderman M., Bacău	Ing. Bălănescu, Dâmboviceanu P., Nicolau D-tru	Fost șef al Pol. Leg., Insp. Pol. Leg. Buc., Șef Pol. Leg.	Nov. 1940	Cu ocazia unei percheziții au luat 900.000 lei și obiecte de valoare

Loc. cit., filele 69-71.

151

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Orșova, Caransebeș, Băile Herculane, Oravița, în intervalul septembrie-decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Bloc Alexandru, Kram Sloima, Epștein Emil, Epștein Francisc, Heer Andrei, Koram Mauriciu, Raiher Marcu, Baumm Mauriciu, Licz Wilhelm, Leven Kof. Koloman, S. Vass Andrei, Weisz Iosif, Erdos Ladislau, Spinell Adalbert, Tecuer Artur, Tetros Herman, Rapitz Pavel, Schinavitz Francisc Orșova	Jura Dumitru	Fost șef al Pol.	Dec. 1940	Le-a confiscat câte un aparat foto

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Edmund Bercovici, Cauman Eugen, Iritz Ludovic, Corack Mauriciu, Izachy Margareta, Higelman Sofia, Schvartz Ludovic, Epștein Wiliam, Orșova	Brăilă Ilie, Dumitrescu V., Talpeș Mil., Ștefănescu Maria, Diac Ana, Sporea Nicolae	Zarzavagiu, funcționar public	Dec. 1940	Au pus stăpânire pe magazinele victimelor
Weisz Iosif, Osterveihier V., Tehiner Rudolf, Orșova	Dumitrescu Ștefan, Werlea Iosif,	Idem	Oct. 1940	Confiscare ilegală de bunuri
Polak Rudolf, Domer Eugen, Printz Adalbert, Polak Rudolf, Halle Robert, Văd. Friedman Eugen, Wiener Giga, Straus Victoria, Engländer A., Steiner Arpad, Zweig Akos, Goldschmidt Ana, Salgo Eugen, Grunberger Cezar, Halle Margareta, Levenfeld, Caransebeș	Ștefănescu Ioan, Olariu Ion, Băncilă Ion, Dragita Gh., Tismănariu Gh., Nicoară Const., Caraula Ion, Buja Gh., Stolojescu Ioan, Cristoiu N., Bona Avram, Ninu Franc., Păcurariu P., Cârpan Dumitru, Berariu Dumitru, Târu Victor, Cristoiu N.	Funcț. C.F.R., cojocar, pantofar, comerciant, tâmplar, tăbăcar, curelar, funcț. part., învățător, pensionar funcț. CFR.,	Dec. 1940	Au pus stăpânire pe magazinele victimelor
Grimberger Geza, Grimberger Emanoil, Szöreny Sigismund, Munch Wilhelm, Polak Rudolf, Weltman Eugen, Bercovici Samoilă,	Jura Dumitru	Fost șef al Pol.	Dec. 1940	Din ordinal lui Jura, li s-au confiscat aparatele de radio

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Halle Robert, Halle Ernest, Halle Margareta, Ștern Abraham, Libman Ladislau, Kohn Dănilă, Klain Alexandru, Palffi Andrei, Kohn Ladislau, Viener Sigismund, Zveig Acoss, Friedman Eugen, Reves Sigismund, Rosenthal Ecaterina, Adler Eugen, Steischneider E., Mendel Adalbert, Lang Ștefan, Wisenberg Șarlota, Caransebeș	Jura Dumitru	Fost șef al Pol.	Dec. 1940	Din ordinal lui Jura, li s-au confiscat aparatele de radio
Szimai Ernest, Kelner Ernest, Stekel Adolf, Neuman Eugen, Drach Izidor, Katz Ignatie, Schwimer Ernest, Sego Izidor, Cspizer Adolf, Goldschmit Ana, Rosner Eugen, Boros Enrich Zapor Victor, Steiner Wiliam, Caransebeș	Jura Dumitru	Fost șef poliție	Dec. 1940	Din ordinal lui Jura li s-a confiscate aparatele de radio
Dep. Romocolin, Weltman Eugen, Szirmay Alex., Wischer Norbert, Salgo Andri, Doner Eugen, Caransebeș	Popovici M.	Fost șef. Leg.	Dec. 1940	Li s-a confiscat câte o bicicletă

Caransebeș				
Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Fridman Mauriciu, Caransebeș	Cristoi N.		Dec. 1940	Dus la sediul legionar de județ
Braunn Leon, Băile Herculane	Hrelea Ion	Funcționar	Dec. 1940	Și-a însușit 36.000 lei
Lovinger Iosif, Partos Alex., Braun Leon, Băile Herculane	Jura Dumitru	Fost șef al Pol.	Dec. 1940	Din ordinul lui Jura li s-a confiscate aparatele de radio
Săulescu Teodor, Munteanu Mihail, Petrișor Ioan, Beutură Pavel, Oravița	Dragomir Străinu, Cerbu Ion, Mihala Radu	Student, gard. Fin.	25.10.1940	Arestare ilegală
Maer Ilie, Oravița	Blaj Traian	Fost șef Pol.	21.12.1940	I-a constrâns să semneze actul de vânzare a prăvăliilor
Swartz Berta, Oravița	Idem	Idem	14.12.1940	Abuz de putere
Spieler Ignatie, Oravița	Idem	Idem	14-21.12.1940	Delict de tâlhărie, abuz de putere
Feldman Ignatie, Oravița	Idem	Idem	Idem	Idem
Löbel Maria, Oravița	Idem	Idem	21.12.1940	Delict de tâlhărie
Wisz Felix, Oravița	Idem	Idem	14-21.12.1940	Idem și abuz de putere
Felher Ion, Mangelus Wiliam, Spieler Andrei, Breidt Ignatie, Dembitz Francisca, Gamburgher Andrei, Gruber Wiliam,	Blaj Traian	Fost șef Pol.	14-21.12.1940	Delict de tâlhărie, abuz de putere

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Lövenfeld, Brauman Isidor, Krem Moise, Velescu Nicolae, Hugel Eduard, Spargher Emeric, Spergher Irina, Oravița	Idem	Idem	14.12.1940	Abuz de putere
Belgrader Tiberiu, Fleischer Reghina, Oravița	Idem	Idem	21.12.1940	Delict de tâlhărie

Loc. cit., filele 58-61.

152

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Constanța, Cernavodă, Slobozia, Isaccea, Tulcea, Urziceni, Ialomița, în intervalul septembrie 1940 - 10 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Imobilul mutilaților, Constanța	Org. leg. Constanța		10.IX.1940	Rechiziționare ilegală fără plata chiriei
Imobilul „Goldring”, Constanța	Reg. 5-a leg.		12.1940	Idem
Imobilul S. Alah Vadian Constanța	„Cetățuile” Constanța		12.1940	Idem
Imobilul Albert Weissi, Constanța	Ajutorul leg. Constanța		12.1940	Idem
Căminul muncitorilor portul Constanța	Cantina leg.		12.1940	Idem
Cinematograful Regal Constanța	C. Marinescu		Idem	Închiriere cu sumă derizorie

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Cinematograful Majestic Constanța	Mitică Georgescu	Învățător	Idem	Idem
Cinematograful Regina, Constanța	Gh. Vancu	Zugrav	12.1940	Închiriere cu sumă derizorie
Cinematograful Trianon, Constanța	N. Vuță	Funcț. part	Idem	Idem
Cinematograful Cox, Constanța	Grup de legionari		11.1940	Idem
Mag. I. Isovici, Mag. Bringher, Mag. Piuzant Sahabian, Mag. Leon Matatia, Mag. Avram Weinstock, Mag. S. Isovici, Mag. Anton Zoltan, Mag. M. Haimovici, Mag. A. Hornbein, Hotel Splendid, Constanța	Ilie Vasile, C. Ciuroiu, B. Butoi, C. Trandafirescu, C. Georgescu, Gh. Totu, Gh. Lazaru, Gh. Stoia, Gh. Gheorghiu, Tenea Gh., I. Solomonescu, Ilie Munteanu, Vasile Mihai	Grup legionari, învățător	Dec. 1940, ian. 1940	Achiziționate în mod samavolnic și cu mijloace violente
Mag. Rubin Sertzer, Mag. David Schwartz, Mag. David Avramovici, Mag. Emil Isovici, Constanța	Legionari		21.12.1940	Luate în mod samavolnic după ce proprietarii au fost bătuți și terorizați
Mag. H. Naftulea Cernavodă	Grup de legionari		12.1940	Achiziționat în mod samavolnic și cu mijloace violente
Mihai Cochino, Andrei Cochino, Iancu Vasiliu, Cristu Frangopol, dr. Caratzali, Constanța	Echipe de câte 2 leg. Macedoneni		25.XI.1940	Au fost sechestrați timp de 2 zile

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Spigler Alex., Constanța	Petre Ion, com. Dulgheru – C-ța.	Plugar	Ian. 1941	Bătaie provocatoare de moarte
Amelia Toma com. Ghindărești C-ța; Costea Boitan Hârșova C-ța; Hristu Popescu Hârșova C-ța	Petre Ion	Plugar	Ian. 1941	Bătaie gravă
Rusen Ionescu, Slobozia Ialomița	Țigănuși	Funct. Prim mun. București		Confiscare fără forme legale a circa 8.000 kg fasole
Toți evreii din Urziceni jud. Ialomița	Legionarii din ordinul fostului primar Alex. Ranetescu		4.11.1940	Au fost scoși la tăiat cătină pe islazul comunal
Zigmund Kahane, Ghiță Regrea, Moise Coch, Simion Labiș, Schapira Ign., Michel Iust., Leibovici Mart., Nathan Leiba, Smilovici Șmil, Nochi Marcu, Robinson Marcu, Lupu H. Lupu, Solomonovici H., Rubisa Iacob, Muson Luigi, Moscovici Moise, Solomonovici I., Marcu Segal, Gimblat Iosif, Bumer Carol, Blumenfeld G. J., Urziceni Ialomița	Ranetescu, Florea Niță, Toma Popescu, Vasile Brutaru, F. Tănăsescu, Gh. Mihăilescu, Nicu Popescu, M. Popescu, Gh. Gavriloiu, N. Gheorghe		5/6.XI.1940	Au ridicat în urma percheziționări i făcute, fără forme legale, obiecte casnice, lenjerie, alimente, juvaericele care au fost împărțite între ei, iar altă parte vândute la licitație

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Ion Gh. Duică, Nicolae Nedelcu, Isaccea Tulcea	Toader M. Toader, Ion Tănase Menagiu, Gh. A. Popa, Paul C. Petrică	Plugari (3), croitor	27.XI.1940	Bătaie

Loc. cit., filele 44-46.

153

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Craiova, Roșiorii de Vede și Buzău, în intervalul 30 septembrie 1940 - 9 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Moritz Maimberg, Craiova	Marass Francisc R. Vede, Boca Ilie, Mircea Lețu	Tâmplar, avocat, student	2.XI.1940	Maltratat la domiciliu, jefuit de bijuterii prețioase și un vagon de lemne
Nicolae Mihăilescu, R. Vede	Const. Calotă, Savu Ghiorghilaș, Florea Diaconu	Tâmplari	16.XI.1940	Ridicat de la atelier, dus la sediul leg. Și bătut
Mazis Eschinazi, R. Vede	Maras Francisc, Burcea Ion	Fără ocupație, tinichigiu	XI.1940	Insultă și bruscare
Noti Blumenfeld, Buzău	Cojocarul N., Buzău	Fără ocupație	30.IX.1940	Lovire și arestare ilegală
Sura Schwartz, Buzău	Idem	Idem	1.X.1940	Idem
Herman Sober, Buzău	Idem	Idem	2.X.1940	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Dumitru Grama, Buzău	Popescu Gh.	Imp. Cfr.	13.X.1940	Idem
Stere Grama, Buzău	Idem	Idem	Idem	Idem
Vasile Grama, Buzău	Idem	Idem	Idem	Idem
Niță Grama, Buzău	Idem	Idem	Idem	Idem
Fornar Grama, Buzău	Idem	Idem	Idem	Idem
Nica Ion, Doba Nicolae, Buzău	Chiriță Petre	Contabil	6.1.1941	Idem
Vasile Grama, Buzău	Popescu, Gh.	Imp. Cfr.	13.X.1940	Idem
Chitiș Dobre, Solomon Ilie, Samy Schoss, Samy Sofia, Dumitrof Dumitru, Buzău	Murea Alexandru	Notar Șef Poliție	7.XI.1940, 3.I.1941	Idem
Eschenazi Sebastian, dr. Veisberg, Carol Adler, Leon Berger, Jaques Adler, Buzău	Cojocaru N., Buzău	Fără ocupație	9.I.1941, 5.I.1941	Furt, lovire

Loc. cit., fila 42.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P. C. M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari în orașul Brașov, în intervalul octombrie-decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Solomon Davidovici, Brașov	Neg Vasile, Brașov	Funcț. Comercial	20.10.1940	A luat cu forța magazinul comițând maltratări
Farkaș Ion, Brașov	Idem	Idem	26.10.1940	Idem
Reghina Seeman, Brașov	Irimia Ion, Brașov	Funcționar	20.1.1941	Maltratări, însușire de bunuri
Irina Naghy, Brașov	Constantin Haiduc	Lucrător	20.1.1941	Idem
Maurițiu Iosif, Brașov	Coman Ion	Student	18.1.1941	Însușire de bunuri
Reghina Rosner	Toma Boerescu	Funcț. Comercial	17.10.1941	A luat magazinul cu forța
Ștern Adolf, Brașov	Frâncu Ion	Student	8.10.1940	Însușire de bunuri
Israel Eugen, Brașov	Moldoveanu Leon	Student	19.1.1941	Însușire de bunuri
Mendelovici Iosif, Brașov	Gh. Caranica	Fost comisar legionar	20.XII.1940	Însușire de bunuri
Antonie Iuliu, Brașov	Idem	Idem	20.1.1941	Idem
Fischman Maurițiu, Brașov	Ștefănescu Valeriu	Fost chestor legionar	13.XI.1940	Însușire de bunuri
Iancu Iancu, Brașov	Poliția legionară	-	20.XI.1940	Însușirea unui autoturism
Segelștein Ferdinand, Brașov	Idem	-	15.10.1940	Idem
Beron Heinrich, Brașov-Bod	Idem	-	20.XII.1940	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Binder Nandor	Idem	-	18.XIII.1940	Idem
Tafett Ernest, Brașov	Idem	-	17.XII.1941	Idem
Czitron Aladar, Brașov	Idem	-	17.XII.1940	Idem
Segelștein Nolbert, Brașov	Poliția legionară	-	6.XI.1940	Însușirea unui autoturism
Weisfeiler Iosif, Brașov	Idem	-	15.XII.1940	Idem
Mandel Carol, Brașov	Idem	-	14.XI.1940	Idem
Marius Cristian Lt., Brașov	Idem	-	11.XI.1940	Idem
Ștern Martin, Brașov	Idem	-	18.XII.1940	Idem
Segelștein Sofia, Brașov	Idem	-	18. XII.1940	Idem
Erdelyi Ladislau, Brașov	Idem	-	28.XI.1940	Idem
Vizitiu Vasile, Brașov	Idem	-	15.XII.1940	Idem

Loc. cit., filele 36-37.

1940, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari în orașul Giurgiu, în intervalul decembrie 1940 - 13 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Iosefovici Moritz, Giurgiu	Iliescu Virgil	Secretar de liceu	31.XII.1940	Însușire de bunuri
Abramovici Leon, Giurgiu	Mitrea Iordan, Manolescu Iordan	Liber comerciant	30.XII.1940	Idem
Michel Simon, Giurgiu	Cristescu Const.	Comerciant	30.XII.1940	Idem
Leiter Constanța, Giurgiu	Cristescu Constanța, Eustațiu Const.	Comerciant. Liberă	9.I.1941	Idem
Mateescu Lazăr, Giurgiu	Preoteasa Gh.	Liberă	3.I.1941	Violare de domiciliu
Iosefovici Jaques, Giurgiu	Cristescu Const., Gorănescu Al.	Comerciant. Învățător	17.XII.1940	Însușire de bunuri
Marcus Samuel, Giurgiu	Cristescu Const.	Comerciant	III.1941	Idem
Goldenberg Rubin, Giurgiu	Idem	Idem	8.I.1941	Idem
Lenghel Andrei, Giurgiu	Idem	Idem	31.XII.1940	Idem
Carp Ițig, Giurgiu	Cristescu Const., Popescu Alex.	Comerciant. Liber	9.I.1941	Idem
Cohn Bernard, Giurgiu	Popescu Alex., Marcoci	Liberă. Liberă	13.I.1941	Însușire de bunuri
Schwing Paula, Giurgiu	Alexe Const.	Liberă	12.I.1941	Idem

Loc. cit., filele 37-38.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari în localitățile Târgoviște și Găești, în intervalul octombrie - 21 decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Fried Lieb, Târgoviște	Riotache Gheorghe, Vătășescu Ion, Oțelea Teodor, Petrescu Petre, Crăciun C., Popescu Wilhelm, av. Săvoiu Ion, Trancă Corneliu	Liber profesioniști	6.12.1940	Deposedarea de fond comercial pe preț derizoriu
Minoham Rabinovici, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Berta Stark, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Veniamin Reisenberg, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Mișu Davidsohn, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Sami Iacobsohn, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem și imobil în valoare de 800.000 lei cu 180.000 lei
Solomon Zaharia, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Deposedarea de fond comercial cu preț derizoriu
Mauriciu Zelig, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Ghidaly M., Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem și imobil în valoare de 1.000.000 lei cu 200.000 lei

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Fili Rosental, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Deposedare de fond comercial cu preț derizoriu
Iancu Haimovici, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Sandy Davidsohn, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Salina Cotie, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Iosif Bercovici, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Hary Pell, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem
Rubin Rauchwarger	Idem	Idem	Idem	Idem și imobil în valoare de 700.000 lei cu 100.000 lei
Solomon Luăpeasca, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem și imobil în valoare de 200.000 lei cu 80.000 lei
A.B. Feibovici, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem și imobil în valoare de 800.000 lei cu 130.000 lei
Simon Marcus, Târgoviște	Idem	Idem	Idem	Idem și 2 imobile: unul în valoare de 600.000 cu 90.000 lei și altul de 450.000 lei cu 20.000 lei
Tănase Ion, Ilie Gh., Târgoviște	Georgescu Ion zis Neală	Tâmplar	13.XI.1940	Au fost bătuți grav fără motiv la sediul leg.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Isac Haiman, Târgoviște	Riotache Gh., Petre Petrescu, Av. Săvoiu	Funcționari liber profesionist	21.XII.1940	I s-a luat imobilul în valoare de 1.000.000 lei cu 200.000 lei
Leon Săpunaru, Găești	Ion Ghițescu, Stan Necula, Maria Ghițescu	Liber profesionist, casnică	8.XI.1940	I-a forțat să vândă imobilul în valoare de 1.500.000 lei cu 250.000 lei
Nicu Haber, Găești	Niculae Cruceru	Cerialist	16.X.1940	I-a devastat locuința însușindu-și lucrurile casnice
Boris Moscovici, Găești	Maria Ghițescu, Găești	Casnică	1.X.1940	Rechiziție domiciliară fără forme legale luând alimente și mărfuri
Isidor Gross, Găești	Stan Necula	Liber profesionist	Idem	Percheziție domiciliară luând mărfuri în valoare de 25.000 lei
Petre Pojineanu, Găești	Ion Ghițescu		8.XI.1940	Sub amenințare cu revolverul l-a jefuit de 20.000 lei
Avram Lesner, Găești	Idem		28.XI.1940	I-a luat 12.500 lei pentru a-i autoriza plecarea din oraș

Loc. cit., filele 38-39.

1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș – Alba către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Aiud, în lunile octombrie-decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Israel Herman, Aiud	Popa Laureanu, Pădureanu Herea, Olteanu Victor, Alba-Iulia, Aiud	Învățător, comisar, strungar	Nov. 1940	Abuz de putere. A fost forțat cu revolverul să predea suma de 433.000 lei
Hatman Eugen, Aiud	Bodenderfern G., Tăuțiu Dionisie, Hanu Trăian, Pădureanu H., Timișoara, Cimbrud, Alba-Iulia	Student, turnător, fost chestor, comisar	16.12.1940	Bătaie. A fost bătut și i s-a luat 800 lei, un ceas de buzunar și alte obiecte
Hatman Ludovic, Aiud	Olteanu Victor, Maior Augustin, Aiud	Idem	Idem	Idem
Hatman Emanoil, Aiud	Hanu Traian, Pădureanu H., Maier A., Tiuțiu T., Alba-Iulia, Cimbrud	Fost chestor, comisar, fără ocupație, turnător	7, 12, 16, 26 nov. 1940	Bătaie. S-a furat prin amenințare 100.000 lei. A fost bătut luându-se 10.000 lei și marfă de 2000 lei
Benieviciu Maurițiu, Aiud	Hanu Trăian, Olteanu V., Maier A., Pădureanu H., Tiuțiu D., Stan Leon, Alba-Iulia	Fost chestor	16.12.1940 -1.01.1941	Prin violență a luat 267.000 lei și un ceas de aur
dr. Benieviciu Francisc, Aiud	Păduraru H., Tiuțiu D, Aiud	Comisari	16.03.1940	Prin violență a luat 1000 lei și un rezervor

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Benieviciu Iosif, Aiud	Pădureanu H., Tiuțiu D., Doboșan Tiberiu, Rusu Valeriu, Aiud	Comisar, prof. maestru, funcț	Idem	Prin violență i s-a ridicat un aparat de radio
Benieviciu Vasile, Aiud	Pădureanu H., Maier A., Tiuțiu D., Hanu Trăian, Alba-Iulia, Aiud	Comisar, fost chestor	13.11.1940 -12.1940	A fost bătut în localul poliției și i-a luat 1000 lei și un aparat de radio
Berger Samoilă, Aiud	Hanu Traian, Olteanu V. Maier, Aiud, Alba-Iulia		27.11.1940	A fost dus la Alba-Iulia și arestat, i s-a luat 20.000 lei și un aparat radio
Fenikel Lazăr, Aiud	Pădureanu, Olteanu V., Maier A., Debosan T., Aiud, Alba-Iulia		13.11- 16.12.1940	A fost bătut și jefuit de diverse obiecte în localul comisariatului. I s-a ridicat un aparat de radion
Fenikel Andri, Aiud	Hanu Traian, Tiuțiu D., Aiud		Idem	I s-au luat prin violență 30.000 lei. A fost bătut în localul poliției, luându-i-se 250 lei, un ceas și alte obiecte
Farkaș Vilhelm, Aiud	Olteanu V., Ghiară Mihail, Aiud		10.10.1940	A fost arestat, i s-a luat 17.000 lei, violare de domiciliu, i s-a ridicat grâu, o mașină de semănat, o mașină de săpat

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Rosenberg Ighnațiu, Aiud	Pădureanu H., Maier A., Olteanu V., Aiud		25.11.1940	A fost jefuit de 10.000 lei și i s-a luat băutura de 3.000 șei și un aparat de radio
Nusbacher Nathan, Aiud	Idem		Idem	Prin amenințare i-a luat suma de 30.000 lei și un aparat radio
Naftali Alexandru, Aiud	Idem		16.12.1940	A fost bătut și jefuit în localul poliției de suma de 23.280 lei, i s-a luat aparatul de radio
Benedek Ladislau, Aiud	Maier A., Aiud		12.1940	I s-a ridicat aparatul de radio
Lövi Benjamin, Aiud	Olteanu V., Maier A., Rusu Valeriu, Aiud		Idem	I s-a luat prin teroare suma de 15.000 lei și aparatul de radio
Fischer Iacob, Aiud	Pădureanu H., Olteanu V., Maier A., Aiud		15/24.11- 24.12.1940	I s-a luat prin teroare în localul poliției 25.000 lei și un aparat radio
Görök Henrich, Aiud	Idem		16.11.19140	A fost bătut și jefuit în localul de Poliție de 15.000 lei și de un ceas. i s-a ridicat aparatul de radio

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Steitelbaum Izidor, Aiud	Rusu Valer, Aiud		21.nov.1940	Luat aparatul de radio
Daskel Iosif, Aiud	Maier A., Aiud		20.nov.1940	Idem
Neuman Iolanda, Aiud	Olteanu Victor, Aiud		20.nov.1940	Idem
August Martin, Aiud	Maior A., Aiud		Idem	Idem
Ehrenthal David, Aiud	Olteanu V., Maior A., Aiud		16.nov.1940	Prin teroare i-a luat 5.000 lei
Simon David, Aiud	Rusu V., Aiud		20.nov.1940	Luat un aparat radio
Rațiu Simion, Aiud	Maior A., Aiud		oct. 1940	Idem
Sandor Isac, Aiud	Idem		Idem	Idem
David Iți, Aiud	Idem		Idem	Idem
Iosif Sigismund, Aiud	Maior A., Aiud		16.dec.1940	A fost bătut la localul Poliției și i s-a luat aparatul de radio
Weisz Andrei, Aiud	Rusu V., Aiud		27.nov.1940	Luat aparatul radio
Fischer Andrei, Aiud	Maior, Aiud		22.nov.1940	Idem
Simon Ludovic, Aiud	Idem		Idem	Idem
Markovici Samuel, Aiud	Idem		Idem	Idem
Israel Adolf, Aiud	Idem		dec. 1940	Idem
Volf Herman, Aiud	Olteanu Gh., Maior A., Aiud		11,22 nov., ian. 1941	A fost jefuit de 15.000 lei, ridicat aparatul de radio

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Berkovici Bela, Aiud	Hanu Traian, Pădureanu H, Olteanu Gh., Maior A., Deboșan T., Rusu T., Aiud		15, 26 nov., ian. 1941	Luat suma de 76.000 lei, luat marfă din prăvălie în val. de 9.000 lei, a fost silit să-și vândă prăvălia, luat un aparat radio
Berkovici Ladislau, Aiud	Botoșan T., Lazăr Valer, Aiud		nov. 1940	Luat aparatul de radio
Berkovici Klemer, Aiud	Idem		Idem	Idem
Irina Grunfeld, Aiud	Maior A., Olteanu V., Aiud		27.oct.1940	A fost silit să-și vândă prăvălia cu 100.000 lei deși valora 600.000 lei

Loc. cit., filele 89-91.

158

1941, aprilie 9. Direcția Generală de Poliție către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Lugoj, în intervalul octombrie 1940 - ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Szameth Robert, Klinck Wilmos, Klinck David, Hirsch Armin, Holtzner Elisabeta, Deutsch Ștefan, Darvaș Elisabeta, Lugoj	Jura Dumitru	Fost șef de Poliție	12.1940	Le-a confiscat câte un aparat de radio

Numele și prenumele victimii, localitatea	Numele și prenumele agresorului localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Fenyés Magda, Dodo Eugen, Olzner Arcadie, Pick Erwin, Reinhertz Rudolf, Neumann Hugo, Fekete Pavel, Csehi Iosif, Weisz Arnold, Deutsch Adalbert, Foghel Pavel, Volf Viliam, Lessing Emanoil, Filinger Viliam, Friedlender Maur, Witenberger Zolt, Fekete Desideriu, Solomon Sigismund, Roth Iacob, Fekete Eugen, Pick Sigismund, Klein Maximilian, Ijaky L. Alexandru, Freilander M., Blum Emerich, Kessler Iosif, Neumann Ludovic, Freud Maximilian, Neuman Hugo, Salner Iulia, Springer Iulian, Herman Izidor, Siller Alexandru, Bernath Roberth, Berger Alexa, Hegyesi Armin, Czitron Olga, Reichenbach Izidor, Halmos Abraham, Huszar Viliam, Iermovici Sigismund, Kohn Oscar, Vegeny Alfred, Sterhaim Viliam, Taber Iosif, Hirschl Ernest, Ștern Viliam, Verteș Felician,	Jura Dumitru	Fost șef al Poliție	dec. 1940	Le-a ridicat aparatele de radio

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Bohn Pavel, Dan Iosif, Hierschl Hermina, Reinhertz Artur, Klein Ladislau, Căminul Evreiesc, Neumann Zoltan, Turkl Elemer, Polak Alexandru, Goldman Boris, Lugoș	Jura Dumitru	Fost șef al Poliției	dec. 1940	Le-a ridicat aparatele de radio
Kurtag Blanca, Grossman Rudolf, Sauer Adalbert, Klaen Bernath, Weis Maximilian, Forkos Iuliana, Kepich Carol, Sleiszinger Sary, Gross Samuil, Braun Cristian, Klain Ladislau, Kepic Elias, Reisz Rudolf, Kohn Adalbert, Wexler Arpad, Sebeștein Leopold, Fischer Iacob, Spiro Margareta, Klein Martin, Holczner Ladislau, Kon Oscar, Feldes Gheza, Popper Simion, Misraczky Isidor, Neumann Iacob, Sonner Francisc, Stern Marton, Braunfeld Alex., Reisz Martin, Rinkvald Eleonora, Freilander Bernat, Grün Geza, Rosenfeld Simion, Csato Leopold, Dejeni Alfred, Schwartz Ioland,	Jura Dumitru	Fost șef al Poliției	dec. 1940	Le-a ridicat aparatele de radio

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Gerö Elisabeta, Neumann Eugen, Sacks Sigismund, Stern Maximilian, Fischer Edith, Fleischman Marg., Fischer Mauriciu, Hamburger Isidor, Iermovici Sigismund, Schwartz Victor, Iermovici Dezideriu, Boer Oscar, Diverse persoane (probabil 12) Lugoj	Jura Dumitru	Fost șef al Poliției	dec. 1940	Le-a ridicat aparatele de radio
Mag. Karman Emeric, Reichenbach Isidor, Klein Bernath, Herman Elena, N. Pisca, Copper Simion, Holtzer Arcadie, Spitzer David, Hunor Wilhelm, frații Deutch, Kurtag Francisc, Bronfeld Alexandru, Lugoj	Jura Dumitru și Moise Dumitru	Fost șef de Poliție, Comerciant	Dec.1940	I-a obligat să semneze contracte de vânzarea magazinelor în alb, după care au fost predate legionarilor delegați de Mișcarea Legionară
Pick Sigmund, Turckl Elemer, Hegesy Armin, Fischer Iacob, Amigo Albert, Leimberger Herman, Kutrag Blanca, Karman Eugen, Kohn Iosif și fii, Klein Zelma, Klein Maximilian, Szamet Robert, Szicali Ludovic, Wexler și Klein Dreilinger Viliam,	Jura Dumitru și Moise Dumitru	Fost șef al Pol., Comerciant	Dec.1940	I-a obligat să semneze contracte de vânzare în alb a magazinelor, după care au fost predate legionarilor desemnați de Mișcarea Legionară

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Neumann Iacob, Kirschner Adalbert, Ringvalt Eleonora, Blum Coloman, Neuman Maximilian, Csery Iosif, Neuman Ioland, Gerö Iuliu, Reiss Martin, Glück Iosif, Straus Victor, Szieler Bartolomeu, Polak Ignatie, Epstein Pavel, Deutsch Adalbert, Swangher Emanoil, User Z. Argintaru, Iermovici Dezideriu Iermovici Sigismund, Licht Izidor, Solomon Sigismund, Klein Samoilă, Brauch Alexandru, Soc. „Mercur”, Neuman Eugen, Lugoj	Jura Dumitru și Moise Dumitru	Fost șef al Pol., Comerciant	Dec. 1940	I-a obligat să semneze contracte de vânzare în alb a magazinelor, după care au fost predate legionarilor desemnați de Mișcarea Legionară
Deutsch Eugen, Epstein Alexandru, Felinger Rudolf, Klein Richard, Klein Maximilian, Weisz Emanoil, Brauch Alexandru, Schwartz Maximilian, Karman Eugen, Strausz Victor, Dreilinger Ernest, Friedman Dezideriu, Kirschner Francisc, Friedman Maximilian, Weiss Arnold, Reise Tiberiu, Frank Eugen Lugoj	Jura Dumitru	Fost șef al Poliției	Dec. 1940	Le-a confiscat câte o bicicletă

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Frank Eugen, Com. Israelită, Fridman Maxim, Weisz Arnold, Deutsch Gabriel, Deutsch Herman, Friedlender Pavel, Sas Gherasim, Neumann Zoltan, Neumann Iudit, Neumann Teodor, Grosz Magdalena, Veinștein Peretz, Polak Alexandru, Kessing Emanoil, Mendl Eugen, Drechsler Francisc, Mickes Iudit, Graun David, Lugoj	Jura Dumitru	Fost șef al Pol.	Dec. 1940	Le-a confiscat câte o bicicletă
Sziclai Ludovic, Bergher Adolf, Soc. „Mercut”, Partos Alexandru, Firma „Rico”, Fonic Adalbert, Lugoj	Jura Dumitru	Idem	Dec. 1940	Confiscat câte un autoturism
Arsenie Valeriu, Neumann Iacob, Lugoj	Idem	Idem	Idem	Primului i-a confiscat motocicletă, iar secundului un autoturism
Ind. Textilă, Lugoj	Ilica Ștefan	Inginer	Oct. 1940- dec. 1940	A obținut sub presiune, pentru Ajutorul Legionar, 230.600 lei

Loc. cit., filele 54-58.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Câmpulung Bucovina, comuna Vama, în octombrie-noiembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Roza Tanner, C. Lung Bucovina	Simion Erban	Muncitor		Violare de domiciliu
Schechter Debora, C. Lung-Bucovina	Alas Iosif	Factor poștal		Idem
Vaghner Jetty, C. Lung-Bucovina	Rusu Dumitru	Funcționar		Confiscări ilegale de bunuri
Diener Adolf, C. Lung-Bucovina	Moroșean Petru	Muncitor		Distrugeri
Hausfater Idel, C. Lung-Bucovina	Erban Sebastian	Comerciant		Abuz de putere
Rippel Regina, C. Lung-Bucovina	Erban Simion	Muncitor		Violare de domiciliu
Ștein Pesie Keile, C. Lung-Bucovina	Bărhântă Nicodem	Muncitor		Idem
Meer Leizer, C. Lung-Bucovina	Cocinschi Adrian	Muncitor		Expropriere
Suchâr Roza, C. Lung-Bucovina	Alas Eduard, Com. Breaza	Muncitor	4.10.1940	Expropriere
Menasche Moses C. Lung-Bucovina	Primarul com. Cârlibaba	Primar	Idem	Idem
Stein Abraham, C. Lung-Bucovina	Moroșean Toader, Fund. Moldova	Muncitor	Idem	Idem
Merdler Babi,	Necunoscuți	Idem	Idem	Idem
Gottlieb Haie	Simion Erban	Idem	Idem	Idem
Solomon Martin	Simion Erban	Idem	Idem	Confiscări abuzive

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Jurman Abraham, Sucher Fieda, Ivanier Volf, C. Lung Bucovina	Idem	Idem	Idem	Idem
Haserman Aron	Cernohuzi Ion	Idem	Idem	Idem
Hausvater Janete, C. Lung-Bucovina	Rudolf Hudac, Fond Moldova	Idem	Idem	Idem
Rosner Salomon, C. Lung-Bucovina	Palaghioi V.	Idem	Idem	Idem
Hosner Ana, C. Lung Bucovina	Hojbotă D-tru, Fund. Moldova	Idem	Idem	Idem
Meier Leizer, C. Lung Bucovina	Alas Eduard, Breaza	Idem	Idem	Idem
Kinsbruner Gusta, C. Lung Bucovina	Idem	Idem	Idem	Idem
Pächt Emanuel, C. Lung Bucovina	Piticar Ion, Bucșoia	Idem	Idem	Idem
Deutsch Eforia, C. Lung Bucovina	Simion Erban	Idem	Idem	Idem
Meier Leizer, C. Lung Bucovina	Nicodim Larion	Idem	Idem	Idem
Țiganiuc Const., C. Lung Bucovina	Idem	Idem	Idem	Idem
Drach Calcan, C. Lung Bucovina	Mândrilă Ilie	Idem	Idem	Idem
Giosan C-tin., C. Lung Bucovina	Erban Sebastian	Idem	Idem	Sechestrare de persoane, abuz de putere și șantaj
Braunștein Nuchim	Matei Alexa, Vatra Dornei	Muncitor	Idem	Violare de domiciliu
Laufer Seide, C. Lung Bucovina	Paulescu D-tru, V. Dornei	Primar		Confiscări abuzive
Porgaci Eugen	Idem	Idem		Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Somer Hernfeld, C. Lung Bucovina	Mandiuc N., V. Dornei	Idem	5.11.1940	Violare de domiciliu
Elenbogen Meirer, C. Lung Bucovina	Prepeliță Petre, Cârlibaba	Idem	4.10.1940	Tentativă de omor
Blechner Meir, C. Lung-Bucovina	Sandu Grigore, Dorna Cîndreni	Idem	Idem	Furt
Helsoch Abraham, C. Lung-Bucovina	Roșca Gh., V. Seacă	Idem	Idem	Violare de domiciliu
Abthan Isac, C. Lung-Bucovina	Primarul com. Cîrlibaba		Idem	Confiscări abuzive
Laufer David, C. Lung-Bucovina	Idem	Idem	Idem	Idem
Marcovici Simon, C. Lung-Bucovina	Pircu P. com Frumosu	Primar	Idem	Idem
Marcovici Emanuel, C. Lung-Bucovina	Idem	Idem	Idem	Idem
Pistiner Herș, C. Lung-Bucovina	Cosmanschi V., Com Frasin	Muncitor	Idem	Idem
Marcovici Pincas, C. Lung - Bucovina	Pircu P., com Frumosu	Primar	Idem	Idem
Bernfeld Isidor, C. Lung-Bucovina	Ch. Josub, com. Vama	Muncitor	Idem	Idem
Rosner Abraham, com. Vama	Cotlarciuc Emil	Idem	Idem	Idem

Loc. cit., filele 46-48.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Timișoara, Arad, în perioada 3 octombrie 1940 - 19 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Deutsch Ecaterina, Timișoara	Surducea Ion, Olteanu Androne, Dana Gh.	Studenti	13.12.1940	Violare de domiciliu, răpire
Schönbrunn Adolf, Timișoara	Orghidan Traian, Ionescu Balena	Idem	1.12.1940	Idem
Kalman Serena, Timișoara	Surducea Ion, Farchescu Oct.	Idem, lucrător	11.12.1940	Idem
Ungar Bela, Ungar Arpad, Timișoara	Cojocaru Elef., Kraiciovici Fr.	Studenti	29.11.1940	Idem
Ladanyi Dezideriu, Schwartz Armin, Timișoara	Jivănescu Ion	Funcționar	18.12.1940-19.01.1941	Idem
Harthman Geza, Arad	Neagu Romulus, Moraru Roman	Profesor	14.01.1941	Confiscări ilegale de material
Lipkovits Iuliu, Arad	Ion Constantin	Inginer	30.10.1940	Abuz de putere și rechiziționare ilegală
Schilinger Andrei, Arad	Vasile Vârdor, Adalbert Vertz	Muncitor, profesor		Vânzări forțate
Benedek Ioan, Arad	Bărbosu Grigore, Tudor Mureșeanu	Pedagog, gardian public	20.10.1940	Însușire bunuri
Fabrica de împletituri și tricotate, Arad	Grigore Cantemir, Ion Constantin	Pedagog, inginer	4.10.1940	Idem
Ludovic Hamer, Arad	Pol. Legionară		25.11.1940-11.12.1940	Idem
Müler Alexandru, Arad	Idem		25.11.1940	Idem
Riesz Hugo, com. Pâncota-Arad	Penescu Ion, Siria-Arad	Avocat	11.01.1941	Vânzări forțate

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Polak Elvira, Arad	Chelan Petru Călinici	Guardian public	25.11.1940	Însușire bunuri
David Breger, Arad	Spangher Isidor și alți leg.	Litograf	Idem	Confiscări de bunuri
Duțulescu Florea, Arad	Vasile Vârdoiu, Rusa Iacob	Muncitor, zidar	5.01.1941	Maltratați și însușire de bunuri
Firma „Fischer”, Arad	Comandamentul mișcării legionare		9.11.1940	Însușire de bunuri
Ludovic Solomon, Arad	Poliția legionară, Vasile Vârdol	Muncitor	4.10.1940	Confiscare de bunuri
Littman Martin, Arad	Ticușan Zaharia	Gardian public	3.10.1940	Idem
Soc. „Unirea”, Arad	Ion Constantin	Inginer	20.01.1941	Idem
Hojt Mihai, Arad	dr. Preda Cornel	Fost chestor la Poliție	15.01.1941	Idem
Alexandru Goldschmidt, Arad	Vasile Vârdol, Abramovici Emil	Muncitor	4.11.1940	Idem
dr. Gofman Ludovic	dr. Preda Cornel	Medic		Idem
Reiner Adalbert, Arad	Ion Constantin, Comandamentul legionar	Inginer	29.10.1940	Idem
Feniveși Gheorghe, Arad	Popescu Dumitru	Învățător	16.12.1940	Maltratări
Roger Emeric, Arad	Pribaec Nicolae	Muncitor	18.11.1940	Confiscări de bunuri
Almasy Ion, Arad	Pribeac Nicolae, Gligor și Cantemir	Muncitor, pedagog	20.11.1940	Idem
Văd. Löbel Iuliu, Arad	Ghica Pamfil, Popa Iordan	Legionar	16.11.1940	Abuz de putere
Hainal Ladislaw, Leibovici Herman, Arad	Vasile Vârdol și alți leg.	Muncitor	30.12.1940	Confiscări bunuri

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Schwartz I. com. Păulești, N. Kaufman com. Ghioroc, Goldschmidt Zăbran Deutsch com. Miriș, Arad	Constantin Ioan, Vancea	Inginer, preot	1.12.1940	Idem
Leitruzer Andrei, Jedely Ștefan, Scherg Elemer	dr. Cornel Preda, fost chestor leg.	Medic	6.11.1940	Arestare ilegală și abuz de putere
Bergher Mauriciu, Arad	Hedeș Traian	Ziarist	17.11.1940	Asociere forțată la un magazin de textile
Zona Clara, Hager Lazăr, Feig Rudolf, Arad	Legionari neidentificați		9.11.1940	Confiscări de bunuri

Loc. cit., filele 53-54.

161

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Vaslui, în lunile decembrie 1940 - ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Paulina Con, Vaslui	Ștefan Pilote		8.01.1941	I-a luat magazinul
Eva Vainștein	Triglea Petre, Gheorghe Constantin		5.01.1941	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Avram Marcus, Vaslui	Poliția leg.		8.01.1941	Însușire de bunuri
Ana Mendel, Vaslui	Ștefănescu Alex., Țiglea Petre		5.01.1941	Însușire de bani și bijuterii
Ery Herșcovici, Vaslui	Timofte Gheorghe		6.01.1941	Confiscare ilegală de mărfuri
Banca de credit mărunț, Vaslui	Ștefănescu Alex.		1.01.1941	I-a confiscat o mașină de scris
Pincu Marcovici	Țiglea Petre		Idem	Violare de domiciliu
Iancu Sapiro, Vaslui	Vasile Ionescu	Măcelar	3.01.1941	I-a ocupat în mod ilegal magazinul
Iancu Veinberg, Vaslui	Turculeț		31.12.190	Violare de domiciliu
Seila Kaufman, Vaslui	D. Damian		4.01.1941	I-a închis magazinul
Pădure Ion, Vaslui	Neidentificați		10.01.191	Violare de domiciliu și bătaie
Bacherman Filip, Vaslui	Petre Țiglea, Zaharia Bârlădeanu		7.01.1941	Lovire
Luzer Zinger, Vaslui	Zaharia Bârlădeanu		4.01.1941	Violare de domiciliu și sechestrare ilegală de bunuri
Lupu Căldărar, Vaslui	Bujor Const	Funcționar	15.12.190	Percheziție și confiscare ilegală
Max Sapiro, Vaslui	Gheorghe Const.		24.12.190	Lovire
L. T. Fișman, Vaslui	Ghiroș, Zăvlovski	Șef Sec. Gard. Publici, Șef de Poliție	10.12.190	I-a ridicat aparatul telefonic
Preot Gh. Florea, Vaslui	A. Zăvlovski	Șef de Poliție	5.01.1941	Violare de domiciliu

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Abram Marcus, Vaslui	Suflet Const.		9.01.1941	I-a confiscat 3 butoaie
Ștrul Butnaru, Vaslui	3 neidentificați		20.12.1941	Lovire
Samoil Haberman, Vaslui	Ion Pavlov		8.01.1941	I-a luat magazinul
Cais H., Vaslui	Alexandru Conceanu		9.01.1941	Idem
Cais Leon, Vaslui	Gh. Mocănașu		8.01.1941	Idem
Samoil Epștain	Gh. Moisuc		5.01.1941	Idem
Iosif Marcus, Vaslui	Aneta Samson		7.01.1941	Idem
Taiman Marcovici, Vaslui	Constandachi, Munteanu Eibi		7.01.1941	I-a luat magazinul prin amenințare
Mariți Aronovici, Vaslui	Țilea Petre, Ștefănescu Alexandru		Idem	Idem
Izrail Segal, Vaslui	Idem și Ștefănescu C-tin		Idem	Idem
Staiberg David, Vaslui	Lazăr Const.		4.01.1941	Idem
Moise Davidovici, Vaslui	C. Gheorghiu		5.ian.1941	Idem
Pinco Doldstein, Vaslui	Idem		Idem	Idem
Isac Maer, Vaslui	I. Pavlov		Idem	Idem
Solomon Leibovici, Vaslui	Aneta Samson		7.01.1941	Idem
Iosif Goldenberg, Vaslui	Ștefan Filote		Idem	Idem
David Bronștein, Vaslui	Petre Țiglea		6.01.1941	Idem
Horovitz David, Vaslui	Mihail Bujor	Funcțio-nar	7.01.1941	Idem
Oisia Mendel, Vaslui	Lazăr Const.		8.ian.1941	Idem
Maecel Leibovici, Vaslui	Gheorghescu C-tin Moisuc		5.01.1941	Idem
Mașa Carol, Vaslui	Eugen Teodorescu	Fotograf	9.12.1940	Idem

Loc. cit., filele 76-77.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Râmnicu Vâlcea, Drăgășani, Govora, Caracal, Corabia, în intervalul octombrie 1940 - ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Czimet Samuel, Grăboi Ion, Adler Ilie, Wilner Sandu, Strulovici Isac, Lupu Avram, Kuhn Sică, R. Vâlcea	Radu Popian, fost șef al Pol. leg.	Contabil	12.1940	Bătaie cruntă timp de câteva zile la sediul Pol. leg., obligați să cedeze magazinul și să părăsească orașul
Comunitatea Evreiască R. Vâlcea	Paraschivescu Gh.	Funcționar	26-27.11. 1940	Devastarea sinagogii
Rabinul Rocach, R. Vâlcea	Țară Lungă Marin, Constantinescu Ion, Chera D.R.	Croitor, funcționar debitant	22-27.11. 1940	Idem
Copan Benedict, Rințer Pincu, Scherman Oscar, Rosenthal I., Drăgășani	Avrămuț Ion	Primar	11.12.1940	Confiscare ilegală
Gheorghe N. Ghe., Gheorghe Andrei, Bodescu Gh., Govora	Sabin St. Anghel	Funcționar PTT	15.12.1940	Concedieri din serviciu
Tănăsioiu Ilie, Caracal	Gheorghe Ion, Zegheanu Petre, Gâjiu Const.	Agent fiscal, constructor radio, comerciant	10.1940	Bătaie gravă și arestare ilegală

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Barat Mauriciu, Caracal	Cârlan H., Târnovschi V.	Elevi	Nov. 1940	I-a ocupat librăria
Danyty Samy, Caracal	Bușă Ion	Comerciant	Nov. 1940	A confiscate cereale în valoare de 1 milion
Pacovici Victor, Corabia	Zegheanu Petre, Popa Ilie		2.11.1940	Arestare ilegală și bătaie
Milan Emanoil, Caracal	Cârlan B., Andreescu Ion	Elevi	7.11.1940	Au pus stăpânire pe imobil
Tober Sami, Caracal	Cârlan H.	Idem	1.12.1940	Bătaie
Besen Wily, Caracal	Bușe Ion	Comerciant	Idem	Violare de domiciliu și confiscarea averii
Haber Carol, Caracal	Idem	Idem	Dec. 1940	Maltratare
Segal Isidor, Porn Leopold	Popa Ilie	Fără ocupație	Dec. 1940	Violare de domiciliu. Maltratare
Protopopescu I., Corabia	Ștefănescu Al.	Idem	Ian.1941	Maltratare și amenințare cu moartea
Dumitrescu Grigore, Benăroiu Rubin, Hrahan Fradis, Marcovici D., Corabia	Idem	Idem	Idem	Idem
Daias Zaharia, Pacovici Victor, Moscu Levy, Buton Samy, Corabia	Târnoveschi V., Iliescu Iulian, Ștefănescu Em., Algiță Const.	Idem	Idem	Idem

Loc. cit., filele 65-66.

1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș Alba către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Sighișoara, Mediaș, în lunile septembrie-decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Perl F. Mendel, Sighișoara	Ciocanea Ieronim, Marcu Nicolae	Legionar, gardian public	23.11.1940	Jaf
Perl Izidor, Sighișoara	Idem	Idem	Idem	Arestare ilegală și bătaie
Katz Anton, Sighișoara	Idem și Iane Vespasian	Șeful Pol., gardian public, legionar	27.11.1940	Abuz de autoritate și bătaie
Felner Ernest, Sighișoara	Lene Vespasian, Bârsan Eugen, Ciocanea Ieronim, Marcu Nicolae, Bela Viorel	Șef Pol., șef org., legionar, gard. public, funcționar	Idem	Idem
Baruh Herman, Sighișoara	Idem	Idem	Idem	Idem
Schlesinger Simion, Sighișoara	Idem	Idem	Idem	Idem
Grosman Alexandru, Sighișoara	Bârsan Eugen, Ciocanea Ieronim, Marcu Nicolae, Bela Viorel	Șef org., legionar, gard. public, funcționar	Idem	Idem
Beniamin Alexandru, Sighișoara	Lene Vespasian, Marcu Nicolae	Șef Pol., gardian public, legionar	24.11.1940	Jaf, bătaie și arestare ilegală

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Ferezan Mihail, Sighișoara	Lene Vespasian	Șef Poliție	Nov. 1940	Arestare ilegală
dr. Mendel Eugen, Sighișoara	Lene Vespasian, Ciocanea Ieronim, Marcu Nicolae, Bârsan Eugen, Bela Viorel, ing. Stănică, Langhel Teofil,	Șef Pol., legionar, gard. public, șef org., funcționar	16.11.1940	Violare de domiciliu și abuz de autoritate
Baruh Iacob, Sighișoara	Ciocanea Ieronim	Legionar	15.11.1940	Jaf
Veinștein Ida, Sighișoara	Idem	Idem	Nov.1940	Idem
Herman Iacob, Sighișoara	Lene Vespasian și alți 2 domni din Alba-Iulia necunoscuți, se crede că a fost Ghimbășean și Hanu	Șef Poliție	14.11.1940	Violare de domiciliu și jaf
Fried Iosif, Sighișoara	Lene Vespasian	Idem	12.12.1940	Abuz de autoritate
dr. Surany Iosif, Mediaș	Tescul Alexandru, Mediaș	Fierar	4/5.12.1940	Bătaie și jaf
Herșcovitz Moritz, Mediaș	Idem	Idem	Idem	18.000 lei, mănuși și portofel
Deutsch Moritz, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Aparat radio
Grunfeld Dezideriu, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Idem
Karr Iosif, Mediaș	Idem	Idem	Idem	38.000 lei radio, tacâmuri argint 6 pers, 3 seturi butoni aur

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Farcaș Artur, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Idem
Farcaș Vilhelm, Mediaș	Ciocan Ieronim, Lene Vespasian, Ghimbășean Ioan, Sighiloara	Legionar, șef Pol., insp. pol.	Idem	500.000 lei radio, 3 inele de aur cu diamante, lanț aur, 3 perle
Grunberg Adolf, Mediaș	Tesculă Alex., Ciocan Ioachim, Mediaș	Fierar, legionar	Idem	Una armă de vânat cu accesorii
Zeilic Ludovic, Mediaș	Leonte Radu, Sighișoara	Șef. Pol	Idem	Aparat radio
Deutsch Sigismund, Mediaș	Lene Vespasian, Sighișoara	Șef Pol.	Idem	Un portofel cu 4 mii lei și un aparat radio
Spitz Rubens, Mediaș	Ciocan Ieronim, Iane Vespasian, Bărbat Alexandru, Sighișoara și Mediaș	Șef Pol., legionar, șef garnizoană	23.12.1940	50.000 lei, aparat fotografic 5.200 kg mei, 80 saci goi, una casetă fier, o brățară argint, 4 registre comerciale, o mașină scris, radio se alătură inventar. Bătaie și jaf
Sander Izidor, Mediaș	Idem	Idem	15/14.12.1940	Idem, bătaie
Rosenberg David, Mediaș	Idem	Idem	4/5.12.1940	Pentru a semna contractul de a vinde casa și prăvălia

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Löwy Bela, Mediaș	Poliția legionară	Idem		Amenințări, Idem
Leib Mane, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Idem prăvălia
Leib Aron, Mediaș	Steia Dumitru, Tesculă Alex., Mediaș	Maestru, fierar	Idem	Bătaie, Idem prăvălia și casa
Leib Reghina, Mediaș	Poliția legionară, Mediaș	Idem	Idem	Amenințată, Idem
Abraham Moritz, Mediaș	Lene Vespasian, Ciocan Ieronim, Sighișoara	Șef. Pol., legionar	26.11.1940	Bătaie, Idem
Steinhertz Moritz, Mediaș	Poliția legionară, Sighișoara		Idem	Amenințare, Idem
Lisauer Moritz, Mediaș	Idem		Idem	Bătaie, Idem
Karf Moritz, Mediaș	Ciocanea Ieronim, Sighișoara	Legionar	9.12.1940	Idem
Dicker David, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Idem
Feig Lazăr, Mediaș	Tescula Alexandru, Mediaș	Fierar	5/12.1940	Bătaie, Idem brutăria
Abraham Izidor, Mediaș	Ciocan Ion, Ghimbășean Ioan, Bărbat Alexandru, Sighișoara și Mediaș	Legionari, șef. org.	4/5.11.1940	Bătaie, Idem prăvălie și casă
Abraham Aron, Mediaș	Poliția legionară, Mediaș		25.11.1940	Amenințare, Idem
Adler Heinrich, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Amenințat, Idem prăvălia

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Deutsch Terezia, Mediaș	Lene Vespasian, Sighișoara	Șef. Pol.	Idem	Jefuit de ceas buzunar, brățară, 2 butoni aur, inel aur cu diamant, brățară aur și email, broșe cu piatră, brățară aur duble inel bărbat aur piatră albastră, brățară argint, 92.000 lei
Devlete Ioan, Mediaș	Bucur Ioan, Tesculă A., Bărbat A., Stein D, Mediaș.	Pol. leg.	Nov.1940	Bătaie, arest forțat pt. a-și da demisia din serv. de agent de Pol. la Mediaș
Axente Mihail, Mediaș	Leonte Radu, Mediaș	Șef Pol.	Idem	Arestat. Ținut la închisoare pt. că a cântat „Deșteaptă-te române”
Ștefănescu Ioan, Mediaș	Leonte Radu	Idem	Idem	Idem
Popa Gheorghe, Mediaș	Ioan Ghe., Silvestru D-tru, Mediaș	Gardian Public	Idem	Bătut.
Bidu Ioan, Mdiaș	Leonte Radu, Mediaș	Șef Pol.	Idem	Idem. Fiind agent de ... a cerut autorizație a vinde beuturi spirtoase
Slavu Ioan, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Idem.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Zarca Dumitru, Mediaș	Idem	Idem	Idem	Arestat 48 ore, fiind găsit că a ieșit de la restaurantul Strugure
Caneș Dumitru, Mediaș	Leonte Radu, Mediaș	Idem	Idem	Idem
Deutsch Iosif, Mediaș	Tesculă, Lene, Bărbat și Ciocanea, Mediaș	Pol. legionară	20.11.1940	Bătut și jefuit de 92.000 lei și bijuterii în val de 80.000 lei
Fuchs Elena, Mediaș	Bărbat Alex., Mediaș	Funcț.	19.11.1940	Jefuită de bijuterii în val de 60 mii lei
Roth Andreea, Mediaș	Silvestru D, Mediaș	Gard. public	Dec.1940	Jefuită de o bicicletă și aparat de radio
Fuchs Samoil, Mediaș	Ciocan, Bărbat, Ghimbășean și Radu Leonte	Legionari	16.10.1940	Bătut și jefuit de 13.000 lei, ceas bărbat aur, ceas damă aur, inel aur damă cu briliante, inel aur bărbat, perle, inel aur copii

Loc. cit., filele 78-81.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile legionarilor comise la Iași, Tg. Frumos, în intervalul septembrie-decembrie 1940.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Braunștein, Iași	Radu Șuțu, Grijincu Gh., Naum Gh.	Av., studenți	Dec. 1940	Evacuat și ocupată proprietatea numitului unde au instalat sediul SOL.
Reghenstreich M., Iași	Nanu Gh.	Student	Oct. 1940	Și-a însușit Hotelul Bristol
Sfatul Negustoresc, Iași	Budai Emil	Student	11. 1940	A ocupat imobilul unde a instalat sediul secției economice legionare
Weisblat Beno, Iași	Agenții SOL în frunte cu Emil Budai		Idem	Maltratare, abuz de putere, însușire de bunuri
Soc. Izvorul Moldovei, Iași	Budăi Const., Ventonică Alex, Croitoru C., Antonescu I.	Comercianți	Idem	Deposedare de imobil pentru un preț derizoriu
Iancu Froimu, Iași	Marcoci Ion, Ventonică Alex.	Idem	Dec. 1940	Deposedare de magazin comercial cu preț derizoriu și maltratare
Haimovici Zislea, Iași	Stan Ștefan Ion	Idem	Idem	Deposedare de imobil
Bercu Șmil, Iași	Idem	Idem	Idem	Închiriere forțată de firmă
Hamer, Iași	Gheorghe D-tru, Budai C.	Idem	Idem	Deposedare de magazine pe un preț derizoriu

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Soc. Sarcov, Iași	Agenți SOL și Gheorghiu D-tru	Comerciant	11.1940	Abuz de putere, confiscare ilegală
Peretz Ștrul, Kahane David, Iași	Ionescu Const.	Student	10.1940	Și-a însușit un atelier fotografic sub amenințări, la un preț derizoriu
Dimitriu Ion, Iași	Macoveschi Cristian	Tâmplar	11.1940	Însușire de bunuri
Rotman Herman, Mauriciu Swartz, Boghiu Saul, Ștein, Iași	Horia Hulubel	Student	Sept.1940	Șantaj, escrocare de bani
Alterescu Ion, Volder Herman, Borica Jurist, Leizer Leibovici	Idem	Idem	De la 6.9.1940	Escrocare de bani
Șneider Iancu, Iași	Macoveschi Ferd și alții	Tâmplar	Dec. 1940	Maltratare
Ștrul Marcu Nusim, Marcu Vigder, dr. Adolf Herșcovici, Tg. Frumos	Miron Ghe.	Av.	11.1940	A ocupat forțat imobilele, instalând apoi officii
Iancu Bercovici, Iancu Segal, Iancu Lazăr, Tg. Frumos	Boghin Ion	Agricultor	Idem	Confiscare ilegală de obiecte
Bercu Sapsa, Vinter Avram, Tg. Frumos	Huțanu Dumitru		Sept. 1940	Confiscare ilegală de bunuri
Iosub Corn, Tg. Frumos	Th. Cosma, Nicolae Tănase, Aurel Cosma, Gh. Tănase	Agricultori, pensionar C.F.R., lemnar	Oct. 1940	Idem
Vaisman Ștrul, Tg. Frumos	Th. Cosma, Zornescu Ioachim	Agricultor	Idem	Idem
Pechel Ștrul, Tg. Frumos	Zornescu Ioachim		Noiemb. 1940	Uzurpare de proprietate

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Herescu Cuperman, Tg. Frumos	Belcescu Petre	Agricultor	Idem	Idem
Premilitarii evrei din Tg. Frumos	Bejenaru Gh.	Student	Sept.- oct. 1940	Pus la muncă fără plată, iar suma ce se cuvenea și-a însușit-o comisarul de românizare ing. Agr. Teodorescu
Volf Iancu, Tg. Frumos	Idem	Idem	Dec. 1940	Maltratate
M. Haimovici, Iași	Vlad Sturza și alții		Oct. 1940	A ocupat prin forță cinematograful Trianon, fiind exploatat pentru Ajutorul Legionar
Comisiunea monumentelor istorice Iași	Cobălaș Nicolae, Gafencu V., Vasiliu Nicolae și alții	Studenți	Idem	Au ocupat prin forță palatul „Cuza Vodă” și au instalat Frățiile de Cruce
Ornștein – avocat, Iași	dr. Osipov	Doctor	Idem	Uzurpare de proprietate
Clara Zelter, Iași	Gheorghiu D-tru	Comerciant	Idem	Constrângere pentru predare de bunuri
Șmil Șmil, Fani Hantișteanu, Iancu Ferștein, Iași	Gheorghe D-tru	Idem	Idem	Idem
Saia Abramovici, Nahman Bercu, Gheorghe Irofte, Lazarini, Lupu Bonaparte, Iași	Dr. Gr. Osipov	Doctor	Oct. 1940	Abuz prin ocupare de imobil

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitate	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Betty Ștrul, Iași	Iacob Eugen	Student	Idem	L-au ridicat aparatul radio
dr. Matus Lederer, Iași	Neidentificat		Ian. 1940	Idem
Max Sobelman, Iași	Idem		Idem	Idem
dr. Emil Goldștein, Iași	Idem		Idem	Idem
dr. Avram Mendel, Iași	Idem		Idem	Idem
L.N. Vaibiș, Ștrul Gold, Saia Barat, Iancu Olivenbaum, Aron Alterovici, Sraifeld&Cratz, H. Mexler, Iași	Idem		Idem	Confiscare ilegală de mărfuri
Carol Ionescu, Wachtel Moritz, Leon Fischel, Schneer, Frații Fischer, dr. Ștreif Arthur, Marcu Goldner, V. Iamandi-moștenitorul, Solomon Blumenfeld, Rubin Croitorescu, Sabina Michel, Iași	SOL, Iași		Sept. 1940	Li s-a confiscat câte o mașină
D. A. Grosman, M. Beniaminovici, ing. Ch. Iritz, Iași	C. Negacevschi, Horia Bulubei, Radu Șuțu	Studenti, avocat	Idem	Idem

Loc. cit., filele 66-69.

1941, aprilie 9. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se referă la abuzurile comise de legionari la Craiova, Turnu Severin, Tg. Jiu, în intervalul septembrie 1940 - 14 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Bratu Ion, Craiova	Vâlcu Vlad av., Tănăsescu Nicolae	Comisar, avocat	9.11.1940	Percheziție fără forme legale
Cristescu Dumitru, Craiova	Idem	Idem	Idem	Idem
Gheorghiu Nicolae, Craiova	Idem	Idem	Idem	Idem
Ștefănescu Petre, Abștender Marcel, Mândiță Vasile, Craiova	Vâlcu Vlad, Mărășescu Gheorghe	Avocat, funcț. com	13.11.1940	Idem, deținere ilegală și amenințare
Ștefănescu Cornel, Craiova	Idem	Idem	14.11.1940	Idem
Costor Const, Surcel Octavian, Marin Z. Stan, Trașcă Smaranda, Ion Maria, Soroacă Victoria, Creja Maria, Motorga Maria, Craiova	Poliția leg. prin: Vâlcu Vlad, Pre-doaica Mario, Călina Ștefan, Dobre Ion, Mirescu Gh.	Avocați, funcț., part., camerier	16.11.1940	Deținere ilegală și schingiuire
Dină Maria, Subțirelu Ionel, Grom Alex., Grom Iosif, Mihăilescu Elena, Toma Maria, Ghiță, A. Gh., Craiova	Idem	Idem	Idem	Idem
Medina Reghina, Craiova	Vâlcu Vlad	Fost chestor	8.01.1941	Abuz de putere, manipulare și jaf
Farchi David, T. Severin	Petria Ion	Funcț. Com	23.01.1941	Bătaie

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Asnaș Harietta, T. Severin	Hâncu Gh., fost șef al Pol.	Avocat		Arestare ilegală, bătaie, jaf
Hirsch Natham, T. Severin	Neidentificați		22.01.1940	Furt
Ferchi David, T. Severin	Hogobete N.	Licențiat	19.01.1941	Însușire de bani
Azăril Iacob, Demayo Iosif, Haim Solomon, T. Severin	Necunoscuți			Furt
Montblat Heinrich, Tg. Jiu	Matici Andrei, Mareș Anton, Teodorescu Al., Hipan Petre	Croitor, funcționar	13-14.01.1941, 11.01.1941	Violare de domiciliu și însușire de bunuri. I-au impus să lichideze magazinul și să părăsească orașul
Idem	Matici Andrei, Enulescu P., Cernătoiu Gh.	Croitor, zugrav, tâmplar	13-14.01.1941	Violare de domiciliu
Vexler Carol	Matici Andrei, Mareș Anton, Enulescu Petre	Croitor, zugrav, funcționar	11.01.1941	I-a pus în vedere să lichideze comerțul și să părăsească localitatea
Idem	Matici Andrei, Enulescu Petre, Cernătoiu Petre	Idem	11.01.1940	Violare de domiciliu
Haber Albert, Tg. Jiu	Neidentificați		Idem	Idem și confiscare ilegală
Wolf Dezideriu, Tg. Jiu	Matici Andrei, Mareș Anton, Someșeanu Iulian	Croitor, funcționar, fost funcț.	13-14.01.1941	I-a impus lichidarea comerțului și părăsirea orașului

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Wolf Dezideriu, Tg. Jiu	Matici Andrei	Croitor, funcționar	11.01.1941	Violare de domiciliu și confiscare ilegală
Friedman Mauriciu, Tg. Jiu	Matici Andrei, Someșeanu Iulian		13-14.01.1941	Idem
Moritz Marcu, Tg. Jiu	Matici Andrei, Teodorescu Al.		Idem	Idem
Nisipeanu Friederich, Tg. Jiu	Matici Andrei, Enulescu Petre, Mareș Anton, Teodorescu Al.		Idem	Idem
Weinfeld Osias, Tg. Jiu	Idem fără Teodorescu		Idem	Idem
Eschenazi Ileana, Tg. Jiu	Someșeanu O. Iulian, Matici Andrei		Idem	Idem
Aladgen, Tg. Jiu	Idem și Enulescu Petre		Idem	Idem
Beni Avram, Tg. Jiu	Idem		Idem	Idem
dr. Băluș, Goldenberg Roza, Rosenfeld Iosif, Tg. Jiu	Someșeanu, Matici A., Enulescu P.		Idem	Idem
Rozenfeld N, Tg. Jiu	Popescu Ion, Miuler Frantz	Funcționar public, idem	6.10.1940	Lovire gravă
Prodan Gh., Târnovan Ion, Tg. Jiu	Matici A., Enulescu Petre, Tilirea Gabriel	Croitor, zugrav, fără ocupație	13.01.1941, 14.01.1941	Idem

Loc. cit., filele 63-65.

1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș, Alba, către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Turda și Alba Iulia, în perioada septembrie 1940 - 30 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Elek Emerich, Turda	Coman Vasile, Oltean Vasile, Beres Emil, Ceroiu Nicolae, Todea Ioan, Turda	Comerciant, învățător, profesor, cont., funcționar	Nov. 1940	Amenințare. I-a achiziționat magazinul
Auslander Ioan, Turda	Coman Vasile, Beca Ghe., Beta Victor, Bucur Ioan, Brie Ludovic, Turda	Comerciant, funcționari, tehnician	Nov. 1940	Amenințare. A achiziționat magazinul „Regele Pălăriilor” în favoarea lui Bucur Ion
Gutman Arwin, Turda	Coman Vasile, Olteanu Vasile, Susman Leon, Laghiu Gavrilă, Turda	Comer., învățăt., funcț., s. com	Sept. 1940	Idem, automobilul ridicat cu forța
Grecu Traian, Turda	Coman Vasile, Moldovan Vasile, Turda	Comerc., învăț., Turda	25.12.1940	Idem, luat în posesie cinematograful Select cu ajutorul mișcării legionare
Abraham Ștefan, Turda	Susman Leon, Moga Victor, Amos Pop, Dăncilă D-tru, Turda	Funcț. agr., comercianți	6.nov.1940	Idem, cu ajutorul mișcării legionare a voit să achiziționeze depozitul de băuturi „Ursus”
Stan Ion, Turda	Coman Vasile, Olteanu Vasile, Beca Ghe., Bucur Ion, Turda	Comerc., învăț., funcț.	24.11.1940	Arestare. Înșușit suma de 1.500 lei de la victimă

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Erdely Iosif, Turda	Cosma Vasile, Olteanu Vasile, Beca Ghe., Petruș D-tru, Turda	Comerc., pantofar, învăț., funcț	Dec. 1940	Arestare, violare de domiciliu, însușire de 17.500 șei și 90 pengo
Mureșan Grigorie, Turda	Coman Vasile, Turda	Comerc.	31.01.1940	Arestare și însușirea sumei de 76.000 lei
Trandafir Florea, Turda	Coman Vasile, Trif Alexandru, Turda	Comerc.	13.dec. 1940	Jaf. Violare de domiciliu, însușirea sumei de 132.500 lei și pengo
Farkaș Leopold, Turda	Coman Vasile, Olteanu Vasile	Învățător	11.nov. 1940	Amenințare, i s-a luat suma de 13.474 lei
dr. Boeriu și Aldea adv.	Berea Emil, Purcariu Alex., Becianu Vasile, Marușca Ion, Turda	Profesor, învățător	5.12.1940	Amenințare, Încercarea de a răpi victimele și a le aplica 25 bastoane
Martin Eugen, Turda	Petre Ghe., Colbațiu Nicolae, Turda		17.12. 1940	Amenințare, violare de domiciliu și uzurparea proprietății
dr. Husbaum Eugen, Turda	Malvina Vasile și Cooperativa Legionară	Învățător	8.01.1940	Amenințare, cu ajutorul legionarilor s-a achiziționat hotelul și restaurantul Asteria
Ungerlaidar Vasile, Turda	Idem	Idem	21.12. 1940	Idem, au fost achiziționate magazinul și parfumeria centrală în favoarea lui Todea I.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Rozenfeld Albert, Turda	Coman Vasile, Susman Leon, Turda	Comerc., funcț.	Dec. 1940	Bătaie, evacuat din local prin forță și bătaie
Baruch Sigismund, Turda	Poliția leg.		5.nov. 1940	Idem, luat suma de 77.000 lei și alte obiecte
Pzintz Iacob și fiul, Turda	Moga Victor, Dăncilă D-tru, Susman Leon, Turda	Comercianți	4.11.1940	Idem, constrâns a semna actul de vânzare a fabricii și depozitului de băuturi
Crișan Vasile, Turda	Poliția leg.		28.11. 1940	Idem, scos cu violență din localul și grădinile Hermes
Schailer Emerich, Turda	Ceiclan Ioan, Turda	Pantofar	7.12.1940	Idem
Citran Rozalia, Turda	Moldovan Vasile prin cooperativa legionară	Învățător	20.12. 1940	Idem, prin concursul mișc leg a fost constrâns a vinde magazinul de textile
Mândula Dezideriu, Turda			13.12. 1940	Idem, constrâns a preda magazinul de fierărie
Genuth Margareta, Turda	Susman Leo, Turda	Funcț.	Nov. 1940	Idem, i-a luat prăvălia cu concursul mișc leg. Valoare 135,614 lei

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Grunfeld Gavril, Alba-Iulia	Traian Hanu, Alba-Iulia	Fost chestor		Abuz de putere, s-a ridicat aparatul de radio
Salamon Israel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Mendel Israel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Almasi Andrei, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Grunfeld Armin, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Hasbacher Iacob, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Oberlander Marcus, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Steinhertz Adolf, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Osfeld Israel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Meisner Matilda, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Văd. Löve Adalbert, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Weinberger Israel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Veisz Adolf, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Ostfeld Samuel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Deutsch Artur, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Reinfeld Ernest, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
David Albert, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Ostfeld Gotfried, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Schechter Maurițiu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Oberlander Marcus, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Schlein Paraschiva, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Iannas Iuliu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Mendel Ernest, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Görök Murițiu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Fucsh Ferdinand, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Klein Iacob, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Glück Edith, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Iosif Sigismund, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Segenfeld Leopold, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Lazăr, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Grünfeld Vilhelm, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Geier Henrich, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Rosenfeld Asațiu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Schönbrun David, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Glück Andrei, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Grünfeld Oscar, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Goldberger Iosif, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Szekely Leo, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Veill Adalbert, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Iosif Emanoil, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Vad. Hartenbaum Simon, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Springer, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Abraham David, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Iosif Alexandru, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Isel Victoria, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Segö Geza, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Stenberger Eugen, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Zuckerberger Iolanda, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Hertz Samoil, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Hamerman Aditta, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Friedrich Iolanda, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Sigher Aron, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Baruch Daniel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Glück Filip, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Seidenfeld Francisc, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Frönberger Ignațiu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
dr. Bleicher Alfred, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Grifer Armin, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Mendel Izidor, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Lebstein Oscar, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Lebstein Isidor, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Steinhertz, Alba-Iulia	Traian Hanu, Alba-Iulia	Fost chestor	Nov. 1940	Abuz de putere, s-a ridicat aparatul de radio

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Springer Alexandru, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Gutfreund Andrei, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Weiss Dezideriu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Neuman Francisc, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Klein Francisc, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Liebman Iacob, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Samoil Ludovic, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Goldstein Maurițiu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Neuman Geza, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Schwartz Frezia, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Neuman Eugenia, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Rosenberg Eugen, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Mendel Weiss, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Lövi Blanca, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Simon Samoilă, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Herma Izse, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Matei Solomon, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Hertsz Arnold, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Krauz Mauritz, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Abraham David, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Mozes Ludovic, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Mozes Antoniu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Fischer Herman, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Mozes Alexandru, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Finkler Lazăr, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem
Fuchs Ferdinand, Alba-Iulia	Cohen Ilie, Paștiu Petre, Alba-Iulia	Idem	Idem	A fost bătut și forțat să cedeze fondul de comerț al Soc. Transilvania în val. de 40.000.000 lei
Steinmetz Pinkas, Alba-Iulia	Traian Hanu, Alba-Iulia	Fost chestor	Nov. 1940	Abuz de putere, i s-a ridicat suma de 25.500 lei

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Kelender Anton, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Violare de domiciliu. I s-au ridicat obiecte în valoare de 100.000 lei
Osfeld Israel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a ridicat țuică și vin în valoare de 29.000 lei.
Vieder Elena, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Abuz de autoritate. I s-au confiscat mărfurile din magazin, interzicându-i-se a continua comerțul
Sweikovski Iulia, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a sigilat prăvălia
Herskovici Maria, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a luat prăvălia
Nathan Adalbert, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. A fost bătut pentru a semna un contract
Firma Stephend, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem.	Idem. I s-au ridicat mărfuri în val. de 240.000 lei
Ionaș Rudolf, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Uzurpare de proprietate. I s-au ocupat 2 camere fără drept
Edith Glück, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. A încasat chiria de pe casele sale în sumă de 12.500 lei

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Szegö Geza, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Abuz de autoritate. I s-a luat prăvălia
Simon Emanoil, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Uzurpare de proprietate. I s-au ridicat 10 scaune și un dulap
Geier Heinrich, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a luat prăvălia și diferite bijuterii
David Albert, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Violare de domiciliu. I s-au ridicat 150 kg grâu
Stesel David, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Abuz de putere. A fost bătut și i s-a ridicat bicicleta
Firma Mendel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Uzurpare de proprietate. I s-a luat prăvălia și diferite mărfuri în valoare de 500.000 lei
Steinhertz Eugen, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a luat prăvălia
Melega Teodor, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Violare de domiciliu. I s-au ridicat diferite obiecte
Solomon Matei, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Uzurpare de proprietate. I s-au ridicat 121 geți de damă și 2,5 kg elastic

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Osfeld Israel, Alba-Iulia	Traian Hanu, Alba-Iulia	Fost chestor	Nov. 1940	Contra libertății individuale. A fost bătut și i-a ridicat suma de 700.000 lei
Clarman Adalbert, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Uzurpare de proprietate. I s-a luat marfă în val. de 1.800.000 lei
Kertesz Arnold, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a luat prăvălia
Solomon Leopold, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-au luat 4 cauciucuri de automobil
Robinștein Mauriciu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a luat prăvălia cauzându-i pagubă de 350.000 lei
Weiss Adolf, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Abuz de autoritate. I s-a închis prăvălia, s-au ridicat mărfuri în valoare de 1.800.000 lei
Hertz Samoilă, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a impus ilegal să-l primească pe numitul Iosif comisar, cauzându-i o pagubă de 30.000 lei

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Klein Henrich, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Uzurpare de bunuri. I s-a luat un cal și un ham și o căruță. A fost bătut
Rosenfeld Mauriciu, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-au ridicat fire de bumbac în val. de 30.000 lei
Szegö Geza, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem. I s-a preluat ilegal prăvălia cauzându-i un prejudiciu de 80.000 lei
dr. Paul Mandel, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Violare de domiciliu. I s-a ridicat mașina de scris
Nathan David, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Uzurpare de bunuri în valoare de 34.000 lei
Kaisler Matilda, Alba-Iulia	Idem	Idem	Idem	Idem, bijuterii în valoare de 7.000 lei

Loc. cit., filele 82-88.

1941, aprilie 9. Inspectoratul de Poliție Mureș, Alba, către P.C.M. Se referă la abuzurile săvârșite de legionari la Blaj, Sânnicolau, Dumbrăveni, Făgăraș, Deva, Orăștie, Brad, în perioada octombrie 1940 - 26 ianuarie 1941.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Genard Maurițiu, Blaj	Covrig Nenea Ion, Blaj	Profesor, fost prefect județ	27.10.1940	Abuz de putere, a dat rezoluția scrisă pt. împărțirea sumei de 32.000 lei luată de la victimă
Szego Ludovic, Blaj	Mureșan Olimpiu, Blaj	Profesor, fost șef al Poliției Blaj	22.11.1940	Abuz de putere, violare de domiciliu. A executat prin poliția legionară percheziție domiciliară confiscând suma de 46.000 lei
Szego Ludovic, Blaj	Hornaru Eugen, Blaj	Sublt. în rezervă, ajutor șef pol. legionară	22.11.1940	Abuz de putere, violare de domiciliu. A executat prin poliția legionară percheziție domiciliară confiscând suma de 46.000 lei
Szego Ludovic, Blaj	Pop Sengheli Bazil, Blaj	Comerc. de val. membru în pol. legionară	22.11.1940	Abuz de putere, violare de domiciliu. A executat prin poliția legionară percheziție domiciliară confiscând suma de 46.000 lei

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Czitron Dezideriu, Sânmiclăuș	Jidveanu Nicolae, Blaj	Funcționar particular	10.11.1940	Arestare ilegală, a forțat trimiterea numitului Czitron D. la poliția Blaj
Adler Herman, Dumbrăveni	Vecerdea Nicolae, Deceanu Petru, Laurențiu Victor, Dumbrăveni	Fost ajutor de primar, Dumbrăveni.	Dec.1940	Au forțat să-și vândă croitoria și prăvălia manufactură
Vertes Eugen, Dumbrăveni	Vecerdea Nicolae, Deceanu Petru, Sancu Liviu, Dumbrăveni	Fost ajutor de primar, fost ajutor primar, comerciant	27.11.1940	Vânzarea forțată a unei prăvălii de manufactură
Czitron Rozalia, Dumbrăveni	Vecerdea Nicolae, Suci Emanoil, Dumbrăveni	Fost ajutor de primar, inv. picher de poduri	12.12.1940	Vânzarea forțată a unei case
Vertes Zoltan, Dumbrăveni	Vecerdea Nicolae, Deceanu Petru, Dumbrăveni	Fost ajutor de primar, inv. secretar primărie	12.12.1940	Vânzarea forțată a unei case
Czitron Emanoil, Dumbrăveni	Mirișanu Olimpiu, Sasu Emil, Tătaru Marin Bucur Sever, Blaj – Dumb	Profesor, Comisar adj. Comisar Student	04.01.1941	Abuz de putere, violare de domiciliu și confiscarea sumei de 93.000 lei.
Adolf și Samuel, Gevolb Făgăraș	Bălan Ioan, Gavrilă Ioan, Făgăraș	Elev cl. VII elev cl. VII Liceul Radu Negru	26.10.1940	Furt-însușire pe nedrept
dr. Light Edmund, Gevolb Făgăraș	Pătrașcu Ioan, Făgăraș	Profesor	22.11.1940	Furt-însușire pe nedrept

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Nusbaum Nicolae, Deva	Boborodea Viorel, Deva	Învățător	10.12.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 15 camere
Kohn Armin, Deva	Boborodea Viorel, Deva	Învățător	10.12.1940	A cumpărat cu forța o tipografie
Holosi Anton, Deva	Boborodea Viorel, Deva	Învățător	10.12.1940	A cumpărat cu forța o librărie
Irodeanca Ileana	Boborodea Viorel, Deva	Învățător	10.12.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 16 camere
Gluck Ludovic, Deva	Boborodea Viorel, Deva	Învățător	10.12.1940	A cumpărat cu forța o casă de locuit
Văd.Blum Hermina, Deva	Bendea Nicolae Bonpetic, Deva	Agricultor	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 12 camere. Este socrul lui Boborodea
Klein Iosif, Deva	Pisso Sabin, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie mixtă
Klein Alexandru, Deva	Stănilă Dumitru, Deva	Antreprenor cinema	10.10.1940	A cumpărat cu forța o ceasornicărie și o bijuterie
Furst David, Deva	Aluas Victor, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 3 camere
Sendrovivi Simion, Deva	Aluas Victor, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie-manufactură
Serena Iosif, Deva	Aluas Victor, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie-manufactură
Stern Ana, Deva	Aluas Victor, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie de textile

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Godel Max, Deva	Florea Petru, Deva	Tapițer	10.10.1940	A cumpărat cu forța o magazie tehnică
Kohn Ludovic, Deva	Dulău Maria, Deva	Casnică	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie-bazar
Cirani Alex, Deva	Lupaș Aurel, Deva	Ceasornicar	10.10.1940	A cumpărat cu forța o ceasornicărie
Văd. Farkas Iosefina, Deva	Berca Nicolae, Deva	Mecanic	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă de locuit și o cârciumă. Fost primar legionar.
Solomon Iosef, Deva	Berca Nicolae, Deva	Mecanic	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 8 camere
dr. Weiddman Vilhelm, Deva	Cosma Victor, Deva	Avocat	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 4 camere
Kalman Sofia, Deva	Dulău Ioan, Deva	Funcționar CFR	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 9 camere și un depozit de bere
Feder Francisc, Deva	Dulău Ioan, Deva	Funcționar CFR	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 4 camere
Berkovici Bernat, Deva	Cotoreiu Tiberiu, Deva	Învățător	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 6 camere
Samoila Emerich, Deva	Cotoreiu Tiberiu, Deva	Învățător	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 8 camere și una cu 4 camere
Fasner Nicolae, Deva	Lazăr Iancu, Deva	Avocat	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 4 camere
Sellei Iosef, Deva	Lazăr Iancu, Deva	Avocat	10.10.1940	A cumpărat cu forța un depozit cu băuturi spirtoase

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Preisich Pincas, Deva	Lazăr Iancu, Deva	Avocat	10.10.1940	A cumpărat cu forța o casă cu 12 camere
Naftali Mihai, Deva	Lascău Sigismund, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie de coloniale
Stansel Samoila, Deva	Cristoiul Gheorghe, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța un depozit de materii prime
Lovi Herman, Deva	Negreanu Iosif, Deva	Comerciant	10.10.1940	A cumpărat cu forța un depozit de coloniale
Kapel Rozalia, Deva	Jucan Sofia, Deva	Casnică	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie de textile
Frații Breier, Deva	Coroțiu Tiberiu, Deva	Învățător	10.10.1940	A cumpărat cu forța o prăvălie mixtă și o casă cu 5 camere
Gergelyi Geza, Deva	Groza Ioan, Deva	Pensionar	10.10.1940	A cumpărat cu forța o bodegă și o prăvălie mixtă
Grunfeld Simion, Orăștie	Olariu Ioan, Orăștie	Lăcătuș	06.12.1940	A confiscat un aparat radio
Grunfeld Nicolae, Orăștie	Ionașcu P., Orăștie	Muncitor	23.12.1940	A ridicat cu forța 10 găște
Citrm Madel, Orăștie	Olariu Ioan, Cirdărescu N. Orăștie	Lăcătuș strungar	06.11.1940	Au confiscat un aparat radio
Abraham Emanoil, Orăștie	Olariu Ioan, Cirdărescu N. Orăștie	Lăcătuș strungar	06.11.1940	Au confiscat un aparat radio
Molnar Henrich, Orăștie	Organizația legionară, Orăștie		18.11.1940	A confiscat un aparat radio
Roth Dezideriu, Orăștie	Lepădatu Avram, Orăștie	Strungar în fier	08.11.1940	A confiscat un aparat radio

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Fischer Lili, Brad	Oprișa N., Brad	Funcționar particular	17.12.1940	A confiscat un aparat radio și o mașină de scris
Kugel Geza, Brad	Oprișa N., Brad	Funcționar particular	17.12.1940	A confiscat un aparat radio și suma de 3.000 lei
Fisher Emeria, Brad	Oprișa N., Brad	Funcționar particular	17.12.1940	A confiscat un aparat radio și suma de 3.000 lei
Gotere Ludovic, Brad	Indires Romul, Brad	Pretor	28.12.1940	A confiscat un aparat radio
Bohm Paul, Brad	Popa Mihai Bodiciu D, Brad	Fost primar comerc.	16.12.1940	A confiscat una mașina turism
Gidali Enrich, Brad	Cata Const. Cata Dumitru, Brad	Plugari	20.12.1940	Au confiscat un aparat radio

Loc. cit., filele 92-93.

168

1941, mai 7. Direcția Generală a Poliției către P.C.M. Se înaintează lista nominală a evreilor din Caransebeș, cărora legionarii le-au luat imobilele în mod arbitrar, prin semnare de contracte în alb și fără să fie completate cu cerneală numele cumpărătorului și suma de cumpărare. Imobilele în cauză au fost restituite proprietarilor.

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Straus Hermina	Târu V. ¹⁹¹ și comp.	Impiegat	Dec. 1940	Luat imobilul
Goldschmit Ana	Idem	Idem	Idem	Idem
Polak Ghizele	Idem	Idem	Idem	Idem
Schwartz Ecaterina	Idem	Idem	Idem	Idem
Szal Amalia	Idem	Idem	Idem	Idem

Numele și prenumele victimei, localitatea	Numele și prenumele agresorului, localitatea	Profesia agresorului	Data săvârșirii abuzului	Natura abuzului
Weisz Berta	Idem	Idem	Idem	Idem
Roszenfeld Laura	Idem	Idem	Idem	Idem
Friedman Elena	Idem	Idem	Idem	Idem
Palfii Andrei	Idem	Idem	Idem	Idem
Munch Wilhelm	Idem	Idem	Idem	Idem
Prinz Adalbert	Idem	Idem	Idem	Idem
Doner Eugen	Idem	Idem	Idem	Idem
Wiener Sigismund	Idem	Idem	Idem	Idem
Boros Heinerich	Idem	Idem	Idem	Idem
Deutsch Ana	Idem	Idem	Idem	Idem
Deutsch Laura	Idem	Idem	Idem	Idem
Beron Anton	Idem	Idem	Idem	Idem
Zipszer Adolf	Idem	Idem	Idem	Idem
Comunit. Evreiască	Idem	Idem	Idem	Idem
Friedman Eugen	Idem	Idem	Idem	Idem
Grunberger Gheza	Idem	Idem	Idem	Idem
Heitler Hugo	Idem	Idem	Idem	Idem
Polak Alexandru	Idem	Idem	Idem	Idem
Polak Rudolf	Idem	Idem	Idem	Idem

Loc. cit.

NOTELE DOCUMENTELOR

1. F.U.C.E., înființată în 1936, a fost desființată prin D.L. nr. 3.415 la 16 decembrie 1941. Decretul a fost semnat de Ion Antonescu, mareșal al României și conducător al Statului. (*Legislația*, p. 178). F.U.C.E. se reorganizează în februarie 1945. În anul 1948 (17-18 februarie), la conferința de lucru pe țară a tuturor organizațiilor evreiești din România, s-a adoptat titlatura de Federația Comunităților Evreiești din România (F.C.E.R.), având ca scop principal „reprezentarea și apărarea cultului mozaic din țară în cadrul legilor țării”.
2. Pasajele omise se referă la validarea delegațiilor și la unele intervenții privind cererea de amânare a Congresului. Avocatul Weisman consideră că prin cuvântările participanților s-a produs o adevărată întrecere de merite, creându-se astfel o atmosferă oarecum lipsită de obiectivitate. S-a tolerat exercitarea de presiune asupra celor care urmau să voteze. Cere amânarea alegerilor. S-a supus la vot și amânarea a fost respinsă cu 70 de voturi.
3. Data de 14 mai figurează pe exemplarul original al documentului. Întrucât comunitățile din Basarabia și din nordul Bucovinei nu sunt menționate ca membri ai Federației, probabil că Statutul a fost adoptat în a doua jumătate a anului 1940, după ocuparea provinciilor respective de Rusia Sovietică.
4. Guvernarea României este preluată de cabinetul Ion Gigurtu la 4 iulie 1940. La data de 9 iulie 1940 apare în presă un prim comunicat al Consiliului de Miniștri privind stabilirea, în urma unor discuții, a măsurilor pentru soluționarea problemei evreiești. La 21 iulie se publică un nou comunicat privind stabilirea, de către Consiliul de Miniștri, sub președinția d-lui inginer I. Gigurtu, a principiilor unor proiecte de legi „necesare pentru încadrarea elementului evreiesc în noua ordine de stat românească și potrivit legii de organizare a Partidului Națiunii”. (*Probl. Evr.*, p. 51). Conform normelor de înscriere, evreii nu erau primiți în acest partid. D.L. nr. 2.650 privitor la Statutul Juridic al locuitorilor evrei din România, semnat de regele Carol al II-lea, ing. Ion Gigurtu, președintele Consiliului de Miniștri, Ion V. Gruia, ministrul Justiției, a apărut în „M.O.” din 9 august 1940. (Vezi *Legislația*, pp. 37-50.) A fost primul D.L. care, prin prevederile sale naționalist-rasiste, a exclus populația evreiască din rândul cetățenilor cu drepturi egale, consfințite prin Constituția din 1923. S-a introdus principiul distincției juridice, politice, sociale dintre românii „de sânge” și cetățenii români, respectiv evrei. Insinuări în presă în legătură cu pregătirea unei legi de excludere a evreilor din societatea românească apăreau înainte de publicarea D.L. în „M.O.”. Emil Dorian nota în *Jurnalul* său la 18 iulie 1940: „Se anunță întruna că la Consiliul de Miniștri s-au stabilit soluții pentru problema evreiască”. (Emil Dorian, *Jurnal*, p. 118).
5. Referire la D.L. nr. 169 din 21 ianuarie 1938 pentru revizuirea cetățeniei. S-a avut în vedere exclusiv populația evreiască. (*Legislația*, doc. 1, pp. 30-32).
6. Referire la Decizia Ministerului Justiției nr. 165.945 din 17 noiembrie 1939 privind rezultatele oficiale ale aplicării Legii revizuirii cetățeniei. Dintr-un total de 617.397 de persoane revizuite, 225.222 au fost respinse de la cetățenia română. (*Legislația*, doc. 2, pp. 33-36.)
7. Conform D.L. din 9 august 1940, problema evreiască constituia „una din problemele de o deosebită gravitate politică, economică și juridică în marginile statului, de rezolvarea căreia depindea salvarea națiunii române”. Evreii erau acuzați că au acaparat posturile cheie ale economiei românești, provocând astfel pauperizarea

românilor. Pentru demonstrarea netemeinicii acestei susțineri, conducerea F.U.C.E. a elaborat un documentar intitulat „Problema evreiască”. Sunt cuprinse documente și statistici în sprijinul tezelor susținute. Documentul din care reproducem aici concluziile a fost înaintat Consiliului de Miniștri și Casei Regale. Iată partea de final a documentului:

- „1. Că evreii pământeni se află de secole în Țările Românești, că și-au făcut cu devotament și entuziasm datoria față de țară și că acei emigrați în alte țări au fost agenți de propagandă ai intereselor românești.
 2. Că evreii pământeni au fost 3% în Vechiul Regat și 4% pe toată țara și că după răpirea Basarabiei și a Bucovinei de Nord, proporția lor pe țară a fost redusă la 2,5%.
 3. Că prin legile anterioare războiului nu sunt decât câteva mii de evrei încetățeniți, iar ca urmare a revizuirii, 35-40% din evrei au pierdut drepturile cetățenești, așa că problema a pierdut din acuitate, mai ales că în urma răpirii Basarabiei și Bucovinei de Nord, proporția evreilor a fost redusă la 2,5%.
 4. Că numărul evreilor descrește neconținut prin emigrare, denatalitate și decese, pe când numărul minoritarilor creștini crește prin imigrare, prin o natalitate de trei până la 10 ori mai mare decât a evreilor și prin decese mai puțin numeroase.
 5. Că supușii străini ocupă un număr mai mare de locuri decât evreii pământeni și evreii în general, aceasta în toate profesiunile și pe tot cuprinsul țării, inclusiv Vechiul Regat; că deci acapararea de către evrei este un miraj provocat de reaua repartitie geografică și economică a evreilor, miraj pe care statisticile îl dezminț.
 6. Că pe măsură ce evreii părăsesc comerțul și industria, ei sunt înlocuiți nu de români, ci de minoritățile creștine sau de supușii altor state, atât în Vechiul Regat cât și în provinciile alipite.
 7. Că evreii din Vechiul Regat întrebuițând mână de lucru românească în proporție de 75%, pregătesc cadrele economiei românești, că deci distrugerea lor echivalează cu împiedicarea formării cadrelor economice românești.
 8. Că înlocuind în Vechiul Regat mâna de lucru evreiască cu cea românească, nu numai că regățenii români vor fi împiedicați de a se stabili în provinciile alipite pentru a accelera procesul de românizare, mai urgent și mai important în acele provincii decât în Vechiul Regat, ci dimpotrivă se va produce fenomenul demografic contrar și anume, că românii stabiliți în provinciile alipite unde sunt în proporție de 66% în Crișana și Maramureș, de 57% în Transilvania, de 54% în Banat și de 44% în Bucovina (Anuarul Statistic, pag. 37), vor fi tentați să vină în Vechiul Regat unde sunt deja în proporție de 95%.
 9. Că neexistând șomaj, ci numai o rea repartitie în profesii, dimpotrivă fiind lipsă de medici, dentiști, farmaciști, ingineri, ingineri silvici și agronomi etc., excluderea evreilor din profesii va dăuna sănătății generale și economiei generale.
 10. Că acolo unde evreii au fost îndepărtați, chiar în Vechiul Regat, nu românii ci minoritățile le-au luat locul, așa că rezultatul va fi și aici o rupere de echilibru în dauna României și a Românilor.”
- (*Loc. cit.*, dosar 104, vol. I/1940, filele 19-37.)
8. La data de 22 august 1940, dr. W. Filderman nota în memoriu următoarele: „Nu l-am mai predat, întrucât între timp din ordinul Marelui Stat Major, toți evreii au fost scoși din armată, cu rare excepții.” Totuși, memoriul este relevant pentru cunoașterea diferitelor forme de discriminare aplicate pe plan local.
 9. Referire la Decizia Ministerului Agriculturii și Domeniilor din 23 iulie 1940, prin care se interzice tăierea rituală a vitelor fără o prealabilă amejire.
 10. La data de 4 iunie 1940, Uniunea Comunităților Evreiești din Vechiul Regat s-a adresat Ministerului de Interne, rugând să se intervină la abatorul de la Piatra-Neamț, pentru ca să nu se împiedice tăierea vitelor după regulile rituale evreiești. (ANIC, fond C.E. dos. 2/1940, fila 3.)

11. F.U.C.E. este sesizată de către Comunitatea Evreilor din Bacău, care a fost înștiințată de medicul veterinar primar, că nu mai poate admite tăierea rituală a vitelor în abator, aceasta în baza Deciziei nr. 12.259 a Ministerului de Agricultură și Domenii. (Arh.St. filiala Bacău, fond Comunitatea Israelită Bacău, dosar 21/1940, f. 48.)
12. A se vedea textul Statutului Juridic al Evreilor, publicat în „Monitorul Oficial” din 9 august 1940, în anexă, la sfârșitul capitolului 2, în volumul de față.
13. Conform Statutului Juridic din 9 august 1940, evreii au fost împărțiți în trei categorii. Din prima categorie făceau parte evreii veniți în România după 30 decembrie 1918. În a doua categorie erau cuprinși cei ce au căpătat naturalizarea prin lege individuală sau dispozițiune legală până la 30 decembrie 1918 ; cei care au dobândit naturalizarea în mod colectiv, în temeiul art. 7, paragraf 2, lit. c din Constituția modificată la 1879, respectiv participanții la Războiul de Independență din 1877-1878 ; cei ce au luptat în linia de foc, în războaiele României, cu excepția celor căzuți individual prizonieri, celor dispăruți sau trecuți în teritoriul ocupat; cei răniți, decorați, citați cu ordin pentru acte de bravură în timpul Primului Război Mondial; urmașii celor morți în războaiele României. Categoria a treia era alcătuită din evreii care nu făceau parte din categoriile 1 și 2. (A se vedea textul D.L. în anexa de la sfârșitul capitolului 2.)
14. Conform prevederilor D.L. din 9 august 1940, art. 10: „obligațiunile militare fiind obligațiuni de onoare se transformă pentru evreii din România din categoriile 1 și 3 fie în obligațiune fiscală, fie în obligațiune de muncă. Evreii din categoria a doua nu pot fi militari de carieră”. (*Legislația*, p. 48)
15. Referire la Ferdinand I, regele României în perioada 1914-1927.
16. Înființată în anul 1909 sub denumirea de Uniunea Evreilor Pământeni, se transformă în Uniunea Evreilor Români în anul 1923. A fost principala organizație politică a evreilor din România, care a militat pentru emanciparea lor civică și apărarea drepturilor lor cetățenești.
17. Respectiv, general Ioan Rășcanu.
18. Un memoriu cu un conținut similar a fost înaintat la 21 august 1940 ministrului de Interne. Cererile nu au fost luate în considerație. Evreii au fost excluși din armată conform D.L. nr. 3.984 / 5 decembrie 1940 relativ la *statutul militar al evreilor*. Conform art. 1: „evreii, indiferent de categoria din care fac parte, sunt excluși de la serviciul militar. Ei sunt obligați a plăti taxele militare statornicite prin legi, cum și de a presta munci de interes obștesc, potrivit nevoilor statului”. (*Legislația*, p. 95)
19. Referire la colonia „Roș-Pina” înființată de primii evrei emigrați din România în Palestina, în anul 1881.
20. Vizita a avut loc în anul 1918. Președinte al Consiliului de Miniștri era Ion C. Brătianu.
21. Ferdinand I, Regele României între 1914 și 1927.
22. Cf. art. 16, lit. c din D.L. privind statutul juridic al evreilor, „cei ce exercită activități economice și sociale de orice fel, oprite de Decret, vor fi concediați în șase luni de la data publicării D.L. Acest termen poate fi prelungit în caz de nevoie vădită pentru interesele economice naționale”. (*Legislația*, p. 49)
23. Pe memoriu, dr. W. Filderman face următoarea adnotare: „Citit personal d-lui ministru de Interne. Dânsul spune că ordinul emană de la Marele Stat Major”.
24. Conform D.L. din 9 august 1940 privind Statutul Juridic al evreilor, profesiunea de avocat nu putea fi practică de către evreii din categoriile 1 și 3.
25. Conform prevederilor statutare, evreii nu au fost admiși în Partidul Națiunii. Ca atare, nu puteau fi funcționari publici. În virtutea acestei prevederi, în perioada 9 august -

30 septembrie 1940 au fost concediați 609 funcționari evrei din următoarele ministere: Ministerul Agriculturii (43); Ministerul Educației Naționale (99); Ministerul Economiei Naționale (6); Ministerul Sănătății (40); Ministerul Muncii (35); Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor (305); Ministerul Cultelor și Artelor (35); Ministerul Finanțelor (96); Ministerul Justiției (38); Ministerul de Externe (7). (Anel, *Doc. vol. I*, p. 535.)

26. Conform art. 11, evreii aparținând oricărei categorii nu pot dobândi proprietăți rurale în România. De asemenea, evreii aparținând oricărei categorii își pot vinde proprietățile rurale românilor de sânge, cu exercitarea dreptului de preempțiune pentru Ministerul Agriculturii. Evreii aparținând oricărei categorii nu pot dobândi în viitor întreprinderi industriale rurale. (*Legislația*, p. 48)
27. Conform art. 13, se poate ridica atributul puterii părintești asupra copilului său creștin tatălui evreu, dacă se constată, pe cale judecătorească, că acesta dă copilului său creștin o educațiune potrivnică principiilor religioase sau naționale. (*Loc. cit.*)
28. Decretul-Lege pentru apărarea ordinii politice unice și totalitare a statului român, apărut în „M.O.”, partea I, nr. 142, din 22 iunie 1940, consideră delict de uneltire contra ordinii politice, a organizării politice a țării, pedepsit cu detenție: propovăduirea schimbării organizării politice a țării, organizarea de asociații secrete; orice fapt tinzând a discredita organizarea politică unică recunoscută de lege sau a-i zădărnici activitatea. Publicăm în continuare lista nominală a celor internați, la care se referă memoriul F.U.C.E. În realitate, multe persoane din lista respectivă au fost cunoscuți militanți antifasciști.

4964 MONITORUL OFICIAL (Partea I) Nr. 195, 24 August 1940

Nr. 1.994

MINISTERUL INTERNELOR

Consiliul de Miniștri, în ședința sa de la 21 august 1940;

Luând în deliberare referatul d-lui ministru de interne, înregistrat la nr. 12.461 din 19 august 1940

Decide:

Autoriză pe dl. ministru de interne, ca pe baza art. 39 din legea pentru apărarea ordinii în Stat, să stabilească domiciliu obligatoriu persoanelor menționate mai jos:

1. Birnbaum Rebeca; 2. Belinstein Basia; 3. Mihailov T. Mihail; 4. Manașcu Nuthă; 5. Seinstein Ieuda; 6. Amcel Strul; 7. Moise Gropper; 8. Brand Nathan; 9. Herșcovici Heim; 10. Moise Favel, zis Weisman Fabian; 11. Rozantal Zaharie; 12. Sandberg Samuel; 13. Lenghel Gheorghe; 14. Maier Moise, zis Leon; 15. Flitman Meilich; 16. Grümhut Liza; 17. Solomon Kohn; 18. Mihailovici Buium; 19. Chieuş Dumitru; 20. Palade Ioan; 21. Georgescu Vasile; 22. Lungu Mihalache; 23. Maxim Alexandru; 24. Tomolici Carol; 25. Archip Năstase; 26. Apostol Gheorghe; 27. Mihăileanu Ștefan; 28. Raisler Isac; 29. Nadler Manole; 30. Popescu Panaite; 31. Lascăr Ioan; 32. Căciuleanu Ioan; 33. Mendel Moise, zis Munteanu Moise; 34. Marcovici Șimea, zis Cojocarul Șimea; 35. Tenențop Vili; 36. Goldenstein Pincas; 37. Crețu Gheorghe; 38. Mușat V. Constantin; 39. Herman Moise Beliş; 40. Bercu Keiser; 41. Leiba Magolnic; 42. Ferdinand Stoianov; 43. Calman Bercovici; 44. Iosub Moise Sindavid; 45. David Iosub Litman; 46. Iancu Chineș; 47. Burah Sin Leizer; 48. Beltz Lazăr; 49. Zinger Eli Leib, zis Elias; 50. Rosen Mozos; 51. Petrea Pavel; 52. Abramovici Marcu; 53. Drăgățanu Isac; 54. Leibovici Nathan; 55. Florescu Dumitru; 56. Froim Idel Hună; 57. Tahbach Moise; 58. Vigder Litman; 59. Herșcu Ițic, zis Tucerman; 60. Marcu Lazăr; 61. Surugiu Constantin; 62. Filip Lazarovici, zis Froim Filip Leiser; 63. Herșcovici Moritz; 64. Lazarovici Saul; 65.

Leibovici Burăh; 66. Grünstein Ernest; 67. Froimovici Aron; 68. Sternbel Strul; 69. Davidovici Pincu; 70. Dărăbăneanu Teodor; 71. Isidor Teleggă; 72. Daniliuc Dumitru; 73. Alexa Pihuleac; 74. Sili Haim Smelțer; 75. Herman Resler; 76. Simion Grinberg; 77. Iosef Heler; 78. Tendler Berl; 79. Sechter M. Ghidale; 80. Curtz Aron; 81. Menășe Levornic; 82. Ițic Glicman; 83. Naftule Saņ; 84. Abus Druckman Israiel; 85. Mozes Buccin; 86. Partin Alexandru; 87. Hapelnciuc Gheorghe; 88. Schor Reghina; 89. Schor Lola; 90. Polipodi Mendel; 91. Aron N. Herșcu; 92. Polipodi Iacob; 93. Blumer Herșcu; 94. Meningher Herșcu; 95. Ciobotaru David Haim; 96. Surgi Iancu; 97. Nuhan N. Moritz, zis Ritler; 98. Sandberger Ițic Moise; 99. Danileo Gheorghe; 100. Fridman Bernard; 101. Hutman Brahmuth Israel; 102. Hecht Abraham; 103. Laden Salo; 104. Kreissel Wolf; 105. Kreisel Solomon; 106. Dascăl Nandor; 107. Plosceac Ioan; 108. Pșebila Iosef; 109. Steintzler Ozias, zis Soicher; 110. Orenstein Janetta; 111. Marița Tencher; 112. Ressler Paula; 113. Pantofaru Biela; 114. Klein Meșe; 115. Sami Băetu; 116. Saiovici David; 117. Antonir Iosif; 118. Tencher Feler; 119. Daniel Feler; 120. Zemel Iosif; 121. Țalic Schwartz; 122. Fux Beris; 123. Edelstein Simion; 124. Baras Isac; 125. Baras Marcu; 126. Baras Meizer; 127. Bercovici Haim Herș; 128. Zoltzberg David Bercu; 129. Sandu Weis; 130. Idelovici Israil; 131. Weisman Iancu; 132. Strul Iosub, zis Ițic, zis Spaer Sin; 133. David Segal; 134. Scharf Lupu; 135. Schechter Ihli; 136. Hoisie Sin Lupu zis Osias Lupu; 137. Borat Abraham Beer; 138. Rabinovici Hascal Mery; 139. Lenz Fani, născută Blumenfeld; 140. Rauchbach Malvine; 141. Crăciunescu Nicolae; 142. Pircu Vasile; 143. Schaier Abraham zis Deutsch; 144. Lang Adolf; 145. Ziemba Grațian; 146. Burg Israiel; 147. Häupter Abraham; 148. Budai Vasile; 149. Pachter Manfred; 150. Gärtner Samuil; 151. Goldemberg Tivia; 152. Budik Salli, născută Herșcovici; 153. Schnarch Eti; 154. Bercovici Rebeca; 155. Clipper Simion; 156. Schoill Leib; 157. Budik Marcu; 158. Elembogen Maer; 159. Menasees Victor; 160. Derner Haim; 161. Held Abraham; 162. Heringher Leon; 163. Dim Ionaș Wolf; 164. Don Juny; 165. Bernsctiein Izidor; 166. Pächt Adolf; 167. Leib Mendel; 168. Schiber Mözes; 169. Gänzer Emanoil; 170. Gänzer Berl; 171. Rostocher Salo Katz; 172. Bendet Engler Idel; 173. Fiul Salo Lamper; 174. Aron Schnarch; 175. Salner Emaanoil; 176. Leibovici Meschulin; 177. Costiner Schnarch, Leizer Martco; 178. David Klipper; 179. Kind Schmil; 180. Nathan Marcovici; 181. Bernard Schnarch; 182. Mozes Schnarch; 183. Schmaia Warter; 184. Krumholtz Ghidale; 185. Iacob Biner; 186. Elias Lampen; 187. Isac Finkler; 188. Michel Wagner; 189. Abraham Vagner; 190. Mozes Polak; 191. Altkopf Salo Vili; 192. Izidor Sand; 193. Sechter Aizic; 194. Elias Ilie Movărman; 195. Rapaport Zigmund; 196. Lantzet Moses; 197. Goldemberg Israiel; 198. Bercher Fhäbus; 199. Burg Schmaie; 200. Tamler Ionaș; 201. Schiesctiein Moritz; 202. Aron Leib Stapler; 203. Chaim Barthfeld Berl; 204. Chaim Herș zis Herman Marian; 205. Maier David Marian; 206. Rainer Benyamin; 207. Stein Marcus; 208. Ronas Natan; 209. Merdler Conrad; 210. Felix Kinsbrumer; 211. Abraham User Alexandru; zis Weischein; 212. Reichman Abrabam; 213. Feldhamer Iosif; 214. Poppel Solomon; 215. Feldhamer Isac; 216. Laufer Eisig; 217. Müster Leib Eizic; 218. Iacob Ivaner; 219. Weisbrod Samoil; 220. Herman Schertzer; 221. Fichler Wilhelm; 222. Adolf Müntz; 223. Roll Leon; 224. Münster Leib Ei; 225. Izidor Scherzer; 226. Iacob Schapira; 227. David Schapira; 228. Solomon Wartman Stemberg; 229. Leo Schnapp; 230. Wald Benjamin; 231. Krümholtz; 232. Goldaper Herman; 233. Wasserman Aron Lebi; 234. Samoil Laufer; 235. Sucher Iacob; 236. Foghel Herșcu; 237. Nițulescu Stelian; 238. Mihaly Iosif; 239. Scoș Iosif; 240. Vereș Pavel; 241. Szöcs Adalbert; 242. Szöcs Ilieana; 243. Simo Irina; 244. Borș Filimon; 245. Mark Isidor; 246. Imets Marton; 247. Szabo Ludovic; 248. Ungvari Ioan; 249. Solomon Ilie zis Weis; 250. Moise Matușow; 251. Chitiș Dobre zis

Costică; 252. Atanasie Volintiro; 253. Ursa Maria; 254. Ruja Ioan; 255. Beda Arpad; 256. Boer Iosif; 257. Barna Iosif; 258. Portik Iosif; 259. Major Terezia; 260. Vasiliu Nicolae; 261. Boboc Constant; 362. Marin Oprea; 263. Ciocan Neagu; 264. Vasile Alexie; 265. Schwartz Rafail; 266. Baciu Ion; 267. Mititelu Anton Rujer 268. Serdicov Feodosia; 269. Căciulescu. Ștefan; 270. Rossman Noch, zis Nae; 271. Solomon Schein; 272. Stoian Tudora, zisă Stoenescu; 273. Marinecea Maria, zisă Andreescu; 274. Vedopian Anton; 275. Dumitrescu Const.; 276. Mangu Petre; 277. Czeller Ludovic; 278. Deutsch Iosif; 279. Fuchs Eduard; 280. Albert Francisc; 281. Reisz Eugen; 282. Bene Emeric; 283. David Oscar; 284. Schwartz Ludovic; 285. Gambo Samoilă; 286. Genad Eugen; 287. Genad Heinrich; 288. Kappel Adolf; 289. Iakob Bela; 290. Hangyașu Iosif; 291. Kerekeș Bela; 292. Szentes Ignăție; 293. Haublik Iosef; 294. Biro Marghita Dionisie; 295. Huzar Ioan; 296. Steiber Ioan; 297. Kathay Rozalia; 298. Cristea Ilie; 299. Kopf Martin; 300. Weiss Arpad; 301. Varadi Andrei; 302. Melasz Vilmoș; 303. Szekely Iosif; 304. Kurko Gherasim; 305. Pal Ferencz; 306. Codleanu Ion; 307. Richet Frantz; 308. Stângaciu Dionisie; 309. Covacs Francisc; 310. Palfi Anton; 311. Szalkai Ioan; 312. Pop Mihail; 313. Gosler Iuliu; 314. Sotter Ludovic; 315. Csiki Ioan; 316. Nemete Ioan; 317. Horvath Zoltan; 318. Concz Ioan; 319. Ballauer Anton; 320. Czemet Herman; 321. Bercovici Niculae; 322. Mândruț Francisc; 323. Fenachem Emeric; 324. Farcaș Moritz; 325. Ilieș Iosef; 326. Varga Valeriu; 327. Koka Ludovic; 328. Nagy Iosif; 329. Bojan Pavel; 330. Bugnariu Tudor; 331. Cohn Hillel; 332. Szekernyes Gh.; 333. Nagy Ștefan; 334. Blum Anton; 335. Dan Ștefan; 336. Almaș Vilhelm; 337. Benze Martin; 338. Fazacaș Francisc; 339. Ferencz Ioan Ioani; 340. Musca Ștefan Francisc; 341. Gora Leib; 342. Leibach Isidor; 343. Fleszler Henric; 344. Mandelbaum Sloma; 345. Franzman Misza; 346. Demeter Ștefan; 347. Kertesz Ioan; 348. Kozma Ludovic; 349. Szabo Ignăție; 350. Bedo Anton; 351. Tamas Ignăție; 352. Borsa Vasile; 353. Gabor Iosif; 354. Vargancsik Iosif; 355. Gall Emeric; 356. Schwartzman Eduard; 357. Topolov Tănase; 358. Tanciu Jecu; 359. Vintilă Voinea; 360. Grigore Marcov; 361. Ciucureanu Pavel; 362. Florea Ioan; 363. Cosmici Mihai; 364. Iacob Sevastian; 365. Nicolae Cricum; 366. Trefic Samoilov; 367. Cristea Dumitru; 368. Lupan Pavel; 369. Ieremiaș Emeric; 370. Ieremiaș Emman Marc; 371. Lazăr Vilhelm; 372. Cziment Ignat Imre; 373. Mozes Desideriu; 374. Varga Iosif; 375. Meszaros Eugen; 376. Bretter Tiberiu; 377. Beuzeze Alexandru; 378. Lengyel Adalbert; 379. Hutira Iosif; 380. Gavaler Adalbert; 381. Pittner Oliver; 382. Palcovici Iosif; 383. Lakatos Ludovic; 384. Polak Iosif; 385. Leitner Adalbert; 386. Igli Andrei; 387. Kadar Geza; 388. Birtaș Ioan; 389. Hutira Dezideriu; 390. Podelenscki Francisca; 391. Iani Ludovic; 392. Blumenfeld Ștefan; 393. Sandor Arpad; 394. Katz Iosif; 395. Ursa Dumitru; 396. Demeny Gheorghe; 397. Leib Max; 398. Vințe Ioan; 399. Szabo Zoltan; 400. Szente Iuliu; 401. Haurich Andrei; 402. Kișș Dănilă; 403. Doboș Francisc; 404. Luca Francisc; 405. Marton Ștefan; 406. Kleinberger Arnold; 407. Paraszka Ștefan; 408. Leonte Mihai 409. Segall Iacob; 410. Moise Din Feiga; 411. Zalman Broder zis Sigal; 412. Orban Dănilă; 413. Bodor Ioan Gaty; 414. Ladu Ludovic; 415. Olah Dionisie; 416. Bodo Carol; 417. Iliescu V. Alex.; 418. Tănase Ghiță Borțoi; 419. Vidrașcu Gh.; 420. Marcu Codrunch; 421. Inaș Ana; 422. Strul Sigal; 423. Sin Strul Hain Haimovici; 424. Dănilă Toma; 425. Boris Savinschi; 426. Vasile Toboșaru; 427. Cerednicov Alexei; 428. Covacs Dominic; 429. Beleștein Hascal zis Oscar; 430. Iuliu Frenkel; 431. Lovenștein Iuliu; 432. Frenkel Desideriu; 433. Demian Ioan; 434. Tamaș Ștefan; 435. Fodor Dominic; 436. Herșcovici Martin; 437. Kruk Samoilă; 438. Maier Ladislau; 439. Max Spodheim; 440. Podelenski Ignat; 441. Vadmay Adalbert; 442. Granach Sulim; 443. Samoil Lazăr; 444. Adolf Herșcovici; 445. Teitel Manase; 446. Bucur Gheorghe; 447. Iosif Smilovici; 448. Bucur Gheor-

ghe zis Tudorache Gheorghe; 449. Cohal Gheorghe; 450. Fuchs Paul; 451. Max Alsleben; 452. Ițic Nathan zis Ungar; 453. Gyarmati Nicolae; 454. Imecs Mihail; 455. Kornhauser Adalbert; 456. Maffei Nicolae; 457. Ilie Grimberg; 458. Ițic Solomon; 459. Mihai Solomon; 460. Nuhâm Meer Idel; 461. Sternin Mendl; 462. Sopotaru Alter; 463. Stoica Trandafir; 464. Dimitrie Mironovici Nemțov zis Zagominiuc; 465. Capșa Constantin zis Kotan; 466. Verner Michel David zis Mihai Dan; 467. Olănescu Mihail; 468. Iacobescu Paul; 469. Oanea Ion; 470. Goldberger Adalbert; 471. Rosenfeld Elena zisă Ilona, născută Weiss; 472. Rina Elena Turcu; 473. Encel Gheza; 474. Vaissler Koppel; 475. Encsel Geza; 476. Rina Elena Turcu; 477. Sperber Mihail; 478. Wininger Wolf Moses; 479. Blumenfeld Osias; 480. Lovi Elemer; 481. Dumitrache Gheorghe; 482. Fișel Ițic; 483. Hary Weisman; 484. Mișu Solomon.

Ing. I. Gigurtu, general David Popescu, Nichifor Crainic, general adj. Gh. Mihail, I. Macovei, dr. V. Noveanu, ContraAmiral adj. N. Păiș, D. Caracostea, dr. T. Gomoiu.

29. Asistență socială se impunea în primul rând pentru evreii refugiați din Bucovina ocupată de U.R.S.S. Într-un memoriu din 29 iulie 1940, se arăta că un grup de refugiați format din 70 de suflete a abandonat în teritoriile cedate o avere mobilă și imobilă de 227.990.000 lei. Se cere aprobare ca persoanelor respective să li se acorde autorizații de ședere în România. La 12 iulie 1940, 150 de persoane au fost evacuate din satele la Suceava și încarțiruite într-o sinagogă. Este necesară și ajutorarea acestora. (*Loc. cit.*)
30. Articolul 15 al Statutului Juridic, referindu-se la accesul evreilor în învățământul public, preciza: „dispozițiuni legale speciale vor reglementa regimul învățământului primar, secundar, profesional și superior al evreilor din România în limitele art. 10 și 21 din Legea Constituțională de la 27 februarie 1938”. (*Legislația*, p. 48).
Conform articolelor respective din Constituția din 1938:
„Art. 10.
Românii se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea muncii, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile din care decurg drepturi în condițiunile statornicite prin legi.
Art. 21.
Învățământul este liber în condițiunile stabilite prin legi speciale și întrucât nu va fi contrar bunelor moravuri, ordinii publice și intereselor de Stat. Învățământul primar este obligator. În școlile Statului acest învățământ va fi gratuit”.
31. Conform art. 7 al Statutului Juridic din 1940, evreii prevăzuți în categoriile 1 și 3 nu pot fi: „funcționari publici; membri în profesiunile care au prin natura lor legătură cu autoritățile publice, respectiv avocați, experți și alte îndeletniciri asemănătoare; membri în consiliile de administrație ale întreprinderilor de orice natură publice și particulare; comercianți în comunele rurale; comercianți de băuturi alcoolice și deținători de monopoluri cu orice titlu; tutori sau curatori ai incapacabililor care sunt de religie creștină; militari; exploatatori sau închirietori de cinematografe, editori de cărți, ziare și reviste românești; colportori de imprimate românești și deținătorii oricăror mijloace de propagandă națională românească; conducători, membri și jucători în asociațiile sportive naționale; oameni de serviciu în instituțiile publice”.
32. Constituția promulgată la 27 februarie 1938 a fost suspendată prin Decretul Regal nr. 3.052 la 5 septembrie 1940, când generalul Ion Antonescu a fost numit în funcția de președinte al Consiliului de Miniștri și a fost investit cu depline puteri pentru conducerea statului român. Lui i-a revenit sarcina aducerii la îndeplinire a Decretului Regal semnat de Regele Carol al II-lea. (*Legislația*, p. 62, nota 1.)

33. Memoriul este însoțit de un studiu elaborat de conducerea F.U.C.E. privind Decizia ministerială din 29 august 1940. A se vedea în anexă.
34. Referire la Decizia Ministerială nr. 42.952/9 septembrie 1940, care la art. 2 stabilea: „Statul român constată numai existența de fapt a confesiunii mozaice, care urmează să se manifeste potrivit dispozițiilor ministeriale ulterioare”. Conform acestei prevederi, Cultul Mozaic nu a fost inclus în rândul cultelor istorice, protejate de statul român, iar decizia nr. 42.354/9 septembrie, la art. 2 preciza că toate sinagogile existente nu mai pot funcționa decât pe baza unei noi încuviințări a Ministerului Cultelor și Artelor. (*Legislația*, p. 58.)
35. Statutul juridic din 9 august 1940 preciza: „Regimul Cultului Mozaic rămâne sub protecția normelor constituționale și a legilor de aplicare”. (*Legislația*, p. 47.)
36. Referire la un șir de sărbători care, de regulă, cad în luna septembrie sau începutul lunii octombrie, respectiv: *Roș Hașana* (Anul Nou evreiesc); *Yom Kipur* (Ziua Iertării); *Sukkot* (Sărbătoarea Colibelor).
37. Ritul spaniol se referă la evreii sefarzi care, în contextul diasporei, s-au așezat în Peninsula Iberică. Au fost expulzați din Spania în 1492. Vorbesc limba iudeo-spaniolă. După expulzare s-au stabilit mai cu seamă în Peninsula Balcanică, dar și în Europa Occidentală și în așa-zisa Lume Nouă. Au o cultură, o tradiție și un ritual religios specifice, care se înscriu în tradiția culturii iudaice, în general. Sinagogile și cimitirele sunt separate de cele ale evreilor așkenazi.
38. Ritul occidental se referă la evreii așkenazi care, în contextul diasporei, s-au așezat mai întâi în nord-estul Franței, apoi în Anglia, Germania, Elveția, în nordul Italiei, în Europa Centrală și Europa Orientală. Ei vorbesc limba idiș, au o cultură și un ritual specifice, sinagogi și cimitire proprii. Dar, ca și la sefarzi, tradiția lor culturală și cultural-spirituală se înscrie în tradiția generală a spiritualității iudaice.
39. Referire la Proclamația lui Antonescu către țară, publicată la 7 septembrie 1940, în care, printre altele, arăta: „La baza activității tuturor trebuie să stea Ordinea, Dreptatea și Omenia”. (Petre Țurlea, *Ion Antonescu*, p. 21.)
40. Vezi doc. 19, în volumul de față.
41. Legea Generală a Cultelor a fost publicată în „M.O.”, nr. 89 din 22 aprilie 1928.
42. În procesul-verbal al ședinței Comitetului Executiv al F.U.C.E. din 25 iulie 1940, se consemnează că Ministerul Cultelor a suprimat subvenția Cultului Mozaic. S-a făcut o plângere pe această temă. (Anel, *Doc.* vol. I, p. 425).
43. Referire la audiența solicitată de dr. W. Filderman, șef-rabin Șafran și Iosef M. Pincas din partea Comunității Sefarde. Cu această ocazie, reprezentanții Cultului Mozaic s-au obligat să prezinte ministrului Cultelor tabloul sinagogilor și numărul familiilor evreiești care le frecventează. Pe de altă parte, ministrul s-a angajat la încetarea tuturor abuzurilor comise împotriva instituțiilor Cultului Mozaic. (Anel, *Doc.*, vol. I, p. 480.)
44. Direcțiunea Cultelor a transmis Ministerului de Interne Deciziunea privind închiderea sinagogilor la data de 11 septembrie 1940. Se cere luarea de măsuri urgente pentru închiderea imediată a caselor de rugăciuni evreiești. Ministerul de Interne emite în acest sens un ordin circular către rezidenții regali, prefecți de județe, directori generali de poliție, comandantul Corpului de Jandarmi. La data de 12 septembrie, Ministerul de Interne dă un nou ordin, că Decizia Ministerului Educației Naționale s-a suspendat, deci Ordinul Circular din 11 septembrie nu se mai aplică. (ANIC, M.I., dos. 410/1940, f. 25.)
45. În locul lui Radu Budișteanu, care a deținut funcția de Ministru al Cultelor din iulie 1940 până la 14 septembrie 1940, a fost numit Traian Brăileanu.

46. Răspunsul Conducătorului Statului la memoriul F.U.C.E. din 16 septembrie 1940:

„București, 18 septembrie 1940

Domnule Filderman,

Pe cererea din 16 septembrie nr. 268, dl. g-ral Antonescu a pus următoarea rezoluție: „Domnul Filderman este rugat să fie înțelegător și să facă și pe coreligionarii săi din toată țara să înțeleagă că generalul Antonescu nu putea într-o săptămână de guvernare să facă minuni... A găsit țara anarhizată și aruncată în haos în toate direcțiile și pe toate planurile. A fost și săptămâna entuziasmului romantic. O generație care a fost chinuită, lovită, urmărită, omorâtă, avea dreptul să facă explozie când a fost descătușată. A intrat în zece zile în ordine și pe zi ce trece va intra din ce în ce mai mult într-o disciplină de stat. **Îl asigur pe dl. Filderman de acest lucru și îl mai asigur că dacă coreligionarii D-sale nu vor sabota pe față și din culise regimul, nici pe planul politic, nici pe planul economic, populația evreiască nu va avea nimic de suferit.** (subl. ns.) Cuvântul generalului Antonescu este cuvânt. Dar populația evreiască trebuie să renunțe și-i atrag serios atențiunea fără nicio amenințare că trebuie să părăsească sistemele pe care le-a întrebuițat până acum, fiindcă așa erau regimurile politice, de încătușare economică, de slăbire politică și morală a rezistenței noastre naționale și de exploatare a sărăciei noastre.” General Antonescu.

Primiți, domnule Filderman, încredințarea considerației mele.

Secretar-general,

O. Vlădescu

DOMNIEI SALE,

DOMNULUI DR. FILDERMAN,

PREȘEDINTELE F.U.C.E.

(Ancel, *loc. cit.*, p. 495.)

- Referire la audiența dr. W. Filderman, președintele F.U.C.E., la Ion Antonescu, conducătorul Statului, în ziua de 14 septembrie 1940. Cu privire la audiență, M. Carp face următoarea precizare: „Antonescu scuză violențele legionare din primele zile ale guvernării, arătându-le ca manifestări romantice. Ordonă suspendarea deciziilor din 9 septembrie 1940 privind Cultul Mozaic și ștergerea inscripțiilor «Magazin Jidovesc»”. (M. Carp, vol. I, p. 90.)

Referire, desigur, la pierderile teritoriale.

48. Se referă la cererile formulate de conducătorul statului în răspunsul adresat
49. președintelui Filderman la 18 septembrie 1940. Vezi nota 1 la documentul 22, în volumul de față.

Vezi nota 4 la doc. 4 din volumul de față.

50. Referire la Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, când Transilvania de Nord a fost
51. cedată Ungariei horthyste. Din această pierdere teritorială a rezultat și o scădere numerică a populației evreiești cu aproximativ 200.000 de suflete.

- Referire la broșura intitulată „Pro Domo Mea. Rectificări. Autobiografie”, București,
52. 1937. Sunt respinse anumite calomnii antisemite la adresa personalității lui Filderman. Broșura este retipărită în *Un avocat*, I, pp. 261-290.

- Se referă la D.L. nr. 3.122/13 septembrie 1940 „pentru supravegherea și apărarea
53. economiei naționale”, apărut în „M.O.” nr. 214/14 septembrie 1940. Articolul 8 se referă la delictul de sabotaj economic.

Vezi doc. nr. 21 din volumul de față.

54. Vezi nota 1, doc. nr. 21 din volumul de față.
55. Ordinele pentru redeschiderea templelor și sinagogilor au fost date după 19
56. septembrie 1940, când s-a dat publicității noua decizie a Ministerului Cultelor și

- Artelor. A apărut cu numărul 43.832 în „M.O.” nr. 320/21 septembrie 1940. Au fost suspendate deciziile 42.352 și 42.354/9 sept 1940, până la reglementarea definitivă pe cale de lege a regimului tuturor cultelor din țară. (*Legislația*, p. 61.)
- Articolul 3 prevede împărțirea evreilor în trei categorii. Pentru caracterizarea
57. categoriilor, vezi nota 1, doc. 8 din volumul de față. Vezi, de asemenea, anexa de la sfârșitul capitolului 2.
- Referire la Statutul Juridic al evreilor, adoptat la 8 august 1940 de guvernul Gigurtu. Art. 7, pct. d) prevede: „Evreii prevăzuți în categoriile 1 și 3 nu pot fi comercianți în
58. comunele rurale.”
- Art. 8, pct. 1 prevede: „Evreii aparținând oricărei categorii nu pot dobândi proprietăți rurale în România. Ministerul Agriculturii este autorizat să procedeze la expropriere pentru cauză de utilitate publică a proprietăților rurale de orice fel. Evreii aparținând oricărei categorii pot vinde proprietățile lor rurale românilor de sânge, cu exercitarea dreptului de preempțiune pentru Ministerul Agriculturii. Evreii aparținând oricărei categorii nu pot dobândi în viitor întreprinderi industriale rurale. Dacă imobilul rural se dobândește pe cale testamentară, dobânditorul este obligat să lichideze în termen de șase luni de la deschiderea succesiunii; altminteri el va fi lichidat judecătorește.”
- (*Legislația*, pp. 47-48). Vezi și anexa de la sfârșitul capitolului 2.
59. Decretul-Lege pentru reglementarea situației evreilor în învățământ, care la art. 3 stipula că: „Cei născuți din ambii părinți evrei sau numai din tată evreu, indiferent de religie, nu sunt admiși ca elevi sau studenți în școlile românești”, a fost promulgat la 11 octombrie 1940. De sub rigorile legii au fost exceptați urmașii direcți ai celor din categoria a doua. (*Legislația*, pp. 70-71.)
60. Decretul-Lege pentru organizarea și funcționarea Colegiului Medicilor, care a limitat grav dreptul evreilor de a practica medicina, a apărut la 12 noiembrie 1940. (*Legislația*, pp. 85-88.)
61. O cerere similară a fost adresată și Ministerului Muncii care la 30 septembrie 1940 a dat următorul răspuns: „Potrivit art. 4 din Legea Repaosului Duminical, cererile pentru închiderea stabilimentelor în anumite sărbători ale unei confesiuni se fac de asociațiuni, grupări de întreprinzători sau de salariați și trebuie adresate Camerei de Muncă respective.” (ANIC, fond C.E., dos. 9/1940, f. 1.)
62. Articolul 5, litera a al Statutului Juridic din 9 august 1940 stabilea criteriile de împărțire a evreilor în categorii. Din categoria a doua făceau parte evreii naturalizați prin lege individuală sau încetățeniți înainte de 1918. (*Legislația*, p. 47)
63. Legea pentru încetățenirea evreilor din Ungaria și implicit Transilvania a fost dezbătută în Parlamentul ungar în ședința din 28 iulie 1849. Dar înăbușirea revoluției maghiare în august 1849 a făcut ca această lege să aibă doar o importanță simbolică. Emanciparea evreilor în Ungaria și Transilvania a fost legiferată în 1867, în condițiile încheierii dualismului austro-ungar. (*IMER*, III/1, doc. 434, notele 1 și 7, pp. 519-520.)
64. Vezi nota 63.
65. Referire la art. 15 din Statutul Juridic din 9 august 1940. Vezi nota 1 la documentul 18 din volumul de față. Vezi și anexa de la sfârșitul capitolului 2.
66. Vezi notele 62 și 63. Încetățeniți în 1867 au fost evreii din Transilvania și Bucovina. Evreii din Basarabia aflată sub ocupație rusească au fost încetățeniți în februarie 1917.
67. Partidul Național Evreiesc s-a constituit în mai 1931.

68. Legea Avocaților din 5 septembrie 1940. Articolele 214-215 se referă la condițiile în care funcționează Comisiile disciplinare și cum pot fi recuzate acuzațiile nemotivate. Legea citată a apărut în „M.O.” nr. 205 din 5 septembrie 1940.
69. Cele două articole din Statutul Juridic al Evreilor din 9 august 1940 se referă la cei lezați în drepturile lor prin aplicarea abuzivă a prevederilor Statutului. Ei au calea deschisă de atac înaintea instanțelor de contencios administrativ, potrivit legii speciale, sau înaintea instanțelor de jurisdicție specială. (*Legislația*, p. 49.)
70. Referire la Decretul nr. 3068 din 6 septembrie 1940, care la art. 4 specifică următoarele: „Jurământul de credință va fi reinnoit și de profesioniștii liberi, care, potrivit legilor de organizare, sunt obligați ca înainte de a începe exercițiul profesiei, să depună jurământ de credință.” („M.O.”, nr. 206 bis din 6 septembrie 1940.)
71. În completarea acestei adrese din 26 septembrie 1940, F.U.C.E. a trimis ministrului Justiției un nou memoriu, cu data de 30 septembrie 1940. Analizând legile în vigoare privind statutul general al avocaților, a demonstrat că decizia de excludere cu execuție provizorie și refuzul de a lua jurământul avocaților evrei violează Statutul juridic al evreilor din 9 august 1940, răpește avocaților evrei radiați dreptul de a-și lichida lucrările în șase luni. Se cere luarea de măsuri pentru a face dreptate avocaților persecutați. (AnceI, *Doc.*, vol. I, pp. 532-534.)
72. Vezi doc. nr. 27 din 24 septembrie 1940, în volumul de față.
73. Cererea nu a fost soluționată. La 11 octombrie 1940 a fost adoptat Decretul-Lege nr. 3438 pentru reglementarea situației evreilor în învățământ. Articolul 3 stipula:
„Cei născuți din ambii părinți evrei, sau numai din tată evreu, indiferent de religie, nu sunt admiși ca elevi sau studenți în școlile românești de grad primar, secundar sau superior de stat sau particular și nici în școlile celorlalte unități etnice creștine.”
Decretul-Lege a fost semnat de Conducătorul Statului, general Ion Antonescu, și de Ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, Traian Brăileanu. (*Legislația*, pp. 70-71.)
74. Legea pentru limitarea numărului de elevi și studenți în școlile germane la 5% față de totalul populației școlare a fost promulgată la 25 aprilie 1933. (R. Hilberg I, p. 17.) După *Noaptea de cristal* s-a interzis complet accesul la învățământ pentru copiii evrei – 15 noiembrie 1938. (V. Zaharov, V. Kulisov, p. 166.)
75. Vezi doc. nr. 28 din 24 septembrie, în volumul de față. Vezi și nota 74.
76. Vezi doc. nr. 29 din 25 septembrie 1940, în volumul de față.
77. D.L. pentru organizarea și funcționarea Colegiului Medicilor a fost semnat de generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, la 12 noiembrie 1940. În art. 39 se prevede: „Medicii etnici evrei de religie mozaică sau creștinați nu sunt primiți în Colegiul Medicilor.”
78. Vezi doc. 32 din 26 septembrie, în volumul de față.
79. Vezi doc. 30 din 26 septembrie, în volumul de față.
80. A se vedea nota 1 la documentul nr. 22 din 16 septembrie 1940, în volumul de față.
81. A se vedea doc. nr. 30 din 26 septembrie 1940, în volumul de față.
82. Referire la decizia nr. 42.180 a Ministerului Cultelor și Artelor. Art. 1 prevede interzicerea în mod absolut tuturor părților constitutive și organelor de conducere ale cultelor creștine din țară să achiziționeze de la magazinele evreiești obiecte de cult. „Comercializarea acestor lucruri sfinte de către negustorii evrei constituie o pângărire a altarului și a slujitorilor săi.” (*Legislația*, p. 56)

83. Referire la Decizia ministerială nr. 42.181/8 septembrie 1940. La art. 1 se prevede concedierea întregului personal evreiesc de la toate teatrele și operele românești de stat sau particulare. (*Idem.*, p. 57.)
84. A se vedea doc. 32 din 26 septembrie 1940, în volumul de față.
85. Corpul Contabililor anunță excluderea tuturor contabililor evrei, ceea ce echivala cu interzicerea practicării profesiunii. (vezi ziarul „Curentul” din 26 noiembrie 1941).
86. A se vedea doc. 60 din 22 octombrie 1940, în vol. de față.
87. Decretul-Lege privind eliminarea farmaciștilor evrei din activitate a fost adoptat la 2 octombrie 1940. Vezi și D.L. din 28 noiembrie 1941. (*Legislația*, p. 64; pp. 176-177.)
88. A se vedea doc. nr. 35 di 29 sept. 1940, în vol. de față.
89. Fondul Național Evreiesc s-a creat cu scopul de a cumpăra pământ pe teritoriul Palestinei. Hotărârea a fost luată în 1897, la primul Congres Mondial Sionist de la Basel.
90. La 18 octombrie 1940, Ministerul de Interne a transmis prefectilor din județele Buzău și Arad un ordin special pentru cercetarea cazurilor semnalate. (ANIC, fond M.I., dos. 424/1940, f. 16). La 28 octombrie 1940 se comunică Consiliului de Miniștri că memoriul U.C.E. a fost trimis spre cercetare la Direcțiunea Generală a Poliției. (*Loc. cit.*) Din Arad s-a răspuns că plângerile nu au teme. (*Loc. cit.*)
91. După Dictatul de la Viena din 30 august 1940, Miercurea Ciuc, unde a funcționat un lagăr de internați așa-zisi *suspecți politici*, a intrat sub ocupație horthystă. În noile condiții, lagărul cu același profil a fost transferat la Caracal. Au fost deținuți în principal cei aflați în evidența Siguranței pentru activitate comunistă, social-democrată, în general antifascistă.
92. Numele corect: Hager Eliezer ben Rabi Israel (1891-1946). (Cf. *Prezențe rabinice...*, p. 253)
93. Copia Memoriului înaintat de Comunitatea Evreilor din Iași ministrului de Interne. FUCE a înaintat documentul conducătorului statului.

„COMUNITATEA EVREILOR IAȘI

Iași 3 octombrie 1940

Domnule Ministru,

Siguranța vieții și averii evreilor în Municipiul Iași nu mai există.

Ei trăiesc sau arestați și grav maltratați sau în așteptarea arestării și maltratărilor.

Zilnic convoaie de evrei sunt aduși la Chestură și la Sediul Legiunii. Noaptea, grupe de legionari care declară că ei au Poliția și Parchetul lor, cu revolverele în mână, fac descinderi, ridică case de bani și fără eliberare de chitanță, ridică și transportă la sediul Legiunii pe evrei, unde-i supun la torturi fizice și morale groaznice, spre a le smulge declarații împotriva lor și a altora; alții sunt arestați dacă nu se supun reclamațiilor cumpărătorilor, ceea ce face negoțul absolut imposibil.

Iată câteva cazuri mai grave din ultimele zile:

1/ Simon Solomon, pe când se ducea spre locuința sa, însoțit de un băiat care-l transporta un bidon de 5 litri de untdelemn, a fost dus la sediul Legiunii din Râpa Galbenă, unde a fost bătut până la sânge între orele 2-5 dimineață, pentru a-l face să semneze că el și alte persoane – pe care nici nu le cunoaște – ar fi comuniști, după care a fost din nou maltrat și apoi eliberat.

Certificatul medicului legist constată:

«Echimoze pe față, epistaxis nazal. Bose în regiunea parietală stângă, echimoze diseminate pe partea anterioară a pieptului și pe partea stângă a spatelui. Echimoze

pe ambele membre superioare, pe fese și pe coapse. Echimoze difuze la fața plantoasă a degetului mic al piciorului drept. Leziunile au fost produse de lovire aplicată cu un corp contondent și vor avea nevoie de 6-7 zile de tratament medical în afară de eventualele complicațiuni».

2/ Persoanele astfel denunțate, în număr de zece, au fost duse o parte la Legiune – unde au fost maltratate – alții la Prefectură, apoi înaintați cu toții Curții Marțiale.

3/ În urma unei descinderi pentru a se căuta alimente, Frații Schor au fost transportați și bătuți în tot cursul drumului de la locuința lor până la Legiune.

Aci au fost restituiți la miezul nopții.

4/ Elevii Veinstein au fost ridicați din poarta casei lor, transportați la Râpa Galbenă, unde au fost grav maltratați spre a declara că sunt comuniști și au fost apoi înaintați Curții Marțiale.

5/ La comerciantul Haimovici – invalid de război din str. Elena Doamna – sub pretext că fiul acestuia, elev de liceu, ar fi convocat o consfătuire comunistă, legionarii au operat o descindere care a durat de la 7 până la 10 seara, căutând arme ascunse, care bine înțeles n-au fost găsite.

6/ La fabrica de săpun a fraților T. și B. Lerner, un grup de legionari cu revolverele în mână au bătut pe proprietari și i-au silit să semneze că sunt comuniști și că au încercat să-i mituiască. La ora 2 noaptea au fost duși la sediul din Râpa Galbenă împreună cu una din casele de bani. Din altă casă s-au scos câteva milioane de lei, cari s-au ridicat fără dare de chitanță. Ambii au fost bătuți grav.

Mama, soțiile și copiii acestora au fost arestați 2 zile în casă.

7/ O nouă descindere a fost operată la fabrică, cu care prilej s-a terorizat tot personalul, și alta la locuința domnului Platzman, asociat, unde au fost arestați toți cei de față. Plecând, legionarii au lăsat un sergent cu ordinul să tragă dacă cineva s-ar mișca. La ora 10 a sosit un domn Procuror care a eliberat pe toți cei arestați.

8/ Frații Hirschensohn – unii dintre cei mai mari comercianți – au fost ridicați și transportați la Legiune în urma unui incident cu un client care cumpărase un aparat de radio.

9/ La fabrica textilă un grup de legionari au ridicat pe funcționarul Friedman, l-au reținut și bătut la tălpi cu cravașa și lovit pe grumaz o noapte întreagă, pentru a declara căuză concedierii unor lucrători.

10/ În împrejurimile orașului evreii trăiesc în aceeași atmosferă.

Toate acestea fac cu neputință exercitarea comerțului sau activitatea industriașilor. Fiecare dorește să lichideze și să plece căci nu este posibilă viața omenească fără respectul ei. Nimeni nu mai are siguranța că plecând spre fabrică nu va fi ridicat din drum sau culcându-se în pat nu va fi deșteptat și ridicat în cursul nopții.

Sperând, Domnule Ministru, că față de cele expuse mai sus, veți binevoi a lua măsurile necesare pentru a împiedica repetarea pe viitor a faptelor de acest fel. vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

DOMNIEI SALE, DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE”

(Ancel, Doc. vol. I, pp. 542-543)

94. La data de 4 octombrie 1940, conducătorul statului a semnat D.L. nr. 3347 pentru trecerea proprietăților rurale evreiești în patrimoniul statului. Conform art. 4, treceau în patrimoniul statului și stocurile de cereale și nutrețurile ce se dovedeau cumpărate cu acte pentru a fi vândute. (*Legislația*, pp. 65-66.)
95. Referire la Organizația pentru Restraticarea Tineretului. Actul constitutiv și statutul au fost adoptate în anul 1928.
96. Referirea este la avocații evrei din categoria a doua, care au rămas în Barouri. Decretul-Lege pentru reglementarea statutului lor, adoptat pe baza hotărârii Consiliului de Miniștri din 1 octombrie 1940, a fost publicat în „M.O.” din 17 octombrie 1940. Art. 1

stipula: „Avocații evrei rămași în Barouri, în urma revizuirilor făcute de acestea, nu au dreptul de a redacta acte, a da consultațiuni, a reprezenta în justiție sau a pleda în fața oricărei instanțe de judecată decât în afacerile evreilor persoane fizice și nu pot în genere exercita profesiunea decât în serviciul și în folosul coreligionarilor lor persoane fizice.” (*Legislația*, pp. 72-73.)

97. Vezi doc. 47 din 5 octombrie 1940, în vol. de față.
98. A se vedea ziarul „Timpul” din 5 octombrie 1940.
99. În Ungaria, primele legi de limitare a evreilor în profesii liberale la 20% au fost adoptate în mai 1938.
100. Referire la avocații din categoria a doua rămași în barouri. Pentru detalii, vezi doc. 46, nota 1 din 5 octombrie 1940, în vol. de față.
101. În Germania, legile împotriva avocaților evrei au fost adoptate începând cu anul 1933. (Raul Hilberg I, p. 81.)
102. Pentru situația avocaților evrei din Ungaria, vezi doc. 46, nota 4, în vol. de față.
103. Nu dispunem de memoriul la care se face referire.
104. La 22 octombrie 1940 s-a publicat un comunicat al Consiliului de Miniștri despre chipurile, inexactitatea reclamațiilor privind evenimentele din comunele Negrești (jud. Vaslui) și Răducăneni (jud. Fălciu), precum și din Piatra Neamț. Cf. Matatias Carp, cercetările ulterioare ale F.U.C.E. au demonstrat că respectivul comunicat s-a bazat pe o dezinformare. Reclamanții au fost constrânși prin tortură să-și retragă declarațiile. (M. Carp, *op. cit.*, vol. I, pag. 98-99.)
105. Cimitirul din str. Sevastopol, unul dintre cele mai vechi cimitire evreiești din București, a fost dezafectat în ordinul mareșalului Ion Antonescu. Osemintele și pietrele funerare au fost transferate în cimitirul de pe Șoseaua Giurgiului și la cimitirul Filantropia. Lucrările au fost efectuate de un detașament evreiesc de muncă obligatorie.
106. Referire la evreii sefarzi și așkenazi.
107. Dintr-un memoriu din 30 octombrie 1940 adresat de UCE subsecretarului de stat al Colonizării și Populației Evacuate, rezultă că în urma unei audiențe și a memoriului prezentat de dr. W. Filderman, se va dispune anularea proceselor-verbale de expropriere a cimitirelor evreiești. Totuși, până la data de 30 octombrie 1940, primăria comunei suburbane Șerban Vodă, de care depindea cimitirul din Șoseaua Giurgiului, nu a primit dispoziție de anulare a procesului-verbal de expropriere. În aceeași situație se aflau cimitirele din Hârlău și Huși. Se cere dispunerea de anulare a proceselor-verbale de expropriere. (Ancel, *Doc.*, vol. I, p. 584.)
La 30 octombrie 1940, ministrul subsecretar de stat al Colonizării și Populației Evacuate, în conformitate cu rezoluția dată de generalul Antonescu, răspunde ministrului Justiției că „cimitirele nu intră în prevederile decretului de expropriere. Nici nu s-au inventariat.” (ANIC, fond MJDJ, dos. 104/1940, vol. II, f. 135.)
108. Vezi nota 96, doc. 46 din vol. de față.
109. Un memoriu cu conținut similar a fost înaintat ministrului Justiției la data de 19 octombrie 1940. (Ancel, *Doc.*, vol. I, pp. 565-566.)
110. D.L. pentru trecerea proprietăților rurale evreiești în patrimoniul statului a fost semnat de generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, președintele Consiliului de Miniștri și publicat în „M.O.” nr. 233 din 5 octombrie 1940, pp. 5.703-5.704. (*Legislația*, pp. 64-67.) În legătură cu Memoriul 322, din 30 octombrie 1940, subsecretarul de stat Al Colonizării și Populației răspunde că recoltele s-au cules în bune condițiuni și nu există niciun pericol în depozitarea lor. Bunurile mobile sunt exceptate de la expropriere. (ANIC, MJDJ, dos. 104/1940, vol. II, f. 23.)

111. La data de 21 octombrie 1940, a venit următorul răspuns din partea Ministerului Afacerilor Interne, cabinetul ministrului:
„Domnule Președinte,
Cu referire la memoriul nr. 339/1940, am onoare a face cunoscut că în urma cercetărilor făcute s-a stabilit că nu este nicio dispozițiune de anulare a autorizațiilor de ședere în zona militară pentru cei stabiliți până la 16 octombrie 1938. Pentru cei stabiliți ulterior, se dau autorizațiuni de către Comandamentul Militar al Capitalei.”
Semnează directorul de cabinet.
(*Loc. cit.*, p. 571.)
112. Referire la comisarii numiți prin Legea nr. 547 pentru Supravegherea și Apărarea Economiei Naționale („M.O.”, partea I, nr. 214/14 septembrie 1940).
113. Nu cunoaștem conținutul scrisorii.
114. A se vedea doc. 58 din vol. de față.
115. În interviul acordat ziarului italian „Stampa”, conducătorul statului s-a referit la guvernul Goga, arătând că acesta nu s-a putut menține la guvernare pentru că a încercat să înfrunte deodată toate problemele, dintre care cea mai mare era problema evreiască. Spre deosebire de Goga, conducătorul declara că el va rezolva problema evreiască în cursul reorganizării statului, substituind încetul cu încetul pe evrei cu români și în primul rând cu legionari. Bunurile evreilor vor fi în mare parte expropriate în schimbul unor indemnizații. Evreii vor putea trăi, dar nu vor putea fi beneficiarii resurselor și bogățiilor țării. (Interviul acordat ziarului „Stampa” a fost reprodus în ziarul „Timpul” din 30 septembrie 1940.)
116. Dr. Samarian, „Revista Științelor Medicale”, anul XXV, nr. martie 1935, pp. 305-320 (*n.a.*).
117. Buletinul Colegiului Medicilor, decembrie 1938, nr. 3-4, p. 372. (*n.a.*).
118. „România”, Ziarul Marelui Cartier General (*n.a.*).
119. Evreii care lucrau în industria de armament a Germaniei au fost reținuți pentru scurt timp în câmpul muncii, fiind scutiți împreună cu familiile lor de la deportare. Măsura a fost de scurtă durată. (Hilberg I, p. 392). În ceea ce privește situația medicilor, nu dispunem de informații care să confirme susținerile lui Filderman.
120. Referire la situația intervenită după Dictatul de la Viena din 30 august 1940. Universitatea din Cluj și alte instituții ale statului au fost mutate la Sibiu, Clujul fiind intrat sub ocupație horthystă.
121. La 16 octombrie 1940, funcționarii publici evrei din Rădăuți, concediați conform prevederilor Statutului Juridic al evreilor, s-au adresat generalului Antonescu, cerând ca funcționarii publici evrei îndepărtați din serviciu și cărora ani de zile li s-a reținut cota pentru fondul de pensie să aibă dreptul la pensie pentru anii lucrați, fără a se ține cont de limita de vârstă. (*Loc. cit.*, f. 191.)
122. La 22 decembrie 1940, Casa de Pensii dă următorul răspuns Ministerului Justiției: „În conformitate cu dispozițiile articolului 2 din Legea Generală de Pensii, cererile la pensie nu pot fi luate în considerare decât în cazul când funcționarul a împlinit 57 de ani sau vechimea de 35 de ani. Modificarea legii nu poate fi primită.” (*Loc. cit.*, f. 192).
123. Memoriul se referă la Decizia Ministerului Educației din 22 octombrie 1940 privind interzicerea definitivă a tipăririi oricărui scris evreiesc. Nu erau permise nici măcar traduceri.
124. *Anuarul Statistic al României, 1937-1938*, pp. 260 și urm. (*n.a.*).
125. *Sănătatea poporului român*, dr. C. Banu, p. 309 (*n.a.*).

126. *Idem*, p. 310 (n.a.).
127. Aprobarea pentru organizarea cursurilor de învățământ superior pentru studenții evrei eliminați din universitățile de stat și particulare s-a dat prin Decizia nr. 2.186.672/28 noiembrie 1940. Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor a încuviințat înființarea unei școli conduse de Ernest Abasohn și av. Marcu Onescu. S-a specificat totodată că aceste școli nu au dreptul de a elibera diplome. Ele asigură doar păstrarea contactului cu studiile anterioare. Școala s-a denumit „Cursuri și lucrări practice de pregătire teoretică și practică pentru studenții și absolvenții liceelor evreiești”. A început să funcționeze la 2 decembrie 1940. (*Contribuția*, p. 634.)
128. *Anuarul Statistic al României*, 1937 și 1938 (n.a.).
129. *Anuarul Statistic al României*, 1937 și 1938 (n.a.).
130. *Buletinul Statistic al României*, nr. 6-7/1921, p. 67 (n.a.).
131. Exclusiv evreii cetățeni români (n.a.).
132. *Buletinul Statistic al României*, nr. 6-7, p. 49 (n.a.).
133. *Buletinul Statistic al României*, nr. 6-7, p. 49 (n.a.).
134. *Buletinul Statistic al României*, nr. 6-7, p. 49 (n.a.).
135. Exclusiv evreii cetățeni străini (n.a.).
136. Publicată sub același titlu de Ministerul Industriei și Comerțului (Direcțiunea Generală a Statisticii) în anul 1925 (n.a.).
137. Lucrarea citată, pp. 167, 181, 195, 205, 211 (n.a.).
138. *Anuarul Statistic al României*, 1935 și 1936, p. 375, tabela 275 (n.a.).
139. Dr. A.C. Gălan, *Monografia Corporației din România, 1906-1935*, p. 229 (n.a.).
140. *Ibid.*, p. 227 (n.a.).
141. *Ibid.*, tabela 299 (n.a.).
142. *Ibid.*, p. 227 (n.a.).
143. A se vedea doc. nr. 44 în vol. de față.
144. Vezi nota 1 la doc. nr. 22, în vol. de față.
145. La 26 noiembrie 1940, FUCE revine cu un nou memoriu, adresat tot ministrului Internelor, arătând că deși conducătorul statului a dispus scoaterea respectivelor afișe, acțiunea legionarilor de boicotare a magazinelor evreiești continuă, ajungându-se la 20 de localități, printre care se află și Bucureștiul. Afișele apărute în Capitală sunt de dimensiunea 60x20 cm, cu inscripția: „Nu intrați. Magazin jidovesc”. Afișele au fost lipite pe magazinele din cartierul comercial ce pornește de la Piața Sf. Gheorghe către Calea Văcărești. Se cere acordarea atenției cuvenite acestor fapte grave, mai ales în condițiile când legea sabotajului economic califică drept crimă nevândarea produselor din magazine. (M. Carp, *op. cit.*, vol. I, pp. 238-239.)
146. La 25 noiembrie se revine cu un nou memoriu adresat ministrului Afacerilor Interne, întrucât nici până la data respectivă evreii arestați nu au fost puși în libertate. (M. Carp, vol. I, pp. 237-238.)
147. Răspunsul la cererea U.C.E. este dat la 23 noiembrie 1940 de către Direcțiunea Medicinii Curative din Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Se face cunoscut că pe baza rezoluției ministerial, nu s-a aprobat propunerea U.C.E. ca cei nouă bolnavi evrei aflați internați în Sanatoriul Filaret și care urmează să fie evacuați să rămână mai departe în sanatoriu. Bolnavii vor fi evacuați în institutele evreiești. Semnează director

148. La data de 2 ianuarie 1941, Chestura Poliției, Biroul Administrativ Ploiești, transmite următorul răspuns directorului general al Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță:
„În ceea ce privește dărâmarea templelor jidovești din str. Ștefan Greceanu și str. Vlad Țepeș, cum și școala Luca Moise, în urma cutremurului din 9 noiembrie 1940, era necesară pentru asigurarea vieții persoanelor dinlăuntru și din afara clădirilor. Dărâmările s-au executat de echipe de legionari.”
Se neagă faptul că obiectele de cult și mobilierul au fost azvârlite în stradă. Se susține că obiectele respective au fost restituite Comunității la data de 7 decembrie. În concluzie, Organizația Prahova a Mișcării Legionare consideră că denunțurile făcute sunt inexacte și cere ca denunțorii să fie predați justiției. (ANIC, fond C.E., dos. 18/1940, filele 1-2.)
- Răspunsul de mai sus a venit probabil după numeroasele intervenții ale F.U.C.E. La insistențele ei, obiectele de cult probabil au fost restituite. Conform raportului Chesturii Poliției Ploiești din 26 februarie 1941, întocmit la ordinul M.A.I., în urma reclamațiilor organizațiilor evreiești, la curățarea dărâmăturilor au fost obligați să lucreze evreii, indiferent de poziția lor socială sau de vârstă. (A se vedea Laura-Cristina Geală, 2008, p. 241.) În ceea ce privește situația obiectelor sustrase din lăcașurile de cult, faptul este confirmat de autoarea mai sus-menționată.
149. Decretul-Lege privind statutul juridic al evreilor din 8 august 1940, la art. 10 stipula: „Obligațiunile militare se transformă în obligațiune de muncă potrivit nevoilor statului și instituțiilor publice după capacitatea și situația fiecăruia”.
150. La 27 noiembrie 1940, D. Rosenkranz a fost împuternicit de conducerea Federației să se deplaseze la Ploiești, constatând următoarele:
- „1/ Întregul oraș, respectiv toate magazinele, au afișe lipite pe vitrine, cu inscripțiunea: «Magazin creștin» sau «Magazin evreiesc». În câteva locuri, de exemplu: la magazinul «Luvru», afișul are următoarea inscripțiune: «Magazin jidovesc, nu intrați».
- 2/ Ordonanța Domnului Prefect de Prahova privitoare la rechiziția oamenilor pentru muncă a fost pusă în aplicare.
- a) Au fost recrutați toți evreii de sex masculin, în ordine alfabetică, de la litera A la H.
- b) Nu au fost exceptați nici chiar bolnavii.
- c) Au fost duși la munci și oameni peste 50 ani, de exemplu: dl. Isidor Goldstein, în vârstă de 63 ani.
- d) Cu titlul de documentare, menționăm că au fost duși la muncă unii dintre frunzașii vieții evreiești locale, intelectuali și negustori de vază: dr. Poldy Emanuel, președintele Comunității, dr. Brezis, dr. Coniver, Vlaicu Goldmann, comerciant, Goldenberg, proprietarul firmei «Moara de Aur», Silvian, librar, Kilian, argintar, Bellu Emanuel, proprietarii și funcționarii marelui magazin Kahane (Aron Abramovici, Sicu Abramovici, Dorel Abramovici) etc. etc.
- e) Echipele de lucru lucrează în Ploiești, în centrul orașului, pe locul primăriei în fața cofetăriei Anghelescu, în curtea școlii «Luca Moise», la Templul Mare din strada Vlad Țepeș etc.
- f) Unul dintre tinerii făcând parte din echipele de lucru mi-a comunicat programul de lucru: 8-1, 2-5, fără întrerupere.
- g) Cu excepția unei echipe în care supraveghetorul brutalizează oamenii, celelalte echipe se bucură de un tratament relativ omenos.
- h) Infiltrându-mă în publicul spectator, am constatat, cu foarte rare excepțiuni, că publicul creștin compătimentește pe evrei și nu aprobă aceste măsuri.
- i) O echipă din Ploiești a fost deplasată la Văleni pentru muncă.
- j) Din informațiuni neautentice, se afirmă că echipele vor lucra cu schimbul, câte 8

zile fiecare, în ordine alfabetică.

3/ Magazinul «Hora Țărănească», proprietatea d-lui Gabriel Papp, a fost preluat, în vederea românizării, de d-nii Gh. Niculescu și Georgescu, fost director al întreprinderilor Mociornița din localitate. Magazinul este închis, în vederea acestei românizări și preluări până la 2 decembrie a.c.

Nu am putut lua contact personal cu dl. Papp, dar de la cunoșcutii și apropiații d-sale am fost informat că, deși inventarul mărfurilor însumează 30.000.000 lei, i s-a fixat, ca preț, suma de lei 10.000.000, urmând ca 2.500.000 lei să i se verse imediat, iar restul de 7.500.000 lei ulterior și din vânzarea în întreprindere.

4/ Legionarii din localitate au preluat forțat firma de pălării a d-lui Moritz Löwenstein, care a fost ridicat și închis.

5/ Casele de locuit ale d-lor Papp, Löwenstein și Braunstein au fost preluate de legionari.

6/ Toate mașinile, proprietatea particulară a evreilor din Ploiești, au fost confiscate de Poliția Legionară.

7/ Am vizitat școala «Luca Moise», templul din strada Basarab și Templul cel Mare din strada Vlad Țepeș.

Templul din strada Basarab are puține stricăciuni; în schimb cel din strada Vlad Țepeș are întreg acoperișul ridicat; iar școala «Luca Moise» este în largă măsură ruinată.

8/ În oraș există o atmosferă de panică, de spaimă, mergând până la teroare.

Ploiești, 27 noiembrie 1940.

D. Rosenkranz”

(AnceI, Doc. vol. II, pp. 28-29)

151. Pentru a se conforma rezoluției conducătorului statului, conducerea F.U.C.E. a elaborat un documentar cu date concrete privind situația în 30 de localități. Materialul a fost înaintat la 9 decembrie 1940. A se vedea documentul în volumul de față.
 152. Dr. W. Filderman a scris de mână pe memoriu: „Redactat pe baza scrisorii Comunității din Câmpulung”.
 153. În legătură cu asasinatale de la Ploiești, M. Carp nota în *Cartea Neagră*: „În timp ce în închisoarea de la Jilava erau măcelăriți înalții demnitari ai țării, care ridicaseră glasul sau brațul împotriva nebulniei legionare, la Ploiești 11 evrei luați la nimereală, având în frunte pe rabinul Comunității, au fost împușcați și aruncați în șanțurile șoselei din jurul orașului. Ura legionară a amestecat în noaptea aceea durerea evreiască cu durerea țării. Pe dușumeaua legiunii de jandarmi Prahova și-a dat sufletul – între rabinul Friedman și covrigarul Șmil Șmilovici – Nicolae Iorga, apostol al culturii românești și intermitent al intoleranței antisemite.” (M. Carp, vol. I, p. 69.)
 154. În volum sunt incluse memoriile din 20 și 21 noiembrie 1940. A se vedea documentele 80 și 81 din volumul de față.
 155. La 7 decembrie 1940, U.C.E. înaintează un memoriu ministrului Afacerilor Interne, cerând să se dispună: „1. Toți cei care în momentul cutremurului aveau domiciliu în Panciu să rămână oriunde în județ, indiferent de locul nașterii; 2. Cei care au avut un comerț de orice fel să-l poată continua în județ; 3. Să se îngăduiască celor ce pot și vor să-și reconstruiască locuințele distruse de cutremur.” (M. Carp, vol. I, pp. 240-241, doc. 14.)
- Decretul-Lege nr. 2.315 semnat de conducătorul statului, prin care Panciu a fost decretat așezare cu caracter românesc și creștin, cu excluderea oricărei element evreiesc, a fost promulgat la 6 august 1942. (*Legislația*, pp. 222-223.)
156. La 7 decembrie 1940, U.C.E. revine cu un nou memoriu adresat ministrului de Interne, privind alte manifestări ale terorismului legionar în Piatra-Neamț. În locul desființatei

Polii Legionare, a apărut o nouă instituție, „Gărzile legionare”, care continuă aceeași politică de terorizare a populației evreiești. Se arată că:

„Începând din seara de 4 decembrie, au lipit pe ușile și vitrinele magazinelor evreiești afișe foarte mari cu cuprinsul:

«CINE CUMPĂRA DE LA JIDANI ESTE TRĂDĂTOR; VA FI FOTOGRAFIAT ȘI PUBLICAT. INTRAREA OPRITĂ LA JIDANI».

Unele afișe sunt semnate: «GĂRZILE DE FIER LEGIONARE».

A doua zi, la 5 decembrie, au fost postați la intrarea magazinelor evreiești membri ai Gărzilor, cari n-au lăsat să intre în prăvălii niciun client, fie creștin, fie evreu, anunțând tuturor că până în două zile magazinele evreiești vor fi preluate.

În seara de 5 decembrie, aceleași Gărzi au procedat la inventarierea mărfurilor din unele magazine evreiești, anunțând pe proprietari că aceste mărfuri vor fi vândute sâmbătă, prin licitație publică.

Se dau cu titlu de exemplu câteva nume de comercianți evrei, cari au avut de suferit:

1/ D. Davidovici	11/ M. Hascalovici
2/ I. Winkler	12/ H. Hascalovici
3/ Strul Lazarovici	13/ Moise Leibovici
4/ I. Herșcu	14/ Ana Zillberman
5/ Samuel Feingold	15/ Avram L. Avram
6/ Maria A. Fischer	16/ M. Kanner
7/ H. Sapse	17/ Iancu Horovitz
8/ I. Rotenberg	18/ Ilie Horovitz
9/ Landau	19/ Victor Hascalovici
10/ Florin Moscovici	20/ Elias Herșcovici

Comerciantului Leon Jablonower, care posedă un magazin de încălțăminte pe str. Alexandru cel Bun, i s-a impus să angajeze ca funcționar pe un refugiat macedonean, iar acum a fost obligat să recunoască pe acesta ca asociat.

Comercianții care n-au putut vinde în ziua de 5 decembrie nimic din cauza Gărzilor postate la intrare au fost amenințați că li se vor dresa și procese verbale de contravenție pentru că ar fi ținut magazinele închise în zi de lucru.” (M. Carp, vol. I, pp. 241-244, doc. 15.)

157. Referire la memoriul din 26 noiembrie 1940. Vezi doc. nr. 85 în vol. de față.

158. Vezi anexa.

159. Pentru memoriul la care se face referire, a se vedea doc. 51 din vol. de față.

160. Vezi nota nr. 1 la doc. nr. 22 din vol. de față.

161. REZOLUȚIA GENERALULUI ANTONESCU PE MEMORIUL F.U.C.E. nr. 549 din 9 DECEMBRIE 1940

(Data probabilă: 12-16 decembrie 1940).

„Ministerul de Interne împreună cu un legionar din forul legionar, desemnat de dl. Sima, vor cerceta urgent toate aceste cazuri. Constatările vor fi consemnate într-un articol care îmi va fi prezentat în cel mai scurt timp cu putință. În măsura în care se va constata exactitatea plângerilor, va lua dispozițiuni direct și pe propria răspundere ca tot ce m-am angajat față de cetățenii acestei țări că voi respecta și tot ce s-a angajat legiunea față de mine este o realitate, iar nu simple vorbe. Dacă astfel de acte continuă, eu nu pot tolera la infinit dezordinile, care dau peste cap țara. Dl ministru de Interne mă asigură zilnic că este liniște și nu se petrece nimic.

Eu nu protejez pe jidanii care sunt vinovați în mare parte de nenorocirile care s-au abătut asupra acestei țări.

Dar nu pot să tolerez, ca Șef al Guvernului, acte care compromit acțiunea de redresare prin liniște și prin ordine, pe care o duc și care este zilnic contracarată de acte ușuraticale ale unor oameni cari nu-și dau seama cât rău fac și Țării și Mișcării

Legionare. Atrag o ultimă oară atenția tuturor ca să facă pe legionari – unii prin autoritatea pe care trebuie s-o aibă în cadrul Legiunii și altora (Ministrul de Interne) prin răspunderea pe care o are în Stat – să renunțe la aceste sisteme, care compromit totul și nu dau nimic.

Domnul General Petrovicescu îmi va comunica astăzi în scris că a luat act de acest ordin și măsura pe care a luat-o de executarea lui imediat."

(„Pe Marginea Prăpastiei”, vol. I, pag.165.)

(Vezi și Acela, *Doc.*, vol. II, p. 47)

162. Persecuțiile antievreiești promovate de Germania nazistă capătă amploare pe zi ce trece. După pogromul intrat în istorie sub denumirea de *Noaptea de Cristal*, Chamberlain, prim-ministrul Marii Britanii, scria următoarele într-o scrisoare particulară: „Cred că persecuțiile au căpătat amploare din două motive: din dorința de a-i jefui pe evrei de averea lor și din gelozie pentru superioritatea lor intelectuală. Fără îndoială, evreii nu sunt un popor simpatic; eu nu le port grija; dar asta nu este suficient pentru explicarea unui pogrom.”
163. Ziarul „Timpul” din 30 septembrie 1940 a reprodus interviul acordat de generalul Antonescu ziarului italian „Stampa”. Un loc important a ocupat punctul de vedere al conducătorului statului privind rezolvarea problemei evreiești în România. Susținând că evreii ocupă toate posturile economice, conducătorul a conchis: „Eu voi rezolva problema evreiască în cursul reorganizării Statului, substituind încetul cu încetul pe evrei cu români și în primul rând cu legionari, care între timp se vor pregăti. Bunurile evreilor vor fi în mare parte expropriate în schimbul unor indemnizații. Evreii care au venit în țară după 1913 vor fi înlăturați de îndată ce aceasta va fi cu putință, chiar dacă au devenit cetățeni români. În vreme ce ceilalți, o repet, vor fi substituiți încetul cu încetul. Evreii vor putea trăi, dar nu vor putea fi beneficiarii resurselor și bogățiilor acestei țări. În România trebuie să trăiască și să fie puși în valoare mai întâi românii. Ceilalți, dacă vor rămâne locuri libere.”
164. Vezi nota 1 la doc. 22, în vol. de față.
165. Vezi în acest sens nota 3 la doc. 52, în volumul de față.
166. Proiectul a fost respins.
167. Evreii numesc *azimă* turtele pe care le prepară de Paște, ca amintire a pâinii nedospite pe care au mâncat-o strămoșii lor când au ieșit din captivitatea egipteană.
168. Tot cu data de 20 decembrie 1940, U.C.E. a înaintat un memoriu ministrului de Interne privind violențele legionare antievreiești petrecute la Râmnicu Vâlcea: bătăi la Poliția Legionară; închiderea magazinelor; inventarierea mărfurilor ș.a. Se cere restituirea mărfurilor și pedepsirea vinovaților. (ANIC, fond C.E., dos. 3/1940, f. 18; vezi și Matias Carp, *op. cit.*, vol. I, p. 244.)
169. Tot la 30 decembrie 1940, U.C.E. a înaintat un memoriu generalului Ion Antonescu, conducătorul statului, privind teroarea legionară în orașele: Buzău, Brăila, Giurgiu, Constanța etc. Chinurile suferite de victime la Brăila, ca și constatările medicului legist sunt consemnate în acte judecătorești din Brăila. La Constanța, comercianții evrei au fost convocați la Camera de Comerț, unde, sub amenințare, au fost obligați să-și predea magazinele. (M. Carp, vol. I, pp. 245-246.)
170. Comparația făcută de Filderman în memoriul de față subliniază gravitatea politicii antievreiești promovată de Mișcarea Legionară, violența și teroarea legionare, care în optica sa depășeau intențiile lui Ion Antonescu și chiar politica antievreiască a regimului nazist din Germania hitleristă.
171. Vezi nota 2 la doc. 98, în vol. de față.

172. Ernst vom Rath, secretar al ambasadei germane din Franța, a fost împușcat la 7 noiembrie 1938 de Herschel Grynszpan, cetățean polonez, când a aflat de expulzarea părinților săi din Germania. Ca răspuns, autoritățile germane au declanșat pogromul din noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1938, intrat în istorie sub denumirea de *Kristallnacht*. Sub pretextul represaliilor, ca și cum evreimea din Germania ar fi fost vinovată pentru acest atentat, au urmat noi măsuri legislative antievreiești.
173. Referire la situația evreilor din România înainte de adoptarea Constituției din 1923, care a ratificat legile de încetățenire a evreilor din România adoptate în 1919, acordând drepturi egale tuturor celor născuți pe teritoriul României, fără deosebire de apartenență la vreo religie sau naționalitate.
174. *Wirtschaftlich Wertvolle Juden*: Evrei utili economic.
175. Și totuși, Alfred Rosenberg a rămas consecvent în politica și ideologia sa rasistă antievreiască.
176. Referire la războiul de cucerire a Abisiniei, declanșat de Italia fascistă în anul 1936.
177. Nu dispunem de documentul menționat. A se vedea documentul din 12 februarie 1941, inclus în volumul de față.
178. Nu dispunem de documentul menționat.
179. Cămin pentru studenții evrei înființat în București.
180. Memoriul înaintat de F.U.C.E. generalului Ion Antonescu la 16 decembrie 1940 conține constatările avocatului care a participat la anchetă. Se arată că în timpul anchetei ordonate în orașul Târgoviște, vinovații i-au amenințat pe evrei chiar de față cu delegații veniți pentru efectuarea anchetei. Astfel nu s-a putut face dreptate celor care au fost obligați să semneze că-și vând mărfurile și imobilul pentru 140.000 lei, deși ele valorează două milioane. Se cere ca delegatul F.U.C.E. să fie confruntat cu delegații Direcției Generale a Siguranței Statului pentru a constata adevărul, rugând totodată să se ordone ca mărfurile și imobilele să fie plătite la prețul real sau să fie restituite. (M. Carp, *op. cit.*, vol. I, doc. 16, p. 243.)
181. Vezi doc. 112 în vol. de față.
182. Extrasul conține punctele a, b, c din memoriul de mai sus.
183. Vezi documentele nr. 113 și 114 în vol. de față.
184. Devastarea Templului Coral a avut loc în iunie 1866, când în Parlament se discuta acordarea drepturilor cetățenești pentru evreii din România. A fost o manifestație antievreiască, organizată din culise, pentru împiedicarea emancipării evreilor.
185. Referire la tulburările studenților din București, din decembrie 1897. „O droaie de 5-6.000 de studenți și bătăuși au luat parte la ele. Spargerile, maltratările, jefuirea au urmat până la 8 seara. Orașul a fost lăsat în prada plebei timp de 10 ore... Evreii jefuiri au fost în parte despăgubiți, pe semne după stăruințele și cu banii regelui Carol.” (Ad. Stern, vol. I, p. 121.)
186. Problema restituirii bunurilor jefuite de legionari de la evrei s-a discutat în câteva ședințe ale Consiliului de Miniștri. În ședința din 28 februarie 1941, conducătorul statului a stabilit următoarele: „Noi mergem către românizarea comerțului, dar în același timp nu putem tolera acte de banditism. Acei care au comis acte de banditism, să-și ia pedeapsa, iar bunurile confiscate în felul acesta să treacă în proprietatea Statului.” (*Probl. Evr.*, p. 201.)
187. Pentru datele concrete ale asasinatelor, jafurilor și distrugerilor, a se vedea și M. Carp, *op. cit.*, vol. I, capitolul „Rebeliune”, pp. 181-207.

188. La 21 decembrie 1940, Ministerul Economiei Naționale, Direcțiunea Organizațiilor Profesionale ale Comerțului, Industriei și Meșteșugurilor, a transmis următorul răspuns la intervenția UCE: „S-a aprobat comercianților din orașul Panciu să-și desfacă mărfurile salvate de la cutremur prin vânzarea lor într-un bazar din orașul Focșani, înăuntrul unui termen pe care rămâne să-l fixeze Camera de Comerț Focșani.” (*Loc. cit.*, f. 56.)
189. Pe adresă este scris de mână, cu cerneală, faptul că au fost înaintate două memorii pe această temă la Siguranța Generală și la Ministerul de Interne. De altfel, în volumul de față este cuprins un memoriu al U.C.E. referitor la această problemă.
190. Modelul tabelului la care se face referire în ordin:

Numele și pronumele victimii Comuna	Numele și pronumele agresorului. Comuna	Profesia agresorului	Data când s-a săvârșit abuzul	Natura abuzului	Obs.
--	--	---------------------------------	--	----------------------------	-------------

191. Pe lângă Păun Victor sunt nominalizați în adresă: avocat Carpan Ioan, Popovici Mihai,
192. Inculovici Gheorghe, Carpan Dumitru și Stauber Iancu, toți din Caransebeș.
Lista se referă la guvernele care au funcționat în perioada iulie 1940 - ianuarie 1941.

LISTA GUVERNELOR ROMÂNIEI¹⁹²

(iulie-septembrie 1940; septembrie 1940-ianuarie 1941)

4 iulie-4 septembrie 1940

PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI:

ION GIGURTU

Vicepreșed. Cons. Min.: *g-ral. David Popescu*

Min. Int.: *g-ral. David Popescu*

Min. Af. Str.: *Mihail Manolescu*

Min. Fin.: *ad. Int.: Gheorghe N. Leon*

Min. Just.: *Ion B. Gruia*

Min. Ed. Nat.: *Dumitru Caracostea*

Min. Culte Arte: *Horia Sima, 4-8 iulie. Radu Budișteanu, 9 iulie - 4 septembrie*

Min. Prop. Ad. Naț.: *Nichifor Crainic*

Min. Ad. Naț.: *g-ral Constantin Niculescu*

Min. Aer Marină: *contraamiralul Nicolae Păiș*

Min. Înzestr. Arm.: *Mihail Priboianu*

Min. Agr. Dom.: *ad-int Gheorghe N. Leon*

Min. Ec. Naț.: *Gheorghe N. Leon*

Min. Comerț Ext.: *ad. int. Gheorghe N. Leon 4 -10 iul.*

Min. Lucr. Publ. Comunic.: *Ion Macovei*

Min. Muncii: *Stan Ghițescu*

Min. Sănăt. Ocrot. Soc.: *dr. Vasile Gomoiu*

4-14 septembrie 1940

PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI:

G-RAL ION ANTONESCU

Min. Int: *g-ral David Popescu*

Min. Af. Str.: *Mihail Manoilescu*

Min. Fin.: *ad-int. Gheorghe N. Leon*

Min. Just.: *Ion V. Gruia*

Min. Ed. Naț.: *Dumitru Caracostea*

Min. Culte Arte: *Radu Budișteanu*

Min. Propag. Naț.: *Nichifor Crainic*

Min. Ap. Naț.: *g-ral Ion Antonescu*

Min. Agr. Dom.: *ad.-int. Gheorghe N. Leon*

Min. Ec. Naț.: *Gheorghe N. Leon*

Min. Lucr. Publ. Comunic.: *Ion Macovei*

Min. Muncii: *Stan Ghițescu*

Min. Sănăt. Ocrot. Soc.: *Victor Gomoiu*

14 septembrie 1940-27 ianuarie 1941

PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI:

G-RAL ION ANTONESCU

Vicepreșed. Cons. Min.: *Horia Sima, 14 sept. 1940-21 ian. 1941. Mihai Antonescu 22-27 ian 1941*

Min. Int.: *Constantin Petrovicescu, 14 sept. 1940-21 ian. 1941; g-ral Dumitru I. Popescu, 21-27 ian. 1941*

Min. Af. Str.: *Mihail Sturdza, 14 sept.-20 dec. 1940; g-ral Ion Antonescu, 20 dec. 1940-27 ian. 1941*

Min. Fin.: *George Cretzianu*

Min. Just.: *Mihai A. Antonescu*

Min. Ed. Nat. Culte Arte: *Traian Brăileanu, 14 sept. 1940-21 ian. 1941*

Min. Ap. Naț.: *g-ral Ion Antonescu*

Min. Agr. Dom.: *Nicolae Mareș*

Min. Ec. Naț.: *Gheorghe N. Leon, 14 sept.-10 nov. 1940; Mircea Cancicov 10 nov. 1940-27 ian. 1941*

Min. Lucr. Publ. Comunic.: *Pompiliu Nicolau, 14 sept-24 oct. 1940; Ion Protopopescu, 24 oct. 1940-21 ian. 1941*

Min. Muncii Sănăt. Ocrot. Soc. : *Vasile Iașinschi, 14 sept. 1940-21 ian. 1941*

CRONOLOGIA LEGISLAȚIEI ANTIEVREIEȘTI ADOPTATE ÎNTRE 8 AUGUST 1940 și 18 IANUARIE 1941

1. 1940, august 8. Referatul ministrului justiției către Consiliul de Miniștri și Decretul-Lege nr. 2.650, din 8 august 1940, privitor la starea juridică a locuitorilor evrei din România.

2. 1940, august 8. Referatul ministrului justiției către Consiliul de Miniștri și Decretul-Lege nr. 2.651, din 8 august 1940, pentru oprirea căsătoriilor între români de sânge și evrei.

3. 1940, septembrie 8. Decizia Ministerului Cultelor și Artelor nr. 42.180, din 8 septembrie 1940, prin care s-a interzis să se achiziționeze obiecte de cult creștin de la magazinele evreiești.

4. 1940, septembrie 8. Decizia Ministerului Cultelor și Artelor nr. 42.181, din 8 septembrie 1940, privind înlăturarea personalului evreiesc din teatrele naționale, operele române și teatrele particulare.

5. 1940, septembrie 9. Decizia Ministerului Cultelor și Artelor nr. 42.352, din 9 septembrie 1940, prin care se constata existența, de fapt, a confesiunii mozaice în România.

6. 1940, septembrie 9. Decizia Ministerului Cultelor și Artelor nr. 42.354, din 9 septembrie 1940, pentru reglementarea Cultului Mozaic.

7. 1940, septembrie 14. Decretul Regal nr. 3.151, din 14 septembrie 1940: statul român devine Stat Național Legionar.

8. 1940, septembrie 21. Decizia Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor nr. 44.400, din 21 septembrie 1940, privind personalul evreiesc de la teatrele particulare și din toate formațiunile artistice românești.

9. 1940, octombrie 2. Decretul-Lege nr. 3.294, din 2 octombrie 1940, prin care s-a interzis a se da evreilor în arendă farmacii.

10. 1940, octombrie 4. Decretul-Lege nr. 3.347, din 4 octombrie 1940, pentru trecerea proprietăților rurale evreiești în patrimoniul statului.

11. 1940, octombrie 4. Decretul-Lege nr. 3.361, din 4 octombrie 1940, pentru numirea comisarilor de românizare.

12. 1940, octombrie 11. Decretul-Lege nr. 3.438, din 11 octombrie 1940, pentru reglementarea situației evreilor în învățământ.

13. 1940, octombrie 16. Raportul ministrului Justiției către conducătorul statului și Decretul-Lege nr. 3.487, din 16 octombrie 1940, privitor la reglementarea drepturilor avocaților evrei.

14. 1940, noiembrie 5-12. Raportul ministrului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale către conducătorul statului și Decretul-Lege nr. 3.825, din 12 noiembrie 1940, pentru românizarea personalului din întreprinderi.

15. 1940, noiembrie 7-9. Raportul ministrului Finanțelor către conducătorul statului și Decretul-Lege nr. 3.758, din 9 noiembrie 1940, privitor la anularea autorizațiilor pentru debitele de vânzare a produselor monopolizate C.A.M. deținute de evrei.

16. 1940, noiembrie 10-12. Raportul ministrului Justiției către conducătorul statului și Decretul-Lege nr. 3.810, din 12 noiembrie 1940, pentru completarea Decretului-Lege din 4 octombrie 1940, privitor la trecerea proprietăților rurale evreiești în patrimoniul statului.

17. 1940, noiembrie 12. Decretul-Lege nr. 3.789, din 12 noiembrie 1940, pentru organizarea și funcționarea Colegiului Medicilor.

18. 1940, noiembrie 12. Decretul-Lege nr. 3.802 din 12 noiembrie 1940, pentru reprimarea întrunirilor și manifestațiilor cu caracter politic.

19. 1940, noiembrie 16. Decizia Ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor nr. 55.117, din 16 noiembrie 1940, pentru intrarea în vigoare a noului regulament privitor la obținerea și eliberarea cărților de liberă profesie artistică.

20. 1940, noiembrie 19. Decretul-Lege nr. 3.850, din 19 noiembrie 1940, pentru românizarea caselor de filme, sălilor de cinematograf, birourilor de voiaj și turism.

21. 1940, noiembrie 21. Decizia Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale nr. 64.258, din 21 noiembrie 1940, pentru reglementarea regimului magazinelor alimentare evreiești.

22. 1940, decembrie 3. Decretul-Lege nr. 3.968, din 3 decembrie 1940, pentru trecerea în patrimoniul statului a vaselor și plutitoarelor aparținând evreilor sau societăților evreiești.

23. 1940, decembrie 4. Decretul-Lege nr. 3.984, din 4 decembrie 1940, relativ la Statutul Militar al Evreilor.

24. 1941, ianuarie 9-10. Raportul ministrului Finanțelor către conducătorul statului și Decretul-Lege nr. 45, din 10 ianuarie 1941, pentru reducerea impozitului proporțional de timbru și a contribuției excepționale de 2% la unele vânzări de fond de comerț.

25. 1941, ianuarie 14. Decretul-Lege nr. 67, din 14 ianuarie 1941, pentru efectuarea recensământului general al României din 1941 și a unui recensământ special al populației de origine etnică evreiască.

26. 1941, ianuarie 18. Raportul miniștrilor Economiei Naționale și Justiției către conducătorul statului și Decretul-Lege nr. 121, din 18 ianuarie 1941, pentru abrogarea Decretului-Lege nr. 3.361, din 4 octombrie 1940, privind comisarii românizării și instituirea controlului Ministerului Economiei Naționale asupra întreprinderilor comerciale și industriale.

27. 1941, ianuarie 27. Decizia Ministerului Apărării Naționale nr. 23.325, din 27 ianuarie 1941, privitoare la medicii, farmaciștii, veterinarii, inginerii și arhitecții evrei folosiți eventual în serviciile armatei.

LISTA VICTIMELOR ȘI AGRESORILOR MENȚIONAȚI ÎN DOCUMENTELE DIN VOLUM*

A

- Abraham, Medina**, Craiova,
proprietar magazin
- Abramovici**, București, măcelar
- Abramovici, Frantz**, București,
proprietar magazin
- Abramovici, I.**, București
- Abramovici, Ilie, zis Avram Ștrul**,
Piatra Neamț
- Abramovici, Lazăr**, Giurgiu
- Abramovici, Leiba**, Hârlău
- Abramovici, Leon**, Giurgiu,
proprietar de depozit de cherestea
- Abramovici, Lupu**, București,
proprietar magazin
- Abramovici, Marcu**, domiciliu
obligatoriu
- Abramovici, Munis**, București,
negustor ambulant
- Abramovici, Pessa**, Giurgiu
- Abramovici, Șulâm**, București,
negustor ambulant
- Abus, Druckman Israiel, domiciliu
obligatoriu
- Adamescu, Dumitru, Piatra Neamț,
legionar
- Adamescu, Târgu Neamț, legionar
- Aderca, Jean**, București, negustor
ambulant
- Adesser, Solomon, funcționar
comerțiant ucis în pogrom
- Aftalion , Albert**, dr., București
- Aizicovici, Marcu**, Piatra Neamț,
negustor
- Albala, B.** , București
- Albala, Samuel**, București
- Albert, Francisc, domiciliu obligatoriu
- Albert, Iancu**, Turnu Măgurele,
negustori
- Albin, Nela**, București
- Albu, Avram S.** , București, ziarist
- Albulescu, Sever**, dr., Giurgiu
- Alexandrescu, Târgu Neamț, legionar
- Alexie, Vasile, domiciliu obligatoriu
- Almășanu, Anton, com. Călugăreni,
primar
- Alpern, Michel**, Hârlău
- Alscheck, Isack, București, negustor
ambulant
- Alsleben, Max , domiciliu obligatoriu
- Altkopf, Salo Vili, domiciliu obligatoriu
- Altman, David**, Suceava
- Altschüller, Marcus**, Gura
Humorului, negustor
- Amarinoie, Piatra Neamț, legionar
- Amcel, Strul, domiciliu obligatoriu
- Ancster, Iosef**, București, galanterie
- Ander, Maximilian**, Caransebeșul
Nou

* Această listă reflectă amploarea de masă a violenței legionare, extinderea ei pe întregul teritoriu al țării, înainte de pogromul din București, septembrie 1940 - ianuarie 1941.

** Evrei, victime ale terorii legionare (septembrie 1940 - ianuarie 1941).

Andrei, Oscar, București, funcționar,
ucis în pogrom
Anghelache, Radu, București,
legionar
Antal, Alex**, Sibiu, medic
Apter, Iacob**, Gura Humorului,
negustor
Archiri, Gh., Vaslui, legionar
Armenici, Petre, Târgu Neamț,
legionar
Aron, Iancu S., București, funcționar,
ucis în pogrom
Aron, Lazăr**, București
Aron, Leon**, Giurgiu
Aron, Marcu**, București, ceasornicar
Aron, N. Herșcu, domiciliu obligatoriu
Aron, Nuță**, Giurgiu
Aronesei, Hârlău**, proprietar
magazin
Aronovici, Arnold**, Piatra Neamț,
ceasornicar
Aronovici, Hezer**, București,
negustor ambulant
Aronovici, Ichil**, Buzău
Aronovici, Moritz**, Vaslui, comerciant
Aronovici, S.**, Craiova, proprietar
magazin
Aronovici, S.I.**, dr., București
Aronovici, Zangwill**, București,
cizmar
Aronsohn, Aron**, Hârlău, proprietar
magazin
Aschenasy, Iosef**, Ploiești, proprietar
fabrică
Aschenazy, David**, București
Aschendorf, H.**, Turnu Măgurele,
negustor
Asmarandei, Constantin, legionar
Athias, D.**, Turnu Severin, proprietar
de depozit de lemne
Atias, Haim**, Giurgiu, tinichigiu

Atias, Matei**, București, proprietar
magazin
Atias, Vetta**, București, lenjereasă
Augustin, Aiud, maior, comandant
legionar
Avram, Brașov, șef legionar
Avram, Buium**, Târgu Neamț
Avram, Iosif**, Ploiești, student,
asasinat de legionari
Avram, L. Avram**, Piatra Neamț,
comerciant
Azarie, Lupu**, București, negustor
ambulant

B

Babuți, Gh., Caransebeș, preluat
proprietate evreiască
Bacal, Hârlău**, proprietar magazin
Băcilă, Caransebeș, pantofar, preluat
proprietate evreiască
Balaiescu, Caransebeș, rotar, preluat
proprietate evreiască
Bălan, Lazăr, București, dentist,
asasinat în pogrom
Balimberg, Iancu**, București,
negustor ambulant
Bally, Moise**, Brăila
Bandel, Armin**, Petroșani, proprietar
magazin
Bandel, Iser**, Buhuși
Bank, Marcel, București, funcționar
ucis în pogrom
Bănuț, Ion, zis Manu, Tibucanii de
Sus, legionar
Baraș, Iancu**, Hârlău
Baras, Isac, domiciliu obligatoriu
Baras, Marcu, domiciliu obligatoriu
Baras, Meizer, domiciliu obligatoriu
Baraș, Zaharia**, Hârlău
Barasch, David**, București

Barasch, Mendel**, București
 Barat, Adolf**, proprietar
 Barat, M.**, Caracal, librar
 Baris, Isac, București, funcționar
 Baruch, Adalbert**, Petroșani,
 proprietar hotel
 Barzaghideanu, Domeni, Piatra
 Neamț, legionar
 Bașiu, Lugoș, preluat proprietate
 evreiască
 Bass, Stella**, București
 Bauer, Carol**, Orăștie, comerciant
 Beer, Ștrul**, București, frizer
 Beiler, Millo, București, ucis în pogrom
 Beinglass, Herman Naftuli**,
 Cernavodă, comerciant
 Beliș, Herman Moise, domiciliu
 obligatoriu
 Beltz, Lazăr, domiciliu obligatoriu
 Bembe, Nicolae, Deva, legionar,
 preluat proprietate evreiască
 Bendet Engler, Idel, domiciliu
 obligatoriu
 Benglas, Marcu**, București, croitor
 Berariu, Dimitrie, Caransebeș,
 pensionar C.F.R., preluat
 proprietate evreiască
 Bercovici, Alexandru**, București,
 funcționar
 Bercovici, Calman, domiciliu
 obligatoriu
 Bercovici, Haim Herș, domiciliu
 obligatoriu
 Bercovici, Herșcu Leiba**, com.
 Crăcăoani, jud. Neamț, comerciant
 Bercovici, Iosef**, București,
 comerciant
 Bercovici, Iosif**, Târgoviște, negustor
 Bercovici, L.**, Buhuși
 Bercovici, Marcu**, București
 Bercovici, Moise Leib**, Târgu Neamț
 Bercovici, Nicolae, domiciliu
 obligatoriu
 Bercovici, Perla**, București, negustor
 ambulant
 Bercovici, Rebeca, domiciliu
 obligatoriu
 Bercovici, Sabina**, București,
 lenjereasă
 Bercovici, Sami**, București, șepcar
 Bercovici, Samoil**, București,
 instalator
 Bercovits, Izabela, Caransebeș
 Bercu, Ițic**, Călugăreni
 Bercu, Marcu**, București, funcționar
 Berghoff, Elias, București, medic, ucis
 în pogrom
 Berkovits, Barnat**, Deva, proprietar
 magazin și imobil
 Berkovits, Nathan**, Petroșani,
 proprietar imobil
 Berman, Andel**, Călărași
 Berman, Mauriciu**, București,
 comerciant
 Bernhard Froim**, Târgu Neamț,
 comerciant
 Bernhard Froim, Silvia**
 Bernshtein, Izidor, domiciliu
 obligatoriu
 Bernstein, Avram**, București, frizer
 Bernstein, Filip**, București
 Bernstein, Sabina**, București,
 galanterie
 Besen, Willy**, Caracal, hăinar
 Bick, Haim**, București, lemnar
 Bick, Simon**, București, comerciant
 Bieber, Eugen**, Petroșani,
 comerciant
 Bieber, Iacob**, Petroșani, magazin
 textile
 Bieber, Osias**, Petroșani, parfumerie

Bines, Schulem**, București, negustor
 ambulant
 Birnbaum, Rebeca**, domiciliu
 obligatoriu
 Biron, C-tin, București, legionar
 Bittman, Gh.**, Hârlău, farmacist
 Blănaru, Favel**, București
 Blănaru, Haim**, București
 Blănaru, Iulia**, București
 Blank, Șmil**, București, haham
 Blaunstein, Amalia**, București
 Blechner, R.**, Piatra Neamț,
 comerciant
 Blei, Marcus**, Ițcani, comerciant
 Blimes, Leon, București, avocat ucis
 în pogrom
 Blum, Anton, domiciliu obligatoriu
 Blum, Carol**, Ploiești
 Blum, Roza**, București
 Blum, Sigismund, (văduva lui)**, Deva
 Blumenfeld, Lea**, București
 Blumenfeld, Leon**, București,
 proprietar magazin
 Blumenfeld, Osias, domiciliu
 obligatoriu
 Blumenfeld, Rașela**, București
 Blumenfeld, Ștefan, domiciliu
 obligatoriu
 Blumer, Herșcu, domiciliu obligatoriu
 Bodica, Dumitru, Brad, jud. Bacău,
 șeful organizației legionare
 Bogdăneanu, Piatra Neamț, preluat
 proprietate evreiască
 Böhn, Paul**, Brad, avocat
 Boiangiu, Moise**, București, rihtuitor,
 ucis în pogrom
 Bolfan, Ion, Hârlău, primar
 Bonca, Iancu Gheorghe, Piatra
 Neamț, preluat proprietate
 evreiască
 Bonstein, Maurițiu**, Petroșani,
 proprietar magazin
 Borca, Nicolae, Deva, ajutor de primar
 Borcea, București, comisar în Poliția
 de stat
 Boris Isac**, București
 Brădian, Corneliu, Deva, chestor de
 poliție
 Brand, Nathan, domiciliu obligatoriu
 Brânda, Iuliu, Lugoj, funcționar,
 preluat proprietate evreiască
 Brander, Leib**, Ițcani Gară
 (Suceava)
 Braniște, Iosif**, București, voiajor
 Braunstein, David**, Vaslui,
 comerciant
 Braunstein, Ety**, București, negustor
 ambulant
 Braunstein, Froim**, București,
 nictuitor
 Braunstein, I., ucis în pogromul din
 București
 Braunstein**, Ploiești, proprietar
 magazin
 Breier Rudolf**, Deva, magazin de
 sticlărie
 Brethschneider**, Ițcani Gară
 Bretter, Tiberiu, domiciliu obligatoriu
 Brickman, Rodrigues Maurras,
 București, copil ucis în pogrom
 Broder, Zalman, zis Sigal, domiciliu
 obligatoriu
 Bruchman, Solomon**, București,
 ceasornicar
 Buccin, Mozes, domiciliu obligatoriu
 Budik, Salli, născută Herșcovici,
 domiciliu obligatoriu
 Budnaru, Petre Ștefan, legionar, 602
 Buium, Avram**, Târgu Neamț
 Bujacher, Lazăr, București, funcționar
 ucis în pogrom

Bujor, Gh., Vaslui, legionar
Burăh, Iancu**, Hârlău
Burăh, Israel**, București, croitor
Burah, Sin Leizer, domiciliu obligatoriu
Burg, Israiel, domiciliu obligatoriu
Burg, Schmaie, domiciliu obligatoriu
Butnaru, Abraham, București,
negustor ambulant
Butnaru, Simon**, Hârlău, proprietar
magazin
Buton, Sami**, Corabia
Buzatu, Haim Iosub**, București

C

Cahane, Iacob**, București, negustor
ambulant
Cais, Leiba**, Vaslui, comerciant
Cais, Rașela H.**, Vaslui,
negustoreasă
Calimir, Morel**, Craiova, proprietar
magazin
Calmanovici, I.**, București, avocat
Câmpian, Dimitrie, Caransebeș,
preluat proprietate evreiască
Câmpeanu, București, fruntaș
legionar
Capell, Ghizela**, Sibiu
Caraula, Ioan, Caransebeș, preluat
proprietate evreiască
Carp, Horia**, București, secretar
general F.U.C.E
Carp, I.**, Giurgiu
Carp, Matatias**, București, secretar
general F.U.C.E
Casiel, Kisil**, Pungești
Cassou, Moritz**, București,
comisionar
Catz, Beno**, București, tâmplar
Caufman, Iancu**, Hârlău, comerciant
Ceaușu, Găești, conducător legionar

Cerbu Solomon**, Târgu Neamț,
agent de asigurare
Chaim, Barthfeld Berl, domiciliu
obligatoriu
Chaim, Herș, zis Herman Marian,
domiciliu obligatoriu
Chefner, Sofia**, București, frizerie
Chica, Ioan, Lugoj, preluat proprietate
evreiască
Chirulescu, I.A., Cernavodă, legionar,
ajutor de primar
Chirulescu, Piatra Neamț, legionar
Chitai, Iancu**, Buhuși, negustor
Chitariu, Motel**, București, negustor
ambulant
Christoi, Nicolae, Caransebeș,
tăbăcar, preluat proprietate
evreiască
Ciobotaru, David Haim, domiciliu
obligatoriu
Clica, Iosef**, București
Clime, Gh., București, inginer legionar
Cocuță, Sigmund, Cernavodă, inginer
agronom, legionar
Cohen, E.**, Turnu Severin, proprietar
magazin
Cohen, Manase, București, funcționar,
ucis în pogrom
Cohn, Berti**, București, galanterie
Cohn, Eugen**, Ocna Mureșului,
comerciant
Cohn, Eugen, Panciu, proprietar
magazin
Cohn, Herșcu P. **, Hârlău
Cohn, Hillel, domiciliu obligatoriu
Cohn, Ițic, București, negustor
ambulant
Cohn, M.**, București, negustor
ambulant
Cohn, Mendel**, București,
manufactură

Cohn, Paulina L.** , Vaslui, comerciant
Cohn, Sigmund** , București, tinichigiu
Cohn, Silviu** , Călărași, medic
Colhon, Aiud, comandant legionar
Colin, Sigmund, București, ucis în pogrom
Coman, Piatra Neamț, legionar
Constantinescu, Sică, Cernavodă, șeful Poliției legionare
Copel Faibiș, Cintilia** , București, negustor ambulant
Copel, Ioszeľ** , Deva, comerciant
Copstück, Osias** , București, cantor, asasinat în pogrom
Costiner, Schnarch, domiciliu obligatoriu
Covrigaru, Avram Hascal** , comuna Bicaz
Crăciunaș, Silviu, Piatra Neamț, medic, conducător legionar
Crăciunescu, Sebastian, Turnu Măgurele, preluat proprietate evreiască
Craioveanu, M., Lupeni, primar
Crețu, Dumitru, Buhuși, legionar
Croitoru, Isac** , București, zugrav
Croitoru, Lazăr** , Buhuși
Croitoru, Slima** , București, negustor ambulant
Croitoru, Țipra** , București, modistă
Cuperman, A.** , Piatra Neamț
Cziranyi, Alexandru** , Deva, proprietar magazin

D

Danilov, David** , București, proprietar magazin
David, Bercu A.** , Piatra Neamț, șofer
David, Filip** , București, măcelar
David, Oscar, domiciliu obligatoriu

Davidovici, Turnu Severin, cerealist
Davidovici, Alex., București, funcționar, ucis în pogrom
Davidovici, D.** , Piatra Neamț, comerciant
Davidovici, Moise** , Vaslui, comerciant
Davidovici, Mottel** , București, negustor ambulant
Davidovici, Pincu, domiciliu obligatoriu
Davidsohn, Bernard** , București, negustor ambulant
Davidsohn, Iancu** , Târgoviște, negustori
Davidsohn** , Ploiești
Dediu, Dumitru, satul Ostobeni, legionar
Demayo, Most Dav.** , Turnu Severin, manufactură
Demayo, I.** , Turnu Severin, manufactură
Demetrescu, București, avocat legionar
Derner, Haim, domiciliu obligatoriu
Deutsch, Geza** , Craiova, proprietar magazin
Deutsch, Iosif, domiciliu obligatoriu
Deutsch, Ladislau** , Deva, proprietar magazin
Diaconu, Corabia, conducător legionar
Diamant, David** , com. Broșteni
Dima, Vaslui, legionar
Dinescu, Ploiești, fruntaș legionar
Dinulescu, Piatra Neamț, comisar poliție
Ditgatz, Avram** , Piatra Neamț, proprietar, atelier foto
Donner, Eugen** , Caransebeș

Drach, David**, Câmpulung
Moldovenesc

Dragan, Ștefan, Caransebeș, tăbăcar,
preluat proprietate evreiască

Drăgoiu, Corabia, conducător legionar
Drăguț, Pamfil, Chaba-Bistrița, preluat
proprietate evreiască

Draht, Marcel**, București,
ceasornicar

Drimer, Solomon**, negustor

Dulberg, Rebeca**, Vaslui, comerciant

Dumitrache, Buhuși, legionar

Durhofer, Adolf**, București

Duțescu, Călărași, farmacist, legionar

E

Edelstein, Simion, domiciliu
obligatoriu

Elmbogen, Maer, domiciliu
obligatoriu

Elias, A.**, Turnu Severin, bijutier

Elias, D.**, Turnu Severin,
ceasornicar

Elias, Gustav**, Călărași

Elias, Isac**, Călărași

Elias, Leon**, Călărași

Ellenbogen, David**, Gura Humorului,
negustor

Encsel, Geza, domiciliu obligatoriu

Engländer, Adalbert**, Caransebeș

Enis, Elie, dr., Cernăuți, Comunitatea
Evreilor

Epstein, Samuel**, Vaslui, comerciant

Epure, Stelican, București, legionar

Erdős, Ignațiu**, dr., Brad, proprietar
magazin

Ergan, Simion, Câmpulung, legionar

Erlich**, Ilișești, jud. Suceava

Eșanu, Iancu**, Piatra Neamț

Eschenasy, Dan**, Ploiești, proprietar
magazin

F

Faibiș, Zelda**, zisă Bandel, jud.
Neamț

Faierstejn, Fani**, București,
muncitoare

Făinaru, Berla Froim**, Piatra Neamț,
negustor

Făinaru**, Piatra Neamț, proprietar
magazin

Făinaru, Rubin**, Călărași

Fântână, B., Sibiu, conducător
legionar

Farcaș, Moritz, domiciliu obligatoriu

Fărcășanu, Piatra Neamț, legionar

Farchi, D.**, Turnu Severin, perier

Farkass, Serena**, Deva, proprietar
magazin

Farmstern**, Târgu Neamț

Favel, Moise, zis Weisman Fabian,
domiciliu obligatoriu

Feigenbaum, Max**, dr., Târgu Neamț

Feigenbaum, Rachele, dr.

Feingold, Leiba**, Piatra Neamț,
comerciant

Feingold, Samuel**, Piatra Neamț,
comerciant

Feinstein, Avram**, Piatra Neamț

Feittenhändler, Peretz**, București

Feldhamer, Iosif, domiciliu obligatoriu

Feldhamer, Isac, domiciliu obligatoriu

Feldman, D.**, Ploiești, proprietar
magazin

Feldman, Iosif**, Petroșani

Feldman, Leon**, București, fotograf

Feldstein, Rebeca**, București,
negustor ambulant

Feler, Daniel, domiciliu obligatoriu

Felter, A. **, Sibiu
 Fenachem, Emeric, domiciliu
 obligatoriu
 Fenichel, Andrei **, Aiud, proprietar
 magazin
 Fichler, Wilhelm, domiciliu obligatoriu
 Fiedler, farmacist sas, Braşov, a
 preluat farmacia evreiască
 Filderman, Leon **, Bucureşti, inginer
 Filderman, Leopold **, Bucureşti,
 avocat
 Finkelstein, Marcu **, Bucureşti,
 proprietar magazin
 Finkelstein, Pascal **, Bucureşti,
 anticar
 Finkler, Isac, domiciliu obligatoriu
 Finţi, Jacques **, Călăraşi
 Firmberg, C. **, Turnu Măgurele,
 negustor
 Fischel, Gabriel **, Bucureşti,
 galanterie
 Fischer, H. **, dr., Piatra Neamţ,
 preşedintele Comunităţii Evreilor
 Fischer, Iacob **, Aiud, manufactură
 Fischer, Maria A., Piatra Neamţ,
 comerciant
 Fischer, Meddy **, Piatra Neamţ
 Fischer, S. M. **, Piatra Neamţ,
 comerciant
 Fischer, Smil **, Bucureşti
 Fischer, Solomon **, Bucureşti,
 funcţionar
 Fischman, Mauriţiu **, Braşov, cizmar
 Fischmann, Solomon **, Bucureşti,
 proprietar de magazin
 Fişel, David **, Hârlău, proprietar
 magazin
 Fişel, Iţic, domiciliu obligatoriu
 Flachs, Sami **, Craiova, proprietar
 magazin
 Fleischer, Ancel **, Coralata Drăgoieşti
 Fleischer, Schulim **, Coralata
 Drăgoieşti
 Flittman, Izidor **, Bucureşti, măcelar
 Florescu, Sică, Turnu Măgurele,
 avocat, legionar
 Fochstädt, Leon **, Bucureşti,
 negustor ambulant
 Focşeneanu, Piatra Neamţ, comisar
 Fodor, Ignaţie **, Deva, proprietar
 imobil
 Foghel, Herşcu, domiciliu obligatoriu
 Frângheru, Aron **, Bucureşti
 Frângheru, Haia **, Bucureşti
 Frângheru, Haim **, Bucureşti
 Frângheru, Malca, Bucureşti, asasinat
 în pogrom
 Frângheru, Moise, Bucureşti, asasinat
 în pogrom
 Frânghieru, Haim, Bucureşti, asasinat
 în pogrom
 Fray, D. **, Piatra Neamţ, comerciant
 Frenkel, Desideriu, domiciliu
 obligatoriu
 Frenkel, Iuliu, domiciliu obligatoriu
 Fridman, Bernard, domiciliu
 obligatoriu
 Friedman Sr. **, Ploieşti
 Friedman, Aizig, Bucureşti, negustor
 ambulant
 Friedman, David, Ploieşti, rabin,
 asasinat de legionari
 Friedman, Eugen, Caransebeş
 Friedman **, Iaşi, funcţionar
 Friedman, M. **, Ploieşti, proprietar de
 magazin
 Friedman, Samuel **, Bucureşti, blănar
 Friedman, Saul **, Bucureşti, meseriaş
 Friedmann, Elena **, Cransebeş
 Froim Idel Hună, domiciliu obligatoriu
 Froim, B. **, Târgu Neamţ
 Froim, Bernhard

Fröimovici, Aron, domiciliu obligatoriu
Fruchter**, Ploiești
Fruchtman, Iancu**, Buhuși
Fruchtman, Marcu**, București,
electrician
Fuchs, Eduard, domiciliu obligatoriu
Fuchs, Paul, domiciliu obligatoriu
Furdu, Buhuși, legionar
Fürst, David**, Deva, proprietar imobil
Fürst, Eugen**, Deva
Fürst, Simion**, Deva, proprietar
imobil
Fux, Beris**, domiciliu obligatoriu

G

Gal, Armin**, Deva, proprietar
magazin
Galanter, Ioseph**, București,
comerciant
Galanter, Izi, București, ucis în
pogrom
Gall, Emeric, domiciliu obligatoriu
Gărcineanu, Iancu, Piatra Neamț,
legionar
Garfunkel, Leo**, București
Gartenberg, Martin**, București,
negustor ambulant
Gärtner, Samuil, domiciliu obligatoriu
Gătej, Piatra Neamț, legionar
Gâțlan, Moritz**, Hârlău
Gavril, Avram, București, funcționar,
ucis în pogrom
Genad, Eugen, domiciliu obligatoriu
Genad, Heinrich, domiciliu obligatoriu
Georgescu Gorjan, Petroșani, inginer,
preluat proprietate evreiască
Gerber, Teodor, București, asasinat
de legionari
Gergely, Geza**, Deva, proprietar
magazin

Geringer, Adolf**, București
Gerviț, Marcel, București, tehnician
radio, ucis în pogrom
Ghelber, Iancu**, București, pielar
Ghelbert, Pascu**, București,
tinichigiu
Gheorghescu, C., Vaslui, șef legionar
Gheorghiu, Târgu Neamț, legionar
Gherghiță, Grigoraș, Târgu Neamț,
primar
Gherșin, Sally**, Târgu Neamț
Giurgiu, Constantin, Brad, legionar,
preluat proprietate evreiască
Glicman, Ițic, domiciliu obligatoriu
Glück, Eduard I.**, (văduva), Deva
Glückman, Betty**, București, fotograf
Godel, Max**, Deva
Goldaper, Herman, domiciliu
obligatoriu
Goldberger, Adalbert, domiciliu
obligatoriu
Goldberger, Emanuel**, Petroșani,
magazin textile
Goldberger, Emerick**, Sibiu
Goldberger, Emil**, Petroșani,
proprietar imobil
Goldberger, Nicolae, București,
comerciant, ucis în pogrom
Goldemberg, Eva I.**, București
Goldemberg, Israel, domiciliu
obligatoriu
Goldemberg, Tivia, domiciliu
obligatoriu
Goldenberg, Avram**, București,
comerciant
Goldenberg, A.**, Târgu Neamț,
comerciant
Goldenberg, Benjamin**, București,
proprietar fabrică
Goldenberg, David**, București,
voiajor

Goldenberg, Eva**, București
 Goldenberg, frații**, Ploiești, proprietar magazin
 Goldenberg, H.**, București, măcelar
 Goldenberg, Heinrich**, Călărași
 Goldenberg, Iancu**, Călărași
 Goldenberg, Ilie**, Turnu Măgurele, negustor
 Goldenberg, Iosef**, Vaslui, proprietar magazin
 Goldenberg, J.**, Turnu Severin
 Goldenberg, Leon, București, student ucis în pogrom
 Goldenberg, Marta**, Vaslui
 Goldenberg, Mașa S.**, Vaslui, comerciant
 Goldenberg, Mayer**, Ițcani Gară
 Goldenberg, Rafael**, Piatra Neamț, negustor
 Goldenberg, Rubin**, Giurgiu, proprietar de magazin
 Goldenstein, Pincas, domiciliu obligatoriu
 Goldfeder, Arond David**, București, comerciant
 Goldin, Manase**, București, cofetar
 Goldman, Alexandru**, București, proprietar imobil
 Goldman, Nathan, București, funcționar, ucis în pogrom
 Goldschmidt, Ana**, Caransebeș, proprietar magazin
 Goldsleger, Mișu S., București, comerciant, asasinat în pogrom
 Goldsmith**, Turnu Severin, magazin confecții
 Goldstein, I.**, dr., Ițcani Gară
 Goldstein, Iancu**, București, negustor ambulant
 Goldstein, Ionas**, București, funcționar
 Goldstein, Iosif, Piatra Neamț, proprietar magazin
 Goldstein, Iulius**, București, manufactură
 Goldstein, Ludwig**, Ploiești
 Goldstein, Pincu**, Vaslui, comerciant
 Goldstein, Rubin**, București, negustor ambulant
 Goldstein, Sigmund**, Călărași
 Goldstein, Ușer**, Piatra Neamț, comerciant
 Goldstein, Wiliam**, Deva, proprietar imobil
 Gologan, A.**, Turnu Măgurele, negustor
 Gombo, Ignăție**, Deva, proprietar imobil
 Gora, Leib, domiciliu obligatoriu
 Goffried, H.**, Târgu Neamț
 Granach, Sulim, domiciliu obligatoriu
 Greif, Iosif**, Târgu Neamț
 Grigoraș, Constantin, Târgu Neamț, primar
 Grigorescu, Zoze, Ploiești, avocat, conducător legionar
 Grimaru, Lazăr, Salcia, jud. Teleorman, farmacist
 Grimberg, Ilie, domiciliu obligatoriu
 Grinberg, Simion, domiciliu obligatoriu
 Grințescu, Gică, Piatra Neamț, preluat proprietate evreiască
 Gropper, Moise, domiciliu obligatoriu
 Grosman, Jaques**, București
 Gross, Aron**, București, voiajor
 Gross, Haim**, București, cizmar
 Gross, Mihai**, București, încasator
 Gross, Surica**, Târgu Neamț
 Grossu, M.**, Piatra Neamț
 Groza, Ocna Mureșului, legionar
 Gruber, Isac**, Petroșani, bombonerie

Gruber, Israel, București, ucis în pogrom
Grümburg, Sarah**, București, coafeză
Grümhut, Liza, domiciliu obligatoriu
Grün, Ploiești**, proprietar magazin
Grünberg, Adela**, București
Grünberg, Haim**, București, încasator
Grünberg, Iancu**, București, zugrav
Grünberg, Ionas**, Piatra Neamț, ceasornicar
Grünberg, Mișu**, București, proprietar de depozit
Grünberg, Rubin**, București, tinichigiu
Grünberg, Zeilig**, Hârlău, proprietar magazin
Grünberger, David, București, ucis în pogrom
Grünberger, L.**, Caransebeș
Grünberger, Ludovic**, Petroșani, proprietar magazin
Grünberger, Tiberiu**, București, ucis în pogrom
Grünfeld, Leiba**, București, magazin încălțăminte
Grünfeld, Simion**, Orăștie, comerciant
Grünstein, Ernest, domiciliu obligatoriu
Guger, Sally**, București, negustor ambulant
Gutman, Marcus**, București, industriaș
Guttman, H.**, București
Guttman, Iancu, București, avocat, ucis în pogrom
Guttman, Iosef, București, student, ucis în pogrom
Guttman**, Ploiești, băcănie

Guttman, Ștrul**, Vaslui, comerciant
Gyarmati, Nicolae, domiciliu obligatoriu

H

Habat, Iosif**, Ploiești
Haber**, frații, Caracal, comerciant
Habermann, Samuel**, Vaslui, comerciant
Hachman, Dana**, Craiova, proprietate magazin
Hager, Leizer**, rabin
Haim, R.**, Turnu Severin, manufactură
Haimovici, C.**, București
Haimovici, Haim**, Turnu Măgurele, comerciant
Haimovici, Hună**, București, hainărie
Haimovici, Iancu**, Târgoviște, negustor
Haimovici, Ioil Idel, București, negustor ambulant
Haimovici, R.**, Turnu Măgurele, negustor
Haimovici, Sin Ștrul Hain, domiciliu obligatoriu
Halle, Margareta**, Caransebeș
Halle, Robert**, Caransebeș
Han, Alba Iulia, chestorul Poliției
Hâncu, Turnu Severin, șeful Poliției
Hardt, Heinrich**, București
Hartman, Emanuel**, Aiud, comerciant
Hârtopeanu, Isidor**, Călărași
Hascal, Margulius**, București, funcționar
Hascalovici, H.**, Piatra Neamț, comerciant
Hascalovici, Victor**, Piatra Neamț, comerciant

Heberling, Teodosiu, Turnu Măgurele,
 legionar
 Hecht, Abraham, domiciliu obligatoriu
 Heinik, Aizic Beer**, București, lemnar
 Held, Abraham, domiciliu obligatoriu
 Held, Gusta**, București
 Held, Leni**, București
 Held, Reghina**, București
 Heller**, d-na, București
 Heller, Francis, București, funcționar,
 asasinat în pogrom
 Heller, Mișu**, București, portar
 Henri Perl**, Târgoviște, negustor
 Herghelegiu, Mitică, Dumbrava Roșie,
 legionar
 Herman, Jack**, București,
 comerciant
 Herșcovici Cornea, M.H.**, București,
 ziarist
 Herșcovici, Adolf**, București, frizer
 Herșcovici, Aizic**, București,
 negustor ambulant
 Herșcovici, Aron, București,
 funcționar, asasinat în pogrom
 Herșcovici, Bernard**, București,
 cizmar
 Herșcovici, Bernard**, București,
 muzicant
 Herșcovici, David**, Târgu Neamț,
 comerciant
 Herșcovici, Elias**, Piatra Neamț,
 comerciant
 Herșcovici, Haim M.**, București,
 croitor
 Herșcovici, Haim**, domiciliu
 obligatoriu
 Herșcovici, Herșcu**, Piatra Neamț
 Herșcovici, Isup**, Piatra Neamț
 Herșcovici, Jack**, București, lenjerie
 Herșcovici, L.**, Petroșani, proprietar
 imobil
 Herșcovici, Leon**, București, chelner
 Herșcovici, M.**, Piatra Neamț,
 comerciant
 Herșcovici, Marcu Cunea, Călugăreni,
 comerciant
 Herșcovici, Martin, domiciliu
 obligatoriu
 Herșcovici, Mihail**, București,
 negustor ambulant
 Herșcovici, Moise**, București,
 funcționar, asasinat în pogrom
 Herșcovici, Moritz, domiciliu
 obligatoriu
 Herșcovici, Naftuli, București,
 comerciant, asasinat în pogrom
 Herșcovici, Pincu**, com. Dumbrava
 Roșie
 Herșcovici**, Ploiești, parfumerie
 Herșcovici, Sabina**, București
 Herșcu, David**, Buhuși
 Herșcu, I.**, Piatra Neamț, comerciant
 Herșcu, Ițic, zis Tucerman, domiciliu
 obligatoriu
 Herșcu, Smil**, Piatra Neamț,
 comerciant
 Herșcu, Șulim**, București, negustor
 ambulant
 Herskovits, L.**, Petroșani, coloniale
 Hertz, Martin**, Craiova, comerciant
 Hertzberg, Maximilian, București, ucis
 în pogrom
 Hirsch, Desideriu**, Deva, proprietar
 magazin
 Hirsch, Geza**, Ocna Mureșului
 Hirsch, Hammer**, Blaj
 Hirsch, Iolanda**, Deva, proprietar de
 magazin
 Hirsch, Nathan**, București, negustor
 ambulant
 Hirsch, Peppi Ionel, București,
 negustor, ucis în pogrom

Hirschensohn**, frații, Iași
Hirschl, Armin**, Lugoj
Hollinger, Ițic**, Călugăreni
Hollos, Antonie**, Deva, proprietar de
 librărie
Honici, Dumitru, com. Roznov, jud.
 Neamț, primar
Hönig, Rafael, Hârlău, proprietar
 magazin
Hönigsberg, Samuel**, București,
 negustor ambulant
Hopmaier Carol, București, funcționar,
 asasinat în pogrom
Hornstein, Liza**, București, negustor
 ambulant
Horovitz, David**, Vaslui, proprietar
 de magazin
Horovitz, Iancu**, Piatra Neamț,
 comerciant
Horovitz, Ilie**, Piatra Neamț,
 negustor
Horovitz, Marcel**, București,
 proprietar de magazin
Horovitz**, Ploiești, proprietar de
 magazin
Hottman, Moritz**, București,
 comerciant
Hutman, Brahmuth Israel, domiciliu
 obligatoriu

I

Iacobsohn, Sami**, Târgoviște,
 negustor
Iancovici, Aron**, București, chelner
Iancovici, I.**, București
Iancu Aron, București, comerciant,
 asasinat în pogrom
Iancu S., Aron, București, funcționar,
 ucis în pogrom
Iancu, Iancu A.**, Târgu Neamț

Ianovici, Herșcu**, Piatra Neamț
Idelovici, Israil, domiciliu obligatoriu
Idelovici, Nathan**, Hârlău, proprietar
 magazin
Ieremia, Buhuși, legionar
Ignătescu, București, legionar
Ignatz, Penghas**, București,
 proprietar imobil
Ilie, Ștrul**, București, croitor
Inger, Desideriu**, Orăștie,
 comerciant
Inger, Samuile**, Orăștie, comerciant
Iosef, Sami**, București, manufactură
Iosefovici, Jacques**, București
Iosefovici, Nicu**, Giurgiu
Iosefsohn, Iosub**, Ploiești
Iosefsohn, Jaques**, Giurgiu
Iosepovici, Harry, Ploiești, funcționar,
 ucis de legionari
Iosif Avram, Ploiești, student, asasinat
 de legionari
Iosopp, Marcu, București, proprietar
 tipografie, asasinat de legionari
Iosopp, Victor, București
Iosub, Ana**, București, galanterie
Iosub, Zeilig**, Hârlău, proprietate
 magazin
Isac, Aron**, București, negustor
 ambulant
Isăceanu, Piatra Neamț, comisar de
 Poliție
Iscovescu, Carol**, București
Iscovescu, Jean**, București
Iscovescu, Jenică**, București, copil
Iscovici, Emanuel, București,
 comerciant, ucis în pogrom
Israilovici, L.**, București,
 manufactură
Ițicescu, Marcu**, Hârlău
Ițicescu, Zelig**, Hârlău
Ițicovici**, Hârlău

Ițicovici, Ițic, Ploiești, funcționar, ucis
de legionari
Iuftern, Simon**, Hârău
Iuster, Urziceni**, comerciant
Izrael, Eugen**, Petroșani, drogherie

J

Jablonower, Leon**, Piatra Neamț,
comerciant
Jacobi, Samuel**, Piatra Neamț,
negustor
Jarchy, 'Solomon**, Turnu Măgurele,
negustor
Jipescu, București, comisar legionar
Josepovici, Harry**, Ploiești,
funcționar

K

Kahan, Wilhelm, Deva, magazin de
fierărie
Kahane, Bercu**, București
Kahane, Sigmund**, Urziceni,
comerciant
Kahn, Abraham**, București, negustor
ambulant
Kalman, David**, com. Dragomirești
Kalman, Ioan**, Deva, ing., proprietar
imobil
Kamer, Arnold**, București,
funcționar, asasinat în pogrom
Kamer, Eliza**, București
Kamer, Paul**, București
Kanner, M.**, Piatra Neamț,
comerciant
Kanner, Malca**, Piatra Neamț,
comerciant
Kappel, Rozalia**, Deva, proprietar
magazin
Kasril, Herșcu**, București, frizer

Kasztner, Nicolae**, Deva, proprietar
imobil
Katz, Abraham**, Ițcani Gară
Katz, Iacob, București, funcționar,
asasinat în pogrom
Katz, Iosif, domiciliu obligatoriu
Katz, Isidor, București, comerciant,
asasinat în pogrom
Katz, Moise Lupu**, Piatra Neamț
Katz, Nussem**, Gura Humorului,
negustor
Katz, Oisie**, București, haham
Katz, Pincu, București, avocat,
asasinat în pogrom
Katz, Șaim, București, funcționar,
asasinat în pogrom
Kauffman, Lonny**, Ploiești
Kaufman, Bernard**, București,
asasinat în pogrom
Kaufman, Iacob, București, asasinat
în pogrom
Kaufman, Jacques, București,
asasinat în pogrom
Kaufman, Solomon**, Piatra Neamț,
negustor
Keiser, Bercu, domiciliu obligatoriu
Kener, Avram**, București, negustor
ambulant
Kerner, Avram**, com. Roșnov, jud.
Neamț
Kilian**, Ploiești, argintar
Kind, Schmil, domiciliu obligatoriu
Klar, Avram**, București
Klar, Lazăr**, București, negustor
ambulant
Klar, Marcu**, București
Klar, Moise, București, asasinat în
pogrom
Klein, Andrei, București, țesător,
asasinat în pogrom

Klein, Ida**, București, magazin
galanterie
Klein, Lazăr, București, chelner,
asasinat în pogrom
Klein, Moritz**, București, cizmar
Klein, Moșe, domiciliu obligatoriu
Klein, Pascu**, București, hainerie
Klein, Solomon, București, asasinat
de legionari
Kleinberger, Arnold, domiciliu
obligatoriu
Klenger**, Herman, Buzău
Klică, Iosef**, București, negustor
ambulant
Klipper, David, domiciliu obligatoriu
Knapp, Herman**, București,
proprietar imobil
Kohn, Edmund**, Chaba Bistrița,
proprietar magazin
Kohn, Lazăr**, Petroșani, proprietar
imobil
Kohn, Salamon (văduva)**, Lupeni,
proprietar magazin
Kohn, Solomon, domiciliu obligatoriu
Kontz, Herman**, Petroșani,
proprietar imobil
Kopstück, Ozias, București. Cantor,
asasinat în pogrom
Kornhauser, Adalbert, domiciliu
obligatoriu
Kreissel, Solomon, domiciliu
obligatoriu
Kreissel, Wolf, domiciliu obligatoriu
Krepple, Kurt, Caransebeș, bucătar,
preluat proprietate evreiască
Krug, Ana**, București, lucrătoare
Kruk, Samoilă, domiciliu obligatoriu
Krumholtz, Ghidale, domiciliu
obligatoriu
Kugel, Desideriu (văduva)**, Brad,
proprietar imobil

Kugel, Geza**, Brad, proprietar
fabrică
Kugel, Ludovig**, Brad
Kugel, Maximilian (văduva)**, Brad
Kugel, Sigismund**, Brad, proprietar
fabrică
Kurtag, Blanca**, Lugoj, proprietar,
magazin
Kurtag, Francisc**, Lugoj, proprietar
magazin

L

Label, Jack**, București, avocat
Lamper, Elias, domiciliu obligatoriu
Lamper, Salo fiul, domiciliu obligatoriu
Landau, M.**, Piatra Neamț,
comerciant
Landau, Simon**, Vatra Dornei, librar
Landman, Karl, București, comerciant,
ucis în pogrom
Landman**, Ploiești
Landman, Zaharia**, București,
comerciant
Lang, Adolf, domiciliu obligatoriu
Langvel, Andrei**, Giurgiu
Lantzet, Moses, domiciliu obligatoriu
Lascăr, Ioan, domiciliu obligatoriu
Lașe, Natan**, București, voiajor
Laufer, Eisig, domiciliu obligatoriu
Laufer, Iulia, (văduvă)**, Deva,
proprietar imobil
Laufer, Moise**, Piatra Neamț,
negustor
Laufer, Samoil, domiciliu obligatoriu
Laxer, Julian**, București, funcționar
Lazăr, C., Vaslui, legionar
Lazăr, Iosif**, București, proprietar
magazin
Lazăr, Marcu, domiciliu obligatoriu
Lazăr, Samoil, domiciliu obligatoriu

Lazăr, Victor**, București,
 manufactură
 Lazăr, Zeilic**, București, chimist
 Lazarovici, Avram**, București,
 negustor ambulant
 Lazarovici, Filip, zis Froim Filip Leiser,
 domiciliu obligatoriu
 Lazarovici, Sandu**, București,
 tinichigiu
 Lazarovici, Saul, domiciliu obligatoriu
 Lazarovici, Ștrul**, Piatra Neamț,
 comerciant
 Labelsohn, Bernhard**, București,
 măcelar
 Labelsohn, Iancu**, București,
 măcelar
 Lehrer, David**, Craiova, proprietar
 magazin
 Lehrer, Ozias**, București, pielărie
 Leib, Max, domiciliu obligatoriu
 Leib, Mendel, domiciliu obligatoriu
 Leibach, Isidor, domiciliu obligatoriu
 Leibovici, Ana**, București, funcționar
 Leibovici, Artur**, Giurgiu
 Leibovici, Burăh, domiciliu obligatoriu
 Leibovici, Carol**, București, negustor
 ambulant
 Leibovici, Emanuel, București,
 comerciant, asasinat în pogrom
 Leibovici, Herman**, București
 Leibovici, Herș, București, funcționar,
 asasinat în pogrom
 Leibovici, Iancu**, București
 Leibovici, Leon**, Ploiești
 Leibovici, Meschulin, domiciliu
 obligatoriu
 Leibovici, Moise**, Piatra Neamț,
 comerciant
 Leibovici, Nathan, domiciliu obligatoriu
 Leibovici, Nuhăm**, București,
 negustor ambulant
 Leibovici, Paul**, voiajor
 Leibovici**, Pitești, depozit de vinuri
 Leibovici, Saul**, București, curelar
 Leibovici, Solomon**, Vaslui,
 comerciant
 Leibușor, Cunea**, Piatra Neamț,
 negustor
 Leichner, Iosef**, București, proprietar
 magazin
 Leiter, Jean**, Giurgiu
 Leitner, Adalbert, domiciliu obligatoriu
 Leizer, Marco, domiciliu obligatoriu
 Lenz, Fani, născută Blumenfeld,
 domiciliu obligatoriu
 Leon, H. Leon**, Craiova, comerciant
 Leon, Rosenthal (familia), București,
 asasinată în pogrom
 Leopold, Herș**, București
 Lerner, T.**, Iași, proprietar de fabrică
 Lesnanschi, Ignat, Piatra Neamț,
 preluat proprietate evreiască
 Lesner**, Piatra Neamț, proprietar
 Leufer, William**, Deva, proprietar
 tipografie
 Lewy, Iancu**, Călărași, comerciant
 Lewy, Moritz**, Craiova, comerciant
 Lewy, Moscu**, Călărași
 Lewy, Sultana**, București
 Lieber, Iacob**, Petroșani, proprietar
 imobil
 Lincker, Marcus**, București,
 pensionar
 Lindner, M.**, București
 Lipner, Maier**, Petroșani, proprietar
 imobil
 Lipner, Marin**, Petroșani, prăvălie
 mixtă
 Liquornick, Cipora**, Bălăceana, jud.
 Suceava
 Liquornick, Osias**, Bălăceana, jud.
 Suceava

Litman, David Iosub, domiciliu obligatoriu
Litman, Solomon**, București
Littman, Haim Humă**, București, manufactură
Littman, Moritz**, București
Livadaru, Hârlău**, proprietar magazin
Livadaru, Leon**, București, comerciant
Livadaru, Meilic**, Hârlău
Löbelsohn, B.** , Piatra Neamț, negustor
Lobstein, Iosif**, Orăștie, comerciant
Loewenstein, M.** , Turnu Severin
Lottenberg, I.** , Piatra Neamț, negustor
Lövensohn**, Ploiești
Lovenștein, Iuliu, domiciliu obligatoriu
Löwenfeld, Simion**, Caransebeș, proprietar
Löwenstein, Moritz**, Ploiești, firmă de pălării
Lozner, Iosef, Hârlău, proprietar magazin
Lunovici, Pepi**, București, galanterie
Lupașcu, M.N.** , Ploiești, ing., proprietar magazin
Lupovici, N.** , Ițcani Gară, birjar
Lupu Sin Lupu, zis Osias, domiciliu obligatoriu
Lupu, Avram**, com. Fărcașa, jud. Maramureș
Lupu, Haim**, jud. Neamț
Lupu, Iosub, Iancu, București, funcționar asasinat în pogrom

M

Magder, Eduard**, București, comisionar
Magolnic, Leiba, domiciliu obligatoriu

Mahler, Emanuilă**, Deva, proprietar depozit
Mahler, Ignăție**, Deva, proprietar imobil
Mahler, Ludwig**, Orăștie, comerciant
Maier, David Marian, domiciliu obligatoriu
Maier, Ladislau, domiciliu obligatoriu
Maier, Marcus, București, negustor ambulant
Maier, Moise, zis Leon, domiciliu obligatoriu
Malcov, Târgu Mureș, legionar
Manașcu, Nuthă, domiciliu obligatoriu
Manase, Teitel, domiciliu obligatoriu
Mandelbaum, Sloma, domiciliu obligatoriu
Mandler, Solomon**, București, funcționar
Marchitz, I.** , Ploiești, proprietar de magazin
Marcoci, Gheorghe, com. Ceahlău, jud. Neamț, legionar
Marcopol, Jack, Pungești, moșier, a preluat mărfuri din magazine evreiești
Marcovici, Marcu**, București, frizer
Marcovici, Moise**, lucrător, București
Marcovici, Nathan, domiciliu obligatoriu
Marcovici, Simca Feiga**, București, croitoreasă
Marcovici, Șimea, zis Cojocaru Șimea, domiciliu obligatoriu
Marcovici, Wilhelm, București, vânzător, asasinat în pogrom
Marcu, Iosup L.** , com. Tibucani
Marcus, David**, București, negustor ambulant
Marcus, Fany**, București
Marcus, I.** , Turnu Severin, curelar

Marcus, Iosef**, Vaslui, comerciant
 Marcus, Leon, București, ucis în pogrom
 Marcus, Mayer, București, funcționar, asasinat în pogrom
 Marcus, Michel, zis Mihail, București, dentist, ucis în pogrom
 Marcus, Nuhăm**, București, negustor ambulant
 Marcus, Sami**, București, tapițer
 Marcus, Samuel**, Piatra Neamț
 Marcus, Samuil**, Giurgiu, negustor
 Marcus, Solomon**, București
 Marek, Maurițiu**, Petroșani, proprietar imobil
 Mareman, Herș**, București, tinichigiu
 Marghel, Wilhelm**, Orăștie, comerciant
 Margulius, Joffre, București, student, ucis de legionari
 Margulius**, Ploiești, comerciant
 Margulius, Sofia**, București, cofetărie
 Mariasis, Moise, București, avocat, ucis în pogrom
 Mariazis, Moise**, București, institutor
 Marinoiu, Vaslui, chestor
 Mark, Isidor, domiciliu obligatoriu
 Marton, Adolf**, Deva, dr., proprietar imobil
 Marton, Ioan**, Aiud, manufactură
 Matei, C-tin Euminea, București, legionar
 Matei, Vasile, Arad, proprietar al unor bunuri evreiești
 Max, Herman**, București
 Max, Maurițiu**, Deva, proprietar magazin
 Mayer, Bernard**, București, negustor ambulant
 Mayer, Iancu**, București, negustor ambulant
 Mayer, Isac**, Vaslui, comerciant
 Mayersohn, Falik**, București, tâmplar
 Mazur, Iosef**, București, student
 Meirovici, Iancu**, București, proprietar magazin
 Mendel, Ichil**, Hârliău, proprietar magazin
 Mendel, Martin**, București, măcelar
 Mendel, Mauriciu și Lazăr**, proprietar de magazin
 Mendel, Mayer, Ploiești, dentist, ucis de legionari
 Mendel, Moise, zis Munteanu Moise, domiciliu obligatoriu
 Mendel, Oisie**, Vaslui, comerciant
 Mendel, Pincu**, Piatra Neamț
 Mendelovici, David**, Târgu Neamț
 Mendelovici, Iosef**, București, tipograf
 Meningher, Herșcu, domiciliu obligatoriu
 Merlaub, Daniel**, București, tapițer
 Michel, Adolf**, Giurgiu
 Michel, Antoineta**, Giurgiu
 Michel, Henrieta**, Giurgiu
 Michel, S.**, Giurgiu, proprietar de magazin
 Mihail, Iancu**, București, anticar
 Mihailiu, Gh., București, legionar
 Mihailovici, Buium, domiciliu obligatoriu
 Mihăiță, primar al primăriei suburbane Șerban Vodă
 Miliu, Solomon**, București
 Miloi, Valeriu, Caransebeș, șeful Poliției
 Milstein, Adolf**, Călărași
 Milstein, Iancu**, Călărași
 Mitroi, Ioan, București, legionar

Moga, D., Piatra Neamț, preluat
 proprietate evreiască

Moise Sin Feiga, domiciliu obligatoriu

Moise, M.**, Turnu Severin, magazin
 de manufactură

Molnar, Eugen**, dr., Petroșani,
 proprietar imobil

Morgenstern, Herman, București,
 comerciant, asasinat în pogrom

Morgenstern, Suly, București,
 funcționar asasinat în pogrom

Morgenstern**, dr., Târgu Neamț

Moscovici Papagal**, Ploiești

Moscovici, Belina**, București,
 servitoare

Moscovici, Florin**, Piatra Neamț,
 comerciant

Moscovici, Froim**, Piatra Neamț,
 negustor

Moscovici, Iosub**, Hârlău

Moscovici, Jean**, Giurgiu

Moscovici, Leon**, Călărași

Moscovici, Marcu**, Craiova,
 proprietar de magazin

Moscovici, Simon**, București,
 industriaș

Moscovici, Ștrul**, Vaslui

Moscovici**, Urziceni, negustor

Moscu, Solomon**, București

Movărman, Elias Ilie, domiciliu
 obligatoriu

Mozes, Desideriu, domiciliu
 obligatoriu

Mozes, Simion**, București, negustor
 ambulant

Mozes, Solomon**, București, croitor

Mühlman, S.**, București, avocat

Münster, Leib, domiciliu obligatoriu

Müster, Leib Eizic, domiciliu
 obligatoriu

N

Nachman, Iosef**, Hârlău

Nachmansohn, C.**, Craiova

Nachmias, Ghidale**, Târgoviște

Nacht, A.**, Piatra Neamț, negustor

Nadler, Leopold, București,
 comerciant

Nadler, Manole, domiciliu obligatoriu

Nadler, Marcu**, București

Naftali, Mihail**, Deva, proprietar
 prăvălie mixtă

Naftule, David**, Bălățești, jud.
 Neamț

Natan, Haia Ruhăl**, București,
 negustor ambulant

Natansohn, B.T.**, Piatra Neamț,
 negustor

Natansohn, Pincu**, Piatra Neamț,
 negustor

Nathan, Ițic, zis Ungar, domiciliu
 obligatoriu

Nechita, C., Piatra Neamț, preluat
 frizerie evreiască

Nechita, Ion, Piatra Neamț, preluat
 magazin evreiesc

Neiderman, Vili, București, bijutier ucis
 în pogrom

Nemete, Ioan, domiciliu obligatoriu

Neubauer, Leon, funcționar ucis în
 pogrom

Neuman, Avram**, București, măcelar

Neuman, Bernard**, București, croitor

Neuman, Samuel**, București,
 instalator

Neuman, Ușer**, București, tinichigiu

Nichtsorg, Mihel**, București,
 ceasornicar

Nicoară, Const. , Caransebeș, preluat
 proprietate evreiască

Nicolae, D., Piatra Neamț, legionar

Nistor, Călărași, ajutor de primar
Nuhâm, Meer Idel, domiciliu
obligatoriu
Nuhan, N. Moritz, zis Ritler, domiciliu
obligatoriu
Nürenberg, C.** , Turnu Măgurele,
comerciant

O

Oancea, Gheorghe Vasile, legionar
Offel, Marcus**, București
Ofner, Efraim**, Giurgiu
Olariu, Ioan, Caransebeș, croitor,
preluat proprietate evreiască
Olariu, Ion, Orăștie, legionar
Olteanu, Aiud, ajutor de primar
Onceanu, Alexe, Vaslui, președintele
Camerei de Comerț
Orecovsky, Moise, București,
conducătorul oficiului palestinian,
ucis în pogrom
Orenstein, Janetta, domiciliu
obligatoriu
Ornstein, Iosef**, București, birjar
Ozan, Târgu Neamț, legionar

P

Paiss, Avram**, Giurgiu
Papp, Gabriel**, Ploiești, proprietar de
magazin
Paris I., Piatra Neamț, preluat
proprietate evreiască
Paulman, Henri**, București
Păunescu, București, torționar
legionar
Pavlovici, București, ucis în pogrom
Pecker, Solomon, București, ucis în
pogrom
Penikis, Strul, București, funcționar
ucis în pogrom

Peritz, Salomon**, Ițcani Gară,
proprietar magazin
Perlmutter, Nicu**, Ploiești
Perper, Ilie**, București, lenjerie
Pesa, Leia Zanonă**, Piatra Neamț,
comerciant
Pescaru, Iosef Wolf**, Piatra Neamț,
negustor
Petroviceanu, Mircea, București,
conducător legionar
Petruț, Târgu Neamț, legionar
Pick, Samoil**, Petroșani, proprietar
imobil
Pilton, București, legionar
Pincas, Abrami**, București, negustor
ambulant
Pivniceru, C., Vaslui, conducător
legionar
Podgoreanu, Bernat**, București,
comerciant
Poiana, Vasile Ion, com. Țibucani, jud.
Neamț, legionar
Polak, Blanca**, București,
croitoreasă
Poldy, Emanuel**, Ploiești,
președintele Comunității Evreilor
Pollak, Alexandru**, Chaba Bistrița,
proprietar imobil
Pollak, Deva**, manufactură
Pollak**, frații, Caransebeș, proprietar
Pollak, Ghizela**, Caransebeș,
proprietar
Pollak, Herș**, Deva, proprietar
magazin
Pomârleanu, Zalig**, Călărași
Pop, Mircea, Piatra Neamț, șef
legionar
Popa, Mihai, Brad, primar
Popa, satul Ostobeni, legionar
Popel, Avram**, Buzău

Popescu, Cernavodă, director de
școală, legionar
Popescu, Romulus, Lugoj, funcționar
comerciant, preluat proprietate
evreiască
Porfir, com Farcașa, primar
Portigu, Arie, haham, internat în lagăr
Potop, Turnu Severin, legionar
Preisich, Pincas**, Deva, proprietar
imobil
Presser, Iacob**, București, proprietar
magazin
Princz, Adalbert**, Caransebeș,
proprietar
Psalt, Ștrul**, Ploiești

R

Rabinovici, Ghidale**, București,
negustor ambulant
Rabinovici, Hascal Mery, domiciliu
obligatoriu
Rabinovici, Max**, București, negustor
ambulant
Rabinovici, Menahem**, Târgoviște,
negustor
Rabinovici, Zindler**, Ploiești
Rachbuch, Fani**, dr., București
Răchieru, Târgu Neamț, legionar
Rădulescu, Tudor, București,
comandant legionar
Rafaelovici, Sapsă**, București,
coloniale
Rainer, Benjamin, domiciliu obligatoriu
Raisler, Isac, domiciliu obligatoriu
Raisman, Gherș, București,
subcolector, ucis în pogrom
Rapaport, Zigmund, domiciliu
obligatoriu
Ratu, Vasile, București, legionar
Ratz, Rudi**, București, instalator

Rauch, Iulius, comerciant ucis în
pogrom
Rauchbach, Malvine, domiciliu
obligatoriu
Rauchwarger, Rubin**, Târgoviște
Redlich, Moise**, Scheia
Reicher, Boris**, București, rabin
Reichman, Abraham, domiciliu
obligatoriu
Reichman, Manase, București, ucis în
pogrom
Reininger, Rozalia**, Arad, proprietar
imobil
Reisz, Eugen, domiciliu obligatoriu
Reittman, Debora S.**, București,
coloniale
Rentzler, Solomon**, Târgu Neamț
Resler, Herman, domiciliu obligatoriu
Ressler, Paula, domiciliu obligatoriu
Riegarhaupt, Alex.**, Petroșani,
proprietar imobil
Ritter, Berta**, Petroșani, librărie
Rivel, Ede**, Piatra Neamț,
comerciant
Rivensohn, S.**, București, secretar
general al C.E.B
Roban, Valeriu, Târgu Neamț, avocat,
șeful Poliției de Stat
Robescu, București, comisar legionar
Rödel, Sami, București, farmacist,
asasinat în pogrom
Roedel, Lazăr, internat în lagăr
Roi, Moise, Chaba Bistrița, primar
Rorlich, Sura**, București
Rosen, Heinrich**, București, șepcar
Rosen, Herman**, Hârlău
Rosen, Lucian, București, asasinat de
legionari
Rosenbaum**, Piatra Neamț
Rosenberg**, Brașov, comerciant

- Rosenberg, Florin I.** , București, funcționar
- Rosenberg, Ștrul** , București, negustor ambulant
- Rosenblatt, Natan** , Buhuși
- Rosenfeld, Elena, zisă Ilona, născută Weiss, domiciliu obligatoriu
- Rosenfeld, Nicolae** , Orăștie, comerciant
- Rosenkrantz, Ignatz** , București, funcționar
- Rosental, Harry** , București
- Rosenthal, Avram** , Hârlău
- Rosenthal, Henri, București, șomer, ucis în pogrom
- Rosenthal, Iancu (văduva)** , negustor
- Rosenthal, Leon, București, comerciant, asasinat în pogrom
- Rosenthal, Moise** , Sibiu
- Rosenthal, Rebeca, București, casnică, asasinat în pogrom
- Rosenthal, Solomon** , București, negustor ambulant
- Rosenthal, Solomon** , Gura Humorului, negustor
- Rosenwald, Sol.** , Vaslui
- Rosenzweig, Maier** , București, negustor ambulant
- Rosenzweig, Marcu** , Pungești
- Rosenzweig, Noiah, București, croitor ucis în pogrom
- Rossmann, Noch, zis Nae, domiciliu obligatoriu
- Rostoher, Salo Katz, domiciliu obligatoriu
- Rotenberg, I.** , Piatra Neamț, comerciant
- Roth, Desideriu** , Orăștie, comerciant
- Roth, Ignație** , Deva, confecții
- Rothenberg, Solomon** , Craiova, proprietar magazin
- Rotman, Mișu, vânzător ucis în pogrom
- Rozental, Zaharie, domiciliu obligatoriu
- Rozner, Hârlău** , avocat
- Rubinstein, Albert** , Orăștie, comerciant
- Rubinstein, Frieda** , Orăștie, comerciant
- Rubinstein, Rașela** , București
- Ruckenstein, Ana** , Târgu Neamț
- Rudich, Lazăr, București, funcționar, ucis în pogrom
- Ruptureanu, București, medic legionar
- Russu, Cornel, Brad, profesor, preluat proprietate evreiască
- Rusu, Târgu Neamț, frizer, legionar

S

- Sabetay, Heinrich, București, comisionar ucis în pogrom
- Safir, Hârlău** , proprietar magazin
- Sain, Haber, București, comerciant ucis în pogrom
- Saiovici, David, domiciliu obligatoriu
- Salgo, Andrei** , Caransebeș, proprietar
- Salom, Heinrich** , Craiova, proprietar magazin
- Salom, Savu** , Craiova, proprietar magazin
- Salomon, Adolf** , Deva, proprietar imobil
- Salomon, Emanuil** , Deva, proprietar imobilul
- Salomon, Geza** , Deva, proprietar imobilul
- Salomon, Leopold, văduva** , Deva, proprietar magazin

Salomon, Wiliam**, Deva, proprietar magazin

Samovici, Carol**, Buhuși

Samuel, Emeric**, Deva, proprietar magazin

Sandberg, Samuel, domiciliu obligatoriu

Sandberger, Ițic Moise, domiciliu obligatoriu

Sandovici, Costică, com. Roznov, jud. Neamț, șeful poliției legionare

Sandu, D-tru C-tin, București, legionar

Sandu, Ion, com. Crăcăuceni, primar

Sanft, Lazăr**, Craiova, proprietate magazin

Sanț, Naftule, domiciliu obligatoriu

Sapse, H.**, Piatra Neamț, comerciant

Săpunaru, Bension**, Târgu Neamț

Sârbu, Brad, preluat proprietate evreiască

Sârbu, Lupeni, comandant legionar

Sasson, Marian**, Giurgiu

Sasson, Rebeca**, Giurgiu

Savin, Târgu Neamț, legionar

Schächter, Israel**, București, ceasornicar

Schäffer, Leib**, Câmpulung Moldovenesc

Schäffer, Leopold**, Petroșani, proprietar imobil

Schama, Feiwei Mayer**, Ițcani Gară

Schapira, A.**, București

Schapira, David**, București, curelar

Schapira, Iacob, domiciliu obligatoriu

Schapira, Israel**, București, negustor ambulant

Schapira, Sigmund**, București

Schapira, Urziceni**, comerciant

Scharaga, S., Ploiești

Scharf, Lupu, domiciliu obligatoriu

Schechter, David**, Vaslui, proprietar magazin

Schechter, Desideriu**, Deva, proprietar imobil

Schechter, frații**, Deva

Schechter, Ihlî, domiciliu obligatoriu

Schechter, Ludovic**, Deva, proprietar imobilul

Scheer, Gheorghe, București, funcționar ucis în pogrom

Scheffler, Carol, București, legionar

Schein, Solomon, domiciliu obligatoriu

Scherf, Samuel**, București, proprietar magazin

Scherman**, București, proprietar magazin

Schertzer, Herman, domiciliu obligatoriu

Scherzer, Izidor, domiciliu obligatoriu

Schiber, Mőzes, domiciliu obligatoriu

Schieschtein, Moritz, domiciliu obligatoriu

Schmiedt, Ludovic**, Deva

Schnarch, Bernard, domiciliu obligatoriu

Schnarch, Eti, domiciliu obligatoriu

Schnarch, Mozes, domiciliu obligatoriu

Schneeweiss, Hermann**, Deva, proprietar magazin

Schoill, Leib**, domiciliu obligatoriu

Schönes, Fany**, București

Schor, frații**, Iași

Schor, Lola, domiciliu obligatoriu

Schor, Reghina, domiciliu obligatoriu

Schor, Șmil, Focșani, rabin internat în lagăr

Schrager, Manasse**, București, proprietar marochinărie

Schreser, Moise**, Petroșani, magazin textile

Schuld, David**, București, negustor
ambulant

Schwalb, Simon**, Caracal,
ceasornicar

Schwarcz Aurelia (văduva)

Schwartz, Aron**, București, negustor
ambulant

Schwartz, Avram**, București, cizmar

Schwartz, Betty, București, funcționar

Schwartz, Eliza**, București, măcelar

Schwartz, Gabriel**, București

Schwartz, Gheron**, București,
zugrav

Schwartz, Herș**, București, frizerie

Schwartz, Iancu C.** , Hârlău

Schwartz, Iosif**, București, negustor
ambulant

Schwartz, Ludovic, domiciliu
obligatoriu

Schwartz, Rafail, domiciliu obligatoriu

Schwartz, Sigmund, Buzău, arestat

Schwartz, Sol**, Ploiești

Schwartz, Țalic, domiciliu obligatoriu

Schwartz, Ușer**, București, negustor
ambulant

Schwartzman, Eduard, domiciliu
obligatoriu

Schweitzer, Moise**, București,
tipograf

Scuturici, Corabia, conducător
legionar

Sechter Sr.** , Ploiești

Sechter, Aizic, domiciliu obligatoriu

Sechter, M. Ghidale, domiciliu
obligatoriu

Segal, David, domiciliu obligatoriu

Segal, Fanny**, Sibiu, comerciantă

Segal, Golda Ruhla**, București

Segal, Herman**, București

Segal, Israel**, București, croitor

Segal, Rașela**, București, negustor
ambulant

Segal, Simelia**, București,
croitoreasă

Segal, Solomon**, Craiova, proprietar
de magazin

Segal, Wolf**, București, negustor
ambulant

Segale, Herșcu**, București, negustor
ambulant

Segall, Frida**, București, modistă

Segall, Harieta**, Giurgiu

Segall, I.** , Caracal, ofițer în rezervă

Segall, Iacob, domiciliu obligatoriu

Segall, Israel**, Vaslui, comerciant

Segall, Liza**, București, comerciant
ambulant

Segall, Lupu, Piatra Neamț, șofer

Segall, Marcu**, Giurgiu

Segall, Morits**, Călărași,
Comunitatea Evreilor

Segall, T.** , Turnu Măgurele,
negustor

Segall, Ușer**, Hârlău, proprietar
magazin

Semilian, S.** , București

Semo, Iosif**, Giurgiu

Semo, Moise**, Giurgiu

Sheinfeld**, Hârlău

Siegler, Izi**, București, funcționar

Silber, Alter**, Suceava

Silberman, Ana**, Piatra Neamț,
comerciant

Silberman, Benjamin**, Buzău

Silberman, M.** , Turnu Măgurele,
negustor

Silberman, Simon**, București,
negustor ambulat

Silberman, Zalman, Piatra Neamț,
covrigar

Silberstein, Herman, București, comerciant ucis în pogrom
 Silvian**, Ploiești, librar
 Simantof, Iarchi**, Călărași
 Simberg, Leon**, com. Fărcașa, negustor
 Simhas**, Ploiești
 Simion, Filip**, Ploiești, pielărie
 Simion, Isac**, București, funcționar
 Simon Marcus**, Târgoviște, negustor
 Simon și Sternberg**, Petroșani, pielărie
 Simon, Mendel**, Podoleni
 Simu, Hârlău, polițist
 Singer**, București
 Singher, Ed.**, Vaslui
 Slam, Rașela**, București, negustor ambulant
 Smărăndoiu, Nicolae, comisar șef
 Smelțer, Sili Haim, domiciliu obligatoriu
 Smilovici, Iosif, domiciliu obligatoriu
 Smilovici, Marcel**, Vaslui, comerciant
 Smilovici, Morii**, com. Broșteni
 Smilovici**, Ploiești
 Smilovici, Șmil**, Ploiești, negustor ambulant
 Smilovici, Smil**, Vaslui, internat în lagăr
 Sneiderman, Maier**, București, proprietar magazin
 Sober, Herman**, Buzău
 Soceanu, Marin, București, legionar
 Soicher, Haim**, Piatra Neamț
 Soicher, Iancu**, Ceahlău
 Soif, Nissim**, Călărași
 Soliman jr.**, Ploiești
 Solomon, A.**, Turnu Severin, proprietar depozit de lemne
 Solomon, Ancel Ițic**, Buhuși
 Solomon, Corneliu, București, student ucis în pogrom
 Solomon, Elias, București, funcționar ucis în pogrom
 Solomon, Eliezer**, București
 Solomon, Eugeniu, București, ucis în pogrom
 Solomon, H.**, București, casier
 Solomon, Iancu**, Craiova, proprietar de magazin
 Solomon, Ilie, zis Weis, domiciliu obligatoriu
 Solomon, Ițic, domiciliu obligatoriu
 Solomon, Jeny**, București, negustor ambulant
 Solomon, Marcu Ițic**, Hârlău, proprietar magazin
 Solomon, Mihai, domiciliu obligatoriu
 Solomon, Mișu, domiciliu obligatoriu
 Solomon, Segal**, București, industriaș
 Solomon, Semilian**, București, publicist
 Solomon, Simon**, Iași
 Solomon, Solomon**, București, artist
 Solomovici, Lazăr**, Urziceni, negustor
 Sonana, Iile**, Călărași
 Sonana, Nissim**, Călărași
 Sotirescu**, București, proprietar de atelier de curele
 Speizer, Levi**, București, măcelar
 Sperber, Mihail, domiciliu obligatoriu
 Spiner**, București
 Spinner, frații**, Ploiești
 Spinner, Saul**, Buhuși
 Spodheim, Max, domiciliu obligatoriu
 Stamate, Vaslui, legionar
 Stanciu, Nicolai, București, legionar
 Stănilă, Buhuși, polițist legionar

Stapler, Aron Leib, domiciliu obligatoriu
 Starck, Samuel, București
 Steiber, Ioan, domiciliu obligatoriu
 Stein, Aladar**, Sibiu
 Stein, Marcus, domiciliu obligatoriu
 Steinberg**, Ploiești
 Steinberg, David**, Vaslui, comerciant
 Steinberg, Gherș**, București, măcelar
 Steinberg, Iancu**, București, mecanic
 Steinberg, Milu**, București, proprietar de magazin
 Steinberger, Adalbert**, Deva
 Steinberger, Bela**, Deva, proprietar imobil
 Steinherz, Emanuil**, Deva
 Steintzler, Ozias, zis Soicher, domiciliu obligatoriu
 Sternberg, Solomon Wartman, domiciliu obligatoriu
 Sterea, A., Pietra Neamț, preluat proprietate evreiască
 Stern Leon
 Stern, Ana**, Deva, proprietar magazin
 Stern, Avram**, Caransebeș, proprietar
 Stern, Leon**, Târgu Neamț, farmacist, președintele Comunității Evreilor
 Sternbel, Strul, domiciliu obligatoriu
 Sternberg**, Ploiești
 Stoleru, Iancu**, București
 Stolojescu, Caransebeș, funcționar, preluat proprietate evreiască
 Stössel, Samuilă**, Deva, magazin pielărie
 Strauch**, Ploiești
 Strauss, Violeta**, Caransebeș, proprietar
 Strobl, Ițcani Gară, primar
 Strul Iosup, Ana**, Roznov, jud. Neamț
 Strul, Iosub, zis Ițic, zis Spaer sin**, domiciliu obligatoriu
 Strul, Sigal, domiciliu obligatoriu
 Strulberger, Avram**, București, negustor ambulant
 Sucher, Iacob, domiciliu obligatoriu
 Suflers, Samson**, București, negustor ambulant
 Sufrim, Calman A.L., București, vameș, ucis în pogrom
 Sütz, Solomon**, Brașov, proprietar magazin
 Suzin, M.**, Turnu Severin, manufactură
 Szandrovits, Simion**, Deva, proprietar magazin
 Szegö, Ernest**, Deva, dr., proprietar imobil
 Szelei, Alexandru**, Deva

Ș

Șapira, Isac**, Hârlău, proprietar magazin
 Șapirin, Motel**, Hârlău
 Șapsă, Dascal, București, ucis în pogrom
 Șegaler, Iancu**, com. Ceahlău, măcelar
 Ștefănescu, Brașov, chestorul poliției legionare
 Ștefănescu, Chestorul Poliției Legionare
 Ștefănescu, Doane, Corabia, conducător legionar

Ștefănescu, N., Caransebeș, muncitor
CFR, preluat proprietate evreiască
Ștefănescu, Puiu, Vaslui, legionar
Ștefănescu, Sandu, Vaslui, legionar
Ștrul, Haia Sura**, com. Hangiu
Ștrulovici, Ițic**, București, coloniale
Ștrulovici, Nathan, București,
comerciant ucis în pogrom
Ștrulovici, S.L.** , București, profesor

T

Tahbach, Moise, domiciliu obligatoriu
Tarchi, Sol.** , Turnu Măgurele,
negustor
Tarter, Sam**, București, comerciant
Teichman, Ilie**, București, cofetar
Teitelbaum, Heinrich**, București,
negustor ambulant
Telesman, Buium H.** , Târgu Neamț
Tendler, Berl, domiciliu obligatoriu
Tennenhaus, Gusta**, Bălăceana
Tennenhaus, Rubin**, Bălăceana
Teodorescu, Piatra Neamț, preluat
proprietate evreiască
Teologu, Panait, Cernavodă, legionar
Theodorescu, Buhuși, Poliția
legionară
Timcu, Henny Aurelia**, București
Tismăriu, Gh., Caransebeș, calfă,
preluat proprietate evreiască
Trifan, Nicola, zis Cula, Brad, legionar
Tuchten, Avram**, București, măcelar
Tudoranu, Petre, Târgu Neamț, șef
legionar
Tudose, București, șef legionar

T

Țiglean, P., Vaslui, șef legionar
Țimbalaru, Rașela**, București,
negustor ambulant

U

Ungureanu, Toma, Piatra Neamț,
legionar
Ușer, Aron, București, comerciant,
ucis în pogrom
Userovici, Bernhard**, Piatra Neamț

V

Vâlceanu, Ilie, București, legionar
Văraru, frații
Văraru, frații**, Hârlău
Vasilescu, Caransebeș, polițist
Vătășescu, Târgoviște, chestor la
Poliție
Vătulescu, Turnu Măgurele, legionar
Vedmediev, Moise**, București,
comerciant
Vedopian, Anton, domiciliu obligatoriu
Vegh, Herman**, Petroșani, pielărie
Vegh, Moise**, Petroșani, textile
Veinstein**, elevi, Iași
Veitzner, Iosefina**, Petroșani, textile
Verdeș, funcționar la primărie,
legionar
Vereanu, Jack**, București
Verșescu, Ștefan, Piatra Neamț, șef al
poliției legionare
Verteș, Târgu Neamț, legionar
Vevig, David, București
Vianu, Mina**, București
Victor, Victor**, Ploiești
Vigder, Litman, domiciliu obligatoriu
Vijniața, Basarabia
Visel, Samuel**, București
Voinea, Anton, București, legionar
Voitonovici, Vaslui, legionar
Volintiro, Atanasie, domiciliu
obligatoriu
Vulis, Aron**, București
Vurgraft, Arnold**, București, cerealist

W

- Wachs**, Ițcani Gară
- Waissman, Manoil**, Giurgiu
- Wald, Benjamin, domiciliu obligatoriu
- Wald, Moise Mordhe**, Ițcani Gară,
proprietar magazin
- Warter, Schmaia, domiciliu obligatoriu
- Wasserman, Aron Lebi, domiciliu
obligatoriu
- Wechsler, Froim**, Buhuși
- Wechsler, Rașela**, București,
proprietar de magazin
- Wecsler, Oscar, București, funcționar,
ucis în pogrom
- Wegrenowski, Sara**, București
- Weinberg, Avram**, București,
comerciant
- Weinberg, Nathan**, București,
funcționar
- Weinberg, Pincu**, Piatra Neamț
- Weiner, Marcus**, Gura Humorului,
negustor
- Weiner, Meer, Focșani, ucis în
pogrom
- Weinmann, Wiliam**, Deva, proprietar
imobil
- Weinrauch, Lupu**, Piatra Neamț
- Weintraub, Meimicu**, Călărași
- Weintraub, N.**, Vaslui
- Weintraub, Saul**, București,
negustor ambulant
- Weisblunt, Rozica**, București,
comerciant
- Weisbrod, Samoil, domiciliu
obligatoriu
- Weisman, Hary, domiciliu obligatoriu
- Weisman, Iancu, domiciliu obligatoriu
- Weiss, Andrei, Aiud, drogherie
- Weiss, Arpad, domiciliu obligatoriu
- Weiss, Bucă**, București
- Weiss, Solomon Jean**, Giurgiu
- Weissberg, dr.**, București
- Weissler, Marcu
- Weissman, Bernhard**, Piatra Neamț,
negustor
- Weissman, I.**, București
- Weissman, Iosef**, București,
comerciant
- Weissman, Marcel**, Ploiești
- Weissman, Nicu**, Piatra Neamț
- Weisz, Adolf**, Caransebeș,
proprietar magazin
- Weisz, Iosif**, dr., Petroșani,
proprietar imobil
- Werner, Marcus**, Gura Humorului,
comerciant
- Wexler, Maria**, București, negustor
ambulant
- Wieder, Lazăr**, București, chimist
- Wiener, Sigmund**, Caransebeș,
proprietar
- Wincigaster, D.**, București,
proprietar
- Windisch, Moses**, Ițcani Gară
- Winger, Wolf Moses, domiciliu
obligatoriu
- Winkler, I.**, Piatra Neamț,
comerciant
- Wintzer, Haim**, București, legător de
carte
- Witenstein, L.**, Vaslui, internat în
lagăr
- Wolf și Izsak**, Petroșani, pielărie
- Wolf, Avram**, București, negustor
ambulant
- Wolf, Burăh Haham**, Ițcani Gară
- Wolf, Sulăm**, Hârlău, proprietar
magazin
- Wolftal, Jean**, București, voiajor
- Wolkenfeld, Jolles**, București, rabin

Z

Zablowski, A., Vaslui, fost polițist

Zaharia Solomon**, Târgoviște,
negustor

Zaharia, Toni**, Corabia, negustor

Zaharovici, David**, Hârlău, proprietar
magazin

Zeamă, Niculae, Piatra Neamț, preluat
proprietate evreiască

Zeilingher, Mendel**, Târgu Neamț,
comerciant

Zeilinger, Moise**, Hârlău

Zelicovici, Cecilia**, Târgu Neamț

Zickel, Carol, București, internat în
lagăr

Ziamba, Grațian, domiciliu obligatoriu

Zighianu, Caracal, șeful Poliției

Zilber, Riven**, Hârlău

Zilberbusch, Ilie**, Piatra Neamț, frizer

Zilberstein, Emanuel, București,
funcționar ucis în pogrom

Zillberman, Ana**, Piatra Neamț,
comerciant

Zimand, Jules**, București

Zimel, Leon**, București, negustor
ambulant

Zimet, S.**, Vatra Dornei, proprietar
magazin

Zinger, Eli Leib, zis Elias, domiciliu
obligatoriu

Zissman, Mayer**, București, tâmplar

Zissu, Itta**, București, frizerie

Zissu, Jeana**, București, profesoară

Zolber, Hârlău**, proprietar magazin

Zoltzberg, David Bercu, domiciliu
obligatoriu

Zuckermann, Israel D.**, Vaslui,
comerciant

Zwirn, Willy**, București, șomer

DICȚIONAR DE PERSONALITĂȚI

A

- Abason, Ernest**, 1897-1942. Matematician. Profesor în mai multe instituții de învățământ superior. Pentru meritele sale în dezvoltarea științei matematice a fost decorat cu distincția „Coroana României” în grad de ofițer. În 1940, ca urmare a legilor rasiale, a fost scos din învățământul superior și împreună cu Marcu Onescu a întemeiat prima școală superioară evreiască într-o Europă bântuită de hitlerism.
- Alperin, Rabi dr. Heinrich Abraham Haim**, 1879-1958. Din 1908 a fost rabin și predicator la Sinagoga Mare din București, membru în Sfatul Rabinic, profesor, director al Liceului „Cultura”.
- Anghelescu, Constantin I**, 1869-1950. Medic și om politic.
- Argetoianu, Constantin**, 1871-1952. Lider al Partidului Conservator, apoi al Partidului Național Popular. Pentru o scurtă perioadă, prim-ministru, în 1939.
- Așchenazi, Rabi loel ben Rabi Iehiel**, 1906-?. După 1930, rabin la Iași. În timpul războiului a fost deportat în Transnistria. În 1944 a reușit să fugă în Eretz Israel. A devenit rabin al Ierusalimului.

B

- Bacal, (Bacalu) Ionel**, 1902-1961. Avocat. A condus timp de nouă ani Federația Comunităților Evreiești din România.
- Beck, Rabi dr. Abraham ben Rabi Meir**, ?-1958. A fost rabin la Templul „Fraterna” din București, director al școlii „Iacob și Carolina Loebel”, profesor de religie; membru al Consiliului Rabinic din București.
- Bercovici, Rabi Șimon**, 1880-1974. În 1902 a fost numit rabin și haham al obștei din Buzău, unde a păstorit aproape 70 de ani, până la sfârșitul vieții.
- Bossuet Jacques Benigue**, 1627-1704. Prelat, orator și scriitor francez. Episcop catolic. Se înscrie în rândul marilor scriitori clasici.
- Brucăr, Iosif**, 1888-1960, jurist, filozof, pedagog. Licențiat în drept și doctor în filozofie. A fost unul dintre principalii gânditori evrei care s-au afirmat în mișcarea filozofică românească interbelică. În 1938 a fost ales președinte al Institutului de Cultură al Templului Coral. În timpul regimului Antonescu a înființat și condus Liceul Pedagogic Evreiesc, 1943-1945. A fost secretar general al F.U.C.E.

C

- Candrea, Ion Aurel**, 1872-1950. Filolog și folclorist. A desfășurat activitate universitară după 1922, când a obținut cetățenia română. În 1938 a fost îndepărtat de la universitate în urma legilor antievreiești. Este autorul a numeroase lucrări de specialitate.
- Carp, Horia**, 1869-1943. Publicist, traducător, om politic și ziarist. A fost senator al Uniunii Evreilor Români în legislațiile 1927-1928 și 1928-1931. A militat pentru drepturile cetățenești ale evreilor, în același timp fiind un partizan al idealului sionist. În 1941 a fost arestat și torturat de legionari. După această experiență tragică a plecat clandestin în Palestina, unde a murit la scurt timp după sosire.
- Carmilly, Weinherger Rabi Moșe (Moses) ben Rabi Solomon**, 1908-2010. Rabin și istoric. A funcționat ca prim-rabin neolog la Cluj, din septembrie 1934 până în mai 1944. În anul 1940 și-a depus candidatura pentru funcția de șef-rabin al României. Nu a fost ales. A supraviețuit deportării trecând clandestin granița în România, în mai 1944. La 6 iulie 1944 s-a ambarcat pe vasul Kazbek spre Palestina.
- Carp, Matatias**, 1904-1952. Avocat, secretar general al F.U.C.E. A publicat *Cartea Neagră* și broșura intitulată „Sărmaș – una din cele mai oribile crime”, București, 1945.
- Crainic, Nichifor**, 1889-1972. Principalul teoretician al ortodoxismului autohton. De orientare etnicist-antisemită. Ministru al Propagandei în Statul Național Legionar
- Cuza, Alexandru C.**, 1857-1947. A studiat teologia. Om politic de orientare naționalist antisemită, publicist, profesor universitar la Iași. În 1923 a întemeiat Liga Apărării Național Creștine, grupare cu caracter fascist și antisemit.

D

- Derbarimdiker, Rahmani, Rabi Abraham Iacob ben Rabi Levy Ițhak**. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial se afla la Galați. După război a plecat în Eretz Israel. A avut o sinagogă la Tel Aviv. A publicat un ciclu de conferințe pe teme *Torei*.
- Deutsch, Rabi dr. Ernest**, 1913-1963, rabin al Comunității neologe din Brașov între anii 1927-1948. Autor al mai multor studii despre literatura ebraică modernă. A condus Comunitatea din Brașov în perioada ei cea mai grea, marcată de guvernarea legionară și de anii celui de-al Doilea Război Mondial. A decedat în Israel, în 1963.
- Dorian, Emil**, 1891-1956. Medic, scriitor, traducător. În timpul Holocaustului s-a dedicat traducerii unor poezii din limba idiș; adunate într-un volumul *Idișul cântă*, au fost publicate în anul 1947. În ultima parte a vieții a deținut câteva funcții în cadrul F.C.E.R.

F

Felix, Iacob, 1832-1905. Medic. Doctor în medicină și chirurgie și magistrul în obstetrică. Profesor de igienă la Școala Națională de Medicină și Farmacie din București (1861-1889), iar după transformarea ei în Facultate de Medicină, a devenit titular al Catedrei de Igienă (1862-1902); viceinspector general al Serviciului Sanitar al României (1862-1865); medic șef al Capitalei 1865-1870, 1875-1892. A participat la Războiul de Independență (1877-1878), conducând spitalele militare din zona Turnu Măgurele. Membru titular al Academiei Române (30 iunie 1879).

Friedman, Rabi David ben Rabi Șalom Iosef, 1898-1940. A păstorit la Ploiești, la Sinagoga Meseriașilor, între 1930-1940, când a fost asasinat de legionari. Osemintele sale au fost reînhumate la Tel Aviv în 1969.

Filderman, Wilhelm, 1882-1963. Avocat, doctor. Lider al evreilor din România. Studii universitare la București. Doctoratul la Paris. Revenit în România, obține cetățenia română. În 1913 este ales în Consiliul de Conducere al Uniunii Evreilor Pământeni. Participă la Războiul Balcanic din 1913 și la Războiul de Reîntregire (1916-1919). În timpul lucrărilor Conferinței de Pace de la Paris (1919, 1920), aduce o contribuție esențială la redactarea documentului privind drepturile minorităților. În perioada interbelică îndeplinește diferite funcții în cadrul unor organizații evreiești. Este vice-președinte și apoi președinte al Comunității Evreilor din București, președinte al Uniunii Evreilor Români, în care calitate militază pentru apărarea drepturilor cetățenești ale evreimii din România. Militant activ împotriva antisemitismului. Președinte al F.U.C.E în perioada 1940-1941. Conducătorul luptei pentru supraviețuirea evreilor în perioada Holocaustului. În 1948 se stabilește la Paris.

G

Gaster, Mozes, 1856-1939. Rabin, lingvist și folclorist. În 1885, în urma unor manevre politice, a fost expulzat din România, stabilindu-se la Londra unde a devenit rabin al Comunității de Rit Sefard și profesor universitar. Șef-rabinul I. I. Niemirower a scris despre el că nu a fost numai „un mare cărturar dublat de un rabin cu orizonturi largi, ci și un om de acțiune de prim rang”.

Gigurtu, Ioan, 1896-1950. Inginer. Prim-ministru în perioada 4 iulie 1940-4 septembrie 1940. A murit în închisoarea de la Sighet.

Glantz, Rabi Eliezer, 1946-2004. A fost mulți ani haham al Federației Comunităților Evreiești din România. Între anii 1999-2003 a păstorit ca rabin la București.

- Goga, Octavian**, 1881-1938. Poet, politician de orientare naționalistă și antisemită. Membru al Academiei Române. Prim-ministru în perioada 28 decembrie 1937-10 februarie 1938.
- Gruia, Ion**, 1895-1952. Profesor de drept constituțional la Universitatea din București. Ministru al Justiției în guvernul Gigurtu în perioada iulie-septembrie 1940. Autorul primelor Decrete-Legi rasiste din România. A murit în închisoarea de la Sighet.
- Gutman, Rabi Zwi ben Reb Arie**, 1893-1973. Din 1920, rabin al Comunității Evreilor din București. Membru în Sfatul Rabinic, judecător la tribunalul rabinic și rabinul sinagogii din Calea Moșilor. A trecut prin experiența tragică a pogromului din București, din ianuarie 1941. A fost una din marile personalități rabinice din istoria evreilor din România.
- Gutman, Iacov**, 1913-1941. Fiul lui Gutman Rabi Zwi ben Reb Arie. A studiat dreptul și filozofia. A fost asasinat de legionari în pogromul de la București, din ianuarie 1941.
- Gutman, Iosif**, 1915-1941. Fiul lui Gutman Rabi Zwi ben Reb Arie. A studiat literele și filozofia. A fost asasinat de legionari în timpul pogromului din București, din ianuarie 1941.

H

- Hager, Rabi ben Rabi Israel**, 1891-1946. În 1922 a fost numit rabin la Vijnița. În timpul războiului s-a aflat mai întâi la Timișoara, apoi la Arad, unde a fost arestat la 27 septembrie 1940. A fost eliberat în urma intervențiilor conducerii F.U.C.E.
- Halevy, Rabi Meyer ben Abraham**, 1900-1970. Rabin istoric și iudaist. În anii '40 a fost predicator la Templul Coral. În 1963 a emigrat în Franța, unde a funcționat ca rabin la sinagoga pariziană de la Tourelles. A decedat la Paris, lăsând în urma sa peste 200 de lucrări publicate sau aflate în manuscris.
- Heitner (Haeitan), Rabi dr. Israel**, 1907-?. Începând din 1934 a păstorit la Bârlad. În 1940 a candidat la postul de șef-rabin al României. În 1948 a emigrat în Israel.

I

- Isaac, Rabi Ițhak ben Baruch Zwi**, 1883-1972. În 1907 a primit postul de rabin în orașul Tulcea, unde a păstorit aproape 50 de ani. În anii prigoanei a organizat în sinagogă acțiuni cultural-educative.
- Isacsohn, Rabi Israel**, 1883-1972. Între anii 1939-1954 a păstorit la Focșani. În 1954 a emigrat în S.U.A.

K

Katz, Rabi Iosef Hirsch ben Reb Slomo, ?-1943. A fost rabin la București timp de 30 de ani, membru al Consiliului Rabinic. A condus sinagoga „Katz”, sinagogă particulară.

L

Löwy, Rabi dr. Ferenc – Francisc Pinhas, 1869-1944. Rabin neolog, șef-rabin la Târgu Mureș. A fost deportat la Auschwitz, de unde nu s-a mai întors.

M

Margulies, Rabi Iacov ben Rabi Abraham, 1868-1962. A fost rabinul Templului Coral din Galați și apoi prim-rabin al orașului. A păstorit obștea din Galați începând din 1896, timp de 66 de ani. A fost membru în Consiliul Superior Rabinic.

Marilus, Rabi Ithak Meir ben Rabi Menase, ?-1986. A slujit ca rabin la Mihăileni, Dorohoi, Bacău. A fost deportat în Transnistria.

Mayersohn, Lazăr, 1879-1954. Medic. Cu preocupări speciale în domeniul iudaismului. A fost vicepreședinte al Uniunii Evreilor Români. A fost activ atât în viața științifică medicală a societății românești, cât și în viața obștei evreiești.

Miron, Cristea, 1868-1939. Patriarhul bisericii ortodoxe 1925-1938. Prim-ministru în februarie 1938. Om politic de orientare naționalist antisemită.

N

Niemirower, Iacob Ithak, 1872-1939. Rabin filosof, lider al evreimii din România. Șef-rabin al tuturor comunităților evreiești din România.

R

Rabinovici, Rabi Haim ben Rabi Șalom, ?-1951. A funcționat la București ca rabin și admeor. A emigrat în Israel, unde a murit.

Rabinovici, Rabi Menachem Mendel ben Rabi Meir. A fost rabin la Hârlău între anii 1916-1944.

Ralea, Mihail, 1896-1964. Profesor universitar de psihologie și estetică la Iași și București. Ministru al Muncii în 1938.

Reicher, Rabi dr. Baruch Boris ben Rabi Reuven, 1886-1954. În anul 1920 se stabilește în București, unde funcționează ca rabin la Templul Unirea Fraternală. A fost un militant activ pentru răspândirea culturii iudaice.

Roman, Ronetti, 1852-1908. Scriitor și publicist militant împotriva antisemitismului.

42. Tercatin Baruch, Lucian Zeev Herșcovici, *Prezențe rabinice în perimetrul românesc. Secolele XVI-XXI*. Editura Hasefer, București 2008. (Abreviat: *Prezențe rabinice*).

43. Țurlea Petre, *Ion Antonescu între extrema dreaptă și extrema stângă*, Editura Semne, București, 2009. (Abreviat: Petre Țurlea, *Ion Antonescu*.)

Presa

44. „Curierul Israelit”

45. „Monitorul Oficial”

46. „Timpul”

47. „Universul”

executat la

RCR Print
Tel /Fax 021-242 03 03 021-242 03 13
E-mail: rcrprint1@aaslexpress.ro
rcrprint@yahoo.com

Au rămas numai organizațiile obștești, Comunitățile și Uniunile de Comunități, singurele instituții copleșite de nemăsurata sarcină de a încerca, dacă nu înlăturarea suferințelor, cel puțin ușurarea lor. Cu un aparat administrativ redus, cu un buget sărăcăcios, conducerea evreiască de atunci a angajat lupta cu regimul legionar. Luptă inegală, în care de o parte erau puterea, bâta și pistolul și de cealaltă conștiința și demnitatea evreiască [...] Sutele de memorii care cuprindeau dureri și suferințe evreiești din toate colțurile țării arătau toată groaza și oroarea lăsate pretutindeni de legionarismul distrugător și ucigător.

MATATIAS CARP

ISBN 978-973-630-279-4

